Bundel van de Raadsplein besluitvormend (Raadzaal) van 21 januari 2019

Agenda bijlagen

Korte terugblik Raadsplein besluitvorming d.d. 21-01-2019

1 Mededelingen

2 Vaststelling agenda

3 Bekrachtiging geheimhouding

- Op basis van Artikel 10, lid 2 sub b en g van de Wet Openbaarheid van Bestuur op bijlage 2 van de informatienota Stand van zaken locatie Dijklanden .
- De bekrachtiging geldt voor onbepaalde tijd

- Op basis van Artikel 10, lid 2 sub b en g van de Wet Openbaarheid van Bestuur op bijlage 1 en 2 van de informatienota Financiële rapportage PEC Zwolle.
- De bekrachtiging geldt voor onbepaalde tijd

2019-01-21 Getekend raadsbesluit Bekr. geheim bijlage 2 informatienota svz locatie Dijklanden

2019-01-21 Getekend raadsbesluit Bekr. geheim bijlage 1 en 2 informatie Financiele rapportage PEC Zwolle

4 Mondelinge vragen te stellen door raadsleden

4-1 MV D66- Verzoek tot verplicht stellen herbruikbare plastic bekers tijdens evenementen

4-2 MV SP- WMO vervoer bij Woonzorgcentrum De Havezate

4-3 MV PvdA- informatienota verondieping Bomhofsplas

5 Ingekomen stukken

2019-01-21 Getekend raadsbesluit lijst ingekomen stukken

5.A Informatienota's voor de raad / ter kennisname

5.A.1 Uitspraak beroep bomen Tijmpad/ Steenboerweg

Informatienota Uitspraak beroep bomen Tijmpad - Steenboerweg

Uitspraak rechtbank Overijssel

5.A.2 Informatie jeugdhulpaanbieder

5.A.3 Verantwoording inzet business connector Labs + uitvoering Starters & Startups 2018

Informatienota Verantwoording inzet business connector Labs

5.A.4 Verkenning samenwerking gemeente Zwolle met Bedrijvenpark H2O

Informatienota Verkenning samenwerking gemeente Zwolle met Bedrijvenpark H2O

1. Code of Conduct Regio Acquisitie - oktober 2017

5.A.5 Berkum Energieneutraal 2025

Informatienota Berkum Energieneutraal 2025

5.A.6 Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019

Informatienota Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019

1. Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019 gemeente Zwolle

5.A.7 Monitor Energietransitie

Informatienota Monitor Energietransitie

5.A.8 Ondersteuning reddingsbrigades (beantwoording motie)

Informatienota Ondersteuning reddingsbrigades

5.A.9 Ondersteuning initiatief versterken cultureel erfgoed Stinspark

Informatienota Stinspark

5.A.10 Omgevingsvergunning Blekerswegje 2, 2A - G en 3, 3 - C

Informatienota omgevingsvergunning Blekerswegje 2, 2A - G en 3, 3 - C

5.A.11 Stand van zaken locatie Dijklanden

Informatienota Stand van zaken locatie Dijklanden

5.A.12 Wmo-cliëntervaringsonderzoek 2018

Informatienota Wmo-cliëntervaringsonderzoek 2018

Bijlage 1 Wmo-cliëntervaringsonderzoek

5.A.13 Verkenning mogelijkheden aanbesteding WRZV-hallen

Informatienota Verkenning mogelijkheden aanbesteding WRZV-hallen

5.A.14 Toekomstige invulling Nooterhof

Informatienota Toekomstige invulling Nooterhof

5.A.15 Stand van zaken Kamperlijn

Informatienota Stand van zaken Kamperlijn

Bijlage 1 Evaluatie bodemprobleem project Zwolle-Kampen

5.A.16 Veiligheid voor fietsers op kruispunten (beantwoording motie)

Informatienota Veiligheid voor fietsers op kruispunten

1. Motie Veiligheid voor fietsers op kruispunten M-23, 10 november 2017

2. Tabel top 10 kruispuntlocaties met ongelukken met fietsers

3. Kaart met top 10 locaties met kruispuntongelukken met fietsers

5.A.17 Beantwoording motie Stimuleren duurzame lokale voedselproductie

Informatienota motie Stimuleren duurzame lokale voedselproductie

5.A.18 Verondieping Bomhofsplas

Informatienota Verondieping Bomhofsplas

5.B1 Diversen / ter kennisgeving aannemen / Lijst ingekomen stukken

1. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties- circulaire Introductie Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers

2. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties- circulaire

3. Provincie Overijssel- vorm van toezicht op uw begroting 2019

4. A. van der Meer- schadelijke effecten 5G-netwerken

5. RKC - aankondiging onderzoek risicomanagement

5.B2 Diversen / ter afdoening in handen stellen van het College

1. M. van Hall- bezwaar tegen uitvoering WMO vervoer

5.C Beantwoording artikel 45 vragen / ter kennisgeving aannemen

5.C.1 Beantwoording artikel 45 vragen SP,CDA,D66 en PvdA over afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda

Beantwoording artikel 45 vragen SP,CDA,D66 en PvdA over afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda

Informatienota Regio Zwolle - update HCA V2 (2)

Persbericht HCA - november 2018 V2

SP - CDA - D66 - PvdA - Afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda

5.C.2 Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks - 'gevolgen sluiting De Werkelaar'

Informatienota beantwoording artikel 45 vragen 'gevolgen sluiting De Werkelaar'

GroenLinks - Gevolgen sluiting dagbesteding De Werkelaar

5.C.3 Beantwoording artikel 45 vragen amendement Omtzigt

Informatienota beantwoording artikel 45 vragen amendement Omtzigt

CDA - Amendement Omtzigt

5.C.4 Beantwoording artikel 45 vragen D66, ChristenUnie en GroenLinks inzake vuurwerk

Informatienota beantwoording artikel 45 vragen fracties D66, ChristenUnie en GroenLinks - Vuurwerk

5.C.5 Beantwoording van artikel 45 vragen van de VVD, Swollwacht en CDA over de bereikbaarheid van Stadshagen

Informatienota beantwoording artikel 45 vragen van de VVD, Swollwacht en CDA over de bereikbaarheid van StadshagenBeantwoording van artikel 45 vragen van de VVD, Swollwacht en CDA over de bereikbaarheid van Stadshagen

5.C.6 Beantwoording schriftelijke vragen CDA coffeeshopcontroles

Informatienota beantwoording schriftelijke vragen CDA coffeeshopcontroles

5.C.7 Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks over Situatie reeën Kop van Voorst / Westerveldse Bos

Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks over Situatie reeën Kop van Voorst / Westerveldse Bos

GroenLinks - Situatie reeën Kop van Voorst - Westerveldse Bos

6 Accountantscontrole jaarrekening 2018

Deze beslisnota is rechtstreeks geagendeerd voor de besluitvormingsronde A.
In november 2015 heeft de raad besloten de opdracht voor de accountantscontrole voor de gemeente te verstrekken aan PWC Accountants NV. In het Programma van eisen (PVE) en het daarop gebaseerde contract zijn de voorwaarden en condities vastgelegd waaraan partijen moeten voldoen. In het auditplan 2018 van PWC is de reikwijdte van de controle, de controleaanpak en de samenwerking met de interne controleafdeling, opgenomen. De raad wordt voorgesteld te besluiten om PWC Accountants de reguliere controle van de jaarrekening 2018 overeenkomstig het bijgevoegde auditplan uit te laten voeren. Deze beslisnota is in de auditcommissie van 30 oktober 2018 besproken.
Voor technische en feitelijke vragen: Bert Tory (2538) b.tory@zwolle.nl

Beslisnota Accountantscontrole jaarrekening 2018

1. Startnotitie jaarrekening 2018

2. Auditplan PWC

3. brief PWC van 5 september 2018

2019-01-21 Getekend raadsbesluit Accountantscontrole jaarrekening 2018

7 Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019

Deze beslisnota is behandeld in de debatronde op 10 december 2018. De korte terugblik is bijgevoegd.
In het kader van de beleidscyclus wordt jaarlijks bij het voorjaarsmoment de MPV vastgesteld. Deze MPV bevat de financieel-economische weerslag van het gemeentelijk grondbeleid. Voordat de MPV opgesteld kan worden, moeten de uitgangspunten hiervoor vastgesteld worden. Het college legt deze uitgangspunten ter instemming voor aan de gemeenteraad. De uitgangspunten hebben betrekking op de planningen voor woningen, bedrijventerreinen, kantoren en voorzieningen, de te hanteren rekenparameters en de variabelen voor de berekening van de economische risico´s. Op grond van deze uitgangspunten zal de MPV 2019 worden opgesteld.

Dit jaar is er nadrukkelijke aandacht voor de marktontwikkelingen in zowel het vastgoed als de grond-, weg en waterbouw, waarbij op onderdelen een overspannen markt lijkt te ontstaan. Daarnaast vragen de ambities op het gebied van duurzaamheid en de afbouwstrategie/gewenste versnelling voor de woningbouw in Stadshagen bijzondere aandacht.
Voor technische en feitelijke informatie: Christiaan van Steenwijk (06-14393717), C.van.Steenwijk@zwolle.nl.

Beslisnota Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019

Nota van uitgangspunten 2019

Korte terugblik debatronde d.d. 10-12-2018- Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019

2019-01-21 Getekend raadsbesluit Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019

8 Gebiedsvisie Zwartewaterzone

Deze beslisnota is behandeld in de debatronde op 7 januari 2019. De korte terugblik is bijgevoegd. In de zone rondom het Zwartewater spelen momenteel verschillende initiatieven. Zo is het waterschap bezig met de planvorming voor de dijkversterking, de afronding van Stadshagen aan het Zwartewater is aanstaande en de wijkvernieuwing van het bestaande bebouwde gebied in Holtenbroek is in volle gang. Dit biedt de kans om verschillende ontwikkelingen aan elkaar te verbinden om daarmee (meekoppel)kansen te benutten die zich voordoen. De aan het Zwartewater liggende wijken kunnen zo beter met het water worden verbonden, het water wordt beter beleefbaar gemaakt en Zwolle kan zo gepositioneerd worden als 'Stad aan het Zwartewater'. Het doel is om uiteindelijk te komen tot een kwaliteitsverbetering voor de stad en de wijken, zowel ruimtelijk als sociaal-economisch.
Het plangebied strekt zich uit van de Schuttevaerkade tot de Mastenbroekerbrug. Er zijn verschillende deelgebieden te onderscheiden, waarbij er sprake is van een geleidelijke overgang van centrum naar landschap. Op dit moment zijn er twee potentiële ontwikkellocaties actueel. Voor de locatie Leenman/Triferto/Botermanhaven is een stedelijk programma met een openbaar karakter, zoals horeca, leisure, cultuur, havens en ambacht beoogd. Voor de locatie jachthavens is het toekomstbeeld een programma met wonen en recreatie.
De voorliggende visie is nog geen stedenbouwkundig plan. De stedenbouwkundige plannen zullen na besluitvorming over de gebiedsvisie per deelgebied gemaakt moeten worden. Deze stedenbouwkundige ontwikkelplannen worden te zijner tijd ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Daarna worden de benodigde bestemmingsplanprocedures doorlopen. Omwonenden worden door middel van ontwerpateliers betrokken bij de planvorming.
Voor technische en feitelijke informatie: Paula Bijlsma (038 4982176), P.Bijlsma@zwolle.nl

Beslisnota Gebiedsvisie Zwartewaterzone

1. Gebiedsvisie Zwartewaterzone

a. Opbrengst Oeverateliers 1 en 2 oktober

b. Opmerkingen inloopavonden 5 en 8 november

Inspraaktekst Joop Steinvoorte - Zwarte Water Zone

Korte terugblik debatronde d.d. 07-01-2019- Gebiedsvisie Zwartewaterzone

2019-01-21 Getekend raadsbesluit Gebiedsvisie Zwartewaterzone

9 Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra

Deze beslisnota is behandeld in de debatronde op 7 januari 2019. De korte terugblik is bijgevoegd.
Zwolle wil ook in de toekomst een leefbare en economisch krachtige stad en regio blijven. Om dit te bereiken wordt geïnvesteerd in topinnovatiecentra. In topinnovatiecentra komt de ontwikkeling naar een nieuwe economie met het opleiden van de toekomstige beroepsbevolking samen. In de Perspectiefnota 2018 – 2022 en in het coalitieakkoord worden topinnovatiecentra en de human capital-agenda als strategische opgave benoemd. Vanaf begin 2018 is gewerkt aan de visie en het programmaplan. De Visie en het Programmaplan Topinnovatiecentra hebben tot doel om meer expliciet richting en invulling te geven aan het concept topinnovatiecentra en meer samenhang te brengen in de tot op heden organische groei van de verschillende centra. Het gaat om de volgende centra Polymer Science Park , Health Innovation Park, Climate Campus en het Enexis-terrein. Van de vier huidige innovatiecentra is een quickscan gemaakt om te kijken in welke mate zij voldoen aan de succesfactoren en welke belangrijkste opgaven er op dit moment liggen. Via vier actielijnen is een plan van aanpak opgesteld om tot uitwerking van de visie te komen en de opgaven van de innovatiecentra aan te pakken. Voor de activiteiten van de gemeente is er zowel in 2018 als in 2019 € 250.000 beschikbaar, met een reserve van € 110.000 uit eerdere jaren. De raad wordt voorgesteld in te stemmen met de Visie Topinnovatiecentra en kennis te nemen van het Programmaplan. Voor technische en feitelijke informatie: Geert Janssen (2092) G.Janssen@zwolle.nl

Beslisnota Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra

1. Visie Topinnovatiecentra

2. Programmaplan Topinnovatiecentra

Korte terugblik debatronde d.d. 07-01-2019- Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra

2019-01-21 Getekend raadsbesluit Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra

10 Duidelijke reclameregels

Deze beslisnota is behandeld in de debatronde op 7 januari 2019. De korte terugblik is bijgevoegd.
Op 3 juli 2017 is de motie “Bestendig ondernemersklimaat” aangenomen. De informatienota als reactie op de motie is op 27 november 2017 door de raad voor kennisgeving aangenomen. In die informatienota wordt door het college aangegeven dat de beleidsregels voor reclame zullen worden herschreven en versimpeld. De huidige reclameregels zijn lastig te lezen. Het gevolg is dat ondernemers niet altijd weten waar ze aan toe zijn. Onder reclame wordt verstaan: ‘iedere openbare aanprijzing van goederen of diensten, waarmee kennelijk beoogd wordt een commercieel belang te dienen”. De reclameregels van de gemeente Zwolle gaan over reclame-uitingen die in de openbare ruimte aanwezig of zichtbaar zijn. De wettelijke grondslag voor de regels is te vinden in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Gekeken is naar mogelijkheden om de bestaande reclameregels te verhelderen en vereenvoudigen. Daarnaast is bekeken of regels kunnen vervallen of worden verbeterd. Voorgesteld wordt om twee artikelen uit de APV te wijzigen met betrekking tot de Losse reclame in de openbare ruimte en de Gevel en handelsreclame. Zo wordt buiten de binnenstad voor losse reclame in de openbare ruimte de regels losgelaten, maar moet er wel worden voldaan aan de voorschriften met betrekking tot toegankelijkheid en bereikbaarheid. Daarnaast wordt voorgesteld dat na wijziging van de APV het college een nieuwe beleidsregel vaststelt.
Voor technische en feitelijke informatie: Annette Borghuis (2195) A.Borghuis@zwolle.nl

Beslisnota Duidelijke reclameregels

1. Toelichting wijzigingen van artikelen 2:10 en 4:15 APV

2. Achtergrondinformatie - buitenreclameregels

3. Besluit nadere regels reclame en de beleidsregel reclame

4.1. Burgerpanelvragen

4.2. uitkomsten onderzoek reclamebeleving 20180808

Korte terugblik Raadsplein debatronde d.d. 07-01-2019- Duidelijke reclameregels

2019-01-21 Getekend raadsbesluit Duidelijke reclameregels

11 Tarieven sportaccommodaties 2019

Deze beslisnota is rechtstreeks geagendeerd voor de besluitvormingsronde A.
Vanaf 1 januari 2019 is er sprake van een wijziging in de btw-vrijstelling sport. Aan de kostenkant betekent dit dat de gemeente de aan hen in rekening gebrachte BTW bij sportinvesteringen niet meer in vooraftrek kan nemen. De gemeente wordt voor dit nadeel gecompenseerd. Het Rijk heeft de intentie om het geheel budgetneutraal te laten verlopen, maar aangezien er een subsidieplafond is vastgesteld, is het nu nog onduidelijk of er volledige compensatie zal plaatsvinden. Pas bij de vaststelling van de uitkering over het boekjaar 2019 zal deze duidelijkheid er zijn. Aan de opbrengstenkant (huurinkomsten) betekent de wetswijziging dat er geen BTW meer aan huurders in rekening kan worden gebracht. De bij de begrotingsbehandeling goedgekeurde Tarievennota bevat sporttarieven met een BTW component van 6%.
De raad wordt voorgesteld te besluiten om de sporttarieven 2019 ongewijzigd te laten en deze opnieuw te beoordelen bij de vaststelling van de specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)- regeling 2019. Daarnaast de hogere huuropbrengst te reserveren op een concernstelpost.
Voor technische en feitelijke vragen: Bertus Jeensma (2298) b.jeensma@zwolle.nl

Beslisnota Tarieven sportaccommodaties 2019

2019-01-21 A SP11-1 Speel geen btw spelletje met sportverenigingen

2019-01-21 Getekend raadsbesluit Tarieven sportaccommodaties 2019

12 Moties Vreemd aan de orde van de dag

2019-01-21 M12-1 Als elke seconde telt..

2019-01-21 M12-2 Natuurlijke oevers meekoppelkans voor dierenwelzijn

13 Sluiting

korte terugblik

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Vergadering d.d.	21 januari 2019
Locatie	Raadzaal
Aanvang	19.30
Eindtijd	21.00
Voorzitter	H.J. Meijer
Griffier/secretaris	A.B.M. ten Have

Aanwezige leden	Belt, Ruben van de, Ben Ali Ahlaq, Youcef, Bijleveld - Klaassen, Evelina, Boersma, Margriet, Bruggen, Claudia van, Bruggenkamp, Silvia, Campen, Thom van, Elfers, Leo, Elshof - Rook, Jolien, Geerling, Brammert, Hartman, Lennart, Hof, David, Klappe, Ron, Klundert - Schoenmacker, Annemee van de, Kok, Jolanda, Leest, Margriet, Mulder, Marcel, Mulder, Reinier, Nabers, Jan, Noorda, Eildert, Oude Egbrink, Mart, Paauw, Sonja, Pasman, Guido, Paus, Remko de, Pelman, Patrick, Raap, Jacob, Rikkert, Sylvana, Rots, Gerdien, Satoor de Rootas, Jeffrey, Slijkhuis, Jan, Sluijer, Bert, Spaans, Arjan, Stoorvogel - Bergman, Ruth, Wijnen, Hans, Willegers, Johran, Wolthof, Patty
Afwezige leden	Boer, Jan Wietse de, Finies, Norman

1. Mededelingen
   - de leden De Boer en Finies zijn verhinderd.
2. Vaststelling agenda
   Met de voorliggende agenda wordt ingestemd.
3. Bekrachtiging geheimhouding
   De raad bekrachtigt de geheimhouding op bijlage 2 van de informatienota Stand van zaken locatie Dijklanden en op bijlage 1 en 2 van de informatienota Financiële rapportage PEC Zwolle.
4. Mondelinge vragen te stellen door raadsleden
   -Vragen van D66 over het verplicht stellen van herbruikbare plastic bekers tijdens evenementen.
   Wethouder Schuttenbeld antwoordt dat zij graag zoveel als mogelijk het gebruik van niet-recyclebaar plastic wil tegengaan. Zij is hierover in gesprek met diverse festivalorganisaties en bij enkele festivals is er ook al geen sprake meer van niet-recyclebaar plastic. E.e.a. verplicht stellen is nog niet aan de orde omdat zij nog in gesprek is met festivalorganisaties en zij hen de tijd wil geven dit te regelen. Wel wil de gemeente overgaan tot een verplichting, op basis van het aanpassen van de APV, maar de wethouder verwacht dit over ca. twee jaar het geval zal zijn. Ook over andere maatregelen is zij met de organisatoren in gesprek. Zo is er al in een aantal gevallen sprake van openbare waterpunten en vaste stroompunten. Zo verwacht de wethouder dat er vanaf 2020 in de binnenstad geen dieselaggregaten meer nodig zullen zijn bij evenementen. Behalve naar Amsterdam zal de wethouder ook naar voorbeelden uit andere gemeenten

kijken bij het verder verduurzamen van evenementen. Daarbij kijkt zij ook naar de grondstoffen, die gebruikt worden.
-Vragen van de SP over het WMO-vervoer bij De Havezate.
Wethouder Sloots antwoordt dat er n.a.v. vragen van Swollwacht over het WMO-vervoer in 2018 al gesprekken zijn gevoerd en afspraken zijn gemaakt met de vervoerder.
Het college is op de hoogte van de klachten.
De Havezate kent echter vier ingangen. Ingang 3 is de hoofdingang, maar voor de vervoerder lastig te ontsluiten. Daarom is gekozen voor ingang 2, die van binnenuit voor iedereen bereikbaar is. De wethouder erkent dat dit niet voor iedereen de meest ideale ingang is als er gewacht moet worden op vervoer. Over de ingediende klacht is de gemeente in gesprek met de indiener en met de vervoerder. De uitkomst zal met de raad worden gedeeld.
-Vragen van de PvdA over de verondieping van de Bomhofsplas.
Wethouder Anker geeft aan dat er geen sprake is van het in 1 procedure regelen van zowel het zonnepark als de verondieping. De aanleg van het zonnepark op de plas is nu aan de orde, voor het verondiepen volgt eerst een nader onderzoek. Of er een MER-procedure verplicht is, dat is strak geregeld in een wettelijk kader. Dat is hier niet van toepassing. Wat wel van toepassing is, is het Besluit bodemkwaliteit. Dat is dan ook de basis van dit onderzoek en het onderzoek naar de stapelingseffecten.
Voor de verondieping is een bestemmingsplanprocedure noodzakelijk en in het kader daarvan is de inspraak geregeld. Daarnaast is er nu ook al een klankbordgroep ingesteld. Het is niet aan het college om de raad een opzet van het onderzoek te doen toekomen. Het onderzoek moet namelijk worden gedaan door de initiatiefnemer. De gemeente moet beoordelen of het onderzoek juist is uitgevoerd. De resultaten daarvan krijgt de raad met het bestemmingsplan voorgelegd.

5. Ingekomen stukken
   De lijst ingekomen stukken, inclusief de voorgestelde wijze van afdoening, wordt vastgesteld.
6. Accountantscontrole jaarrekening 2018
   Met algemene stemmen aangenomen.
7. Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019
   Met algemene stemmen aangenomen.
8. Gebiedsvisie Zwartewaterzone
   De fracties van de SP en de PvdA stemmen tegen het voorstel, de overige fracties stemmen voor. Het voorstel is aangenomen.
9. Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra
   Met algemene stemmen aangenomen.
10. Duidelijke reclameregels
    Met algemene stemmen aangenomen.
11. Tarieven sportaccommodaties 2019
    -Amendement 11-1 van de SP over Speel geen BTW spelletje met sportverenigingen.
    Voor het amendement stemt de fractie van de SP, de overige fracties stemmen tegen.
    Het amendement is verworpen.
    -De fractie van de SP stemt vervolgens tegen het voorstel, de overige fracties voor.
    Het voorstel is aangenomen.
12. Moties Vreemd aan de orde van de dag
    -Motie 12-1 van de VVD, Swollwacht, GroenLinks en de ChristenUnie over Als elke seconde telt...
    Met algemene stemmen aangenomen.

-Motie 12-2 van GroenLinks, VVD en Swollwacht over Natuurlijke oevers meekoppelkans voor dierenwelzijn.
Deze motie wordt ingetrokken.

13. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering om 20.20 uur.

besluit

Zwolle

Besluit

Jaargang	2019
Kenmerk	
Onderwerp	Bekrachtiging geheimhouding op bijlage 2 van de informatienota stand van zaken locatie Dijklanden

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders,

besluit:
- Op basis van Artikel 10, lid 2 sub b en g van de Wet Openbaarheid van Bestuur op bijlage 2 van de informatienota Stand van zaken locatie Dijklanden .
- De bekrachtiging geldt voor onbepaalde tijd

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

besluit

Zwolle

Besluit

Jaargang	2019
Kenmerk	
Onderwerp	Bekrachtiging geheimhouding op bijlage 1 en 2 van de informatienota Financiële rapportage PEC Zwolle

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders,

besluit:

- Op basis van Artikel 10, lid 2 sub b en g van de Wet Openbaarheid van Bestuur op bijlage 1 en 2 van de informatienota Financiële rapportage PEC Zwolle.
- De bekrachtiging geldt voor onbepaalde tijd

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

Mondelinge vragen

Aan: College van B&W
Van: D66 Zwolle, Marco van Driel
Datum: 14 januari 2019
Onderwerp: Verzoek tot verplicht stellen herbruikbare plastic bekers tijdens evenementen

Geacht college,

Duurzaamheid is een thema dat door de gehele raad wordt beschreven als een van de belangrijkste thema's van de aankomende termijn, of misschien wel termijnen. Er is binnen de gemeente Zwolle dan ook sprake van verduurzaming van het beleid. Die ontwikkeling juicht D66 van harte toe, maar onze partij ziet ook dat er nog terreinen zijn waarop relatief eenvoudig winst te behalen valt.

Op 10 januari 2019 publiceerde nu.nl een artikel van de Amsterdamse nieuwszender AT5 waarin werd geschreven dat de gemeente heeft besloten om feestorganisatoren te verplichten om tijdens evenementen herbruikbare plastic bekers te gebruiken.
https://www.nu.nl/amsterdam/5676143/plastic-wegwerpbekertjes-niet-meer-toegestaan-feesten-in-stad.html

In Zwolle is dat momenteel nog niet het geval. Er zijn reeds enkele organisatoren die herbruikbare statiegeldbekers (hardcups) gebruiken, maar omdat het in Zwolle nog niet verplicht is ontstaan er nog met enige regelmaat zeer ongewenste situaties. In het licht van de verduurzaming van het gemeentelijk beleid situaties die wat ons betreft zelfs bijna 'onverkoopbaar' zijn.

Op onderstaande foto is te zien hoe het Weezenlanden Park na afloop van het evenement 'Vliegende vrienden van Amstel live' (op 15 september 2018 jl.) verandert in een 'plastic park' door het gebruik van wegwerp plastic.

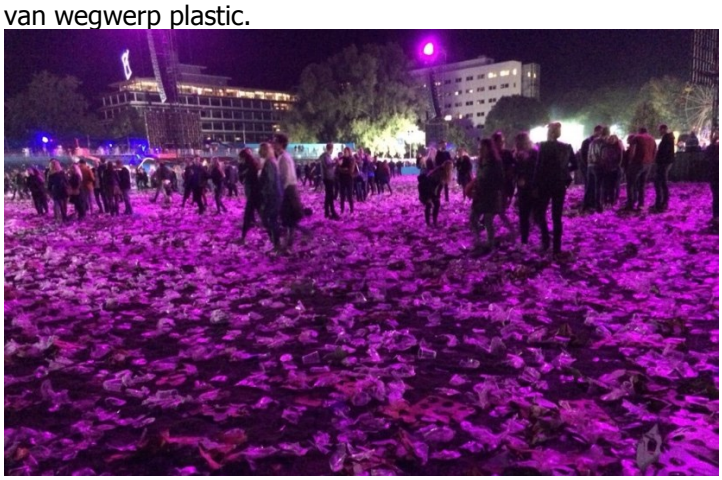

(de foto is genomen door een van de leden van onze fractie)

De fractie van D66 wil het college de volgende vragen stellen:

1) Is het college het met D66 eens dat het, in deze tijd van verduurzaming, eigenlijk niet meer kan dat er zoveel (niet recyclebaar) afval ontstaat tijdens een (eendaags) evenement?
2) Is het college bereid het voor evenementenorganisatoren tijdens evenementen (net als in Amsterdam) verplicht te stellen om gebruik te maken van (op statiegeld berustte) herbruikbare plastic bekers?
3) Kan het college deze verplichting als voorwaarde opnemen in de vergunningsaanvraag, zodat organisatoren hier ook aan moeten voldoen?
4) Is het college bereid om ook de overige maatregelen die de gemeente Amsterdam neemt te onderzoeken, zodat de gemeente Zwolle haar evenementen verder kan verduurzamen?
   Het gaat om het aanleggen van vast stroom- en waterpunten op veelgebruikte evenementen locaties, zodat er minder gebruik gemaakt hoeft te worden van dieselgeneratoren en het aantal vrachtbewegingen voor evenementen terug te dringen.

Namens de fractie van D66, Sonja Paauw en Marco van Driel

MV4-2

Aan:	College van B&W, Zwolle
Van:	Fractie SP, Bert Sluijer
Betreft:	WMO vervoer bij Woonzorgcentrum De Havezate
Datum:	19 januari 2019

Geacht college,

Op 13 december 2018 heeft mevrouw van Hall een brief aan de gemeenteraad van Zwolle gezonden over de problemen bij het WMO vervoer bij Woonzorgcentrum De Havezate.

Zie punt 5.B2 van de agenda van vandaag:
https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=zwolle&id=64997

De SP neemt aan dat het college en de betreffende ambtenaren deze brief ook onder ogen hebben gekregen. Echter, deze week werd onze fractie opnieuw benaderd door anderen waarbij ditzelfde probleem opnieuw werd aangekaart.

De vervoerder rijdt niet meer naar de hoofdingang. De bewoners moeten nu (te) ver lopen bij Havezate of lopen de vervoerder zelfs mis. De vervoerder geeft aan niet meer tot de deur te rijden in verband met de beperkte ruimte door een paaltje en de daardoor ontstane schade. Terwijl andere beroepschauffeurs wel gewoon van deur tot deur kunnen komen. Als dit werkelijk een probleem zou zijn, hebben ook ambulance, brandweer en politie een probleem.

De WMO vervoerder (Munckhof en RM Taxi) is krachtens artikel 5.1 van de overeenkomst met de gemeente verplicht van deur tot deur te rijden. Bij een zorginstelling tot de centrale (hoofd)ingang.

Artikel 5: Tijden en plaats werkzaamheden
5.1. De dienst betreft maatwerkvervoer per auto, incidenteel en structureel. Het gaat daarbij om vervoer van deur tot deur, waarbij de "deur" ook een halte van lijngebonden openbaar vervoer of een afgesproken verzamelpunt kan zijn. Bij een wooncomplex of flatgebouw wordt de deur gevormd door de centrale (hoofd)ingang van het betreffende gebouw.

Dat brengt ons tot de volgende vragen:

1. Is het college op de hoogte van klachten, zoals in december verwoord in de brief en zeer recent ook weer aan de SP, dat de WMO vervoerder geen vervoer biedt van en tot de centrale (hoofd)ingang (wat blijkens de overeenkomst verplicht is)?

2. Hoe kan het dat een vervoerder op eigen houtje besluit niet meer tot de centrale (hoofd)ingang te rijden?

3. Voor de hulpbehoevende bewoners is dit een probleem dat hen belemmert in hun functioneren. Een probleem dat ogenschijnlijk simpel opgelost kan worden door het verwijderen van een paaltje of betere rijkunst.
   Hoe beoordeelt de wethouder het feit dat partners van de gemeente kennelijk niet in staat zijn zelf dit soort dagelijkse problemen op te lossen maar dat bewoners daarvoor via de gemeenteraad een oplossing moeten afdwingen?

4. Wat heeft het college inmiddels gedaan of gaat het college nu doen om te zorgen dat deze situatie op korte termijn wordt rechtgezet en de vervoerder zich houdt aan de afgesloten overeenkomst?

Met vriendelijke groet,

Namens de SP fractie,
Bert Sluijer

Zwolle, 21 januari 2019

Mondelinge vragen – informatienota verondieping Bomhofsplas

Op 17 september hebben we als gemeenteraad gesproken over het zonnepark op de Bomhofsplas en de verondieping van de plas die nodig is voor de eindinrichting. Twee zaken op één locatie die veel vragen opriepen en dat nog steeds doen.
Het is daarom dan ook goed om te zien dat de besluitvorming over het zonnepark en de besluitvorming over de verondieping los van elkaar en volgtijdelijk plaatsvinden.
In het debat van 17 september, en eerder al op de bewonersbijeenkomst bij de Agnietenberg, is tevens aandacht gevraagd voor een onderzoek naar de gestapelde effecten van beide ontwikkelingen voor natuur en milieu. Meer specifiek is gevraagd om een milieueffectrapportage. Op de afweging of het onderzoek naar de gestapelde effecten een m.e.r. moest worden of niet zou de wethouder per informatienota terug komen.

In de informatienota's van 20 september en 10 januari wordt het gevraagde onderzoek inderdaad benoemd en wordt aangegeven dat deze wordt uitgevoerd door gemeente, provincie en waterschap. Van een expliciete toelichting op wel of geen m.e.r. is echter geen sprake. Nu is het volgens onze fractie niet noodzakelijk dat het onderzoek perse een milieueffectrapportage is, maar wel is het noodzakelijk dat er een goed onderzoek plaatsvindt. Een onderzoek met de goede uitgangspunten op basis waarvan straks met vertrouwen ook conclusies getrokken kunnen worden bij de bestemmingsplanherziening voor de Bomhofsplas.

Onze fractie heeft daarom de volgende vragen:

1. Kan de wethouder aangeven of het genoemde onderzoek naar gestapelde effecten wel of geen milieueffectrapportage betreft?
2. Indien het geen milieueffectrapportage betreft:
    a. kan de wethouder een toelichting geven op de afweging om geen milieueffectrapportage te laten plaatsvinden?
    b. kan de wethouder een inhoudelijke toelichting geven op de uitgangspunten van het onderzoek en de mate waarin dit al dan niet overeenkomt met een m.e.r.?
    c. en in hoeverre biedt het onderzoek de mogelijkheid voor inwoners om – net als bij een m.e.r. - een zienswijze in te dienen?
3. Worden inwoners in algemene zin ook betrokken in de opzet en uitvoering van het onderzoek, en zoja hoe gebeurt dat?
4. Is de wethouder bereid de raad op korte termijn een opzet van het onderzoek – zowel qua inhoud als proces – toe te sturen?

Namens de PvdA fractie,

Mart oude Egbrink

Bestuursorgaan : Besluitvormingsronde Raadsplein
Onderwerp : Lijst ingekomen stukken
Raadsplein : 21-01-2019

Aan de raad,

Wij delen u mede, dat de volgende stukken zijn binnengekomen:

Nr.	Onderwerp en voorgestelde behandeling	B&W datum
A	**Informatienota's voor de raad / ter kennisname**	
1.	Uitspraak beroep bomen Tijmpad/ Steenboerweg	11-12-2018
2.	Informatie jeugdhulpaanbieder	11-12-2018
3.	Verantwoording inzet business connector Labs	18-12-2018
4.	Verkenning samenwerking gemeente Zwolle met Bedrijvenpark H2O	18-12-2018
5.	Berkum Energieneutraal 2025	18-12-2018
6.	Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019	18-12-2018
7.	Monitor Energietransitie	18-12-2018
8.	Ondersteuning reddingsbrigades	18-12-2018
9.	Stinspark	18-12-2018
10.	omgevingsvergunning Blekerswegje 2, 2A - G en 3, 3 – C	18-12-2018
11.	Stand van zaken locatie Dijklanden	18-12-2018
12.	Wmo-cliëntervaringsonderzoek 2018	18-12-2018
13.	Verkenning mogelijkheden aanbesteding WRZV-hallen	18-12-2018
14.	Toekomstige invulling Nooterhof	18-12-2018
15.	Stand van zaken Kamperlijn	18-12-2018
16.	Veiligheid voor fietsers op kruispunten	08-01-2019
17.	Motie Stimuleren duurzame lokale voedselproductie	08-01-2019
18.	Verondieping Bomhofsplas	08-01-2019

Nr.	Onderwerp + voorgestelde behandeling	Datum
B1	**Diversen / ter kennisgeving aannemen / Lijst ingekomen stukken**	
1.	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties- circulaire Introductie Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers	28-11-2018
2.	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties- circulaire per 1 januari 2019 geïndexeerde bedragen van de (onkosten)vergoeding voor politieke ambtsdragers van gemeenten	29-11-2018
3.	Provincie Overijssel- vorm van toezicht op uw begroting 2019	18-12-2018
4.	A. van der Meer- schadelijke effecten 5G-netwerken	07-01-2019
5.	RKC- Rekenkameronderzoek risicomanagement	
B2	**Diversen / ter afdoening in handen van het college stellen**	
1.	M. van Hall- bezwaar tegen uitvoering WMO vervoer	13-12-2018

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21-01-2019

de voorzitter, H.J. Meijer

de griffier, A.B.M. ten Have

Bestuursorgaan : Besluitvormingsronde Raadsplein
Onderwerp : Lijst ingekomen stukken
Raadsplein : 21-01-2019

Nr.	Onderwerp	B&W datum
C	**Beantwoording artikel 45 vragen / ter kennisgeving aannemen**	
1.	Beantwoording artikel 45 vragen SP,CDA,D66 en PvdA over afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda	11-12-2018
2.	Beantwoording artikel 45 vragen fractie GroenLinks - Gevolgen sluiting De Werkelaar'	11-12-2018
3.	Beantwoording artikel 45 vragen fractie CDA - amendement Omtzigt	11-12-2018
4.	Beantwoording artikel 45 vragen fracties D66, ChristenUnie en GroenLinks - Vuurwerk	11-12-2018
5.	Beantwoording artikel 45 vragen fractie VVD, Swollwacht en CDA - Bereikbaarheid van Stadshagen	11-12-2018
6	Beantwoording artikel 45 vragen fractie CDA - coffeeshopcontroles	18-12-2018
7	Beantwoording artikel 45 vragen fractie GroenLinks - Situatie reeën Kop van Voorst / Westerveldse Bos	08-01-2019

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Uitspraak beroep bomen Tijmpad/ Steenboerweg
portefeuillehouder	Monique Schuttenbeld
informant	Vervuurt, Hanneke (2771)
medeopstellers	
afdeling	Juridische zaken
bijlagen	Voorstel: Informatienota Uitspraak beroep bomen Tijmpad - Steenboerweg Bijlage: Uitspraak rechtbank Overijssel

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
De uitspraak van de rechtbank Overijssel inzake het beroep van Stichting Zwolle Groenstad gericht tegen de omgevingsvergunning voor het kappen van 10 bijzondere en 16 andere bomen aan het Tijmpad/ Steenboerweg en het door het college gekozen vervolg.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 4 december 2018

Onderwerp	Uitspraak beroep bomen Tijmpad/ Steenboerweg
Versienummer	V.1

Portefeuillehouder H.M.M. Schuttenbeld

Informant H. Vervuurt
Afdeling Juridische Zaken / AF
Telefoon 038 498 2771
Email H.Vervuurt@zwolle.nl

Bijlagen Uitspraak rechtbank Overijssel

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De uitspraak van de rechtbank Overijssel inzake het beroep van Stichting Zwolle Groenstad gericht tegen de omgevingsvergunning voor het kappen van 10 bijzondere en 16 andere bomen aan het Tijmpad/ Steenboerweg en het door het college gekozen vervolg.

Datum 4 december 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Sinds 2000 ontvangt de gemeente van aanwonenden van het Tijmpad / Steenboerweg klachten over ernstige hinder van onder meer schaduw door de eiken langs het Tijmpad. Na diverse maatregelen overlast weg te nemen heeft het college de door de bewoners geschetste overmatige last en hinder van schaduw in voor- en achtertuinen in 2015 onderschreven en heeft voor deze specifieke situatie naar een oplossing gezocht. Besloten is mee te werken aan gedeeltelijke kap (10 bijzondere bomen en 16 overige bomen). Dit is een unieke situatie omdat we tot dan toe geen vitale bijzondere bomen hebben gekapt. Tegen de omgevingsvergunning (kapvergunning) is bezwaar, beroep en een verzoek om een voorlopige voorziening ingediend door Stichting Zwolle Groenstad.

De rechtbank heeft het beroep gegrond verklaard en komt -kort gezegd- tot de volgende overwegingen.

- Ten aanzien van de 16 niet als bijzonder aangewezen bomen heeft de rechtbank overwogen dat er een onvoldoende belangenafweging heeft plaatsgevonden in de beslissing op het bezwaarschrift.

- De uitspraak is echter met name van belang vanwege de overwegingen van de rechtbank omtrent de voorgenomen kap van de 10 bijzondere bomen. Samengevat kan uit de eerder gedane uitspraak van de voorzieningenrechter in samenhang met deze uitspraak de conclusie worden getrokken dat onze Bomenverordening voor twee interpretaties vatbaar is met betrekking tot het verlenen van kapvergunningen voor bijzondere en monumentale bomen. In de bodemprocedure heeft de rechtbank aangeven dat de Bomenverordening voor deze situatie geen ruimte biedt voor vergunningverlening. Dit zal worden betrokken bij een reeds geplande herziening van de Bomenverordening.

Kernboodschap

Het college heeft besloten af te zien van het instellen van hoger beroep. Het argument om niet in hoger beroep te gaan is gelegen in het feit dat de huidige redactie van artikel 6 van de Bomenverordening kennelijk te onduidelijk is. Hoger beroep wordt daarom niet kansrijk geacht.

Consequenties
De huidige situatie zal blijven bestaan. Dat betekent dat de ervaren schaduwoverlast voor de aangrenzende percelen niet wordt opgeheven. De huidige redactie van de Bomenverordening is volgens de rechtbank niet zo geformuleerd dat er een omgevingsvergunning verleend kan worden voor het kappen van bijzondere / monumentale bomen in geval van ernstige overlast. Opgemerkt wordt dat het wel de intentie van het college/ de gemeenteraad is geweest om bovenstaande mogelijk te maken met de huidige Bomenverordening.

Communicatie
Omwonenden zullen geinformeerd worden dat het college geen hoger beroep zal instellen.

Vervolg

Na afloop van de termijn voor het instellen van hoger beroep (omwonenden kunnen hiertoe overgaan) zal het college de omgevingsvergunning intrekken.
Daarnaast wordt (los van onderhavige procedure) op dit moment onderzocht of en op welke wijze de huidige Bomenverordening herzien moet worden.

Openbaarheid
Ja

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum 4 december 2018

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 50339

Onderwerp Uitspraak beroep bomen Tijmpad/ Steenboerweg

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 11-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

ECLI:NL:RBOVE:2018:4375

Instantie	Rechtbank Overijssel
Datum uitspraak	14-11-2018
Datum publicatie	15-11-2018
Zaaknummer	ak_zwo_17 _ 2213
Rechtsgebieden	Bestuursrecht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - meervoudig
Inhoudsindicatie	Omgevingsvergunning verleend voor het kappen van 26 bomen langs het Tijmpad te Zwolle; voor wat betreft kap 16 niet bijzonder aangewezen bomen berust deze niet op een deugdelijke motivering; voor wat betreft kappen 10 bijzondere bomen ontbreekt deugdelijke wettelijke grondslag; beroep gegrond.
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl

Uitspraak

RECHTBANK OVERIJSSEL

Zittingsplaats Zwolle

Bestuursrecht

zaaknummer: AWB 17/2213

uitspraak van de meervoudige kamer in het geschil tussen

Stichting Zwolle Groenstad, te Zwolle, eiseres,

gemachtigde: mr. D.M. de Bruin, te Baarn,

en

het college van burgemeester en wethouders van Zwolle, verweerder

gemachtigde: mr. H. Vervuurt.

Als derde partij heeft aan het geding deelgenomen:

gemeente Zwolle,

gemachtigde: T. Jelsma.

Procesverloop

Bij besluit van 16 februari 2017 (het primaire besluit) heeft verweerder aan de derde partij een omgevingsvergunning verleend voor het kappen van 26 bomen langs het Tijmpad, nabij de Steenboerweg 52 te Zwolle.

Bij besluit van 31 augustus 2017 heeft verweerder het bezwaar van eiseres ongegrond verklaard.

Eiseres heeft tegen het bestreden besluit beroep ingesteld.

De rechtbank heeft desgevraagd de gemeente Zwolle in de gelegenheid gesteld om als derde partij deel te nemen aan dit geding.

Bij besluit van 8 maart 2018 (het bestreden besluit) heeft verweerder het besluit van 31 augustus 2017 ingetrokken en een nieuw besluit hiervoor in de plaats gesteld. Het bezwaar is ongegrond verklaard, onder aanvulling van de motivering van het primaire besluit. Op grond van het bepaalde in artikel 6:19 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is het beroep mede tegen dit besluit gericht.

Het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden op 3 oktober 2018.

Eiseres heeft zich laten vertegenwoordigen door D.W. Maas (hierna: Maas), vice-voorzitter van eiseres, bijgestaan door mr. D.M. de Bruin. Verweerder heeft zich laten vertegenwoordigen door mr. H. Vervuurt. De derde partij heeft zich laten vertegenwoordigen door T. Jelsma.

Overwegingen

1.1 Blijkens artikel 2, eerste lid, van de statuten van eiseres heeft de stichting ten doel:

- het behoud en het herstel van de beplanting in Zwolle, in het bijzonder van de bomen in en rond de binnenstad op niet gemeentelijk terrein, die beeldbepalend worden geacht;
- het waar nodig nemen van initiatieven ten behoeve van de boombeplanting op gemeentelijke grond, voor zover deze dreigt te worden aangetast of niet, respectievelijk niet tijdig, wordt aangebracht;
- en voorts al hetgeen met het bovenstaande rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

De rechtbank is van oordeel dat eiseres gelet op deze statutaire doelstelling en gelet op de overige feitelijke activiteiten die zij onderneemt, als belanghebbende kan worden aangemerkt bij het bestreden besluit en bij het primaire besluit.

1.2 Uit artikel 8 van de statuten van eiseres blijkt dat zij in en buiten rechte vertegenwoordigd wordt door de voorzitter en de secretaris van het bestuur of hun plaatsvervangers. Dat de functie van

voorzitter van eiseres sedert meerdere jaren vacant is, doet er niet aan af dat Maas, als plaatsvervanger van de voorzitter, bevoegd is om samen met de secretaris eiseres te vertegenwoordigen.

2.1 Door de Zwolse woonwijk Westenholte loopt een fietspad dat Tijmpad, soms ook aangeduid als Tympad, heet. Aan beide kanten van het fietspad zijn omstreeks 1960 eikenbomen geplant. Doordat de eikenbomen sindsdien fors gegroeid zijn, is een soort eikenlaan met beeldbepalend karakter ontstaan. Aan weerszijden van het Tijmpad bevinden zich woningen.

2.2 Een aantal woningen in de directe nabijheid van het Tijmpad ligt in de schaduw van de eikenbomen. Acht percelen liggen gedurende het grootste deel van het jaar de hele dag in de schaduw van de eikenbomen. Een aantal omwonenden heeft aangegeven dat zij hiervan hinder ervaren. Zij hebben bij de gemeente Zwolle aangedrongen op maatregelen. In de gemeenteraad van Zwolle zijn hierover vragen gesteld.

2.3 Op 15 november 2016 is een aanvraag gedaan om verlening van een omgevingsvergunning voor de kap van 26 bomen langs het Tijmpad. Tien van deze bomen zijn aangeduid als 'bijzondere bomen'. Bij het primaire besluit is de aangevraagde omgevingsvergunning verleend. Aan de omgevingsvergunning zijn voorwaarden verbonden, waaronder een herplantplicht.

2.4 Hangende de behandeling van het beroep heeft eiseres een verzoek om een voorlopige voorziening ingediend. Bij uitspraak van 28 november 2017 (Awb 17/2214) is het bestreden besluit geschorst en is bepaald dat de derde-partij tot vier weken nadat op het bezwaar is beslist, geen gebruik mag maken van de verleende omgevingsvergunning.

2.5 Verweerder heeft vervolgens nader onderzoek laten verrichten door ingenieursbureau Sweco. Sweco heeft op 31 januari 2018 een rapport uitgebracht. Sweco heeft de alternatieven onderzocht en is nagegaan wat de schaduweffecten hiervan zijn.

2.6 Bij besluit van 8 maart 2018 heeft verweerder de beslissing op bezwaar van 31 augustus 2017 ingetrokken en heeft hij een nieuwe beslissing op bezwaar genomen. Verweerder heeft het bezwaar opnieuw ongegrond verklaard. Het primaire besluit wordt in stand gelaten onder aanvulling van de motivering van dat besluit. Tevens is, in aanvulling op het primaire besluit, besloten tot het opleggen van een aanvullende herplantplicht van nogmaals vijf bomen op de hoek Zwederlaan/Stinsweg.

3.1 Eiseres heeft de rechtbank bij brief van 5 september 2018 bericht dat R. Kruise (hierna: Kruise), wonende aan de Brunelweg 13 te Zwolle, als deskundige zal worden meegenomen naar de zitting. Bij brief van 17 september 2018 heeft verweerder de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van Kruise als deskundige in twijfel getrokken.

3.2 De rechtbank stelt voorop dat partijen het recht hebben om deskundigen mee te brengen naar de zitting. Op grond van het bepaalde in artikel 8:63, tweede lid, van de Awb kan de bestuursrechter evenwel afzien van het horen van door een partij meegebrachte of opgeroepen getuigen en deskundigen indien hij van oordeel is dat dit redelijkerwijs niet kan bijdragen aan de beoordeling van de zaak. Naar het oordeel van de rechtbank is hiervan in dit geval sprake. Alhoewel aannemelijk is dat Kruise als adviseur natuurtechniek bij Adviesbureau Ecogroen te Zwolle over deskundigheid beschikt met betrekking tot het beheer en onderhoud van bomen, kan hij voor wat betreft de kap van deze bomenrij niet als een

onafhankelijke en onpartijdige deskundige worden beschouwd. Hiertoe is van belang dat de woning van Kruise zich op korte afstand van de te kappen bomenrij bevindt en dat hij tegen het voornemen om een omgevingsvergunning te verlenen een zienswijze heeft ingediend. Dit gaat niet samen met de objectiviteit die ook van een door een partij meegebrachte deskundige mag worden verwacht.

4.1 Artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder g, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) bepaalt dat voor zover ingevolge een bepaling in een provinciale of gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist om een houtopstand te vellen of te doen vellen, een zodanige bepaling geldt als een verbod om een project voor zover dat geheel of gedeeltelijk uit die activiteiten bestaat, uit te voeren zonder omgevingsvergunning.

4.2 Artikel 3, eerste lid, van de Bomenverordening 2013 van de gemeente Zwolle (hierna: Bomenverordening) bevat een kapverbod voor bijzondere bomen, als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder a, van de Bomenverordening. Artikel 4, eerste lid, van de Bomenverordening bevat een kapverbod voor bomen binnen beschermde groenstructuren en boomgebieden. Volgens de tot de Bomenverordening behorende Groene Kaart behoort de bomenrij langs het Tijmpad tot de wijkgroenstructuur.

4.3 Op grond van het bepaalde in artikel 7, eerste lid, van de Bomenverordening weigert het bevoegd gezag een vergunning voor het vellen van een houtopstand in beschermde groenstructuren en boomgebieden, indien de belangen van vergunningverlening niet opwegen tegen het belang van het behoud van die houtopstand op basis van één of meer van de volgende waarden:

a. natuur- en milieuwaarden;

b. landschappelijke waarden;

c. cultuurhistorische waarden;

d. waarden van stads- en dorpsschoon;

e. waarden voor recreatie en leefbaarheid;

f. een goed kwantitatief en kwalitatief bomenbestand.

4.4 Op grond van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, van de Bomenverordening kan het bevoegd gezag de vergunning voor het vellen van een bijzondere boom weigeren dan wel onder voorschriften verlenen. Op grond van het tweede lid van artikel 6 kan een vergunning voor het vellen van een bijzondere boom slechts bij uitzondering worden verleend indien wordt voldaan aan één of meer van de navolgende criteria:

a. de alternatieven inzake boombehoud zijn uitputtend onderzocht en gebleken is dat alternatieven voor het vellen niet aanwezig of onmogelijk zijn;

b. er is sprake van een zwaarwegend algemeen maatschappelijk belang dat opweegt tegen het belang van duurzaam behoud van de beschermde houtopstand;

c. naar boomdeskundige maatstaven is instandhouding niet langer verantwoord gelet op het belang van voorkoming van letsel of ernstige schade.

4.5 Artikel 7:12, eerste lid, van de Awb bepaalt onder meer dat een beslissing op bezwaar dient te berusten op een deugdelijke motivering die bij de bekendmaking van de beslissing wordt vermeld.

5.1 De rechtbank zal eerst beoordelen of verweerder de verleende omgevingsvergunning,

voor zover deze betrekking heeft op het kappen van een houtopstand, heeft kunnen handhaven en vervolgens of hij de verleende omgevingsvergunning, voor zover deze betrekking heeft op het kappen van tien bijzondere bomen, heeft kunnen handhaven.

5.2 De rechtbank stelt vast dat verweerder in het bestreden besluit met betrekking tot de kap van 16 niet als bijzonder aangewezen bomen heeft overwogen dat gesteld zou kunnen worden dat (bijna) alle in artikel 7 van de Bomenverordening genoemde waarden aan de orde zijn, maar dat hij meent dat het belang van de vergunningverlening in het licht van de hinder die een aantal omwonenden ondervindt, veel zwaarder weegt dan de in artikel 7 genoemde belangen. De rechtbank is van oordeel dat deze stelling, anders dan artikel 7:12, eerste lid, van de Awb voorschrijft, geen kenbare belangenafweging bevat. Niet is aangegeven op welke wijze rekening

wordt gehouden met de in artikel 7, eerste lid, van de Bomenverordening genoemde waarden. Ook is niet gemotiveerd waarom de hinder die enkele omwonenden ondervinden van de schaduw van de bomen, zo ernstig is dat dit er bij afweging van alle betrokken belangen toe moet leiden dat de verleende omgevingsvergunning voor het kappen van deze bomen moet worden gehandhaafd. Het bestreden besluit berust daarom in zoverre niet op een deugdelijke motivering.

5.3 De rechtbank stelt vast dat verweerder de verlening van een omgevingsvergunning voor het kappen van tien bijzondere bomen niet langer (mede) baseert op artikel 6, tweede lid, aanhef en onder b, van de Bomenverordening, maar enkel op artikel 6, tweede lid, aanhef en onder a, van die verordening. Het geschil is daarom voor wat betreft dit besluitonderdeel beperkt tot de vraag of verweerder op grond van artikel 6, tweede lid, aanhef en onder a, van de Bomenverordening in redelijkheid een omgevingsvergunning heeft kunnen verlenen voor de kap van de tien bijzondere bomen.

De rechtbank is van oordeel dat artikel 6, tweede lid, aanhef en onder a, van de Bomenverordening enkel ziet op de vraag wanneer mag worden aangenomen dat boombehoud van een bijzondere boom niet langer mogelijk is. Anders dan waarvan in het bestreden besluit wordt uitgegaan, ziet deze bepaling niet op de vraag of sprake is van een algemeen maatschappelijk belang dat opweegt tegen het belang van boombehoud. In de Bomenverordening zoals deze thans luidt, kan een algemeen maatschappelijk belang, zoals het belang van een goed woon- en leefklimaat voor omwonenden, slechts dan een grond voor verlening van een omgevingsvergunning voor de kap van een bijzondere boom vormen als aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid, aanhef en onder b, van de Bomenverordening wordt voldaan. Verweerder heeft naar het oordeel van de rechtbank de verlening van een omgevingsvergunning voor de kap van de bijzondere bomen dan ook niet kunnen baseren op artikel 6, tweede lid, onder a, van de Bomenverordening. Het bestreden besluit ontbeert daarmee een deugdelijke wettelijke grondslag en kan reeds daarom ook voor wat betreft dit besluitonderdeel niet in stand blijven.

6.1 Het beroep is daarom gegrond. Het bestreden besluit dient, wat betreft het kappen van de 16 niet als bijzonder aangewezen bomen, wegens strijd met artikel 7:12, eerste lid, van de Awb en, wat betreft het kappen van 10 bijzondere bomen, wegens het ontbreken van een deugdelijke wettelijke grondslag te worden vernietigd.

6.2 Finale geschilbeslechting is in dit geval niet mogelijk. Verweerder dient daarom, met inachtneming van hetgeen in deze uitspraak is overwogen, opnieuw op het bezwaar te beslissen.

7.1 Omdat de rechtbank het beroep gegrond verklaart, bepaalt de rechtbank dat verweerder aan eiseres het door haar betaalde griffierecht vergoedt.

7.2 De rechtbank veroordeelt verweerder in de door eiseres gemaakte proceskosten. Deze kosten stelt de rechtbank op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht voor de door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand vast op € 1.002,-- (1 punt voor het indienen van het beroepschrift en 1 punt voor het verschijnen ter zitting, met een waarde van € 501,--per punt).

Beslissing

De rechtbank:

- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt het bestreden besluit;

- gelast verweerder om met inachtneming van hetgeen in deze uitspraak is overwogen opnieuw op het bezwaar te beslissen;

- draagt verweerder op het betaalde griffierecht van € 333,-- aan eiseres te vergoeden;

- veroordeelt verweerder in de proceskosten van eiseres tot een bedrag van € 1.002,--, te betalen aan eiseres.

Deze uitspraak is gedaan door mr. A.J.G.M. van Montfort, voorzitter, en mr. W.F. Bijloo en

mr. R.J. van Lochem, leden, in aanwezigheid van mr. A. van der Weij, griffier. De beslissing is in het openbaar uitgesproken op

griffier voorzitter

Afschrift verzonden aan partijen op:

Rechtsmiddel

Tegen deze uitspraak kan binnen zes weken na de dag van verzending daarvan hoger beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Als hoger beroep is ingesteld, kan bij de voorzieningenrechter van de hogerberoepsrechter worden verzocht om het treffen van een voorlopige voorziening of om het opheffen of wijzigen van een bij deze uitspraak getroffen voorlopige voorziening.

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Verantwoording inzet business connector Labs + uitvoering Starters & Startups 2018
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Sterkenburg, Marijke
medeopstellers	
afdeling	Ruimte en Economie
bijlagen	Voorstel: Informatienota Verantwoording inzet business connector Labs

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
Verantwoording uitvoering business connectors bij Green PAC iLab en LaunchLab 2018

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 5 december 2018

Onderwerp	Verantwoording inzet business connector Labs
Versienummer	1

Portefeuillehouder René de Heer

Informant MP Sterkenburg
Afdeling Ruimte en Economie / OW
Telefoon 0655872112
Email M.Sterkenburg@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Verantwoording uitvoering business connectors bij Green PAC iLab en LaunchLab 2018

Datum 5 december 2018

Inleiding

In september 2017 heeft de raad besloten om voor 2018 eenmalig €150.000 ter beschikking te stellen voor de uitvoering van het starters ecosysteem.
In deze informatienota wordt de verantwoording gegeven over de door de bijdrage van €150.000,- gerealiseerde activiteiten in het starters ecosysteem over het jaar 2018.
De activiteiten zijn:
1. Versterking van het ecosysteem door medefinanciering van €100.000,- voor een business connector bij Green PAC iLab (gpi).
2. Versterking van het ecosysteem door medefinanciering van €50.000,- voor een business connector bij Launchlab.

Kernboodschap
In 2018 heeft de Gemeente Zwolle gekozen om twee business connectors in te zetten om het startup-ecosysteem voor startende ondernemers te versterken, te verstevigen en daarmee tot groei te stimuleren.

Consequenties
Gemeente Zwolle streeft naar meer ondernemerschap en meer ontplooiing initiatieven ten behoeve van het Zwolse Startup Ecosysteem, versterking van de samenwerking binnen het Zwolse ondernemende onderwijs en versteviging Zwolse topinnovatiecentra.
Hiervoor is door de gemeente Zwolle in 2018 aangehaakt bij de reeds bestaande Zwolse Labs; Green PAC iLab en LaunchLab.
Door faciliteren van iLab en LaunchLab, middels de medefinanciering van business connectors, bieden we startende ondernemers effectief en efficiënt op het juiste moment toegang tot de juiste mensen, financiering en partners.
De doelen en taken van deze connectors binnen deze labs in 2018 zijn geweest:
Het bieden van (toegang tot) netwerken van handel, industrie en kapitaal en het leggen van verbindingen met onderwijs en kennisinstellingen.

De bedrijven van starters en startups zijn nieuw en verkeren in de beginfase van hun levenscyclus. Bij deze fase hoort de behoefte aan toegang tot netwerken en is vlotte verwerving van financiering een vereiste. De business connectors hebben in 2018 er aan bijgedragen dat belemmeringen zoveel mogelijk uit de weg werden geruimd en toegang tot de juiste mensen en kapitaal werd geoptimaliseerd.
In het Green PAC iLab en LaunchLab krijgen startende ondernemers ondersteuning bij het bedrijfsmatig uitwerken van hun innovatieve ideeën.
Ondernemers krijgen laagdrempelig toegang tot het verkennen van hun ondernemerskwaliteiten om, in bijv. vier maanden, binnen het accelerator programma ondernemerskwaliteiten te ontdekken of, in een traject van drie jaar, van zoekende starter naar zelfbewuste ondernemer te groeien. De ondernemers krijgen ondersteuning om hun productidee verder te ontwikkelen en uit te werken.
Bij Green PAC iLab willen ze het innovatief en groeiend vermogen van het bedrijfsleven vergroten door het valoriseren van excellent onderzoek op het gebied van (groene) kunststoffen, vezels en composieten. Deze kennisvalorisatie komt voort uit onderzoeksprojecten waarin de kennis binnen de lectoraten in samenwerking met en voor het bedrijfsleven wordt benut.
Beide labs hebben in 2018 kennis aan bedrijven aangeboden en delen openbare kennis, door publicaties, onderzoekstrajecten, symposia, congressen, accelerator programma of Startup Weekend Zwolle.

De beide business connectors willen onderwijs en bedrijfsleven beter in elkaar vervlechten en hebben in 2018 meer studenten vanuit het onderwijs ondersteund, via de labs tot een startersbedrijf of startup. Zo bieden dynamische leer-werkplekken bij de labs aan studenten de gelegenheid om praktijkgericht te experimenteren binnen innovatieve projecten. En in Zwolle en regio zijn specifiek de topinnovatiecentra bedoeld om onderwijs en bedrijfsleven aan elkaar te verbinden: het is de plek voor studenten om te leren en tegelijkertijd praktijkervaring op te doen. Het Green PAC iLab is reeds gevestigd op een topinnovatiecentrum. Het LaunchLab heeft haar acceleratie-programma ook gedraaid op een topinnovatiecentrum.

Datum 5 december 2018

Afzonderlijke verantwoording tav de business connectors:

Green PAC iLab business connector
Behaalde doelen:
1. Vergroten van het innovatief en groeiend vermogen in de regio.
2. Bijdragen aan circulaire en biobased economische ambities van de provincie Overijssel.
3. Vestigen van jonge, innovatieve ondernemingen.
4. Versterken van het menselijk kapitaal om te voldoen aan de ambities van de regio Zwolle.

Op het iLab is de afgelopen jaren 52 fte aan werkgelegenheid gecreëerd en bevat onderstaand schema cijfers vanaf de start.

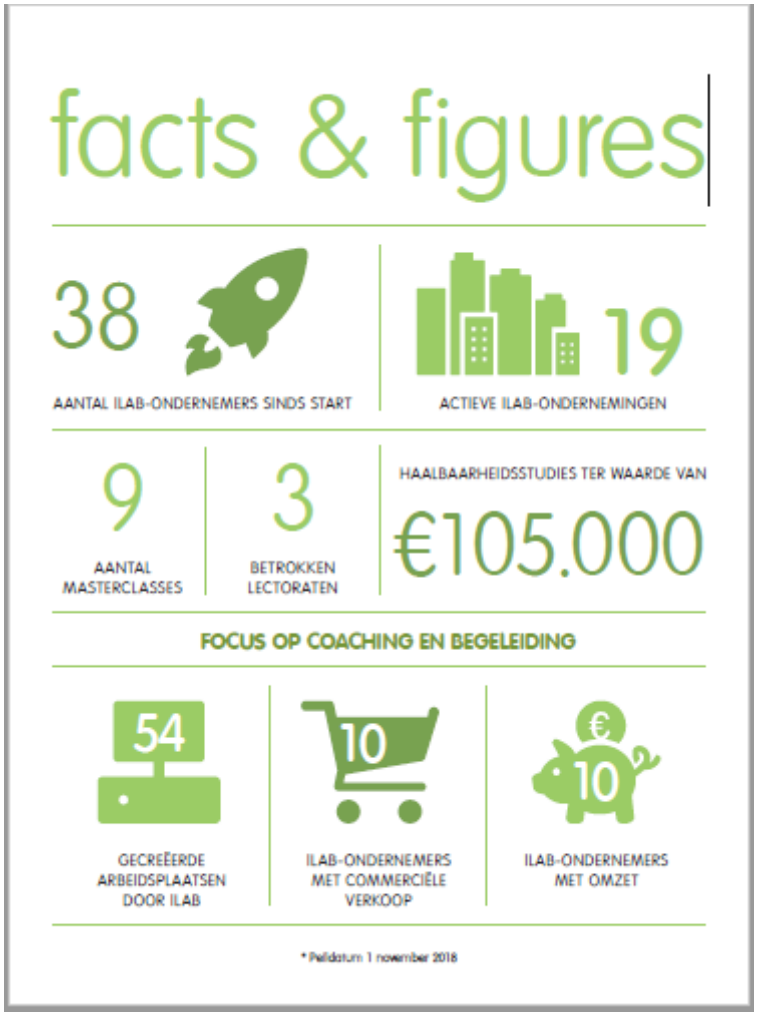

Datum 5 december 2018

LauncLab Business connector 2018

Voorlopige feiten en cijfers
2018 Gerealiseerd:

35 Startups & Changemakers
- In verschillende fases van startend tot opschalend
- Deels aangesloten bij onze coworking space
- Ontstaan en begeleid door middel van diverse events: workshops, pitch & bitch, mentorsessies, hackathons, accelerator, startup weekend.
- Dit jaar worden de eerste BV's opgericht door succesvolle startups die vanuit Launchlab zijn ontstaan.

Mentornetwerk van 20 mentoren (ondernemers, professionals, investeerders)

Startup Weekend Zwolle (2e editie)
- 60 deelnemers (tov 40 vorig jaar)
- 10 finalisten startup teams
- Winnaar (CHUNC) met werkende app voor doneren / sponsoren / helpen van lokale initiatieven.

Eerste Zwolse Accelerator (4 maanden 8 startups begeleid)
- 10 Startups bij aanvang, 8 zijn doorgegaan, 6 gepitcht op Demo Day
- ⅓ deelnemers van buiten Zwolle (Groningen, Utrecht, Harderwijk)
- Eén deelnemer vestigde zich in Zwolle (2 ondernemers, nu uitbreiden met personeel)
- Drie startups richten BV's op

Coworking Space (150 m2)
- 100% betaald door Startups & Changemakers in verschillende fases
- Volledig commercieel rendabel en onafhankelijk van subsidies
- In verband met ruimtegebrek zijn we op zoek naar een nieuwe plek

Verbinding andere hubs & Toekomstplan
- Launchlab heeft inmiddels 7 partners uit bedrijfsleven en overheid
- In 2018 relaties gebouwd met onderwijs en andere hubs
- We werken aan een meerjarenplan om het startup ecosysteem verder te versterken en op te schalen

Communicatie
Communicatie is in 2018 ingezet met name rondom masterclasses Green PAC iLab en Accelerator Programma LaunchLab en Startupweekend Zwolle.
Voor komende jaren zal dit weer gelden en mogelijk in combinatie met activiteiten op de topinnovatiecentra, activiteiten Masterclasses voor startende creatieve en of sociaal entrepreneurs.

Datum 5 december 2018

Vervolg
Er wordt een voorstel gemaakt richting zowel begrotingscyclus 2019 als Perspectiefnota om ook voor komende jaren het ecosysteem voor startende ondernemers opnieuw te stimuleren, faciliteren en financieren.

Openbaarheid
openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 46816

Onderwerp Verantwoording inzet business connector Labs + uitvoering Starters & Startups 2018

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Verkenning samenwerking gemeente Zwolle met Bedrijvenpark H2O
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Maar, Janna van (2612)
medeopstellers	
afdeling	Ruimte en Economie
bijlagen	Voorstel: Informatienota Verkenning samenwerking gemeente Zwolle met Bedrijvenpark H2O Bijlage: 1. Code of Conduct Regio Acquisitie - oktober 2017

Voorgesteld besluit raad

Het besluit van het college om uitwerking te geven aan een gezamenlijke verkenning van de gemeenten Zwolle en Heerde en Bedrijvenpark H2O BV naar een hechtere samenwerkingsvorm, die mogelijk kan leiden tot de afweging dat we aandelen gaan kopen, waardoor een voor ons nieuwe verbonden partij ontstaat.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 13 december 2018

Onderwerp	Verkenning samenwerking gemeente Zwolle met Bedrijvenpark H2O
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder R.E. de Heer

Informant J. van Maar - de Vries
Afdeling Ruimte en Economie / OW
Telefoon 038 498 2612
Email J.van.Maar@zwolle.nl

Bijlagen
1. Code of Conduct Regio Acquisitie (oktober 2017)

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Het besluit van het college om uitwerking te geven aan een gezamenlijke verkenning van de gemeenten Zwolle en Heerde en Bedrijvenpark H2O BV naar een hechtere samenwerkingsvorm, die mogelijk kan leiden tot de afweging dat we aandelen gaan kopen, waardoor een voor ons nieuwe verbonden partij ontstaat.

.

Datum 13 december 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding
Al langere tijd worden er in onze marktregio bestuurlijk afspraken gemaakt en samengewerkt bij de uitgiften van bedrijventerreinen en de promotie van de Regio Zwolle. Zo zijn de bestuurders van de gemeenten Zwolle, Kampen, Hattem, Heerde en Oldebroek en van de provincies Gelderland en Overijssel het in oktober 2017 eens geworden over een aanpak om te komen tot verdere onderlinge samenwerkingsafspraken in relatie tot het Bedrijvenpark H2O (rechtspersoon: Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV).
Deze samenwerkingsafspraken hebben het belang van samen optrekken in de marktregio Zwolle een belangrijke impuls gegeven. Zo ook is vastgesteld dat in toenemende mate H2O BV en Zwolle/Hessenpoort met dezelfde casussen te maken hebben. Dit leidt in de praktijk tot een steeds intensievere betrokkenheid van Zwolle bij H2O. Gelijktijdig is geconstateerd dat Heerde - één van de partners van H2O BV - een natuurlijke beweging maakt richting de Cleantech Regio en daarmee een terugtreding uit de H2O BV overweegt.
Beide ontwikkelingen kwamen samen en waren aanleiding om tussen Zwolle, H2O BV en Heerde, een eerste verkenning te doen op welke wijze daarop kan worden ingespeeld. Concreet gaat het daarbij om het oriënteren op en het afwegen van andere, meer vaste samenwerkingsvormen dan de huidige Code of Conduct (zie bijlage).

Kernboodschap
Voor deze verkenning staat de hoofddoelstelling voorop, namelijk het versterken en vitaliseren van de regionale economie en behoud van werkgelegenheid binnen de marktregio.
In de relatie Zwolle – H2O BV zien we de realiteit dat in de groeiende economie Zwolse bedrijven die op Marslanden uit hun jasje groeien hun uitbreidingslocatie niet altijd vinden op Hessenpoort. In toenemende mate kiezen bedrijven voor verplaatsing naar het Bedrijvenpark H2O. Dit komt doordat op Marslanden geen nieuwe gronduitgifte meer mogelijk is en Hessenpoort in de ogen van deze bedrijven te noordelijk ligt en/of geen zichtlocaties meer biedt. Bedrijvenpark H2O is dan een passend antwoord voor de volgende stap in de ontwikkeling van deze bedrijven: kavelgrootte tot 3 ha en zichtlocaties aan A28. De ligging van het Bedrijvenpark H2O is zodanig dichtbij Zwolle dat met de bedrijfsverplaatsing de kennis/expertise voor de bedrijven behouden kan blijven, omdat de afstand woon/werkverkeer nagenoeg hetzelfde blijft.
De kracht binnen de regionale samenwerking is dat de overheden in onderlinge afstemming de ondernemers zo goed mogelijk in hun passende keuze kunnen faciliteren.

Next step in grensoverschrijdende samenwerking en dienstverlening aan ondernemers
De Regio Zwolle is op strategische economische thema's een bewezen grensoverschrijdende samenwerking. Daarnaast zien we kansen om in de dienstverlening aan ondernemers ook een gezamenlijke uniforme benadering voor de regio op te pakken. In de relatie Zwolle – H2O BV kunnen we hierin een stap verder gaan en als samenwerkingspartner binnen de H2O BV de 'eigen' ondernemers daadwerkelijk over de provincie/stadsgrenzen heen helpen als dit goed is voor de groei en werkgelegenheid van het bedrijf.
De beweging in de markt toont aan dat het Bedrijvenpark H2O naast Hessenpoort (Zuid) een antwoord kan zijn op Marslanden. Ruimtelijk is de uitbreiding van nieuw plangebied aan de zuidkant in de gemeente Zwolle niet aan de orde gegeven de programmeringsafspraken met de provincie Overijssel (zorgvuldige RO).

Het college heeft besloten aan de hand van de Handreiking Verbonden Partijen een nadere financiële en juridische verkenning uit te voeren naar een hechtere samenwerkingsvorm, mogelijk aandeelhouderschap, tussen Zwolle en Bedrijvenpark H2O. Onderdeel van de verkenning is de belangstelling voor het Heerder aandeel bij de overige aandeelhouders Hattem en Oldebroek en of hun voordracht voor andere logische partij (een en ander conform de statuten)
De basis voor deze verkenning ligt in de volgende inhoudelijke belangen:

Zwolle	-	Behoefte aan ruimte voor kleinschaliger gronduitgifte
	-	Borging van de Zwolse identiteit bij de ondernemers
	-	Behoud werkgelegenheid
	-	Borging van het merk Regio Zwolle
H2O BV	-	Grotere rol van Zwolle bij de BV als impuls voor marktregio en BV
	-	Zwolle zit in hetzelfde economische speelveld als H2O; Heerde is meer verbonden met de Stedendriehoek.
Heerde	-	Terugtreding uit de BV en aansluiting op natuurlijke beweging richting Cleantech regio en Stedendriehoek.

Consequenties

1. <u>Samenwerking: vormen en overwegingen</u>

Er zijn diverse samenwerkingsvormen verkend en overwogen: samenwerkingsovereenkomst, strategische alliantie, joint venture en aandeelhouderschap.
In de afweging stond voorop bij welke samenwerkingsvorm de genoemde doelen het meest optimaal worden bereikt. Niet elke samenwerkingsvorm bevordert resp. ondersteunt de bedoelingen van de partijen. Zo zou het belang van Zwolle voor ruimte voor kleinschaliger gronduitgifte afgehecht kunnen worden middels een samenwerkingsovereenkomst. Ditzelfde geldt voor het belang van de H2O BV (grotere rol Zwolle bij de H2O BV). Echter, een dergelijk construct geldt minder voor de meer gevoelsmatige doelen (borging merk Regio Zwolle en de Zwolse identiteit van de ondernemers). Die vragen een zichtbare en actieve aanwezigheid van Zwolle in de H2O BV. De samenwerkingsvorm zou het aandeelhouderschap kunnen zijn. Handhaving van het bestaande, goed functionerende samenwerkingsconstruct lijkt in deze fase het meest praktische. Bovendien moet nu de focus op 'buiten' liggen, daar gebeurt het. Het zou voor de dienstverlening aan de ondernemers, die een locatie zoeken, ongewenst zijn dat gemeenten hiervan worden afgeleid door zich te verdiepen in (nieuwe) juridische constructen. Ook vanuit het perspectief van Heerde is deze vorm het meest geëigend.
In een volgende fase, wanneer de gronduitgifte verder is gevorderd en het beeld van de grex wijzigt, kan een heroverweging van het samenwerkingsconstruct en de governance plaatsvinden.
Belangrijke leidraad bij de uitwerking is de Handreiking Verbonden Partijen.

2. <u>Richtinggevend perspectief</u>

Gelet op de ontwikkelingen, doelstellingen en overwegingen heeft het college een overdracht van het Heerder aandeel naar Zwolle aangegeven als richtinggevend perspectief. Daarmee zou - naast Hattem en Oldebroek - Zwolle de nieuwe aandeelhouder worden (en daarmee partner in de onderliggende samenwerkingsovereenkomst). Met een dergelijke transitie kan het meest optimaal worden ingespeeld op de geschetste ontwikkelingen en bedoelingen.
De volgende stap is dat partijen deze transitie financieel uitwerken. Het streven is hierover begin volgende jaar principe-overeenstemming te hebben. Wij zullen vervolgens aan de raad een concreet voorstel doen. Immers, het budgetrecht ligt bij uw raad.

Datum 13 december 2018

Communicatie
De aandeelhouders van de H2O BV en de directe stakeholders zijn geïnformeerd over de voorgenomen verkenning. Ook is aan de pers – en parallel aan de bedrijven op H2O - een gezamenlijk persbericht verzonden.

Vervolg
De volgende stap is dat partijen de verkenning in gang zetten. Vervolgens zal begin 2019 besluitvorming worden voorgelegd aan de colleges en raden. Tevens zal de raad van Zwolle in de gelegenheid worden gesteld zijn wensen en bedenkingen uit te brengen ingeval van een voorgenomen deelneming in een vennootschap (zgn. voorhangbepaling ex artikel 160 lid 2 Gemeentewet).
Indien college en raad het voornemen volgen, kan daarna de overdracht in juridische zin worden uitgewerkt. Het streven is dit alles in het voorjaar 2019 te hebben afgerond om de financiële consequenties in de PPN te kunnen borgen.

Openbaarheid
Deze informatienota voor de raad is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 48110

Onderwerp Verkenning samenwerking gemeente Zwolle met Bedrijvenpark H2O

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 27-11-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

CODE OF CONDUCT REGIO ACQUISITIE
Samenwerking marktregio cluster Logistiek

Het doel van het cluster Logistiek is het creëren van een optimaal vestigingsklimaat voor logistieke verladers (maakindustrie) en vervoerders in de regio Zwolle.
Twee belangrijke aspecten van het vestigingsklimaat zijn de strategische ligging van de regionale bedrijventerreinen voor vervoer over weg en water (toekomstig spoor) en voldoende aanbod van geschikt personeel.
Een gezamenlijke aanpak voor marketing & acquisitie binnen de marktregio versterkt het vestigingsklimaat en is in het belang van ruimtelijke en economische ontwikkeling van de regio.

Cluster Logistiek
Het cluster Logistiek is in 2012 gestart en wordt getrokken door de gemeenten Zwolle, Kampen en Meppel. De gemeenten werken vanuit een gezamenlijke Logistieke visie en Havenvisie. Vanaf de oprichting lag de focus op het versterken van de markt voor goederenvervoer over water, met de oprichting van de coöperatie Port of Zwolle (2016) als resultaat. Het cluster wil de activiteiten nadrukkelijk verbreden naar versterking van de brede markt in de logistieke keten. Kijkend naar de dynamiek binnen de marktregio - met name de marktinteresse in snelweglocaties – dan is de aansluiting van het bedrijvenpark H2O bij het cluster Logistiek een logische en waardevolle stap.

Uitgangspunten
- De economie in de Regio Zwolle trekt aan: groei regionale vraag naar (middel)grote kavels (RIGO 2012 en 2015)
- Drager is logistiek, want blijvende groei voor logistiek over 10 á 20 jaar (Stec, Buck, RIGO)
- A28 corridor (inclusief A50, A32, IJssel) is bepalend voor reikwijdte marktregio , Geschikt vestigingsklimaat voor nieuwe (internationale) doelgroepen (onderzoek Kracht van Oost, 2016)
- Succes Regio Zwolle: gaat (nu al) over (provincie)grenzen heen
- Afspraken zorgvuldige ruimtelijke ordening: kwantitatief en kwalitatief (Ladder voor Duurzame Verstedelijking)

Marktregio
De marktregio voor logistiek is vooral bepaald door de A28/A50/A32 locaties:
- Zwolle: Hessenpoort, Voorst (USP: snelweglocatie ‘noord’> 3 ha)
- Kampen: Zuiderzeehaven, Rijksweg50 (USP: droog en nat)
- Meppel: Sethehaven, Meppel-Noord (USP: droog en nat > 3ha)
- Hattem, Heerde, Oldebroek: H2O (USP: snelweglocatie ‘zuid’ < 3 ha)

Opdracht
Transparante afstemming binnen de marktregio om de (boven)regionale marktvraag als Regio Zwolle te faciliteren, waarbij onderlinge concurrentie geen belemmering is.
De regionale samenwerking en afstemming heeft als voordeel dat ondernemers vanuit een gezamenlijke propositie worden gefaciliteerd en hen een welkom gevoel in de Regio Zwolle geeft.

Het resultaat is dat de banengroei per gemeente van toegevoegde waarde is voor het totale Daily Urban System en BRP van de Regio Zwolle.

Gezamenlijke agenda

- Regiobranding
- Marktanalyse en acquisitie strategie: waar richten we ons op, bv maakindustrie en nieuwe markten als e-commerce
- Doelgroep: bestaande én nieuwe ondernemers / binnen én buiten de regio.
- Nadere definiëring van de doelgroep
- Delen logistieke leads
- Marketingcommunicatie, advertenties, beurzen
- Te maken afspraken: behandeling vertrouwelijke leads; grondprijsmethodiek; aanpak ondernemersdienstverlening (‘zó doen we dat in de regio Zwolle’)
- Kennis delen
- Port of Zwolle, Oost NL, o.a. via extra acquisitie inzet (aanbod provincie nader uit te werken)
- Evaluatie samenwerking: professionaliseren en reflecteren

Governance Regio Acquisitie

Maandelijkse werklunch, 3e donderdag van de maand.
Voorzitterschap is wisselend.
Deelnemers/accountmanagers:

- Zwolle: Gert Engelsman (Janna van Maar)
- Kampen: Monique Middendorp, Wout Ritsema
- Meppel: Harry ter Wal
- H2O: Piet Tulner
- Port of Zwolle: Jeroen van den Ende (Marco Swenne)
- Rol van de provincies (o.a. locatiebeslissingen en themasubsidies

De werkwijze bij dit maandelijkse overleg:

- Transparante houding
- Keuzes maken vanuit het gedeelde perspectief
- Bij uitzondering in overleg treden

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Berkum Energieneutraal 2025
portefeuillehouder	Monique Schuttenbeld
informant	Groen, Inge (2741)
medeopstellers	
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
bijlagen	Voorstel: Informatienota Berkum Energieneutraal 2025

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
De stand van zaken project *Berkum Energieneutraal 2025*.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 6 december 2018

Onderwerp	Berkum Energieneutraal 2025
Versienummer	V0.3

Portefeuillehouder Mevrouw H.M.M. Schuttenbeld

Informant R. Frank
Afdeling Leefomgeving en Mobiliteit / ZWLM
Telefoon 06 -11 92 34 23
Email R.Frank@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De stand van zaken project *Berkum Energieneutraal 2025*.

Datum 6 december 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding
In februari 2018 hebben wij u kennis laten nemen van de aanpak voor het opstellen van een wijktransitieplan *Berkum Energieneutraal 2025*. Bij het inwerkprogramma rond de zomer van 2018 stond het project op de agenda.
Het project bestaat uit twee fasen. Fase I heeft betrekking op het jaar 2018 en bestaat uit het komen tot een Wijktransitieplan. In het wijktransitieplan staat met welk scenario('s), sociale aanpak, financiële modellen etc. we de wijk naar energieneutraal brengen. Fase II is de uitvoering van dit plan en het behalen van de beoogde ambitie.

Kernboodschap
Het project Berkum Energieneutraal 2025 bestaat uit twee fasen. Fase I heeft betrekking op het jaar 2018 en bestaat uit het komen tot een Wijktransitieplan 2019-2025. Hierbij informeren wij u over de voortgang van fase I.

Stand van zaken wijktransitieplan
Doelstelling en gebiedsafbakening
De hoofddoelstelling is als volgt geformuleerd:
Per 31-12-2025 maken alle gebouwen in Berkum deel uit van een energieneutrale wijk, waarbij alle jaarlijks verbruikte energie vanuit de gebouwde omgeving duurzaam in de wijk wordt opgewekt.

- → Doelstelling: Samen met de wijkbewoners en partners dit project opzetten en vormgeven.
- → Doelstelling: Berkum Energieneutraal in 2025.
- → Doelstelling: Ervaring opdoen en kennis ontwikkelen over integrale verduurzaming op wijkniveau.
- → Resultaat: Een wijktransitieplan waarin is aangegeven met welk scenario('s), sociale aanpak, financiële modellen etc. we de wijk Berkum naar Energieneutraal brengen.
- → Werkwijze: Al werkende leren volgens de Zwolse principes van gebiedsgericht werken.
- → Fasering: In 2018 wordt het wijktransitieplan voor Berkum opgesteld (fase I); bij "go" van de betrokken partners kan in 2019 de uitvoering starten (fase II).

De wijk is aan zet!
De beste manier om Berkum Energieneutraal 2025 te realiseren is door samenwerking van bewoners, overheid, bedrijven, dienstverlenende bedrijven als Enexis/Enpuls en DeltaWonen en andere maatschappelijke organisaties op basis van gelijkwaardigheid. We streven daarbij naar maximale samenwerking in ontwikkeling en uitvoering vanuit ieders verantwoordelijkheid. Alle partijen zitten samen in het projectteam, bepalen samen het plan/de oplossing(en), zijn gezamenlijk verantwoordelijk (gedeeld eigenaarschap) en spelen ook een actieve rol in de uitvoering.

Het projectteam van partners en bewoners is in het afgelopen jaar verder vormgegeven met het aantrekken van een voorzitter en een programmamanager. Beiden zijn inwoner van Berkum. Het projectteam bestaat uit diverse werkgroepen in wisselende samenstelling afhankelijk van de vragen die

spelen.Voor de fysieke samenwerking is een gezamenlijke werkplek op de Enexis Campus gerealiseerd.

Door inzet van de wijkvereniging, het instellen van een klankbordgroep, bewoners in de werkgroepen betrekken én het organiseren van bewonersavonden worden de wijkbewoners bij fase I betrokken.

Energietransitie is mensenwerk

Eén van doelstellingen van dit proces is om samen met de wijkbewoners en partners dit project op te zetten en vorm te geven. Een energieneutraal Berkum in 2025 is een stevige ambitie die we alleen kunnen bereiken als het overgrote deel van de bewoners enthousiast is en mee wil doen. Hiervoor is het belangrijk dat het plan van aanpak aansluit bij de mogelijkheden, wensen en ideeën van bewoners.

Op 4 juli heeft een eerste bewonersavond plaatsgevonden. De opkomst was groot met circa 200 bewoners. Het project is gepresenteerd en vervolgens zijn in kleinere setting tafelgesprekken gevoerd over diverse thema's. Er leefden talloze vragen onder de bewoners. Deze zijn verwerkt in een FAQ op de website van de wijkvereniging Berkum. Op deze avond hebben diverse bewoners aangegeven graag mee te willen denken en doen. Daaruit is een bewonersklankbordgroep van circa 25 personen ontstaan.

Op 30 oktober 2018 heeft de tweede bewonersavond plaatsgevonden. Deze is voorbereid samen met de bewonersklankbordgroep. Op deze avond is dieper ingegaan op de stand van zaken van de technische scenario's op wijkniveau en welke maatregelen de bewoners op woningniveau kunnen treffen. En vanuit de financiële en sociale werkgroep is beknopt de stand van zaken aangegeven. Afsluitend was er een 'markt' waar bewoners per onderwerp nadere informatie hebben opgehaald. Circa 200 bewoners hebben de avond bezocht, waarvan circa 50% 'nieuwe' bewoners. Er was een open sfeer en de 'markt' is goed bezocht. De gestelde vragen worden verwerkt als aanvulling op de reeds gepubliceerde FAQ op de website van de wijkvereniging. Een kritische noot is dat vanuit het project helder gecommuniceerd moet worden dat deelname aan het project om de doelstelling te behalen op vrijwillige basis is.

Wijktransitieplan

Vanuit het projectteam (Techniek, Sociaal, Financieel en Communicatie) wordt hard gewerkt aan het leveren van de input voor het wijktransitieplan. De planning is om dit wijktransitieplan aan het eind van dit jaar gereed te hebben. Deze zullen we t.z.t. aan u voorleggen.

Vanuit de sociale werkgroep worden nu keukentafel gesprekken gevoerd om de gebruikerspatronen te verfijnen. Daarnaast wordt het participatieplan en communicatieplan verder uitgewerkt..

De technische werkgroep heeft de wijksysteemanalyse voor ca. 80% gereed en deze is tijdens de bewonersavond van 30 oktober 2018 voorgelegd aan bewoners. De vier voorkeursvarianten voor duurzame levering van de warmte worden nu verder uitgewerkt om met een integrale afweging tot de twee meest kansrijke scenario's te komen. Deze vormen dan de basis voor het wijktransitieplan.

De financiele werkgroep verkent wat de mogelijkheden zijn om een proef te doen met gebouwgebonden financiering op basis van baatbelasting. Daarnaast wordt gekeken naar de samenwerkingsvorm, bv een energie- of wijkcoöperatie, waarmee de uitvoeringsfase ingegaan kan worden.

Financien

Iedere partij in het projectteam draagt zijn eigen kosten. Voor de kosten derden is door de provincie Overijssel (€ 100.000), Enexis (€ 50.000) en de gemeente Zwolle (€ 20.000) financiele middelen beschikbaar gesteld. De bijdrage van de provinicie Overijssel is in de vorm van een subsidie aan de gemeente verstrekt. Hierdoor heeft Zwolle de rol van kassiersfunctie op zich genomen.

Aanvraag subsidies ministerie BZK

Proeftuin Aardgasvrije wijken

De aanvraag van de gemeente Zwolle voor de subsidie Proeftuin Aardgasvrije Wijken is niet toegekend.

De aanvraag voor de subsidie Proeftuin Aardgasvrije Wijken is op tijd in juni 2018 bij het Ministerie van BZK ingediend. Vanuit de gemeente Zwolle is gekozen voor de wijk Berkum, omdat wij daar al met een pilot begonnen zijn samen met o.a. de partijen Provincie, Enexis, Windesheim, deltaWonen, NMO én met bewoners. Het doel is om Berkum in 2025 energieneutraal te maken.

Om tot de aanvraag te komen is nauw contact geweest met het ministerie. Een delegatie van BZK heeft de wijk bezocht en met diverse partijen en bewoners is over het project en de in te dienen aanvraag gesproken. Ook Tweede Kamerlid Daniel Koerhuis hebben wij rondgeleid en in onze projectopzet meegenomen. De aanvraag is door de gemeente Zwolle geschreven en de projectgroep Berkum Energieneutraal 2025 heeft meegeschreven. Alle projectpartners hebben de aanvraag door middel van een Letter of Support gesteund.

Op 1 oktober 2018 heeft het Ministerie bekend gemaakt welke projecten zijn gehonoreerd. In totaal zijn er 27 projecten vanuit heel Nederland geselecteerd. Vanuit Overijssel zijn vier aanvragen ingediend en heeft alleen Hengelo de subsidie toegekend gekregen.

Op 1 november 2019 heeft een evaluatie gesprek met het ministerie van BZK plaatsgevonden over het afwijzen van de subsidieaanvraag van Zwolle. Bij de beoordeling van de ingekomen aanvragen was het al vrij snel duidelijk dat Zwolle op de lijst kwam van de projecten die het niet zouden worden. Er is bij de ingediende subsidieaanvragen hard geselecteerd op twee criteria:

1. is er een keuze gemaakt voor de oplossing voor verduurzaming van de warmtevoorziening?
2. is het utvoeringstraject om te komen tot realisatie helder?

De aanvraag van Zwolle bevond zich, zoals we ook wel wisten, in een te pril stadium. Toch kwam de aanvraag van Zwolle bij de beoordeling door BZK telkens weer naar boven, omdat het wel als bijzonder project en in potentie als interessant gezien wordt. De conclusie is dat de aanvraag van de gemeente Zwolle goed is, echter nog net te vroeg.

Naar verwachting komt in 2019 een nieuwe ronde afhankelijk van de nog vast te leggen afspraken in het Klimaatakkoord. Dan zal ons project een fase verder zijn en nog meer kans maken.

Aardgasvrije en frisse scholen

In oktober 2018 is eveneens op tijd een aanvraag voor het programma Aardgasvrije en frisse scholen ingediend.

De aanvraag wordt gedaan voor twee basisscholen in Berkum, namelijk de Campherbeek en de Duyvencamp. De ambitie om deze twee scholen te renoveren past volledig in de Zwolse ambitie om de wijk Berkum uiterlijk in 2025 energieneutraal en aardgasvrij te maken

In totaal zijn er 92 aanvragen gedaan, waarvan er 10 op steun mogen rekenen van het Rijk. Helaas is ons voorstel niet gehonoreerd. De terugkoppeling is dat de subsidieaanvraag volledig was ingevuld en dat de aanvraag op inhoud ook goed was. Vooral omdat de koppeling werd gemaakt met Berkum

aardgas vrij. Echter, omdat er voor de beoogde investering nog geen dekking is bij de gemeente en de schoolbesturen, heeft de beoordelingscommissie ervoor gekozen om voorrang te geven aan een aanvraag waar er wel sprake is van dekking. Financiele dekking is overigens geen voorwaarde bij de regeling.

Rol van de gemeente in het vervolgproces

De rol die de gemeente Zwolle in het vervolgproces vervult, wordt beschreven in het wijktransitieplan. De insteek is om te werken met lokale democratie: De gemeenteraad beslist over de energieaanpak in de wijk en de wijk (bv in de vorm van een coöperatie) besluit over de invulling en uitvoering hiervan.

Het Klimaatakkoord waar in Den Haag aan wordt gewerkt gaat eveneens in op de gemeentelijke rol. Uitkomst daarvan is van invloed op de aanpak. Zoals het er nu uitziet betekent dit dat de gemeente de beslissing neemt over de wijkaanpak energietransitie. De definitieve tekst van het Klimaatakkoord is nog niet vastgesteld en wordt begin 2019 verwacht.

De keuze over de rol wordt u vanuit het wijktransitieplan begin 2019 voorgelegd.

Communicatie

Een participatieplan met een communicatieparagraaf is onderdeel van het wijktransitieplan.

Vervolg

De planning is om vanuit het projectteam begin 2019 het wijktransitieplan gereed te hebben. We verwachten deze rond maart 2019 voor akkoord aan u voor te leggen.

Openbaarheid
Het voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 51385

Onderwerp Berkum Energieneutraal 2025

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019
portefeuillehouder	William Dogger
informant	Dijk, Ria van (2830)
medeopstellers	IJzerman, Wilco (2832) Sprang, Marjolein van (2290) Verhagen, Andre (2197)
afdeling	Fysieke Leefomgeving
bijlagen	Voorstel: Informatienota Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019 Bijlage: 1. Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019 gemeente Zwolle

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
Het door het college vastgestelde Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019 gemeente Zwolle.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 5 december 2018

Onderwerp	Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder W. Dogger

Informant M. van Sprang / H. van Dijk
Afdeling Fysieke Leefomgeving / Fysieke Leefomgeving
Telefoon 038 498 2290 / 038 498 2830
Email M.van.Sprang@zwolle.nl / H.van.Dijk@zwolle.nl

Bijlagen 1. Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019 gemeente Zwolle

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Het door het college vastgestelde Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019 gemeente Zwolle.

Inleiding
Hierbij bieden wij u het VTH-programma 2019 gemeente Zwolle aan. Zoals ieder jaar laten we in dit programma zien wat de inzet wordt van de gemeente op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving. Hiermee maken wij inzichtelijk wat wij in 2019 willen bereiken, hoe we dat doen en met welk doel. Door de toenemende vraag naar toezicht hebben wij voor 2019 nog scherpere keuzes moeten maken.

Kernboodschap
Met het programma geven we inzicht in de prioriteiten en transparantie over planning van werkzaamheden van vergunningverlening en toezicht en handhaving in 2019 op het gebied van milieu, bouw, ruimtelijke ordening, openbare ruimte, openbare veiligheid en enkele bijzondere wetten. Het programma laat ook zien hoe we borgen dat er voldoende capaciteit is om deze werkzaamheden uit te voeren.

Nederland kent veel regels, landelijk, regionaal en lokaal. Daar wordt uitvoering aan gegeven door burgers en bedrijven in de samenleving. De overheid speelt hierbij een belangrijke rol. De gemeente Zwolle vult deze rol onder meer in door de uitvoering van taken op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving. In het algemeen merken we hierbij dat er vanuit de rijksoverheid, de samenleving, de partners in de stad en vanuit andere gemeentelijke prioriteiten op steeds meer terreinen aandacht en inzet wordt gevraagd, zowel op bestaande thema's als op nieuwe thema's. Het is niet mogelijk om op alle regels toezicht te houden.
Vooral op het gebied van openbare ruimte is de vraag naar toezicht groot en kunnen we niet alles doen.
De implementatie van de Omgevingswet heeft grote gevolgen voor de gemeentelijke organisatie, de manier van werken, de werkprocessen, de digitale systemen, de procedures en de instrumenten in het brede fysieke domein. De wet raakt ook het VTH-takenpakket. In 2019 wordt onder meer inzichtelijk gemaakt wat de gevolgen zijn voor de uitvoering van de VTH-taken.

Ons doel is om de inzet daar te leveren waar die het meest van belang is. Hiervoor hebben we alle thema's doelen, ontwikkelingen en wensen in beeld gebracht en risico's, belangen en opties afgewogen en zo onze prioriteiten bepaald. Bij het maken van deze keuzes zijn veiligheid en leefbaarheid de hoofddoelen waar we een bijdrage aan willen leveren.

In dit VTH-programma maken we onze keuzes zichtbaar. Per thema geven we aan of hiervoor capaciteit is gereserveerd en met welk doel deze capaciteit wordt ingezet. Hiermee wordt ook zichtbaar op welke thema's of taken binnen thema's weinig tot geen inzet wordt gedaan in 2019.

Consequenties
Het is noodzakelijk prioriteiten te stellen
Niet alle regels binnen de gemeente Zwolle kunnen op dezelfde, intensieve manier getoetst en gehandhaafd worden. Wij maken al jaren keuzes aan de hand van probleemanalyses in combinatie met ervaringscijfers. Veiligheid en Leefbaarheid zijn daarbij de prioriteiten.

Wij voldoen aan de huidige landelijke kwaliteitseisen voor uitvoering en handhaving
In het Besluit omgevingsrecht (Bor) staan de kwaliteitseisen voor de uitvoering en de handhaving van de Wabo genoemd waaraan bestuursorganen die de zorg hebben voor de uitvoering en het toezicht op

de naleving van de Wabo moeten voldoen. Het programmatisch werken, waaronder het opstellen van een uitvoeringsprogramma, is één van deze eisen.

Communicatie en vervolg
Het VTH programma 2019 gemeente Zwolle wordt na vaststelling van het college geplaatst op de website van de gemeente Zwolle. Wij sturen het programma voor de beoordeling in het kader van interbestuurlijk toezicht aan Gedeputeerde Staten van Overijssel. Ook sturen wij het programma ter informatie aan de directeur van de Omgevingsdienst IJsselland.

Zoals genoemd hebben we in het programma prioriteiten gesteld en keuzes gemaakt voor 2019. De stad groeit en de vraag naar toezicht ook. Om de stad ook in de toekomst schoon, heel en veilig te houden willen we graag met de raad in gesprek over hoe we dat de komende jaren met toezicht en handhaving kunnen bereiken en welke keuzes we daarin willen maken. We stellen ons voor dit gesprek te voeren in het eerste kwartaal van 2019 op basis van een informatienota met de bedoeling dit uit te werken in een visie op toezicht openbare ruimte.

Openbaarheid
Het VTH programma 2019 is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 51964

Onderwerp Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

perspectief

Zwolle

Publiekszaken
Fysieke Leefomgeving

Stadskantoor
Lübeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon 14038
postbus@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Vergunningen, Toezicht en Handhaving programma 2019 gemeente Zwolle

Versie 1.0
Datum 5 december 2018

Inhoud

1	**Inleiding**	**4**
1.1	Plaats in de Planning & Control cyclus	5
1.2	Keuze van prioriteiten (in relatie tot budgettaire keuzes)	5
1.3	Uitvoering door Omgevingsdienst IJsselland	6
2	**Prioriteiten 2019**	**7**
2.1	Doelen Begroting in relatie tot VTH taken	7
2.2	Nieuwe ontwikkelingen	7
2.2.1	Omgevingswet	7
2.2.2	VTH beleid	8
2.2.3	Omgevingsparticipatie bij ruimtelijke plannen	8
2.2.4	Implementatie IJVI	9
2.2.5	Duurzaamheid	9
2.2.6	AMvB Brandveilig Gebruik en Basishulpverlening Overige Plaatsen (BGBOP)	9
2.2.7	Onderzoek naar brandveiligheid van gevels	10
2.2.8	Visie toezicht openbare ruimte	10
2.3	Resultaten 2018 en voorgaande jaren	10
3	**Programma Vergunningverlening 2019**	**13**
3.1	Milieu	14
3.2	Bouwen	14
3.2.1	Bouwbesluittoets	14
3.2.2	Stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen	14
3.2.3	Aanvragen bouw in 2019	15
3.3	Ruimtelijke Ordening	15
3.4	Brandveilig gebruik	16
3.5	Aanleg (uitvoeren van werkzaamheden)	16
3.6	Monumenten	16
3.7	Reclame, kap en uitweg	16
3.8	Natuur	16
3.9	Parkeren	17
3.10	APV / Bijzondere wetten / Kinderopvang	18
4	**Programma Toezicht en Handhaving 2019**	**20**
4.1	Milieu	21
4.1.1	Afval (lokaal)	21
4.2	Bouwen	23
4.2.1	Constructieve veiligheid	23
4.2.2	Controle tijdens bouw	24
4.2.3	Overige bouwwerken en woonschepen	25
4.2.4	Illegale bouw en strijdig gebruik	25
4.2.5	Monumenten	26
4.3	Ruimtelijke Ordening	27
4.4	Brandveilig gebruik	27

4.4.1 Toezicht bij nieuwe panden 27
4.4.2 Regulier toezicht bij bestaande panden 27
4.5 Gebruik openbare ruimte 28
4.5.1 Reclame 29
4.5.2 Parkeeroverlast en afzetcontainers 29
4.5.3 Honden 30
4.5.4 Terrassen 31
4.5.5 Markten en Standplaatsen 31
4.5.6 Havens en waterwegen 32
4.5.7 Brugbediening 32
4.6 APV/Bijzondere Wetten 33
4.6.1 Evenementen 33
4.6.2 Uitvoering handhaving openbare orde en veiligheid (APV artikelen) 34
4.6.3 Drank en Horeca Wet 35
4.6.4 Winkeltijdenwet 35

5 Samenvatting van het programma, vertaling in budget 36
5.1 Overzicht inzet binnen VTH-pakket 36

6 VTH taken uitgevoerd door OD 38
6.1.1 Werkvoorraad VTH-taken OD 38
6.1.2 Periodiek toezicht bij bedrijven 39
6.1.3 Niet periodiek toezicht bij bedrijven 41
6.1.4 Lozingen 42
6.1.5 Geluid Wet milieubeheer en Wet geluidhinder 42
6.1.6 Toezicht Wet bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit 43
6.1.7 Asbestsloop 43
6.1.8 Projecten Ketentoezicht en Energie 44

Bijlage 1: Relevante doelen begroting gemeente Zwolle 45

Bijlage 2 Ureninbreng OD 47

Bijlage 3 Zwolse keuzes in Risicoanalyse RUD 48

1 Inleiding

De gemeente Zwolle werkt aan de stad Zwolle waarin het veilig en prettig wonen, werken en verblijven is. We doen dit samen met inwoners, ondernemers en organisaties op een wijze waar je ervaart dat je inbreng en invloed hebt op je (woon)omgeving en de ontwikkeling daarvan.
Daarbij is de koers van de gemeente Zwolle dat de organisatie zich ontwikkelt tot een flexibele, omgevingsbewuste en toekomstbestendige netwerkorganisatie die integraal werkt aan de opgaven in de stad vanuit de gedachte van één gemeente.

Op de afdeling Fysieke Leefomgeving werken we vanuit deze koers en gedachte aan de veiligheid en leefbaarheid van de stad. Dit doen we door ons te verplaatsen in de belangen van inwoners en bedrijven, daarbij denken we in mogelijkheden en tonen we daadkracht.

Door vanuit deze opgave integraal te werken dragen we bij aan de kwaliteit van de fysieke omgeving. Dit is de leidraad bij de uitvoering van de taken Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) van de fysieke leefomgeving. Het gaat om taken in het kader van het omgevingsrecht, zoals bouw, milieu, reclame en kap. Deze taken noemen we verder de Wabo-taken. Het gaat ook om taken in het kader van de APV, zoals openbare ruimte en openbare orde, en Bijzondere Wetten, zoals Drank en Horeca. Deze noemen we de niet Wabo-taken. Het totale pakket van deze taken noemen wij VTH-taken. In dit VTH-programma 2019 geeft Zwolle aan wat haar inzet is op het gebied van al deze taken in 2019.

We merken dat er vanuit de samenleving, de partners in de stad en vanuit andere gemeentelijke prioriteiten regelmatig meer aandacht en inzet gevraagd wordt. Soms op nieuwe thema’s op het terrein van veiligheid en leefbaarheid, soms op andere terreinen.

Daarnaast zijn er ook in 2019 (wets)ontwikkelingen die van belang zijn voor de VTH taken en waar we aandacht aan gaan besteden.

We hebben alle doelen, ontwikkelingen en wensen in beeld gebracht en afgewogen en prioriteiten bepaald. In dit VTH-programma maken we onze keuzes zichtbaar. We benoemen expliciet waar we op willen inzetten en wat we daarmee willen bereiken. De praktijk heeft uitgewezen dat we niet alles van te voren kunnen inschatten. We moeten daarom ruimte houden voor onvoorziene zaken en zo nodig gedurende het jaar keuzes bijstellen. Hierbij zullen we opnieuw de risico’s in beeld brengen.

1.1 Plaats in de Planning & Control cyclus

We werken op basis van de Planning en Control cyclus. Het opstellen van een jaarlijks uitvoeringsprogramma (VTH programma) is een wettelijke plicht op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en het daarbij behorende Besluit omgevingsrecht (Bor). Het uitvoeringsprogramma en het jaarverslag vormen het hart van de beleidscyclus voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Zij vormen de schakel tussen de strategische en operationele cyclus.

Binnen deze cyclus heeft het VTH programma de volgende functies:

- De vertaling van het vergunningen- en handhavingsbeleid in een concrete aanpak. Het programma geeft inzicht in de prioriteiten en de uitvoering van de werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving;
- Het transparant maken van de financiële, personele en organisatorische consequenties;
- Waarborgen dat ambities en taken in balans zijn met de middelen;
- Het richting geven aan de uitvoering van de vergunningen- en handhavingstaken (operationele prioriteiten);
- Het transparant maken van de samenhang en context van de uitvoering van de gemeentelijke VTH-taken in relatie tot landelijke en regionale afspraken.

1.2 Keuze van prioriteiten (in relatie tot budgettaire keuzes)

Bij het opstellen van het VTH programma 2019 is nadrukkelijk gekeken naar:

- Het coalitieakkoord 2018-2022: duurzame kwaliteit en groei voor Zwolle;
- De ambities en doelen van de begroting van de gemeente Zwolle voor zover de uitvoering van VTH taken hieraan bijdraagt;
- Wettelijke verplichtingen zoals vastgelegd in het Besluit omgevingsrecht (Bor);
- (Landelijke) ontwikkelingen die van invloed zijn op de uitvoering van VTH taken;
- De resultaten van 2018 en voorgaande jaren (Dit uitvoeringsprogramma is gebaseerd op een terugblik over de uitgevoerde taken tot 1 oktober 2018);
- Buurt voor buurt onderzoek 2018.

Op basis van bovengenoemde zaken ontstaat een totaalbeeld van alle uit te voeren taken. Vervolgens is op basis van een probleemanalyse (wat speelt er in Zwolle en wat vinden we belangrijk) en een risico analyse (hoe erg is het als het mis gaat) aangegeven welke taken hoge en welke een lage prioriteit hebben. Tot slot is op basis hiervan en het beschikbare budget een keuze gemaakt welke taken we uitvoeren in 2019. Binnen deze taken heeft een verdere prioritering plaatsgevonden op basis van veiligheid, leefbaarheid en het nakomen van afspraken in Omgevingsdienst IJsselland verband. Dit samen leidt tot het onderliggende VTH-programma.

1.3 Uitvoering door Omgevingsdienst IJsselland

Een deel van de VTH-taken, het basistakenpakket (milieu), moet worden uitgevoerd door een omgevingsdienst.

Per 1 januari 2018 is de Omgevingsdienst IJsselland (OD) opgericht, dat bestaat uit elf gemeenten en de provincie Overijssel. In IJsselland is besloten om het basistakenpakket (milieu) door middel van een convenant uit te breiden tot het basistakenpakket (BTP) + IJssellandse variant. Binnen de samenwerking van de OD IJsselland moeten de gemeenten en de provincie tenminste dit takenpakket laten uitvoeren. De IJssellandse keuze omvat alle uitvoerende inrichtingsgebonden milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en een aantal met name genoemde specialistische taken. Hieronder vallen geluid, bodem en asbest.

De gemeente blijft bevoegd gezag voor de taken die door de OD worden uitgevoerd en dus verantwoordelijk voor het stellen van doelen en het bepalen van (handhavings)prioriteiten. Met het uitvoeringsprogramma en de jaaropdracht geven we de OD prioriteiten mee.

Er geldt een wettelijke verplichting om te komen tot een uniform uitvoeringsprogramma voor de taken die door de OD worden uitgevoerd. Voor 2019 gaat het echter niet lukken om tijdig een uniform uitvoeringsprogramma op te stellen. Op dit moment wordt het format daarvoor opgesteld door vertegenwoordigers van gemeenten, provincie en OD.

Om toch inzicht te geven in de taken die de OD namens de gemeente gaat uitvoeren, kiezen wij er dit jaar voor om dat in verkorte vorm in dit programma aan te geven (zie hoofdstuk 6). Uitgangspunt is de formatie zoals die is ingebracht bij de vorming van de OD. In bijlage 2 is dit opgenomen.

2 Prioriteiten 2019

2.1 Doelen Begroting in relatie tot VTH taken

Binnen de gemeente Zwolle werken we met begrotingsprogramma's. Binnen deze programma's zijn ambities en doelen benoemd. De VTH-taken vallen onder diverse ambities en doelen. In deze ambities en doelen worden de belangrijkste ontwikkelingen benoemd. De financiën worden op doelniveau verantwoord. De programma's, ambities en doelen waar de VTH-taken onder vallen zijn in bijlage 1 opgesomd.
In de begroting zijn ambities en doelen op een redelijk abstract (strategisch) niveau weergegeven, net als de hierbij behorende middelen. De werkzaamheden die vallen onder de begrotingsdoelen worden daarom verder uitgewerkt in het VTH programma.

In de urenbegroting (zie hoofdstuk 5 en bijlage 2) worden de financiële middelen voor de capaciteit toegerekend aan de verschillende producten. Dit is een niveau lager dan de doelen. Voor het uitwerken van deze urenbegroting wordt gekeken naar verwachte ontwikkelingen en wensen van college, raad en samenleving. Binnen bijvoorbeeld het product bouw kijken we naar de benodigde verwachte capaciteit voor vooroverleg, vergunningverlening, administratieve- en juridische ondersteuning, toezicht en handhaving etc.

Bij sommige onderdelen kan gestuurd worden op de capaciteit door prioritering. Hierbij kan gedacht worden aan periodieke controles. Bij andere onderdelen zoals vergunningverlening maar ook klachten is prioritering lastig. We plannen op basis van trends maar de praktijk kan hiervan afwijken. Hier houden we rekening mee. Als er bij vergunningverlening meer capaciteit nodig is zijn de leges over het algemeen ook hoger. Hierdoor is er dekking voor het aantrekken van extra capaciteit. Bij meer klachten wordt of meer geld gevraagd uit de algemene middelen of op andere onderdelen minder capaciteit ingezet, dus her prioritering.

2.2 Nieuwe ontwikkelingen

2.2.1 Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet is een ontwikkeling die al langer loopt en waarop we in Zwolle al volop anticiperen. Volgens de huidige planning zal deze wet op 1 januari 2021 worden ingevoerd. Deze stelselwijziging heeft grote gevolgen voor de gemeentelijke organisatie, de manier van werken, de werkprocessen, de digitale systemen, de procedures en de instrumenten in het brede fysieke domein. De wet raakt ook het VTH-takenpakket.

De wet gaat uit van minder regels, overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk en neemt vertrouwen als uitgangspunt. De wet biedt meer ruimte voor maatwerk maar wel op grond van een heldere basis die gemeenten zelf mogen en moeten ontwikkelen. In 2017 is hiervoor een programmaplan opgesteld. Het jaar 2019 staat in het teken van verdieping en verbreding, waarmee inzichtelijk wordt gemaakt wat de gevolgen van de Omgevingswet zijn voor Zwolle, waaronder de uitvoering van de VTH-taken.

De Omgevingswet heeft vooral veel impact op hoe wij als gemeente onze dienstverlening organiseren. Zowel procesmatig, hoe organiseren wij de interactie met onze inwoners en bedrijven, maar ook de wijze waarop wij onze informatie (digitaal) beschikbaar stellen. Anticiperend op deze ontwikkelingen is gestart met het (opnieuw) uitlijnen van processen binnen het VTH-domein, waarbij nadrukkelijk (de vraag van) de inwoners en bedrijven centraal worden gezet. Hierbij kijken we ook naar mogelijkheden (zowel procesmatig als digitaal) om de processen te verbeteren en te versnellen.

2.2.2 VTH beleid

Sinds 1 juli 2017 zijn gemeenten en provincies verplicht een uitvoerings- en handhavingsbeleid op te stellen waarin wordt aangegeven welke doelen zij zichzelf stellen bij de uitvoering (lees: vergunningverlening en toezicht en handhaving) en welke activiteiten zij zullen uitvoeren om de doelen te bereiken. Naast de verplichting die er al was om hiervoor een VTH programma op te stellen zijn er nog enkele eisen waarmee rekening gehouden moet worden.

Uniform beleid OD taken

Het is aan de bevoegde gezagen om voor de uit te voeren taken door de OD een uniform VTH-beleid te hebben waarin doelen worden gesteld die de OD moet behalen. In 2018 heeft een werkgroep met vertegenwoordigers van gemeenten, provincie en OD IJsselland een gezamenlijk en uniform VTH uitvoeringsbeleid voor de OD taken opgesteld. Het college heeft op 13 november 2018 ingestemd met dit gezamenlijk uniform VTH-beleid.

In lijn met de in 2016 door de raad vastgestelde Verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht gemeente Zwolle, hebben de in het uniforme beleid gestelde doelen (hoofdstuk 4) in ieder geval betrekking op de dienstverlening, de uitvoeringskwaliteit van diensten en producten en de financiën. In hoofdstuk 5 en in de bijlagen van het uniforme beleid zijn de verschillende strategieën opgenomen, met in bijlage 3 de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS).

Beleid thuistaken

Naast het uniforme VTH uitvoeringsbeleid voor de taken die door de OD worden uitgevoerd moet ieder bevoegd gezag ook voor de overige VTH-taken, die niet aan de OD zijn overgedragen, de zogeheten ‘thuistaken’ (zoals bouwen, kappen, afwijking bestemmingsplan) zelf een VTH beleidsplan op stellen. Het proces om te komen tot dat beleidsplan is in 2018 gestart. Het voornemen is het VTH beleidsplan voor de thuistaken medio 2019 vast te kunnen laten stellen. Hoewel hierop niet de verplichting van regionale uniformiteit ligt, streven we hier wel naar en sluiten we aan bij een regionale werkgroep die hiermee bezig is.

2.2.3 Omgevingsparticipatie bij ruimtelijke plannen

De Omgevingswet gaat uit van een integrale afweging, aansluiten bij ruimtelijke initiatieven en een verplicht participatieproces. De afgelopen jaren streven we ernaar al op deze manier te werken. Dit betekent dat we naast de vergunningverlening zelf veel inzet tonen in het meedenken en informeren in vooroverleg, informatieavonden en andere vormen van participatie en samenwerking.

Op deze manier sluiten wij aan bij een veranderende omgeving, waarbij we van buiten naar binnen denken, luisteren naar wat de ander nodig heeft en houden we rekening met tegengestelde belangen en wegen dit zorgvuldig af. Dit vraagt van de medewerkers van vergunningen dat zij naast bewustwording op de verandering en kennis van de nieuwe wet ook getraind worden in “anders” communiceren met initiatiefnemers.

2.2.4 Implementatie IJVI

Voor de afhandeling van haar milieutaken maakt de Omgevingsdienst IJsselland gebruikt van een eigen applicatie, de IJssellandse VTH informatievoorziening (IJVI). Bij de vorming van de OD hebben meerdere gemeenten in IJsselland en de Veiligheidsregio IJsselland de intentie uitgesproken om ook voor andere Wabo-taken gezamenlijk gebruik te gaan maken van deze applicatie. Zo ook Zwolle. De voorbereiding van de implementatie van IJVI in Zwolle zijn in 2018 gestart en de planning is om in het eerste kwartaal van 2019 het systeem in te voeren. In 2018 en 2019 betekent dat het herijken van onze werkprocessen, het maken van nieuwe samenwerkingsafspraken met externe adviseurs en het zoeken van afstemming met de partners die IJVI ook gebruiken.

2.2.5 Duurzaamheid

Het college stelt de komende vier jaren de duurzame groei en ontwikkeling van de stad centraal. Duurzaamheid is een uitgangspunt bij al ons handelen. De ontwikkeling naar een duurzame energievoorziening kent twee sporen. Het eerste is verminderen van het energieverbruik. Het tweede de opwekking van duurzame energie.

In 2019 verkennen wij met de OD de mogelijkheden om het instrumentarium van toezicht en handhaving in te zetten voor het realiseren van de strategisch doelen van de gemeente op het gebied van duurzaamheid. Zwolle geeft daarbij prioriteit aan het uitvoeren van energiecontroles in kantoren en zorginstellingen. Bij deze sectoren kan desgewenst worden geëxperimenteerd met themagericht toezicht met een focus op technieken met een groot besparingspotentieel.

Daarnaast wil Zwolle energiebesparing en duurzame energieopwekking stimuleren op de bedrijventerreinen Voorst, Marslanden en Hessenpoort. Daar waar nodig wordt via de Omgevingsdienst IJsselland het instrumentarium van toezicht en handhaving ingezet bij bedrijven die geen of onvoldoende energiebesparingsmaatregelen treffen.

2.2.6 AMvB Brandveilig Gebruik en Basishulpverlening Overige Plaatsen (BGBOP)

Op 1 januari 2018 is de nieuwe AMvB BGBOP in werking getreden. Dit besluit geeft regels over het brandveilig gebruik voor plaatsen waarvoor dit nog niet was geregeld. Denk hierbij aan plaatsen waar groepen mensen in georganiseerd verband bij elkaar zijn, zoals openluchtfestivals. Dit besluit bevat ook regels over de basishulpverlening op die plaatsen. Het besluit kent een meldingsplicht, geen vergunningplicht.

In 2018 is onderzocht wat dit besluit betekent voor de uitvoering van de VTH-taken.
In 2019 is op onze website informatie te vinden over de BGPOP en nemen wij de BGPOP mee in het proces rondom evenementen.

De eerste ervaringen met het besluit zijn helaas niet overwegend positief: het besluit gaat te veel uit van regels en heeft te weinig oog voor de praktische gevolgen van deze regels. Bij de keuzes die wij maken kijken wij vooral kijken naar het doel van het BGPOP: risicogericht werken.

2.2.7 Onderzoek naar brandveiligheid van gevels

Naar aanleiding van de brand in de Grenfell Towers in Londen heeft het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijkrelaties in haar schrijven van 30 november 2018 aan alle gemeenten gevraagd onderzoek te doen naar brandgevaarlijke gevels. Kortweg betekent dit dat wij in 2019 onderzoek gaan doen naar de brandveiligheid van gevels van hoge gebouwen. Hierbij zullen we gebruik maken van het, door dit zelfde ministerie, opgestelde onderzoeksprotocol en de hierbij horende risicotool. Wegingsfactoren hierbij zijn onder meer de opbouw van de gevel maar ook de vluchtmogelijkheden in het gebouw en de zelfredzaamheid van de gebruikers.

Dit onderzoek zal uitgevoerd worden samen met de eigenaren van de betreffende panden. Binnen de bestaande capaciteit is echter geen rekening gehouden met dit onderzoek en hiervoor zullen wij, mogelijk via inhuur, een oplossing zoeken.

2.2.8 Visie toezicht openbare ruimte

Toezicht openbare ruimte is een breed taakveld. Hieronder valt zowel het toezicht op openbare orde in de openbare ruimte als het toezicht op gebruik van de openbare ruimte. Het toezicht ziet zowel toe op veiligheid als op leefbaarheid. Er wordt op steeds meer onderwerpen toezicht gevraagd. De gemeente, de partners en de samenleving (inwoners en bedrijven) hebben allen verschillende wensen over deze openbare ruimte en welke toezichtstaken prioriteit moeten krijgen. De taken op dit gebied zijn belegd bij verschillende afdelingen binnen de gemeente en die werken allen weer samen met partners in de stad.

Gelet op het groeiend aantal onderwerpen waarop toezicht wordt gevraagd gecombineerd met een groeiende vraag aan inzet per onderwerp, wordt meer inzet gevraagd dan we nu feitelijk kunnen leveren. Daarnaast kan de coördinatie bij de uitvoering van deze taken verbeterd worden. Er is daarom behoefte aan een nieuwe visie. Deze visie moet duidelijkheid bieden over wat we willen bereiken met toezicht in de openbare ruimte, wat daarvoor nodig is en hoe de beschikbare capaciteit zo effectief mogelijk kan worden ingezet door een verbetering van de interne samenwerking en aansturing. Hier zien we kansen, mede omdat samenwerken en één aansturing kan leiden tot een grotere mate van flexibiliteit. We streven er naar de nieuwe visie in het eerste kwartaal van 2019 aan de raad aan te bieden.

2.3 Resultaten 2018 en voorgaande jaren

Terugkijkend op 2018 (en voorgaande jaren) hebben we vooruitlopend op het jaarverslag op basis van de cijfers van januari 2018 tot oktober 2018 een beeld van de resultaten. Voor veel taken zijn de gestelde doelen voor het jaar 2018 gehaald en blijft inzet op deze taken van belang. Dit zijn prioritaire taken die bijdragen aan veiligheid en leefbaarheid en die op basis van probleemanalyse en risico analyse ook prioritair

blijven. Op deze taken blijven we onveranderd inzetten. In deze paragraaf kijken we vooral naar de taken waarvoor de inzet over 2019 zal afwijken van de inzet in voorgaande jaren of voorgenomen inzet over 2019, omdat doelen niet zijn gehaald of omdat deze taken meer of minder prioriteit gaan krijgen.

Periodieke controles brandveiligheid
Op dit moment werken wij met een in 2009 door de raad vastgesteld programma voor het periodiek controleren van de panden op brandveiligheid. Door beperkte capaciteit verwachten wij, ondanks de extra inhuur in de laatste maanden van 2018, het in 2018 opgestelde controleprogramma niet geheel te kunnen realiseren. De planning voor 2019 is echter nog steeds op basis van dit door de raad vastgestelde programma gemaakt. Deze planning is wederom erg ambitieus.

In de loop van 2019 wordt de methodiek van prioritering geactualiseerd. In samenwerking met de Veiligheidsregio en enkele andere gemeenten in IJsselland stellen we een brandrisicoprofiel vast voor onze panden. In dat profiel gaan wij het naleefgedrag van pandeigenaren en de risico's en gevolgen van een brand naar de huidige inzichten verwerken. Het doel is om daarmee de beschikbare toezicht capaciteit gerichter en effectiever in te kunnen zetten. Op basis hiervan zal ook de planning tussentijds worden geactualiseerd.

Wijziging Bouwbesluit 2012, o.a. woonschepen
Per 1 januari 2018 is er nieuwe wet- en regelgeving voor woonboten en andere 'drijvende bouwwerken'. Tot 2018 gold in Zwolle de Ligplaatsenverordening en die gold voor alle woonschepen in Zwolle. Door de wijziging in landelijke wetgeving, op basis van jurisprudentie, moeten de niet varende schepen (zoals woonarken) worden aangemerkt als bouwwerk. Deze vallen hiermee onder de regelgeving voor bouwwerken. De Ligplaatsenverordening mag als lagere regeling niet op dezelfde zaken toezien als deze regelgeving. Hierdoor verviel voor de niet varende schepen de Ligplaatsenverordening als toetsingskader. De gemeentelijke regelgeving en ook de interne werkprocessen waren hier nog niet op ingesteld.

In 2018 hebben we er hard aan gewerkt om dit aan te passen. We hebben de Ligplaatsenverordening herzien (zodat deze alleen nog geldt voor varende schepen), we hebben een nieuw (paraplu) bestemmingsplan voor woonboten gemaakt (om te zorgen dat op water gebouwd mag worden, aan te wijzen waar schepen mogen liggen en waar walgebruik is toegestaan) en de Welstandnota is aangepast. Zowel de woonboten (de bouwwerken) als woonschepen (de niet bouwwerken) worden getoetst aan de welstandsparagraaf.

Naar verwachting zullen deze stukken begin 2019 formeel vastgesteld worden. Hierna kan het proces van vergunningverlening opnieuw worden ingeregeld en kan toezicht hierop weer regulier worden opgepakt. De taak zal hierdoor formeel grotendeels verschuiven van "niet Wabo-taak" naar Wabo taak, namelijk vergunningverlening bouw en toezicht bouw. Maar zowel budgettair als qua uitvoering is de controle taak in 2019 nog ondergebracht bij Markten en Havens.

Afval
De resultaten van de proef “belonen Zwolle”, die in het kader van het Grondstoffenplan heeft gelopen van november 2017 tot mei 2018 in twee gebieden in Zwolle, worden verwerkt in een voorstel voor college en raad. In het voorstel wordt ook aangeven wat implementatie van het Spoor Belonen van het Grondstoffenplan betekent voor onze werkwijze ten aanzien van toezicht en handhaving. Voor 2019 heeft dit daarom nog geen gevolgen. Nu de proef is afgelopen is de extra toezicht inzet die hiervoor beschikbaar was weer vrij voor reguliere afvalcontroles op basis van meldingen.

Een groot deel van de meldingen heeft betrekking op afval dat naast ondergrondse containers is gezet (landelijk noemen ze dit bijplaatsing). We gaan met Rova komend jaar onderzoeken op welke manier de landelijke “Handreiking voorkomen van bijplaatsingen” en data-analyse ons kunnen helpen bijplaatsingen te voorkomen.

Terrassen
In 2017 en 2018 is extra capaciteit vrijgemaakt voor het project terrassen. In het kader van dit project is regelgeving geactualiseerd en verbeterd. In 2018 is het merendeel van de horeca ondernemingen met een terras in de binnenstad voorzien van een (vernieuwde) terrasvergunning en zijn fysieke markeringen aangebracht die zorgen voor extra duidelijkheid en herkenbaarheid van het vergunde terras. In het algemeen is de naleving goed en de resultaten van dit project zijn dan ook al zichtbaar in de stad.

Het project is evenwel nog niet afgerond. Nog niet alle vergunningen konden verleend worden (bijv. vanwege onduidelijkheid over de gewenste indeling van de ruimte, of lopende juridische conflicten). Het proces van vergunningverlening is vaak ook complex door een aanhoudende groei van het aantal horecaondernemingen en dus extra grote druk op het gebruik van de openbare ruimte. Verder zullen nog stappen nodig zijn om te zorgen dat de regelgeving wordt geïmplementeerd. door extra toezicht en zo nodig handhaving. Daarom is voor 2019 hiervoor opnieuw extra capaciteit gereserveerd.

Honden: Controle op loslopend, opruimen hondenpoep en bijtincidenten
De afgelopen jaren heeft de afhandeling van bijtincidenten prioriteit gekregen boven controle op loslopende honden en opruimplicht. Dit is vanwege het veiligheidsaspect. Bovendien staat dit onderwerp ook landelijk hoog in de aandacht. Door het hoge aantal bijtincidenten was er geen capaciteit meer beschikbaar voor controles op loslopen en opruimplicht. We voorzien dat hier ook in 2019 geen capaciteit voor is.

In 2019 wordt besloten over actualisering van het Zwolse beleid dierenwelzijn. In het kader van preventie wordt hierbij de informatie en communicatie over het Zwolse hondenbeleid nader ingevuld, met nadrukkelijk aandacht voor de in de APV opgenomen aanlijnplicht. Daarnaast wordt in 2019, via een netwerkbijeenkomst, de afstemming tussen alle bij de uitvoering van het Protocol Bijtincidenten partners, op peil gehouden. We willen inzetten op het koppelen van signalen en registraties (van gemeente, en politie maar bijvoorbeeld ook van de Dierenvoedselbank en de Dierenambulance). Mogelijk kunnen we in de toekomst onze capaciteit hierdoor meer gericht inzetten en zo ruimte creëren voor preventieve controles op aanlijnplicht.

3 Programma Vergunningverlening 2019

De sectie Vergunningen levert een bijdrage aan een veilige en leefbare stad door te zorgen voor een gereguleerd gebruik van de fysieke leefomgeving. Dit doen wij door het verlenen (of weigeren) van vergunningen, ontheffingen en behandelen van meldingen. Het beoogd resultaat is samen met de bewoners en bedrijven van Zwolle de (verhoogde) kwaliteit van leven en werken in de Zwolse gemeenschap te realiseren.

De werkvoorraad wordt gegenereerd door de markt (burgers en bedrijven) en vervolgacties naar aanleiding van bedrijfsbezoeken of controles. Het werkaanbod valt beperkt te sturen. In het programma voor 2019 maken wij op basis van cijfers van voorgaande jaren in combinatie met de verwachte trends, een inschatting van de te verwachten werkvoorraad. De uitvoering kan (op onderdelen) afwijken van de programmering. De ervaring leert dat niet alles voorspelbaar is.

De voorliggende programmering zien wij als het sturingsinstrument voor een geprioriteerde inzet van capaciteit. Het werkaanbod wordt periodiek gemonitord en, indien nodig, wordt extra capaciteit georganiseerd om de werkzaamheden te verrichten. Voor de wabo-taken hebben wij daartoe een contract met een bureau. Eventuele afwijkingen in de uitvoering worden na afloop van het uitvoeringsjaar verantwoord in het VTH-jaarverslag.

Dienstverlening is een thema dat in alle aspecten van ons werk terugkomt. Ons doel is om initiatieven van aanvragers mogelijk te maken, waarbij de belangen van anderen in de stad niet onevenredig geschaad mogen worden. We sluiten daarbij aan bij de waarden van de visie op dienstverlening: gastvrij en op maat, waarbij wij ook oog hebben voor de belangen van de omgeving.

Voordat een aanvraag om een omgevingsvergunning definitief wordt ingediend, hebben initiatiefnemers de mogelijkheid een vooroverleg te voeren en een pre-advies aan te vragen zodat de haalbaarheid van plannen vergroot wordt.
Gelet op het aantal vragen is duidelijk dat dit voorziet in een behoefte. Door de aantrekkende economie worden er meer vragen gesteld. Ook komen er meer vragen over het toepassen van wetgeving, met name veel vragen over bevestiging van de uitslag vergunningvrij/vergunningplicht op grond van de landelijke site.

Op basis van de gegevens van 2018 constateren wij wel dat er minder gebruik wordt gemaakt van de spreekbox en dat de meeste vragen schriftelijk of telefonisch worden gesteld. Het aantal spreekbox afspraken in 2018 bleek ongeveer de helft van het aantal dat was voorzien, maar laat nu wel een vast patroon zien. De verwachting is dat het aantal in 2019 ongeveer gelijk zal liggen aan die van 2018, namelijk 250.
Met name het aantal adviesvragen per mail, telefoon en via de website is de afgelopen jaren fors toegenomen. In voorgaande jaren werd het aantal adviesaanvragen per mail niet apart geregistreerd en voor 2018 is uitgegaan van circa 350 adviesaanvragen. Deze vragen komen nu binnen in een gezamenlijke inbak en gebleken is dat het werkelijke aantal vragen veel hoger lag, nl. circa 2000.

Daarnaast worden veel vragen telefonisch gesteld. Op basis van de registraties van de deze contacten in 2018 gaan wij voor 2019 uit van circa 800 contacten met vragen over Wabo-gerelateerde wetgeving.
De stijgende lijn van het aantal conceptaanvragen heeft zich in 2018 licht doorgezet. Uitgaande van de cijfers van 2018 is de verwachting dat er in 2019 circa 75 conceptaanvragen worden ingediend.

Bekendmakingen van aanvragen en besluiten worden digitaal gepubliceerd. In gevallen waarvoor de wet alleen publicatie in een huis-aan-huis blad voorschrijft, vindt nog publicatie in De Peperbus plaats. Onze inzet is er op gericht om een goede belangenafweging te maken en bezwaarschriften te voorkomen. In de publicatie van aanvragen omgevingsvergunning bieden wij, met name voor kap of afwijken bestemmingsplan, de mogelijkheid om binnen twee weken na publicatie een zienswijze in te dienen. Dit is geen wettelijke verplichting.
Deze Zwolse aanpak lijkt te werken, het aantal bezwaarschriften is licht afgenomen. Uitgaande van de cijfers van voorgaande jaren is de verwachting dat er in 2019 tegen circa 45 aanvragen om een omgevingsvergunning zienswijzen worden ingediend.

3.1 Milieu

Op gebied van vergunningverlening milieu vallen veel taken onder het convenant “BTP + IJssellandse keuze” en om die reden worden deze taken uitgevoerd door de OD (zie hoofdstuk 6).

3.2 Bouwen

De taak bouwen omvat het volledige proces rondom het afhandelen van meldingen en aanvragen omgevingsvergunning voor het deel bouwen, slopen en ondergrondse leidingen.

3.2.1 Bouwbesluittoets

Als onderdeel van de ontvankelijkheidtoets en de inhoudelijke behandeling wordt gebruik gemaakt van een checklist bouwbesluit, met daarin de te checken onderdelen van het Bouwbesluit. Op dit moment toetsen wij op een landelijk gezien gemiddeld niveau, waarbij wij op voorhand een aantal onderdelen niet toetsen (bijvoorbeeld “lucht en waterdichtheid”).

3.2.2 Stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen

In 2018 is gestart met het stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen zoals zonnepanelen en warmtepompen bij nieuwbouw van woningen en bij het verduurzamen van monumenten. De vorm die daarvoor is gekozen is een korting op de leges (groene leges regeling). Het aantal aanvragen om omgevingsvergunning waarbij een beroep is gedaan op de legeskorting is in 2018 beperkt gebleven. In 2019 zal de regeling (voorlopig) van kracht blijven. In het voorjaar van 2019 zal de regeling, conform de afspraak met de raad, worden geëvalueerd. De resultaten van de evaluatie zullen aan de raad worden voorgelegd. Ook zal dan duidelijk worden of de regeling, al dan niet in gewijzigde vorm, wordt voortgezet.

Ook introduceert het nieuwe Bouwbesluit een energielabel voor kantoren. Verwacht wordt dat ieder kantoor groter dan 100 m2 in 2023 minimaal energielabel C moet hebben. Dit betekent een Energie-index van 1,3 of beter. Met deze wijziging van het Bouwbesluit wordt invulling gegeven aan het nakomen van de (tussen)doelen uit het Energieakkoord. Hiermee heeft dit onderwerp een nauwe relatie met het thema duurzaamheid (paragraaf 2.2.5).

3.2.3 Aanvragen bouw in 2019

De werkzaamheden op het gebied van bouwen en ruimtelijke ordening worden sterk beïnvloed door de aard en omvang van de aanvragen die bij de gemeente binnen komen. Hierbij spelen een aantal externe factoren een rol. Er is rekening gehouden met een aantrekkende economie en een toename van bouwactiviteiten. In 2018 lag het aantal aanvragen met 500 circa 100 lager dan het jaar ervoor en was voorzien, maar de complexiteit en daardoor de gevraagde inzet voor de afhandeling van deze aanvragen is wel toegenomen. Ook is het aantal adviesvragen behoorlijk toegenomen (zie eerste paragrafen hoofdstuk 3).

De verwachting is dat in 2019 de volgende aanvragen zullen worden behandeld:

- Omgevingsvergunning bouw: 550
- Omgevingsvergunning sloop: 8
- Melding sloop: 165

NB: Vaak is naast het bouwen ook voor een afwijking van het bestemmingsplan of monumenten de omgevingsvergunning nodig. Zie ook de volgende paragrafen.

Door de wijziging in landelijke wetgeving moeten de niet varende schepen zoals woonarken per 1 januari 2018 worden aangemerkt als bouwwerk. Deze vallen hiermee onder de regelgeving voor bouwwerken. De verwachting is dat er in 2019 circa 10 aanvragen omgevingsvergunning bouw worden ingediend voor schepen.

3.3 Ruimtelijke Ordening

In het kader van Zwolle op Orde (ZOO) en Zwolle Extra op Orde (ZEOO) zijn de afgelopen jaren de bestemmingsplannen geactualiseerd, met daarbij ook een verruiming van binnenplanse afwijkingsmogelijkheden. Het project ZOO / ZEOO krijgt ook het komend jaar een vervolg, waarbij plannen die nog niet voldoen aan de huidige digitale eisen en standaarden zullen worden opgepakt. Het doel is dat alle plannen volgens de digitale standaarden beschikbaar worden. Vanuit de situatie dat alle plannen volgens digitale standaarden beschikbaar zijn is het ook makkelijker om te werken aan het omgevingsplan, zodat deze spoedig na de inwerkingtreding van de Omgevingswet (naar verwachting in 2021) kan worden vastgesteld.

De verwachting is dat het aantal afwijkingsprocedures in 2019 vergelijkbaar zal zijn met die van 2018. Vaak is naast een afwijking van het bestemmingsplan ook voor het bouwen de omgevingsvergunning nodig. In dat geval is sprake van een samengestelde aanvraag.

De verwachting is dat in 2019 de volgende aanvragen zullen worden behandeld:

- Omgevingsvergunning afwijken BP enkelvoudig: 35
- Omgevingsvergunning afwijken BP samengesteld: 70
- Omgevingsvergunning afwijken BP complex (POV): 3

3.4 Brandveilig gebruik

Sinds een wijziging van het Bouwbesluit in 2012 kan voor toestemming voor brandveilig gebruik van panden in de meeste gevallen worden volstaan met een melding. De verwachting is dat in 2019 de volgende aanvragen zullen worden behandeld:

- Melding brandveilig gebruik: 30
- Omgevingsvergunning brandveilig gebruik: 10

3.5 Aanleg (uitvoeren van werkzaamheden)

In het bestemmingsplan kan zijn bepaald dat voor het uitvoeren van werkzaamheden, zoals het (ver)graven van een sloot of het aanleggen van een verharding, een omgevingsvergunning nodig is. Vaak is tevens een omgevingsvergunning nodig voor het afwijken gebruik van het bestemmingplan (bijvoorbeeld het aanleggen van een parkeerplaats in de bestemming “groenvoorziening”).
De verwachting is dat in 2019 circa 10 aanvragen zullen worden behandeld.

3.6 Monumenten

De werkzaamheden worden voornamelijk uitgevoerd door het team monumentenzorg. Vaak is naast het onderdeel monumenten ook voor het onderdeel bouw de omgevingsvergunning nodig. In dat geval is sprake van een samengestelde aanvraag.

De verwachting is dat in 2019 de volgende aanvragen zullen worden behandeld:

- Omgevingsvergunning monumenten enkelvoudig: 8
- Omgevingsvergunning monumenten samengesteld: 20

3.7 Reclame, kap en uitweg

Ook de taakvelden reclame, kap en uitweg vallen onder de omgevingsvergunning. In het programma van 2018 is het aantal aanvragen reclame op basis van cijfers van voorgaande jaren verhoogd. Deze verwachting is voor wat betreft 2018 niet uitgekomen. In de planning voor 2019 hanteren wij dezelfde aantallen als in 2017.

De verwachting is dat in 2019 de volgende aanvragen zullen worden behandeld:

- Omgevingsvergunning reclame: 35
- Omgevingsvergunning kap: 75
- Omgevingsvergunning uitweg: 20

3.8 Natuur

Sinds de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming (Wnb) op 1 januari 2017 zijn taken en verantwoordelijkheden verschoven van rijksniveau naar provinciaal en gemeentelijk niveau. In geval van een samengestelde aanvraag is de gemeente bevoegd gezag voor de vergunningverlening en toezicht en handhaving.

Een aanvrager kan er ook voor kiezen om voorafgaand aan de aanvraag omgevingsvergunning een Wnb-vergunning dan wel Wnb-ontheffing bij het daarvoor geldende bevoegd gezag aan te vragen. In de praktijk blijkt dat de meeste aanvragers voor dat laatste kiezen.

De gemeentelijke taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving richten zich vooral op de advisering vooraf, om te beoordelen of de provincie (of soms nog het ministerie) bij de vergunningprocedure betrokken moet worden. Deze werkzaamheden worden voornamelijk uitgevoerd door de ecologen. Dit kan tot de conclusie leiden dat er een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) aan het bevoegd gezag Wnb gevraagd moet worden.

Naar verwachting gaat het in 2018 om circa 2x een vvgb Natura2000 en circa 2x een vvgb Flora en Fauna.

3.9 Parkeren

In de binnenstad van Zwolle geldt een autoluw beleid. Daarbuiten is voor bepaalde gebieden rondom de binnenstad een parkeervergunning of parkeerabonnement nodig. Voor bepaalde doelgroepen is voor kortdurend parkeren in de binnenstad een ontheffing mogelijk. Bezoekers van gebieden waar een parkeervergunningstelsel geldt, kunnen gebruik maken van een bezoekersvergunning. Bewoners die minder mobiel zijn, kunnen in aanmerking komen voor een gehandicaptenparkeerplaats.

Sinds 1 juni 2016 is het voor de klant mogelijk om digitaal een vergunning aan te vragen of te wijzigen in het digitale parkeerloket. De meeste burgers gebruiken het digitale parkeerloket. Bedrijven maken in mindere mate gebruik van het digitale parkeerloket, omdat E-herkenning een hoge drempel is.

Op 1 oktober 2018 waren er bijna 10.000 parkeerproducten geldig. De mutatiegraad is relatief hoog, bewoners c.q. studenten verblijven relatief kort op een adres. Ook was er de afgelopen jaren sprake van een geringe autonome groei door toename van wagenbezit, door verdichting van gebouwen in de stad en een beperkte uitbreiding van de parkeerschil. Deze ontwikkeling verwachten wij ook de komende jaren te zullen zien.

De gemeente Zwolle heeft de afgelopen jaren een digitaliseringstraject ingezet, waarbij gestreefd wordt naar lage uitvoeringskosten (ook goed voor de vergunninghouders). In de ideaalsituatie gaat alles 100 % digitaal. Daarvoor is ook medewerking van vergunninghouders nodig is. De afdeling Vergunningen zal de komende jaren steeds meer op de achtergrond zorgdragen voor het juiste kader en aanbod via het digitaal loket en de informatievoorziening via de website voor vergunninghouders. Persoonlijke contacten (ook bij het KCC) zouden hierdoor drastisch minder kunnen worden.

Hier werken we de komende jaren verder naar toe, waarbij in 2019 wordt gestreefd naar:

- een verdere verfijning van de beslisbomen in het parkeersysteem CityPermit, waardoor de backoffice minder aanvragen hoeft af te wijzen en meer aanvragen automatisch worden goedgekeurd;

- vervanging van backoffice beoordelingen van aanvragen naar digitale beoordelingen;
- vervanging van toekenningsbrieven op papier met fysieke media door digitale uitgifte van vergunningen zonder fysieke media;
- meer gebruik van het digitaal loket door bedrijven, door een vereenvoudigde inlogmogelijkheid te bieden en door de verlenging voor 2020 voor de vergunninghouders die nog niet automatisch betalen, via het digitaal loket en iDEAL te laten verlopen.

In eerste instantie betekent realisatie van voorgaande transitie extra werk, zoals het input leveren voor nieuw beleid, testen van nieuwe functionaliteit, het omzetten van situaties en communicatie met en uitleg aan vergunninghouders. Ook blijven er (minder) aanvragen die via het digitale parkeerloket worden ingediend, ter beoordeling van de backoffice. Ook is de verwachting dat het aantal klantvragen (vooralsnog) niet sterk zal afnemen. Geleidelijk zal de komende jaren verdergaande digitalisering, als vergunninghouders dit ook beter tussen de oren krijgen, leiden tot een structureel afnemende werklast.

Gelet op bovenstaande is het lastig om een goede inschatting te maken van de werkvoorraad in 2019 en om die reden hebben wij geen aantallen in dit programma opgenomen. Naast de werkzaamheden die voortkomen uit de digitaliseringstransitie bestaat de operationele werkvoorraad uit nieuwe aanvragen parkeervergunningen, bezoekersvergunningen, uitrijkaarten, (kenteken)mutaties, aanvragen c.q. mutaties van een gehandicaptenparkeerplaats en klantvragen waaronder de helpfunctie voor het digitaal loket.

3.10 APV / Bijzondere wetten / Kinderopvang

Naast de Wabotaken (reclame, kap en uitweg) houden wij ons bezig met een diversiteit aan “toestemmingen” in de openbare ruimte, zoals evenementenvergunningen, ligplaatsvergunningen en standplaatsvergunningen, maar ook kinderopvang en vergunningen op grond van de Drank- en Horecawet.

In 2018 is het merendeel van de horeca ondernemingen met een terras voorzien van een (vernieuwde) terrasvergunning. De resterende horeca ondernemingen die in 2018 nog geen nieuwe terrasvergunning hebben gekregen worden begin 2019 bezocht. Het streven is om bij alle ondernemers in de binnenstad de vergunning voor het nieuwe terrasseizoen verleend te hebben.

Voor evenementen wordt gebruik gemaakt van de Beleidsregel evenementen (o.a. onderscheid grootschalig / kleinschalig) en de evenementenkalender. Deze wordt voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld.

Voor standplaatsen wordt gebruik gemaakt van de vastgestelde standplaatsenkaart. Hierop kunnen aanvragers zien op welke locaties standplaatsen zijn toegestaan en welke locaties op welke dagen nog beschikbaar zijn.

De verwachting is dat in 2019 de volgende aanvragen zullen worden behandeld:

- Drank en horecavergunningen (inclusief sluitingsuur en speelautomaten, kansspelen, loterijen): 120
- Terrasvergunningen: 125
- Gedoogbeschikkingen (verkooppunt softdrugs): 0
- Vergunning seksinrichting: 2
- Evenementenvergunningen: 160
- Ontheffingen geluid: 70
- Standplaatsen: 93
- Ligplaatsvergunningen: 3
- Overige APV-vergunningen: 30
- Kinderopvang: 500 (circa 120 nieuw, 380 wijzigingen/beëindigingen)

4 Programma Toezicht en Handhaving 2019

Met het stellen van regels (verordeningen, vergunningen en ontheffingen) wordt beoogd een bijdrage aan een veilige en leefbare stad. Om dit doel te bereiken is ook aandacht nodig voor een goede naleving van de regelgeving. De toezichthouders van de afdeling Fysieke Leefomgeving verzorgen dit op het gebied van milieu, bouw, ruimtelijke ordening, openbare ruimte, openbare orde en veiligheid en enkele bijzondere wetten.

Wij zetten in op verbetering van naleving door een mix van preventieve en repressieve middelen zoals communicatie over acties, het uitvoeren van preventieve controles (toezicht) en het geven van uitleg en voorlichting tijdens deze controles. Zo nodig volgen repressieve controles en inzet van bestuursrechtelijke sancties. Wij handelen hierbij volgens de landelijke handhavingsstrategie tenzij er voor een bepaalde taak een specifieke handhavingsstrategie is opgesteld.

Veelal vinden de preventieve controles plaats volgens een planning die gemaakt is op basis van een risicoanalyse. Dit zijn de periodieke controles. Daarnaast voeren we controles uit in het kader van projecten en naar aanleiding van meldingen uit de samenleving (klachten, meldingen en signaleringen van burgers en externe partners over situaties in de stad, denk bijvoorbeeld aan meldingen over illegale bouw, klachten over geluidsoverlast door bedrijven, zorgen over uitstoot van een bedrijf, meldingen over uitbreiding van terrassen etc.).

Voor elk taakveld is tijd en capaciteit gereserveerd voor periodieke controles en projecten. Dit zijn de planbare activiteiten. Daarnaast is er tijd gereserveerd voor hercontroles als er overtredingen zijn geconstateerd (repressieve controles) en controles naar aanleiding van meldingen. Voor de milieutaken zijn de hiervoor gereserveerde middelen overgedragen aan de OD zodat zij de capaciteit hebben om deze taak conform onze opdracht uit te voeren. Dit hoofdstuk biedt inzicht in deze planning en de keuzes die hieraan ten grondslag liggen.

Voor meldingen, de niet planbare taak, geldt in het algemeen dat we enerzijds streven naar een hoge klanttevredenheid en een adequate aanpak van overtredingen maar anderzijds dat we willen voorkomen dat we door het afhandelen van meldingen niet meer toekomen aan de taken die wij hogere prioriteit hebben gegeven.

De doelstelling is om elke melding af te handelen en een daarbij een passende controle uit te voeren. Hiervoor is per taakveld tijd gereserveerd. Deze tijd is evenwel niet ongelimiteerd. Ook bij de afhandeling van meldingen moeten wij prioriteiten stellen. Dit houdt in dat lang niet alle meldingen resulteren in een controle en dat wij niet altijd tegemoet komen aan de wens van de melder.
De ervaring heeft geleerd, dat een groot deel van de meldingen geen betrekking heeft op overtreding van regelgeving, en veel meldingen gaan over aspecten waar wij minder prioriteit aan geven.

Bij meldingen wordt daarom niet direct voor inzet van handhaving gekozen, tenzij sprake is van een acuut onveilige situatie. Wij kiezen er in eerste instantie voor om meer met de partijen in gesprek te gaan. Hierbij wordt gebruik gemaakt van mediationvaardigheden. Door inzet van mediation bereiken wij dat:

- Er bij de melder meer acceptatie is van het feit dat niet alle overlast door regelgeving en handhaving kan worden weggenomen en daarmee begrip ontstaat voor de keuzes van de gemeente.
- Er bij de veroorzaker meer bereidheid is om maatregelen te treffen, ook als deze niet door regelgeving wordt voorschreven.

In voorgaande jaren zijn hiermee in de meeste gevallen goede ervaringen opgedaan. Zo bereiken we ons doel en kunnen we toch grip houden op de inzet op meldingen.

4.1 Milieu

Op gebied van toezicht en handhaving milieu vallen veel taken onder het convenant “BTP + IJssellandse keuze” en om die reden worden deze taken uitgevoerd door de OD (zie hoofdstuk 6).

Alleen niet inrichtingsgebonden milieutaken, zoals controle op afval, blijft een gemeentelijke taak en wordt behandeld in paragraaf 4.1.1.
Daarnaast krijgt de gemeente ook meldingen binnen waarbij niet direct duidelijk is wat de bron is c.q. dient de gemeente onderzoek te verrichten naar een mogelijke oorzaak. Indien de oorzaak bij een bedrijf ligt wordt de melding doorgezet naar de omgevingsdienst. In het geval het overlast van bv. een installatie (airco) bij iemand thuis betreft dan is de gemeente verantwoordelijk voor de afhandeling van deze melding.

4.1.1 Afval (lokaal)

De doelstelling bij afval is om er voor te zorgen dat regelgeving wordt nageleefd waardoor bestaande inzamelvoorzieningen juist worden gebruikt, het aantal onjuiste aanbiedingen afneemt en de leefomgeving schoon blijft. Daarnaast willen we bereiken dat de doelstellingen op het gebied van hergebruik en scheiding van afval worden behaald.

De doelstelling om te bereiken dat het aantal onjuiste aanbiedingen zou afnemen is ondanks al onze inzet de afgelopen jaren niet bereikt. Het aantal meldingen over onjuist aangeboden afval is de afgelopen jaren steeds gestegen maar is het afgelopen jaar (2018) vrijwel gelijk gebleven ten opzicht van het jaar ervoor.

Dat mensen afval op onjuiste wijze aanbieden of zich er van ontdoen is van alle tijden en zullen we nooit helemaal kunnen voorkomen. We blijven daarom aandacht geven aan het geven van goede voorlichting, het bieden van voldoende voorzieningen en een adequate handhaving. Met deze 3 ingrediënten willen we de leefbaarheid op dit punt in Zwolle op een goed peil te houden.

Met handhaving willen we vooral bereiken dat we gemakzucht aanpakken. We zetten pas handhaving in als we geen belemmeringen zien om het afval op een juiste manier aan te bieden. Als wij afval naast een ondergrondse container aantreffen checken wij

daarom altijd eerst of er sprake is van storing. Als dit het geval is nemen we direct contact op met de ROVA om de storing te verhelpen en als wij zien dat er naast het verhelpen van de storing ook andere acties nodig zijn om de situatie te verbeteren stellen wij die ook voor. In deze situaties zijn we coulant met de overtreders.

Preventie
Bij preventie gaat het om het voorkomen van overtredingen en sturen op juist gedrag door voorlichting en faciliteren.

Voorlichting geven we in de vorm van het verstrekken van informatie tijdens contacten, advisering (afvalcoach) en met behulp van de in 2018 geintroduceerde Grip-kaart (Grip staat voor grondstoffen inleverpunt). De Grip-kaart geeft informatie aan bewoners waar bepaalde grondstoffen kunnen worden ingeleverd.
In wijken waar komend jaar voorzieningen voor gescheiden inzameling bij hoogbouw wordt geïntroduceerd wordt extra ingezet op voorlichting en ondersteuning, in de vorm van persoonlijke adviezen bij uitzonderlijke situatie of probleemsituaties (afvalcoach). Hiermee zijn we begonnen tijdens het invoeren van omgekeerd inzamelen en dit zetten we nu voort. Op deze wijze dragen we ook bij aan de doelstellingen op het gebied van hergebruik en afvalscheiding.

In het kader van beter faciliteren is 2018 ook de GRIP-wagen geintroduceerd. Bij de GRIP-wagen kunnen bewoners diverse soorten afval en grondstoffen inleveren die ook vaak worden bijgeplaatst. Verder bieden we, net als in voorgaande jaren, in specifieke situaties, zoals verhuizingen en wijk-gebonden renovatieprojecten extra inzamelmogelijkheden aan.

Onder preventie verstaan we niet alleen het voorkomen van onjuiste aanbiedingen maar ook het zoveel mogelijk voorkomen van overlast hierdoor en meldingen hierover. Dit doen wij door klachten en eigen constateringen zo snel mogelijk op te pakken en toezicht te concentreren op de wijken waar veel problemen met afval zijn. Hierbij is het goed dat onze voertuigen duidelijk herkenbaar zijn en wij laten zien dat de gemeente op dit gebied actief is, dat verhoogt de bewustwording bij de burgers.

Repressie
Ons doel bij repressie is vooral om te zorgen dat onjuist aangeboden afval snel wordt opgeruimd en overtreders hierop aan te spreken. Hiermee bereiken we niet alleen dat overlast zo snel mogelijk wordt beëindigd maar vooral ook dat de overlast zo beperkt mogelijk blijft. Verder hopen we hiermee te bereiken dat herhaling wordt voorkomen.

Het belangrijkste probleem met afval is dat het afval aantrekt, waardoor de overlast die vaak klein begint, snel toeneemt. Zodra er één vuilniszak naast een ondergrondse container staat, kunnen mensen denken dat er storing is en zetten ook de zak ernaast. Als er ergens grofvuil wat langer staat, wordt er vaak wat bijgeplaatst of juist in gerommeld om er nog wat nuttigs tussen uit te trekken. In alle gevallen leidt dit tot meer overlast en het kan ook onveilig zijn (brandstichting, scherpe voorwerpen en verspreiding van het afval).

Om de leefbaarheid in de stad te behouden, is het dus van groot belang om te zorgen dat er nergens langdurig afval op straat staat. Dit doel wordt vooral bereikt door veel te controleren, door meldingen snel en consequent af te handelen en strak te handhaven. Deze inzet valt onder repressie en dit zal blijvend veel capaciteit vergen. Onze inzet wordt grotendeels gestuurd door meldingen. We zijn daardoor automatisch het meest in wijken waar zich de meeste problemen voordoen.

Daarnaast reserveren wij capaciteit om bij de introductie van omgekeerd inzamelen in de hoogbouwextra toezicht te kunnen houden. Ervaring heeft geleerd dat het aantal onjuiste aanbiedingen bij een nieuwe manier van inzamelen, ondanks veel voorlichting en coaching, in het begin extra hoog is. Deze locaties krijgen daarom gedurende enige weken meer aandacht, totdat wij het beeld hebben dat de mensen gewend zijn aan de nieuwe werkwijze.

4.2 Bouwen

Onder het thema Bouw vallen, in volgorde van prioriteit, de volgende taakvelden:

- constructieve veiligheid;
- monumenten;
- controle omgevingsvergunningen bouw;
- bouwen en gebruiken zonder vergunning (illegale bouw);

Toezicht op de uitvoering van bouwactiviteiten is vooral van belang in het kader van veiligheid. Zo zien wij onder meer toe op de constructieve veiligheid, bouwkundige risico´s en brandveiligheid. Maar toezicht is ook van belang in verband met de leefbaarheid en met duurzaamheid. Wij zien daarom ook toe op welstand, behoud van monumenten en energie-prestatie-normen. De prioriteitstelling is gebaseerd op die taken waarbij veiligheid en leefbaarheid het meest geschaad kan worden als regels niet worden nageleefd.

Op het taakveld bouwen worden jaarlijks ook veel meldingen ingediend. Zoals in de inleiding van dit hoofdstuk al is aangegeven is hier wel capaciteit voor maar kunnen we niet alle meldingen afhandelen. Voor het thema bouw werken we met selectiecriteria op basis waarvan bepaald wordt of een controle nodig (zie ook 4.2.4).

4.2.1 Constructieve veiligheid

Constructieve veiligheid heeft te maken met de sterkte, stijfheid en stabiliteit van de constructie. Als één van de drie toetsingscriteria niet voldoet, bestaat de kans dat het bouwwerk instabiel is en zelfs instort of afbreekt. Controle op constructieve veiligheid van een bouwwerk heeft daarom de hoogste prioriteit en daarom is specifiek voor deze taak voldoende capaciteit gereserveerd om onderstaande doelstelling te realiseren.

Ons doel is om vóór de bouw, een controletoets op de constructieve veiligheid uit te voeren op basis van de constructieberekeningen. Dit doen we in ieder geval bij alle voorgenomen bouwactiviteiten, waar een omgevingsvergunning voor nodig is. Hierop maken wij wel een uitzondering. Wij voeren geen controletoets uit op de constructie van bouwwerken die normaal gesproken vergunningvrij zijn maar die alleen door de situering en/of welstandseisen vergunningsplichtig zijn.

Op basis van de trends verwachten wij dat het in 2019 om ongeveer 1200 constructie-berekeningen zal gaan. Naast een controletoets op basis van de constructieberekening is het doel om voorafgaand aan een betonstort de wapening in het werk te controleren. Bij deze controles wordt het aspect omgevingsveiligheid en bouwplaats inrichting ook altijd meegenomen. De verwachting is dat het om ongeveer 200 buitencontroles zal gaan.

Naar aanleiding van het incident met de parkeergarage in Eindhoven hebben wij in 2018 nader onderzoek uitgevoerd bij 5 meest urgente gebouwen in Zwolle met vergelijkbare vloerconstructie. In 2019 verwachten wij het onderzoek af te ronden en een beeld te hebben van de minder urgente panden.

Tevens beoordelen wij bij evenementen de constructieve veiligheid van tenten, tribunes, podia 's e.d. . Dit doen we aan de hand van de gegevens bij de aanvraag en door controles op locatie voorafgaand aan een evenement.

4.2.2 Controle tijdens bouw

Naast preventief toezicht op constructieve veiligheid heeft toezicht op constructieve veiligheid, bouwkundige veiligheidsaspecten en brandveiligheidsaspecten tijdens de bouw hoge prioriteit. Dit is vooral van belang bij nieuwbouw en verbouwingen van grote of complexe panden waarin veel bezoekers aanwezig kunnen zijn, zoals scholen en kantoren en ook gebouwen waarin veel mensen wonen en/of slapen, zoals verzorgingshuizen.

Als een gebouw van de buitenkant al af lijkt begint juist de afwerking en inrichting in het gebouw en is er nog veel toezicht nodig. Vooral bij de bouw van grote projecten neemt dit veel tijd in beslag. In de praktijk blijkt dat tijdens de lange periode van bouw van voorfase tot eindfase over meerder jaren meerder controles per groot project nodig zijn. Dit kan bij deze grote projecten gaan om enkele tientallen controles op jaarbasis en dit vraagt veel toezichtscapaciteit.

In 2019 lopen of starten in ieder geval de volgende grote projecten:

- Lijnbaan Fenix locatie, 57 appartementen + parkeergarage
- Katwolderplein blok C, 84 appartementen + parkeergarage
- Oude Meppelerweg 1-7, Foodcourt
- Paderbornstraat 21, uitbreiding Wehkamp
- Ravensburgstraat 4 – nieuwbouw Euroma
- Uitbreiding Wehkamp
- Foodcourt MeppelerstraatwegKraanbolwerk
- Woningbouwproject Groot Wezenland
- Woningbouw Breecamp Oost
- Woningbouw locatie Lankhorst
- Sloop en nieuwbouw voormalige bioscoop Gasthuisplein
- Sloop IJsselcentrale
- Kop van de Hoogstraat
- Busbrug en -station

4.2.3 Overige bouwwerken en woonschepen

Overige bouwwerken

We verwachten in 2019 een aanbod van ongeveer 380 nieuwe overige bouwdossiers waarop controle moet worden gehouden. Dit aanbod is door het aantrekken van de markt vorig jaar al fors gestegen en ligt dit jaar nog weer wat hoger.
Aangezien het grootste deel van de beschikbare capaciteit voor bouw wordt ingezet voor controle op constructieve veiligheid en grote projecten is er maar beperkt capaciteit over voor controle op de overige bouwwerken. Om deze capaciteit zo effectief mogelijk te benutten hebben wij ook voor de overige bouwwerken scherpe keuzes gemaakt om met de beschikbare capaciteit voldoende kwaliteit te kunnen leveren.

Wij voeren geen of minder controles uit bij standaard woningbouw (één woning controleren is alle woningen gecontroleerd). Wij plannen geen controles bij kleine verbouwingen of kleine bouwwerken tenzij hier klachten of meldingen over worden ingediend of wij op basis van de aanvraag inschatten dat er risico's zijn. Ook bij kleine projecten voeren wij alleen toezicht uit als er sprake is van verhoogd risico of als er meldingen en/of klachten over bouwwerken bij ons worden ingediend.

Woonschepen

De doelstelling is om de Zwolse ligplaatsen aantrekkelijk te houden, zowel voor bewoners als voor omwonenden. Om dit te bereiken heeft Zwolle regels die dit moeten waarborgen. Deze regels staan met ingang van 2019 in het bestemmingsplan, de ligplaatsenverordening, het bouwbesluit en de welstandsnota.

Ervaring heeft geleerd dat regelmatig toezicht hierop nodig is om ook het water leefbaar en aantrekkelijk te houden. Hiervoor wordt onder meer toezicht gehouden op wildgroei op het water zoals het afmeren van meerdere kleine vaartuigen bij woonboten, het gebruik van het openbare water, het risico van verontreiniging van het oppervlaktewater en bij de verbouw en onderhoud van woonboten en woonschepen. Ook toezicht op walgebruik hoort hierbij. Hiervoor is ook in 2019 capaciteit gereserveerd.

4.2.4 Illegale bouw en strijdig gebruik

Bij bouw hoort ook het toezicht op de naleving van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de Woningwet. Meestal gaat het dan om het bouwen en/of gebruiken van bouwwerken zonder de benodigde omgevingsvergunning of in strijd met het bestemmingsplan. Wij zien hier niet actief op toe omdat we daar op dit moment de capaciteit niet voor hebben. Dat wil zeggen dat we niet actief op zoek gaan naar illegale bouw of strijdig gebruik.

De meeste meldingen op het taakveld bouw hebben evenwel betrekking op illegale bouw en strijdig gebruik. Inwoners en ondernemers vragen om verschillende redenen aan de gemeente of een bepaalde situatie toegestaan is, maken melding van een illegale situatie of dienen een verzoek om handhaving in. Hierdoor worden wij in kennis gesteld van strijdig gebruik of illegale bouw. Daarom is capaciteit gereserveerd voor de afhandeling hiervan.

Niet bij alle meldingen gaat het om situaties die de veiligheid of leefbaarheid van de omgeving aantasten. Regelmatig is de achtergrond van een melding onenigheid in de buurt. Deze ontwikkeling stelt ons voor een dilemma. Enerzijds wil de gemeente alle meldingen behandelen, anderzijds kosten deze meldingen veel capaciteit en deze capaciteit kan dan niet worden ingezet op het toezicht op de bouwkundige veiligheidsrisico's.

Bij meldingen wordt dus steeds weer bekeken of de situatie waar de melding betrekking op heeft, van belang is binnen onze keuzethema's veiligheid en leefbaarheid. Als dat het geval is vindt naar aanleiding van de melding een controle plaats. Meldingen die niet direct opgepakt worden, kunnen later gegroepeerd worden opgepakt. Daarnaast worden kleine afwijkingen van minder dan 5%, in de regel niet meer gehandhaafd. Voordat bij een illegale bouw of strijdig gebruik wordt overgegaan tot een handhavingsactie, wordt eerst onderzoek gedaan naar de mogelijkheid de bouw en/of het gebruik alsnog te legaliseren.

4.2.5 Monumenten

Regels voor monumenten zijn opgesteld om de bijzondere zichtbepalende waarde die deze gebouwen representeren, te beschermen. Als deze regels niet worden nageleefd, gaat deze waarde voorgoed verloren. Aandacht voor monumenten is daarom van groot belang en om die reden is hiervoor ook in 2019 weer de nodige capaciteit gereserveerd.

Het doel is om de waarde van monumenten en de waarde van het Beschermd Stadsgezicht te beschermen. Dit doen wij door:

- alle meldingen en aanvragen die betrekking hebben op sloop- en (ver)bouwactiviteiten bij monumenten te controleren,
- te reageren op meldingen van derden over sloop of (ver)bouw bij monumenten die niet zijn gemeld,
- en door altijd direct handhavend op te treden bij dreigende onherstelbare en onomkeerbare schade aan de monumentale waarden van het monument en bij dreigende aantasting van het Beschermd Stadsgezicht.
  Van dreigende onherstelbare en onomkeerbare schade of aantasting is sprake als er activiteiten plaatsvinden zonder of in afwijking van de verleende vergunning.

Het gaat dan vooral om:

- ingrijpende verbouwingen, als de structuur van het pand wordt aangetast zoals aanpassingen aan balklagen, muren en kap, - verbouwingen waarbij de monumentale waarden van het pand worden aangetast.
- doorbraken tussen panden,
- aanpassingen waarbij wordt afgeweken van het kleurbeleid,
- alle verbouwingen in de binnenstad die leiden tot aantasting van het Beschermd Stadsgezicht,
- werkzaamheden die het normale onderhoud te boven gaan,
- het illegaal realiseren van bouwwerken bij monumenten (bijvoorbeeld in de tuin).

4.3 Ruimtelijke Ordening

Tot nog toe hadden wij geen specifieke inzet op het gebied van toezicht en handhaving op het gebied van Ruimtelijke Ordening. Toezicht hierop is integraal onderdeel van het bouwtoezicht, en dit wordt met name opgepakt aan de hand van meldingen. Dit blijven we ook in 2019 doen.

4.4 Brandveilig gebruik

Brandveilig gebruik van panden vraagt nadrukkelijk aandacht gelet op de risico´s. Deze risico's zijn er vooral bij panden met meerdere gebruikers of met minder zelfredzame gebruikers. De controles vinden plaats op basis van het Bouwbesluit 2012. Het besluit geldt ook voor panden die in eigendom zijn van de gemeente. Gemeentelijke panden worden op dezelfde wijze ingepland en gecontroleerd als de andere panden.

4.4.1 Toezicht bij nieuwe panden

Bij nieuwbouw en verbouw willen wij het toezicht op de bouwregelgeving en het toezicht op de brandveiligheid zoveel mogelijk combineren. Tijdens de bouw wijzen wij de (toekomstige) gebruiker op de regels voor brandveiligheid, zodat hij hier rekening mee kan houden in de bouwfase en tijdens de eindcontrole van de bouw worden de aspecten van brandveilig gebruik meegenomen.

Wij streven ernaar om deze controles uit te voeren binnen de verplichte termijn van 4 weken na de melding of vergunningverlening. Als een melding is ingediend of vergunning is aangevraagd kan de controle worden afgerond en kan het pand vervolgens worden opgenomen in het bestand voor het regulier toezicht op het brandveilig gebruik (het controleplan). Het pand mag dan in gebruik worden genomen.

4.4.2 Regulier toezicht bij bestaande panden

Wij hebben voor de bestaande panden in Zwolle (op dit moment 1.176 stuks[1]) een jaarlijkse planning die is gebaseerd op het in 2009 door de raad vastgestelde controleplan. In dit controleplan zijn de verschillende vormen van het gebruik van panden onderverdeeld naar risico's van het gebruik en het naleefgedrag van de gebruikers. Het risico neemt toe als er veel gebruikers zijn, of gebruikers niet zelfredzaam zijn of als weinig onderlinge relatie is tussen de gebruikers. Per gebruik is een toezichtfrequentie aangegeven, bij hoger het risico wordt er vaker gecontroleerd. Naleefgedrag vormt geen wegingsfactor in dit controleplan.

Dit jaarlijkse planning voor 2019 ziet er volgt uit:

prio	frequentie	Aantal	p/jr[2]	voorbeeld van dit soort panden
prio 1	1 keer/ jaar	113	113	ziekenhuis, kinderdagverblijven
prio 2	1 keer/ 2 jaar	199	100	horeca, parkeergarages onder woningen
prio 3	1 keer/ 3 jaar	184	62	kamerverhuur (vanaf 5 kamers)
prio 4	1 keer/ 4 jaar	680	170	grote kantoorgebouwen (meer dan 50 personen)

[1] 2018: 1147
[2] Totaal 445 controles per jaar

Helaas blijkt al meerdere jaren dat de beschikbare capaciteit onvoldoende is om bovenstaande aantallen controles uit te voeren en daarom zijn wij genoodzaakt nader te prioriteren.

Dit betekent voor 2019 dat wij:
- prio 1 panden die de laatste periode van 2018 bezocht zijn in 2019 niet opnieuw gaan bezoeken, tenzij sprake was van overtredingen;
- prio 2 panden die in 2017 bezocht zijn niet opnieuw bezoeken in 2019 tenzij er sprake was van overtredingen;
- prio 3 panden bezoeken conform controleplan
- van de prio 4 panden een beperkt aantal panden zullen controleren. We hebben er nu 40 ingepland. Mocht er in de jaarplanning tijd overblijven zullen we er nog meer inplannen.

In 2019 ziet het programma er als volgt uit:

prio 1	Nieuwe integrale controles en eventuele hercontroles	80
prio 2	integrale controle en eventueel hercontrole	100
prio 3	integrale controle en eventueel hercontrole	62
prio 4	integrale controle	40
hercontroles prio 2, 3 en 4 (n.a.v. integrale controles 2017/2018)		130
	Totaal	412

Met de Veiligheidsregio hebben afgesproken dat wij enkele controles gezamenlijk met hen gaan uitvoeren. Doel hiervan is dat de Veiligheidsregio een beter beeld krijg van de inrichting en gebruik van panden. Informatie die voor hen van belang is bij de bestrijding van een eventuele brand.

4.5 Gebruik openbare ruimte

De openbare ruimte is van en voor iedereen. Gelet op de schaarse ruimte en het feit dat iedereen die ruimte wil gebruiken, zijn er in het kader van de veiligheid en leefbaarheid regels en afspraken over de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte. Veel artikelen uit de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) zijn daarop gericht. Onder de reikwijdte van het begrip leefbaarheid valt ook zorg voor goede toegankelijkheid van de openbare ruimte.

Onder het thema gebruik openbare ruimte vallen de volgende taakvelden:
- reclame;
- parkeeroverlast;
- overlast van honden;
- terrassen;
- markten en standplaatsen;
- havens en waterwegen;
- brugbediening

Het doel is om door toezicht op naleving van deze regels de veiligheid en leefbaarheid in de openbare ruimte te vergroten. Gelet op dit brede scala aan taken en de beperkte

capaciteit hiervoor moeten scherpe keuzes worden gemaakt. Een taak krijgt altijd aandacht als veiligheid in het geding is, maar daarnaast is er ook aandacht voor leefbaarheidsthema's met name als slechte naleving grote invloed heeft op leefbaarheid Dit is bepaald op basis van signalen uit de samenleving (buurtonderzoeken, wijkopgaven en klachtenpatronen) en input van in- en externe partners. In de volgende paragrafen is per taak aangegeven hoeveel prioriteit deze taak heeft en wat we hieraan in 2019 doen.

4.5.1 Reclame

De openbare ruimte wordt veelvuldig gebruikt voor het maken van reclame. Denk bijvoorbeeld aan gevelreclame, lichtbakken, sandwichborden, abri´s, aanhangwagens met reclame in weilanden of reclameborden op het trottoir.

Er is reclamebeleid ontwikkeld met heldere algemene regels voor het gebruik van de openbare ruimte voor reclame. Deze regels zijn in 2018 geactualiseerd en daarmee nog meer verduidelijkt en vereenvoudigd en waar mogelijk nog verder gedereguleerd. Doel van de regelgeving en de handhaving hierop is het leveren van een bijdrage aan een veilige en toegankelijke stad. Dit doen we met name door ervoor te zorgen dat er geen wildgroei aan reclame uitingen ontstaat.

In de praktijk is gebleken dat het risico dat winkeliers meer reclame plaatsen of reclame op andere plaatsen zetten, groot is. Zij willen graag zo zichtbaar mogelijk zijn. Hierdoor kunnen hinderlijke situatie ontstaan en dit tast het uiterlijke aanzien van de historische binnenstad aan. Maar bovenal heeft dit een negatieve invloed op de toegankelijkheid en gastvrijheid van de stad. Dit is de laatste tijd een prioritair thema geworden en in dat verband blijft inzet op toezicht op reclame een prioriteit.

Aangezien vooral losse reclame en uitstallingen in de binnenstad de toegankelijkheid kunnen belemmeren ligt daar de nadruk op. Daar wordt het grootste deel van de beschikbare capaciteit op ingezet. Gevelreclame en reclame buiten de binnenstad krijgt minder aandacht. Daar treden we alleen op bij meldingen waarbij de (verkeers)veiligheid in geding is.

4.5.2 Parkeeroverlast en afzetcontainers

In de APV staan verschillende artikelen die een onjuist gebruik van de weg (inclusief parkeerplaatsen, groenstroken en trottoirs) beogen te voorkomen. Denk aan regelgeving met betrekking tot het parkeren van grote voertuigen, recreatievoertuigen en aanhangwagens of regels met betrekking tot het plaatsen van afzetcontainers of andere voorwerpen op de weg. Het niet naleven van deze regels leidt tot veel ergernis en soms tot gevaarlijke situaties. Er zijn altijd veel meldingen over. Die kunnen wij echter lang niet altijd oppakken.

Voor 2019 zijn de volgende keuzes gemaakt.
Kampeervoertuigen; controleren we periode gericht voornamelijk na de zomervakantieperiode.

Aanhangwagens: controleren we gebiedsgericht, dat wil zeggen alleen in wijken waar er naleefproblematiek is ten aanzien van aanhangwagens. Verder treden wij op als uit meldingen blijkt dat er sprake is van een structurele overtreding. Hierbij pakken we dan niet alleen de aanhangwagen op waar de melding over gaat maar kijken we ook in de directe omgeving.
Grote voertuigen: controleren we alleen bij excessen dus als uit meldingen blijkt dat er sprake is van structurele overtreding.
Afzetcontainers: controle richt zich selectief op niet gemelde afzetcontainers die op een gevaarlijke plek staan. Afzetcontainers kunnen gevaar opleveren, bijvoorbeeld als ze deels op de rijbaan staan en onvoldoende zichtbaar zijn. Daarom moet de plaatsing van een afzetcontainer altijd vooraf gemeld worden. Meldingen worden getoetst op basis van vastgestelde criteria. Als een afzetcontainer wordt geconstateerd die niet is gemeld, of die niet voldoet aan de criteria met betrekking tot zichtbaarheid (markering), wordt handhavend opgetreden omdat in veel van deze situatie direct de verkeersveiligheid in het geding is.

4.5.3 Honden

De APV geeft regels om overlast van honden te voorkomen en regels over optreden tegen gevaarlijke honden. Bij gevaarlijke honden gaat het over bijtincidenten. Hier speelt het veiligheidsaspect een grote rol en het voorkomen van herhaling heeft daarom de hoogste prioriteit. In de praktijk betekent dit dat alle beschikbare capaciteit voor honden daarop wordt ingezet. Er is geen capaciteit gereserveerd voor controle op loslopen en opruimplicht. Deze taak pakken wij in 2019 niet op.

Op alle meldingen over bijtincidenten reageren wij direct en adequaat. Het begint met het onderzoek naar de feiten, door contact met slachtoffer en dader (of de mogelijk zoektocht naar de eigenaar van de bijtende hond). Daarna volgt een zorgvuldige besluitvorming conform een vastgesteld protocol. Als een hond dan wordt aangewezen als gevaarlijk volgt controle op de muilkorf- en aanlijnplicht en eventueel bij overtreding hiervan, het proces van inbeslagname en de nasleep hiervan. Gedurende het hele proces werken wij nauw samen met de politie.

Naast bijtincidenten kunnen burgers ook meldingen maken van potentieel gevaarlijke honden. Deze meldingen worden goed bijgehouden in een registratiesysteem. Dit dient als basis om informatie te verzamelen en te kunnen uitwisselen. Doel is uiteindelijk op preventief te kunnen handelen en problemen voor te kunnen zijn.

Dat wil niet altijd zeggen dat we alle meldingen ook direct oppakken. Alvorens we die oppakken kijken we naar patronen (zijn er meer meldingen over dezelfde hond) en de mate waarin de melding verontrustend is , afhankelijk van hoe concreet de melding is, welk gedrag de hond waarover de melding gaat volgens de melder vertoont eventueel in relatie tot rasgebonden eigenschappen. Alleen als de melding voldoende concreet is, een bestaand patroon bevestigt of in zichzelf voldoende verontrustend is stellen we onderzoek in.

4.5.4 Terrassen

Met de regelgeving voor terrassen als leidraad willen we enerzijds de ondernemer zo goed mogelijk van dienst zijn om zijn onderneming te exploiteren en anderzijds er voor zorgen dat we voldoen aan de wettelijke eisen die ook gelden in de openbare ruimte en oog hebben voor de wensen en noodzakelijkheden van de overige gebruikers in die openbare ruimte.

Het doel van de regelgeving en de controle hierop is om een bijdrage te leveren aan de veiligheid en leefbaarheid van de binnenstad. Dit doen we met name door te zorgen voor een overzichtelijke en aantrekkelijke indeling met een duidelijk scheiding tussen functie verkeer en toegankelijkheid en terrassen. Om dit te bereiken zijn in 2018 op basis van vernieuwde regels, nieuwe terrasvergunningen verleend aan een groot deel van de horeca ondernemers in de binnenstad. Hieraan is een intensief proces van overleg en voorlichting aan vooraf gegaan. Over het algemeen is het draagvlak voor deze regels daardoor groot en worden de regels goed nageleefd.
Daar waar dit niet het geval was hebben we de ondernemers hier meerdere keren persoonlijk op gewezen en hebben we hen de tijd gegund de situatie in overeenstemming met de vergunning te brengen. Notoire overtreders hebben een eerste waarschuwende brief gehad.

In 2019 willen we zorgen voor de vergunningverlening aan de resterende horeca ondernemingen, die in 2018 nog geen nieuwe terrasvergunning hebben gekregen (veelal in gebieden waar ruimte schaars is en het overleg moeizaam verloopt, dan wel in gebieden waar nog een ruimtelijk herinrichting in de planning zit). Deze worden begin 2019 bezocht. Het streven is om deze vergunningen voor het nieuwe terrasseizoen weer echt begint, verleend te hebben. Voor het overige zal 2019 vooral worden ingezet op zorg voor naleving van deze regels. Waar mogelijk door voorlichting en overleg, waar nodig door repressieve handhaving.

4.5.5 Markten en Standplaatsen

<u>Markten</u>
In Zwolle zijn er elke week zes markten: op dinsdag in Aa-landen, op woensdag in Zwolle-Zuid, op donderdag in Stadshagen, op vrijdag in Westenholte en op de vrijdag- en zaterdagmarkt in de binnenstad. Het toezicht vindt plaats op basis van de Marktverordening.

Om te zorgen dat de regels uit de marktverordening worden nageleefd, is toezicht ook noodzakelijk. Er is capaciteit beschikbaar om te zorgen dat er op alle markten tenminste één toezichthouder aanwezig is. Deze ziet in het kader van veiligheid en leefbaarheid toe op het vrijhouden van de doorgang voor hulpverleningsdiensten (zowel bij de opbouw van de markt als gedurende de markt), op naleving van de veiligheidsvoorschriften bij bak- en braadkramen en het opruimen van afval.

Daarnaast ziet de toezichthouder toe op specifieke voorschriften met betrekking tot het functioneren van de markt, zoals het persoonlijk aanwezig zijn van de vergunninghouder en het niet te vroeg of te laat in- en uitpakken van de verkoopwaren.

Bij de centrummarkt zien we bovendien extra toe op auto's die niet op de markt aanwezig mogen zijn na het opbouwen.

Standplaatsen
Wij beschikken over zo´n vijftig vaste standplaatsen verdeeld over de stad. Hiervoor worden standplaatsvergunningen afgegeven. Wij houden regelmatig toezicht op deze standplaatsen.

Het doel hiervan is om te controleren of de standplaatsen alleen wordt ingenomen op de dagen die vergund zijn en dus ook dagelijks wordt ontruimd, of de ingenomen standplaats niet groter is dan in de vergunning is aangegeven en of de omgeving vrij wordt gehouden van afval. De informatie van onze controles wordt ook beschikbaar gesteld aan de sectie vergunningen in verband met de heffing van de precariorechten.

Maandelijks wordt een zichtcontrole uitgevoerd waarbij wordt gekeken of de standplaats nog gebruikt wordt, de situatie niet is gewijzigd c.q. het aantal m^2 dat ingenomen wordt nog klopt en de omgeving van de standplaats schoon is. Daarnaast bezoeken wij iedere standplaats tenminste éénmaal per jaar voor een volledige controle waarbij wij ook checken of alle gegevens nog actueel zijn. Standplaatsen waar producten worden gebakken of gebraden brengen een extra brandveiligheidsrisico met zich mee. Om die reden worden deze bak- en braadinrichtingen tenminste tweemaal per jaar integraal gecontroleerd op naleving van brandveiligheidsvoorschriften en de milieuvoorschriften.

4.5.6 Havens en waterwegen

Het toezicht op havens en waterwegen heeft onder meer betrekking op het (illegaal) afmeren in het buitengebied ten behoeve van recreatief gebruik, illegaal kamperen, dumpen van afval, en afval verbranden.

Doelstelling is het terugdringen van overtredingen op en langs waterwegen en in havens, en het bevorderen van de veiligheid en de doorvaart van de waterwegen. Dit doen we door in de winter een keer per maand, en in de zomer twee keer per week, te surveilleren in het buitengebied. Zo worden overtredingen snel gesignaleerd. Daarna wordt direct actie ondernomen. We zien dat laatste jaren een tendens dat er steeds meer sloepen en andere bootjes langdurig of permanent in de stadsgracht gestald worden op plekken waar dat niet de bedoeling is. Dit geeft tast het aanzien van de gemeente aan en doet daarmee afbreuk aan de leefbaarheid en gastvrijheid die we willen uitstralen. Vandaar dat we in ook 2019 extra aandacht hebben voor dit item en hier op handhaven.

4.5.7 Brugbediening

Doelstelling is om op een zorgvuldige manier de bruggen, zowel op afstand als met de hand, te bedienen en daarmee een veilige verkeerssituatie te creëren voor het landverkeer en het waterverkeer door de wateren van Zwolle.
De uitvoering van de bediening van de 4 op afstand bediende bruggen in Zwolle wordt verzorgd door Rijkswaterstaat vanuit het sluiscomplex Spoolde.

4.6 APV/Bijzondere Wetten

4.6.1 Evenementen

Evenementen zorgen voor reuring in de stad, het maakt een stad levendig en aantrekkelijk. Zwolle wil graag evenementen mogelijk maken. Maar evenementen moeten wel veilig zijn en overlast, hoewel niet volledig te voorkomen, moet wel zo beperkt mogelijk zijn. Hiervoor zijn er regels waaraan evenementen moeten voldoen. Om die veiligheid en leefbaarheid te bewaken is naleving van de regelgeving ook belangrijk. Wij dragen hieraan bij door toezicht te houden. We hebben hiervoor capaciteit gereserveerd.

Deze capaciteit is niet zo hoog dat we alle evenementen kunnen bezoeken. Dit komt deels door een toename in het aantal evenementen maar ook door een forse stijging van de gemeentelijke inzet bij evenementen. Oorzaken hiervoor zijn met name de toegenomen aandacht voor geluid en voor veiligheid/risico's tijdens evenementen. Het is niet de verwachting dat deze inzet, ondanks de veranderende rol van de gemeente op termijn minder wordt. De rol die wordt gevraagd van de gemeente is steeds nadrukkelijker die van aanspreekpunt en regisseur ter plaatse. Wij proberen hierbij met de organisatoren sluitende afspraken te maken en zo te stimuleren dat zij meer eigen verantwoordelijkheid nemen bij de zorg voor veiligheid en het bestrijden van overlast.

Bij de inzet op toezicht op evenementen moeten dus keuzes worden gemaakt. Dit doen we ieder jaar aan de hand van de evenementenkalender. Uitgangspunt is dat hierbij in ieder geval controle wordt gehouden bij hoog risico op onveilige situaties of de kans op overlast het hoogst is. Dit is vooral bij evenementen waarbij sprake is van grote aantallen bezoekers. We controleren alle C evenementen en maken een selectie van de B evenementen. Daarnaast gaan we in 2019 ook aandacht besteden aan enkele A evenementen waar veiligheid een issue is. Per evenement wordt in overleg met de vergunningverlener en adviseur openbare orde en veiligheid bepaald op welke onderwerpen toezicht plaatsvindt aan de hand van een risico-inschatting bepaald. Veiligheid en geluid zijn daarbij de belangrijkste onderwerpen.

<u>Veiligheid</u>
Het doel van dit toezicht is dat de veiligheid[3] bij evenementen toeneemt door:
- consequent te handhaven op het vrijhouden van de doorgangen voor hulpverleningsdiensten, het vrijhouden van nooduitgangen en het bereikbaar houden van brandkranen;
- stelselmatig te controleren op bak- en braadinrichting, constructies van podia en het gebruik van brandwerende materialen.

Daarnaast besteden de toezichthouders aandacht aan crowd-management. Indien nodig geven ze daarover een signaal aan een veiligheidsoverleg, politie en/of organisatie.

[3] Dit gaat onder meer om de voor alle evenementen geldende regels van het Besluit brandveilig gebruik en de basishulpverlening overige plaatsen (afgekort: BGPOP)

Geluid bij evenementen
Het doel van het toezicht is dat de vergunninghouder zich houdt aan de verleende vergunning. Dit bereiken wij door:

- tijdens met name grootschalige evenementen geluidmetingen uit te voeren;
- stelselmatig op de sluitingstijden te controleren;
- spontane naleving te stimuleren door vooroverleg met de organisatoren te voeren en goede afspraken te maken.

Afhankelijk van de omvang en locatie van het evenement wordt bij deze controles het onbemenste geluidssysteem ingezet. De ervaringen die wij hiermee hebben opgedaan zijn positief. Dit systeem stelt namelijk ook de organisatoren in staat om tijdens het evenement de resultaten van de metingen in te zien en daarmee zelf verantwoordelijkheid te nemen en maatregelen te treffen.

4.6.2 Uitvoering handhaving openbare orde en veiligheid (APV artikelen)

De uitvoering van de handhaving van de openbare orde wordt in samenwerking met de politie gedaan. Het doel is een bijdrage te leven aan veiligheid op straat door toezicht op horeca en terugdringen van woninginbraak door controle op DOR en het meevoeren van inbrekerswerktuigen.

De afspraak is dat de politie (na kantooruren) de toezichtstaak op het gebied van horecabedrijven voor de gemeente uitvoert (controle op voorschriften in samenhang met sluitingstijden en gebruik van terras na sluitingstijd van het terras). De politie controleert ook bij o.a. nachtwinkels, coffeeshops en prostitutie-inrichtingen. Als hierbij overtredingen geconstateerd worden, geeft de politie deze door aan de gemeente. De gemeente onderzoekt dan of er bestuursrechtelijk opgetreden moet worden. De gemeente controleert zelf met name op terrassen (zie paragraaf 4.5.4) en op de Drank- en horecawet (leeftijdsgrenzen alcohol) (zie paragraaf 4.6.3).

Toezicht op horeca
Het beleid op het gebied van horeca is steeds in ontwikkeling en dit betekent dat ook de samenwerkingsafspraken steeds opnieuw aandacht verdienen.
In 2019 gaan we inventariseren welke controles gecombineerd kunnen worden. Denk hierbij aan controle op het opruimen en gebruik van terrassen na sluitingstijd van het terras in combinatie met leeftijdscontroles.

Digitaal opkopersregister (DOR) en meevoeren van inbrekerswerktuigen
Het doel van controle en handhaving op het DOR en op het meevoeren van inbrekerswerktuigen is om een bijdrage te leveren aan het terugdringen van het aantal (woning-)inbraken.

Het doel van het DOR is het ontmoedigen van heling (het verkopen van gestolen goederen). Om dit te bereiken is het DOR, een uniform digitaal register waarin handelaren hun goederen moeten registreren, een belangrijk instrument. Handelaren in (tweedehands) sieraden, kunstvoorwerpen, vervoersmiddelen of audio- en videoapparatuur zijn verplicht een digitaal in- en verkoopregister bij te houden.

Voor inkoop bestaat deze verplichting op basis van het wetboek van Strafrecht, voor verkoop is deze verplichting opgenomen in de APV.

In 2017 hebben we samen met de politie ervaring opgedaan met het houden van toezicht op het DOR. Daarnaast hebben we samen met de politie procesafspraken gemaakt. In 2018 heeft de gemeente de toezichtstaak verder zelfstandig opgepakt. De politie heeft hierbij nog wel een ondersteunende en adviserende rol en bij overtredingen pakt de politie de strafrechtelijke aanpak op. In 2019 wordt deze aanpak voortgezet.

Ten aanzien van het meevoeren van inbrekerswerktuigen is de afspraak dat de controle hierop een taak blijft van de politie. Bij de handhaving wordt vervolgens samengewerkt. De politie handhaaft strafrechtelijk en vanuit de gemeente wordt dit geflankeerd door een bestuursrechtelijke sanctie. Doel hiervan is om meer te kunnen doen om herhaling te voorkomen.

4.6.3 Drank en Horeca Wet

In 2019 voeren ongeveer 2 controleacties per maand uit, waarbij we bij verschillende horecabedrijven controleren op drankgebruik door jongeren dan wel drank verstrekking aan jongeren. Doel van deze controles is om een meer verantwoord alcoholgebruik te bewerkstelligen. We streven ernaar om de controles, die in de horeca gelegenheden worden uitgevoerd, uit te breiden met controles op het voldoen aan vergunning voorwaarden en gebruik van het terras na sluitingstijd van het terras (zie ook paragraaf 4.6.2).

4.6.4 Winkeltijdenwet

De gemeente controleert incidenteel, meestal naar aanleiding van meldingen, op de naleving van de winkeltijdenwet. Veelal gaan de meldingen over aangekondigde verkoopacties van bepaalde bedrijven buiten toegestane winkeltijden. Met inzet van handhaving proberen wij een dreigende overtreding te voorkomen. In 2019 zullen wij op dergelijke meldingen blijven reageren.

5 Samenvatting van het programma, vertaling in budget

5.1 Overzicht inzet binnen VTH-pakket

Inzet Vergunningen/team algemeen

APV verkeer en vervoer (wijkzaken)	1.776
APV Openbare Orde en Openbare Ruimte	5.279
Kinderopvang	700
Totaal	**6.401**

Inzet Vergunningen bouw (7,52 fte)

Bouw	9.958
Brandveilig gebruik	195
Totaal	**10.153**

Bij toe- dan wel afname van de werkzaamheden wordt hierop ingespeeld door het aanpassen van de in te zetten capaciteit. Hiervoor is een contract getekend met een adviesbureau.

Inzet Bouwtoezicht

Totaal beschikbaar (9,5 fte)	**12960**
Inzet op Constructieve veiligheid	2700
Inzet op Bouwtoezicht en handhaving	4130
Brandveilig gebruik	4050
Klachten	730
Advisering Evenementen	390
Advisering Brandveilig gebruik	200
Advisering Brandveiligheid Bouw	600
Afstemming repressie Brandweer	160

Verder wordt in 2019 de formatie bij Bouwtoezicht tijdelijk uitgebreid met 1 fte.

Inzet Toezicht openbare ruimte

Item	Uren
Toezicht honden	1000
Wijkschouwen / wijkplatforms e.d.	300
Wijkopgave	200
Toezicht reclame	300
Toezicht afval	5885
APV Openbare Ruimte	648
APV Openbare Orde (controle evenementen)	1350
Geluidsklachten (niet evenementen en bedrijven)	200
Terrassen (project)	500
Digitaal Opkopersregister (DOR)	200
Horecasantiebeleid	100
Toezicht Drank en Horeca wetgeving	1550
Totaal inzet Toezicht Openbare Ruimte	**12233**

Inzet Markten en havens

Item	Uren
Toezicht markt Aa-landen	200
Toezicht markt Zwolle Zuid	300
Toezicht markt Centrum/Vrijdag	630
Toezicht markt Centrum/Zaterdag	600
Toezicht markt Stadshagen	175
Toezicht overige markten	25
Toezicht standplaatsen	325
Administratie markten	375
Toezicht Havens en Kaden	1.700
Toezicht binnenstad havens	225
Toezicht woonschepen	350
Administratie havens	550
Ligplaatsverg. recreatievaart.	25
Brugbediening binnenstad	100
Toezicht buitengebied (jachten, etc.)	275
Totaal inzet M&H	**5855**

6 VTH taken uitgevoerd door OD

Alle uitvoerende inrichtingsgebonden milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en een aantal met name genoemde specialistische taken (geluid, bodem en asbest) worden uitgevoerd door de OD.

De planning van die taken hoort een plek te krijgen in het uniforme uitvoeringsprogramma, maar dat is voor 2019 vooralsnog niet haalbaar (zie ook paragraaf 1.3). Ook kan de OD op dit moment nog geen betrouwbaar inzicht geven in de cijfers van 2018 en de voorgestelde planning voor 2019. De OD verwacht deze cijfers in december of januari te kunnen leveren. In dit hoofdstuk geven we daarom op hoofdlijnen inzicht in die taken die de OD namens de gemeente in 2019 gaat uitvoeren. Uitgangspunt is de formatie zoals die is ingebracht bij de vorming van de OD.
In bijlage 1 is dit opgenomen. De keuzes zijn gelijk aan die van 2018.

Daarbij heeft de OD de opdracht om bij de uitvoering van de VTH-taken uitvoering te geven aan het uniforme VTH-beleid IJsselland (zie ook paragraaf 2.2.2).

Zodra de cijfers van de OD beschikbaar zijn, beoordelen wij in hoeverre bijstelling van de planning noodzakelijk is. Bij het vaststellen van het VTH-jaarverslag 2018 (voor 31 maart 2019) zullen wij zo nodig een herijking doen op het programma 2019 voor deze taken

6.1.1 Werkvoorraad VTH-taken OD

De omvang van de werkzaamheden wordt gerelateerd aan de samenstelling van het bedrijvenbestand. Binnen de gemeente Zwolle vallen circa 2300 bedrijven onder de Wabo en het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Circa 2200 bedrijven zijn alleen meldingsplichtig (type B). Voor die bedrijven gelden algemene regels. Wanneer maatwerk nodig is, wordt een maatwerkprocedure gevoerd.

Op dit moment zijn wij als gemeente bevoegd gezag voor circa 98 vergunningplichtige inrichtingen, 75 in de industriële sector en 23 in de agrarische sector.
De onderverdeling in Klassen is als volgt:

Type C*
- Klasse II 28
- Klasse III Afval 1
- Klasse III IPPC 2
- Klasse III IPPC agrarisch 2
- Klasse III Productie 16
- Klasse III Chemie 6

Type B + OBM*
- Klasse II Agrarisch 21
- Klasse II Industrie 22

*type C is vergunningplichtig, type B+OBM is meldingsplicht met Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets

Voor 2019 is de verwachte werkvoorraad op het gebied van vergunningverlening gelijk aan die van 2017 en 2018:
- Enkelvoudige aanvraag eenvoudig: 3
- enkelvoudige aanvraag complex: 10
- meervoudige aanvraag eenvoudig: 3
- meervoudige aanvraag complex: 2
- OBM (omgevingsvergunning beperkte milieutoets): 10
- intrekken vergunning: 4
- melding Activiteitenbesluit: 150
- maatwerkprocedure: 20

In 2019 worden ook andere milieu gerelateerde taken door de OD uitgevoerd, zoals:
- Meldingen Besluit lozen buiten inrichtingen (o.a. bodemenergiesystemen)
- Meldingen Besluit bodemkwaliteit
- Meldingen Mobiel puin breken
- Beoordelen aanvragen / vergunningen Waterwet (WGS bevoegd gezag)

6.1.2 Periodiek toezicht bij bedrijven

Binnen het product milieu vindt toezicht en handhaving plaats volgens afspraken met de OD over kwaliteit. Dit doen we aan de hand van een producten- en dienstencatalogus (PDC) en de risico analyse van de RUD en ons actuele bedrijvenbestand. Hiervoor is de inventarisatietool van de RUD gebruikt. Voor 2019 worden dezelfde getallen en uitgangspunten gehanteerd als in 2017 en 2018.

De risicoanalyse bestaat uit 4 categorieën met een eigen controle frequentie, te weten:
1. Intensieve controle: minimaal eens per jaar een controlemoment;
2. Verscherpte controle: minimaal om de drie jaar een controlemoment;
3. Reguliere controle: minimaal om de vijf jaar een controlemoment;
4. Lage controle: minimaal om de tien jaar een controlemoment.

Deze risicoanalyse van de RUD mist nu nog de verfijning en duiding om volledig als onderlegger te kunnen dienen voor de keuzes die wij in Zwolle maken. Zo wordt er binnen categorieën nu nog geen onderscheid gemaakt op grond van naleefgedrag of meldingen. Ook wordt geen rekening gehouden met lokale problemen of eerder uitgevoerde projecten. Dit zijn gegevens waar wij wel kennis over hebben.

Zwolle heeft daarom op onderdelen, andere keuzes gemaakt. Dit betreft aanpassingen in de bezoekfrequentie. Wij wijken in specifiek benoemde gevallen op basis van onze gegevens af van de RUD ambitie. Wij hebben deze keuzes gemaakt op basis van kennis en ervaring van voorgaande jaren en met het oog op de beschikbare capaciteit en in lijn met het gedachtengoed van de risico analyse. In veel gevallen betreft het verscherpingen ten opzichte van de risicoanalyse.

Zo bezoeken wij bijvoorbeeld het ziekenhuis en tankstations vaker dan voorgeschreven. Maar er zijn ook aanpassingen naar beneden. Bedrijven in de lichtste categorie bezoeken wij slechts als er signalen zijn dat er mogelijk iets niet in orde is (piepsysteem, dus alleen naar aanleiding van meldingen).

De specifiek Zwolse keuzes zijn bij het invullen van de tool verwerkt en met uitleg aangeboden aan de OD (zie bijlage 3). Voor 2019 levert dit de volgende uitkomst op over de te bezoeken bedrijven:

BRZO
Er is 1 BRZO bedrijf in Zwolle. Deze moet jaarlijks door het bevoegd gezag worden gecontroleerd. Hiervoor is vanaf 1 januari 2016 de provincie het bevoegd gezag.

IPPC Agrarisch
We hebben in Zwolle 2 van deze bedrijven met een frequentie van eens per 3 jaar. In 2019 moet 1 bedrijf gecontroleerd worden.

IPPC Niet Agrarisch
Wij hebben in Zwolle 5 IPPC Niet Agrarische bedrijven waarvoor wij bevoegd gezag zijn en die jaarlijks bezocht worden. In 2019 gaat dit dus om 5 controles.

Overige periodieke controles
Naast bovengenoemde controles in specifieke branches volgt uit de risicoanalyse (op basis van de Tool van de RUD inclusief Zwolse keuzes) dat er daarnaast in 2019 in totaal 365 gecontroleerd moeten worden. De aantallen zijn verdeeld over diverse branches. Binnen deze aantallen per branche selecteren wij zelf de bedrijven .

Zoals hierboven is toegelicht houden wij deze selectie rekening met naleefgedrag en de laatste controledatum.

De onderverdeling in klassen is als volgt:

Klasse III productie Chemie	7 controles
Klasse III met uitzondering van Chemie	15 controles
Klasse III Afvalverwerking	1 controle
Klasse II complex	26 controles
Klasse II eenvoudig en Kasse I	351 controles (inclusief 35 agrarisch overig)
Totaal aantal controles overig	400 controles

Op basis van bovengenoemde tool (met de specifieke Zwolse keuzes) betekent dit dat de Omgevingsdienst in het totaal circa 406 bedrijven (overige plus specifiek genoemde branches) moet bezoeken in 2019 om aan ons ambitieniveau te voldoen.

Repressief toezicht
Bij repressief toezicht gaat het om hercontroles en controles naar aanleiding van handhavingstrajecten. Onze doelstelling is om te handelen volgens de landelijke sanctiestrategie. Als er bij een eerste controle onregelmatigheden zijn geconstateerd ontvangt het een waarschuwingsbrief en wordt na afloop van de hersteltermijn een

hercontrole uitgevoerd . Indien het bedrijf bij de hercontrole nog niet in orde is, volgt in de regel een bestuursrechtelijke sanctie opgelegd en na afloop van de begunstigingstermijn wordt weer een controle uitgevoerd. Slechts in goed gemotiveerde uitzonderingssituaties wijken we van deze aanpak af.

Projectcontroles garageboxen Marslanden
Op het industrieterrein Marslanden-Zuid bevinden zich een aantal door de gemeente ingerichte garageboxen waarin kleine ondernemers gevestigd zijn. In deze branche is het naleefgedrag over het algemeen niet bijzonder hoog. Gelet op het naleefgedrag en het potentieel risico vragen wij de Omgevingsdienst IJsselland deze jaarlijks te bezoeken.

6.1.3 Niet periodiek toezicht bij bedrijven

Wij maken met de Omgevingsdienst afspraken over de inzet op onderstaande producten.

Opleveringscontroles
In de loop van het jaar worden er nieuwe omgevingsvergunningen milieu afgegeven of meldingen ingevolge het Activiteitenbesluit milieubeheer geaccepteerd, of komen er nieuwe bedrijven bij die zich niet hebben gemeld. Deze bedrijven worden opgenomen in het bedrijvenbestand en komen daarmee in het vervolg automatisch in aanmerking voor periodiek toezicht. De OD maakt op basis van de risicomatrix een afweging of in 2019 direct al een opleveringscontrole wordt uitgevoerd.

Voor deze controles is geen extra tijd gereserveerd. Deze komen in plaats van controles die als periodiek voor 2019 staan gepland. Dit betekent dat een aantal geplande controles dan niet meer in 2019 kunnen worden uitgevoerd en die schuiven dan door naar volgend jaar (waar ze met voorrang voor dat jaar worden ingepland en niet nog een keer kunnen doorschuiven). Dit aantal is niet vooraf precies vast te leggen. Hierdoor zijn wij in staat het totaal aantal controles te beheersen want het totaal aantal uit te voeren periodieke controles blijft daarmee immers gelijk.

Controles naar aanleiding van meldingen van burgers over bedrijven
Burgers kunnen overlast ondervinden van bedrijven. Dan kunnen ze hierover een melding indienen. De melding kan rechtstreeks bij ons of bij de Omgevingsdienst binnenkomen of als het gaat om klachten buiten kantooruren, kan dit ook via het Meldpunt of via de politie in geval van taken waarop we samenwerken (zoals bij horeca).

Als naar aanleiding van een melding of klachten van burgers blijkt dat er aanleiding is om een passende controle uit te voeren dan wordt daar, conform onze doelstelling, door de Omgevingsdienst tijd voor gereserveerd. In veel gevallen hebben meldingen over bedrijven betrekking op een enkel aspect, zoals geluid of geur. In dat geval is een aspectcontrole een passende controle. Maar het is ook mogelijk dat naar aanleiding van een melding, en zeker als het een melding betreft over een ongewoon voorval, blijkt dat er sprake is van een potentieel risicovolle situatie bij een bedrijf. In dat geval is een volledige integrale controle nodig.

Voor 2019 is, op basis van ervaringen van vorige jaren, tijd gereserveerd voor het uitvoeren van deze controles en bijbehorende hercontroles. In principe komen deze controles dus bovenop het aantal geplande periodieke controles. Tenzij blijkt dat het aantal meldingen erg groot is, dan zal, net als bij opleveringscontroles worden geschoven met geplande periodieke controles.

6.1.4 Lozingen

De doelstelling van het toezicht is het voorkomen dat de riolering of waterzuivering overbelast raken of dat verontreiniging van oppervlaktewater ontstaat door onjuiste (illegale) lozingen. Hiervoor wordt toezicht gehouden op het aspect lozingen.

Bij toezicht op lozingen gaat het om drie categorieën

- Lozingen door bedrijven op het riool die vallen onder de werkingssfeer van de Wet milieubeheer (indirecte lozingen Wm);
- Lozingen door bedrijven op het riool die voorheen vielen onder de Wet oppervlaktewater (zgn. grote lozers);
- Lozingen rechtstreeks op oppervlaktewater.

Het aspect lozingen, voor zover het valt onder de Wet milieubeheer, wordt door de Omgevingsdienst, bij de periodieke integrale controles van bedrijven meegenomen. Daarnaast kunnen er naar aanleiding van meldingen over een verstopt riool dan wel signalen van onze beheerders dat er een probleem is met een riool, aspectcontroles worden uitgevoerd als het waarschijnlijk is dat het probleem wordt veroorzaakt door een (illegale) lozing vanuit een bedrijf.

Voor de beide andere categorieën lozingen werkt het waterschap samen met de Omgevingsdienst IJsselland en neemt daarin als eerste externe partij deel. Zij bieden specialistische kennis op het gebied van (afval)water en doen de toezichtcontroles op lozingen op oppervlaktewater. Deze controles voeren zij met name uit bij bedrijven die voorheen (voor wetswijzigingen) vergunningplichtig waren op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren.

6.1.5 Geluid Wet milieubeheer en Wet geluidhinder

Onder het taakveld geluid Wet geluidhinder en Wet milieubeheer vallen de taken:

- toezicht op geluidsnormen Activiteitenbesluit bij bedrijven, en (vaste) horeca
- zonebeheer bij industrieterreinen, wegen en spoorwegen (dit is geen VTH taak en daarom niet in dit programma meegenomen.

Geluidsaspecten bij bedrijven worden meegenomen in de reguliere bedrijfscontroles of aspectcontroles naar aanleiding van meldingen die betrekking hebben op geluid door bedrijven (bijvoorbeeld meldingen over koelinstallaties, geluidsoverlast van laden en lossen, afzuigsystemen en overige bedrijfsactiviteiten bij winkels of productiebedrijven of geluidsoverlast door muziek bij horeca). Deze controles worden uitgevoerd door de Omgevingsdienst IJsselland en passen binnen de capaciteit voor periodieke controles dan wel controles naar aanleiding van meldingen.

6.1.6 Toezicht Wet bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit

De gemeente Zwolle is één van de gemeenten die is aangewezen als bevoegd gezag voor de Wet bodembescherming en die daarmee deze taak heeft overgenomen van de provincie. Als bevoegd gezag is de gemeente met betrekking tot de Wet bodembescherming verantwoordelijk voor het houden van adequaat toezicht.

Vanaf 2018 worden deze taken uitgevoerd door de Omgevingsdienst IJsselland. Dit houdt in dat er:

- inzicht is in de mate van naleven van de wettelijke voorschriften,
- preventieve werking uitgaat van toezicht op de naleving van de wettelijke vereisten,
- een meetbare beperking van feitelijke risico´s wordt bereikt door toezicht en handhaving.

Niet alle saneringen worden gecontroleerd maar wel de saneringen die naar verwachting een impact op de omgeving kunnen hebben.

Door verandering in de eisen (bodemsanering moet kosten effectief zijn) neemt het aantal ingrijpende saneringen langzaam af. Controles worden daardoor minder complex maar niet minder belangrijk of minder tijdrovend. Desondanks kan elke sanering nog steeds een impact hebben op de omgeving en brengt bij controle nog steeds dezelfde taken met zich mee (bijhouden kadastrale aantekeningen, beoordeling van plannen en rapporten, overleg bij wijzigingen van plannen etc.). Voor 2018 is daarom voor deze taak dezelfde capaciteit gereserveerd als vorig jaar.

Daarnaast houdt de Omgevingsdienst toezicht op de naleving van het Besluit Bodemkwaliteit (Kwalibo). Dit besluit heeft betrekking op grondstromen, toepassing van grond en toepassing van secondaire bouwstoffen. Controle hierop valt onder het project Ketentoezicht bodem, dat ook in 2019 door de Omgevingsdienst verder zal worden uitgevoerd.

6.1.7 Asbestsloop

Vanuit de Provincie is in 2017 een project gestart voor de verwijdering van asbestdaken. Dit project richt zich op het stimuleren van de verwijdering van asbestdaken voor 2024. In de eerste plaats gebeurt dit door voorlichting en subsidieverstrekking. De gemeente Zwolle zet extra in op dit project om de sanering te versnellen en te bereiken dat er in 2024 geen asbestdaken meer zijn.

Om deze versnelling te bewerkstelligen worden de volgende acties uitgevoerd:

- Duidelijk in kaart brengen waar de asbestdaken liggen en de voortgang van de sanering monitoren.
- Een duidelijke boodschap via de gemeentelijke communicatiekanalen verspreiden. Het gaat om informatie over veilig saneren, financieringsregelingen en procedures.
- Een gebiedsgerichte aanpak ontwikkelen waarbij bewoners gezamenlijk de kleinere asbestdaken (kleiner dan 35 m2) saneren en vervangen. Bijvoorbeeld per straat wordt voorlichting gegeven over veilige verwijdering en afvoer, hulp bij het aanmelden en een het gezamenlijk inkopen van nieuwe daken.

- Aansluiten bij buurtgerichte activiteiten (energiebesparing, duurzaamheid en klimaatadaptatie) en daar de verwijdering van asbestdaken in meenemen.
- De medewerkers Toezicht en handhaving opleiden zodat zij bij milieu-inspecties voorlichting kunnen geven over veilig saneren en de kunnen wijzen op stimuleringsmaatregelen.
- De landelijke en provinciale ontwikkelingen op de voet volgen zodat de Zwolse burger hier optimaal van profiteert.

6.1.8 Projecten Ketentoezicht en Energie

Door de Omgevingsdienst IJsselland worden, in 2019 ook weer een aantal projecten gedraaid. In het regionale VTH programma (jaarplan van de OD) worden deze projecten beschreven en zijn afspraken vastgelegd over de inzet op deze projecten.
Door Zwolle is capaciteit overgedragen voor inzet op de volgende projecten:

<u>Ketentoezicht</u>
Ketenprojecten op het gebied van Bodem en Asbest. Hiermee geven wij invulling aan de ambitie om te komen tot een ketendicht toezicht op deze producten.

Op basis van het ketentoezicht zijn een aantal projecten afgesproken. Dit betreft:
- voortzetting van het lopende project bodem;
- voortzetting van het project ketentoezicht asbest;
- verdere uitrol van het project grond en puin.

<u>Projectplan energiebesparingsaanpak bij bedrijven</u>
Voor 2019 wordt, net als in 2017 en 2018, met ondersteuning van de Provincie Overijssel, toegewerkt naar een volwaardige uitvoeringsorganisatie op het gebied van energietoezicht.

In 2019 wordt in het kader van dit project door de Omgevingsdienst:
- Tijdens periodieke controles extra aandacht gegeven aan het aspect energiebesparing;
- Aparte aspect controles uitgevoerd op het gebied van energie en duurzaamheid. Een exact aantal is nog niet te noemen.

De samenwerking die in 2017 is gestart met brancheorganisaties en de Provincie Overijssel om tot een uitrol van de Energie Prestatie Keuring (EPK) te komen wordt ook in 2019 voortgezet. De EPK is een instrument dat door bedrijven voor bedrijven is ontwikkeld om de betrokken ondernemers behulpzaam te zijn bij het implementeren van de wettelijke energiebesparingsmaatregelen.

Bijlage 1: Relevante doelen begroting gemeente Zwolle

In werkzaamheden van de afdeling Fysieke Leefomgeving dragen wij bij aan het realiseren van de volgende begrotingsdoelen:

5.2.1 Ondernemende en levendige stad, Zwolle is koop- en recreatiecentrum van de regio, we versterken de economische positie van Zwolle als koop- en recreatiecentrum van de regio

7.1.3 Vitale Wijken, De Zwollenaar ervaart zijn woonomgeving als een aantrekkelijke en vitale omgeving om te wonen, werken, ontmoeten, ontspannen en waar men op elkaar betrokken is, We zorgen dat alle gebieden een hoogwaardige water- groen- en recreatiestructuur krijgen en houden

7.2.2 Vitale Wijken, Zwolle is een stad waar iedereen veilig leeft, woont, werkt en zich veilig voelt, We versterken de fysieke veiligheid door het voorkomen en tegengaan van branden, ongevallen, rampen, crises en gevoelens die daarmee samenhangen

7.2.3 Vitale Wijken, Zwolle is een stad waar iedereen veilig leeft, woont, werkt en zich veilig voelt, we zorgen voor een veilig gebruik van de openbare ruimte

7.3.1 Vitale Wijken, In Zwolle sturen we op een gezonde en duurzame woon- werk- en leefomgeving vanuit de uitdagingen en effecten in de toekomst, Zwolle zonder afval: uit het afval van vandaag ontstaan de grondstoffen van morgen

7.3.4 Vitale Wijken, In Zwolle sturen we op een gezonde en duurzame woon- werk- en leefomgeving vanuit de uitdagingen en effecten in de toekomst, We voorkomen gezondheidsrisico’s door verontreiniging van bodem, grondwater, licht, geluid of externe veiligheid

6.1.3 Toekomstgerichte stand, Zwolle is een stad met een uitstekende ruimtelijke structuur en kwaliteit die de grote opgaven aan kan en waar ruimte is om gedurfde dingen te doen, we zorgen voor een flexibel maar helder wettelijk kader en adequaat instrumentarium

Niet alle werkzaamheden worden uitgebreid genoemd maar wel de ontwikkelingen. Bij ambitie 6.1 wordt een uitstekende ruimtelijke structuur en ruimtelijke kwaliteit als uitgangspunt genoemd en het behoud van ons erfgoed. De ontwikkeling van de Omgevingswet en omgevingsvisie zijn belangrijke ontwikkelingen. Onder doel 6.1.3 staat het volgende:
Vanuit de nieuwe Omgevingswet is een omgevingsvisie en een omgevingsplan, als opvolger van het bestemmingsplan, verplicht. Beide instrumenten geven samen de actuele kaders voor de fysieke leefomgeving, waarbinnen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn en waaraan wordt getoetst. De komende periode gaan we actief aan de slag met het implementeren van de Omgevingswet door het uitwerken van diverse sporen, waaronder het spoor omgevingsvisie (zie doel 6.1.1) en het spoor omgevingsplan. Dat gebeurt op een integrale wijze voor de gehele fysieke leefomgeving en bovendien organisatie breed. Het gaat niet alleen om de inhoud van

de regels waaraan getoetst moet worden in het kader van aanvragen voor bijvoorbeeld bouwen, maar ook om het herzien van de procedures, om afspraken die nodig zijn om integraal te kunnen werken en om aanpassing van ICT om digitaal te kunnen werken.

Criteria

We zorgen voor een flexibel maar helder wettelijk kader en adequaat instrumentarium, zodanig dat:

- Concreet invulling gegeven wordt aan de Omgevingswet met bijbehorende transities.
- Samenhang tot stand gebracht wordt tussen beleid, regels, vergunningen en beheer.
- Samengewerkt wordt met inwoners, bedrijven en instellingen in gemeente en regio, op basis van gedeelde informatie.
- Zorggedragen wordt voor evenwicht tussen rechtszekerheid en flexibiliteit.
- Begeleiding van initiatieven en afhandeling van aanvragen op een vlotte wijze en binnen de wettelijke termijnen plaats vindt.

Bijlage 2 Ureninbreng OD

Jaaropdracht 2019 Bijlage 1. **Ureninbreng**

Zwolle			Vergunningen	Toezicht en handhaving	Specialismen
2019			Jaaropdracht	Jaaropdracht	Jaaropdracht
Totalen (uren)	**17.864**		**3.500**	**6.340**	**8.024**
VTH					
KLASSE III	Klasse III Industrieel		498	321	
	Klasse III Agrarisch		98	19	
	Klasse III Afval		213	25	
	Klasse III Productie		723	635	
	Klasse III Productie chemie				
KLASSE II	niet agrarisch	Klasse II niet agr	1.269		
		Klasse II complex niet agr		594	
		Klasse II eenvoudig niet agr		2.378	
	agrarisch	Klasse II agr	316		
		Klasse II complex agr		256	
		Klasse II eenvoudig agr		257	
KLASSE I	Klasse I type B		0	0	
	Klasse I type A		383	5	
SPECIALISMEN					
Accent juridisch	Juridisch handhaving				300
	Juridisch vergunningverlening				250
	Ketentoezicht				634
	Buitengewoon Opsporings Ambtenaar				0
Accent Bouw	Bouwakoestiek				100
	Advies Sloop en asbest				880
	Toezicht Sloop en asbest complex			890	
	Toezicht Sloop en asbest eenvoudig				
Accent Milieu	Afval				0
	Afvalwater				0
	Bodem, bouwstoffen en water				2.710
	Boden Saneringen			960	
	Energie en duurzaamheid			0	0
	Externe veiligheid				200
	Geluid				2.710
	Luchtkwaliteit				240
	Milieuzonering				0

Bijlage 3 Zwolse keuzes in Risicoanalyse RUD

Risico Analyse		Ambitie RUD	Ambitie Zwolle	Toelichting indien eigen ambitie afwijkt van RUD ambitie
WM023	Vervaardiging bewerken van glas, aardewerk, cement-, kalk-, gips-, beton-, asfalt-producten, isolatiematerialen, natuursteen, e.d. (geen GPBV)	1	2	Betonmortel eens per twee jaar Provincie deed betonmortelcentrales jaarlijks ambitie 1), en natuur- grafsteen eens per drie jaar. Zwolle kiest voor eens per 2 jaar (ambitie 2)
WM050	Ziekenhuizen	3	2	Ziekenhuis wij gaan een per twee jaar omdat het een groot ziekenhuis is dus hogere ambitie
WM025	Overige vervaardiging van metalen (geen GPBV)	3	2	Scania Russenweg / Stork en Wartsila eveneens hogere ambitie omdat het grote en/of complexe bedrijven zijn binnen deze branche)
WM045	Detailhandel milieurelevant	10	5	Bij milieurelevante bedrijven kiezen wij voor 5 jarige bezoekfrequentie. Vuurwerkverkoop wordt ieder jaar gecontroleerd.
WM048	Woon- en verblijfsgebouwen (milieurelevant)	10	5	Bij milieurelevante bedrijven kiezen wij voor 5 jarige bezoekfrequentie.
WM051	Crematoria	10	5	I.v.m. emissie-eisen iedere 5 jaar
WM004	Bosbouw en dienstverlening t.b.v. landbouw	10	3	Dit zijn de agrarische loonbedrijven. I.v.m. de activiteiten achten wij daar meer toezicht nodig.
WM042	Benzineservicestations (zonder LPG)	10	3	Deze bezoeken wij om de drie jaar i.v.m. de milieurelevantie (bodem). Eén LNG tankstation.
WM049	Woon- en verblijfsgebouwen (overige)	10	0	Wegens lage milieurelevantie voeren wij deze controles niet uit. Alleen op basis van piep systeem
WM035	Elektriciteitsdistributiebedrijven	10	0	Wegens lage milieurelevantie voeren wij deze controles niet uit. Alleen op basis van piep systeem
WM046	Detailhandel overige	10	0	Wegens lage milieurelevantie voeren wij deze controles niet uit. Alleen op basis van piep systeem
WM037	Voorzieningen en installaties (klein)	10	0	Wegens lage milieurelevantie voeren wij deze controles niet uit. Alleen op basis van piep systeem

WM038	Winning en distributie van water	10	0	Wij voeren controle bij de Type C locatie uit (opslag NaOH e.d.), de overige reservoirs e.d. niet wegens lage milieurelevantie.

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Monitor Energietransitie
portefeuillehouder	Monique Schuttenbeld
informant	Groen, Inge (2741)
medeopstellers	
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
bijlagen	Voorstel: Informatienota Monitor Energietransitie

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
Neemt kennis van de eerste versie van de ‘Monitor Energietransitie’

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 4 december 2018

Onderwerp	Monitor Energietransitie
Versienummer	V1.1

Portefeuillehouder Monique Schuttenbeld

Informant Henk Vonk
Afdeling Team Energietransitie / Onderzoek & Informatie
Telefoon 038 498 3159
Email HM.Vonk@zwolle.nl

Bijlagen Link naar: Energietransitie-Monitor

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Neemt kennis van de eerste versie van de ‘Monitor Energietransitie’

Datum 4 december 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding
Inzicht en uitzicht bieden is één van de pijlers van het energiebeleid van de gemeente Zwolle. Inzicht ook is de onderlegger voor het het energietransitie-programma. Monitoring stelt de gemeente in staat om risico's op het resultaat van het eigen programma energietransitie te managenen en weloverwogen keuzes te maken. De nu ontwikkelde Monitor Energietransitie geeft daarvoor een solide basis en is gebaseerd op de landelijke klimaatmonitor. Vanuit deze basis wordt de monitor komende tijd nog verder ontwikkeld.

Kernboodschap
We monitoren de voortgang van het energieprogramma en de -transitie in Zwolle en doen hierover met ingang van 2019 twee keer per jaar tijdens de beleidscyclus verslag aan de raad en de stad. Dan bespreken we ook de financiën. De monitor of dashboard toont de doelstellingen, de realisatie en de tendens in de categorieën gebouwde omgeving, infrastructuur en buffering en duurzame opwekking. De startversie van de monitor is relatief eenvoudig en wordt in de loop van 2019 doorontwikkeld tot een volwaardig dashboard over de breedte van de energietransitie. Op termijn willen we ook de sociale en economische effecten van de energietransitie in het dashboard opnemen.

Toelichting
De monitor moet valide, betrouwbaar en transparant (navolgbaar) zijn. Daarom wordt klimaatmonitor (www.klimaatmonitor.nl) als standaard gegevensbron gebruikt. De klimaatmonitor wordt landelijk, provinciaal en regionaal toegepast en doorontwikkeld en biedt vanaf 2015 de meest betrouwbare en complete cijfers. De klimaatmonitor wordt beheerd door het Centraal Bureau voor Statistiek en Rijkswaterstaat. Monitoring voor Zwolle wordt daarmee meer efficient en vergelijkbaar en past daarmee tevens in de ontwikkeling van regionale energiestrategie.
Bij de start en opbouw van het Zwolse beleid en programma energietransitie was de klimaatmonitor nog in ontwikkeling en kon zij ons nog niet de benodigde informatie bieden. Om die reden hebben we destijds andere gegevensbronnen gebruikt, waaronder Energie in Beeld, een initiatief van de netbeheerders waaronder Enexis. Energie in Beeld houdt nu op te bestaan, vanwege de introductie van de Klimaatmonitor als landelijke data- en informatiebron. Energie in Beeld en Klimaatmonitor hanteren verschillende methodieken in categorisering van en modelmatige CO2 toerekening aan het energieverbuik. Voor de consistentie van onze monitor en om aan te sluiten op de Klimaatmonitor hebben we daarom initieel en ook in overleg met RWS een aantal herberekeningen gedaan op de uitgangssituatie voor ons energiebeleid. Dit heeft overigens geen conseqenties voor de programmadoelen en het plan van aanpak "Zwolle geeft energie: plan van aanpak 2018-2022".

Consequenties
Monitoring maakt deel uit van het programma energietransitie. Met ingang van 2019 wordt twee keer per jaar tijdens de beleidscyclus verslag gedaan aan de raad en de stad.

Communicatie
De monitor wordt openbaar gepubliceerd op de website van de gemeente Zwolle

Datum 4 december 2018

Vervolg
De monitor zal verder worden ontwikkeld. Op termijn willen we ook de sociale en economische effecten van de energietransitie in het dashboard opnemen.

Zwolle is met deze eerste monitor voorloper in Overijssel. We streven ernaar om in Alliantie NEO / in de provincie te komen tot een uniforme methodiek en presentatie, zodat we een gemeenschappelijke basis ontwikkelen voor onze lokale en regionale energietransitie.

Openbaarheid
Dit voorstel is openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 51972

Onderwerp Monitor Energietransitie

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Ondersteuning reddingsbrigades (beantwoording motie)
portefeuillehouder	Monique Schuttenbeld
informant	Kruizinga, Marco (2405)
medeopstellers	
afdeling	Leefomgeving en Mobiliteit
bijlagen	Voorstel: Informatienota Ondersteuning reddingsbrigades

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
1. de wijze waarop gemeente Zwolle met de reddingsbrigades overlegt en ondersteunt bij hun werkzaamheden.
2. Motie M12-1 hiermee als afgedaan te beschouwen.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 9 oktober 2018

Onderwerp	Ondersteuning reddingsbrigades
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder Monique Schuttenbeld

Informant Marco Kruizinga
Afdeling Leefomgeving en Mobiliteit
Telefoon 038 498 2405
Email M.Kruizinga@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. de wijze waarop gemeente Zwolle met de reddingsbrigades overlegt en ondersteunt bij hun werkzaamheden.
2. Motie M12-1 hiermee als afgedaan te beschouwen.

Inleiding
Tijdens de raadsvergadering van 30 oktober 2017 nam uw raad een motie aan waarin u ons oproept om samen met de reddingsbrigades (RB's) die in Zwolle werkzaam zijn te overleggen over een structurele jaarlijkse subsidie. Met deze informatienota informeren we u over hoe we de motie hebben uitgevoerd.

Kernboodschap
Met de reddingsbrigades uit Zwolle en Hasselt worden jaarlijks afspraken gemaakt over de inzet die door hen wordt geleverd om de veiligheid op de recreatieplassen te bevorderen en de vergoeding die de gemeente hier tegenover zet. Ter beantwoording van deze motie is apart met de reddingsbrigades overlegd, waarbij naar voren is gekomen dat de RB's goed uit de voeten kunnen met de gemaakte afspraken. Extra financiering is niet nodig. Hieronder geven we aan welke afspraken zijn gemaakt met de twee reddingsbrigades.

Afspraken
De reddingsbrigades van Zwolle en Hasselt zijn sinds 2009 aanwezig bij de recreatieplassen Wijthmenerplas en Milligerplas. Ook daarvoor voerde de Reddingsbrigade Zwolle een vergelijkbare hulpverleningstaak uit in opdracht van de regio IJsselvecht op de Wijthmenerplas en de Agnietenplas. Jaarlijks worden er nieuwe afspraken gemaakt over de invulling van de bewaking. De gemeente stelt hier huisvesting en een vergoeding tegenover. Bij de Wijthmenerplas heeft de RB al jaren de beschikking over een ruimte in het beheerdersgebouw. In 2018 beschikte zij hier over een extra ruimte die gebruikt is voor opslag. Bij aanwezigheid van de beheerder van ROVA kan zij ook gebruik maken van het leslokaal dat in het beheerdersgebouw aanwezig is. Er wordt nog gezocht naar manier waarop de reddingsbrigade op de Wijthmenerplas beter zichtbaar is op het strand. Hiervoor is onder andere een bouwvergunningprocedure opgestart voor het plaatsen van kantoorunits nabij de receatieplas. Beide brigades beschikken al over strandvlaggen om het gebied te begrenzen waar zij actief zijn. Bij de Milligerplas wordt voor de RB Hasselt jaarlijks een kantoorunit en een opslagunit geplaatst.

Financiën
Elk jaar worden er afspraken gemaakt over de financiële vergoeding die de RB's krijgen. In het begin bestond dit uit een jaarlijkse vergoeding van € 600,- en lunch voor de vrijwilligers. Dit is afgelopen jaren steeds verder opgehoogd (zie tabel). Hiervoor kunnen zij materialen aanschaffen, opleidingen verzorgen en lunches voor hun vrijwilligers bekostigen. Hiermee hebben de Reddingsbrigades zich kunnen professonaliseren. In de eerste jaren werden er geen afspraken gemaakt over de aanwezigheid van de RB, nu zijn de brigades alle weekenden dat het mooi weer is, aanwezig op de recreatieplassen. Daarnaast is budget vrijgemaakt voor opleidingen die specifiek worden gevolgd voor het toezicht op de recreatieplassen en zijn er materialen aangeschaft die alleen op de recreatieplassen worden ingezet. In het Investerings- en exploitatieplan voor de Recreatieplassen, door uw raad vastgesteld op 30 oktober 2017, zijn deze budgetten meegenomen.
De verschillen tussen de RB's Zwolle en Hasselt worden veroorzaakt door de verschillende startperiodes en het feit dat de faciliteiten nog niet gelijk zijn. Incidenteel worden de vergoedingen verhoogd voor investeringen.

Met ingang van afgelopen seizoen kwam daarboven een uurvergoeding per vrijwilliger (met een maximum van € 7.250,-). Voor 2018 en 2019 zijn er met de RB Zwolle hierover aparte afspraken gemaakt, zodat zij de vergoeding kan gebruiken voor de aanschaf van de snelle boot. Zij hebben dit overlegd met hun leden. Met de RB Hasselt is afgesproken dat zij een extra bedrag kunnen gebruiken

voor de aanschaf van twee rescueboards. Voor 2018 en 2019 komen de vergoedingen op € 5.300,- structureel en € 7.250 vrijwilligersvergoeding per brigade.

Jaarlijkse vergoedingen	RB Zwolle (Wijthmenerplas)	RB Hasselt (Milligerplas)	Eindtotaal
2009	€ 600,00		€ 600,00
2011	€ 600,00		€ 600,00
2012	€ 1.625,00		€ 1.625,00
2013	€ 800,00	€ 600,00	€ 1.400,00
2014	€ 2.150,00	€ 870,74	€ 3.020,74
2015	€ 2.600,00	€ 2.600,00	€ 5.200,00
2016	€ 5.240,00	€ 5.645,00	€ 10.885,00
2017	€ 5.900,00	€ 5.567,48	€ 11.467,48
2018	€ 12.550,00	€ 12.550,00	€ 25.100,00
2019	€ 12.550,00	€ 12.550,00	€ 25.100,00

Consequenties
De uitkomst van het overleg met de RB is dat er voor zowel de RB's als de gemeente op dit moment voldoende is vastgelegd om te komen tot een degelijk toezicht op de recreatieplassen. Er is geen aanleiding om aanvullende afspraken te maken of extra budget te vragen.

Vervolg
In de plannen voor de ontwikkeling bij de Milligerplas willen we de units aansluiten op elektra en water en krijgt de RB Hasselt de beschikking over een EHBO-ruimte op de begane grond. Ook bij de Wijthmenerplas wordt gezocht naar de mogelijkheid om de RB Zwolle dichter bij de recreatieplas te huisvesten in vergelijkbare units als de RB Hasselt bij de Milligerplas. Dit heeft als bijkomend voordeel dat de RB niet meer hoeft te worden gehuisvest in het beheerdersgebouw dat de gemeente verhuurt aan ROVA. Hiervoor is de benodigde vergunningprocedures opgestart. De omwonenden van de Wijthmenerplas zijn inmiddels tijdens een bijeenkomst van de plannen op de hoogte gebracht en hebben een brief met het voornemen voor de huisvesting gekregen. De kosten van de aanpassingen zijn opgenomen in het Investerings- en Exploitatieplan voor de Recreatieplassen.

Openbaarheid
Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 52020

Onderwerp Ondersteuning reddingsbrigades (beantwoording motie)

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Ondersteuning initiatief versterken cultureel erfgoed Stinspark
portefeuillehouder	Monique Schuttenbeld
informant	Timmerman, Jenine (2409)
medeopstellers	Ekhart, Rutger (2975) Wieske, Wubbe-Jan
afdeling	Wijk en Beheermanagement
bijlagen	Voorstel: Informatienota Stinspark

Voorgesteld besluit raad

Kennisnemen van de stand van zaken omtrent betreft het initiatief Stinspark van de Wijkvereniging WVF.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 11 december 2018

Onderwerp	Stinspark
Versienummer	V.1.1.

Portefeuillehouder Schuttenbeld

Informant Wubbe-Jan Wieske
Afdeling Wijk- en beheermanagement (ZWWB)
Telefoon 038 498 5392
Email W.Wieske@zwolle.nl

Bijlagen n.v.t.

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De stand van zaken betreffende het initiatief Stinspark van de Wijkvereniging WVF.

Inleiding
Graag informeren wij u over het initiatief van de Wijkvereniging WVF om het Stinspark op de kaart te zetten en zo in te richten dat het voor de wijk veel meer waarde krijgt dan nu het geval is.
De wijkvereniging WVF heeft in 2016 het initiatief genomen voor betere benutting en revitalisering van het Stinspark en hiervoor draagvlak gecreëerd in de directe omgeving. De monumentale status is met de wijzigende houding van het Rijk een extra kans, die wordt gekoppeld aan het initiatief.

'Het enige archeologisch Rijksmonument van Zwolle'. Dát moet het Stinspark worden. En wel één van nationaal belang vindt de Wijkvereniging.
Een verbindende plek waar men kan recreëren, sporten, ontmoeten en waar de historie weer zichtbaar is. Een kans voor de wijk en voor Zwolle met landelijke exposure. Door het bestaande groen te verbeteren, het historische aspect weer zichtbaar en voelbaar te maken, ontmoetingen van wijkbewoners te stimuleren en uit te nodigen tot ontdekking. Ook voor kinderen moet dit leiden tot meer gevarieerd buiten spelen en het bevorderen van een gezonde ontwikkelingen van basisschoolkinderen op fysiek, sociaal en cognitief gebied.
Een mooi initiatief uit de wijk dat we ondersteunen.

Het Stinspark is een rijksmonument, waar ruim 600 jaar geleden het kasteel Voorst boven de drassige graslanden en bossen uit torende. De heren van Voorst hebben in de 14^{e} eeuw vanuit de slot een grote rol gespeeld in de geschiedenis van Zwolle en omstreken. Omdat in 1362 de legers van de bisschop van Utrecht en van de steden Zwolle, Deventer en Kampen het kasteel vernietigden, is er vandaag de dag bovengronds niets meer te zien van wat er naar deze roemruchte historie verwijst. Ondergronds zijn de restanten van het kasteel nog wel aanwezig. Gelet op de rijke geschiedenis gaat het om een rijksmonument en valt de ontwikkeling van dit gebied onder het toezicht en binnen de kaders van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

Kernboodschap

<u>Archeologische waarden van nationaal belang</u>
Het initiatief van de Wijkvereniging begon klein. Ze wilden het gebruik van het park vergroten, zochten nieuwe energie voor het beheer van de dierenweide en waren bezig met de vernieuwing van het speelkasteel omdat die aan het eind van de levensduur is. Door de relatie te leggen met archeologie bleek het initiatief vanuit de wijk veel meer potentie te hebben dan aanvankelijk gedacht en werden partners als de Rijksdienst voor Cultuur en Erfgoed en de Provincie Overijssel enthousiast. De verwachting was dat het zichtbaar maken van het culturele historie in het Stinspark ingewikkeld zou zijn, omdat er geen zichtbare restanten meer op de plek aanwezig zijn en er decennia niets mee gedaan is. De Rijksdienst heeft het Stinspark in 1974 als enig archeologisch Rijksmonument van Zwolle geclassificeerd als een van nationaal belang. In 1981 is het plan opgevat om het terrein tot park in te richten. Onder leiding van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) zijn in 1981 en 1982 proefsleuven gegraven.
Hierop is het grachtenpatroon en de huidige schelpenpaden gebaseerd. Dat de wijkvereniging en de bewoners anno nu vragen stellen en zij de waarde inzien van het behoud van deze cultuurhistorie is bijzonder. De Rijksdienst voor Cultuur en Erfgoed en de provincie Overijssel zijn aangehaakt en hebben aangegeven ook middelen vanuit participatiebudget beschikbaar te stellen. Voorwaarde voor een besluit van de Rijksdienst is dat er een ontwerp komt van een deskundig bureau.
Het schetsontwerp is voor de Rijksdienst en de Provincie nodig om een financiële bijdrage te kunnen toezeggen. Ook voor de fondsenwerving is dit nodig. Landschapsarchitectenbureau Strootman gaat

voor deze opdracht een eenmalige, unieke samenwerking aan met kunstenaar Paul de Kort. De Wijkvereniging is opdrachtgever om het schetsontwerp te maken.

Proces tot nu toe: initiatief uit de wijk, “Samen met de Stad”
Er is een mooie samenwerking ontstaan. De Wijkvereniging WVF, de bewoners, de aangrenzende scholen ‘Ridder Joris’ en ‘De Morgenster’, de twee kinderopvanglocaties, gemeente Zwolle als facilitator, de Tuinen van Geerdink en de omliggende sportverenigingen dragen hier aan bij. De Wijkvereniging heeft gesprekken gevoerd met gemeente, provincie Overijssel, het Rijk, omwonenden, jeugd, de Wijkvereniging en de scholen. De Wijkvereniging heeft middels een burendag in 2016 ideeën geïnventariseerd onder de bezoekers. Vervolgens heeft het bestuur overleg gevoerd met de gemeente en een aantal wijkbewoners. Het uitgangspunt is dat het Stinspark een plek moet worden waar men kan recreëren, sporten, spelen en elkaar ontmoeten. De regie op het proces vindt plaats middels een (ambtelijke)stuurgroep.

Financiële aspecten fase schetsontwerp: bijdrage van de gemeente
Er zijn financiële middelen nodig voor het maken van een schetsontwerp. De kosten voor het schetsontwerp bedragen in totaal € 30.000,-. De beide scholen en kinderopvanglocaties en de Wijkvereniging dragen gezamenlijk € 10.000,- bij. Hieruit blijkt dat zij graag willen bijdragen aan het Stinspark en betrokken zijn. Ter ondersteuning van het initiatief dragen we als gemeente € 20.000 bij aan het maken van een schetsontwerp. Dit is vergelijkbaar met hoe we andere initiatieven in de stad ondersteunen. De kosten dekken we uit het reguliere budget voor groenbeheer. Dit doen we omdat het schetsontwerp ook de basis vormt voor het reguliere planmatig onderhoud, de geplande vervangingsinvesteringen voor het groen in het park en de bijdrage van de gemeente aan de vervanging van het speelkasteel van de Wijkvereniging in het kader van de uitvoering van het speelbeleid.

Overige betrokkenheid van de gemeente
De gemeente draagt daarnaast bij aan het initiatief door het faciliteren van het ontwerpproces Stinspark en door vanuit deskundigheid mee te denken. Omdat we als gemeente eigenaar van het park zijn we ook betrokken bij het formuleren van de uitgangspunten voor het ontwerp.

Consequenties en achtergrond informatie

Financiële aspecten vervolgstappen
Momenteel zijn de kosten om te komen tot een schetsontwerp gedekt. De Wijkvereniging is primair verantwoordelijk voor het rond krijgen van de financiering van de uiteindelijke investering in het park. Voor de planvorming na het maken van het schetsontwerp en voor de uitvoering is al zicht op externe funding. Het gaat dan om bijdragen vanuit de provincie, het Rijk, de familie Voorst, het Mondriaan fonds, de Schatkamer, en de Wijkvereniging zelf.
Uitgangspunt is dat de gemeente haar financiële bijdrage beperkt tot een koppeling met de reguliere onderhoudsopgave en andere bestaande budgetten voor het park. Om de kans van slagen te maximaliseren ondersteunen we de Wijkvereniging bij het zoeken naar fondsen.
Na het maken van het schetsontwerp in opdracht van de Wijkvereniging en de fondsenwerving is er daarom een go-no go moment.
Dan bezien we ook als gemeente of de uitvoering kansrijk is of dat we overgaan tot het uitvoeren van het geplande reguliere onderhoud en de geplande reguliere vervangingsinvesteringen (bomen en speelvoorzieningen).

Datum 11 december 2018

Uitstel van gepland onderhoud en vervangingsinvesteringen
De uitvoering van de vervangingsinvesteringen aan de bomen in het park en bijdrage aan de vervanging van het speelkasteel van de Wijkvereniging worden uitgesteld tot na het maken van het plan. Uiteraard garanderen we daarbij de veiligheid. De kans bestaat dat na het maken van het schetsontwerp de conclusie wordt getrokken dat het plan niet haalbaar is. Dan gaan we over tot het uitvoeren van het geplande groot onderhoud en de geplande vervangingsinvesteringen binnen de bestaande budgetten.

Huidige situatie: een park waarvan de potentie niet wordt benut.
Momenteel is het Stinspark een park dat geen sfeer uitademt en weinig uitnodigend is. De monumentale status vormde lang een beperking in plaats van een kans. Voor elke schop de grond in is een vergunning nodig. Het grote, lege grasveld wordt nauwelijks meer gebruikt. Het ontbreekt er aan samenhang tussen de verschillende functies en groene elementen. Daarnaast groeien de bomen slecht, is er wateroverlast, is het voor de Wijkvereniging moeilijk om voldoende vrijwilligers voor de wijkboerderij te krijgen en is het speelkasteel van de Wijkvereniging aan vervanging toe.
De ligging tussen de sportgebieden, woningen en scholen wordt daardoor niet optimaal benut en er is geen enkele verwijzing naar de historie van deze grond.

Communicatie
De Wijkvereniging communiceert in overleg met ons met de directe omgeving en stakeholders rondom het besluit van het schetsontwerp.

Vervolg
De Wijkvereniging verleend de opdracht voor maken van het schetsontwerp. Wij informeren u als raad voor de zomer 2019 over de uitkomsten van het proces en het vervolg.

Openbaarheid
Deze informatienota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 52182

Onderwerp Ondersteuning initiatief versterken cultureel erfgoed Stinspark

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Omgevingsvergunning Blekerswegje 2, 2A - G en 3, 3 - C
portefeuillehouder	Ed Anker
informant	Scharenborg, Peter
medeopstellers	Kroes, Siegfried (2784)
afdeling	Fysieke Leefomgeving
bijlagen	Voorstel: Informatienota omgevingsvergunning Blekerswegje 2, 2A - G en 3, 3 - C

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
De verleende omgevingsvergunning Blekerswegje 2, 2A - G en 3, 3 - C – voor het verbouwen van een woonhuis en een commerciële ruimte tot 12 appartementen.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 11 december 2018

Onderwerp	omgevingsvergunning Blekerswegje 2, 2A - G en 3, 3 - C
Versienummer	V.03

Portefeuillehouder Ed Anker

Informant P. Scharenborg
Afdeling Fysieke Leefomgeving / ZWFL
Telefoon 038 498
Email P.Scharenborg@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De verleende omgevingsvergunning Blekerswegje 2, 2A - G en 3, 3 - C – voor het verbouwen van een woonhuis en een commerciële ruimte tot 12 appartementen.

Datum 30 november 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding
Op 3 juli 2018 is een brief, ondertekend door meerdere omwonenden, verstuurd aan de raad en het college. In deze brief worden zorgen geuit over het destijds voorgenomen bouwplan op het perceel Blekerswegje 2/3 te Zwolle. Op 3 agustus 2018 is vervolgens door Van Nie Vastgoed B.V. een aanvraag ingediend, waarbij de brief is betrokken als zienswijze op de aanvraag. De brief is door de raad om advies in handen van het college gesteld (29 oktober 2018).

Kernboodschap
De brief is het gevolg van informatiebijeenkomsten waarin Van Nie haar oorspronkelijke plannen aan de omgeving heeft bekend gemaakt. Vanwege destijds geuite zorgen en bedenkingen is door Van Nie overleg gevoerd met meerdere omwonenden en de besturen van de Vve Blekerswegje/Koewegje en de Vve Brinckstaete. Vervolgens is op grond van het aangepaste bouwplan (met name aan de achterzijde lager) een aanvraag ingediend voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning. Tijdens de beoordeling van de aanvraag is meermaals contact geweest tussen de heer Liberg (opsteller van de brief), Van Nie en medewerkers van de gemeente Zwolle. Ook is actief contact gelegd met de Vve om hun belangen mee te kunnen wegen. Ten gevolge van deze overleggen is het bouwplan nogmaals aangepast (de achterzijde is verkleind, geen gevelopeningen binnen 2 meter van de erfgrens).

Door vergunningverlening is het bouwplan getoetst aan geldende bouw- en gebruiksvoorschriften uit de van toepassing zijnde bestemmingsplannen. Geconstateerd is dat het bouwplan qua afmetingen ruim binnen het bestemmingsplan past en dat enkel vanwege de bredere voorgevel gebruik gemaakt moest worden van een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid. De bredere gevel is door de welstandcommissie als positief beoordeeld. Hoewel geen parkeergelegenheid op eigen grond gecreëerd wordt, is het plan ook in overeenstemming bevonden met het parapluplan parkeren omdat er nog voldoende ruimte binnen de parkeersector is voor het verlenen van nieuwe vergunningen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de binnenplanse afwijkingsmogelijkheid dat dit parapluplan biedt.

Het eigendom is hangende de beoordeling overgegaan op een nieuwe eigenaar (Mentjox). Bij besluit van 15 november 2018 is een omgevingsvergunning verleend op basis van het aangepaste bouwplan. Ook na verlening van de vergunning heeft de nieuwe eigenaar contact gezocht met omwonenden en onder andere toegezegd de bergruimte voor fietsen te vergroten tot 24 fietsen.

Consequenties
Hoewel gedurende de beoordeling van de aanvraag veel overleg is gevoerd tussen reclamanten, initiatiefnemer (en opvolger) en de gemeente, is niet uit te sluiten dat individuele omwonenden bezwaar zullen maken tegen de verleende omgevingsvergunning.

Communicatie
Op 19 november 2018 is de verleende omgevingsvergunning digitaal gepubliceerd op overheid.nl.

Vervolg
Tegen het besluit staat bezwaar open. De termijn loopt tot 28 december. Er is inmiddels één bezwaar ingediend. Ook kan nog voorlopige voorziening worden gevraagd waarmee de inwerkingtreding wordt geschorst, zolang het besluit niet onherroepelijk is.

Datum 30 november 2018

Openbaarheid
Openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang	
Kenmerk	52190
Onderwerp	Omgevingsvergunning Blekerswegje 2, 2A - G en 3, 3 - C

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Stand van zaken locatie Dijklanden
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Jaspers, Eric (2604)
medeopstellers	Boot - de Boer, Frederique (2603) Jaspers, Eric (2604)
afdeling	Vastgoed
bijlagen	Voorstel: Informatienota Stand van zaken locatie Dijklanden Bijlage: Bijlage 2 memo -- vertrouwelijk--

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
1. de stand van zaken locatie Dijklanden waarbij de locatie tijdelijk wordt uitgegeven en waarbij de Zwolse omgevingvisie leidend is.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 12 december 2018

Onderwerp	Stand van zaken locatie Dijklanden
Versienummer	V 4.0

Portefeuillehouder R.E. de Heer

Informant E. Jaspers/ F. Boot
Afdeling Vastgoed / OW
Telefoon 038 498 2604
Email E.Jaspers@zwolle.nl

Bijlagen Bijlage 2 memo -- vertrouwelijk--

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. de stand van zaken locatie Dijklanden waarbij de locatie tijdelijk wordt uitgegeven en waarbij de Zwolse omgevingvisie leidend is.

Toelichting op het voorstel

Inleiding

2016-2018

De gemeenteraad heeft op 23 mei 2016 besloten dat de locatie Dijklanden tot 2026 niet direct nodig is voor het opvangen van de woningbehoefte. Naar aanleiding van dit raadsbesluit is in augustus 2016 de locatie Dijklanden middels een uitvraag aan de markt aangeboden voor groene initiatieven op het gebied van stadslandbouw tot uiterlijk 2026. De indiener “Zwolse Stadslanderijen” (hierna: ZSL) scoorde het hoogste. Met deze partij is de gemeente het gesprek gestart over een pachtovereenkomst.

Eind 2017, begin 2018 werd duidelijk dat binnen de ZSL een verschil van inzicht bestaat over de wijze van samenwerking tussen de vijf partijen die onder de vlag van de ZSL ingeschreven hebben op de gemeentelijke uitvraag.

Begin april 2018 hebben de vijf partijen die het indieningsdocument ondertekend hebben, geconcludeerd dat er ondanks alle inspanningen van partijen géén zicht is op indiening van een gezamenlijk plan voor de locatie Dijklanden, dat gedragen wordt door alle partijen die het indieningsdocument ondertekend hebben, én dat aansluit bij de gemeentelijke uitvraag. Dit betekent dat de gemeente geen pachtovereenkomst kan sluiten met de indiener “Zwolse Stadslanderijen”. De gesprekken met de indiener “Zwolse Stadslanderijen” zijn beëindigd.

Het jaar 2018 is als tussenjaar beschouwd. Dit heeft geleid tot het afsluiten van een contract met de Coöperatie Zwolse Stadslanderijen U.A. en een contract met maatschap Pelleboer voor het gebruik, ieder van een deel, van de locatie Dijklanden in 2018.

In de informatienota van 28 mei 2018 bent u over deze stand van zaken geinformeerd.

2019 e.v.

De gemeente heeft in de afgelopen periode ambtelijk scenario’s verkend voor de invulling van de locatie Dijklanden voor de periode vanaf 2019. De oorspronkelijke uitvraag voor de locatie Dijklanden d.d. augustus 2016 is formeel beëindigd.
Bij het schetsen van scenario’s is rekening gehouden met onder andere het raadsbesluit 23 mei 2016, de Zwolse omgevingsvisie, uitspraken over de locatie in het “coalitieakkoord 2018-2022” en de belangen van de partijen die nu tijdelijk van de locatie Dijklanden gebruik maken.
Zwolle groeit en het aantal woningen neemt de komende jaren fors toe. Op langere termijn is uitbreiding van de stad nodig. Over waar die zal plaatsvinden, wordt in de Omgevingsvisie deel 2 een besluit genomen. In het coalitieakkoord 2018-2022 is hierover geschreven: “Dijklanden valt wat ons betreft af als toekomstige woningbouwlocatie”. Naar verwachting zal in 2020 meer duidelijk zijn omtrent (vaststelling van) de omgevingsvisie. Vervolgens kan het college verkennen op welke wijze invulling gegeven kan worden aan de omgevingsvisie. Dit zal resulteren in besluitvorming.

Kernboodschap

Uw raad heeft op 23 mei 2016 reeds besloten om de locatie Dijklanden voor een tijdelijke periode (tot 2026) beschikbaar te stellen waarbij er geen andere bestemming aan de locatie wordt gegeven.

Teneinde de ontwikkelmogelijkheden, die voortkomen uit de nog vast te stellen omgevingsvisie, niet te blokkeren is ervoor gekozen om de loctie Dijklanden voorlopig nog tijdelijk te blijven uitgeven.
De gemeente kiest op welke wijze en aan wie de locatie Dijklanden de komende tijdelijke periode uitgegeven wordt.

Consequenties
De Zwolse omgevingsvisie (hierna: omgevingsvisie) gaat niet alleen om groei en leefbaarheid maar ook om duurzaamheid, recreatie, onderwijs, welzijn en werkgelegenheid. Gezien het doel en de reikwijdte van de Zwolse omgevingsvisie is het noodzakelijk om daaraan invulling te kunnen geven. De Gemeente Zwolle wil waarborgen dat het mogelijk blijft om met een eventuele uitgifte van Dijklanden invulling te geven aan de omgevingsvisie. Op dit moment is nog niet bekend wat de omgevingsvisie over de locatie Dijklanden gaat zeggen. Naar verwachting zal in 2020 meer duidelijk zijn omtrent (vaststelling van) de omgevingsvisie.
Ook wordt de locatie Dijklanden voor een tijdelijke periode uitgegeven om op deze wijze zoveel mogelijk invulling geven aan het raadsbesluit d.d. 23 mei 2016. In het kort: het tijdelijke invullen van de locatie met argrarische en daaraan gelieerde functie(s), die een meerwaarde voor de stad betekenen.

De situatie vanaf 2016 tot heden in ogenschouw genomen en de complexiteit qua belangen kiest de gemeente op welke wijze en aan wie de locatie Dijklanden uitgegeven wordt. De locatie wordt voor de komende 2 a 3 jaar tijdelijk én in gedeelten uitgegeven. De gemeente heeft De Coöperatie Zwolse Stadslanderijen U.A. en Maatschap Pelleboer een aanbod gedaan.

Maatschap Pelleboer kan door de locatie Dijklanden in 2019 nog deels te mogen gebruiken haar bedrijfsvoering aanpassen.

De Coöperatie Zwolse Stadslanderijen U.A. kan een gedeelte van de locatie Dijklanden in de komende 2 a 3 jaar gebruiken voor het verder ontwikkelen van haar bedrijfsvoering.

Daarnaast zijn een tweetal gebouwen aan anderen in gebruik gegeven.

Communicatie
De Coöperatie Zwolse Stadslanderijen U.A. en Maatschap Pelleboer hebben een aanbod ontvangen voor de tijdelijke invulling van de locatie Dijklanden.

Door de gemeente zal een persbericht uitgegeven worden over de stand van zaken locatie Dijklanden.

Vervolg
Gezien het doel en de reikwijdte van de Zwolse omgevingsvisie is het noodzakelijk om daaraan invulling te kunnen geven. Op dit moment is nog niet bekend wat de omgevingsvisie over de locatie Dijklanden gaat zeggen. Naar verwachting zal in 2020 de omgevingsvisie vastgesteld worden. In vervolg hierop gaat het college verkennen op welke wijze invulling gegeven kan worden aan de omgevingsvisie. Dit zal resulteren in besluitvorming.

Openbaarheid
Op grond van artikel 25 lid 2 Gemeentewet met een beroep op het financiële belang van de gemeente en het belang van de wederpartij van de gemeente, zoals genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g geheimhouding op te leggen ten aanzien van bijlage nummer 2.

Datum 12 december 2018

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 52192

Onderwerp Stand van zaken locatie Dijklanden

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Wmo-cliëntervaringsonderzoek 2018
portefeuillehouder	Klaas Sloots
informant	Buers, Paul (06-55433694)
medeopstellers	
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
bijlagen	Voorstel: Informatienota Wmo-cliëntervaringsonderzoek 2018 Bijlage: Bijlage 1 Wmo-cliëntervaringsonderzoek

Voorgesteld besluit raad

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Het Wmo-cliëntervaringsonderzoek 2018.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 5 december 2018

Onderwerp	Wmo-cliëntervaringsonderzoek 2018
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder Wethouder Sloots

Informant P. Buers
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling / OW
Telefoon 038 498 2225
Email p.buers@zwolle.nl

Bijlagen Bijlage 1 Wmo-cliëntervaringsonderzoek 2018

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Het Wmo-cliëntervaringsonderzoek 2018.

Datum 5 december 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding
In deze informatienota informeren wij u over het jaarlijkse Wmo-cliëntervaringsonderzoek. Het onderzoeksrapport is als bijlage toegevoegd.

Vanuit de wet maatschappelijke ondersteuning zijn gemeenten verplicht om jaarlijks een Wmo-cliëntervaringsonderzoek uit te voeren. Dit onderzoek wordt in de Gemeente Zwolle uitgevoerd door de afdeling onderzoek en informatie. Dit onderzoeksrapport wordt als input gebruikt voor de gemeentelijke monitor sociaal domein (website: www.waarstaatjegemeente.nl).

Kernboodschap
De gemeente is blij met de tevredenheid en het effect van de Wmo-ondersteuning. Deze positieve uitkomsten sluiten aan bij de positieve uitkomsten van het Buurt voor Buurt onderzoek. De uitkomsten en ervaringen die zijn opgehaald vanuit dit onderzoek worden als input gebruikt voor het doorontwikkelen van het beleid.

Samenvatting onderzoeksrapport
De gemeente Zwolle wil graag weten hoe inwoners die ondersteuning in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ontvangen, deze ondersteuning ervaren en of ze zich erdoor geholpen voelen. Daarom is, net als in 2016 en 2017, een vragenlijstonderzoek gehouden onder een steekproef van de Wmo-cliënten. In totaal hebben 737 Wmo-cliënten de vragenlijst ingevuld. Deze groep lijkt representatief te zijn voor de totale groep en is wat betreft de achtergrondkenmerken vergelijkbaar met de groep die in 2017 heeft deelgenomen aan het onderzoek.

De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek zijn:

- De meerderheid van de cliënten is (heel) tevreden over de kwaliteit van de ondersteuning en de mate waarin de ondersteuning past bij de hulpvraag. Vergeleken met 2016 en 2017 zijn cliënten iets vaker tevreden over de ondersteuning.
- Het overgrote deel van de cliënten ervaart effecten van de ondersteuning. Vergeleken met 2016 en 2017 merken cliënten iets vaker effecten van de Wmo-ondersteuning.
- De meerderheid van de cliënten is positief over het eerste contact bij het indienen van een aanvraag. Vergeleken met 2016 en 2017 zijn cliënten iets vaker tevreden over het eerste contact en de afhandeling van de hulpvraag.
- Bijna de helft van de cliënten is tijdens het keukentafelgesprek bijgestaan door bijvoorbeeld een naaste.
- Ongeveer twee derde van de cliënten wordt geholpen door naasten. Bijna een derde maakt naast de Wmo-ondersteuning ook gebruik van (betaalde) diensten. Eén op de tien maakt gebruik van faciliteiten in de wijk.
- Ongeveer een kwart van de cliënten weet dat ze gebruik kunnen maken van onafhankelijke cliëntondersteuning. Dit is iets meer dan afgelopen jaren.
- Het grootste deel van de cliënten maakt gebruik van hulp bij het huishouden en/of collectief vervoer. Een klein aandeel van de cliënten organiseert de hulp zelf met een persoonsgebonden budget (PGB).
- Ruim de helft van de cliënten maakt gebruik van twee of meer soorten ondersteuning. Vooral de voorzieningen huishoudelijke hulp en collectief vervoer worden vaak samen ingezet.

Communicatie
Het onderzoeksrapport wordt net als voorgaande jaren gepubliceerd op de website van de Gemeente Zwolle.

Vervolg
De Gemeente Zwolle is erg blij met de uitkomsten van dit Wmo-cliëntervaringsonderzoek. Naast dit onderzoek wordt er in het Sociaal Domein uitvoeringgegeven aan een interventieplan en gewerkt aan een hervormingsagenda. Beide processen kunnen gevolgen hebben voor de uitkomsten van het Wmo-cliëntervaringsonderzoek van volgend jaar. Dit wordt volgend jaar bekeken en meegenomen bij het nieuwe Wmo-cliëntervaringsonderzoek.

Openbaarheid
Deze informatienota en het onderzoeksrapport zijn openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 52246

Onderwerp Wmo-cliëntervaringsonderzoek 2018

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

verbind

Zwolle

Advies en Faciliteiten
AF

Stadskantoor
Lübeckplein
Postbus 538
8000 AM Zwolle
Telefoon (038) 498 2383
www.zwolle.nl

Ervaringen van cliënten Wet maatschappelijke ondersteuning

Gemeente Zwolle 2018

Voor nadere informatie: Gemeente Zwolle, Afdeling Onderzoek & Informatie
Versie: Eindrapport
Datum: 20 september 2018

Datum 20 september 2018
Ons kenmerk CEO Wmo 2018

Inhoud

Samenvatting		**3**
1	**Inleiding**	**4**
1.1	Aanleiding	4
1.2	Aanpak	4
1.3	Representativiteit steekproef	4
2	**Ervaringen met de aanvraag**	**6**
2.1	Eerste contact	6
2.2	Cliëntondersteuning	7
2.3	Keukentafelgesprek	8
3	**Gebruik van ondersteuning**	**9**
3.1	Ondersteuning vanuit de Wmo	9
3.2	Ondersteuning van naasten	10
3.3	Overige ondersteuning	11
4	**Effecten van ondersteuning**	**12**
4.1	Tevredenheid met ondersteuning	12
4.2	Effecten van de ondersteuning	12
5	**Groepen vergeleken**	**15**
5.1	Vergelijking tussen soorten ondersteuning	15
5.2	Vergelijking tussen PGB en zorg in natura	16
5.3	Vergelijking tussen alleenwonende en niet alleenwonende 70 plussers	16
	Bijlage I Uitnodigingsbrief	**17**
	Bijlage II Vragenlijst	**19**
	Bijlage III Instructies CEO	**25**

Datum 20 september 2018
Ons kenmerk CEO Wmo 2018

Samenvatting

De gemeente Zwolle wil graag weten hoe inwoners die ondersteuning in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ontvangen, deze ondersteuning ervaren en of ze zich erdoor geholpen voelen. Daarom is, net als in 2016 en 2017, een vragenlijstonderzoek gehouden onder een steekproef van de Wmo-cliënten. In totaal hebben 737 Wmo-cliënten de vragenlijst ingevuld. Deze groep lijkt representatief te zijn voor de totale groep en is wat betreft de achtergrondkenmerken vergelijkbaar met de groep die in 2017 heeft deelgenomen aan het onderzoek.

De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek zijn:

- De meerderheid van de cliënten is positief over het eerste contact bij het indienen van een aanvraag. Vergeleken met 2016 en 2017 zijn cliënten iets vaker tevreden over het eerste contact en de afhandeling van de hulpvraag.
- Ongeveer een kwart van de cliënten weet dat ze gebruik kunnen maken van onafhankelijke cliëntondersteuning. Dit is iets meer dan afgelopen jaren.
- Bijna de helft van de cliënten is tijdens het keukentafelgesprek bijgestaan door bijvoorbeeld een naaste.
- Het grootste deel van de cliënten maakt gebruik van hulp bij het huishouden en/of collectief vervoer. Een klein aandeel van de cliënten organiseert de hulp zelf met een persoonsgebonden budget (PGB).
- Ruim de helft van de cliënten maakt gebruik van twee of meer soorten ondersteuning. Vooral de voorzieningen huishoudelijke hulp en collectief vervoer worden vaak samen ingezet.
- De meerderheid van de cliënten is (heel) tevreden over de kwaliteit van de ondersteuning en de mate waarin de ondersteuning past bij de hulpvraag. Vergeleken met 2016 en 2017 zijn cliënten iets vaker tevreden over de ondersteuning.
- Het overgrote deel van de cliënten ervaart effecten van de ondersteuning. Vergeleken met 2016 en 2017 merken cliënten iets vaker effecten van de Wmo-ondersteuning.
- Ongeveer twee derde van de cliënten wordt geholpen door naasten. Bijna een derde maakt naast de Wmo-ondersteuning ook gebruik van (betaalde) diensten. Eén op de tien maakt gebruik van faciliteiten in de wijk.

1 Inleiding

Dit rapport doet verslag van het onderzoek onder de inwoners van de gemeente Zwolle die ondersteuning in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ontvangen.

1.1 Aanleiding

Bijna negen duizend inwoners van de gemeente Zwolle ontvingen in het jaar 2017 ondersteuning in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning[1]. Dit is circa zeven procent van de totale bevolking. De ondersteuning kan bestaan uit bijvoorbeeld hulp in de huishouding, begeleiding bij het wonen of een woningaanpassing. De gemeente wil graag weten hoe de inwoners die deze ondersteuning ontvangen (vanaf nu spreken we over Wmo-cliënten) dit ervaren en of ze zich erdoor geholpen voelen. Daarom is een vragenlijst (zie bijlagen I en II) uitgezet onder een steekproef van de Wmo-cliënten.

Omdat de gemeente verplicht is om jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek uit te voeren met een set van tien vragen, is deze verplichte vragenlijst als uitgangspunt gebruikt (zie bijlage III voor een verdere toelichting op dit verplichte cliëntervaringsonderzoek).

1.2 Aanpak

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle mensen die een maatwerkvoorziening vanuit de Wmo ontvangen én 18 jaar of ouder zijn, uitgezonderd de mensen die beschermd wonen in natura ontvangen. Uit deze groep is een steekproef van 2.036 personen getrokken. Mensen die in 2017 of 2016 zijn benaderd voor dit onderzoek, zijn deze keer niet uitgenodigd.

Net als in voorgaande jaren, is de vragenlijst per post verstuurd. Daarnaast had men de mogelijkheid om de vragenlijst online in te vullen. In de begeleidende brief stond de link vermeld.

De verplichte tien vragen zijn aangevuld met vragen over de soort(en) ondersteuning die men ontvangt, de onafhankelijke cliëntondersteuning, ontvangen ondersteuning van naasten, het keukentafelgesprek, gebruik van andere vormen van ondersteuning en de ervaren kwaliteit van leven.

In totaal hebben 805 mensen gereageerd, waarvan 737 de vragenlijsten nagenoeg compleet hebben ingevuld[2]. De respons komt hiermee uit op 36 procent. Dit is conform de eerdere ervaringen landelijk waarbij gemiddeld een respons van 35 procent werd behaald.

1.3 Representativiteit steekproef

De steekproef lijkt een goede afspiegeling te zijn van de totale Wmo-cliënten. Zo is de leeftijdsverdeling van de steekproef gelijk aan die van de totale populatie. Wel zien we dat, net als vorig jaar, de respons onder de oudere Wmo-cliënten (65 jaar of ouder) groter is dan onder de jongere Wmo-cliënten (49 jaar of jonger) (zie tabel 1).

[1] Dit is exclusief de mensen die beschermd wonen in natura ontvangen.

[2] Voor het verplichte cliëntervaringsonderzoek geldt dat alleen de vragenlijsten worden meegenomen van de respondenten die minstens 7 van de 10 vragen hebben beantwoord. Om die reden rapporteren we in Waarstaatjegemeente over de antwoorden van 743 Wmo-cliënten.

Tabel 1 Leeftijdsverdeling populatie, steekproef, respondenten 2018 en 2017

Leeftijdscategorie	Wmo-cliënten (N=7.550)	Steekproef 2018 (N=2.036)	Respons 2018 (N=737)	Respons 2017 (N=746)
18 - 34 jaar	14%	14%	5%	6%
35 - 49 jaar	12%	11%	8%	7%
50 - 64 jaar	17%	18%	18%	19%
65 - 79 jaar	24%	27%	32%	29%
80 jaar en ouder	33%	31%	37%	39%

Daarnaast zien we dat twee derde van de respondenten vrouw is. Dit is iets meer dan in de totale groep Wmo-cliënten (zie tabel 2). Een verklaring hiervoor is dat verhoudingsgewijs meer ouderen hebben deelgenomen aan het onderzoek en onder ouderen zijn vrouwen oververtegenwoordigd.

Tabel 2 Man-vrouwverdeling populatie, steekproef, respondenten 2018 en 2017

Geslacht	Wmo-cliënten (N=7.550)	Steekproef 2018 (N=2.036)	Respons 2018 (N=737)	Respons 2017 (N=746)
Man	37%	36%	33%	34%
Vrouw	63%	64%	67%	66%

De leeftijdsverdeling en man-vrouwverdeling in de groep respondenten is vergelijkbaar met die in 2017. Om inzicht te krijgen in eventuele veranderingen, vergelijken we de uitkomsten van dit onderzoek waar mogelijk met de uitkomsten in de jaren 2017 en 2016. Hierbij moeten we wel opmerken dat in 2016, conform de instructie, bij de steekproeftrekking onderscheid is gemaakt tussen ‘nieuwe’ en ‘bestaande’ inwoners met Wmo-ondersteuning in de verhouding 75% en 25%. Dit heeft als gevolg dat in 2016 naar verhouding veel meer Wmo-cliënten jonger dan 65 jaar hebben deelgenomen aan het onderzoek.

2 Ervaringen met de aanvraag

In dit hoofdstuk beschrijven we de ervaringen van de cliënten met het eerste contact over de hulpvraag, de onafhankelijke cliëntondersteuning en het keukentafelgesprek.

2.1 Eerste contact

Inwoners kunnen een Wmo voorziening aanvragen bij het Sociaal Wijkteam. In geval van beschermd wonen en maatschappelijke opvang kan de inwoner bij de Centrale Toegang van de GGD IJsselland een voorziening aanvragen. Cliënten kregen vier stellingen voorgelegd over hoe dit contact verliep.
De meerderheid van de cliënten is in 2018 positief over het contact naar aanleiding van de hulpvraag (zie In figuur 1). Verder zien we ten opzichte van voorgaande jaren een positieve ontwikkeling: een groter aandeel van de Wmo-cliënten is dit jaar tevreden over het eerste contact en de afhandeling van de hulpvraag.

Figuur 1 Oordeel over eerste contact naar aanleiding van hulpvraag

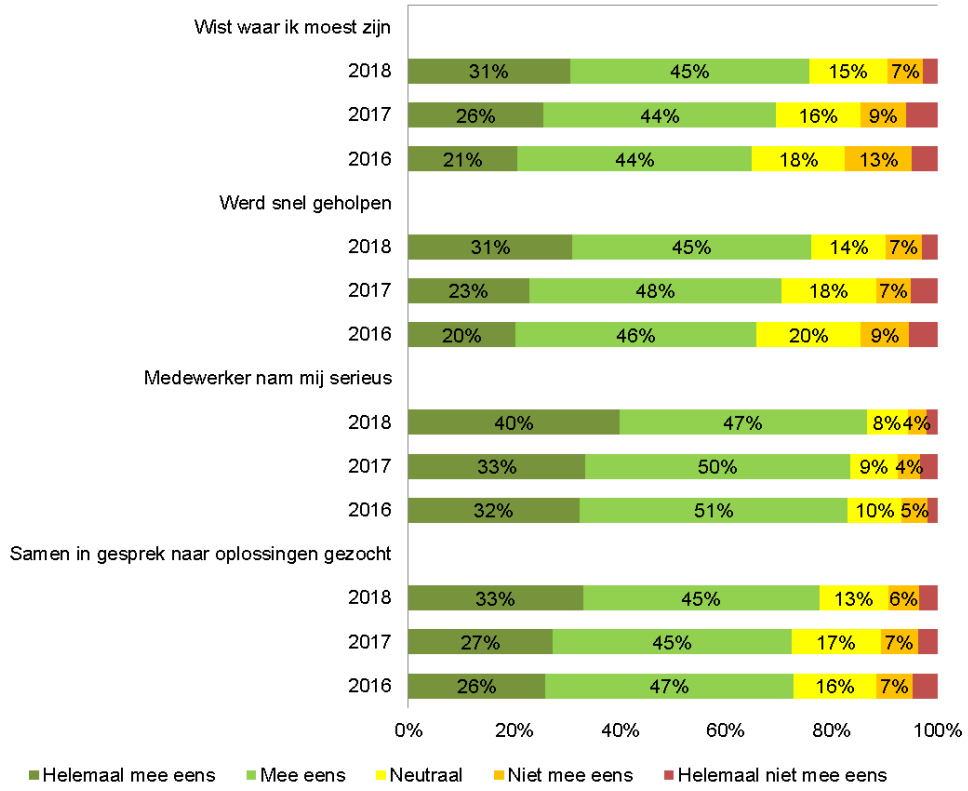

Na de vier stellingen is aan de cliënten gevraagd of ze hun antwoorden over het contact en hoe er met de hulpvraag is omgegaan, wilden toelichten. 239 cliënten hebben dit gedaan. Het merendeel (65%) van de toelichtingen gingen over hoe tevreden men is. Men gaf bijvoorbeeld aan dat het contact prettig was en goed verliep. Of dat er snel hulp werd geboden. Ruim een kwart (27%) gaf in de toelichting juist aan waarom men ontevreden is. De drie meest genoemde redenen voor onvrede zijn:

1. Onvoldoende deskundigheid, met bijvoorbeeld als gevolg dat men niet voldoende of niet passende ondersteuning krijgt.

2. Het duurt lang voor de ondersteuning daadwerkelijk start.
3. Geen goede communicatie. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de houding van de hulpverlener (slecht luisteren, ongeïnteresseerd overkomen) of het niet nakomen van afspraken (niet teruggebeld worden).

2.2 Cliëntondersteuning

Een onafhankelijk cliëntondersteuner is iemand die een cliënt helpt zijn weg te vinden naar zorg en ondersteuning. Zorgbelang Overijssel biedt onafhankelijke cliëntondersteuning. De cliënten zijn gevraagd of zij weten dat ze hier gebruik van kunnen maken. Ruim een kwart weet dit (zie figuur 2). Op dit aspect zien we een kleine toename ten opzichte van de jaren 2017 en 2016.

Figuur 2 Bekend met onafhankelijke cliëntondersteuning

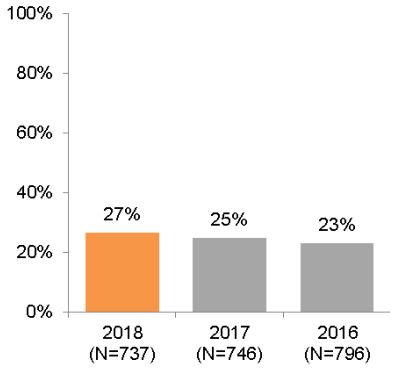

Zeven procent van de Wmo-cliënten die de vragenlijst hebben ingevuld, heeft gebruik gemaakt van de cliëntondersteuning. Deze 49 cliënten zijn gevraagd naar hun mening hierover. De overgrote meerderheid vindt de cliëntondersteuning goed of zeer goed (zie figuur 3). In de voorgaande jaren is niet naar de ervaringen met de cliëntondersteuning gevraagd, waardoor vergelijken niet mogelijk is.

Figuur 3 Oordeel over de onafhankelijke cliëntondersteuning (n=49)

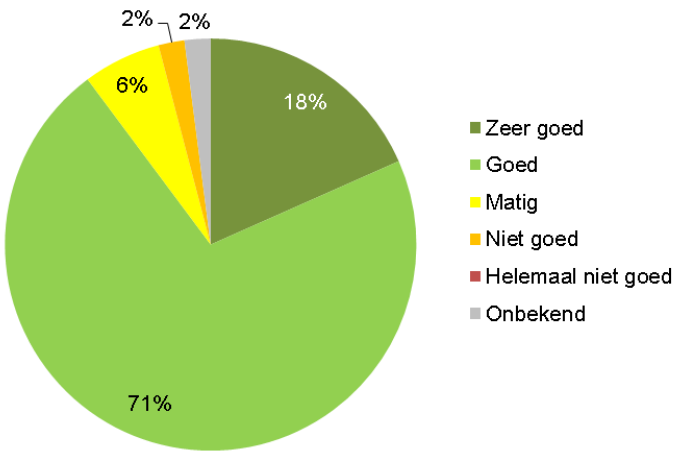

2.3 Keukentafelgesprek

In een (keukentafel)gesprek verkent de medewerker van het Sociaal Wijkteam of de Centrale Toegang wat de hulpvraag is en welke ondersteuning nodig is. De cliënten is gevraagd of zij door iemand werden bijgestaan tijdens dit gesprek. 36 procent van de cliënten had een naaste bij zich en 14 procent werd bijgestaan door iemand anders. Meestal was dit een begeleider of hulpverlener. Bijna de helft (46%) van de cliënten voerde het keukentafelgesprek alleen.
Degenen die door iemand werden bijgestaan tijdens het keukentafelgesprek, zijn gevraagd om toe te lichten hoe dit was. 190 cliënten hebben een toelichting gegeven. Veruit het meest genoemd is dat men zich gesteund voelde door de aanwezigheid van een ander: hij of zij luistert mee, kan aanvullen, vragen stellen, helpen begrijpen en zaken toelichten en uitleggen aan de consulent. Ook noemen cliënten dat ze het gesprek naderhand met iemand kunnen nabespreken.

Omdat in 2018 deze vraag op een andere manier is gesteld (er konden meerdere antwoorden worden aangekruist wat in 2016 en 2017 niet mogelijk was) is een goede vergelijking lastig. Wel lijkt het erop dat het aandeel cliënten dat het gesprek met de consulent alleen voert, niet is veranderd.

3 Gebruik van ondersteuning

In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de soorten ondersteuning waar de 737 Wmo-cliënten die de vragenlijst hebben ingevuld, gebruik van maken. Behalve de ondersteuning vanuit de Wmo, kijken we ook naar de hulp van naasten (mantelzorg) en overige, zelf ingekochte, ondersteuning.

3.1 Ondersteuning vanuit de Wmo

Aan de cliënt is gevraagd welk type ondersteuning hij of zij ontvangt en of dat met een persoonsgebonden budget gefinancierd wordt of niet. Het grootste deel van de cliënten maakt gebruik van hulp bij het huishouden en/of collectief vervoer (zie tabel 3). Een klein aandeel van de cliënten organiseert de hulp zelf met een persoonsgebonden budget (PGB). Verder valt op dat veel cliënten deze vragen hebben overgeslagen, mogelijk omdat ze niet goed begrepen wat werd bedoeld.

Tabel 3 Soort Wmo-ondersteuning (N=737)

Ondersteuning	Ja	*zonder PGB**	*met PGB*	Nee	Geen antwoord
Hulp bij het huishouden	54%	*44%*	*10%*	34%	12%
Collectief vervoer	51%	*46%*	*5%*	34%	15%
Hulpmiddelen	33%	*29%*	*3%*	48%	19%
Individuele begeleiding	20%	*14%*	*6%*	58%	21%
Woningaanpassing	16%	*14%*	*2%*	62%	22%
Beschermd wonen	6%	*4%*	*2%*	70%	24%

*PGB staat voor persoonsgebonden budget.

In 2017 zijn andere categorieën gehanteerd bij de uitvraag van de soort(en) ondersteuning, waardoor vergelijken niet altijd mogelijk is. Bij een paar categorieën kan wel met het voorgaande jaar worden vergeleken:

- Het aandeel dat collectief vervoer gebruikt, is kleiner dan in 2017. Mogelijk is de iets gewijzigde vraagstelling een verklaring voor dit verschil.
- Bij hulp bij het huishouden, individuele begeleiding en woningaanpassingen zijn de percentages cliënten die hier gebruik van maken vergelijkbaar met 2017.

38 procent van de cliënten ontvangt één vorm van ondersteuning. Het merendeel ontvangt meerdere vormen van ondersteuning:

- 30% ontvangt twee vormen van ondersteuning.
- 27% maakt van drie of meer soorten ondersteuning gebruik.

In tabel 4 is te zien welke combinaties van voorzieningen veel voorkomen. Vooral de voorzieningen huishoudelijke hulp en collectief vervoer worden vaak samen ingezet: een derde van de 737 cliënten heeft allebei deze voorzieningen. Ook maakt een aanzienlijk deel van de cliënten die huishoudelijke hulp ontvangen, gebruik van één of meer hulpmiddelen. Verder gaan collectief vervoer en hulpmiddelen vaak samen.

Tabel 4 Combinaties van soorten Wmo-ondersteuning (N=737)*

	hh	ib	bw	hm	wa	cv
Huishoudelijke hulp (hh) (n=401)		13%	3%	21%	11%	32%
Individuele begeleiding (ib) (n=150)	13%		3%	6%	3%	8%
Beschermd wonen (bw) (n=43)**	n.v.t.	n.v.t.		3%	1%	3%
Hulpmiddelen (hm) (n=242)	21%	6%	3%		12%	21%
Woningaanpassingen (wa) (n=117)	11%	3%	1%	12%		12%
Collectief vervoer (cv) (n=378)	32%	8%	3%	21%	12%	

*De percentages tellen niet op tot 100 omdat de Wmo-cliënten die 3 of meer voorzieningen hebben, in meerdere categorieën vallen. Bovendien staan de cliënten die van één voorziening gebruik maken, niet in deze tabel.
**Omdat huishoudelijke hulp en individuele begeleiding onderdeel uitmaken van beschermd wonen, staan ze niet als combinatie in de tabel.

3.2 Ondersteuning van naasten

Cliënten zijn gevraagd of ze hulp krijgen van naasten. Bij het merendeel van de cliënten is dit het geval (zie figuur 4). Meestal krijgen ze hulp van familie, waarbij het vaak om de kind(eren) van de cliënten gaat. Vergeleken met 2017 is het aandeel cliënten dat zegt geen hulp te ontvangen van naasten, iets gedaald. Al kan dit verschil ook komen door de iets andere manier van uitvragen.

Figuur 4 Ondersteuning van naasten, vergeleken met 2017*

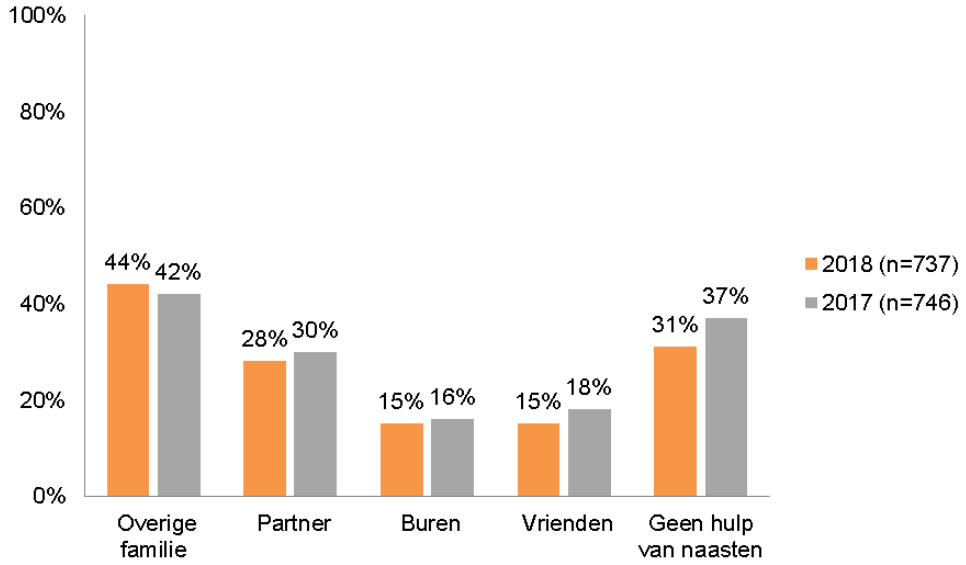

*De percentages tellen niet op tot 100 omdat de Wmo-cliënten meerdere opties konden aankruisen.

3.3 Overige ondersteuning

De cliënten zijn gevraagd of zij, naast de Wmo-ondersteuning, ook gebruik maken van andere (betaalde) diensten zoals een particuliere huishoudelijke hulp, een tuinman of klussendienst. Verder is gevraagd naar het gebruik van faciliteiten in de wijk (bijvoorbeeld activiteiten in het wijkcentrum, vrijwilligers of boodschappendienst). In figuur 5 is te zien dat bijna een derde van de Wmo-cliënten die de vragenlijst hebben ingevuld, ook gebruik maakt van andere dienstverlening. Ongeveer één op de tien zegt gebruik te maken van faciliteiten in de wijk.
Deze cijfers kunnen we niet vergelijken met voorgaande jaren wegens veranderingen in vraagstelling. Zo werd in 2017 alleen naar het gebruik van een huishoudelijke hulp gevraagd.

Figuur 5 Andere ondersteuning (N=737)

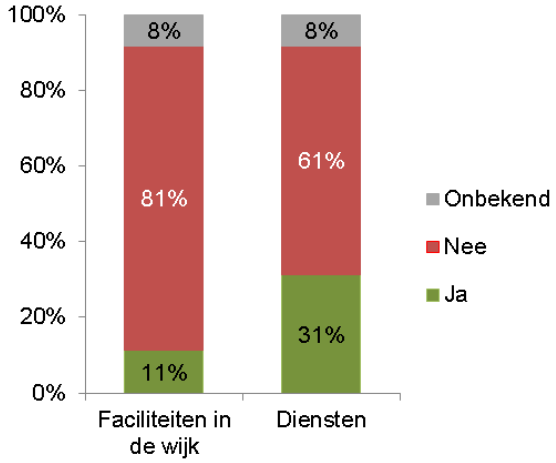

Na de vragen over het gebruik van andere soorten ondersteuning, kon men een toelichting geven. 109 cliënten deden dit. Het merendeel geeft hier aan tevreden te zijn met de ontvangen Wmo-ondersteuning. Twintig cliënten geven juist aan ontevreden te zijn met de Wmo-ondersteuning. De meest genoemde reden is dat zij vinden dat zij onvoldoende ondersteuning ontvangen, waarbij het met name de uren huishoudelijke hulp betreft.

Ook geven ongeveer twintig cliënten hier een toelichting op de andere vormen van ondersteuning die zij gebruiken. Zij noemen bijvoorbeeld:

- Boodschappen- of maaltijdendienst.
- Student aan huis voor hulp met laptop/pc.
- Een vrijwilliger die meegaat bij het kopen van kleding.

Verder noemen enkele cliënten hier de hulp die ze krijgen van een naaste of vanuit het verzorgingshuis en de activiteiten in het buurthuis waaraan ze aan deelnemen.

4 Effecten van ondersteuning

In dit hoofdstuk gaan we eerst in op hoe cliënten oordelen over de kwaliteit en de mate waarin de ondersteuning past bij hun hulpvraag. Hierna komen de ervaren effecten van de ondersteuning aan de orde.

4.1 Tevredenheid met ondersteuning

Met twee stellingen is de tevredenheid met de ondersteuning in kaart gebracht. De meerderheid van de cliënten is in 2018 (heel) tevreden over de kwaliteit van de ondersteuning en de mate waarin de ondersteuning past bij de hulpvraag. Als we dit vergelijken met de jaren 2016 en 2017 zien we een kleine toename in de tevredenheid (figuur 6).

Figuur 6 Tevredenheid met ondersteuning (N=737)

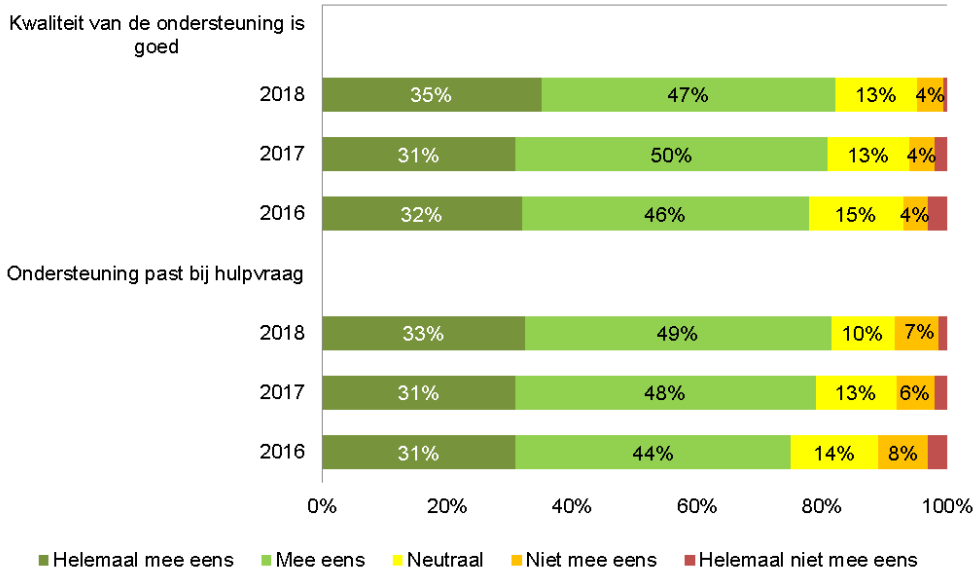

Mensen konden een toelichting geven op hoe zij de kwaliteit van de ondersteuning ervaren. 264 cliënten hebben dit gedaan. Men gaf hier vooral aan tevreden te zijn met de ondersteuning. Cliënten die tevreden zijn, geven als toelichting dat alles in overleg gaat of dat er goed naar hen wordt geluisterd. Ook noemen tevreden cliënten dat ze snel zijn geholpen, dat de kwaliteit van de ondersteuning goed is, dat hulpverleners vriendelijk zijn en dat de ondersteuning goed aansluit bij hun behoefte. Degenen die ontevreden zijn, noemen vooral de volgende redenen:

- Te weinig ondersteuning (uren huishoudelijke hulp).
- Slechte bereikbaarheid van de hulpverlenende organisatie, niet nakomen van afspraken of niet op tijd komen (de Wmo-taxi).
- Moeizame communicatie met de hulpverlenende organisatie.
- Teveel wisselingen in begeleiders of zorgverleners.

4.2 Effecten van de ondersteuning

Met drie stellingen zijn de cliënten gevraagd welke effecten zij ervaren van de ondersteuning. Het overgrote deel van de cliënten in 2018 ervaart effecten van de ondersteuning. In die zin dat men dankzij de ondersteuning beter de dingen kan doen

die men wil doen, zich beter kan redden dankzij de ondersteuning of een betere kwaliteit van leven heeft. Vergeleken met de voorgaande jaren, merken cliënten vaker effecten van de Wmo-ondersteuning (figuur 7).

Figuur 7 Effecten van de ondersteuning (N=737)

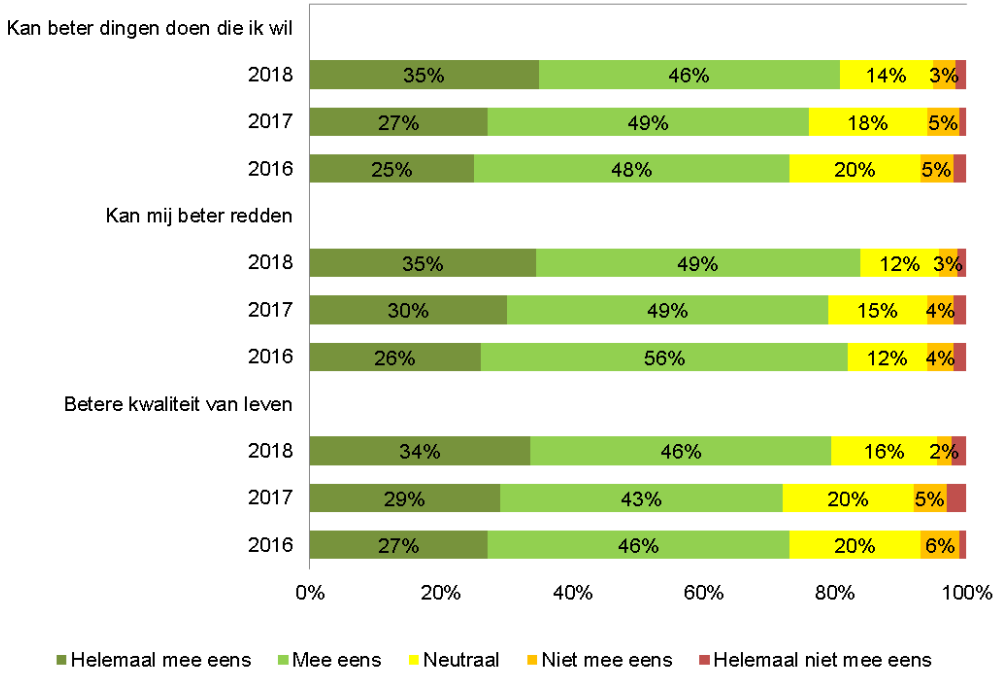

Ook bij deze vragen zijn de cliënten gevraagd om een toelichting. 130 mensen hebben dit gedaan. De top drie van meest genoemde opmerkingen is:

1. Door de ondersteuning (langer) zelfstandig kunnen wonen, meer vrijheid, onafhankelijkheid en zelfredzaamheid.
2. Door de ondersteuning meer kwaliteit van leven: meer energie, kunnen werken of een opleiding volgen, minder pijn, minder stress en zorgen, verlichting.
3. Door de ondersteuning mobieler, en daardoor in staat om activiteiten te ondernemen en sociale contacten te onderhouden.

In 2018 is gevraagd in hoeverre men tevreden is met zijn of haar leven. Het merendeel van de cliënten is altijd of vaak tevreden met zijn of haar leven (zie figuur 8). In de toelichtingen legt men veelal de relatie met de gezondheid. Ook de zelfstandigheid en vitaliteit worden genoemd als verklaring voor de ervaren kwaliteit van leven. Verder noemt een aantal cliënten in de toelichting het verband met sociale contacten en eenzaamheid.

Figuur 8 Tevredenheid met het leven (N=737)

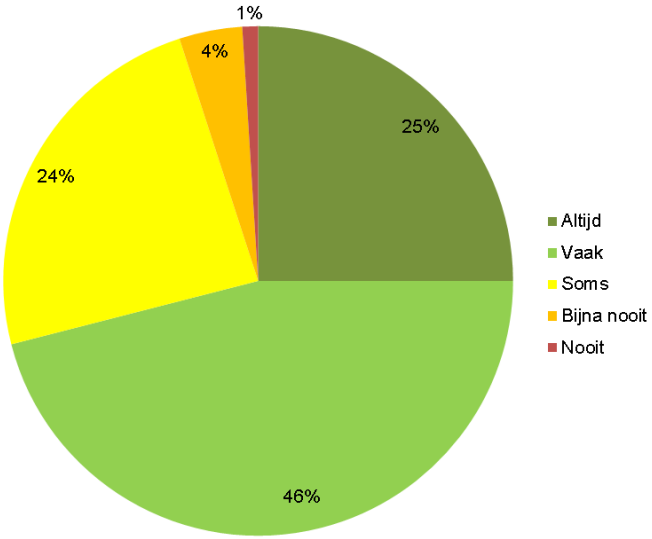

5 Groepen vergeleken

In dit hoofdstuk vergelijken we de antwoorden van subgroepen Wmo-cliënten. We kijken bijvoorbeeld of degenen die huishoudelijke hulp ontvangen, andere antwoorden geven dan Wmo-cliënten die individuele begeleiding ontvangen. Ook bekijken we in hoeverre de cliënten met een persoonsgebonden budget verschillen van degenen die zorg in natura ontvangen en of de antwoorden van cliënten die ouder zijn en alleen wonen, verschillen van hen die niet alleen wonen.

5.1 Vergelijking tussen soorten ondersteuning

Op inhoudelijke gronden is ervoor gekozen om subgroepen samen te stellen van cliënten met huishoudelijke hulp, cliënten met individuele begeleiding en cliënten met zowel huishoudelijke hulp als individuele begeleiding. Daarnaast gebruiken zij eventueel collectief vervoer, hulpmiddelen of woningaanpassing(en).
De cliënten die beschermd wonen, waren aanvankelijk ook een subgroep die we nader wilden bekijken. Echter, omdat begeleiding onderdeel uitmaakt van het beschermd wonen kunnen we deze subgroep moeilijk los zien van de andere. Daarom laten we deze subgroep buiten beschouwing.

We vergelijken de volgende drie groepen:

1. De 301 cliënten die huishoudelijke hulp ontvangen, maar geen individuele begeleiding of beschermd wonen.
2. De 50 cliënten die individuele begeleiding ontvangen, maar geen huishoudelijke hulp of beschermd wonen.
3. De 82 cliënten die huishoudelijke hulp en individuele begeleiding ontvangen, maar niet beschermd wonen.

Omdat de drie groepen voor het grootste gedeelte dezelfde antwoorden geven, benoemen we hier alleen de verschillen.

Degenen die huishoudelijke hulp ontvangen:

- Zijn doorgaans ouder dan degenen die andere vormen van ondersteuning ontvangen.
- Vinden minder vaak dat de ondersteuning past bij hun hulpvraag.

De cliënten die individuele begeleiding krijgen:

- Zijn gemiddeld jonger dan de overige Wmo-cliënten.
- Zijn minder tevreden over de wijze waarop hun aanvraag is afgehandeld: ze hebben minder vaak het gevoel dat de consulent hen serieus nam en vinden minder vaak dat samen met hen is gezocht naar oplossingen.
- Zijn het meest tevreden over de ondersteuning en ervaren er de meeste effecten van.
- Zijn minder vaak tevreden met hun leven. Dit is mogelijk te verklaren is doordat deze cliënten relatief vaak psychische klachten hebben.

De cliënten die beide vormen van ondersteuning krijgen:

- Weten minder goed waar ze terecht kunnen met hun hulpvraag.

- Hebben minder vaak het gevoel dat ze dankzij de ondersteuning beter de dingen kunnen doen die ze willen doen.

5.2 Vergelijking tussen PGB en zorg in natura

Het grootste deel van de cliënten ontvangt zorg in natura. Een klein deel regelt de zorg zelf met behulp van een persoonsgebonden budget. In deze paragraaf vergelijken we beide groepen:

1. De 136 cliënten die een deel of alle ondersteuning die zij ontvangen bekostigen met een PGB.
2. De 545 cliënten die uitsluitend zorg in natura ontvangen.

De cliënten die de ondersteuning deels of helemaal bekostigen met een persoonsgebonden budget:

- Zijn jonger dan de cliënten die alleen zorg in natura ontvangen.
- Weten beter waar ze terecht kunnen met hun hulpvraag.
- Hebben minder vaak het gevoel dat de consulent hen serieus nam.
- Zijn meer tevreden over de kwaliteit van de ondersteuning.
- Zijn minder vaak tevreden over hun leven. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat een PGB taken en verplichtingen met zich meebrengt die van invloed kunnen zijn op het welbevinden.

5.3 Vergelijking tussen alleenwonende en niet alleenwonende 70 plussers

De veronderstelling is dat oudere Wmo-cliënten die alleen wonen, kwetsbaarder zijn dan oudere Wmo-cliënten die niet alleen wonen. In deze paragraaf vergelijken we beide groepen:

1. De 269 cliënten die 70 jaar of ouder zijn en alleen wonen.
2. De 162 cliënten die 70 jaar of ouder zijn en niet alleen wonen.

De cliënten die 70 jaar of ouder zijn en alleen wonen:

- Zijn minder tevreden over de wijze waarop hun aanvraag is afgehandeld: ze hebben minder vaak het gevoel dat de consulent hen serieus nam en vinden minder vaak dat samen met hen is gezocht naar oplossingen.
- Hebben vaker het gevoel dat ze dankzij de ondersteuning beter de dingen kunnen doen die ze willen doen.
- Hebben vaker het gevoel dat ze zich dankzij de ondersteuning beter kunnen redden.

Datum 20 september 2018
Ons kenmerk CEO Wmo 2018

Bijlage I Uitnodigingsbrief

Beste meneer / mevrouw [achternaam],

U hebt in 2017 gebruik gemaakt van een voorziening in het kader van de wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Dit onderzoek is gericht op uw ervaring met deze ondersteuning vanuit de Wmo, waarvoor u vorig jaar of al eerder een brief met besluit van de gemeente Zwolle hebt gekregen.

Deelname aan dit onderzoek is geheel vrijwillig en wordt zeer op prijs gesteld. Door het beantwoorden van de vragen deelt u uw ervaringen. Zo helpt u de gemeente om de ondersteuning aan u en iedereen in Zwolle die hulp vanuit de Wmo nodig heeft, te verbeteren.

U kunt op twee manieren meedoen. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 minuten.

1. Via internet op tablet, smartphone of computer.
   - Ga naar www.zwolle.nl/onderzoek (via de adresregel, niet via Google)
   - Klik op '**Onderzoek ondersteuning Wmo**'
   - Log in met de volgende persoonlijke codes:
     Project ID: ...
     Wachtwoord: ...
2. U kunt ook de bijgevoegde papieren vragenlijst gebruiken. Gebruik de antwoordenvelop om de ingevulde vragenlijst op te sturen. *Een postzegel is niet nodig*.

Let op: u kunt de vragenlijst invullen tot en met 27 mei 2018.

Mag een ander de vragen samen met mij invullen?
Ja, u mag hulp vragen aan bekenden om de vragen samen in te vullen. Bijvoorbeeld vrienden, buren of familie.

Anonimiteit
U hebt een eigen wachtwoord of code op de vragenlijst waarmee we kunnen zien of u die vragenlijst wel of niet hebt ingevuld. Dit is voor ons handig, want:

- Zo kunnen we zien van wie wij de vragenlijst nog niet hebben ontvangen. Deze mensen sturen we een herinnering.
- Met de unieke code per respondent voorkomen we dat mensen meerdere keren kunnen meedoen aan het onderzoek.

Wij kijken niet naar de antwoorden van personen, maar analyseren alleen op groepsniveau. De gemeente Zwolle houdt zich aan de Wet bescherming persoonsgegevens. Dit betekent dat niemand te weten komt wat u hebt ingevuld. Zie hiervoor ook de website www.cbp.web.nl.

Datum 20 september 2018
Ons kenmerk CEO Wmo 2018

Het invullen van de vragenlijst heeft geen gevolgen voor de ondersteuning die u nu hebt of in de toekomst aanvraagt.

Vragen
Hebt u nog vragen over deze brief of vraagt u zich af waarom wij u voor deelname uitnodigen? Neem dan contact op met het Sociaal wijkteam van gemeente Zwolle via telefoonnummer 038 – 498 99 80.

Voor vragen over het inloggen bij dit onderzoek kunt u contact opnemen met gemeente Zwolle, afdeling Onderzoek en Informatie via telefoonnummer 038 – 498 2040 of stuur een email naar onderzoek@zwolle.nl.

Hartelijk dank voor uw medewerking,
namens burgemeester en wethouders,

Eefke Meijerink
wethouder

Datum 20 september 2018
Ons kenmerk CEO Wmo 2018

Bijlage II Vragenlijst

Deze vragenlijst gaat over uw ervaringen met de Wmo. U kunt de lijst alleen invullen, of samen met uw naaste (bijvoorbeeld uw partner of mantelzorger). U helpt ons door in te vullen wat u van de ondersteuning vindt. Uw toelichting op de vragen is voor ons zeer waardevol!

Uw antwoorden zijn anoniem en hebben geen gevolgen voor uw ondersteuning.

Blok 1. Contact

U hebt contact gehad met het Sociaal wijkteam over een hulpvraag. Of u hebt contact gehad met de gemeente Zwolle over beschermd wonen. De vragen in dit blok gaan over hoe er met uw hulpvraag is omgegaan.
► *Is het contact met het Sociaal wijkteam / de gemeente Zwolle langer dan een jaar geleden? Vult u dan 'niet van toepassing' in.*

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Niet mee eens	Helemaal niet mee eens	Geen mening	Niet van toepassing
1. Ik wist waar ik moest zijn met mijn hulpvraag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ik werd snel geholpen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. De medewerker nam mij serieus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. De medewerker en ik hebben in het gesprek samen naar oplossingen gezocht	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

5. Wilt u uw antwoorden over het contact en hoe er met uw hulpvraag is omgegaan in het vak hieronder toelichten?

	Ja	Nee
6. Wist u dat u gebruik kunt maken van een onafhankelijke cliëntondersteuner*?	☐	☐

***** *Een cliëntondersteuner is iemand die u helpt uw weg te vinden naar zorg en ondersteuning.*

Blok 2. Kwaliteit van de ondersteuning

U krijgt een of meer vormen van ondersteuning. Bijvoorbeeld: hulp in het huishouden, begeleiding, taxivervoer, een traplift of beschermd wonen. De vragen in dit blok gaan over wat u van deze ondersteuning vindt.

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Niet mee eens	Helemaal niet mee eens	Geen mening	Niet van toepassing
7. Ik vind de kwaliteit van de ondersteuning die ik krijg goed	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. De ondersteuning die ik krijg, past bij mijn hulpvraag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9. Wilt u uw antwoorden over de kwaliteit van de ondersteuning in het vak hieronder toelichten?

Blok 3. Wat de ondersteuning voor u betekent

De vragen in dit blok gaan over wat de ondersteuning voor u betekent.

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Niet mee eens	Helemaal niet mee eens	Geen mening	Niet van toepassing
10. Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik beter de dingen doen die ik wil	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik mij beter redden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. Door de ondersteuning die ik krijg, heb ik een betere kwaliteit van leven	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Wilt u uw antwoorden bij de vorige vraag - over wat de ondersteuning voor u betekent - in het vak hieronder toelichten?

Blok 4. Soort ondersteuning

Welke ondersteuning ontvangt u of hebt u ontvangen vanuit de gemeente?
► *Kies bij elke vorm van ondersteuning welk antwoord voor u geldt.*

	Nee	Ja, ***zonder pgb***	Ja, ***met pgb***
14. Hulp bij het huishouden	☐	☐	☐
15. Individuele begeleiding	☐	☐	☐
16. Beschermd wonen	☐	☐	☐
17. Hulpmiddelen (bijvoorbeeld rolstoel, scootmobiel, aangepaste fiets)	☐	☐	☐
18. Woningaanpassing (bijvoorbeeld traplift, tillift)	☐	☐	☐
19. Collectief vervoer (bijvoorbeeld regiovervoer of Wmo-vervoer)	☐	☐	☐
20. Anders *(eventueel toelichten bij vraag 21)*		☐	☐

21. Hebt u vraag 20 met 'Ja' beantwoord? Gebruik dan onderstaand vak voor uw toelichting.

Overige ondersteuning

	Ja	Nee
22. Zorgbelang Overijssel biedt onafhankelijke cliëntondersteuning. Bent u door hen ondersteund?	☐	☐

23. Bij vorige vraag **Ja**: Wat vindt u van de onafhankelijke cliëntondersteuning van Zorgbelang Overijssel?

Zeer goed	Goed	Matig	Niet goed	Helemaal niet goed
☐	☐	☐	☐	☐

24. Van wie krijgt u nog meer hulp? ► *Meerdere antwoorden mogelijk.*

Partner	Overige familie	Buren	Vrienden	Anders	Geen
☐	☐	☐	☐	☐	☐

25. Hieronder kunt u uw antwoord toelichten:

26. Als het goed is hebt u een gesprek gehad met de gemeente over welke ondersteuning u nodig hebt. Was er bij het (keukentafel)gesprek iemand anders aanwezig?
► *Meerdere antwoorden mogelijk*

☐ Nee

☐ Ja, een naaste (zoals partner, ouder, vriend)

☐ Ja, iemand anders, namelijk …

27. Bij vorige vraag **Ja**: wilt u hieronder toelichten hoe het was om er iemand bij te hebben?

We willen ook graag weten of u, naast de ondersteuning vanuit de Wmo, ook van andere soorten ondersteuning gebruik maakt.
► *Wilt u aankruisen wat van toepassing is?*

	Waar	Niet waar
28. Ik maak gebruik van faciliteiten in de wijk (bijvoorbeeld activiteiten in het wijkcentrum, vrijwilligers, boodschappendienst)	☐	☐
29. Ik betaal zelf de ondersteuning die ik nodig heb (bijvoorbeeld een particuliere schoonmaakster, tuinman, klussendienst)	☐	☐

Blok 5. Ervaring met de ondersteuning

30. Hebt u nog andere opmerkingen over de ondersteuning die u krijgt? Deze kunt u in het vak hieronder vermelden:

31. Bent u over het algemeen tevreden over uw leven?

Nooit	Bijna nooit	Soms	Vaak	Altijd
☐	☐	☐	☐	☐

32. Hieronder kunt u uw antwoord toelichten:

Blok 6. Over uzelf

33. Wat is uw geslacht?

☐ Man ☐ Vrouw ☐ Anders (bijv. transgender, intersekse)

34. Wat is de samenstelling van uw huishouden? Uitwonende kinderen niet meerekenen.

- ☐ Alleenwonend
- ☐ Samenwonend / gehuwd zonder thuiswonend(e) kind(eren)
- ☐ Samenwonend / gehuwd met thuiswonend(e) kind(eren)
- ☐ Eenoudergezin
- ☐ Anders, namelijk … ☐

35. Wat is uw leeftijd in jaren? ☐☐

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor uw medewerking!

Datum 20 september 2018
Ons kenmerk CEO Wmo 2018

Bijlage III Instructies CEO

Sinds 2016 zijn gemeenten vanuit de Wmo 2015 artikel 2.5.1 verplicht om jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek (CEO) uit te (laten) voeren. Het college is volgens dit artikel gehouden aan het verstrekken van de gegevens over de cliëntervaringen met de maatschappelijke ondersteuning voor 1 juli van elk jaar.
Een verplichte set van 10 vragen moet worden gebruikt. De vragen gaan over:

- De ervaring met de toegang;
- De kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning;
- Het ervaren effect op de zelfredzaamheid.

Verdere instructies zijn:

- De verplichte set van 10 vragen moet altijd als eerste worden gesteld.
- Er mogen geen extra vragen tussen de vragen worden toegevoegd. Vragen toevoegen na de 10 verplichte vragen kan wel. Uitzondering: er mogen wel lege tekstvakken tussen de vragen geplaatst worden waarin om verdere toelichting gevraagd wordt.
- De volgorde en routering van de vragen moet behouden blijven.
- Er moet in ieder geval een schriftelijke vragenlijst worden verstuurd. Daarnaast kan als alternatief een online enquête worden gebruikt.

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Verkenning mogelijkheden aanbesteding WRZV-hallen
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Scheper, Michiel (2193)
medeopstellers	
afdeling	Proces- Programma- en Projectmanagement
bijlagen	Voorstel: Informatienota Verkenning mogelijkheden aanbesteding WRZV-hallen

Voorgesteld besluit raad

Kennis te nemen van de verkenning van de mogelijkheden voor de aanbesteding van de WRZV-hallen.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 11 december 2018

Onderwerp	Verkenning mogelijkheden aanbesteding WRZV-hallen
Versienummer	1 (definitief)

Portefeuillehouder

Informant	Michiel Scheper / Age Bootsma / Alexander Medema
Afdeling	Projectontwikkeling / Bouw & Installaties / ONS
Telefoon	038 498 2193 / 2748 / 5193
Email	M.Scheper@zwolle.nl / a.bootsma@zwolle.nl a.medema@ssc-ons.nl
Bijlagen	Verkenning aanbesteding WRZV-hallen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De verkenning van de mogelijkheden voor de aanbesteding van de WRZV-hallen.

Inleiding
Op 12 maart 2018 heeft uw raad ingestemd met de nieuwbouw van de WRZV-hallen op Voorsterpoort. Onderdeel van dit besluit was een hoge ambitie op de beeldkwaliteit van de nieuwe sportaccommodatie en een forse ambitie op het gebied van duurzaamheid. Daarbij is een motie (ID 643) aangenomen voor wat betreft de nog te maken keuzes in het aanbestedingstraject voor de nieuwbouw, waarin is aangegeven de raad een verkenning te sturen van de mogelijkheden om (een variant van) duurzaam aanbesteden toe te passen. Middels deze informatienota wordt u hierover geïnformeerd.

Kernboodschap
Als vervolgstap bij de besluitvorming in maart 2018 is reeds ingestemd om met een architect het vastgestelde programma van eisen voor de nieuwe sporthallen en het gebied uit te werken tot en met een definitief ontwerp. Voor de zomer is de architect geworven en onlangs bent u geïnformeerd over de voortgang en het opgestelde schetsontwerp. Inmiddels wordt er richting een definitief ontwerp gewerkt.
In het stedelijk programma van eisen uit maart is een hoog ambitieniveau vastgesteld voor wat betreft klimaatbestendigheid, duurzaamheid en circulariteit. Deze ambities zijn met de architect uitgewerkt tot het actuele ontwerp. Hierbij is o.a. een plus ten aanzien van duurzaamheid gerealiseerd door voor zowel het gebouw als het gebruik van het gebouw energieneutraliteit te waarborgen. Daarnaast wordt de buitenruimte rondom de hallen klimaatbestendig aangelegd en wordt er waar mogelijk circulair gebouwd. In de ontwerptraject worden keuzes gemaakt om maximaal alle doelstellingen te bedienen, waardoor er een gebouw en terrein komt welke ook in beheer duurzaam is, waarbij ook de exploitatie- en beheerkosten zo laag mogelijk zijn.
Op basis van de aanbestedingsstrategie zoals deze is opgesteld zijn, naast prijs, het waarborgen van maximale kwaliteit en een lage beheer- en onderhoudslast belangrijke selectiecriteria in de aanbesteding. Daarbij zijn de ambities op het gebied van duurzaamheid en circulariteit gewaarborgd in het ontwerp. In bijlage 1 is een weergave van de verkenning van de mogelijkheden opgenomen.

Consequenties
Op basis van de verkenning / de opgestelde aanbestedingsstrategie worden in kwartaal 1 besluiten genomen voor wat betreft de aanbesteding van de nieuwbouw van de WRZV-hallen.

Communicatie
Niet specifiek naar aanleiding van deze nota.

Vervolg
Het college is voornemens om de bouwaanbesteding middels een bouwteam te doen. In kwartaal 1 van 2019 wordt de aanbestedingsstrategie definitief afgerond. Op basis daarvan wordt de formele aanbesteding gestart. De verwachting is dat medio 2019 de winnende aannemer bekend is. Afhankelijk van de planning van de detaillering van het ontwerp, de planning van de uitvoering en de beschikbaarheid van menskracht en materiaal wordt de bouwplanning defintief. De verwachting is dat de nieuwe WRZV-hallen in kwartaal 4 van 2020 kunnen worden gerealiseerd.

Openbaarheid
Deze nota is openbaar.

Datum 11 december 2018

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum 11 december 2018

Bijlage 1: Verkenning aanbesteding WRZV-hallen

In de contractkeuze spelen verschillende aspecten een rol, onder andere:

- Hoeveel invloed wil de opdrachtgever in welke fase hebben en houden?
- Hoe wordt de financiële zekerheid geborgd?
- Kennis en ervaring van de opdrachtgever en van de opdrachtnemers t.a.v. de verschillende contractvormen.
- Onderhoud en beheer en/of energie prestatie wel of niet integreren in het contract
- Waarborgen van beeldkwaliteit en duurzaamheid cq, mogelijkheid tot innovatie
- Planning en doorlooptijd

afwegingsaspecten	*traditioneel*		*Bouwteam*		*E&B (UAV-gc)*		*EBM (UAV-gc)*	
Financiële beheersbaarheid	-	meer- en minderwerk (mmw)	+	Mits prijsafspraken en bonus-risicofonds wordt ingebouwd	+	Vaste prijs voor geheel	+	Vaste prijs voor geheel + onderhoud 10 jaar
kwaliteit; functionaliteit, onderhoud en beheer	o	Gevoeliger voor afstemmingsverlies	+	Stakeholders blijven betrokken in uitwerking, evt. optie op onderhoud inbouwen	+	Mits ON gespecialiseerd is	+	Betere kwaliteit omdat mede vanuit onderhoudsbelang wordt gebouwd
Kwaliteit; duurzaamheid en innovatie	+	Correcte uitwerking wordt geborgd	++	Innovatie kan geïntegreerd worden in uitwerkingstraject, samenwerking is nodig	-	ON zal risicomijdend uitwerken	-	ON zal risicomijdend uitwerken
Kwaliteit; architectuur	+	Architect blijft betrokken t/m uitvoering	+	Architect blijft betrokken + uitwerking met aannemer	-	ON kan eigen koers gaan varen	-	ON kan eigen koers gaan varen
Invloed opdrachtgever	+	t/m uitvoering grote rol OG	+	t/m uitvoering grote rol OG met betere afstemming ontwerp-uitvoering dus grotere rol voor ON	o	Vanaf DO door ON, borgen door contractmanagement en toets+acceptatie	+	Vanaf DO door ON + ontzorgen in onderhoud
Contract; sturing op afzonderlijke disciplines / integraliteit	o	Kan in percelen en naar voorkeur OG ingericht worden. OG kan hiermee kiezen voor meer/minder grip per discipline.	+	Kan in percelen en naar voorkeur OG ingericht worden. Door uitwerking in bouwteam met aannemers en installateurs heeft aanbesteden in percelen meerwaarde	-	1 perceel, OG is verantwoordelijk voor Integraliteit	-	1 perceel, OG is verantwoordelijk voor Integraliteit
Coördinatie	o	t/m bestek bij OG en m.b.t. ontwerpzaken tot in uitvoering	o	t/m TO bij OG en m.b.t. ontwerpzaken tot in uitvoering	o	Vanaf DO geheel bij ON	o	Vanaf DO geheel bij ON
Impact van wijzigingen	o	Wijzigingen vanaf bestek financieel verrekenen in mmw	+	Bijna tot aan uitvoering kunnen wijzigingen worden doorgevoerd	-	Wijzigingen hebben veel invloed op het proces en de financiën	-	Wijzigingen hebben veel invloed op het proces en de financiën
Ervaring OG en opdrachtnemer	+	Aan beide kanten ruime ervaring	+	Aan beide kanten ruime ervaring	+/-	Bij Gemeente Zwolle in bwk hoek minder, bij gespecialiseerde aannemers meer, ervaringen zijn wisselend	o	Contracten incl. onderhoud beslaan een klein deel van de markt

Planning	-	aanbestedingstraject na besteksuitwerking	+	Op onderdelen DO+, fases TO en voorbereiding kunnen in elkaar geschoven worden	-	Aanloopfase aannemer + procesinrichting	-	Aanloopfase aannemer + procesinrichting

Tabel 2: Voor- en nadelen van deze contractvormen

Toelichting afkortingen:

E&B (UAV-gc): Engineer & Build (uniforme administratieve voorwaarden geïntegreerd contract)

EBM (UAV-gc): Engineer, Build & maintain (uniforme administratieve voorwaarden geïntegreerd contract)

OG: Opdrachtgever (aanbestedende partij)

ON: Opdrachtnemer (bouwende partij)

DO: Definitief Ontwerp

TO: Technisch Ontwerp

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 52261

Onderwerp Verkenning mogelijkheden aanbesteding WRZV-hallen

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Toekomstige invulling Nooterhof
portefeuillehouder	William Dogger
informant	Have, Stef ten (2154)
medeopstellers	
afdeling	Proces- Programma- en Projectmanagement
bijlagen	Voorstel: Informatienota Toekomstige invulling Nooterhof

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:

1. De stand van zaken rondom de nieuwe invulling van de Nooterhof

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 11 december 2018

Onderwerp	Toekomstige invulling Nooterhof
Versienummer	V1.1

Portefeuillehouder W. Dogger

Informant S. ten Have
Afdeling Proces-, Programma- en Projectmanagement / PPP
Telefoon 038 498 2154
Email S.ten.Have@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. De stand van zaken rondom de nieuwe invulling van de Nooterhof

Datum 11 december 2018

Inleiding
In het voorjaar heeft Landstede aan de gemeente aangegeven het beheer van het Doepark Nooterhof per 1 oktober 2018 terug over te dragen aan de gemeente na een periode van 12 jaar verantwoordelijk te zijn geweest voor het onderhoud en exploiteren van het groengebied rondom de Kruidwisch. De afgelopen periode is er gekeken wat de mogelijkheden voor een toekomstige invulling voor het gebied zijn. Hierbij is gekeken welke randvoorwaarden daarbij horen en zijn er gesprekken gevoerd met de vastgoedeigenaren in het gebied en potentiele initiatieven.

Het gebied waarover we spreken beslaat bruto circa 4,14 ha groengebied. Daarbinnen is circa 0,74 ha eigendom van Landstede, merendeels in de vorm van gebouwen (C). Het Earthship (B) is eigendom van de stichting Earthship (met als deelnemers in de stichting SWZ en Landstede). De Kruidwisch (A) is inmiddels door Landstede verkocht aan een andere partij. Het gebied zelf, met uitzondering van de parkeerplaats (D), is eigendom van de gemeente. Het rood omlijnde gebied (netto 1,66 ha) viel onder de onderhoudsovereenkomst met Landstede (het zogenaamde gebied “binnen de hekken”) De daar gelegen tuinen waren een overdag openbaar toegankelijk parkgebied.

Kernboodschap
De afgelopen periode heeft de overdracht van het gebied terug naar de gemeente plaatsgevonden. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd over de toekomstige invulling van zowel het park (gemeente) als het Earthship (stichting). Dit heeft niet geleid tot nieuwe invulling, mede gezien de versnipperde eigendomssituatie. Voor een meer intergrale aanpak van het gebied zou het betrekken van het Earthship een kans zijn, een overdracht van het Earthship naar de gemeente zal daarom worden onderzocht.

Achtergrond
Sinds 2007 is het doepark Nooterhof door Landstede beheerd. De gemeente heeft de grond om niet beschikbaar gesteld aan Landstede. Het vastgoed in het gebied en de parkeerplaats is niet van de gemeente en eigendom van diverse partijen. Per 1 oktober 2018 is het beheer van het park terug overgedragen door Landstede aan de gemeente. In de periode tot 1 april wordt er onderhoud aan het park gepleegd door de ROVA aan het park gericht op het in stand houden van het park. Daarnaast hebben diverse partijen interesse getoond in de Nooterhof. Daarbij wordt wel aangegeven dat alleen het park weinig mogelijkheden biedt. Veel initiatieven geven aan dat een binnenruimte ter

ondersteuning aan activiteiten in het park een randvoorwaarde is. Het betrekken van één van de gebouwen zou het dan ook kansrijker maken om een goede invulling te vinden.

Stand van zaken
Naar aanleiding van de signalen over de wens tot gebruik van één van de gebouwen die uit de gesprekken met potentiele initatiefnemers naar voren kwam is gekeken wat de mogelijkheden zijn. Voor de huidige gebouwen geldt dat het Ateliergebouw momenteel voor onderwijsdoeleinden wordt gebruikt en de oude Kruidwisch in gebruik is als kinderopvang. Deze gebouwen zijn nu niet beschikbaar voor gebruik door een initiatiefnemer in combinatie met het park. Voor het Earthship is de situatie anders. Dit is eigendom van de stichting Earthship, deze stichting heeft aangegeven open te staan voor verkoop van het gebouw. Er is in de afgelopen maanden gekeken of er een partij gevonden kon worden die zowel geintereseerd was in aankoop van het Earthship als het invullen van het park. Deze gesprekken hebben uiteindelijk niet geleid tot een partij die hier op die manier een rol in wilde spelen.

Mede door het versnipperde eigendom is het lastig om tot een integrale aanpak voor de Nooterhof te komen. Alleen het park blijkt potentiele initiatieven te weinig mogelijkheden te bieden om er iets te kunnen doen terwijl aankoop van het Eartshship voor dergelijke initiatieven over het algemeen niet haalbaar is. Anderzijds kan het Earthship ook niet goed functioneren zonder gebruik van het park / de tuinen. De kans dat er daadwerkelijk een nieuw initiatief zich aandient dat hier (zonder gebouw) een plek vindt is klein. In dat geval blijft er eigenlijk alleen het beheer van het park over wat bij een partij belegd zou kunnen worden. Vanuit dat perspectief is gekeken of er mogelijkheden zijn om dit meer integraal aan te pakken. De overdracht van het Earthship naar de gemeente is hierbij een scenario dat onderzocht kan worden. Hiermee biedt de uitvraag richting initiatiefnemers potentieel meer mogelijkheden en is de kans op een toekomstige invulling die aansluit bij de randvoorwaarden naar verwachting kansrijker. Er zal worden onderzocht of en onder welke voorwaarden overdracht een mogelijkheid is.

Randvoorwaarden
Los van welk initiatief er ook een plek zal krijgen in de Nooterhof zijn er een aantal uitgangspunten. In de afgelopen jaren heeft het park zich namelijk ontwikkeld tot een levendige plek in de Hoofdgroenstructuur van de stad, aan de rand van Assendorp, waar met name in de zomerperiode veel activiteiten plaatsvinden waarbij het groene karakter van het gebied benut wordt. Uitgangspunt bij het komen tot een nieuwe invulling is dan ook dat het gebied zijn groene karakter behoudt en de openbare toegankelijkheid en huidige waarde voor de stad van het park behouden blijft. Extra bebouwing is dan ook niet of slechts zeer beperkt mogelijk. Eventuele aanpassingen zullen zorgvuldig moeten worden afgewogen. Aangezien het vastgoed in het gebied geen eigendom is van de gemeente is met de huidige vastgoedeigenaren gekeken naar hun positie en ideeen. Voor het zoeken naar een nieuwe invulling maakt het nogal verschil of er gezocht wordt voor alleen het park of dat daar wellicht een van de gebouwen ook een rol in speelt.

Uitvraag
Zoals tijdens gesprekken met potentiele initiatiefnemers naar voren is gekomen maakt het wel of niet kunnen betrekken van een gebouw in hun plannen een behoorlijk verschil. Het uitgangspunt hierbij is in ieder geval een openbare uitvraag waarbij geinteresseerde partijen (al dan niet in combinatie) hun plan in kunnen dienen.

Tijdelijke invulling
De winterperiode was normaal gesproken altijd een periode waarin het park minder gebruikt werd. Het voorjaar staat echter al weer snel voor de deur en brengt voor een dergelijk park de nodige werkzaamheden met zich mee. Normaal gesproken opende het park altijd haar seizoen op 1 april. Echter omdat er nog geen zicht is op een concrete permanente invulling is het goed alvast na te denken over een tijdelijk invulling voor 2019. Door te kiezen voor een tijdelijke invulling is het park in 2019 wel gewoon open en heeft het zijn functie en kan er parallel hieraan de definitieve invulling worden afgerond. De Zwolse natuurclubs hebben aangegeven hier een rol in te willen spelen voor zowel het ondersteunen van initiatieven en organiseren van evenementen als het beheer. In januari zal er met deze clubs verder hierover gesproken worden en een plan de campagne voor 2019 worden opgesteld.

Consequenties
1. De gemeente gaat op zoek naar een andere partij die de exploitatie van het gebied op zich neemt en waarbij wordt aangesloten bij de ligging en karakteristiek van het gebied.
2. De gemeente onderzoekt wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot een mogelijke verwerving van het Eartship om een integrale aanpak mogelijk te maken.
3. Er wordt met de Zwolse natuurclubs verkend wat de mogelijkheden zijn voor een tijdelijke invulling van het gebied voor het seizoen 2019. Daarnaast kunnen zij een rol spelen in het proces om te komen tot een definitieve invulling.

Financien
Afhankelijk van gesprekken met de stichting Earthship zal kunnen worden ingeschat wat de financiele consequenties van een eventuele overdracht van het Earthship aan de gemeente zouden zijn. Op basis hiervan kan een business case opgesteld worden. Indien er geen beheerder voor het gebied zou worden gevonden, dan zijn de jaarlijkse kosten voor het beheer en onderhoud van het gebied voor de gemeente. De ervaring van Landstede uit de afgelopen jaren leert dat deze kosten circa € 80.000 per jaar bedragen. De kosten voor het onderhoud dat momenteel plaatsvindt en de kosten om te komen tot een uitvraag voor een nieuwe invulling zijn reeds gedekt binnen bestaande middelen.

Communicatie
De direct betrokken partijen zullen worden geinformeerd over de stand van zaken. Dit geldt ook voor de potentiele initiatieven die zich gemeld hebben.

Vervolg
Op korte termijn worden er verdere gesprekken met stichting Eartship gevoerd en zullen er plannen gemaakt worden voor een eventuele tijdelijke invulling.

Openbaarheid
Dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

Datum 11 december 2018

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 52265

Onderwerp Toekomstige invulling Nooterhof

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Stand van zaken Kamperlijn
portefeuillehouder	William Dogger
informant	Scheper, Michiel (2193)
medeopstellers	Eysbach, Patrick (2768) Scheper, Michiel (2193)
afdeling	Proces- Programma- en Projectmanagement
bijlagen	Voorstel: Informatienota Stand van zaken Kamperlijn Bijlage: Bijlage 1 Evaluatie bodemprobleem project Zwolle-Kampen

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
1. Het onderzoeksrapport naar de oorzaken van de bodemproblematiek op de Kamperlijn.
2. Het vervolg voor wat betreft de ingebruikname van de halte Stadshagen.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 20 december 2018

Onderwerp	Vervolg Kamperlijn
Versienummer	1

Portefeuillehouder W. Dogger

Informant M. Scheper
Afdeling Projectontwikkeling
Telefoon 038 498 2193
Email M.Scheper@zwolle.nl

Bijlagen 1. Evaluatie bodemproblematiek project Zwolle-Kampen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. Het onderzoeksrapport naar de oorzaken van de bodemproblematiek op de Kamperlijn.

2. Het vervolg voor wat betreft de ingebruikname van de halte Stadshagen.

Inleiding
Middels deze informatienota wordt u geïnformeerd over de stand van zaken en het vervolg rondom de Kamperlijn. Op 10 september 2018 bent u geïnformeerd over de onderzochte oplossingen door ProRail om de halte Stadshagen in gebruik te kunnen nemen. Tevens is er onderzoek gedaan naar de oorzaken van de bodemproblematiek. Hierover bent u op dinsdag 11 december geïnformeerd. Daarbij bent u ook geïnformeerd over de mogelijkheden die ProRail ziet om de halte in gebruik te kunnen nemen. Bijgevoegd ontvangt u het onderzoek van Twynstra en Gudde over de oorzaken van de bodemproblematiek. In de bijeenkomst van 11 december is namens de provincie Overijssel, de gemeente Kampen en Zwolle gepresenteerd op welke wijze en met inachtneming van welke voorwaarden zij de halte Stadshagen in gebruik wil nemen.
Op basis van bovenstaande is er in het bestuurlijk overleg van maandag 17 december overeenstemming bereikt met ProRail over over een maatregelenpakket om de halte Stadshagen te openen. Naar verwachting is dit mogelijk in december 2019.

Kernboodschap
Evaluatieonderzoek bodemproblematiek
In bijlage 1 is het onderzoeksrapport naar de oorzaken van de bodemproblematiek toegevoegd. Het onderzoek van Twynstra geeft duidelijkheid over hoe de problematiek heeft kunnen ontstaan. Uit het onderzoek blijkt dat ProRail in de voorbereiding en uitvoering van de werkzaamheden haar taken niet goed cq. onvoldoende heeft uitgevoerd. Dit spitst zich met name toe op de analyse en de maatregelen daarop ten aanzien van de bodemgesteldheid. Het onderzoek bevestigt dat de bodemproblematiek niet is veroorzaakt door of naar aanleiding van werkzaamheden van (of het uitblijven van) de provincie Overijssel en/of gemeenten.
Het onderzoek geeft alleen inzicht in de feiten en het feitelijke verloop gedurende de voorbereiding en uitvoering van het project. De juridische schuldvraag zou de uitkomst van een juridische procedure zijn.

Ingebruikname station Stadshagen
De ingebruikname van station Stadshagen kan met verschillende maatregelen. Een belangrijk criterium in de afweging voor het ingebruiknemen is het effect op de kwaliteit van dienstverlening van en de robuustheid van de dienstregeling de huidige en toekomstige reizigers op de Kamperlijn.
Met een pakket van infrastructurele en technische maatregelen is het mogelijk om verantwoord en veilig de halte Stadshagen in de dienstregeling op te nemen. Hiermee kan het station Stadshagen worden geopend.
ProRail gaat een pakket aan infrastructurele maatregelen uitvoeren waarmee de benodigde rijtijdwinst wordt gerealiseerd. Het effect daarvan is dat het mogelijk wordt om te kunnen stoppen op station Stadshagen. Er worden o.a. seinen aangepast, borden en beveiliging worden gewijzigd van 140 km/u naar 100 km/u en wordt de keertimer (hierdoor kunnen treinen sneller vertrekken) voor de overweg Veerallee aangepast. Ook wordt de energievoorziening versterkt, waardoor de treinen sneller kunnen optrekken. De benodigde rijtijdwinst wordt verder gerealiseerd door korter te stoppen op station Stadshagen en de trein op station Zwolle eerder te laten vertrekken en aan te laten komen.
Aanvullend wordt mogelijk het perron in Stadshagen verlengd, zodat machinisten ruimte hebben om te kunnen stoppen op station Stadshagen en wordt indien nodig de snelheid tussen de overweg Veerallee en station Stadshagen verhoogd tot ca. 130 km/u.

Inspectief Leefbaarheid en Transport (ILT)
Met het voorgestelde maatregelenpakket hebben de betrokken partijen er vertrouwen in dat er een veilige en verantwoorde dienstregeling kan worden gereden. Om deze daadwerkelijk te kunnen en te

mogen uitvoeren moet ILT hieraan haar goedkeuring verlenen. Dit wordt zo spoedig mogelijk in 2019 opgestart.

Consequenties

- Doordat de dienstregeling gereden wordt met 100 km/uur in plaats van de oorspronkelijk beoogde 140 km/uur is de ruimte voor het opvangen van eventuele vertragingen gering en is er minder overstaptijd op station Zwolle waardoor de overstap op station Zwolle in de richting van Lelystad en Den Haag niet gehaald wordt.
- Gezien de voorkeur van de betrokken overheden om de halte Stadshagen zo snel mogelijk in gebruik te nemen en niet via een lange juridische procedure een oplossing te forceren, wordt het maatregelenpakket door ProRail gefinancierd en uitgevoerd onder voorwaarde van finale kwijting.

Communicatie

Op vrijdag 21 december vindt een persconferentie plaats met alle betrokken partijen: ProRail, provincie Overijssel, Keolis, gemeente Kampen en Zwolle.

Vervolg

- Bij de ingebruikname van de halte Stadshagen wordt ook de busverbinding voor scholieren vanuit Stadshagen opgenomen in de dienstregeling.
- Vanaf januari 2019 wordt in samenwerking met de betrokken partijen gewerkt aan de verdere voorbereiding en realisatie van de voorgestelde maatregelen.

Openbaarheid

Deze nota en bijlagen zijn openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 50006

Onderwerp Stand van zaken Kamperlijn

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 04-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

Twynstra Gudde

Evaluatie bodemprobleem project Zwolle-Kampen

ProRail

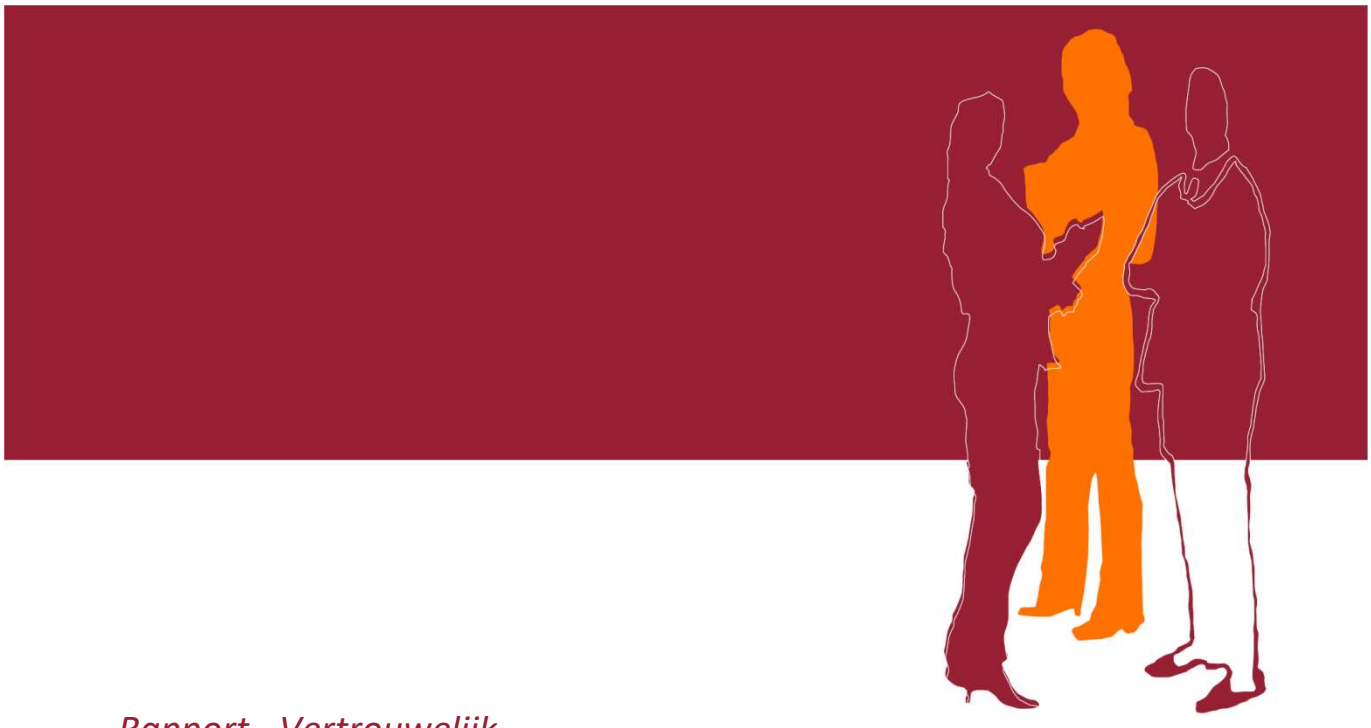

Rapport - Vertrouwelijk

13 juni 2018

ir. J.M. (Jaap) Groenendijk

WO-1806-0094-ikg

Inhoudsopgave

1. Inleiding **1**
1.1 Project Zwolle-Kampen 1
1.2 Evaluatie bodemprobleem project Zwolle-Kampen 1
1.3 Aanpak evaluatie project Zwolle-Kampen 2

2. Conclusies **4**
2.1 Verloop project Zwolle-Kampen 4
2.2 Verklaring verloop project Zwolle-Kampen 6

3. Contractuele afspraken en kaders **7**
3.1 Contractuele afspraken met opdrachtgevers 7
3.2 Contractuele afspraken met opdrachtnemers 8
3.3 Relevante voorschriften en richtlijnen 9

4. Verloop project Zwolle-Kampen I **11**
4.1 Keuze voor doorontwikkeling als treindienst 11
4.2 Planuitwerking project Zwolle-Kampen 12
4.3 Aandacht voor stabiliteit bodem in planuitwerkingsfase 14
4.4 Realisatie project Zwolle-Kampen 18
4.5 Aandacht voor stabiliteit bodem in realisatiefase 19
4.6 Ingebruikname vernieuwde spoor Zwolle-Kampen 21

5. Verloop project Zwolle-Kampen II **22**
5.1 Herstel beschadigde bovenleiding 22
5.2 Bodemprobleem komt aan het licht 22

6. Analyse verloop project Zwolle-Kampen **27**
6.1 Aandacht voor stabiliteit bodem onder spoorlijn 27
6.2 Confrontatie met contractuele afspraken 29
6.3 Duidelijkheid op een laat moment 31

Literatuurlijst

1. Inleiding

Dit rapport bevat de uitkomsten van de evaluatie van het in het project Zwolle-Kampen aan het licht gekomen bodemprobleem.

1.1 Project Zwolle-Kampen

In 2017 is het dertien kilometer lange spoor tussen Zwolle en Kampen compleet vernieuwd. Met man en macht is gewerkt aan het vervangen van ballast, dwarsliggers en spoorstaven, evenals aan het aanleggen en aansluiten van de bovenleiding. Ook is het nieuwe station Zwolle Stadshagen gebouwd (inclusief onderdoorgang) en is station Kampen aangepakt (nieuw perron en stationsplein) (www.prorail.nl).

De bedoeling was om met ingang van de nieuwe dienstregeling op 10 december 2017 met 140 km/u te gaan rijden en ook station Zwolle Stadshagen in gebruik te nemen[1]). Het loopt echter anders dan verwacht. Kort voor de ingang van de nieuwe dienstregeling komt een bodemprobleem aan het licht als de nieuwe, elektrische Flirt-treinen voor het eerst over het spoor rijden. De bodem onder de spoorlijn (het baanlichaam of de onderbouw) zou onvoldoende stabiel zijn. In overleg kiest ProRail ervoor om vooralsnog met 100 km/u te blijven rijden en station Zwolle Stadshagen nog niet in gebruik te nemen. Dat laatste om de reizigers op station Zwolle voldoende overstaptijd te blijven bieden (www.prorail.nl).

Naast het maken van plannen om station Zwolle Stadshagen zo snel mogelijk in gebruik te nemen in een voor reizigers betrouwbare dienstregeling, onderzoekt ProRail hoe het kan dat de stabiliteit van de bodem onder de spoorlijn vooraf niet goed genoeg in beeld is gebracht (www.prorail.nl).

1.2 Evaluatie bodemprobleem project Zwolle-Kampen

ProRail (2018) heeft Twynstra Gudde gevraagd om, in samenwerking met Royal HaskoningDHV, het evaluatieonderzoek uit te voeren. De hoofdvraag van de evaluatie is:

> *'Welke feiten hebben ertoe geleid dat treinen in plaats van met de beoogde 140 km/u maar met 100 km/u kunnen rijden op de Kamperlijn?'*

Daarbij is gevraagd een onderscheid te maken naar *'hoe het is gegaan (reconstructie feitelijk verloop) en waarom het is gegaan zoals het is gegaan (verklaring feitelijk verloop, mede in relatie tot contractuele afspraken)'*.
Ook is gevraagd mee te nemen *'het late moment waarop duidelijk werd dat er geen 140 km/u kon worden gereden (…), inclusief de communicatie met belanghebbenden daarover'*.

Het evaluatieonderzoek kijkt naar zowel de bijdrage van ProRail als opdrachtgever en haar opdrachtnemers (ingenieursbureau en aannemer), als de relatie van ProRail als gedelegeerd opdrachtgever en haar opdrachtgevers (provincie en gemeenten). Daarnaast maakt Royal HaskoningDHV een analyse van het al dan niet uitgevoerde geotechnisch onderzoek.

---

[1]) Het vernieuwde spoor was op 28 augustus 2017 klaar. Tot de ingang van de nieuwe dienstregeling op 10 december 2017 rijdt de NS nog met dieseltreinen (100 km/u). Met ingang van de nieuwe dienstregeling rijdt Keolis met nieuwe, elektrische Flirt-treinen (Blauwnet).

1.3 Aanpak evaluatie project Zwolle-Kampen

Het evaluatieonderzoek is uitgevoerd in vier fasen:

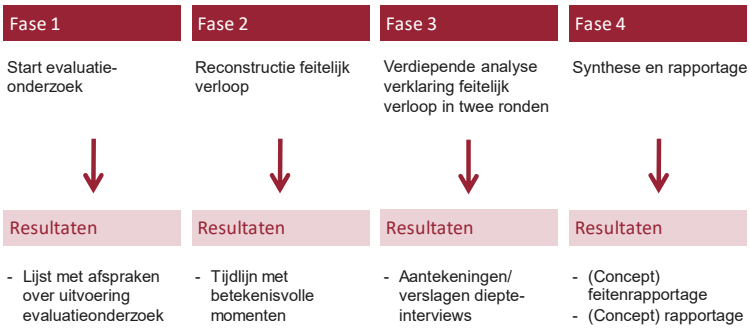

Figuur 1. Gefaseerde aanpak evaluatie bodemprobleem project Zwolle-Kampen

In de eerste fase is de aanpak van het evaluatieonderzoek besproken met de contactpersoon van ProRail en zijn afspraken gemaakt over de uitvoering van het evaluatieonderzoek en de samenwerking met Royal HaskoningDHV. Ook is het verloop van het project Zwolle-Kampen verkennend besproken met de projectmanager en projectcoördinator van ProRail.

In de tweede fase is het feitelijk verloop van het project Zwolle-Kampen in grote lijnen gereconstrueerd op basis van bureauonderzoek. Op verzoek is door ProRail relevante informatie beschikbaar gesteld. Dit betreft contractuele afspraken, relevante ontwerpvoorschriften en richtlijnen, relevante documenten uit het projectdossier, verslagen van de projectgroep Kamperlijn en e-mailwisselingen. Op basis van de reconstructie zijn betekenisvolle momenten met het oog op het in het project Zwolle-Kampen aan het licht gekomen bodemprobleem geïdentificeerd.
De eerste bevindingen zijn besproken met de contactpersoon van ProRail.

In de derde fase is een verdiepende analyse uitgevoerd naar een verklaring van het feitelijk verloop van het project Zwolle-Kampen. Informatie is verzameld via aanvullend bureauonderzoek en vooral via diepte-interviews met betrokken managers, projectmanagers, bouwmanagers en deskundigen. In de eerste ronde intern ProRail, in de tweede ronde ook extern bij het ingenieursbureau, de aannemer, provincie en gemeenten. Van de interne diepte-interviews zijn aantekeningen voor eigen gebruik gemaakt, van de externe diepte-interviews is een verslag gemaakt dat ter verificatie aan de geïnterviewde personen is voorgelegd.
De tussentijdse bevindingen zijn besproken met de contactpersoon van ProRail.

In de vierde fase is in twee stappen de rapportage opgesteld. In de eerste stap is het feitelijk verloop van het project Zwolle-Kampen – hoofdstuk 3, 4 en 5 van dit rapport – uitgewerkt en besproken met de opdrachtgever en contactpersoon van ProRail.
In de tweede stap zijn de verklaringen voor het feitelijk verloop van het project Zwolle-Kampen uitgewerkt; waarom is het gaan zoals het is gegaan? De door Royal HaskoningDHV gemaakte analyse van het al dan niet uitgevoerde geotechnisch onderzoek is bij de uitwerking betrokken. De resultaten en conclusies zijn beschreven. Het conceptrapport is besproken met de opdrachtgever en contact-persoon van ProRail, waarna het conceptrapport voor een check op feitelijke juistheid is voorgelegd aan betrokken personen[2]). De op- en aanmerkingen zijn verwerkt.

In het rapport is een onderscheid gemaakt naar feiten (de bronvermelding verwijst naar de literatuurlijst achter in het rapport), ervaringen van betrokken personen en analyses en conclusies van Twynstra Gudde (geschreven in de 'wij-vorm').

[2]) Bij de check op feitelijke juistheid plaatsen het ingenieursbureau, de aannemer, provincie en gemeenten ieder voor zich enkele kanttekeningen. Samengevat is de belangrijkste kanttekening dat de check op feitelijke juistheid door betrokken personen niet wil zeggen dat men ook instemt met de uitkomsten van de evaluatie. Daarbij wijst men erop dat de hoofdvraag van de evaluatie door ProRail is bepaald, evenals dat de analyse van het verloop van het project Zwolle-Kampen en de conclusies niet zijn voorgelegd aan betrokken personen. (De check op feitelijke juistheid heeft betrekking op de beschrijving van de contractuele afspraken en kaders en de presentatie van het feitelijk verloop van het project Zwolle-Kampen).

2. Conclusies

In dit hoofdstuk presenteren wij onze conclusies in de vorm van de beantwoording van de hoofdvraag van de evaluatie van het in het project Zwolle-Kampen aan het licht gekomen bodemprobleem.

2.1 Verloop project Zwolle-Kampen

Over de toekomst van het spoor tussen Zwolle en Kampen is de nodige discussie geweest. Uiteindelijk kiezen provincie Overijssel, gemeente Kampen en gemeente Zwolle voor de doorontwikkeling als treindienst. Bij de keuze is ProRail als beheerder van de spoorweginfrastructuur nauw betrokken.
ProRail Regio Noord-Oost is ook verantwoordelijk voor het gelijktijdig realiseren van de bovenbouwvernieuwing.

Het bodemprobleem dat kort voor de ingang van de nieuwe dienstregeling op 10 december 2017 aan het licht komt, heeft iedereen verrast. Iedereen heeft zich ingezet om het spoor tussen Zwolle en Kampen dusdanig te vernieuwen om met ingang van de nieuwe dienstregeling met 140 km/u te gaan rijden en ook station Zwolle Stadshagen in gebruik te nemen.
In de evaluatie is een reconstructie gemaakt van het feitelijk verloop van het project Zwolle-Kampen, in twee delen. Deel I loopt van de keuze voor de doorontwikkeling als treindienst tot en met de ingebruikname van het vernieuwde spoor tussen Zwolle en Kampen, deel II loopt tot en met de keuze om vooralsnog met 100 km/u te blijven rijden en station Zwolle Stadshagen nog niet in gebruik te nemen.

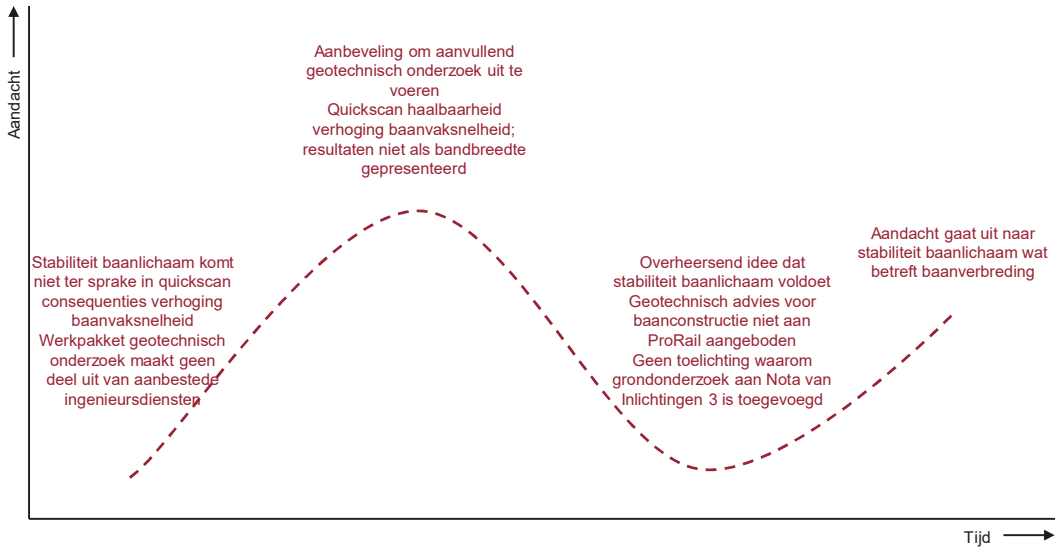

Figuur 2. Aandacht voor stabiliteit baanlichaam in een oogopslag

Aanvankelijk is er in de planuitwerkingsfase niet of nauwelijks aandacht voor de stabiliteit van het baanlichaam. De context is er ook een waarin het overheersende idee is dat al veel onderzoek is gedaan. Dat neemt niet weg dat het onderzoeken van de benodigde infrastructurele aanpassingen en kosten voor een verhoging van de baanvaksnelheid naar 140 km/u onderdeel is van de door ProRail uit te werken voorkeursvariant.

In deze door ProRail (2014h) uitgevoerde quickscan *Snelheidsverhoging Zwolle-Kampen; consequenties verhoging baanvaksnelheid van 100 naar 140 km/u* komt de stabiliteit van het baanlichaam niet ter sprake. Mede als gevolg daarvan maakt het werkpakket geotechnisch onderzoek geen deel uit van de aanbestede ingenieursdiensten.

Het verandert als het ingenieursbureau, mede naar aanleiding van reviewcommentaar van ProRail op het functioneel integraal systeemontwerp, aanbeveelt om aanvullend geotechnisch onderzoek uit te voeren. Het onderzoek is bedoeld om zekerheid te krijgen dat de elektrificatie en de verhoging van de baanvaksnelheid, evenals de baanverbreding en de bouw van de onderdoorgang bij station Zwolle Stadshagen, realiseerbaar zijn.

Voor het aanvullend geotechnisch onderzoek dient het ingenieursbureau *VTW029 Geotechnische onderzoeken* in. Vanwege de financiële consequenties vraagt ProRail het ingenieursbureau om het aanvullend geotechnisch onderzoek te 'optimaliseren' (lees: beknopter aanvullend geotechnisch onderzoek dan aanvankelijk door het ingenieursbureau voorgesteld) en een apart verzoek in te dienen voor een quickscan naar de haalbaarheid van de verhoging van de baanvaksnelheid (*VTW039 Quickscans geotechniek ten behoeve van snelheidsverhoging*).
In de *Quickscan haalbaarheid snelheidsverhoging* is de dynamische indrukkingseis/kritische snelheid beoordeeld. De conclusie is dat de stabiliteit van het baanlichaam voldoet, omdat op de meest ongunstige deelsectie 60% van de kritische snelheid op 146 km/u ligt, wat hoger is dan de ontwerpsnelheid van 140 km/u. Daarnaast is de aanbeveling om aanvullend grondonderzoek uit te voeren om de aangenomen geotechnische grondparameters te bevestigen (Arcadis, 2015e). De systeemspecialist geotechniek wijst er in zijn reactie op dat afhankelijk van de aangenomen grondparameters voor veen de kritische snelheid tussen de 108 en 184 km/u ligt en dus ook lager kan zijn dat de ontwerpsnelheid.

Het overheersende idee dat de stabiliteit van het baanlichaam voldoet, maakt dat er niet voldoende scherpte is als het door Fugro uitgevoerde aanvullend grondonderzoek beschikbaar is. Weliswaar wordt het grondonderzoek in *Nota van inlichtingen 3* aan het aanbestedingsdossier toegevoegd, het geotechnisch advies voor baanconstructie – eveneens onderdeel van *VTW R-001 Geotechnisch onderzoek* – komt niet ter sprake. Dit advies is door het ingenieursbureau niet aan ProRail aangeboden.

In de realisatiefase gaat de aandacht vooral uit naar de stabiliteit van het baanlichaam wat betreft de baanverbreding. Het uitvoeringsontwerp is uitgedetailleerd in de *Ontwerpnota UO baanlichaam* die door de aannemer is geverifieerd en door ProRail en het ingenieursbureau getoetst en geaccepteerd (BAM Infra, 2017b).
Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden er geen signaleringen gedaan.

Na twaalf weken kan vanaf 28 augustus 2017 weer met de trein tussen Zwolle en Kampen worden gereisd. NS rijdt tot de ingang van de nieuwe dienstregeling op 10 december 2017 nog met de vertrouwde dieseltrein, daarna is het de bedoeling dat Keolis met nieuwe, elektrische Flirt-treinen gaat rijden. Met de opdrachtgevers is overeengekomen dat de elektrificatie op 1 november 2017 wordt opgeleverd voor het proefbedrijf.

Op 1 november 2017 komt er echter een melding binnen bij ProRail Regio Noord-Oost dat bij een treinpassage een bovenleidingpaal visueel beweegt. Metingen worden uitgevoerd en een tijdelijke oplossing, bestaande uit het stellen van de bovenleidingpalen die scheef staan en het schoren van de bovenleidingpalen die bewegen, wordt bedacht.

Tijdens de eerste opleidingsritten in de nacht van 24 op 25 november 2017 blijkt de gekozen oplossing nog niet voldoende. Bovendien blijkt dat bij snelheden boven de 100 km/u de onderbouw in beweging komt. Een en ander komt met het oog op de ingang van de nieuwe dienstregeling in een stroomversnelling. Dan blijkt uit een beknopte analyse van de stabiliteit van het baanlichaam dat die niet voldoet aan de eisen voor een bestaand baanlichaam.
In overleg kiest ProRail ervoor om vooralsnog met 100 km/u te blijven rijden en station Zwolle Stadshagen nog niet in gebruik te nemen.

2.2 Verklaring verloop project Zwolle-Kampen

Wij concluderen dat een aantal feiten het verloop van het project Zwolle-Kampen verklaart:
- er is aanvankelijk niet de aandacht voor geotechnisch onderzoek naar de stabiliteit van het baanlichaam die op basis van de ontwerpvoorschriften verwacht mag worden
- de stabiliteit van het baanlichaam is niet als risico in het risicodossier opgenomen, terwijl daar op momenten dat de stabiliteit van het baanlichaam in beeld wordt gebracht wel aanleiding toe is. Enig optimisme, ingegeven door 'bewezen sterkte' en onvoldoende oog voor de mogelijkheid dat de stabiliteit van het baanlichaam ook niet kan voldoen, geeft reden om de stabiliteit van het baanlichaam niet als risico te zien
- het risico dat naar de realisatiefase is doorgeschoven is onduidelijk, doordat het geotechnisch advies voor baanconstructie niet aan ProRail is aangeboden. Het lijkt op een puzzelstukje dat van tafel is gevallen. Ook wordt niet toegelicht waarom het door Fugro uitgevoerde grondonderzoek aan het aanbestedingsdossier is toegevoegd[3])
- in het aanbestedingsdossier is opgenomen dat voor de bovenleidingpalen fabrieksfunderingen worden toegepast; een geotechnische analyse ter onderbouwing ontbreekt. In de functionele systeemeis dat de baanvaksnelheid moet zijn verhoogd, wordt geen relatie gelegd met (de stabiliteit van) het baanlichaam.

Uit de evaluatie blijkt dat min of meer gelijktijdig met het project Zwolle-Kampen de aandacht voor de aandacht voor de stabiliteit van het baanlichaam, in het bijzonder van bestaande baanlichamen, is toegenomen. Dit heeft geresulteerd in het op 1 juli 2016 van kracht worden van RLN00414-1, *Richtlijn beoordelen constructieve veiligheid bestaande baanlichamen* (ProRail, 2016d). Wat ons niet duidelijk is geworden, is op welke wijze de consequenties van deze richtlijn voor het project Zwolle-Kampen in beeld zijn gebracht.
Toch verschilt de inbedding van het onderwerp stabiliteit baanlichaam binnen ProRail nog van een aantal andere veiligheidsonderwerpen waarvoor diverse checks and balances in het proces zijn opgenomen.
Ook dit verklaart het verloop van het project Zwolle-Kampen.

Tot slot, nadat het bodemprobleem kort voor de ingang van de nieuwe dienstregeling aan het licht komt, worden logischerwijs eerst metingen uitgevoerd en wordt vervolgens in een spoedberaad gezocht naar een oplossing om het proefbedrijf en de exploitatie vanaf 10 december 2017 verantwoord door te kunnen laten gaan. Dat neemt niet weg dat wij concluderen dat het verstandig is om na te gaan hoe opdrachtgevers in een dergelijke situatie beter 'meegenomen' kunnen worden. Juist vanwege de afhankelijkheid van ProRail als beheerder van de spoorweginfrastructuur luistert dit nauw.

[3]) De aanleiding voor het grondonderzoek is niet alleen de aannemer meer informatie te kunnen verstrekken, maar vooral een seismische sondering om aangenomen geotechnische grondparameters te bevestigen.

3. Contractuele afspraken en kaders

Dit hoofdstuk beschrijft de contractuele afspraken tussen ProRail en haar opdrachtgevers, evenals de contractuele afspraken tussen ProRail en haar opdrachtnemers. Ook beschrijft dit hoofdstuk de relevante ontwerpvoorschriften en richtlijnen.

3.1 Contractuele afspraken met opdrachtgevers

Zwolle-Kampen is een gezamenlijk project van zowel provincie Overijssel, gemeente Kampen en gemeente Zwolle als ProRail Regio Noord-Oost. Op hoofdlijnen zijn provincie en gemeenten opdrachtgever voor het elektrificeren van de spoorlijn en het verhogen van de baanvaksnelheid, het bouwen van een nieuw station Zwolle Stadshagen (inclusief onderdoorgang) en het aanpakken van station Kampen. ProRail Regio Noord-Oost is verantwoordelijk voor het gelijktijdig realiseren van de bovenbouwvernieuwing.

Planuitwerking project Zwolle-Kampen

Na de keuze voor de gefaseerde doorontwikkeling als treindienst, vraagt provincie Overijssel (2013b) aan ProRail een plan van aanpak op te stellen voor het uitwerken van de voorkeursvariant Trein+ en het voorbereiden van een realisatieovereenkomst. Op 7 maart 2014 biedt ProRail (2014a) het plan van aanpak *Kamperlijn, uitwerken treinvariant* aan. In het plan van aanpak werkt ProRail onder meer de scope nader uit en beschrijft ProRail de inhoudelijke aanpak en projectorganisatie. Onderdeel van het werkpakket uitwerken voorkeursvariant is het 'onderzoeken van benodigde infra-aanpassingen en kosten voor snelheidsverhoging naar 140 km/u en opstellen keuzenotitie' (ProRail, 2014d: 8).
Op 2 april 2014 geeft provincie Overijssel (2014) ProRail opdracht voor de planuitwerking. De contractuele afspraken zijn vastgelegd in een brief en komen voort uit het door ProRail aangeboden plan van aanpak. De op te leveren resultaten zijn onder meer een functioneel integraal systeemontwerp (FIS), een railverkeerstechnisch ontwerp (RVTO), studierapporten over conditionering en milieueffecten, een informatiedossier indienststellingsvergunning en een realisatieovereenkomst (ProRail, 2014d). Op 9 september 2014 herbevestigt provincie Overijssel de beslissing dat de verhoging van de baanvaksnelheid onderdeel is van de uit te werken voorkeursvariant.

Realisatie project Zwolle-Kampen

De contractuele afspraken voor de daadwerkelijke realisatie van het project Zwolle-Kampen – inclusief voorwaarden, juridische verhoudingen, samenwerking en kostenverdeling[4]) – zijn vastgelegd in de *Projectovereenkomst Zwolle-Kampen*. Deze realisatieovereenkomst is op 30 november 2015 definitief vastgesteld en in de weken daarna ondertekend door respectievelijk provincie Overijssel, gemeente Kampen, gemeente Zwolle en ProRail Regio Noord-Oost.
De *Projectovereenkomst Zwolle-Kampen* regelt ook dat ProRail de regie voert over het proces van voorbereiding, aanbesteding en realisatie van het project Zwolle-Kampen. ProRail (2015e) heeft daartoe het plan van aanpak realisatie *Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* opgesteld.

[4]) Een van de overwegingen bij de *Projectovereenkomst Zwolle-Kampen* is bijvoorbeeld dat ProRail op grond van de *Beheerconcessie 2015-2025* werkzaamheden op verzoek van derden uitsluitend mag uitvoeren onder de voorwaarde dat het beheer van de spoorweginfrastructuur er niet onder mag lijden, de werkzaamheden voor rekening en risico van deze derden geschieden en dit niet mag leiden tot verhoogde aansprakelijkheid voor ProRail.

3.2 Contractuele afspraken met opdrachtnemers

3.2.1 Contractuele afspraken met ingenieursbureau

Voor de engineering in de planuitwerkingsfase en de uitvoeringsbegeleiding in de realisatiefase besteedt ProRail ingenieursdiensten aan[5]). Na beoordeling van de inschrijvingen gunt ProRail (2014e) de opdracht op 24 september 2014 aan Arcadis[6]). De contractuele afspraken zijn vastgelegd in de op 27 oktober 2014 door ProRail ondertekende overeenkomst met bijbehorende contractdocumenten, waaronder de *Vraagspecificatie: opdrachtomschrijving Zwolle-Kampen, elektrificatie en aanleg halte Stadshagen* (ProRail, 2014i). De werkzaamheden die deel uitmaken van de engineering zijn het opstellen van een functioneel integraal systeemontwerp (FIS) en een railverkeerstechnisch ontwerp (RVTO), het maken van een referentieontwerp voor de elektrificatie en (de onderdoorgang bij) het station Zwolle Stadshagen, het opstellen van het aanbestedingsdossier en het begeleiden van de aanbesteding van de realisatie van het project Zwolle-Kampen (ProRail, 2014b, 2014i).

In de planuitwerkings- en realisatiefase geeft ProRail op respectievelijk 11 september 2015 en 8 maart 2016 akkoord op twee verzoeken tot wijziging van het ingenieursbureau die betrekking hebben op geotechnisch onderzoek:

- *VTW039 Quickscans geotechniek ten behoeve van snelheidsverhoging*; het onderzoek is bedoeld om zekerheid te krijgen dat de verhoging van de baanvaksnelheid realiseerbaar is. De werkzaamheden bestaan uit: 'quickscans (trilling en staat van de baan) ten behoeve van de snelheidsverhoging'
- *VTW R-001 Geotechnisch onderzoek*; het onderzoek is bedoeld 'ter onderbouwing van het geotechnisch advies voor de baanconstructie en zal opgenomen worden in het aanbestedingsdossier'. De werkzaamheden bestaan onder meer uit: 'werkzaamheden Fugro grondonderzoek, werkzaamheden Fugro seismische sonderingen (…) (en) geotechnisch advies voor baanconstructie (o.a. zetting bovenleiding en baan berekening statisch/dynamisch).'

3.2.2 Contractuele afspraken met aannemer

Na in de projectgroep Kamperlijn (2015b, 2015c) uitgebreid te hebben gesproken over de contracteringsstrategie, besteedt ProRail de daadwerkelijke realisatie van het project Zwolle-Kampen aan op basis van de *UAV-GC 2005*, waarbij de aannemer het project realiseert door middel van ontwerp- en uitvoeringswerkzaamheden. Na beoordeling van de inschrijvingen gunt ProRail de opdracht op 14 juni 2016 aan BAM Infra Rail[7]). Voor de engineering werkt BAM Infra Rail samen met Sweco. De contractuele afspraken zijn vastgelegd in de op 1 oktober 2016 door ProRail ondertekende basisovereenkomst met bijbehorende contractdocumenten, waaronder de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* (ProRail, 2016e).

---

[5]) In de *Vraagspecificatie: opdrachtomschrijving Zwolle-Kampen, elektrificatie en aanleg halte Stadshagen* is de baanvaksnelheid in de beschrijving van de gewenste situatie optioneel verhoogd naar 140 km/u. Dat heeft een aantal consequenties, waaronder: 'de onderbouw (met name betonnen duikers) is op sterkte gecheckt en eventueel aangepast' (ProRail, 2014i: 8). De projectgroep Kamperlijn (2014b) besluit op 15 juli 2014 het ingenieursbureau de verhoging van de baanvaksnelheid uit te laten werken als onderdeel van de scope.

[6]) Een inschrijving wordt als niet-geldig gekenmerkt (niet reëel aantal uren in relatie tot de uit te voeren werkzaamheden) (ProRail, 2014f).

[7]) Het aanbestedingsresultaat kost vooral gemeente Zwolle nog heel wat hoofdbrekens, omdat het aanbestedingsresultaat voor gemeente Zwolle een sterk negatief resultaat laat zien ten opzichte van de met de Standaardsystematiek voor Kostenramingen gemaakte kostenraming (Gemeente Zwolle, 2016; Projectgroep Kamperlijn, 2016b; Provincie Overijssel, 2016b).

Met betrekking tot het elektrificeren van de spoorlijn is in de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* als functionele eis opgenomen dat het spoor tussen Zwolle en Kampen moet zijn geëlektrificeerd. Met betrekking tot de draagconstructie is voor de bovenleidingpaal-fundering onder meer als functionele eis opgenomen dat op enkele plekken een boorpaal moet worden toegepast voor de bovenleidingpaal en afspanpaal (ProRail, 2016e)[8]). Dat is ook op het referentie-ontwerp bovenleiding, dat als informatief document in het aanbestedingsdossier is toegevoegd, aangegeven.
Daarnaast is in het *Railverkeerstechnisch ontwerp R-473100 Zwolle-Kampen*, dat als bindend document in het aanbestedingsdossier is toegevoegd, opgenomen dat het spoor tussen Zwolle en Kampen wordt voorzien van het klassieke 1500V B1 bovenleidingsysteem. 'Dit is een vast boven-leidingsysteem met beweegbare afgespannen dubbele rijdraad (…), een vast afgespannen draagkabel (…) en een versterkingsleiding (…). De draagconstructie bestaat uit enkele HE-palen met AEL-armen en fabrieksfunderingen' (Arcadis, 2016: 20).

Met betrekking tot het realiseren van de bovenbouwvernieuwing is in de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* als functionele eis opgenomen dat de in de takenlijst bovenbouwvernieuwing omschreven werkzaamheden moeten worden uitgevoerd (op hoofdlijnen het vervangen van ballast, dwarsliggers en spoorstaven). Daarnaast is als functionele eis opgenomen dat het baanlichaam tussen km 88,97 en km 91,2 moet worden verbreed, evenals tussen km 100,1 en km 100,4. Dat laatste is nodig, omdat 'de bestaande baan is verzakt' (ProRail, 2016e: 26). Dat is ook op het referentieontwerp baan en spoor, dat als informatief document in het aanbestedings-dossier is toegevoegd, aangegeven.

Met betrekking tot het verhogen van de baanvaksnelheid is in de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* als functionele systeemeis opgenomen dat de baanvaksnelheid tussen km 91,4 en km 100,7 moet zijn verhoogd tot 140 km/u (ProRail, 2016e).

3.3 Relevante voorschriften en richtlijnen

De voor de stabiliteit van het baanlichaam relevante voorschriften en richtlijnen zijn (vergelijk Royal HaskoningDHV, 2018b):

In OVS00056-7.1, *Ontwerpvoorschrift baanlichaam en geotechniek* zijn de eisen en toetsingscriteria voor het ontwerp en de beoordeling van het baanlichaam van nieuwe spoorlijnen én aanpassingen van bestaande spoorlijnen opgenomen. Paragraaf 6.2 beschrijft de toetsingscriteria voor de stabiliteit van het baanlichaam en paragraaf 7.3 beschrijft de toetsingscriteria voor de dynamische indrukkingseis/ kritische treinsnelheid. De kritische treinsnelheid moet worden beschouwd bij een baanvaksnelheid hoger dan 100 km/u (ProRail, 2016b).

Vanaf 1 juli 2016 is RLN00414-1, *Richtlijn beoordelen constructieve veiligheid bestaande baan-lichamen* van kracht. In de richtlijn zijn de eisen opgenomen om eenduidig bestaande baanlichamen te toetsen. De richtlijn moet onder meer worden gebruikt bij een verhoging van de baanvaksnelheid of de aslasten. De veiligheid van een bestaand baanlichaam voordat deze verbouwd mag worden, dient minimaal het zogenoemde verbouwniveau te halen (ProRail, 2016d).

[8]) In de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* is als functionele eis opgenomen dat een boorpaal moet worden toegepast voor de bovenleidingpaal op km 110,92 op station Kampen (VSE – 477), evenals voor de afspanpaal op station Kampen (VSE – 021). 'In verband met de beschikbare ruimte (…) wordt van een normale fundering afgeweken', aldus de toelichting op de laatste functionele eis (ProRail, 2016e: 95). In *Nota van inlichtingen 3* wordt een nieuwe versie van het referentieontwerp voor de elektrificatie toegevoegd, waarin een extra boorpaal voor de bovenleiding is toegevoegd.

In OVS00024-8.1, *Ontwerpvoorschrift bovenleiding en draagconstructie* zijn de eisen opgenomen die de ontwerper in staat stellen keuzen te maken bij de toe te passen fundering voor de bovenleiding. Het ontwerpvoorschrift gaat uit van standaard toepassing van een prefab fundering. Daarnaast worden alternatieve funderingsmethoden beschreven die worden toegepast in situaties waar sprake is van ontoelaatbare zetting van het baanlichaam of de ondergrond. Tot de mogelijkheden behoren paal-funderingen, waarvan de functie is gebaseerd op dieptewerking (ProRail, 2006).

4. Verloop project Zwolle-Kampen I

Dit hoofdstuk presenteert het eerste deel van de reconstructie van het feitelijk verloop van het project Zwolle-Kampen, van de keuze voor de doorontwikkeling als treindienst tot en met de ingebruikname van het vernieuwde spoor tussen Zwolle en Kampen.

Over de geschiedenis van het Kamperlijntje valt genoeg te vertellen[9]). En ook over de toekomst van het spoor tussen Zwolle en Kampen is de nodige discussie geweest. Naar aanleiding van de aanleg van de Hanzelijn is de vraag of het Kamperlijntje in stand gehouden moet worden. Provincie Overijssel, gemeente Kampen en gemeente Zwolle zien in 2005 na onderzoek evenwel voldoende potentie in het realiseren van een hoogwaardige openbaar vervoerverbinding op het traject Zwolle-Kampen. Na decentralisatie van de spoorlijn is in 2009 aanvankelijk het idee om het spoor tussen Zwolle en Kampen te 'vertrammen'. Een voorstel om trams in plaats van treinen te laten rijden op regionale spoorlijnen heeft eerder de innovatieprijs van ProRail gewonnen en het traject Zwolle-Kampen leent zich uitstekend voor een eerste proef. Plannen worden gemaakt, maar de aanbesteding van Regiotram Zwolle-Kampen leidt niet tot gunning en de toekomst van het Kamperlijntje is in 2012 opnieuw onzeker. Provincie Overijssel, gemeente Kampen en gemeente Zwolle besluiten dat een heroriëntatie op de verschillende mogelijkheden voor het realiseren van een hoogwaardig openbaar vervoerverbinding nodig is. Onder verantwoordelijkheid van de stuurgroep Kamperlijn, waarin provincie, gemeenten en ProRail als beheerder van de spoorweginfrastructuur vertegenwoordigd zijn, stelt de projectgroep Kamperlijn (2012) het rapport *Heroriëntatie Kamperlijn* op. In het rapport is een aantal alternatieven voor het Kamperlijntje onderzocht (naast tram, varianten voor trein en bus). Het rapport bevat nog geen voorkeursalternatief. De stuurgroep Kamperlijn besluit één alternatief voor trein (voorzetting bestaande situatie) af te laten vallen en de projectgroep Kamperlijn te vragen de andere varianten voor trein en bus verder uit te werken.

De uitwerking van de varianten voor trein en bus vormt de start van de reconstructie van het feitelijk verloop van het project Zwolle-Kampen. Tegelijkertijd vormt het historisch insigne van het maken van plannen voor een hoogwaardige openbaar vervoerverbinding op het traject Zwolle-Kampen de context van het project. Een context waarin het overheersende idee is dat al veel onderzoek is gedaan, zo blijkt uit diverse interviews.

4.1 Keuze voor doorontwikkeling als treindienst

Uitwerking varianten voor trein en bus

Onder verantwoordelijkheid van de stuurgroep Kamperlijn werkt de projectgroep Kamperlijn van oktober 2012 tot en met mei 2013 aan de verdere uitwerking van de varianten voor trein en bus. ProRail krijgt in dit verband opdracht van provincie Overijssel (2013c) voor het onderzoeken van een aantal varianten voor trein.

[9]) In het kader van het project Zwolle-Kampen blikt ProRail terug met foto's en verhalen over de geschiedenis van de kortste spoorlijn van Nederland. Het spoor tussen Zwolle en Kampen is oorspronkelijk aangelegd als onderdeel van de zogenoemde Centraalspoorweg, de spoorlijn van Utrecht via Amersfoort en Zwolle naar Kampen. Al snel na de ingebruikname in 1865 wordt de spoorlijn evenwel gesplitst in twee trajecten: het traject Utrecht-Zwolle en het traject Zwolle-Kampen, oftewel het 'Kamperlijntje'. De splitsing wordt min of meer onomkeerbaar als het traject Utrecht-Zwolle wordt geëlektrificeerd. Op het traject Zwolle-Kampen wordt de stoomtrein vervangen door de dieseltrein, vanaf 1998 het zogenoemde Dieselmaterieel '90 (www.prorail.nl; vergelijk www.hetkamperlijntje.nl).

Op 18 april 2013 levert ProRail (2013) de resultaten op in de vorm van een presentatie *Treinvarianten Zwolle-Kampen* (capaciteitsanalyse), in combinatie met een notitie met de consequenties voor de infrastructuur. Uit de capaciteitsanalyse blijkt onder meer dat een nieuw station Zwolle Stadshagen kan worden ingepast bij de bestaande frequentie (twee keer per uur) en baanvaksnelheid (100 km/u). Het inpassen van meerdere nieuwe stations (naast Zwolle Stadshagen ook Voorsterpoort, Werkeren en/of Kampen Oost) en het verhogen van de frequentie naar vier keer per uur kan alleen worden ingepast als de baanvaksnelheid wordt verhoogd naar 140 km/u en de infrastructuur wordt aangepast (ProRail, 2013).
Het onderzoek van ProRail is een bijlage bij het door de projectgroep Kamperlijn (2013) opgestelde rapport *Toekomstperspectief Kamperlijn*. In het rapport zijn de varianten voor trein en bus onderling vergeleken en beoordeeld; de twee varianten voor trein (Trein+ en Trein max) komen het meest gunstig naar voren.

Besluit toekomstige ontwikkeling Kamperlijntje

Op 11 december 2013 besluiten Provinciale Staten van Overijssel (2013a):

- 'Dat van de onderzochte alternatieven tram, trein en bus de gefaseerde doorontwikkeling van de Kamperlijn als treindienst de voorkeur heeft.
- Om als eerste fase naar een eindbeeld met meerdere haltes en hogere frequenties de spoorlijn te elektrificeren en een nieuwe halte Stadshagen te realiseren, inclusief een ongelijkvloerse kruising.'

In het bijbehorende voorstel – het voorstel is tegelijkertijd ook aan de gemeenteraden van Kampen en Zwolle voor besluitvorming voorgelegd – wordt gesproken over het koppelen van de verhoging van de baanvaksnelheid naar 140 km/u aan de geplande bovenbouwvernieuwing. 'Door in de eerste fase tevens baanvakversnelling tussen Stadshagen en Kampen toe te passen, wordt de robuustheid van de treindienst verbeterd en wordt toekomstige uitbreiding naar een kwartierdienst mogelijk gemaakt' (Provincie Overijssel, 2013d: 5).
'De provincie Overijssel betaalt op basis van haar verantwoordelijkheid voor de spoorgerelateerde werkzaamheden de elektrificatie en de verhoging van de baanvaksnelheid en levert daarnaast een bijdrage aan de open onderdoorgang in Stadshagen' (Provincie Overijssel, 2013d: 4).

4.2 Planuitwerking project Zwolle-Kampen

Opdracht planuitwerking project Zwolle-Kampen

Met de keuze voor de gefaseerde doorontwikkeling als treindienst belandt het project Zwolle-Kampen in wat in het kernproces van ProRail de planuitwerkingsfase (uitwerken variant) wordt genoemd. Provincie Overijssel (2013b) vraagt ProRail een plan van aanpak op te stellen voor het uitwerken van de voorkeursvariant Trein+ en het voorbereiden van een realisatieovereenkomst. Op 7 maart 2014 biedt ProRail (2014a) het plan van aanpak *Kamperlijn, uitwerken treinvariant* aan de provincie aan. Onderdeel van het werkpakket uitwerken voorkeursvariant is het 'onderzoeken van benodigde infra-aanpassingen en kosten voor snelheidsverhoging naar 140 km/u en opstellen keuzenotitie' (ProRail, 2014d: 8).
Zoals gezegd, het overheersende idee is dat al veel onderzoek is gedaan; één van de uitgangspunten is dan ook dat 'onderzoeken uitgevoerd voor het project vertramming Zwolle-Kampen (…) indien mogelijk worden hergebruikt'. Een ander uitgangspunt is dat provincie Overijssel uiterlijk 31 maart 2014 beslist[10]) of de verhoging van de baanvaksnelheid onderdeel is van de uit te werken voorkeursvariant (ProRail, 2014d: 5).

[10]) Provinciale Staten maakt op 11 december 2013 in principe de keuze voor de verhoging van de baanvaksnelheid. Uit de interviews blijkt dat ProRail de benodigde infra-aanpassingen en kosten nog nader moet onderzoeken. Op 9 september 2014 herbevestigt provincie Overijssel de beslissing dat de verhoging van de baanvaksnelheid onderdeel is van de uit te werken voorkeursvariant.

Op 2 april 2014 geeft provincie Overijssel (2014) ProRail opdracht voor de planuitwerking (vergelijk hoofdstuk 3.1).

Quickscan consequenties verhoging baanvaksnelheid

Vooruitlopend op de opdracht voor de planuitwerking spreekt de projectgroep Kamperlijn (2014a) op 21 januari 2014 onder meer af dat ProRail al start met een quickscan naar de consequenties van de verhoging van de baanvaksnelheid. 'Onderwerp van deze quickscan is slechts de delta van maatregelen en kosten om de baanvaksnelheid naar 140 km/u te brengen' (ProRail, 2014h: 4)[11]).

Kader 1. Quickscan veiligheidsanalyse Zwolle-Kampen

Als onderdeel van de quickscan naar de consequenties van de verhoging van de baanvaksnelheid vraagt ProRail aan Movares een quickscan veiligheidsanalyse uit te voeren naar wat de vernieuwing van het spoor tussen Zwolle en Kampen betekent voor de veiligheid van de spoorlijn[12]). Met betrekking tot het geschikt maken van de spoorlijn voor een baanvaksnelheid van 140 km/u concludeert Movares (2014: 7) dat het volgen van PRC00278 – de procedure van ProRail voor de veiligheidsverantwoording bij wijzigingen – voldoende is. 'Dit houdt onder andere in het toepassen van vrijgegeven producten uit de Railinfra-catalogus en het toepassen van standaard ontwerp-voorschriften. Dit zorgt er onder andere voor dat het risico van ontsporing beheerst wordt tot een algemeen geaccepteerd niveau.' In de quickscan veiligheidsanalyse wordt het risico daarom door Movares verder buiten beschouwing gelaten[13]). Wel is er als gevolg van de snelheidsverhoging een risicotoename voor overwegveiligheid.

Op 18 maart 2014 presenteert ProRail de conceptresultaten aan de projectgroep Kamperlijn. De projectgroep Kamperlijn (2014c) spreekt af dat ProRail de nota definitief maakt als de uitkomsten van het onderzoek naar de geluidmaatregelen bekend zijn.
Op 16 juni 2014 levert ProRail de definitieve nota *Snelheidsverhoging Zwolle-Kampen; consequenties verhoging baanvaksnelheid van 100 naar 140 km/u* op. In de nota zijn de systemen en componenten die worden beïnvloed door de verhoging van de baanvaksnelheid onderzocht. Een daarvan is de belasting (een verhoging van de baanvaksnelheid leidt tot evenredig grotere krachten op het baan-lichaam). Uit de interviews blijkt dat onder anderen deskundigen bij ProRail Regio Noord-Oost worden geraadpleegd; de stabiliteit van het baanlichaam komt evenwel niet ter sprake. Met betrekking tot de belasting concludeert ProRail (2014h: 4) samengevat dat alleen de spoorbrug Bisschopswetering moet worden aangepast. De overige kunstwerken en duikers zijn naar verwachting van ProRail Regio Noord-Oost geen showstopper. En ballast en spoorstaven 'blijven ongewijzigd of worden grotendeels vernieuwd en hebben dus geen invloed op de kosten van de snelheidsverhoging'.

Omdat de kosten van de verhoging van de baanvaksnelheid (iets) hoger zijn dan het door provincie Overijssel begrote bedrag, moet de beslissing met de gedeputeerde worden besproken. Om geen vertraging op te lopen besluit de projectgroep Kamperlijn (2014b) op 15 juli 2014 het ingenieursbureau de verhoging van de baanvaksnelheid al uit te laten werken als onderdeel van de scope.

[11]) Het betreft de delta ten opzichte van de te realiseren bovenbouwvernieuwing gebaseerd op een baanvaksnelheid van 100 km/u (ProRail, 2014h).

[12]) 'Wat betekenen de beoogde wijzigingen voor de veiligheid van de spoorlijn Zwolle-Kampen?', is de hoofdvraag. Indien de overwegveiligheid ongunstig wordt beïnvloed, is de vraag ook welke maatregelen redelijkerwijs mogelijk zijn om de risico-toename te compenseren en wat de geschatte kosten van die mogelijke maatregelen zijn (Movares, 2014).

[13]) Op 3 oktober 2014 besluit de Inspectie Leefomgeving en Transport (2014) op de door ProRail (2014c) aangevraagde beoordeling van het informatiedossier dat voor het project Zwolle-Kampen geen indienststellingsvergunning vereist is. (Onder meer omvang en mogelijke gevolgen voor de veiligheid zijn criteria voor het eisen van een vergunning voor indienststelling).

Op 9 september 2014 herbevestigt provincie Overijssel per e-mail de beslissing dat de verhoging van de baanvaksnelheid onderdeel is van de uit te werken voorkeursvariant. 'We zullen de snelheidsverhoging opnemen in onze verdere werkzaamheden', reageert ProRail per e-mail[14]).

Start werkzaamheden engineering

In oktober 2014 start het ingenieursbureau met de werkzaamheden die deel uitmaken van de engineering. Als eerste stelt het ingenieursbureau het functioneel integraal systeemontwerp op. Uit de interviews blijkt dat directbetrokkenen bij het ingenieursbureau en ProRail de kwaliteit van hun samenwerking als goed beoordelen. In een startoverleg wordt de gehele scope doorgenomen. Vervolgens is er wekelijks technisch overleg tussen het opdrachtteam van het ingenieursbureau en de rail system engineer van ProRail, en maandelijks overleg tussen de projectmanager van het ingenieursbureau en de projectmanager van ProRail.
Op 26 januari 2015 levert het ingenieursbureau het concept functioneel integraal systeemontwerp op. Vervolgens worden tot en met april 2015 in samenspraak met ProRail een aantal ontwerpkeuzes gemaakt. De ontwerpkeuzes en het reviewcommentaar van ProRail verwerkt het ingenieursbureau in de definitieve *FIS-rapportage Zwolle-Kampen* dat het ingenieursbureau op 26 mei 2015 oplevert (Arcadis, 2015a)[15]).

Kader 2. Functioneel integraal systeemontwerp en geotechnische risico's

Voor het opstellen van het functioneel integraal ontwerp past het ingenieursbureau op die onderdelen waarvoor de klanteisspecificatie niet voldoende duidelijkheid biedt werkhypotheses toe. Een van de werkhypotheses heeft betrekking op het verbreden van het baanlichaam tussen km 88,97 en km 91,2 (het spoor ligt hier op een verhoogde aardebaan). 'In de vervolgfase dienen de geotechnische consequenties onderzocht te worden. Het uitgangspunt hierbij is een inspectiepad langs de noordoostzijde van de baan' (Arcadis, 2015a: 10).
'Zijn er geen risico's voorzien in de vervolgfase (geotechnisch gezien)?', is het reviewcommentaar van ProRail. De reactie is dat dit wordt opgepakt in de vervolgfase; de inventarisatie van het beschikbare geotechnisch onderzoek moet nog worden uitgevoerd. In de kolom 'oordeel' van het reviewformulier wordt eerst opgemerkt dat dergelijke risico's bekend moeten zijn voordat het railverkeerstechnisch ontwerp kan worden opgesteld. Op 11 mei 2015 is de status 'nog niet afgerond', op 9 juli 2015 'niet akkoord, het risico is onbekend'. Op 13 juli 2015 wijzigt de status naar 'het punt wordt door de deskundigen in de regio en centraal niet als risico gezien en wordt in de volgende RO-fase uitgediept' (ProRail, 2015c).

4.3 Aandacht voor stabiliteit bodem in planuitwerkingsfase

Inventarisatie geotechnisch onderzoek

Mede naar aanleiding van het reviewcommentaar van ProRail inventariseert het ingenieursbureau in het kader van het opstellen van het functioneel integraal systeemontwerp of het beschikbare geotechnisch onderzoek voldoende is 'voor het bepalen van een representatief inzicht in de grondopbouw over het spoortraject'[16]). Samengevat beveelt het ingenieursbureau in het memo *Inventarisatie geotechnisch onderzoek* d.d.13 april 2015 aan om aanvullend geotechnisch onderzoek uit te voeren. Het beschikbare geotechnisch onderzoek – onder meer voor het project vertramming Zwolle-Kampen door Arcadis (2011) uitgevoerd geotechnisch onderzoek en in opdracht van Arcadis door Lankelma (2011, 2012) uitgevoerd grondonderzoek – is onvoldoende om de gevolgen van de verhoging van de baanvaksnelheid en de baanverbreding te kunnen beoordelen (Arcadis, 2015d).

[14]) In de interne kwartaalrapportage voor het tweede en derde kwartaal 2014 is als risico opgenomen dat beslissingen over de scope, waaronder de verhoging van de baanvaksnelheid, niet tijdig worden genomen door opdrachtgevers.

[15]) De eisen aan het opstellen van een functioneel integraal systeemontwerp (FIS) en een railverkeerstechnisch ontwerp (RVTO) zijn opgenomen in RLN00392, *Richtlijn voor het maken van FIS en RVTO* (ProRail, 2014g).

[16]) Het gaat hier om het gehele traject Zwolle-Kampen, zowel het hooggelegen gedeelte (zoals daar waar het baanlichaam moet worden verbreed) als het laaggelegen gedeelte (zoals daar waar later een aantal bovenleidingpalen beweegt).

Plan van aanpak aanvullend geotechnisch onderzoek

In aanvulling op het memo *Inventarisatie geotechnisch onderzoek* stelt het ingenieursbureau in april 2015 een plan van aanpak op voor het uit te voeren aanvullend geotechnisch onderzoek. Het plan van aanpak wordt op 3 juni 2015 met ProRail besproken. Afgesproken wordt:

- het grondonderzoek wordt risico gestuurd uitgevoerd
- het ingenieursbureau doet een voorstel om het spoorlichaam op het niveau van een quickscan te beoordelen op indrukkingseisen (statisch en dynamisch), stabiliteit en waterhuishouding
- het ingenieursbureau doet een voorstel om de trillingsintensiteit (aanvullend effect van de verhoging van de baanvaksnelheid) op het niveau van een quickscan te beoordelen.

Op 8 juni 2015 biedt het ingenieursbureau het aangepaste memo *Inventarisatie geotechnisch onderzoek en plan van aanpak 'staat van baan' en 'trilling'* aan ProRail aan. Om het baanlichaam op het niveau van een quickscan te beoordelen, is het voorstel het spoor tussen Zwolle en Kampen te splitsen in deelsecties en per deelsectie een maatgevende situatie te beoordelen op toetsingscriteria conform OVS00056-7.1, *Ontwerpvoorschrift baanlichaam en geotechniek*. Dat moet duidelijkheid bieden over de maatregelen die minimaal nodig zijn om de spoorlijn geschikt te maken voor een baanvaksnelheid van 140 km/u (Arcadis, 2015c).

Op 17 juni 2015 vraagt de rail system engineer de deskundige van ProRail Regio Noord-Oost te kijken naar de noodzaak van het uit te voeren aanvullend geotechnisch onderzoek, zoals door het ingenieursbureau voorgesteld. De deskundige van ProRail Regio Noord-Oost plaatst enkele opmerkingen bij het aangepaste plan van aanpak en geeft vooral het advies om met de systeemspecialist geotechniek te overleggen. In dat overleg spreekt de rail system engineer af dat de systeemspecialist geotechniek het plan van aanpak beoordeelt. Na een herinnering van de rail system engineer stuurt de systeemspecialist geotechniek op 9 juli 2015 zijn beoordeling. De systeemspecialist geotechniek adviseert: 'Duidelijk de risico's formuleren en aangeven waarom een grondonderzoek hier als beheersmaatregel kan worden toegepast. Is er een generieke oplossing voor de verbreding van het baanlichaam ter plaatse van bovenleidingmasten? Wat zijn de risico's die daarbij horen? Risico's formuleren op basis van geografische locatie. Waar is de baan hooggelegen? Waar zijn indicaties voor slappe veenlagen of kleilagen?' Voor het geotechnisch onderzoek naar de bouw van de onderdoorgang bij station Zwolle Stadshagen verwijst de systeemspecialist geotechniek naar het werkpakket geotechnisch onderzoek kunstwerken (werkpakket 2.12a, b en c). Daarnaast vraagt de systeemspecialist geotechniek wat wordt gedaan om de verhoging van de baanvaksnelheid te toetsen (eventueel grondonderzoek moet in het hart van het baanlichaam worden uitgevoerd).

VTW029 Geotechnische onderzoeken / VTW039 Quickscans geotechniek ten behoeve van snelheidsverhoging

Op 21 juli 2015 vraagt ProRail per e-mail aan het ingenieursbureau een offerte voor het aanvullend geotechnisch onderzoek conform het memo *Inventarisatie geotechnisch onderzoek en plan van aanpak 'staat van baan' en 'trilling'*. Het onderzoek is, zoals in de e-mail aangegeven, bedoeld om zekerheid te krijgen dat de elektrificatie en de verhoging van de baanvaksnelheid, evenals de baanverbreding en de bouw van de onderdoorgang bij station Zwolle Stadshagen[17]) realiseerbaar zijn. Omdat het geotechnisch onderzoek pas eind 2015 gereed is, vraagt ProRail ook of het mogelijk is op korte termijn op een andere manier het risico van een verhoogde baanvaksnelheid in te schatten.

[17]) Voor het geotechnisch onderzoek naar de bouw van de onderdoorgang bij station Stadshagen is het werkpakket geotechnisch onderzoek kunstwerken (werkpakket 2.12c) bijgevoegd.

Op 4 augustus 2015 dient het ingenieursbureau het verzoek tot wijziging *VTW029 Geotechnische onderzoeken* in. Uit de interviews blijkt dat de financiële consequenties van het verzoek tot wijziging – de financiële consequenties zijn orde grootte € 100.000,-[18]) – ProRail heel wat hoofdbrekens kost. Wat nadrukkelijk meespeelt, is dat ProRail (2015b) in mei 2015 al een fors aanvullend budget voor de planuitwerking aan provincie Overijssel heeft gevraagd[19]). Ook is ProRail in het kader van de realisatie-overeenkomst met de opdrachtgevers in gesprek over de procedure voor goedkeuring van een verzoek tot wijziging. De wens van de opdrachtgevers is dat ProRail elk verzoek tot wijziging voor akkoord aan hen voorlegt (bijvoorbeeld Projectgroep Kamperlijn, 2015a). (Uit de interviews blijkt dat *VTW029 Geotechnische onderzoeken* nog niet aan de opdrachtgevers voor akkoord is voorgelegd[20])). ProRail vraagt het ingenieursbureau om het aanvullend geotechnisch onderzoek te 'optimaliseren', evenals om de quickscan naar de haalbaarheid van de verhoging van de baanvaksnelheid als apart verzoek tot wijziging in te dienen. 'De quickscan mogelijkheid baanvaksnelheid 140 km/u uit VTW029 wil ik vanwege de mogelijke consequenties graag zo snel mogelijk uitvoeren en dus uit VTW029 halen en apart in een VTW zien en mogelijk in opdracht geven.' (Uit de interviews blijkt dat onder de term 'optimaliseren' moet worden verstaan het uitvoeren van een beknopter aanvullend geotechnisch onderzoek dan aanvankelijk door het ingenieursbureau voorgesteld).

Op 5 augustus 2015 dient het ingenieursbureau het verzoek tot wijziging *VTW039 Quickscans geotechniek ten behoeve van snelheidsverhoging* in. ProRail ondertekent dit verzoek tot wijziging voor akkoord op 11 september 2015. (Uit de interviews blijkt dat *VTW039 Quickscans geotechniek ten behoeve van snelheidsverhoging* nog niet aan de opdrachtgevers voor akkoord is voorgelegd. Wel wordt vanaf september 2015 een VTW-lijst besproken in de projectgroep Kamperlijn; *VTW039 Quickscans geotechniek ten behoeve van snelheidsverhoging* staat op de VTW-lijst, evenals *VTW029 Geotechnische onderzoeken*).

Quickscan haalbaarheid snelheidsverhoging

Op 25 november 2015 biedt het ingenieursbureau het memo *Quickscan haalbaarheid snelheidsverhoging* aan ProRail aan. In het memo is de dynamische indrukkingseis/kritische snelheid beoordeeld op twee representatieve deelsecties; 'Omdat het om een reeds bestaand spoortraject gaat, is voor de beoordeling van de staat van de baan alleen gekeken naar aspecten die een relatie hebben met de snelheidsverhoging'. Samengevat concludeert het ingenieursbureau 'dat het huidige baanlichaam met de aangenomen geotechnische grondparameters van het grondonderzoek voldoet aan de volgens OVS00056-7.1 gestelde eisen van de dynamische snelheid'. Op de meest ongunstige deelsectie volgt uit de berekening namelijk dat 60% van de kritische snelheid op 146 km/u ligt, wat hoger is dan de ontwerpsnelheid van 140 km/u. Daarnaast beveelt het ingenieursbureau aan om aanvullend grondonderzoek uit te voeren om de aangenomen geotechnische grondparameters te bevestigen (Arcadis, 2015e: 2, 9).

---

[18]) Op 24 juni 2015 heeft het ingenieursbureau bij twee bedrijven een offerte gevraagd voor het grondonderzoek. Na beoordeling van de offertes adviseert het ingenieursbureau de opdracht te gunnen aan Fugro. De opdrachtwaarde van het grondonderzoek bepaalt ongeveer driekwart van de financiële consequenties van het verzoek tot wijziging.

[19]) Op 24 juni 2015 bevestigt provincie Overijssel (2015) het aanvullend budget voor de planuitwerking. Later, op 5 januari 2015, bevestigt provincie Overijssel (2016a) nog een door ProRail (2015a) gevraagd extra aanvullend budget voor de afronding van de planuitwerking. In totaal zijn de kosten voor de planuitwerking bijna verdubbeld. Uit de interviews blijkt dat geotechnisch onderzoek in de gesprekken over het (extra) aanvullend budget niet specifiek ter sprake komt.

[20]) *VTW029 Geotechnische onderzoeken* is ook niet opgenomen in de bijlage financieel overzicht die vanaf het derde kwartaal 2015 bij de voortgangsrapportage is gevoegd (ProRail, 2015d). *VTW029 Geotechnische onderzoeken* is wel opgenomen in het VTW-overzicht van de verzoeken tot wijziging in de planuitwerkingsfase d.d. 22 maart 2016.

Kader 3. Schematische weergave grondopbouw traject Zwolle-Kampen (Arcadis, 2015e)

In het memo *Quickscan haalbaarheid snelheidsverhoging* is een schematische weergave opgenomen van de grondopbouw op het traject Zwolle-Kampen. Uit de beschikbare geotechnische onderzoeken blijkt dat de veenlaag in laagdikte verschilt. In het memo is de dynamische indrukkingseis/kritische snelheid beoordeeld op twee representatieve deelsecties, namelijk km 89.719 (maatgevend grondprofiel I, hooggelegen gedeelte) en km 99,4 (maatgevend grondprofiel II, laaggelegen gedeelte).

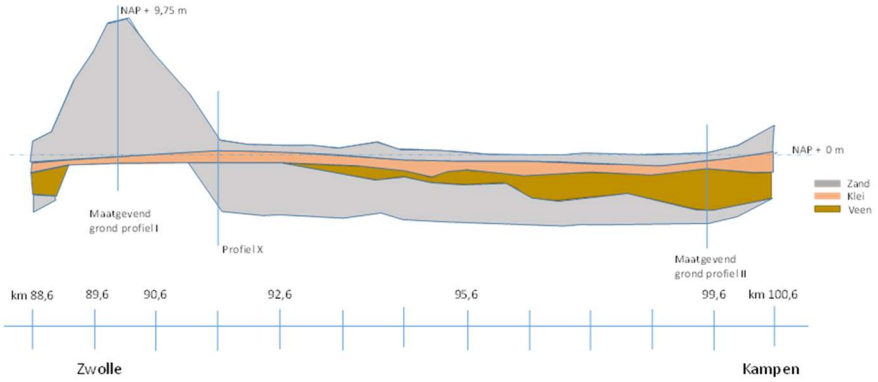

Figuur 3. Schematische weergave grondopbouw traject Zwolle-Kampen

Op 18 januari 2016 stuurt de systeemspecialist geotechniek zijn reactie op het memo *Quickscan haalbaarheid snelheidsverhoging*, samengevat: 'Veen is de kritieke laag. Voor deze laag geldt een C_s tussen 50 en 80 m/s. De ondergrens ligt dus onder de toekomstige snelheid[21]). Kritisch. De waarde voor de veenlaag die Arcadis heeft gehanteerd ligt net boven de minimale waarde. Om de discussie over de juistheid van de waarde te sluiten, is een seismische sondering nodig'[22]).
De rail system engineer stuurt de reactie van de systeemspecialist geotechniek dezelfde dag door aan het ingenieursbureau met de vraag of het ingenieursbureau het eens is met de conclusie dat een seismische sondering nodig is en daarvoor een verzoek tot wijziging kan indienen. Ook vraagt de rail system engineer wat het risico is als de aanbesteding van de realisatie van het project Zwolle-Kampen wordt ingezet op grond van alleen het memo *Quickscan haalbaarheid snelheidsverhoging*.

VTW R-001 Geotechnische onderzoek

Intussen heeft het ingenieursbureau een voorstel ingediend voor het 'optimaliseren' van het aanvullend geotechnisch onderzoek. Uit de interviews blijkt dat het ingenieursbureau het aanvullend geotechnisch onderzoek op basis van zogenoemde beheerste risico's heeft geoptimaliseerd. Onder het kopje 'optimalisatie' wordt in het voorstel ingegaan op de sonderingen ten behoeve van de fundering van de bovenleidingpalen. Als de uitvoering van het aanvullend geotechnisch onderzoek wordt verschoven naar de aannemer en geen sonderingen aan de aannemer beschikbaar worden gesteld, zal dat wellicht resulteren in duurdere inschrijvingen. Het ingenieursbureau adviseert daarom:

[21]) Uit de berekening volgt dat 60% van de kritische snelheid tussen de 108 en 184 km/u ligt.

[22]) Op 13 november 2015 stuurt de systeemspecialist geotechniek zijn reactie op een eerste versie van het memo *Quickscan haalbaarheid snelheidsverhoging*. In die eerste versie is nog niet duidelijk hoe de grond op het traject Zwolle-Kampen is opgebouwd. Gelet op de dikte van de zogenoemde cohesieve grond lijkt het de systeemspecialist geotechniek aannemelijk dat niet aan de dynamische indrukkingseis/kritische treinsnelheid wordt voldaan. Wat wordt er dan gedaan als correctieve maatregel, vraagt de systeemspecialist geotechniek zich af.

‘Gezien de benoemde risico’s wordt alsnog aanbevolen een aantal sonderingen in de baan te laten uitvoeren. Met een aantal extra sonderingen heeft de aannemer meer informatie ter beschikking om een zettingsprognose en/of eventueel een alternatief funderingsadvies op te stellen. Hopelijk zal dit leiden tot een optimale aanbieding’ (Arcadis, 2015b: 7)[23]).
Na uitleg door het ingenieursbureau reageert de rail system engineer op 21 september 2015 op het voorstel, onder meer: ‘Inhoudelijk kan ik met de aanpassingen akkoord gaan (…). Ik begrijp dat hiermee een deel van de onbekendheid van de bodem in de vorm van een risico naar de uitvoeringsperiode/aannemer wordt doorgezet. Kan dit risico worden afgeschat?’. Uit de interviews blijkt dat de laatste vraag is besproken met het ingenieursbureau. Het precieze antwoord op de vraag is ons niet duidelijk geworden; de rail system engineer verwijst naar het verzoek tot wijziging *VTW R-001 Geotechnische onderzoeken*. Wel acteert het ingenieursbureau juist op het tijdig laten uitvoeren van het grondonderzoek, zodat de sonderingen kunnen worden opgenomen in het aanbestedingsdossier. Zo deelt het ingenieursbureau – vooruitlopend op het verzoek tot wijziging *VTW R-001 Geotechnische onderzoeken* – de (aangepaste) offerte van Fugro op 20 januari 2016 met ProRail met het verzoek akkoord te gaan met de opdracht aan Fugro.

Op 8 februari 2016 dient het ingenieursbureau het verzoek tot wijziging *VTW R-001 Geotechnische onderzoeken* in. Het onderzoek is bedoeld ‘ter onderbouwing van het geotechnisch advies voor de baanconstructie en zal opgenomen worden in het aanbestedingsdossier’. De werkzaamheden bestaan onder meer uit grondonderzoek en ‘geotechnisch advies voor baanconstructie (o.a. zetting bovenleiding en baan berekening statisch/dynamisch)’. ProRail ondertekent het verzoek tot wijziging voor akkoord op 8 maart 2016, na het voor akkoord te hebben voorgelegd aan de opdrachtgevers. In overleg met de opdrachtgevers komt het onderzoek formeel ten laste van de realisatiefase, maar wordt het onderzoek wel door ProRail uitgevoerd zodat het onderzoek kan worden opgenomen in het aanbestedingsdossier en de risico’s voor de aannemer zo klein mogelijk worden gehouden. (Deze afspraak is vastgelegd in het VTW-overzicht van de verzoeken tot wijziging in de planuitwerkingsfase d.d. 22 maart 2016). Met de werkzaamheden is dan ook niet gewacht; het ingenieursbureau geeft, in overleg met ProRail, op 4 februari 2016 Fugro al opdracht voor het grondonderzoek.

4.4 Realisatie project Zwolle-Kampen

De daadwerkelijke realisatie van het project Zwolle-Kampen dragen de projectmanager en projectcoördinator van ProRail op 1 april 2016 over aan een nieuwe projectmanager en projectcoördinator. (Er is geen overdrachtsdocument opgesteld). De nieuwe projectmanager en projectcoördinator hebben in januari 2016 al kennis gemaakt met de projectgroep Kamperlijn. Uit de interviews blijkt dat de reden voor de overdracht van het project Zwolle-Kampen de situatie bij een ander project is. De ‘oude’ projectmanager en projectcoördinator hebben er nog voor gezorgd dat het aanbestedingsdossier gereed is[24]).

[23]) Het voorstel voor het ‘optimaliseren’ van het aanvullend geotechnisch onderzoek gaat uit van minder sonderingen, alleen ter hoogte van de spoorwegovergangen (Arcadis, 2015b).

[24]) Voordat het aanbestedingsdossier wordt vrijgegeven, zijn er op 22 februari 2016 en 1 maart 2016 toetsingssessies bij het ingenieursbureau waarin de compleetheid en integraliteit van het aanbestedingsdossier is getoetst. Vanuit ProRail nemen de ‘oude’ projectmanager, de bouwmanager en de rail system engineer deel. Uit de interviews blijkt dat het dan nog ontbrekende geotechnisch advies voor baanconstructie en grondonderzoek niet ter sprake komt.

Het aanbestedingsdossier bevat tientallen bindende en informatieve documenten, waaronder het door het ingenieursbureau opgestelde railverkeerstechnisch ontwerp en gemaakte referentieontwerp voor de elektrificatie en (de onderdoorgang bij) het station Zwolle Stadshagen. In *Nota van inlichtingen 3* wordt onder meer het door Fugro (2016) op 23 maart 2016 opgeleverde grondonderzoek aan het aanbestedingsdossier toegevoegd[25]).
Het geotechnisch advies voor de baanconstructie komt niet ter sprake. Uit de interviews blijkt dat door het ingenieursbureau wel werkzaamheden in het kader van *VTW R-001 Geotechnische onderzoeken* zouden zijn uitgevoerd, maar dat het geotechnisch advies voor baanconstructie niet aan ProRail is aangeboden. (De resultaten van de door het ingenieursbureau uitgevoerde werkzaamheden zijn voor ons niet traceerbaar).

Start werkzaamheden project Zwolle-Kampen

Op 12 januari 2017 geven vertegenwoordigers van provincie Overijssel, gemeente Kampen, gemeente Zwolle en ProRail Regio Noord-Oost met onthullen van een bouwbord bij station Zwolle Stadshagen het startsein voor de werkzaamheden aan het spoor tussen Zwolle en Kampen. Dezelfde avond vindt een inloopavond plaats over de planning en uitvoering van de werkzaamheden (https://www.prorail.nl/nieuws/start-werk-aan-kamperlijn).

4.5 Aandacht voor stabiliteit bodem in realisatiefase

Ontwerpuitgangspuntennotitie geotechniek

De aannemer realiseert het project door middel van ontwerp- en uitvoeringswerkzaamheden. Uit de interviews blijkt dat directbetrokkenen bij de aannemer en ProRail de kwaliteit van hun samenwerking als goed beoordelen, wat niet wegneemt dat er (later) soms discussie is over verzoeken tot wijziging. Voor de ontwerpwerkzaamheden die betrekking hebben op de stabiliteit van het baanlichaam, daar waar het baanlichaam conform de functionele eis in de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* moet worden verbreed, biedt de aannemer op 27 maart 2017 de *Ontwerpuitgangspuntennotitie geotechniek* ter acceptatie aan ProRail aan[26]). In de *Ontwerp-uitgangspuntennotitie geotechniek* zijn onder meer de relevante ontwerpvoorschriften en richtlijnen en het beschikbare geotechnisch onderzoek opgenomen (o.a. het door Fugro uitgevoerde grond-onderzoek, evenals door BAM Infraconsult aanvullend uitgevoerd grondonderzoek) (BAM Infra, 2017d).

Uitvoeringsontwerp bovenleiding

Met betrekking tot het elektrificeren van de spoorlijn past de aannemer voor de bovenleidingpalen fabrieksfunderingen toe, zoals opgenomen in het *Railverkeerstechnisch ontwerp R-473100 Zwolle-Kampen* (Arcadis, 2016). Op enkele plekken past de aannemer een boorpaal toe, conform de functionele eis in de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* (ProRail, 2016e). Het ontwerp is door de aannemer uitgedetailleerd in de *Ontwerpnota BVL: (UO) deel 1 & 2 km 88.000 – 100.960* d.d. 8 juni 2017. Dit uitvoeringsontwerp is door de aannemer geverifieerd en door ProRail en het ingenieursbureau getoetst en geaccepteerd (BAM Infra, 2017a).

---

[25]) In *Nota van inlichtingen 3* wordt ook een nieuwe versie van het referentieontwerp voor de elektrificatie toegevoegd, waarin een extra boorpaal voor de bovenleiding is toegevoegd.

[26]) Het principe is dat de aannemer zelf de kwaliteitsborging op het ontwerp en de uitvoering verricht. Het uitvoerings-begeleidingsteam – de bouwmanager geeft leiding aan het uitvoeringsbegeleidingsteam dat bestaat uit een coördinerend toetser van het ingenieursbureau aangevuld met toetsers van de diverse vakgebieden – toetst of de aannemer werkt volgens de geaccepteerde plannen en vastgelegde procedures (…). De toetsing door het uitvoeringsteam vindt plaats op systeem-, proces- en productniveau (ProRail, 2016c).

Uitvoeringsontwerp baanlichaam[27])

Met betrekking tot het realiseren van de bovenbouwvernieuwing voert de aannemer de in de takenlijst bovenbouwvernieuwing omschreven werkzaamheden uit, conform de functionele eis in de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* (ProRail, 2016e). Het ontwerp is door de aannemer uitgedetailleerd in de *Ontwerpnota UO baanlichaam* d.d. 1 juni 2017. Het bijbehorende *Ontwerprapport geotechniek inclusief monitoringsplan* d.d. 27 maart 2017 bevat samengevat het geotechnisch onderzoek voor de baanverbreding. Daarbij is gebruik gemaakt van o.a. het door Fugro uitgevoerde grondonderzoek, evenals door BAM Infraconsult aanvullend uitgevoerd grondonderzoek (BAM Infra, 2017c). In afwijking van de in de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* opgenomen eis, is het baanlichaam tussen km 100,1 en km 100,4 niet verbreed en zijn het inspectiepad en de bovenleidingpalen naar de zuidzijde verplaatst (afwijkingscode AFW-0018)[28]). Het uitvoeringsontwerp is door de aannemer geverifieerd[29]) en door ProRail en het ingenieursbureau getoetst en geaccepteerd (BAM Infra, 2017b).

Kader 4. Risico stabiliteit baanlichaam ter plaatse van baanverbreding

In het *Werkplan spoorbouw* van de aannemer is 'zettingen en instabiliteit baanlichaam ter plaatse van baanverbreding' als een van de twee belangrijkste risico's opgenomen (BAM Infra, 2017g).
Daarnaast is in het risicoregister van de aannemer aanvankelijk ook 'grondverbetering moet worden toegepast ter plaatse van nieuw cunet spoorbaan' als risico opgenomen. Het risico komt na een geotechnisch advies van BAM Infraconsult te vervallen; het risico is alleen van toepassing indien het spoor buiten het huidige baanlichaam komt te liggen en dit is nagenoeg niet het geval (Bam Infra, 2017f).

VTW2024 en VTW2025

Op 22 september 2017 dient de aannemer verzoek tot wijziging *VTW2024* in voor het toepassen van een extra boorpaal bij station Zwolle Stadshagen, en op 25 september 2017 verzoek tot wijziging *VTW2025* voor eveneens het toepassen van een extra boorpaal in Kampen. ProRail keurt deze verzoeken tot wijziging op 4 oktober 2017 af, omdat de grondslag niet duidelijk is. Detailengineering is een plicht/komt voor rekening van de aannemer. 'Overigens zou de opdrachtnemer ook kunnen betogen dat de ondergrond voor risico van opdrachtgever is', aldus de motivatie van de afkeuring van *VTW2025*, 'echter is daarvoor vereist (zorgvuldig) dat de opdrachtnemer aantoont dat hij alle voorzorgsmaatregelen heeft getroffen (…). Daaronder wordt in onderhavig geval in elk geval verstaan: vooraf waarschuwen.'
De aannemer merkt in haar reactie op dat 'op het referentieontwerp op diverse locaties boorpalen (zijn) aangegeven. Hierdoor ligt de verantwoordelijkheid voor dit onderdeel van het ontwerp bij ProRail. Tevens ontbreekt een expliciete disclaimer in de vraagspecificatie of ontwerp. Er is dus klaarblijkelijk sprake van een onjuist referentieontwerp waarvoor opdrachtgever op basis van de *UAV-GC 2005* paragraaf 3.2 verantwoordelijk is.

[27]) De aannemer merkt in de check op feitelijke juistheid op dat uitvoeringsontwerp bovenbouw juister zou zijn geweest.

[28]) In de bouwvergadering op 15 november 2016 meldt de aannemer dat voor de baanverbreding tussen km 100,1 en km 100,4 – de baanverbreding is volgens de toelichting op de betreffende functionele eis in de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* nodig, 'omdat de bestaande baan is verzakt' (ProRail, 2016e: 26) – grondverbetering moet worden toegepast; 'de grond is slechter dan verwacht'. Onderzoek naar mogelijk aanvullende maatregelen loopt dan nog (ProRail, 2016a: 3). Het is aanleiding voor de bouwmanager om in de projectgroep Kamperlijn (2016a) op 17 november 2016 een risicowaarschuwing te geven; 'er is slappe ondergrond aangetroffen onder het spoorbed nabij Kampen'. Uiteindelijk worden als maatregel het inspectiepad en de bovenleidingpalen dus naar de zuidzijde verplaatst.

[29]) Het *Verificatieplan baanlichaam* d.d. 17 februari 2017 beschrijft de verificatiemethode voor het uitvoeringsontwerp van het baanlichaam. Aandachtspunt voor de baanverbreding is dat het profiel wordt uitgewerkt conform OVS00056-7.1, *Ontwerpvoorschrift baanlichaam en geotechniek* (BAM Infra, 2017e).

In *Nota van inlichtingen 3* is overigens een nieuwe versie van het referentieontwerp toegevoegd, waarin een extra boorpaal is toegevoegd. Hieruit kan worden opgemaakt dat opdrachtgever dit onderdeel van de engineering tot op het niveau 'fundatietype' is uitgewerkt'.
Als ProRail op 15 januari 2018 bij verzoeken tot wijziging opnieuw afkeurt is het bodemprobleem intussen aan licht gekomen. De aannemer heeft ontwerpverplichtingen en had volgens ProRail zelf de wijze van fundering moeten bepalen.

4.6 Ingebruikname vernieuwde spoor Zwolle-Kampen

Intussen werkt de aannemer van 5 juni 2017 tot en met 27 augustus 2017 aan de complete vernieuwing van het spoor tussen Zwolle en Kampen, de bouw van station Zwolle Stadshagen en de aanpak van station Kampen. Om de werkzaamheden uit te kunnen voeren is er tijdens deze twaalf weken geen treinverkeer mogelijk; NS zet bussen in. Voorafgaand aan de twaalf weken werkt de aannemer al aan het verwijderen van in onbruik geraakte sporen in Kampen en tijdens enkele nachten aan voorbereidende werkzaamheden.

Na twaalf weken kan er vanaf 28 augustus 2017 weer met de trein tussen Zwolle en Kampen worden gereisd[30]). Om de ingebruikname te vieren worden er croissantjes uitgedeeld aan de reizigers.
Onder de noemer 'nu nog even buffelen, straks op stroom' is het spoor tussen Zwolle en Kampen compleet vernieuwd. In de projectgroep Kamperlijn (2017c) op 24 augustus 2017 spreekt ProRail over 'een visitekaartje' dat de aannemer heeft afgeleverd, al blijkt bij een latere detailopname dat er nog diverse onvolkomenheden zijn (Projectgroep Kamperlijn, 2017b).
NS rijdt tot de ingang van de nieuwe dienstregeling op 10 december 2017 nog met de vertrouwde dieseltrein, daarna is het de bedoeling dat Keolis met nieuwe, elektrische Flirt-treinen gaat rijden. Met de opdrachtgevers is overeengekomen dat ProRail de elektrificatie op 1 november 2017 oplevert voor het proefbedrijf.

Kader 5. Aanbesteding concessie Zwolle-Kampen

Tijdens de planuitwerkingsfase maakt provincie Overijssel op 16 juni 2015 bekend dat Synthus (sinds oktober 2017 Keolis) het treinvervoer op de trajecten Zwolle-Kampen en Zwolle-Enschede gaat verzorgen. De uitslag van de aanbesteding liet wat langer op zich wachten nadat er, in het licht van onregelmatigheden bij een aanbesteding in Limburg, politieke discussie was ontstaan over deelname van de NS aan de aanbesteding. Synthus gaat met nieuwe, elektrische Flirt-treinen rijden.

[30]) Uit de interviews blijkt dat bij de ingebruikname van het vernieuwde spoor tussen Zwolle en Kampen alle vereiste formulieren zijn ingevuld en afgetekend.

5. Verloop project Zwolle-Kampen II

Dit hoofdstuk presenteert het tweede deel van de reconstructie van het feitelijk verloop van het project Zwolle-Kampen, na de ingebruikname van het vernieuwde spoor tussen Zwolle en Kampen tot en met de keuze om vooralsnog met 100 km/u te blijven rijden en station Zwolle Stadshagen nog niet in gebruik te nemen.

5.1 Herstel beschadigde bovenleiding

Op 11 september 2017 raakt een vrachtwagen de bovenleiding bij het oversteken van het spoor tussen Zwolle en Kampen op de Oosterlandenweg in IJsselmuiden. De bovenleiding is over ruim een kilometer beschadigd (https://www.prorail.nl/projecten/zwollekampen/nieuws/herstel-bovenleiding-na-eerdere-aanrijding).

ProRail Regio Noord-Oost vraagt het project Zwolle-Kampen om de beschadigde bovenleiding te herstellen. In overleg met het ingenieursbureau en de aannemer, vraagt ProRail op 14 september 2017 een verzoek tot wijziging voor de herstelwerkzaamheden in te dienen. Op 21 september 2017 dient de aannemer *VTW2021 Herstellen beschadigde bovenleiding* in[31]). De herstelwerkzaamheden vinden tijdens zes avonden/nachten tussen 23 oktober 2017 en 2 november 2017 plaats. Om de werkzaamheden uit te kunnen voeren is er tijdens deze avonden geen treinverkeer mogelijk; NS zet bussen in.

5.2 Bodemprobleem komt aan het licht

Bewegende bovenleidingpalen

Op 1 november 2017 komt er een melding van de onderhoudsaannemer binnen bij ProRail Regio Noord-Oost dat bij een treinpassage bovenleidingpaal 99/11 visueel beweegt. Uit de interviews blijkt dat de aannemer op dat moment zelf ook al heeft aangegeven/waargenomen dat een aantal bovenleidingpalen beweegt.

ProRail Regio Noord-Oost geeft op 2 november 2017 de melding per e-mail door aan de rail system engineer, die de melding op zijn beurt doorstuurt aan de projectmanager en bouwmanager. De melding leidt tot enige discussie over wie proceseigenaar is; volgens de bouwmanager is dat de rail system engineer ‘omdat de basis ligt in het contract; buiten is gebouwd wat (is) gevraagd’. De projectmanager benadrukt dat er snel een oplossing gevonden moet worden; ‘feit is dat palen goed moeten staan, met of zonder verzoek tot meerwerk’.
Uit de interviews blijkt dat het vermoeden aanvankelijk is dat de herstelwerkzaamheden de oorzaak zijn van het bewegen van de bovenleidingpalen. Afgesproken wordt dat het ingenieursbureau eerst een meting uitvoert naar de rechtstand van de bovenleidingpalen die bij een treinpassage visueel bewegen.

[31]) De kosten van de herstelwerkzaamheden worden door de verzekering betaald, geeft de projectmanager in de projectgroep Kamperlijn (2017b) op 5 oktober 2017 aan.

Op 6 november 2017 brengt het ingenieursbureau verslag uit. Van veertien bovenleidingpalen rond km 99 heeft het ingenieursbureau de rechtstand gemeten. ‘Een zestal palen in het gebied voldoen nu niet aan de eisen en staan enkele tiende graden buiten nieuwbouwtolerantie. Mogelijk is dit het gevolg van de trillingen.’ Het ingenieursbureau adviseert om over een à twee weken opnieuw de rechtstand van de bovenleidingpalen te meten om vast te stellen of ze inderdaad mogelijk scheef zakken door de trillingen.

Intussen stelt ProRail op respectievelijk 7 november 2017 en 9 november 2017 zowel de aannemer als de projectgroep Kamperlijn op de hoogte. In zijn e-mail aan de aannemer verwijst de projectmanager naar OVS00024-8.1, het *Ontwerpvoorschrift bovenleiding en draagconstructie*. ‘Feit is dat er een afwijking is op de voorschriften, waarvan de volledige omvang thans nog niet bekend is. De start elektrische exploitatie per 10 december 2017 zal veel media-aandacht krijgen. Het is in ons aller belang dat dit in de opstart en de periode daarna probleemloos verloopt. Graag ontvangt ProRail hierop spoedig een formele reactie.’
In de projectgroep Kamperlijn (2017a) geeft de projectmanager daarbij aan dat ‘dit issue het rijden met elektrische treinen op het baanvak Zwolle-Kampen niet in de weg (staat)’.

Op 16 november 2017 voert het ingenieursbureau samen met de aannemer opnieuw een meting uit naar de rechtstand van de bovenleidingpalen. Dezelfde dag brengt het ingenieursbureau verslag uit. ‘De conclusie is dat de rechtstand van de palen niet/nauwelijks is verslechterd. (…) Het lijkt dat door de trillingen de draagconstructie niet op korte termijn scheef zal zakken.’ Wel blijkt uit de meting dat een draagconstructie die exact haaks staat tijdens een treinpassage kortstondig anderhalve graad kan afwijken, wat een verschuiving van de rijdraad met circa 15 cm impliceert. Een dergelijke verschuiving past binnen de pantograafbreedte, maar is niet wenselijk. ‘Onbekend is wat een hogere snelheid straks doet met de trillingen in de draagconstructie en eveneens is onbekend wat een bewegende rijdraad doet in relatie tot de pantograaf. Als de rijdraad door trilling loskomt van de pantograaf kan een vlamboog ontstaan met schade aan de rijdraad tot gevolg.’ Het ingenieursbureau adviseert om alvast na te denken over de mogelijke consequenties, maatregelen en/of monitoring als er met elektrische treinen wordt gereden.

Op 21 november 2017 geeft de aannemer een reactie aan ProRail. In zijn e-mail geeft de projectmanager van de aannemer aan dat alle onderbouwingen en verificaties zijn geleverd bij het ontwerp[32]). Daarnaast verwijst hij naar een reactie van Sweco die op verzoek van de aannemer een en ander heeft uitgezocht: ‘Bij het ontwerp van de bovenleidingdraagconstructie zijn er berekeningen gemaakt volgens RLN00009 waarmee de type fundering en paal zijn bepaald. De berekeningen zijn representatief voor deze situatie. Voor zowel de spanrichting als de paal met arm zijn dezelfde type fundering toegepast (type V2b). Voor de palen bij de spanrichtingen zijn er HE-113 palen toegepast (HE240B) en de palen met arm een HE-104 (HE240A). De keuze voor een prefab fundering is gedaan volgens OVS00024-8.1, paragraaf 2.1. De situatie waar de scheefstand is opgetreden betreft een bestaand baanlichaam waar geen zettingen in de baan meer worden verwacht. Hiervoor is dan ook voor prefab funderingen gekozen als funderingsmethoden’.

[32]) Bijgevoegd is alvast het *Krachtenberekeningsrapport ten behoeve van palen 97/14, 97/15, 97/16 en 98/01* (Sweco, 2017).

Stabilisatie bovenleidingpalen I

Op 23 november 2017 is er een gezamenlijk spoedberaad van ProRail (Regio Noord-Oost), de aannemer en Keolis in de bouwkeet. De urgentie wordt mede ingegeven door dat in de nachten tussen 24 en 26 november 2017 de eerste opleidingsritten met de nieuwe, elektrische Flirt-treinen plaatsvinden. Het risico van het gering scheef staan en bewegen van een aantal bovenleidingpalen vindt ProRail echter te groot om het rijden met elektrische treinen zonder maatregelen toe te staan[33]). De gezamenlijk gedragen mening in het spoedberaad wat betreft de oorzaak is dat de toegepaste fabrieksfunderingen onvoldoende fundament geven voor de bovenleidingpalen ('de bodem ter plekke is slap')[34]). Gezocht wordt naar een tijdelijke oplossing om het proefbedrijf en de exploitatie vanaf 10 december 2017 verantwoord door te kunnen laten gaan, gevolgd door een definitieve oplossing waarvoor een langere treinvrije periode in februari 2018 kan worden gebruikt. Die tijdelijke oplossing bestaat uit het stellen van de bovenleidingpalen die scheef staan en het in twee stappen schoren van alle bovenleidingpalen die bewegen. In de eerste stap wordt één bovenleidingpaal geschoord. Als uit monitoring blijkt dat deze oplossing voldoende is, worden in de tweede stap alle bovenleidingpalen geschoord (ProRail, 2017c)[35]).

Na het gezamenlijk spoedberaad geeft ProRail de vertegenwoordiger van provincie Overijssel in de projectgroep Kamperlijn een update. In zijn e-mail d.d. 23 november 2017 gaat de projectmanager in op de te nemen preventieve maatregelen en geeft hij aan dat het nog steeds zo is dat het issue met de bewegende bovenleidingpalen een veilige exploitatie vanaf 10 december 2017 niet in de weg staat.

In de nacht van 23 op 24 november 2017 treft de aannemer de maatregelen (stellen bovenleidingpalen, schoren één bovenleidingpaal). Er worden die nacht nog geen metingen uitgevoerd.
Op 30 november 2017 dient de aannemer voor deze maatregelen *VTW2052* in. ProRail keurt dit verzoek tot wijziging op 29 januari 2018 af, omdat samengevat de aannemer een ontwerptaak heeft en de stabiliteitsproblemen derhalve voor risico van de aannemer komen.
De aannemer merkt in haar reactie samengevat op dat ProRail verantwoordelijk is indien de voorgeschreven fabrieksfunderingen onvoldoende fundament geven voor de bovenleidingpalen, en dat de op verzoek van ProRail getroffen maatregelen voor rekening en risico van ProRail zijn.

Proefbedrijf Keolis

Omdat de nieuwe, elektrische Flirt-treinen eerder nog niet zijn toegelaten op het spoor[36]), vinden in de nacht van 24 op 25 november 2017 de eerste opleidingsritten plaats. Tijdens deze opleidingsritten met lastgeving op snelheid blijkt de gekozen oplossing nog niet voldoende. Bovendien blijkt dat bij snelheden boven de 100 km/u de onderbouw in beweging komt. Afgesproken wordt om de gekozen oplossing op 26 november 2017 nogmaals te beoordelen tijdens een passage van de dieseltrein.

---

[33]) ProRail Regio Noord-Oost heeft op 20 november 2017 per e-mail aangegeven dat het gering scheef staan en bewegen van een aantal bovenleidingpalen niet alleen niet wenselijk is, maar ook niet kan; 'met onderstaande moeten we gewoon niet willen rijden'.

[34]) In de interviews wijst de aannemer erop dat ook niet uitgesloten moet worden dat het bouwrijp maken van het naastgelegen industrieterrein Spoorlanden aan de Oostlandenweg in IJsselmuiden (direct naast het spoor is bijvoorbeeld de grondwaterstand verlaagd) de oorzaak is van het gering scheef staan en bewegen van de bovenleidingpalen.

[35]) Een voorstel voor de definitieve oplossing moet nog worden uitgewerkt; dieptefundering lijkt op dat moment het meest voor de hand te liggen (ProRail, 2017c).

[36]) In de projectgroep Kamperlijn (2017a) op 9 november 2017 informeert ProRail naar de start van het proefbedrijf. Provincie Overijssel geeft aan dat het uitblijven van de toelating op het spoor een zorgpunt is dat in het zogenoemde implementatieoverleg wordt opgepakt. (Eerder, in de projectgroep Kamperlijn (2017d) op 8 juni 2017 verwijst ProRail al naar de zorg die de Inspectie Leefomgeving en Transport heeft geuit over de korte periode tussen het gereedkomen van het spoor tussen Zwolle en Kampen en de start van de exploitatie op 10 december 2017). Uit de interviews blijkt dat Keolis een beperkte ontheffingsvergunning voor alleen opleidingsritten (niet voor testritten) krijgt. Om toch te kunnen testen, vinden opleidingsritten plaats met lastgeving op snelheid (opleidingsritten met snelheden van 80, 100, 120 en 140 km/u).

Stabilisatie bovenleidingpalen II

Op 28 november 2017 is er opnieuw een gezamenlijk spoedberaad. Uit de interviews blijkt dat wordt gesproken over de stabiliteit van het baanlichaam en de spoedinzet van een meettrein. De rail system engineer vat in een *Actieplan verbetering stabiliteit bovenleidingmasten Zwolle-Kampen* de voorkeur voor de stabilisatie van de bovenleidingpalen samen. Uitgangspunt is een verbetering van de stabiliteit ten behoeve van een maximale snelheid van 100 km/u (plaatselijke snelheidsreductie) (ProRail, 2017a).

Uit de interviews blijkt dat de projectmanager voor het tweede gezamenlijke spoedberaad de vertegenwoordiger van provincie Overijssel in de projectgroep Kamperlijn telefonisch informeert dat een en ander toch ernstiger is dan gedacht en dat ter hoogte van de Oostlandenweg in IJsselmuiden mogelijk geen 140 km/u gereden kan worden.
Op 30 november 2017 stuurt de projectmanager ter informatie een e-mail door die hij aan gemeente Kampen heeft gestuurd in verband met op 3 december 2017 uit te voeren werkzaamheden.

Tijdens enkele nachten tussen 28 november 2017 en 8 december 2017 treft de aannemer de maatregelen (stabiliseren bovenleidingpalen).
Op 7 december 2017 dient de aannemer voor deze maatregelen *VTW2053* in[37]). ProRail keurt dit verzoek tot wijziging op 29 januari 2018 af, omdat samengevat de aannemer een ontwerptaak heeft en de stabiliteitsproblemen derhalve voor risico van de aannemer komen.
De aannemer merkt in haar reactie samengevat op dat ProRail verantwoordelijk is indien de voorgeschreven fabrieksfunderingen onvoldoende fundament geven voor de bovenleidingpalen, en dat de op verzoek van ProRail getroffen maatregelen voor rekening en risico van ProRail zijn.

Keuze 100 km/u en nog niet in gebruik nemen station Zwolle Stadshagen

Op 30 november 2017 vraagt ProRail aan de aannemer om stukken waaruit blijkt dat de stabiliteit van het baanlichaam voldoet. 'Wij zijn in het kader van de bewijsvoering dat het nieuw aangelegde spoor voldoet aan de nieuwe baanvaksnelheid van 140 km/u, dringend op zoek naar het volgende: aantoonbaarheid dat wordt voldaan aan OVS00056-7.1 (de eis met betrekking tot de dynamische indrukking voor het hele tracé) en stabiliteitsberekeningen volgens RLN00414-1 voor het hele tracé. Deze gegevens zijn van essentieel belang voor te nemen directiebesluiten ten aanzien van de nieuwe dienstregeling (…).' In een tweede e-mail corrigeert de projectmanager zijn vraag, omdat tijdens de aanbesteding RLN00414-1, *Richtlijn beoordelen constructieve veiligheid bestaande baanlichamen* nog niet van kracht was. 'Op dat moment hadden we in plaats daarvan een toets op basis van NEN8700 bestaande bouw in combinatie met OVS00056-7.1. Mocht dit onverhoopt niet beschikbaar zijn, mag RLN00414-1 worden gehanteerd welke met een lagere belasting en lagere criteria rekent.

Uit de interviews blijkt dat de vraag van ProRail de aannemer zeer verbaast. Niet alleen heeft ProRail een dergelijke bewijsvoering nog niet eerder gevraagd, ook behoort het in het project Zwolle-Kampen naar de opvatting van de aannemer niet tot zijn verantwoordelijkheid. De projectmanager van de aannemer wil evenwel behulpzaam zijn en stuurt op 4 december 2017 een eerste reactie. Uit een eerste berekening van BAM Infraconsult blijkt dat mogelijk niet aan de kritische treinsnelheid wordt voldaan. Het advies is om een seismische sondering uit te voeren om de kritische treinsnelheid te evalueren. Daarnaast is een nadere analyse nodig of aan de statische- en dynamische indrukkingseis wordt voldaan.

---

[37]) Op 17 januari 2018 dient de aannemer *VTW2058* in voor het met zinkspray behandelen van de kabels en klemmen in verband met diefstalpreventie. (Omdat het ging om een spoedlevering waren alleen koperen kabels en klemmen beschikbaar). ProRail keurt dit verzoek tot wijziging op 29 januari 2018 af, omdat diefstalgevoeligheid van koperen materialen algemeen bekend wordt verondersteld.

Intussen raakt een en ander met het oog op de ingang van de nieuwe dienstregeling op 10 december 2017 in een stroomversnelling. Op 3 december 2017 worden er testritten met de meettrein uitgevoerd. Op 4 en 5 december 2017 zijn er diverse overleggen, waaronder zogenoemde snelkookpansessies. Van deze snelkookpansessies is geen verslag gemaakt. Uit de interviews blijkt dat wordt gesproken over de stabiliteit van het baanlichaam en de consequenties voor de dienstregeling. Uit de interviews blijkt ook dat de aannemer niet is uitgenodigd. Het ingenieursbureau voert een beknopte analyse uit van de stabiliteit van het baanlichaam, waarbij RLN00414-1, *Richtlijn beoordelen constructieve veiligheid* bestaande baanlichamen wordt gehanteerd. Deze richtlijn is vanaf 1 juli 2016 – dus na de gunning van de realisatie van het project Zwolle-Kampen aan de aannemer – van kracht geworden. Samengevat concludeert het ingenieursbureau dat de stabiliteit van het baanlichaam niet voldoet aan de gestelde eisen voor een bestaand baanlichaam. 'Op basis van het principe van bewezen sterkte voldoet de stabiliteit bij een spoorbelasting zoals aanwezig voor de ombouw van de lijn. Dat betekent in geval van een spoorbelasting met vergelijkbare aslasten en treinsnelheid. Hogere treinsnelheden zullen de stabiliteit van de aardebaan negatief beïnvloeden en zijn derhalve niet aan te bevelen op de sectie waar sprake is van een pakket klei en/of veen met een dikte van 1,4 m of meer' (Arcadis, 2017: 3).

Op basis van de conclusie van het ingenieursbureau en een review door Movares (2017)[38]) besluit ProRail dat nog niet met 140 km/u kan worden gereden. Er worden drie logistieke scenario's opgesteld waarin met 100 km/u wordt gereden. In het eerste scenario wordt de dienstregeling 2018 gereden (waarbij station Zwolle Stadshagen twee keer per uur wordt bediend), in het tweede scenario wordt de dienstregeling 2018 gereden waarbij station Zwolle Stadshagen één keer per uur wordt bediend en in het derde scenario wordt de dienstregeling 2017 gereden waarbij station Zwolle Stadshagen nog niet in gebruik wordt genomen (ProRail, 2017b).

Uit de interviews blijkt dat ProRail, na een directeurenoverleg, op 6 december 2017 eerst provincie Overijssel ambtelijk informeert. Nog dezelfde dag is er een bestuurlijk overleg waarin provincie en gemeenten aangeven dat duidelijkheid en een robuuste treindienst met voldoende overstaptijd op station Zwolle voor hen belangrijk zijn. Op basis hiervan kiest ProRail voor het derde scenario waarbij het nieuwe station Zwolle Stadshagen nog niet in gebruik wordt genomen.
Op 7 december 2017 is er een gezamenlijke persconferentie waarin de keuze wordt toegelicht.

[38]) Movares werkt de review en de (on)mogelijkheden van een snelheidsverhoging op delen van het spoor tussen Zwolle en Kampen na 6 december 2017 verder uit.

6. Analyse verloop project Zwolle-Kampen

Dit hoofdstuk presenteert de analyse naar een verklaring van het feitelijk verloop van het project Zwolle-Kampen, mede in relatie tot de contractuele afspraken. Ook het late moment waarop duidelijk werd dat er geen 140 km/u kan worden gereden is meegenomen. Daarbij is onder meer gebruik gemaakt van de door Royal HaskoningDHV uitgevoerde analyse van het al dan niet uitgevoerde geotechnisch onderzoek.

Vooraf constateren wij dat het bodemprobleem dat kort voor de ingang van de nieuwe dienstregeling op 10 december 2017 aan het licht komt iedereen – zowel ProRail als haar opdrachtgevers (provincie en gemeenten) en opdrachtnemers (ingenieursbureau en aannemer) – heeft verrast. Iedereen heeft zich ingezet om het spoor tussen Zwolle en Kampen dusdanig te vernieuwen om met ingang van de nieuwe dienstregeling met 140 km/u te gaan rijden en ook station Zwolle Stadshagen in gebruik te nemen. *'Het is atypisch voor ProRail'*, verwoordt een van de betrokkenen het in de interviews; ProRail staat erom bekend in het algemeen gedegen onderzoek te doen. Van belang om te realiseren, is dat in een project als Zwolle-Kampen allerlei issues spelen. De analyse zoomt in op een van die issues, de stabiliteit van de bodem onder de spoorlijn. Van het geconstateerde bodemprobleem hebben diverse betrokkenen binnen ProRail niet alleen figuurlijk maar ook letterlijk wakker gelegen.

6.1 Aandacht voor stabiliteit bodem onder spoorlijn

Uit de analyse blijkt dat voor de stabiliteit van de bodem onder de spoorlijn (het baanlichaam of de onderbouw) tijdens het verloop van het project Zwolle-Kampen wisselend aandacht is.
Wat ons daarin opvalt, mede gelet op de grondopbouw en de aandacht die er wel is, is dat de stabiliteit van het baanlichaam niet als risico in het risicodossier is opgenomen. Of, zoals Royal HaskoningDHV (2018b: 5) concludeert: 'Het geotechnische deel aangaande de dynamica van de baan is geen integraal onderdeel geworden van het referentieontwerp, aanbestedingsdossier en risicodossier'.

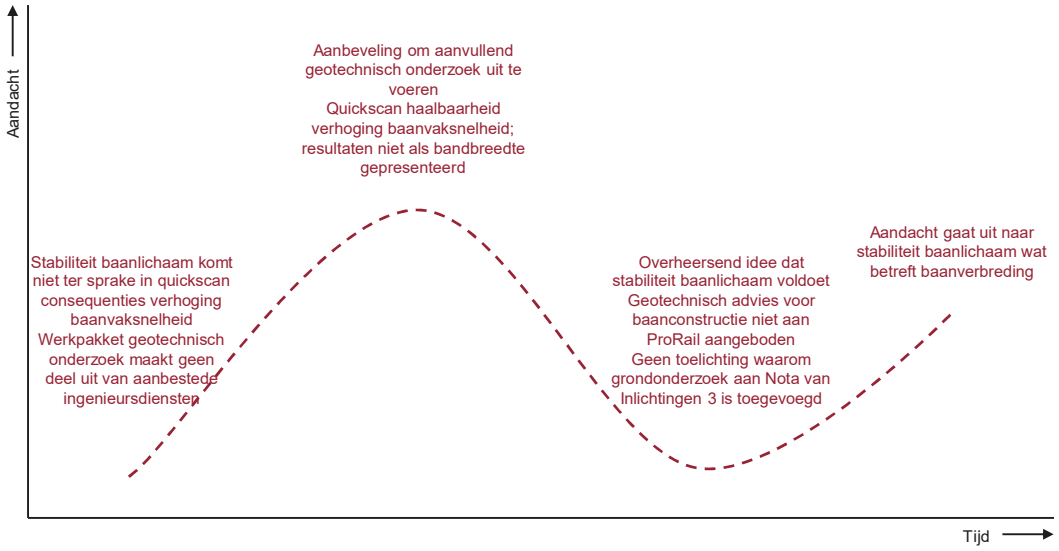

Figuur 4. Aandacht voor stabiliteit baanlichaam in een oogopslag

Aanvankelijk is er in de planuitwerkingsfase niet of nauwelijks aandacht voor de stabiliteit van het baanlichaam. De context is er ook een waarin het overheersende idee is dat al veel onderzoek is gedaan. Dat neemt niet weg dat het onderzoeken van de benodigde infrastructurele aanpassingen en kosten voor een verhoging van de baanvaksnelheid naar 140 km/u onderdeel is van de door ProRail uit te werken voorkeursvariant. In deze door ProRail (2014h) uitgevoerde quickscan *Snelheidsverhoging Zwolle-Kampen; consequenties verhoging baanvaksnelheid van 100 naar 140 km/u* komt de stabiliteit van het baanlichaam niet ter sprake. Mede als gevolg daarvan maakt het werkpakket geotechnisch onderzoek geen deel uit van de aanbestede ingenieursdiensten[39]).

Het verandert als het ingenieursbureau, mede naar aanleiding van reviewcommentaar van ProRail op het functioneel integraal systeemontwerp, aanbeveelt om aanvullend geotechnisch onderzoek uit te voeren. Het onderzoek is bedoeld om zekerheid te krijgen dat de elektrificatie en de verhoging van de baanvaksnelheid, evenals de baanverbreding en de bouw van de onderdoorgang bij station Zwolle Stadshagen realiseerbaar zijn.
Wij constateren dat de onbekendheid van de stabiliteit van het baanlichaam in het functioneel integraal systeemontwerp evenwel niet als risico in het risicodossier wordt opgenomen.

Voor het aanvullend geotechnisch onderzoek dient het ingenieursbureau *VTW029 Geotechnische onderzoeken* in. Vanwege de financiële consequenties vraagt ProRail het ingenieursbureau om het aanvullend geotechnisch onderzoek te 'optimaliseren' (lees: beknopter aanvullend geotechnisch onderzoek dan aanvankelijk door het ingenieursbureau voorgesteld) en een apart verzoek in te dienen voor een quickscan naar de haalbaarheid van de verhoging van de baanvaksnelheid (*VTW039 Quickscans geotechniek ten behoeve van snelheidsverhoging*).
In de *Quickscan haalbaarheid snelheidsverhoging* is de dynamische indrukkingseis/kritische snelheid beoordeeld. De conclusie is dat de stabiliteit van het baanlichaam voldoet, omdat op de meest ongunstige deelsectie 60% van de kritische snelheid op 146 km/u ligt, wat hoger is dan de ontwerp-snelheid van 140 km/u. Daarnaast is de aanbeveling om aanvullend grondonderzoek uit te voeren om de aangenomen geotechnische grondparameters te bevestigen (Arcadis, 2015e). De systeemspecialist geotechniek wijst er in zijn reactie op dat afhankelijk van de aangenomen grondparameters voor veen de kritische snelheid tussen de 108 en 184 km/u ligt en dus ook lager kan zijn dat de ontwerpsnelheid.
Wij constateren dat de mogelijkheid dat de stabiliteit van het baanlichaam ook niet kan voldoen – 146 km/u is ook nauwelijks hoger dan de ontwerpsnelheid van 140 km/u – evenwel niet als risico in het risicodossier wordt opgenomen.

Het overheersende idee dat de stabiliteit van het baanlichaam voldoet, maakt dat er niet voldoende scherpte is als het door Fugro uitgevoerde aanvullend grondonderzoek beschikbaar is. Weliswaar wordt het grondonderzoek in *Nota van inlichtingen 3* aan het aanbestedingsdossier toegevoegd, het geotechnisch advies voor baanconstructie – eveneens onderdeel van *VTW R-001 Geotechnisch onderzoek* – komt niet ter sprake. Dit advies is door het ingenieursbureau niet aan ProRail aangeboden.
Wij constateren dat onduidelijk is of en welk risico nu naar de realisatiefase is doorgeschoven.

In de realisatiefase gaat de aandacht vooral uit naar de stabiliteit van het baanlichaam wat betreft de baanverbreding. Het uitvoeringsontwerp is uitgedetailleerd in de *Ontwerpnota UO baanlichaam* die door de aannemer is geverifieerd en door ProRail en het ingenieursbureau getoetst en geaccepteerd (BAM Infra, 2017b).
Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden er geen signaleringen gedaan.

[39]) De verhoging van de baanvaksnelheid is vanaf de start van de werkzaamheden die deel uitmaken van de engineering onderdeel van de scope.

6.2 Confrontatie met contractuele afspraken

Uit de analyse blijkt dat het verloop van het project Zwolle-Kampen en de wisselende aandacht voor de stabiliteit van de bodem deels is te herleiden naar (het nakomen van) de contractuele afspraken tussen ProRail als opdrachtgever en haar opdrachtnemers (ingenieursbureau en aannemer).

Contractuele afspraken met ingenieursbureau

De contractuele afspraken met het ingenieursbureau zijn vastgelegd in een overeenkomst met bijbehorende contractdocumenten, waaronder de *Vraagspecificatie: opdrachtomschrijving Zwolle-Kampen, elektrificatie en aanleg halte Stadshagen* (ProRail, 2014i). Wat ons opvalt, is dat het werkpakket geotechnisch onderzoek geen deel uitmaakt van de engineering. Misschien verklaarbaar (vergelijk paragraaf 6.1), maar op basis van de ontwerpvoorschriften had geotechnisch onderzoek naar de stabiliteit van het baanlichaam verwacht mogen worden (Royal HaskoningDHV, 2018b).

Uit de analyse blijkt dat het ingenieursbureau, mede naar aanleiding van reviewcommentaar van ProRail op het functioneel integraal systeemontwerp, inventariseert of het beschikbare geotechnisch onderzoek voldoende is. De aanbeveling om aanvullend geotechnisch onderzoek uit te voeren, wordt opgevolgd door verzoeken tot wijziging.
Het eerste verzoek tot wijziging waarop ProRail akkoord geeft, is een onderzoek bedoeld om zekerheid te krijgen dat de verhoging van de baanvaksnelheid realiseerbaar is. Royal HaskoningDHV (2018b: 3) constateert met betrekking tot dit onderzoek dat het ingenieursbureau de resultaten van de quickscan als een bandbreedte had moeten presenteren. Ondanks de aanbeveling om aanvullend grondonderzoek uit te voeren om de aangenomen geotechnische grondparameters te bevestigen, 'is (er) geen melding dat dit kan leiden tot overschrijding van de normen, of een bandbreedte in de uitkomsten'. Als de systeemspecialist geotechniek in zijn reactie een dergelijke melding wel doet, lijkt het idee dat de stabiliteit van het baanlichaam voldoet al te hebben postgevat.

Het tweede verzoek tot wijziging waarop ProRail akkoord geeft is een onderzoek bedoeld 'ter onderbouwing van het geotechnisch advies voor de baanconstructie en zal opgenomen worden in het aanbestedingsdossier'. Wat ons opvalt, is dat dit geotechnisch advies voor de baanconstructie niet alleen niet aan ProRail is aangeboden, maar er door ProRail ook niet naar is gevraagd. Uit de interviews blijkt dat door het ingenieursbureau wel werkzaamheden zouden zijn uitgevoerd. Volgens het ingenieursbureau zouden de resultaten in essentie bevestigen dat de verhoging van de baanvaksnelheid haalbaar is. Deze resultaten zijn voor ons en Royal HaskoningDHV (2018b) echter niet traceerbaar. Op verzoek van ProRail heeft Royal HaskoningDHV (2018a: 10) daarom berekend of de stabiliteit van het baanlichaam op basis van de geotechnische grondparameters uit het door Fugro uitgevoerde grondonderzoek inderdaad voldoet. Samengevat is de belangrijkste conclusie 'dat op basis van de huidige evaluatie het *niet* mogelijk is om eenduidig te stellen dat het toepassen van een hogere treinsnelheid acceptabel is'.

Uit de op- en aanmerkingen van ProRail op het conceptrapport blijkt dat er discussie mogelijk is of het de bedoeling was om, naast het grondonderzoek, ook het geotechnisch advies voor de baanconstructie aan het aanbestedingsdossier toe te voegen. Bij een aanbesteding op basis van *UAV-GC 2005* zou dat binnen ProRail niet gebruikelijk zijn. Hoe dan ook, het geotechnisch advies voor de baanconstructie zou op basis van de conclusie van Royal HaskoningDHV in ieder geval ProRail duidelijk hebben gemaakt dat een groot risico naar de realisatiefase wordt doorgeschoven[40]). (Als de realisatie van het project Zwolle-Kampen, gelet op dat risico, al ongewijzigd zou zijn aanbesteed).

[40]) Dat een groot risico naar de realisatiefase wordt doorgeschoven, blijkt ook uit de kosten om nu alsnog met 140 km/u te gaan rijden (www.prorail.nl/projecten/zwollekampen/inhoud/toekomst-zwolle-stadshagen).

Kader 6. Alleen aandacht voor dynamische indrukkingseis/kritische treinsnelheid

Wij constateren dat de aandacht alleen uitgaat naar de dynamische indrukkingseis/kritische treinsnelheid. In de *Quickscan haalbaarheid snelheidsverhoging* wordt dit als volgt gemotiveerd: 'Omdat het om een reeds bestaand spoortraject gaat, is voor de beoordeling van de staat van de baan alleen gekeken naar aspecten die een relatie hebben met de snelheidsverhoging' (Arcadis, 2015e: 2). In het plan van aanpak wordt evenwel gesproken om het baanlichaam op het niveau van een quickscan te beoordelen op indrukkingseisen (statisch en dynamisch) en stabiliteit. Ook het geotechnisch advies voor baanconstructie zou ingaan op o.a. zetting bovenleiding en baan berekening statisch/dynamisch. Overigens vraagt niemand naar andere eisen dan de dynamische indrukkingseis/ kritische treinsnelheid; de systeemspecialist geotechniek niet in zijn reactie op de quickscan naar de haalbaarheid van de verhoging van de baanvaksnelheid, niet in de toetsingssessies van het aanbestedingsdossier en ook niet in het gezamenlijk spoedberaad.

Contractuele afspraken met aannemer

De contractuele afspraken met de aannemer zijn vastgelegd in de basisovereenkomst met bijbehorende contractdocumenten, waaronder de *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn* (ProRail, 2016e).
Met betrekking tot het elektrificeren van de spoorlijn constateren wij dat voor de bovenleidingpaal-fundering niet alleen als functionele eis is opgenomen dat op enkele plekken een boorpaal moet worden toegepast, maar in het *Railverkeerstechnisch ontwerp R-473100 Zwolle-Kampen* ook is opgenomen dat fabrieksfunderingen worden toegepast (Arcadis, 2016). Uit de op- en aanmerkingen van ProRail op het conceptrapport blijkt dat er discussie mogelijk is of het logisch is een dergelijke 'eis' in het railverkeerstechnisch ontwerp – een uitdetaillering van het functioneel integraal ontwerp op het gebied van treinbeveiliging in samenhang met andere spoorse technieken (ProRail, 2014g) – op te nemen. Dat zou binnen ProRail niet gebruikelijk zijn; volgens ProRail zouden gecertificeerde ingenieursbureaus en aannemers dit ook moeten weten. Royal HaskoningDHV (2018b) constateert dat in ieder geval een geotechnische analyse ter onderbouwing van het toepassen van fabrieks-funderingen ontbreekt bij het opgestelde railverkeerstechnisch ontwerp dat als bindend document in het aanbestedingsdossier is toegevoegd. Of een dergelijke geotechnische analyse dan wel tot de (ontwerp)verantwoordelijkheid van de aannemer behoort, is een juridische vraag. Argumenten pro en contra zijn al uitgewisseld rondom de door de aannemer ingediende verzoeken tot wijziging voor het toepassen van extra boorpalen en het treffen van maatregelen voor de stabilisatie van de boven-leidingpalen.

Met betrekking tot het realiseren van de bovenbouwvernieuwing is als functionele eis opgenomen dat de in de takenlijst bovenbouwvernieuwing omschreven werkzaamheden moeten worden uitgevoerd (op hoofdlijnen het vervangen van ballast, dwarsliggers en spoorstaven). Daarnaast is als functionele eis opgenomen dat het baanlichaam op twee plekken moet worden verbreed.
Met betrekking tot het verhogen van de baanvaksnelheid is als functionele systeemeis opgenomen dat de baanvaksnelheid moet zijn verhoogd tot 140 km/u. Wij constateren dat geen relatie wordt gelegd met de (stabiliteit van) het baanlichaam. Of, zoals Royal HaskoningDHV (2018b: 4) het verwoordt: 'Er worden geen specifieke contracteisen benoemd aangaande snelheidsverhoging in relatie met de baan'.

Wat ons opvalt, is dat niet is toegelicht waarom het door Fugro uitgevoerde grondonderzoek aan het aanbestedingsdossier is toegevoegd. Juist als het niet de bedoeling zou zijn het geotechnisch advies voor baanconstructie aan het aanbestedingsdossier toe te voegen, mag gelet op de aanleiding voor het grondonderzoek – niet alleen de aannemer meer informatie te kunnen verstrekken, maar vooral een seismische sondering om aangenomen geotechnische grondparameters te bevestigen – een uitgebreidere toelichting worden verwacht dan 'aan het dossier zijn enkele ontbrekende stukken als RVTO en sonderingen toegevoegd'[41]).

6.3 Duidelijkheid op een laat moment

Zoals gezegd, het bodemprobleem dat kort voor de ingang van de nieuwe dienstregeling aan het licht komt, heeft iedereen verrast. Wij constateren dat, nadat op 1 november 2017 duidelijk wordt dat een aantal bovenleidingpalen beweegt, logischerwijs eerst metingen worden uitgevoerd en vervolgens in een spoedberaad wordt gezocht wordt naar een oplossing om het proefbedrijf en de exploitatie vanaf 10 december 2017 verantwoord door te kunnen laten gaan.
Wat ons wel opvalt, is dat bij de ingebruikname van het vernieuwde spoor tussen Zwolle en Kampen/ de oplevering van de elektrificatie geen testritten plaatsvinden. Pas in de nacht van 24 op 25 november 2017 vindt de eerste opleidingsritten plaats, omdat de nieuwe, elektrische Flirt-treinen eerder nog niet zijn toegelaten op het spoor[42]).

Uit de analyse blijkt dat in de communicatie met belanghebbenden (opdrachtgevers) aanvankelijk wordt aangegeven dat het issue met bewegende bovenleidingpalen de exploitatie niet in de weg staat. De opdrachtgevers geven in de interviews aan daarna, in ieder geval in hun beleving, wisselende signalen te hebben ontvangen. ProRail geeft aan bewust terughoudend te hebben gecommuniceerd zolang er nog onzekerheid was. Hoe dan ook, dat de veiligheid bij 140 km/u niet kan worden gegarandeerd, overvalt de opdrachtgevers op 6 december 2017. Wij constateren dat het aan het licht gekomen bodemprobleem iedereen heeft verrast, maar dat het verstandig is om na te gaan hoe opdrachtgevers in een dergelijke situatie beter 'meegenomen' kunnen worden[43]). Juist vanwege de afhankelijkheid van ProRail als beheerder van de spoorweginfrastructuur luistert dit nauw.

[41]) De aannemer maakt van het door Fugro uitgevoerde grondonderzoek gebruik in het geotechnisch onderzoek voor de baanverbreding.

[42]) Uit de interviews blijkt dat geen andere treinen met het juiste treinbeïnvloedingssysteem beschikbaar zijn.

[43]) In het algemeen blijkt uit de interviews dat de opdrachtgevers ervaren door ProRail onvoldoende in staat worden gesteld om een integrale afweging te maken.

Literatuurlijst

Arcadis (2017), *Zwolle-Kampen, stabiliteitsanalyse baan ten westen van station Zwolle Stadshagen*

Arcadis (2016), *Railverkeerstechnisch ontwerp R-473100 Zwolle-Kampen eindsituatie*

Arcadis (2015a), *FIS-rapportage Zwolle-Kampen*

Arcadis (2015b, 17 augustus), *Inventarisatie geotechnisch onderzoek en plan van aanpak 'staat van baan' en 'trilling'*

Arcadis (2015c, 8 juni), *Inventarisatie geotechnisch onderzoek en plan van aanpak 'staat van baan' en 'trilling'*

Arcadis (2015d, 13 april), *Inventarisatie geotechnisch onderzoek*

Arcadis (2015e, 25 november), *Quickscan haalbaarheid snelheidsverhoging*

Arcadis (2011), *Geotechnisch grondonderzoek en geohydrologische gegevens*

BAM Infra (2017a), *Ontwerpnota BVL (UO) deel 1 & 2 km 88.000 – 100.960*

BAM Infra (2017b), *Ontwerpnota UO baanlichaam*

BAM Infra (2017c), *Ontwerprapport geotechniek inclusief monitoringsplan*

BAM Infra (2017d), *Ontwerpuitgangspuntennotitie geotechniek*

BAM Infra (2017e), *Verificatieplan baanlichaam*

BAM Infra (2017f), *Voortgangsrapportage 1 25-01-2017*

BAM Infra (2017g), *Werkplan spoorbouw*

Fugro (2016), *Geotechnisch onderzoek Zwolle-Kampen*

Gemeente Zwolle (2016), *Agenda directeurenoverleg Kamperlijn*

Inspectie Leefomgeving en Transport (2014, 3 oktober), *Besluit informatiedossier Zwolle-Kampen*

Lankelma (2012), *Geotechnisch bodemonderzoek vertramming van de spoorlijn Zwolle-Kampen*

Lankelma (2011), *Geotechnisch bodemonderzoek vertramming spoorlijn Zwolle-Kampen*

Model basisovereenkomst voor contracten gesloten op basis van de UAV-GC 2005; Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn

Movares (2017), *Review verhoging snelheid baanvak Kampen-Zwolle*

Movares (2014), *Quickscan veiligheidsanalyse Zwolle-Kampen*

Overeenkomst van opdracht tussen ProRail bv en Arcadis Nederland bv inzake werkzaamheden ten behoeve van het project Zwolle-Kampen; engineering multidisciplinaire werkzaamheden Kamperlijn

Projectgroep Kamperlijn (2017a, 9 november), *Verslag en afsprakenlijst projectgroep Kamperlijn 9 november 2017*

Projectgroep Kamperlijn (2017b, 5 oktober), *Verslag en afsprakenlijst projectgroep Kamperlijn 5 oktober 2017*

Projectgroep Kamperlijn (2017c, 24 augustus), *Verslag en afsprakenlijst projectgroep Kamperlijn 24 augustus 2017*

Projectgroep Kamperlijn (2017d, 8 juni), *Verslag en afsprakenlijst projectgroep Kamperlijn 08-06-2017*

Projectgroep Kamperlijn (2016a, 17 november), *Verslag en afsprakenlijst projectgroep Kamperlijn 15-11-2016*

Projectgroep Kamperlijn (2016b, 2 juni), *Verslag extra ingelast overleg naar aanleiding van aanbestedingsresultaat aannemer*

Projectgroep Kamperlijn (2015a, 15 september), *Verslag en afsprakenlijst projectgroep Kamperlijn 15-09-2015*

Projectgroep Kamperlijn (2015b, 1 september), *Verslag en afsprakenlijst projectgroep Kamperlijn 1 september 2015*

Projectgroep Kamperlijn (2015c, 18 augustus), *Verslag en afsprakenlijst projectgroep Kamperlijn 18 augustus 2015*

Projectgroep Kamperlijn (2014a, 21 januari), *Afsprakenlijst Projectgroep Kamperlijn 21-01-2014*

Projectgroep Kamperlijn (2014b, 15 juli), *Verslag en afsprakenlijst projectgroep Kamperlijn 15-07-2014*
Projectgroep Kamperlijn (2014c, 18 maart), *Verslag en afsprakenlijst projectgroep Kamperlijn 18-03-2014*
Projectgroep Kamperlijn (2013), *Toekomstperspectief Kamperlijn; uitwerking varianten*
Projectgroep Kamperlijn (2012), *Heroriëntatie Kamperlijn; rapport van bevindingen*
Projectovereenkomst Zwolle-Kampen
ProRail (2018, 12 januari), *Evaluatie Zwolle-Kampen*
ProRail (2017a), *Actieplan verbetering stabiliteit bovenleidingmasten Zwolle-Kampen*
ProRail (2017b), *Problematiek baanstabiliteit Zwolle-Kampen; samenvatting en scenario's*
ProRail (2017c, 23 november), *Verslag bespreking bewegende bovenleidingmasten op Zwolle-Kampen*
ProRail (2016a, 15 november), *Notulen bouwvergadering VOBO nummer 3*
ProRail (2016b), *Ontwerpvoorschrift baanlichaam en geotechniek*
ProRail (2016c), *Plan van aanpak ten behoeve van R-473100 bouwmanagement en uitvoerings-begeleiding*
ProRail (2016d), *Richtlijn beoordelen constructieve veiligheid bestaande baanlichamen*
ProRail (2016e), *Vraagspecificatie voor het werk R-473100 Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn*
ProRail (2015a, 5 november), *Aanvullend budget*
ProRail (2015b, 27 mei), *Aanvullend budget*
ProRail (2015c), *Reviewformulier FIS Zwolle-Kampen*
ProRail (2015d), *Voortgangsrapportage; Zwolle-Kampen, elektrificatie en aanleg halte Stadshagen*
ProRail (2015e), *Zwolle-Kampen verbeteren Kamperlijn; plan van aanpak realisatie*
ProRail (2014a, 7 maart), *Aanbieding plan van aanpak planuitwerkingsfase Zwolle-Kampen*
ProRail (2014b), *Contracteringsplan projecten; Zwolle-Kampen*
ProRail (2014c, 14 juli), *Informatiedossier indienststellingsvergunning projecten ten behoeve van Zwolle-Kampen*
ProRail (2014d), *Kamperlijn, uitwerken treinvariant; plan van aanpak*
ProRail (2014e, 24 september), *Mededeling gunningsbeslissing*
ProRail (2014f, 30 september), *Ongeldigheid aanbieding*
ProRail (2014g), *Richtlijn voor het maken van FIS en RVTO*
ProRail (2014h), *Snelheidsverhoging Zwolle-Kampen; consequenties verhoging baanvaksnelheid van 100 naar 140 km/u*
ProRail (2014i), *Vraagspecificatie: opdrachtomschrijving Zwolle-Kampen, elektrificatie en aanleg halte Stadshagen*
ProRail (2013, 18 april), *Treinvarianten Zwolle-Kampen*
ProRail (2006), *Ontwerpvoorschrift bovenleiding en draagconstructie*
Provincie Overijssel (2016a, 5 januari), *Bevestiging extra aanvullend budget afronding planuitwerkings-fase Kamperlijn*
Provincie Overijssel (2016b, 8 juni), *Verslag bestuurlijk overleg aanbesteding Zwolle-Kampen*
Provincie Overijssel (2015, 24 juni), *Bevestiging aanvullend budget afronding planuitwerkingsfase Kampenlijn*
Provincie Overijssel (2014, 2 april), *Opdrachtbevestiging uitvoeren planuitwerkingsfase Kamperlijn*
Provincie Overijssel (2013a, 11 december 2013), *Besluit PS/2013/878*
Provincie Overijssel (2013b, 14 augustus), *Opdrachtbevestiging opstellen plan van aanpak varianten-studie alternatief Trein+ Zwolle-Kampen*
Provincie Overijssel (2013c, 6 mei), *Opdrachtbevestiging voor het uitvoeren alternatievenstudie trein-varianten Zwolle-Kampen*
Provincie Overijssel (2013d, 5 november), *Statenvoorstel nr. PS/2013/878; toekomstige ontwikkeling van de Kamperlijn*
Royal HaskoningDHV (2018a), *Kritische treinsnelheid Zwolle-Kampen*

Royal HaskoningDHV (2018b), *Technische evaluatie Zwolle-Kampen*
Sweco (2017), *Krachtenberekeningsrapport ten behoeve van palen 97/14, 97/15, 97/16 en 98/01*
VTW R-001 Geotechnische onderzoeken
VTW029 Geotechnische onderzoeken
VTW039 Quickscans geotechniek ten behoeve van snelheidsverhoging
VTW2021 Herstellen beschadigde bovenleiding
VTW2024
VTW2025
VTW2052
VTW2053
VTW2058

http://www.hetkamperlijntje.nl/
https://www.prorail.nl/projecten/zwollekampen

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Veiligheid voor fietsers op kruispunten (beantwoording motie)
portefeuillehouder	William Dogger
informant	Doorne, Jeroen van (3248)
medeopstellers	Kolk, Gijs van der (2592)
afdeling	Ruimte en Economie
bijlagen	Voorstel: Informatienota Veiligheid voor fietsers op kruispunten Bijlage: 1. Motie Veiligheid voor fietsers op kruispunten M-23, 10 november 2017 Bijlage: 2. Tabel top 10 kruispuntlocaties met ongelukken met fietsers Bijlage: 3. Kaart met top 10 locaties met kruispuntongelukken met fietsers

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
De beantwoording van de motie met als onderwerp 'Veiligheid voor fietsers op kruispunten' van 10 november 2017 van de fracties van de PvdA en D66.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 8 januari 2019

Onderwerp	Veiligheid voor fietsers op kruispunten
Versienummer	V3.0

Portefeuillehouder W. Dogger

Informant J. van Doorne
Afdeling Ruimte en Economie / ZWRE
Telefoon 038 498 32 48
Email J.van.Doorne@zwolle.nl

Bijlagen 3

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording van de motie met als onderwerp 'Veiligheid voor fietsers op kruispunten' van 10 november 2017 van de fracties van de PvdA en D66.

Bijlage

1) Motie 'Veiligheid voor fietsers op kruispunten' (M-23), 10 november 2017.
2) Tabel top 10 kruispuntlocaties met ongelukken met fietsers
3) Kaart met top 10 locaties met kruispuntongelukken met fietsers

Datum 8 januari 2019

Inleiding

Op 10 november 2017 heeft u met algemene stemmen de motie Motie 'Veiligheid voor fietsers op kruispunten' (M-23) aangenomen. Deze motie roept op om:

- Een inventarisatie te maken van kruispunten in Zwolle waar zich regelmatig gevaarlijke situaties tussen fietsers en autoverkeer voordoen.
- Maatregelen voor te bereiden om deze gevaarlijke situaties waar mogelijk aan te pakken.
- Hiervoor voorstellen aan de raad voor te leggen.

Kernboodschap

We monitoren structureel de verkeersveiligheid van Zwolle en daarbij de veiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers, waaronder fietsers, in het bijzonder en zetten in onze aanpak in op onder andere de infrastructuur, educatie als het gedrag. Onze aanpak is erop gericht de beschikbare (financiële) middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten met als doel het aantal ongevallen jaarlijks terug te dringen.

Achtergrond

Verkeersveiligheidsbeleid

We monitoren structureel de verkeersveiligheid van Zwolle en daarbij de fietsers in het bijzonder. Onze aanpak op het gebied van verkeersveiligheid gaat uit van een brede aanpak, waaronder:

- Infrastructureel,
- Verkeerseducatie
- Handhaving:

Naast incidenteel budget voor kleinschalige verkeersveiligheidsmaatregelen is er ook incidenteel budget voor mobiliteitsprojecten in het kader van de jaarlijkse provinciale subsidie Decentralisatie Uitkering Verkeer en Vervoer (kortweg: DUVV); onder meer voor de aanpak van ongevallenlocaties, fietsinfrastructuur en bereikbaarheidsproblematiek. Tevens is er structureel budget beschikbaar in het kader van verkeersveiligheid en verkeerseducatie in Zwolle. Tot slot is er naast incidenteel overleg met de politie ook structureel overleg inde wijkverkeersteams, waar de politie ook bij aansluit. Het aspect handhaving komt in deze overleggen ook aan de orde.

Veiligheid van de Fietsers

Bij de onlangs beantwoorde artikel 45 vragen van de VVD over de 'Veiligheid van de Fietsers' die op 20 september aan uw raad is aangeboden is een relatie gelegd tussen enerzijds de top 10 van de Verkiezing van de meest onveilige plek in Zwolle van de Stentor (subjectief) en de top 10 van plekken waar in Zwolle de meeste ongelukken geregistreerd zijn (objectief).

Top 10 objectief fietsonveilige locaties

In deze top 10 van kruispunten met de meeste geregistreerde ongevallen in de afgelopen 4 jaar stonden echter ook kruispunten waar alleen ongevallen tussen auto's onderling plaatsvonden. In de bij deze memo gevoegde bijlage 'Verkeersveiligheid Zwolle fietsers' is een overzicht gegeven van de top 10 van locaties met geregistreerde ongevallen waarbij fietsers betrokken zijn. Tevens is per locatie aangegeven wat de status is.

Top 3

Hieronder wordt nader ingezoomd op de top 3 van kruispunten waar de meeste ongevallen met fietsers geregistreerd zijn.

1) *Eemlaan - Rijnlaan*

Deze ongevallenlocatie betreft de rotonde bij entree van het winkelcentrum De Dobbe bij de Aa-landen. In 2011 is het toenmalige voorrangskruispunt op deze locatie vervangen door een rotonde om de verkeersveiligheid en de verkeersafwikkeling op dit punt te verbeteren. Hoewel een rotonde een veilige kruispuntoplossing is voor zowel auto's en fietsers omdat de snelheid laag ligt, zijn hier desondanks toch relatief veel ongevallen tussen fietsers en auto's geregistreerd. Nadere studie moet uitwijzen wat de toedracht van deze ongevallen is en op welke wijze deze locatie veiliger gemaakt kan worden.

2) *Assendorperstraat – Luttenbergstraat*

Deze locatie herkennen we als een onoverzichtelijke locatie en een locatie waar relatief veel ongevallen met fietsers gebeuren, ondanks een aanpassing van de situatie in 2011. In het kader van de studie naar de Assendorperstraat als aanloopstraat voor de binnenstad en de oostelijke HOV-as wordt onderzocht of en zo ja op welke wijze deze locatie aangepast kan worden.

3) *Burgemeester Roelenweg – Pannekoekendijk – Schuttevaerkade*

Dit kruispunt staat op de planning om komend jaar aangepakt te worden.

Overige locaties

De locatie A28 – Burgemeester Roelenweg is eind 2014 aangepakt. Hierbij is de fietsoversteek bij de afrit van de A28 verwijderd en is vervangen door een fietspad in twee richtingen aan de zuidwestzijde van de Burgemeester Roelenweg. Het fietsverkeer uit de richting van de binnenstad richting Holtenbroek (en verder) hoeft hierdoor niet meer over te steken bij de afrit van de A28. Doordat de gehanteerde methodiek altijd naar de afgelopen 4 jaren kijkt (in dit geval dus 2014 t/m 2017) en er in 2014 twee ongevallen zijn geregistreerd, staat deze locatie nog in de lijst van onveilige kruispunten voor fietsers. Er is dus nog een soort na-ijl effect: de locatie wordt nog als onveilig gescoord, terwijl deze al is aangepakt. Volgend jaar, wanneer er naar de periode 2015 t/m 2018 wordt gekeken, komt dit punt niet meer op de lijst van objectief onveilige locaties aangezien er tot op heden op deze locatie geen ongevallen met fietsers zijn geregistreerd.

Voor de overige locaties geldt dat, hoewel elk ongeval en met welke afloop dan ook er uiteraard een te veel is, het aantal ongevallen per locatie (gemiddeld 1 per jaar) relatief beperkt is. Helaas kunnen we niet alle onveilige locaties aanpakken en moeten we soms keuzes maken. Uiteraard blijven we de locaties continu monitoren en wanneer zich kosten efficiënte kansen voordoen om een locatie aan te passen, bijvoorbeeld omdat er onderhoudswerkzaamheden plaatsvinden (werk-met-werk maken), nemen we deze punten mee.

Datum 8 januari 2019

Vervolg
De gemeente Zwolle streeft naar een hoge mate van verkeersveiligheid voor alle verkeerdeelnemers binnen de gemeente, dus ook voor fietsers op kruispunten. Zoals hiervoor aangegeven doen we dit niet alleen door de verkeersveiligheid te monitoren op basis van meldingen en ongevallencijfers, maar ook door proactief locaties aan te pakken, of door mee te liften op geplande onderhouds- of reconstructiewerkzaamheden. Wanneer zich kansen voordoen om een van de onveilige (fiets)locatie uit de top 10 aan te passen informeren we de raad hier (nader) over.

Openbaarheid
Deze informatie nota voor de raad is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 51684

Onderwerp Veiligheid voor fietsers op kruispunten (beantwoording motie)

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 08-01-2019

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

PvdA D66

Motie: veiligheid voor fietsers op kruispunten

De gemeenteraad van Zwolle, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter behandeling van de gemeentebegroting 2018,

Overwegende dat

- In Zwolle dagelijks vele duizenden mensen de fiets gebruiken
- Bij kruispunten vooral in de spits regelmatig gevaarlijke situaties ontstaan als grote groepen fietsers (bredere) wegen moeten kruisen met veel autoverkeer
- Hier vaak sprake is van een combinatie van een fysieke situatie (wegindeling) en gedrag van weggebruikers (hardrijdende auto's, voorrang nemende fietsers)

Van mening dat

- Veiligheid van fietsers als kwetsbare groep verkeersdeelnemers voortdurend aandacht verdient
- Het noodzakelijk is dat de gemeente waar mogelijk maatregelen neemt om onveilige verkeerssituaties op kruispunten aan te pakken

Verzoekt het college

- Een inventarisatie te maken van kruispunten in Zwolle waar zich regelmatig gevaarlijke situaties tussen fietsers en autoverkeer voordoen
- Maatregelen voor te bereiden om deze gevaarlijke situaties waar mogelijk aan te pakken
- Hiervoor voorstellen aan de raad voor te leggen

En gaat over tot de orde van de dag.

PvdA

Jan Slijkhuis

D66

Oswald van Dam

Met algemene stemmen aangenomen 10-11-2017

Verkeersveiligheid in Zwolle 2014-2018 ongelukken tussen fietsen en auto´s (excl bromfietsen)

NB: BRON 2017 is nog niet officieel gepubliceerd, maar als er nog wijzigingen in de database komen zijn die over het algemeen erg beperkt.

Top 10 VOC-locaties

	VOC Locatie (Omschrijving) 1 januari 2014 t/m 31 december 2017	Ongevallen	Slachtoffers	Gewonden	Doden	Status
1	**Eemlaan, Rijnlaan**	7	4	4	0	Rotonde bij entree WKC Aa-landen (vnl ongevallen tussen fietsers en auto's)
2	**Assendorperstraat, Bartjensstraat, Luttenbergstraat**	5	2	2	0	*(Nog) geen aanpak gepland. Evt aanpassing kruispunt (mede) afhankelijk van lijnvoering bussen (HOV-as) via Hortensiastraat, of Luttenbergstraat.)*
3	**Burgemeester Roelenweg, Govert Flinckstraat, Pannekoekendijk, Schuttevaerkade**	4	3	3	0	**DUVV-aanvraag 2019 (Prio 1 op knelpuntenlijst)**
4	**Keurmeesterslaan, Oldeneelallee, Schepenenlaan**	4	2	2	0	*(Nog) geen aanpak gepland.*
5	**Democratenlaan, Oldeneelallee,**	3	2	2	0	*(Nog) geen aanpak gepland.*
6	**Scheldelaan, Waallaan**	3	3	3	0	*(Nog) geen aanpak gepland.*
7	**Luttenbergstraat, Schuurmanstraat**	3	1	1	0	*(Nog) geen aanpak gepland.*
8	**A28, Burgemeester Roelenweg, Nijverheidstraat**	2	2	2	0	Locatie in 2014 aangepakt, waarbij de fietsoversteek is verwijderd.
9	**Campherbeeklaan, Kranenburgweg**	2	2	2	0	*(Nog) geen aanpak gepland.*
10	**Commissarislaan, Steenweteringpad**	2	2	2	0	*(Nog) geen aanpak gepland.*

A28
A28
A28
Frankhuis
Zwarte Water
ZWOLLE
Spoolde
Katerveer
't Zand
Schelle
Oldeneel
Herfte
Golfclub
Zwolle
Zalne

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Beantwoording motie Stimuleren duurzame lokale voedselproductie
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Ark, Hubald van (2726)
medeopstellers	Baarslag, Rienko (2706) Vedder, Arjen (2903)
afdeling	Ruimte en Economie
bijlagen	Voorstel: Informatienota motie Stimuleren duurzame lokale voedselproductie

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
Beantwoording van de motie “ Stimuleren duurzame lokale voedselproductie’

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 5 december 2018

Onderwerp	Motie Stimuleren duurzame lokale voedselproductie
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder René de Heer

Informant H.A. van Ark, A. Vedder, R. Baarslag
Afdeling Ruimte en Economie / ZWRE
Telefoon 038 498 3266
Email H.van.Ark@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. Beantwoording van de motie " Stimuleren duurzame lokale voedselproductie'

Toeliching op het voorstel

Inleiding
Op 18 juni 2018 is met algemene stemmen de motie 'Stimuleren duurzame lokale voedselproductie' aangenomen. De bedoeling van de motie is het stimuleren van een meer duurzame korte keten van voedselproductie en -afzet voor Zwolle. Via deze informatienota informeren wij de raad over het vervolg aan dit verzoek.

Kernboodschap
Het college is van mening dat:
- de gemeente als primaire rol heeft om lokale voedselproductie mogelijk te maken via haar omgevingsbeleid en de omgevingsvisie en hier al actief aan meewerkt
- het vooral aan de markt is om invulling te geven aan het vraagstuk van lokale voedselproductie – en distributie
- er in de beleidsplannen van de gemeente geen capaciteit en budget is vrijgemaakt om hier invulling aan te geven
- prioriteit wordt gegeven aan het invullen van accountmanagent in de agrarische sector conform het coalitie akkoord

Analyse & argumentatie

<u>De Zwolse stadslandbouw ontwikkelt zich</u>
In de gemeente Zwolle is een toenemend aanbod aan lokaal voedselproductie –en distributie waarneembaar. Zo zijn er de initiatieven van de Stadslanderijen, Boer Pelleboer, Tuinderij De Spoolderberg en UwStadsboer. UwStadsboer heeft een winkel aan de Jufferenwal en door diverse partijen worden op verschillende plekken lokale en regionale voedselpakketten aangeboden. Ook

organiseert De Smaak van Zwolle met enig regelmaat de Streekmarkt Zwolle. Er is dus sprake van reeds bestaand aanbod en distributie door partijen. Ook wordt er middels discussie-avonden via Club Cele met regelmaat aandacht gevraagd voor lokale voedselproductie en innovaties die gaande zijn.

Rol van de gemeente Zwolle bij stadslandbouw

Diverse bestaande initiatieven en ondernemers maken gebruik van gronden van de gemeente Zwolle middels erfpachtconstructies. Hierover zijn we met enig regelmaat in gesprek met de betokken ondernemers hoe we dit voor beide partijen zo optimaal mogelijk kunnen regelen. Het college is van mening dat dit ook de juiste route is, namelijk dat marktpartijen elkaar zelf weten te vinden en aankloppen bij de gemeente indien er behoefte is aan steun via bijvoorbeeld gebruik van gronden of subsidie. Het is aan partijen, en dus aan de markt, zelf om naar oplossingen te zoeken voor productie en distributie van voedsel. De rol van de gemeente is om via het omgevingsbeleid stadslandbouw te faciliteren en stimuleren. Door bemoeienis van de gemeentelijke overheid bij de distributie van producten is het juist denkbaar dat de aanwezige innovatiekracht uit de sector weghaald wordt. Binnen het huidige omgevingsbeleid is er in goed overleg al het nodige mogelijk. Dat beleid willen we ook doorzetten in de Zwolse Omgevingsvisie die in wording is. Wij zien dat het huidige ondersteunende beleid momenteel voldoende werkt.

Capaciteit en budget

Het schrijven van een plan vraagt ambtelijke capaciteit die deels met externe inhuur of het uitzetten van deze opdracht kan worden opgelost. In de beleidsplannen 2018 en 2019 van de gemeente is hier budgettair en ambtelijk niet in voorzien. Gezien de hoeveelheid aan opgaves voor de stad en de diverse prioriteiten is het college van mening dat er op de korte termijn geen ruimte is voor het opstellen van het gevraagde plan. We moeten als gemeente keuzes maken en zwaartepunten aanleggen. Hier geldt opnieuw dat we als gemeente al het nodige doen en er diverse initiatieven zelf vanuit de markt komen. We zien de motie wel als een oproep dat stadslandbouw in zijn algemeenheid een postieve ontwikkelling is. Als college kunnen we dat volledig onderschrijven. Wel binnen de kaders, prioriteiten en financiële mogelijkheden die er nu zijn.

De Agrarische sector verdient onze aandacht!

In het coalitie-akkoord wordt gesproken over speciale aandacht voor agrarische ondernemers. Zo zijn we het accountmanagent voor agrarische ondernemers anders gaan invullen. In 2019 verwachten we hiermee aan de slag te kunnen gaan. Minister Schouten heeft recentelijk nog haar visie op kringlooplandbouw gelanceerd, wat het nodige van agrariers zal vragen. Ook hier geldt dat we vertrouwen op de innovatiekracht uit de sector zelf en dat steun vooral vanuit de ministeries zal moeten komen. Vooralsnog is de rol van de gemeente hierin beperkt. De beleidsnota van het rijk ziet vooral kansen voor samenwerking op regionaal niveau.

Tot slot

Uiteraard kan bovenstaand inzicht de komende jaren veranderen. Voor nu zien wij onvoldoende redenen om, gezien bovenstaande argumenten, de huidige werkwijze aan te passen. Er is voor ons daarom nu geen reden om als gemeente het initiatief te nemen om een plan van aanpak op te stellen een meer duurzame korte keten van voedselproductie en -afzet voor Zwolle.

Datum 5 december 2018

Communicatie

We hebben LTO om een reactie gevraagd op bovenstaande stellingname. Zij geven aan dat LTO dit hoog op de prioriteitenlijst staan voor de komende jaren. Het halfjaarlijkse overleg met de Gemeente Zwolle zien ze als een mooi moment om de stand van zaken op dit gebied door te nemen. Daarom zijn zijn ze van mening dat de Gemeente Zwolle hierin geen leiding hoeft te nemen.

Vervolg

Dit onderwerp zal halfjaarlijks op de agenda komen te staan bij het reeds bestaande overleg met landbouw – en natuurorganisaties. Hiermee willen we in de gaten houden of een actievere betrokkenheid van de gemeente gewenst is.

Openbaarheid
Deze informatienota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 51957

Onderwerp Beantwoording motie Stimuleren duurzame lokale voedselproductie

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 08-01-2019

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Verondieping Bomhofsplas
portefeuillehouder	Ed Anker
informant	Sipma, Auke (2439)
medeopstellers	Tromp, Gert (2360)
afdeling	Proces- Programma- en Projectmanagement
bijlagen	Voorstel: Informatienota Verondieping Bomhofsplas

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
De stand van zaken met betrekking tot ontwikkelingen op/bij de Bomhofsplas.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 7 januari 2019

Onderwerp	Verondieping Bomhofsplas
Versienummer	V1.1

Portefeuillehouder Ed Anker

Informant A. Sipma / G. Tromp
Afdeling Processen, Programma's en Projecten / Ruimtelijke planvorming
Telefoon 038 498 2439
Email A.Sipma@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De stand van zaken met betrekking tot ontwikkelingen op/bij de Bomhofsplas.

Datum 7 januari 2019

Toelichting op het voorstel

Inleiding
Vanaf de jaren '70 wordt er op locatie Bomhofsplas zand gewonnen.
Op 10 februari 1994 is bestemmingsplan Zandwinlocatie Haerst vastgesteld.
Op 8 november 2004 is er een bestemmingsplan vastgesteld voor de 3e en laatse fase van deze zandwinning.
Op 27 november 2012 is het bestemmingsplan Buitengebied Haerst, Tolhuislanden vastgesteld. In dit plan is de bestemming van de Bomhofsplas uit 2004 ongewijzigd overgenomen.
In deze drie bestemmingsplannen is de voorwaarde opgenomen dat de randstrook van de zandwinplas na beëindiging van de zandwinning moet worden afgewerkt conform de bij de bestemmingsplannen opgenomen gedetaileerde dwarsprofielen. Om na beeïndiging van de zandwinning op het gebied van ecologie, landschap en natuur voldoende kwaliteit te halen is er een nieuw plan gemaakt voor de eindsituatie van de plas. Er is een herziening van het bestemmingsplan nodig om de aangepaste eindsituatie tot uitvoer te kunnen brengen, omdat het nieuwe plan niet past bij de dwarsprofielen zoals die zijn opgenomen in het vigerende bestemmingsplan. Naast de bestemmingsplanprocedure loopt er voor dezelfde locatie een procedure Project Omgevingsvergunning (POV) voor een drijvend zonnepark.

Kernboodschap
Het besluit over het al dan niet in procedure brengen van de herziening van het bestemmingsplan voor de Bomhofsplas zal pas worden genomen, nadat uw raad en de omwonenden goed zijn geïnformeerd over alle aspecten en ook niet eerder dan dat de procedure voor het zonnepark is afgerond.
De lopende procedure voor de POV voor het drijvende zonnepark kan gescheiden van de bestemmingsplanprocedure door uw raad worden behandeld.

Toelichting
Bestemmingplanherziening Bomhofsplas
Tijdens de zandwinningswerkzaamheden is er sprake geweest van onvoorziene wegzakkingen van taluds in het diepe gedeelte van de zandwinning. Dit komt bij zandwinning zo nu en dan voor. Om de vastgelegde dwarsprofielen alsnog te kunnen realiseren bleken aanvullende verondieping werkzaamheden nodig. Hierover is Dekker meer dan een jaar geleden met de gemeente het gesprek aangegaan. Dit is aanleiding geweest om opnieuw te bekijken of de verhouding diep - ondiep in de eindinrichting verder verbeterd zou kunnen worden ten behoeve van natuurontwikkeling. De exploitant heeft zich de afgelopen periode ingespannen om een alternatief plan te ontwikkelen dat voorziet in een groter areaal aan ecologisch interessante milieus, zoals ondiep water, plas-dras en oeverlanden met een grotere drooglegging
Gestreefd wordt naar een meer optimale afwerking, waarbij het zandwingebied uiteindelijk beter wordt ingepast in de bestaande landschapsstructuur. Tegelijkertijd wordt een grotere ecologische potentie nagestreefd.

Plannen drijvend zonnepark
Begin 2018 heeft de exploitant van de plas samen met Groenleven het voornemen aan de gemeente voorgelegd om op de plas een drijvend zonnepark aan te leggen. Hiervoor is geen bestemmingsplan herziening nodig maar is een tijdelijke Project Omgevingsvergunning (POV) aangevraagd (uitgebreide procedure). Deze procedure is na 17 september 2018 gestart. Naar verwachting zal eind februari aan

uw raad een verklaring van geen bedenkingen worden gevraagd voor dit zonnepark. Er is een aanmeldnotitie MER opgesteld waaruit blijkt dat er slechts beperkt ecologische gevolgen te verwachten zijn van het park.

Tijdens het raadsdebat op 17 september 2018 over het drijvende zonnepark op de Bomhofsplas is toegezegd dat dat er een informatienota over de herziening van het bestemmingsplan en specifiek de plannen voor verondieping zou volgen.

Procedures en bevoegd gezag
Voor de verondieping is een herziening van het geldende bestemmingsplan nodig, waarvoor uw raad het bevoegde gezag is. Zoals eerder opgemerkt wordt deze herziening momenteel voorbereid.

De procedure voor de POV voor het drijvende zonnepark en de procedure voor de bestemmingsplanwijziging worden los van elkaar behandeld. Voor de POV is een aanmeldnotitie MER opgesteld waaruit blijkt dat er slechts beperkt ecologische gevolgen te verwachten zijn van het park.

Bij de genoemde ontwikkelingen zijn de gemeente, de provincie en het waterschap betrokken. De provincie is het bevoegde gezag voor de ontgrondingsvergunning. Het waterschap is het bevoegd gezag voor het verlenen van de vergunning voor de verondieping. Provincie en waterschap zijn ook bevoegd gezag voor toezicht en eventuele handhaving op de door hen verleende vergunningen.

Communicatie
Eigenaar/exploitant Dekker is eind november 2018 een proces gestart met een klankbordgroep met de betrokken overheden en omwonenden. Het standpunt van het college is dat de herziening van het bestemmingsplan voor de verondieping van de Bomhofsplas pas in procedure wordt gebracht nadat uw raad en de omwonenden adequaat zijn geïnformeerd omtrent alle aspecten van de ontwikkelingen in de Bomhofsplas waarvoor een bestemmingsplan herziening nodig is; inclusief het onderzoek naar mogelijk gestapelde ecologische effecten.

Vervolg
De haalbaarheid van alle onderdelen van het bestemmingsplan wordt momenteel onderzocht. Hierbij wordt aanvullend onderzocht of er gestapelde (ecologische) effecten (positief of negatief) te verwachten zijn van de combinatie van de verondieping van de plas en het aanbrengen van de drijvende zonnepanelen.

Aan de hand van deze onderzoeken wordt uiteindelijk een beslissing genomen of er al dan niet een bestemmingsplan herziening in procedure wordt gebracht.

Er is geen tijdsdruk voor het nemen van een beslissing over de herziening van het bestemmingsplan. Zorgvuldigheid staat bij alle betrokkenen voorop. Omdat de procedure voor de POV voor het zonnepark niet is verbonden aan de bestemmingsplanwijziging kan de procedure hiervoor zelfstandig worden doorgezet. De mogelijke ecologische stapeleffecten van het zonnepark zullen wel worden meegenomen in de bestemmingsplanprocedure

Openbaarheid
Deze informatienota is openbaar.

Datum 7 januari 2019

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 52521

Onderwerp Verondieping Bomhofsplas

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 08-01-2019

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

post_10-12-2018

Raad

205434

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

DOCUMENT REGISTRATIE
10 DEC 2018

De burgemeester, het college van burgemeester en wethouders, de raadsleden, de commissieleden, de griffie, de gemeentesecretaris, het hoofd van de personeelsafdeling en het hoofd van de salarisadministratie

B -post

DG Bestuur, Ruimte en Wonen
Directie Democratie en Bestuur

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.politiekeambtsdragers.nl

Contactpersoon
Postbus.helpdeskpa@minbzk.nl

Datum
28 november 2018

Kenmerk
2018-0000918502

circulaire

Onderwerp	Introductie Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers
Doelstelling	Informatie
Juridische grondslag	Gemeentewet
Relaties met andere circulaires	Geen
Ingangsdatum	1 januari 2019
Geldig tot	Nader bericht

Van verzending circulaires naar publicatie op internet
Met ingang van 1 januari 2019 zullen circulaires met betrekking tot de rechtspositie van politieke ambtsdragers uitsluitend nog bekend worden gemaakt op de site van de officiële bekendmakingen (Staatscourant) en op de website www.politiekeambtsdragers.nl. U kunt zich met een RSS-feed abonneren op deze site. Als er een circulaire op deze site wordt gepubliceerd, ontvangt u een attendering. Gedurende het jaar 2018 worden bij wijze van overgangsmaatregel de circulaires ook nog per post verzonden.

1. Inleiding

Hierbij informeer ik u over de totstandkoming van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers (Stb. 2018, 386), en de daarbij behorende Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers (Stcrt 2018, 66006).

In deze regelgeving zijn de rechtspositieregels van alle voorzitters, dagelijks bestuurders en volksvertegenwoordigers van de gemeenten, provincies en waterschappen, in één besluit en één regeling samengevoegd. Dit is het sluitstuk van een meerjarig traject[1], waarbij de vroegere zeven rechtspositiebesluiten en onderliggende regelingen met betrekking tot deze ambtsdragers, zijn gemoderniseerd, en waar mogelijk geharmoniseerd.
Harmonisatie is bereikt door voor vergelijkbare decentrale politieke ambtsdragers vergelijkbare artikelen op te nemen. Verschillen die enkel historisch waren te verklaren of die intussen achterhaald bleken te zijn, zijn weggenomen. Vervolgens is in het kader van het streven naar modernisering bezien of de voorzieningen nog adequaat waren met het oog op het functioneren van de politieke ambtsdrager.

[1] Eerdere onderdelen van dit traject zijn in juni 2013 (Stb. 2013, 222) en in juni 2014 (Stb. 2014, 230) tot stand gekomen.

Dit besluit is tot stand gebracht in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van de koepels (IPO, VNG en Unie van Waterschappen) en van de negen beroepsgroepen van de decentrale politieke ambtsdragers. In gezamenlijkheid is gekomen tot een afgewogen pakket aan arbeidsvoorwaarden dat voor de verschillende groepen ambtsdragers eenvormig, transparant, uitlegbaar en zo eenvoudig mogelijk in de uitvoering is. Verschillen in hoogte van vergoedingen en systematiek zijn vervangen door eigentijdse en adequate voorzieningen die het functioneren van de ambtsdragers versterken.

In §2 wordt een opsomming gegeven van de aanspraken die zijn geïntroduceerd of aangepast. Deze worden toegelicht in de bijlage.

Omdat er voor de gemeenten per 1 januari 2019 een nieuw besluit en een nieuwe (uitvoerings)regeling gaan gelden, met een nieuwe structuur, is ervoor gekozen om nu niet alleen aan te geven wat dit sluitstuk betekent voor de aanspraken van burgemeesters, wethouders en raadsleden, maar juist alle aanspraken te beschrijven, ook die niet inhoudelijk zijn gewijzigd. Op deze manier wordt in de bijlage inzicht gegeven in het gehele arbeidsvoorwaardenpakket van actieve ambtsdragers in de gemeentelijke sector.

2. Overzicht nieuwe aanspraken

Inhoudelijk zijn de volgende onderwerpen aangepast of voor het eerst geregeld voor de gemeentelijke politieke ambtsdragers:

Voor burgemeesters, wethouders en raadsleden

1. Introductie van een uniforme regeling van reiskostenvergoeding woon-werkverkeer en dienstreizen.
2. In plaats van een financiële vergoeding voor een WIA-voorziening voor een structurele functionele beperking, kan ook een voorziening worden verstrekt.
3. De ICT-bepalingen zijn aangepast aan het huidige fiscale regime: informatie- en communicatievoorzieningen worden voor de duur van het ambt verstrekt, daarbij inbegrepen de abonnementen, die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van dat ambt.
4. Introductie van een grondslag voor de inkoop van bedrijfsgeneeskundige zorg.
5. Nadere omschrijving van het begrip beroepsvereniging.

Specifiek voor burgemeester en wethouders

1. Uniforme grondslagen van de vergoeding van de verhuiskosten, in lijn met de fiscale regelgeving
2. De aanspraak op een vergoeding voor dubbele woonlasten is nu in het besluit opgenomen (deze was voorheen geregeld op het niveau van ministeriële regeling).
3. Introductie van de mogelijkheid een auto ter beschikking te stellen (dienstauto's/leaseauto's).
4. Een ambtswoning en een ter beschikking gestelde woning zijn gelijkgesteld.
5. Introductie van de vergoeding van kosten van loopbaanoriëntatie en mobiliteit bevorderende activiteiten tijdens het ambt.

post_10-12-2018

6. Introductie van een grondslag voor schadeloosstelling van wethouders bij terugroepen uit het buitenland vanwege een calamiteit, en de aanpassing van de grondslag die hiervoor al bestond voor burgemeesters.

Specifiek voor burgemeesters

1. Omvorming van de langjarige toelage burgemeesters bij overstap naar een gemeente in een gelijke inwonersklasse, naar een eenmalige mobiliteits-toeslag.
2. De toelage voor burgemeesters bij overstap naar een gemeente in een lagere inwonersklasse is vervallen, omdat de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) al een voorziening kent met een vergelijkbaar effect.
3. Vervallen van de plicht voor de Minister van BZK om, voordat hij de burgemeester ontslag verleent op grond van ziekte, te onderzoeken of het mogelijk is betrokkene na zijn ontslag binnen zijn gezagsbereik andere arbeid aan te bieden, omdat er adequate andere voorzieningen zijn.
4. Vervallen van de aanspraak van een burgemeester op een bedrag ter hoogte van een halve ambtstoelage voor een periode van drie maanden na ontslag.

Specifiek voor wethouders

1. Aanpassing van de tegemoetkoming voor de verzekering van de tijdelijk vervanger van een zwangere of zieke wethouder. De tegemoetkoming is gekoppeld aan de aanstellingsomvang en wordt geïndexeerd.
2. De vergoeding bij een tijdelijke waarneming van de burgemeester van langer dan 30 dagen door een wethouder is omgevormd tot een aanvulling op de bezoldiging tot het niveau van de bezoldiging van de burgemeester.

Specifiek voor raadsleden

1. Introductie van een uniforme regeling van reiskostenvergoeding woon-werkverkeer en dienstreizen voor raadsleden en commissieleden.
2. Omvorming van de delegatiegrondslag voor een pensioenregeling raadsleden tot een bepaling op grond waarvan bij verordening kan worden geregeld dat raadsleden aanspraak hebben op een bedrag per jaar ter grootte van de vergoeding voor de werkzaamheden voor één maand, waarmee zij voorzieningen kunnen treffen ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden.
3. Aanpassing van toelagen voor deelname aan "zware commissies" en introductie van de toelage voor deelname aan een bijzondere commissie.
4. Aanpassing toelage fractievoorzitters.
5. De vergoeding bij een tijdelijke waarneming van de burgemeester van langer dan 30 dagen door een raadslid is omgevormd tot een aanvulling op de vergoeding voor de werkzaamheden tot het niveau van de bezoldiging van de burgemeester.
6. Introductie van een delegatiegrondslag voor gemeenten met meer dan 100.000 inwoners op grond waarvan bij verordening voor raadsleden een vergoedingsregeling kan worden vastgesteld voor de kosten van loopbaan-oriëntatie en mobiliteit bevorderende activiteiten tijdens het raadslidmaatschap.

3. Vragen en informatie op internet
Informatie die betrekking heeft op politieke ambtsdragers kunt u vinden op de volgende internetsite: www.politiekeambtsdragers.nl. Op deze site vindt u alle actuele wet- en regelgeving, circulaires en brochures over politieke ambtsdragers voor het Rijk, de provincie, de gemeente, de waterschappen en ook voor het Koninkrijk en de BES-eilanden voor zover deze afkomstig is van het ministerie van BZK. U vindt hier dus niet de modelverordeningen van de VNG of de gemeentelijke of provinciale verordeningen.

Voor eventuele nadere vragen kunt u ook contact opnemen met het ministerie van BZK via postbus.helpdeskpa@minbzk.nl.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
voor deze,

R. Bagchus
Directeur Democratie en Bestuur

post_10-12-2018

BIJLAGE BIJ DE CIRCULAIRE VAN 28 NOVEMBER 2018 (KENMERK 2018-0000918502) BETREFFENDE DE INTRODUCTIE BIJ GEMEENTEN VAN HET NIEUWE RECHTSPOSITIE-BESLUIT DECENTRALE POLITIEKE AMBTSDRAGERS

1. Inleiding

Van alle decentrale politieke ambtsdragers is zijn de arbeidsvoorwaarden nu ondergebracht in één rechtspositiebesluit en op een aantal onderwerpen nader uitgewerkt in één ministeriële regeling.

In §2 van deze bijlage wordt de opzet van het nieuwe besluit toegelicht en in §3 een beschrijving gegeven van de fiscale context. In §4 wordt vervolgens een aantal wijzigingen in algemene zin besproken, waarna in §5 per artikel een toelichting gegeven, zo nodig met voorbeelden.

2. Nieuwe opzet

Met het besluit en de regeling is beoogd de rechtspositie van de decentrale politieke ambtsdragers in de verschillende bestuurslagen zo veel mogelijk te harmoniseren. Ook bij toekomstige wijzigingen zal een zo veel mogelijk geharmoniseerde rechtspositie een belangrijk uitgangspunt blijven. Onderlinge vergelijkbaarheid is daarbij essentieel, ook al is deze niet per se van belang voor individuele gebruikers van het besluit. Daarom is gezocht naar een opzet en wijze van nummering die dit vergemakkelijkt.
Gekozen is voor een indeling van het besluit in afzonderlijke hoofdstukken per bestuurslaag: hoofdstuk 2 betreft de provincies, hoofdstuk 3 de gemeenten en hoofdstuk 4 de waterschappen. Daarnaast is er een hoofdstuk met enkele algemene begripsbepalingen (hoofdstuk 1) en een hoofdstuk met algemene overgangs- en slotbepalingen (hoofdstuk 5).

De hoofdstukken kennen ieder enkele algemene bepalingen en zijn verder op identieke wijze onderverdeeld in afdelingen. Er is een afdeling die betrekking heeft op de rechtspositie van de volksvertegenwoordigers, een afdeling voor de voorzitter en dagelijks bestuurders en een afdeling met bepalingen die zowel voor de volksvertegenwoordigers als voor de voorzitter en dagelijks bestuurders gelden. Daarnaast is er een afdeling die van toepassing is op commissieleden (waarmee bedoeld wordt leden van commissies die niet tevens lid zijn van provinciale staten, de gemeenteraad of het algemeen bestuur van een waterschap).

Gekozen is voorts voor een gelede nummering van de artikelen, waarmee direct duidelijk is in welk hoofdstuk en in welke afdeling het artikel staat. Daarmee is ook meteen helder op welke beroepsgroep het van toepassing is. De artikelnummers in het besluit bestaan meestal uit drie cijfers, in de volgorde: hoofdstuk, afdeling, artikel. Het laatste getal in een artikelnummer betreft het specifieke onderwerp. De afdelingen en artikelen in de onderscheiden hoofdstukken corresponderen met elkaar. Zo is de vergoeding bij een dienstongeval in elk hoofdstuk te vinden in de afdeling die van toepassing is op zowel de volksvertegenwoordigers als de voorzitter en de dagelijks bestuurders, en wel in de artikelen 2.3.6, 3.3.6 en 4.3.6.

De meeste bepalingen zijn voor de onderscheiden bestuurslagen inhoudelijk geharmoniseerd. Verschillen kunnen zich bijvoorbeeld voordoen als de grondslag in de organieke wetten niet helemaal gelijk zijn, zoals de grondslagen voor de vergoeding van dienstreizen van volksvertegenwoordigers (artikelen 94 en 95 van de Provinciewet, 96 en 97 van de Gemeentewet en 32a van de Waterschapswet).

Sommige onderwerpen zijn niet voor alle bestuurslagen relevant. Zo kennen de gemeenten wel het fenomeen van opclassificatie maar de provincies en waterschappen niet. De opzet van het besluit en de artikelnummering leiden er daarom toe dat een aantal artikelen is voorzien van de aanduiding "leeg". Dit zijn de artikelen 2.2 tot en met 2.4, 2.1.8, 2.2.16, 3.5, 4.2 tot en met 4.4, 4.1.8, 4.2.5, 4.2.8 en 4.2.16. Onderlinge vergelijkbaarheid is namelijk essentieel. Bovendien is het aantal "lege" artikelen beperkt en zal dit voor de individuele gebruikers naar verwachting niet tot noemenswaardige verwarring leiden.

3. Fiscale aspecten

Gemeenten zijn ingevolge de Wet op de loonbelasting 1964 inhoudingsplichtigen (hierna: werkgever of werkgevers) ten aanzien van hun burgemeester en wethouders. Dit betekent dat zij de loonheffingen op het loon van hun bestuurders inhouden en afdragen. Ook raadsleden kunnen via een gezamenlijk verzoek van het desbetreffende raadslid en de inhoudende instantie, de gemeente, kiezen voor het loonbelastingregime[1]. Zij worden dan door de fiscus aangemerkt als "fictief werknemer". Onder het begrip loon vallen ook vergoedingen, verstrekkingen en terbeschikkingstellingen.

Over bepaalde vormen van loon wordt de loonbelasting in de vorm van een zogeheten eindheffing geheven. Deze eindheffing komt voor rekening van de werkgever en wordt dus niet ingehouden op het loon van de werknemer. Het toepassen van deze eindheffing van de werkgever is uitsluitend mogelijk indien de werkgever die looncomponenten heeft aangewezen als eindheffingsbestanddelen. Pas dan behoren die looncomponenten niet tot het loon van de werknemer en daarmee ook niet tot zijn verzamelinkomen voor de inkomstenbelasting.

Werkgevers kunnen maximaal 1,2% van hun totale loonsom (de "vrije ruimte") besteden aan onbelaste vergoedingen en verstrekkingen voor hun werknemers. Voor zover deze vrije ruimte door hogere aanwijzingen wordt overschreden, betaalt de werkgever 80% eindheffing. Naast deze vrije ruimte kunnen bepaalde voorzieningen, zoals bijvoorbeeld studie, onbelast worden vergoed, verstrekt of ter beschikking gesteld. Het betreft de zogenoemde gerichte vrijstellingen.

Het aanwijzen van vergoedingen, verstrekkingen en terbeschikkingstellingen als eindheffingsloon (eindheffingsbestanddelen) is vormvrij. Voor de vergoedingen, verstrekkingen en terbeschikkingstellingen aan de gemeentelijke politieke ambtsdragers is ervoor gekozen deze aanwijzing reeds zo veel mogelijk wettelijk te regelen, althans in het rechtspositiebesluit op te nemen (artikel 3.3.8). De Wet op loonbelasting 1964 bevat namelijk ook een gebruikelijkheidstoets: bij elke aanwijzing als eindheffingsbestanddeel van een vergoeding, verstrekking of terbeschikkingstelling moet beoordeeld worden of deze als zodanig gebruikelijk is, althans niet ongebruikelijk. Het moet bovendien gebruikelijk zijn dat deze belastingvrij aan de werknemer wordt verstrekt. Bij een bij wet of algemene maatregel van bestuur aangewezen eindheffingsbestanddeel hoeft deze beoordeling niet meer afzonderlijk plaats te vinden op lokaal niveau.

Verder is het aanwijzen van vergoedingen, verstrekkingen of terbeschikkingstellingen als eindheffingsbestanddeel ingeperkt. Verstrekkingen of terbeschikkingstellingen die niet als zodanig kunnen worden aangewezen, zijn bijvoorbeeld een auto die ook voor privédoeleinden ter beschikking is gesteld, of een (dienst)woning (een pied-à-terre uitgezonderd, omdat de kosten hiervoor tijdelijke verblijfkosten zijn in het kader van de dienstbetrekking). Wel kunnen vergoedingen ter compensatie van de belasting over deze verstrekkingen of terbeschikkingstellingen als eindheffingsbestanddeel worden aangewezen.

Gerichte vrijstellingen gaan niet ten koste van de vrije ruimte, mits de desbetreffende vergoedingen, verstrekkingen en terbeschikkingstellingen binnen de normen blijven die voor deze gerichte vrijstellingen gelden. Eventuele overschrijdingen kunnen dus wel in de vrije ruimte worden ondergebracht.

Toelichting vrije ruimte en politieke ambtsdragers
Tijdens de consultatie kwam naar voren dat het beeld leeft dat alle arbeidsvoorwaardelijke voorzieningen van de gemeente in de vrije ruimte van 1,2% van de totale loonsom van de gemeente moeten passen, omdat de gemeente anders een fiscale "boete" krijgt van 80% belastingheffing over de overschrijding. Dit beeld, en de daaraan gekoppelde zorg over die zogenaamde fiscale boete, is onjuist. Natuurlijk is het bevredigend voor de gemeente als er geen belasting behoeft te worden betaald, maar de fiscus staat buiten wat een werkgever aan voorzieningen verstrekt aan zijn werknemers. Daarbij maakt het voor de werkkostenregeling niet uit of die voorzieningen zien op politieke ambtsdragers of op ambtenaren. Fiscaal gezien zijn beide groepen werknemer[2]. Er is dan ook geen sprake van een boete als de grens van de vrije ruimte wordt overschreden, maar van reguliere belastingheffing. En

---

1 Met een door het raadslid en gemeente ondertekende verklaring loonheffingen-opting in van de Belastingdienst (https://download.belastingdienst.nl/belastingdienst/docs/verklaring_loonheffing_opting_in_lh0501z9fol.pdf).

2 Het raadslid is voor de Wet op de loonbelasting 1964 werknemer als er gebruik wordt gemaakt van de zogenoemde opting-in; hij of zij is dan, zoals gezegd, een zogenaamde "fictief werknemer".

post_10-12-2018

wanneer het komt tot die belastingheffing, leidt die tot lagere kosten voor de werkgever dan bij het alternatief, bruteren.

Het lijkt erop dat dit beeld van een boete als de grens van de vrije ruimte wordt overschreden, wordt versterkt doordat er gesproken wordt van een eindheffing en omdat deze "afrekening" aan het eind van het jaar plaatsvindt. Doordat de gemeente aldus aan het eind van het jaar wordt geconfronteerd met de belastingheffing, ontstaat het gevoel bij de gemeente dat zij fout heeft gehandeld. Er is echter geen sprake van een fout, maar juist van een manier om de kosten van de gemeente te verlagen. Bovendien kan dit gevoel worden tegengegaan wanneer wordt gekozen voor het gebruik van een maandelijkse voorschotnota. Dat is een soort bevoorschottingssysteem waarmee de loonheffing voorspelbaarder kan worden gemaakt. Het maandelijks voorschot kan de gemeente in overeenstemming brengen met de geschatte eindheffing na afloop van het kalenderjaar.

Ook werd tijdens de consultatie naar voren gebracht dat de vrije ruimte door de fiscus zou zijn bedoeld als 'budget' voor alle medewerkers bij de gemeente. Dit is een onjuiste stelling. De wetgever bepaalt in het kader van de werkkostenregeling namelijk niet welk pakket de werkgever moet aanbieden aan aangewezen voorzieningen. En de berekening van de vrije ruimte is gebaseerd op de totale loonsom van de gemeente; dus die van ambtenaren en politieke ambtsdragers tezamen. De vrije ruimte kan dus worden gebruikt voor zowel ambtenaren als politieke ambtsdragers.

Doordat in het rechtspositiebesluit veel voorzieningen voor de politieke ambtsdragers, om de hierboven genoemde redenen, als eindheffingsbestanddeel zijn aangewezen, werd weleens de conclusie getrokken dat het grootste gedeelte van de vrije ruimte wordt opgesoupeerd door de politieke ambtsdragers waardoor weinig ruimte meer resteert voor de ambtenaren van de gemeente. Die conclusie berust echter op een onjuiste vooronderstelling. De fiscus bepaalt namelijk niet wat er beschikbaar is voor de werkgever; de fiscus kijkt voor de loonheffing uitsluitend welk totaalbedrag aan voorzieningen voor ambtenaren en politieke ambtsdragers gezamenlijk resteert boven de forfaitaire vrijstelling van 1,2% van de totale loonsom. Aangezien het totaal van de voorzieningen voor zowel ambtenaren als politieke ambtsdragers niet verandert, en dus ook niet het totaal van de vereiste belastingafdracht, is er enkel sprake van een "waterbedeffect": welk deel van de vrije ruimte deelt de gemeente als werkgever toe aan ambtenaren en welk deel aan politieke ambtsdragers?

En zelfs als er door de gemeente eindheffing moet worden afgedragen, is dat nog altijd goedkoper dan het alternatief, en dat is bruteren. Vóór de invoering van de werkkostenregeling werden de kostenvergoedingen als individueel toegekend belast loon aangemerkt en vervolgens gebruteerd om politieke ambtsdragers te compenseren voor de loonheffing die over de kostenvergoedingen verschuldigd was. Waar de gemeente bij het bruteren meer dan het dubbele betaalde (+108,3% bij een belastingtarief van 52%) om netto een bepaald bedrag te kunnen verstrekken, betaalt zij sinds de invoering van de werkkostenregeling per 1 januari 2015 in de eindheffing 80%, en feitelijk vaak minder: de gemeente betaalt immers pas 80% belasting indien de forfaitaire vrijstelling van 1,2% van de totale fiscale loonsom wordt overschreden.
De werkkostenregeling betekent dus een besparing voor de gemeenten ten opzichte van het oude fiscale systeem van bruteren. Het niet aanwijzen van de vergoedingen en verstrekkingen aan politieke ambtsdragers zou dan ook geen lastenverlichting betekenen, maar juist een lastenverzwaring omdat vergoedingen en verstrekkingen dan weer met 108,3% moeten worden gebruteerd.
Niet bruteren is ook geen optie, omdat de verschuldigde belasting in dat geval moet worden opgebracht door de politieke ambtsdrager. Kiezen voor het alternatief van bruteren zou overigens juist de beeldvorming negatief kunnen beïnvloeden. Omdat dan het bruteren leidt tot het toekennen van hogere bedragen aan de politieke ambtsdragers dan onder de werkkostenregeling.
Een andere overweging is dat door de verplichte aanwijzing voorkomen wordt, dat er in de drie decentrale bestuurslagen structureel twee systemen van vergoedingen blijven gelden, te weten netto en gebruteerde vergoedingen. Het risico van fouten in de uitvoering is reëel en de administratieve lasten worden dan niet verminderd.

4. Algemene toelichting

Vereenvoudiging reiskostenvergoeding
Er is per 1 januari 2019 voor alle decentrale politieke ambtsdragers een reiskostenstelsel geïntroduceerd dat eenvoudiger is dan de complexe regels, die tot dan toe golden. Deze regels waren bovendien onderling afwijkend tussen de verschillende bestuurslagen, en soms ook tussen vergelijkbare functionarissen, terwijl die afwijkingen niet altijd verklaarbaar waren.

Het nieuwe reiskostenstelsel betekent een significante vermindering van de bestuurlijke lastendruk: enerzijds doordat de vergoedingen voor de verschillende decentrale politieke ambtsdragers zoveel mogelijk uniform zijn en anderzijds doordat zij beter aansluiten bij de huidige fiscale regels. De vereenvoudiging van het systeem is ook gunstig voor de individuele ambtsdrager: bij de uitvoering van het oude, complexe stelsel konden gemakkelijker fouten worden gemaakt, wat een politiek risico met zich mee kon brengen. Bij de uitvoering van het nieuwe stelsel mag worden verwacht dat er minder fouten zullen worden gemaakt, waardoor ook dit politieke risico vermindert.

Behalve de uniforme reiskostenvergoeding is in het onderhavige besluit ook geregeld onder welke voorwaarden auto's ter beschikking kunnen worden gesteld aan burgemeesters en wethouders (dienstauto's of leaseauto's). Hierop wordt specifiek ingegaan in §5, in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 3.2.10.

De kosten van openbaar vervoer worden, net als voorheen, geheel vergoed. Wat onder openbaar vervoer wordt verstaan, is gedefinieerd in artikel 1.1 van de regeling. De omschrijving van het begrip is ontleend aan artikel 1 van de Wet personenvervoer 2000, met toevoeging van de veerpont en de veerboot.

Een taxi valt niet onder het begrip "openbaar vervoer". Evenals onder het oude regime worden de kosten van een taxi dus niet vergoed. Er is bewust afgezien van een specifieke bepaling om de vergoeding van taxikosten wel mogelijk te maken. Het risico op politieke discussie bij juist deze kostensoort is namelijk groot.

Wanneer een politieke ambtsdrager echter een functionele beperking heeft (bijvoorbeeld een gebroken been of blindheid), kan hem nu op grond van de onderhavige regeling wel een passende vervoersvoorziening worden geboden, bijvoorbeeld in de vorm van een taxi(vergoeding) of het voor de reis beschikbaar stellen van een dienstauto.

Onder het oude regime was het mogelijk voor ambtsdragers om gebruik te maken van gecontracteerd vervoer. Dit kan nog steeds. Hierop wordt ingegaan bij de toelichting op ter beschikking gestelde auto's (artikel 3.2.10).

Bij gebruik van de eigen auto wordt het maximale bedrag vergoed dat een werkgever per kilometer fiscaal onbelast mag vergoeden aan een werknemer. Dat is op dit moment €0,19 per kilometer. Binnen de gemeente hoeft dus, anders dan tot nu toe, geen rekening meer te worden gehouden met verschillende tarieven voor de verschillende politieke ambtsdragers, noch met fiscale afdrachten. Hierdoor zal de lastendruk voor gemeenten aanzienlijk afnemen.

Parkeer- veer- en tolkosten hebben, in tegenstelling tot brandstofkosten, geen relatie met het aantal afgelegde kilometers. Dit speelt vooral bij dienstreizen waarbij de route- en bestemmingsomstandigheden door de ambtsdrager minder te beïnvloeden zijn. Om deze reden is ervoor gekozen dat deze kosten bij dienstreizen door de gemeente worden vergoed.
Ingeval van woon-werkverkeer worden eventuele tol- en veergelden eveneens vergoed, maar blijven de parkeerkosten daarentegen wel voor rekening van de betrokken ambtsdrager. Enerzijds omdat betrokkene meer keuzevrijheid heeft of hij al dan niet parkeerkosten moet maken en anderzijds omdat voorkomen moet worden dat het autogebruik wordt gestimuleerd.
Naheffingsaanslagen die zijn opgelegd in verband met niet of te weinig betalen van parkeergeld worden, net zomin als parkeer- en andere boetes, uiteraard niet vergoed. Voor alle duidelijkheid is dit in de regeling uitdrukkelijk bepaald.

post_10-12-2018

In hoeverre de nieuwe systematiek bij gebruik van de eigen auto voor- of nadelig is voor betrokkenen, is niet in algemene zin te zeggen. Reiskosten zijn sterk individueel bepaald.
Als gevolg van het nieuwe systeem ontvangen de gemeentelijke ambtsdragers op grond van de onderhavige regeling ten opzichte van de oude regelingen voor woon-werkverkeer 4 cent per kilometer meer (onbelast); anderzijds krijgen zij, afhankelijk van de desbetreffende regeling, tot 9 cent minder per kilometer (onbelast) bij dienstreizen. Daar staat tegenover dat dienstreizen over het algemeen minder vaak worden gemaakt dan reizen voor woon-werkverkeer en dat op grond van de nieuwe regeling bij dienstreizen nu ook de parkeerkosten worden vergoed. Ook worden tol- en veergelden nu vergoed en zijn er meer mogelijkheden met betrekking tot de terbeschikkingstelling van auto's.
De waarde van dit nieuwe reiskostensysteem is bovendien, zoals gezegd, niet alleen financieel. Hoe minder complex een systeem is uit te voeren, hoe minder fouten er zullen worden gemaakt. Hiermee wordt ook het daarmee soms samenhangende politieke risico sterk verminderd. Van dit administratief sterk vereenvoudigde systeem profiteren zowel de overheidsorganen als de bestuurders. Daarbij moet in aanmerking genomen worden dat het nieuwe reiskostensysteem onderdeel uitmaakt van een in zijn totaliteit afgewogen pakket aan arbeidsvoorwaarden.

Indexcijfers
Tot de inwerkingtreding van het nieuwe besluit werden voor de indexering van geldbedragen bepaalde indexcijfers[3] gebruikt die door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn vastgesteld voor de maand september van het voorgaande kalenderjaar. In de praktijk leverde dit in zo verre problemen op, dat bij de totstandkoming van de ministeriële regeling, waarbij de bedragen werden geïndexeerd (en de aankondiging daarvan in de gebruikelijke eindejaarscirculaire), de desbetreffende indexcijfers nog niet definitief waren vastgesteld door het CBS. De voorlopige indexcijfers over de maand september worden namelijk regelmatig door het CBS bijgesteld. Dit leidde niet alleen tot onduidelijkheid en jaarlijks terugkerende verwarring in de uitvoering, maar ook tot uitkomsten die pas in het volgende jaar konden worden gecorrigeerd.
Daarom is nu aansluiting gezocht bij indexcijfers die definitief zijn. Gekozen is voor in beginsel dezelfde indexcijfers, maar dan zoals die één jaar eerder golden, dus de indexcijfers voor de maand september die vooraf is gegaan aan de maand september van het voorgaande kalenderjaar. Met andere woorden: van de maand september van het tweede voorafgaande kalenderjaar. Bovendien is de formulering van de nieuwe indexatiebepalingen verbeterd.

Overigens zijn de bedragen per 1 januari 2019 nog niet geïndexeerd volgens deze nieuwe methode. Op grond van het overgangsrecht, opgenomen in artikel 5.1, zijn de bedragen bij ministeriële regeling voor 2019 nog geïndexeerd volgens de oude methode. Het gaat dan dus om de procentuele wijziging van het indexcijfer dat geldt voor de maand september 2018 ten opzichte van het indexcijfer van de maand september 2017. Dit betreft de vergoedingen voor de werkzaamheden en de vergoedingen voor het bijwonen van de commissievergaderingen (artikelen 3.1.1 en 3.4.1) en de vaste onkostenvergoedingen (artikelen 3.1.6 en 3.2.6). De volgende indexeringen (per 1 januari 2020) vinden plaats bij ministeriële regeling volgens de nieuwe systematiek.

Loopbaanoriëntatie
Tot de inwerkingtreding van het besluit was er voor geen van de decentrale politieke ambtsdragers een grondslag voor vergoeding van kosten voor loopbaanoriëntatie of arbeidsmobiliteit bevorderende activiteiten tijdens het ambt. Dit was onder meer ingegeven uit integriteitsoverwegingen. Daar staat tegenover dat het wenselijk is dat ambtsdragers na aftreden snel kunnen beginnen met solliciteren.

Weliswaar kennen raadsleden geen sollicitatieplicht zoals de burgemeesters en wethouders, maar een arbeidsmobiliteit bevorderende voorziening kan wervend werken voor potentiële raadsleden. Het raadslidmaatschap wordt weliswaar geacht een nevenfunctie te zijn, maar ook mensen zonder betaalde baan zijn lid van de raad.

In het onderhavige besluit is daarom in artikel 3.2.11 een grondslag geïntroduceerd op basis waarvan een burgemeester of wethouder ten laste van de gemeente kosten kan maken voor activiteiten, cursussen, opleidingen en dergelijke die betrokkene voorbereiden op een volgende stap in de carrière,

[3] Het gaat om enerzijds het consumentenprijsindexcijfer en anderzijds het indexcijfer CAO-lonen overheid, inclusief bijzondere beloningen.

maar die géén sollicitatieactiviteiten behelzen. Dus wel een cursus "Ken u zelf", het leren schrijven van een bedrijfsplan of een sollicitatietraining, maar geen netwerkgesprekken of outplacement. Het doel van de mobiliteit bevorderende activiteiten en loopbaanoriëntatie mag niet verder gaan dan dat betrokkene zo snel mogelijk na aftreden of ontslag een vliegende start kan maken met het daadwerkelijk solliciteren.

Wat betreft de burgemeesters en wethouders is de vergoeding van deze kosten ten laste van de gemeente een recht, een aanspraak op basis van het Rechtspositiebesluit (tenzij naar het oordeel van B&W niet aan de gestelde eisen is voldaan). De aanspraak voor de raadsleden volgt daarentegen niet direct uit het besluit. Voor raadsleden geldt dat dat recht op vergoeding van deze kosten pas bestaat als er een grondslag is opgenomen in een verordening, én als het een gemeente met meer dan 100.000 inwoners betreft (artikel 3.1.8).

De reden voor dit onderscheid is dat niet alle gemeenteraden in dezelfde mate behoefte hebben aan deze maatregel. Een politieke afweging is daarom nodig over de wenselijkheid om gebruik te maken van deze voorziening en over de daaraan verbonden financiële consequenties voor de desbetreffende gemeente. In de verordening kan desgewenst een horizon- en evaluatiebepaling worden opgenomen, zodat er in feite sprake is van een pilot.
De beperking tot 100.000-plus-gemeenten heeft als achtergrond dat de hoogste urgentie wordt verwacht bij de grotere gemeenten. In grotere gemeenten zijn de raadsvergaderingen namelijk vaak overdag. Voor Rijksambtenaren geldt een ministeriële regeling over politiek verlof waarin een bepaalde inschatting is gegeven van het tijdsbeslag[4]. Daarin wordt uitgegaan van een aanspraak op politiek verlof van zeven uur per week als zij raadslid zijn in gemeenten met minder dan 30.000 inwoners, in gemeenten tot 100.000 inwoners twaalf uur en in een gemeente met meer dan 100.000 inwoners 24 uur per week. Een tijdsbeslag van 24 uur vormt een substantieel deel van de werkweek. Dat wil niet zeggen dat de vraag naar mogelijkheden voor loopbaanoriëntatie niet ook kan spelen voor raadsleden in kleinere gemeenten (of in provincies en waterschappen), maar deze mogelijkheid is vooralsnog beperkt tot de grotere gemeenten. Op deze manier kan hier eerst ervaring mee worden opgedaan.

De kosten voor loopbaanoriëntatie en arbeidsmobiliteit komen in beginsel ten laste van de betrokken gemeente. Wanneer echter een burgemeester vooruitlopend op een gemeentelijke herindeling externe begeleiding of scholing nodig heeft bij het vinden van een andere werkkring, komen de kosten hiervoor ten laste van het Rijk. In voorkomende gevallen doet de commissaris van de Koning hiertoe een voorstel aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De Minister beslist op grond van onder meer zijn oordeel of de voorgestelde activiteit of activiteiten in de rede ligt of liggen in verband met het vinden van een andere werkkring. Dit is niet nieuw; dit vloeide al voort uit het Sociaal Beleidskader burgemeesters[5] en is nu gecodificeerd.

Het verdient aanbeveling dat de mobiliteit bevorderende activiteiten van burgemeesters en wethouders tijdens het ambt aansluiten op die na ontslag uit het ambt. Een juridische koppeling is echter lastig tot stand te brengen, aangezien gedurende de ambtsperiode het onderhavige besluit van toepassing is, en betrokkenen in de uitkeringsperiode onder de werking vallen van de Appa. Het ontbreken van een juridische koppeling zal in de praktijk echter niet problematisch zijn. Het is aannemelijk dat in het op grond van de Appa verplichte re-integratieplan de eerdere activiteiten op het gebied van scholing, loopbaanoriëntatie en mobiliteit bevordering worden meegenomen teneinde dubbelingen of ongewenst uitstel van sollicitatieactiviteiten te voorkomen. Bovendien ligt het niet voor de hand dat een uitkeringsgerechtigde dezelfde cursus nog eens wenst te doorlopen. In dit verband is het ook van belang dat het college van B&W hierbij zelf de regie heeft: zowel tijdens het ambt als tijdens de uitkering is de gemeente opdrachtgever.

Flexibel Pensioen en Uittreden (FPU)
De bepalingen in de voormalige rechtspositiebesluiten die verband hielden met de FPU zijn niet teruggekomen. De FPU is namelijk per 1 januari 2015 vervallen. De betrokken groepen decentrale politieke ambtsdragers zijn hiervoor al gecompenseerd.

---

[4] Regeling van 12 april 1994, Stcrt. 1994, 88, laatstelijk gewijzigd bij regeling van 22 februari 2006, Stcrt. 2006, 45, betreffende taakduren lidmaatschap publiekrechtelijke colleges.
[5] Circulaire van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 23 juli 2015, Stcrt. 21136.

post_10-12-2018

Arbeidvoorwaardenovereenkomst sector Rijk (2018-2020)
Net als in de voormalige rechtspositiebesluiten is een aantal geldelijke voorzieningen (waaronder de bezoldiging van burgemeesters en wethouders) gekoppeld aan de salarisontwikkeling van het personeel in de sector Rijk. Op 13 juli 2018 is de Arbeidsvoorwaardenovereenkomst sector Rijk (2018-2020) tot stand gekomen. Daarin is met ingang van 1 juli 2018 een verhoging met drie procent van de salarissen van het personeel in de sector Rijk overeengekomen; per 1 juli 2019 worden die salarissen vervolgens met nog eens twee procent verhoogd en met ingang van 1 januari 2020 weer met twee procent. In het onderhavige besluit is voor wat betreft de hoogte van de bedragen van de geldelijke voorzieningen die daarvoor in aanmerking komen[6], rekening gehouden met de salarisverhoging bij de sector Rijk per 1 juli 2018. De salarisverhogingen met ingang van 1 juli 2019 en per 1 januari 2020 zullen te zijner tijd bij ministeriële regeling worden verwerkt.

In de arbeidsvoorwaardenovereenkomst is ook afgesproken om met ingang van 1 januari 2020 een individueel keuzebudget (IKB) in te voeren. Het budget bestaat uit geld en tijd. Deze elementen zijn naar wens uitwisselbaar. Het IKB zal onder meer worden opgebouwd uit de vakantie-uitkering en de eindejaarsuitkering. Bepaald zal worden dat maandelijks een proportioneel deel van deze uitkeringen aan het IKB van de medewerker wordt toegevoegd. Dat betekent dat de vakantie-uitkering niet meer in mei wordt uitbetaald en dat de eindejaarsuitkering niet meer in november wordt uitbetaald. Politieke en bestuurlijke functies zijn taakfuncties en niet zoals bij (overheids)werknemers functies met een vastgesteld aantal te werken uren per week of per jaar. Politieke ambtsdragers hebben dan ook geen vastgelegde werktijdenregeling noch de daarop gebaseerde verlofaanspraken zoals vakantieverlof. Een individueel keuzebudget is voor burgemeesters en wethouders dus niet mogelijk. Wel moet nog worden bezien welke gevolgen deze afspraken voor de sector Rijk hebben voor de uitbetaling van de vakantie- en eindejaarsuitkering voor de burgemeesters en wethouders. Op een later moment wordt hierop teruggekomen.

Wijze van declareren
Politieke ambtsdragers krijgen een vaste onkostenvergoeding of ambtstoelage. Daarnaast kunnen op grond van het besluit bepaalde incidentele kosten worden gedeclareerd. Het declareren van die kosten geschiedt onder overlegging van bewijsstukken. Dit vereiste van overlegging van bewijsstukken geldt uiteraard niet wanneer de vergoeding een forfaitair bedrag betreft.

5. Toelichting per artikel van het besluit

Artikel 3.1
Fractievoorzitter
Uit de omschrijving van het begrip fractievoorzitter volgt dat de burgemeester moet hebben vastgesteld dat betrokkene deze functie vervult. Als de burgemeester vaststelt dat een fractie uit slecht één lid bestaat, is dat lid automatisch ook fractievoorzitter.

Commissielid
Op grond van artikel 82, 83 of 84 van de Gemeentewet kan een raads-, bestuurs- of andere commissie worden ingesteld. In een dergelijke commissie kunnen zowel raadsleden als niet-raadsleden worden benoemd. Een dergelijke benoeming blijkt uit een raadsbesluit. Raadsleden ontvangen voor dit werk geen extra vergoeding, de niet-raadsleden wel.

Het commissiestelsel is een gesloten stelsel. Dat wil zeggen dat het Rechtspositiebesluit van toepassing is op de vergoeding zodra er een commissie wordt ingesteld door een gemeentelijk bestuursorgaan op basis van artikel 82, 83 of 84 van de Gemeentewet. Het is aan de gemeente om te bepalen of zij de desbetreffende commissie instelt op basis van artikel 82, 83 of 84. Het kan dan gaan om een besluitvorming voorbereidende commissie, of een bestuurscommissie die bevoegdheden uitoefent die haar door de raad, het college of de burgemeester zijn overgedragen, maar ook een bezwaarschriftencommissie of een welstandscommissie. Het moet gaan om een commissie die door de raad, het college of de burgemeester is ingesteld.

---

[6] Dit betreft de artikelen 3.1.2, 3.1.4, 3.1.5, 3.1.10, 3.2.1, 3.2.15 en 3.2.15.

Indien er sprake is een dergelijke commissie staat daar de in het besluit genoemde vergoeding tegenover; is er geen sprake van een commissie als bedoeld in artikel 82, 83 of 84, dan is er geen rechtspositionele vergoeding mogelijk voor deze commissieleden.

De rechtspositionele vergoeding staat los van de fractieondersteuning en de ambtelijke bijstand. Dat zijn geen onderwerpen die de rechtspositie van politieke ambtsdragers betreffen.

De term commissielid wordt in het besluit alleen gebruikt voor een lid van een (raads-, bestuurs- of andere) commissie, dat niet tevens lid is van de gemeenteraad of een ambtenaar die als zodanig tot lid van een commissie is benoemd. Soms worden ambtenaren ter ondersteuning aan een commissie toegevoegd, maar deze zijn voor het rechtspositiebesluit geen commissielid.[7] Voor commissieleden in de zin van het besluit gelden afzonderlijke rechtspositieregels, die zijn opgenomen in afdeling 3.4.

De term commissielid heeft geen betrekking op leden van de vertrouwenscommissie, de rekenkamercommissie, een onderzoekscommissie of een bijzondere commissie, bedoeld in de artikelen 3.1.2 tot en met 3.1.4. De leden van deze commissies zijn namelijk raadsleden.

Artikelen 3.2 en 3.3 Indeling gemeenten in inwonersklassen
Op grond van artikel 3.2 zijn gemeenten ingedeeld in inwonersklassen. Deze indeling is van belang voor de hoogte van de vergoeding voor de werkzaamheden van de raadsleden en de bezoldiging van de burgemeester en de wethouders.

In artikel 3.3 is geregeld op welk moment een gemeente overgaat naar een andere inwonersklasse wanneer het aantal inwoners wijzigt.
Onderdeel a van het eerste lid van dit artikel bepaalt dat een gemeente voor de toepassing van artikel 3.2 naar een hogere klasse overgaat indien de gemeente op 1 januari van twee opeenvolgende jaren de minimumgrens van de hogere klasse bereikt heeft. De politieke ambtsdragers van de betrokken gemeente ontvangen dan met terugwerkende kracht vanaf 1 januari van het eerste jaar dat die minimumgrens bereikt werd, de hogere salariëring die verbonden is aan de hogere inwonersklasse. Deze werkwijze bestaat al sinds jaar en dag en heeft tot doel het aantal fluctuaties te beperken. Vanwege de aan de hogere inwonersklasse verbonden rechtspositionele gevolgen zijn veelvuldige fluctuaties onwenselijk.

Het is mogelijk dat een gemeente op de eerste peildatum de minimumgrens van de volgende klasse bereikt, doch door de betrokkenheid bij een wijziging van de gemeentelijke indeling niet in staat is twee opeenvolgende jaren de minimumgrens van de hogere klasse te bereiken. In deze gevallen is onderdeel b van het eerste lid van toepassing. Hierdoor krijgen de ambtsdragers in dit geval toch vanaf 1 januari van het eerste jaar dat de minimumgrens van de hogere klasse bereikt is, met terugwerkende kracht de hogere bezoldiging die is verbonden aan de hogere inwonersklasse.

Het is ook mogelijk dat een gemeente op de eerste peildatum de minimumgrens bereikt, doch door de betrokkenheid bij gemeentelijke herindelingsplannen op 1 januari van het jaar daarop een nog hogere klasse bereikt. Dit betekent dat dan voor de tweede peildatum de dag vóór de wijziging van de gemeentelijke indeling wordt genomen. Ingevolge artikel 1, onderdeel a, van de Wet algemene regels herindeling vindt een wijziging van de gemeentelijke indeling altijd plaats op 1 januari van een kalenderjaar. De tweede peildatum is in deze situaties daarom 31 december van het daaraan voorafgaande kalenderjaar.
Indien dezelfde gemeente ten gevolge van een wijziging van de gemeentelijke indeling het inwonertal van een nog hogere klasse overschrijdt, geldt bovendien de procedure conform het derde lid van dit artikel.
Een voorbeeld moge dit verduidelijken. Een gemeente overschrijdt in oktober 2019 de grens van 8.000 inwoners. De eerste peildatum is dan ingevolge het eerste lid: 1 januari 2020. Als gevolg van een gemeentelijke herindeling overschrijdt de gemeente echter per 1 januari 2020 de inwonergrens van 24.000 inwoners. Op grond van onderdeel b, van het eerste lid, geldt dan als tweede peildatum 31 december 2019. De ambtsdragers ontvangen dan met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019 de

---

[7] Dit betekent onder meer dat zij geen aanspraak hebben op een vergoeding voor het bijwonen van commissievergaderingen. Deze werkzaamheden maken voor hen immers deel uit van hun reguliere werkzaamheden, waarvoor zij reeds loon ontvangen.

post_10-12-2018

bezoldiging behorende bij de inwonersklasse van 8.001 tot 14.000 inwoners als op peildatum 31 december 2019 het inwonertal ook boven de 8.001 is. Op basis van het derde lid ontvangen de ambtsdragers in dezelfde gemeente, zodra het inwonertal van 24.000 of meer door het Centraal Bureau voor de Statistiek in 2020 is openbaar gemaakt, de bezoldiging en vergoeding van overige kosten overeenkomstig de bedragen, behorende bij de inwonersklasse van 24.001 tot 40.000 inwoners.

De overgang naar een lagere klasse in verband met een vermindering van het aantal inwoners is niet van invloed op de vergoeding voor de werkzaamheden en de bezoldiging van de zittende raadsleden, onderscheidenlijk burgemeester en wethouders. Dit is geregeld in de artikelen 3.1.1, derde lid, en 3.2.1, vijfde lid. De reden hiervoor is gelegen in het rechtszekerheidsbeginsel. Aan de vóór de overgang naar de lagere klasse aangetreden politieke ambtsdragers moet de garantie worden geboden dat zij hun functie tegen gelijkblijvende beloning kunnen blijven uitoefenen.

Artikel 3.4 Opclassificatie
Op grond van artikel 3.4 kan een gemeente in een andere klasse worden geplaatst dan die waartoe zij ingevolge artikel 3.2 krachtens haar inwonertal hoort. Dit wordt opclassificatie genoemd. Deze opclassificatie is een beleidsinstrument om de bezoldiging van (politieke) ambtsdragers in afzonderlijke gemeenten te kunnen verhogen. Verhoging van de tijdsbestedingsnorm heeft alleen betrekking op de bezoldiging van wethouders, terwijl opclassificatie met zich meebrengt dat de beloning van alle politieke ambtsdragers wordt verhoogd. Om voor opclassificatie in aanmerking te komen, moet duidelijk worden aangetoond dat de bestuurslast voor de politieke ambtsdragers in uitzonderlijke mate uitsteekt boven de gebruikelijke bestuurslast in andere gemeenten in de betreffende inwonersklasse. De bewijslast bij opclassificatie is zwaarder dan die voor de verhoging van de tijdsbestedingsnorm. Immers, bij opclassificatie gaan automatisch alle politieke ambtsdragers mee in de verhoging van de salariëring.

Ingeval van opclassificatie blijven de kosten van de bezoldiging, inclusief de verhoging, voor rekening van de gemeente.

De procedure die moet worden gevolgd om in aanmerking te komen voor opclassificatie is als volgt. Nadat de gemeente bij raadsbesluit besloten heeft tot het indienen van een verzoek om opclassificatie, dient zij dit verzoek schriftelijk beargumenteerd in bij de provincie. Het college van gedeputeerde staten hoort de gemeenteraad en neemt vervolgens een besluit tot het al dan niet inwilligen van het verzoek (artikel 3.4, eerste lid). Bij het inwilligen van het besluit stelt het college een tijdvak vast.

De opclassificatie heeft dus een tijdelijk karakter, omdat steeds voor een bepaald tijdvak wordt vastgesteld of inschaling in een hogere klasse gezien de bestuurlijke zwaarte van een gemeente gerechtvaardigd is. Na verloop van het tijdvak wordt door gedeputeerde staten op grond van artikel 3.4, tweede lid, opnieuw bekeken of de hogere indeling voor een nieuwe periode moet blijven gehandhaafd of dat de gemeente weer overeenkomstig het inwonertal moet worden ingedeeld.

Van zowel het besluit op grond van het eerste lid als van het besluit op grond van het tweede lid wordt onverwijld schriftelijke mededeling gedaan aan de Minister van BZK.

In tegenstelling tot de situatie dat een gemeente door vermindering van het aantal inwoners overgaat naar een lagere inwonersklasse, heeft het niet langer handhaven van een opclassificatie tot gevolg dat de vergoeding voor de werkzaamheden of de bezoldiging van de politieke ambtsdragers in de desbetreffende gemeente vanaf dat moment weer wordt teruggebracht naar het niveau van vóór de opclassificatie, althans naar het niveau dat bij de inwonersklasse hoort, waarin de gemeente op grond van artikel 3.2 is ingedeeld. De reden van de verhoging is immers door de opheffing van de opclassificatie komen te vervallen.

Artikel 3.1.1 Vergoeding voor de werkzaamheden
Vanaf de dag van beëdiging hebben de raadsleden recht op de vergoedingen die verbonden zijn aan hun functie. Wat betreft de vergoeding voor de werkzaamheden is dit geregeld in artikel 3.1.1, eerste lid; voor de onkostenvergoeding in artikel 3.1.6 eerste lid.

De vergoeding voor de werkzaamheden van een raadslid is een vast bedrag per maand, maar de hoogte daarvan hangt af van de inwonersklasse waarin de desbetreffende gemeente is ingedeeld of geplaatst (zie hiervoor de toelichting op de artikelen 3.2 tot en met 3.4).

Voor zover iemand slechts voor een deel van een maand raadslid is, ontvangt hij de vergoeding voor de werkzaamheden voor die maand naar rato van de duur van het raadlidmaatschap in die maand.

De aangepaste indexatiewijze is nader toegelicht in §4, onder "*Indexcijfers*".

De gemeenteraad kan op grond van het vierde lid van artikel 3.1.1 bij verordening bepalen dat een deel van de vergoeding voor de werkzaamheden wordt uitbetaald als presentiegeld. Het gaat om maximaal 20% van de vergoeding. In een dergelijke verordening mag geen onderscheid worden gemaakt tussen de raadsleden: een presentievergoeding geldt dan voor alle raadsleden.

Artikelen 3.1.2 tot en met 3.1.4 Toelage lid vertrouwenscommissie en rekenkamerfunctie, lid onderzoekscommissie en toelage lid bijzondere commissie
Deze artikelen betreffen de toelagen voor de raadsleden die lid zijn van zogenaamde "zware raadscommissies". Hiermee wordt gedoeld op de vertrouwenscommissie, de rekenkamerfunctie en de onderzoekscommissie, zoals deze in de Gemeentewet[8] specifiek zijn omschreven.

Ook is er behoefte gebleken aan een grondslag voor vergoedingen voor raadsleden voor het werk in andere bijzondere raadscommissies dan de drie die in de Gemeentewet zijn omschreven. Een voorbeeld daarvan is een raadscommissie met een bijzondere opdracht die een zware belasting vormt. Een grondslag voor een vergoeding voor het werk van een dergelijke raadscommissie is opgenomen in artikel 3.1.4.
De vaststelling dat er sprake is van een dergelijke bijzondere commissie, met deze financiële gevolgen, moet bij verordening plaatsvinden. Daarbij moet gemotiveerd worden dat het lidmaatschap van deze raadscommissies voor de desbetreffende raadsleden duidelijk meerwerk is naast het reguliere lidmaatschap van de gemeenteraad. Naast de erkenning dat het werk in deze commissie meerwerk is, stelt de toelage deze raadsleden in de gelegenheid om tijd vanuit hun hoofdfunctie beschikbaar te maken voor deze extra raadswerkzaamheden.

Voor de hoogte van de toelage voor het werk in de eerdergenoemde drie zware raadscommissies wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds de vertrouwenscommissie en de rekenkamerfunctie, en anderzijds de onderzoekscommissie. Wat betreft de hoogte van de toelagen voor het lidmaatschap van de vertrouwenscommissie en de rekenkamerfunctie geldt, ongeacht de inwonersklasse, een vast (belast) bedrag van €120 per maand. Het bedrag wordt bijgesteld aan de hand van de loonontwikkelingen van het personeel in de sector Rijk. Het bedrag wordt naar rato van de duur van de activiteiten toegepast. Zolang een commissie "slapend" is, althans niet actief, ontvangen de leden geen toelage: niet de duur van het lidmaatschap is van belang, maar de duur van de activiteiten.
Overigens wordt een wetsvoorstel voorbereid dat de mogelijkheid voor de raad afschaft om regels te stellen over de rekenkamerfunctie. Op grond van dat (nog niet ingediende) wetsvoorstel moet elke gemeente een onafhankelijke (al dan niet gemeenschappelijke) rekenkamer instellen, waarvan raadsleden geen lid kunnen zijn. Een toelage voor de uitoefening van de rekenkamerfunctie op grond van artikel 3.1.2 is dan vanzelfsprekend niet meer aan de orde.

Het werk van de onderzoekscommissie vindt in de praktijk vaak intenser en in een korter tijdsbestek plaats dan bij de twee andere zware commissies. Het benodigde werk van de onderzoekscommissie kan inhoudelijk en qua belasting zodanig variëren dat de vaststelling van de hoogte van de vergoeding voor dat werk is overgelaten aan de gemeenteraad. De vergoeding mag per jaar echter niet hoger zijn dan driemaal de maandelijkse vergoeding voor de werkzaamheden.

Aan de leden van een andere bijzondere commissie kan op dezelfde voet als de vertrouwenscommissie en de rekenkamerfunctie een vergoeding worden toegekend. Het moet dan wel gaan om een raadscommissie die bij verordening is ingesteld ter uitvoering van de taken en verantwoordelijkheden van de gemeenteraad. Ook geldt als vereiste dat het commissiewerk een zodanig belang, belasting en

---

[8] Artikelen 61, derde lid, 81oa en 155a van de Gemeentewet.

post_10-12-2018

tijdsbeslag kent, dat die, net als de vertrouwenscommissie en de rekenkamerfunctie, redelijkerwijs niet tot het reguliere werk van het raadslid geacht kan worden te behoren.
Door het verordeningsvereiste kan op lokaal niveau een algemene en politieke afweging worden gemaakt. Politieke discussie is gewenst, omdat het gaat om de vraag of een bepaalde groep raadsleden aanspraak zou moeten kunnen maken op een bepaalde vergoeding; de politieke discussie gaat uitdrukkelijk niet over een declaratie van een individu.
De hoogte van de toelage wordt bij verordening vastgesteld, maar is gemaximeerd op €120 per maand. Ook hier geldt dus dat een politieke discussie vooraf gaat aan de vaststelling van een toelage. Uitkomst daarvan kan zijn dat een lager bedrag wordt gekozen dan het maximum. Het bedrag wordt, net als bij de zware commissies, naar rato van de duur van de activiteiten toegepast. Het maximumbedrag dat in artikelen 3.1.4, eerste lid, is genoemd, wordt eveneens aangepast aan de loonontwikkeling bij de sector Rijk.

Artikelen 3.1.5 Toelage fractievoorzitter
Het fractievoorzitterschap betekent substantieel meerwerk ten opzichte van de werklast van andere volksvertegenwoordigers. Daarom wordt ingevolge artikel 3.1.5 aan de fractievoorzitters een toelage per maand toegekend.

De toelage bestaat uit een vast deel en een variabel deel. Het vaste deel geldt voor alle fractievoorzitters, het variabele deel is afhankelijk van de grootte van de fractie. Het vaste deel is in het besluit bepaald op €70 per maand. Dat bedrag wordt aangevuld met €10 voor elk lid dat de fractie buiten de fractievoorzitter telt (het variabele deel). De toelage is gemaximeerd op €150 per maand. De genoemde bedragen worden aangepast aan de loonontwikkeling bij de sector Rijk.

De toelage wordt toegekend voor de duur dat de betrokkene fractievoorzitter is. De burgemeester bepaalt het begin en het einde van deze periode. Voor zover het fractievoorzitterschap in de loop van een maand begint of eindigt, wordt de toelage voor die maand naar rato van de duur van het fractievoorzitterschap in die maand toegekend.

De toekenning van deze toelage is géén discretionaire bevoegdheid. Het is namelijk niet de bedoeling dat deze toelage onderwerp is of wordt van politieke discussie.

Door de versplintering van het politieke landschap zijn er weliswaar meer fractievoorzitters dan voorheen, maar het financiële effect daarvan voor de gemeenten wordt verkleind doordat in het besluit ongeveer de helft van de maximale toelage afhankelijk is gesteld van het aantal fractieleden van de fractie waarvan betrokkene voorzitter is.

Artikel 3.1.6 Onkostenvergoeding
Raadsleden ontvangen een maandelijkse onkostenvergoeding voor voorzieningen die niet zuiver functioneel zijn, noch zuiver privé. Het raadslid kan deze kosten betalen uit de onkostenvergoeding op grond van artikel 3.1.6. Deze onkostenvergoeding betreft een vast bedrag per maand. Wanneer de uitgaven uitstijgen boven de vaste onkostenvergoeding kunnen deze niet alsnog worden gedeclareerd.
De vaste onkostenvergoeding is bedoeld voor in ieder geval de volgende kosten:
- representatie;
- vakliteratuur;
- excursies;
- bureaukosten;
- contributies, lidmaatschappen, zoals contributies van verenigingen en regionale beroepsverbanden (anders dan beroepsverenigingen voor het ambt; daarvoor geldt in artikel 3.3.4 een specifieke vergoeding);
- ontvangsten thuis;
- zakelijke giften.

Betrokkenen ontvangen de onkostenvergoeding vanaf de dag van beëdiging.

De vaste onkostenvergoeding is in artikel 3.3.8 als eindheffingsbestanddeel aangewezen, zodat zij netto kan worden uitbetaald.

Daarnaast kunnen raadsleden op grond van artikel 3.3.3 aanspraak maken op vergoeding van kosten van bepaalde scholing en op grond van artikel 3.3.4 op vergoeding van de kosten van het lidmaatschap van een beroepsvereniging. Ook worden hen op grond van artikel 3.3.2 ICT-middelen ter beschikking gesteld. Deze kosten komen dus niet ten laste van de onkostenvergoeding. Dit is nader beschreven in de toelichting op de genoemde artikelen.

Het bedrag van de vaste onkostenvergoeding wordt herzien aan de hand van de consumentenprijsindex (CPI). Voor de indexering wordt uitgegaan van de CPI die geldt voor de maand september van het tweede voorgaande kalenderjaar. Dit is toegelicht in §4, onder "*Indexcijfers*".

Artikel 3.1.7 Reiskostenvergoeding
In dit artikel is de grondslag neergelegd voor een (uniforme) vergoeding aan raadsleden van reiskosten die zij maken om de vergaderingen van de gemeenteraad bij te wonen ("woon-werkverkeer") en voor de reis- en verblijfkosten voor andere reizen die zij als raadslid maken ("dienstreizen") *binnen* de gemeente. Deze grondslag is uitgewerkt in artikel 3.1 van de regeling.

Op grond van artikel 96, in samenhang met artikel 97, van de Gemeentewet kunnen kosten voor (dienst)reizen *buiten* het grondgebied van de gemeente alleen op basis van een verordening van de gemeenteraad worden vergoed. Het stellen van uniforme regels bij of krachtens algemene maatregel van bestuur is daarvoor niet mogelijk. De delegatiegrondslag in artikel 3.1.7, eerste lid, onder a, van het besluit strekt zich daarom niet uit tot reizen buiten de gemeente.

Artikel 3.1.8 Loopbaanoriëntatie
Dit artikel is toegelicht in §4, onder "*Loopbaanoriëntatie.*"

Artikel 3.1.9 Verzekering arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden
Raadsleden zijn vaak een significant deel van de werkweek voor de gemeenteraad bezig en kunnen daardoor in hun hoofdfunctie minder pensioen opbouwen. Raadsleden hebben bovendien niet allemaal een hoofdfunctie in loondienst. In artikel 3.1.9 is daarom de grondslag gecreëerd om het mogelijk te maken dat bij verordening wordt bepaald dat de raadsleden een bedrag per jaar ontvangen ter hoogte van één maandbedrag van hun vergoeding voor de werkzaamheden, waarmee zij voorzieningen kunnen treffen ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden.

Dit is een regeling conform die van de leden van de Eerste Kamer (artikel 10 van de Wet vergoedingen leden Eerste Kamer). Voor die leden geldt weliswaar een vast bedrag per jaar als vergoeding, maar dit bedrag is vrijwel gelijk aan het bedrag van hun maandelijkse vergoeding voor de werkzaamheden. Door de koppeling aan het maandbedrag wordt de vergoeding automatisch geïndexeerd.

Sommige gemeenteraden willen deze voorziening treffen voor de raadsleden vanaf de start van de raadsperiode per maart 2018. Terugwerkende kracht is niet mogelijk; de bepaling geldt vanaf 1 januari 2019. Maar, zoals gezegd, kan de raad bij verordening bepalen dat zijn raadsleden eenmaal per jaar een bedrag ontvangen. De raad kan dus binnen een jaar na het aantreden van de nieuwe raad kiezen voor een grondslag in de verordening. Om in dit kader aan raadsleden een bedrag toe te kennen voor hun eerste jaar als raadslid, zou die grondslag dus moeten zijn opgenomen in de verordening tussen 1 januari 2019 en 28 maart 2019. Een dergelijke keuze is gezien het ritme van de zittingstermijn van gemeenteraden ook alleszins verdedigbaar. Aldus worden gebroken jaren in de uitbetalingssystematiek zoveel mogelijk vermeden.

Op basis van artikel 5.1, zevende lid, van het besluit geldt overgangsrecht. Voor zover voor raadsleden al op grond van het Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden collectieve verzekeringen zijn afgesloten voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden, kunnen die gehandhaafd blijven. De betrokken raadsleden ontvangen in dat geval uiteraard geen bedrag om zelf een dergelijke verzekering af te sluiten.

Artikel 3.1.10 Ziektekostenverzekering
Raadsleden zijn niet in dienstbetrekking bij de gemeente en hebben geen werkgever. Dat betekent dat zij ook niet worden aangemerkt als werknemer in de zin van de Zorgverzekeringswet. Gemeenten dragen voor raadsleden derhalve geen werkgeversheffing af aan de Belastingdienst.

post_10-12-2018

Voor raadsleden die fictief werknemer zijn en daarom onder de loonbelasting vallen (opting in), houdt de gemeente de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet in op het nettoloon van deze ambtsdragers en draagt deze af aan de Belastingdienst. Raadsleden die inkomsten genieten die de Belastingdienst aanmerkt als winst uit onderneming of resultaat uit overige werkzaamheden, betalen de bijdrage Zorgverzekeringswet zelf via een aanslag. Op grond van artikel 3.1.10, eerste lid, krijgen raadsleden een tegemoetkoming voor de inkomensafhankelijke bijdrage door een tegemoetkoming in de kosten van hun ziektekostenverzekering per jaar; dit bedrag wordt op grond van het tweede lid geïndexeerd aan de hand van de salarisontwikkeling van de sector Rijk.

Artikel 3.1.11 Samenloop met arbeidsongeschiktheidsuitkering
Wanneer een raadslid een uitkering ontvangt in verband met gehele of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, kan op grond van dit artikel de vergoeding voor de werkzaamheden op verzoek van het desbetreffende raadslid worden verlaagd. Hiermee kan worden voorkomen dat hij naar een lager arbeidsongeschiktheidspercentage wordt uitbetaald. De verlaging van de vergoeding voor de werkzaamheden leidt ertoe dat het totaal van uitkering en vergoeding voor de werkzaamheden op hetzelfde niveau blijft.

In artikel 12 van het Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden was een vergelijkbare bepaling opgenomen met betrekking tot werkloosheidsregelingen. Het gaat dan om de situatie dat het raadslidmaatschap wordt gestart tijdens de duur van de werkloosheidsuitkering, omdat in de situatie dat betrokken al raadslid was vóórdat er sprake was van een werkloosheidsuitkering, het raadslidmaatschap buiten beschouwing wordt gelaten (tenzij er sprake is van een uitbreiding van de werkzaamheden als raadslid). Een dergelijke voorziening is niet langer nodig. Met de Wet werk en zekerheid is per 1 juli 2015[1] de urensystematiek in de Werkloosheidswet (WW) vervangen door een systeem van inkomensverrekening. De situatie waar artikel 12 op zag, doet zich daarom niet meer voor.

Artikel 3.1.12 Waarneming door raadslid
Ingevolge artikel 77, eerste lid, van de Gemeentewet wordt bij verhindering of ontstentenis van de burgemeester het voorzitterschap van de gemeenteraad waargenomen door een raadslid. In artikel 3.1.12, eerste lid, is voor deze waarneming een toeslag geregeld van 8% op de vergoeding voor de werkzaamheden en op de vaste onkostenvergoeding, als deze waarneming meer dan dertig dagen duurt.

Op grond van artikel 77, tweede lid, van de Gemeentewet kan in sommige gevallen ook het ambt van burgemeester als zodanig door een raadslid worden waargenomen. In die situatie zijn ook andere bepalingen die gelden voor de burgemeester van overeenkomstige toepassing op het desbetreffende raadslid (met name de bepalingen inzake de reis- en verblijfkosten, een ter beschikking gestelde auto en terugroeping uit het buitenland). Ook wordt de vergoeding voor de werkzaamheden van het desbetreffende raadslid dan aangevuld tot het bedrag van de bezoldiging van de burgemeester en ontvangt hij een vakantie- en een eindejaarsuitkering, alsmede (in plaats van de onkostenvergoeding als raadslid) de vaste ambtstoelage van de burgemeester. Een en ander uiteraard naar rato van de duur van de waarneming.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat artikel 3.2.2 van toepassing is, ingeval het ambt van burgemeester niet door een raadslid, maar door een wethouder wordt waargenomen (artikel 77, eerste lid, van de Gemeentewet). Indien de commissaris van de Koning op grond van artikel 78 van de Gemeentewet in de waarneming van de burgemeester heeft voorzien, geldt artikel 3.2.14.

Artikel 3.1.13 Vergoeding tijdelijk ontslagen raadslid voor werkzaamheden en onkostenvergoeding
Raadsleden hebben op grond van artikel X 10 van de Kieswet de mogelijkheid om bij zwangerschap en bevalling en bij langdurige ziekte een verzoek tot tijdelijk ontslag in te dienen. In dat geval kan een tijdelijke opvolger worden benoemd[9]. Tijdelijk ontslag is geen aftreden. Het tijdelijk ontslagen raadslid houdt op grond van het eerste lid van artikel 3.1.3 de vergoeding voor de werkzaamheden en op grond van het tweede lid de halve onkostenvergoeding. Ook blijft het tijdelijk ontslagen raadslid de

[9] Iedere vervangingsperiode duurt zestien weken. Al dan niet aansluitende verlenging met nog een periode van zestien weken is mogelijk. Per zittingsperiode zijn maximaal drie vervangingsperioden toegestaan.

geldelijke aanspraak houden om voorzieningen te treffen ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden (artikel 3.1.9), evenals de aanspraak op een tegemoetkoming in de kosten van een ziektekostenverzekering (artikel 3.1.10). Tevens blijft artikel 3.1.11 van toepassing (eventuele lagere vergoeding voor de werkzaamheden op verzoek). Daarnaast blijven gedurende het tijdelijke ontslag de bepalingen van afdeling 3.3 van toepassing. Dat betekent dat het tijdelijk ontslagen raadslid aanspraken houdt ter zake van het stelsel bewaken en beveiligen, ICT-middelen, de vergoeding van de contributie van een beroepsvereniging, bedrijfsgeneeskundige zorg, vergoedingen in verband met een dienstongeval en WIA-voorzieningen.

Artikel 3.2.1 Bezoldiging en uitkeringen
In dit artikel is de bezoldiging van zowel de burgemeester als van de wethouders geregeld. Deze bezoldiging is gekoppeld aan wijzigingen van het personeel in de sector Rijk. Verwezen wordt in dit verband naar §4, onder "*Arbeidsvoorwaardenovereenkomst sector Rijk (2018-2020)*".

Speciale aandacht vraagt nog de situatie dat een burgemeester is benoemd in meer dan een gemeente. De systematiek is dan als volgt. De inwonersaantallen van de desbetreffende gemeenten worden bij elkaar opgeteld. Voor de bezoldiging van de burgemeester wordt dan eerst bepaald welke inwonersklasse bij dit opgetelde aantal inwoners hoort. Vervolgens wordt de bezoldiging vastgesteld op het bedrag dat volgens de tabel in artikel 3.2.1, eerste lid, hoort bij de inwonersklasse daarboven. Dit is geregeld in artikel 3.2.1, tweede lid.

Voor wat betreft de gevolgen van opclassificatie van een gemeente dan wel de afloop van het tijdvak van opclassificatie wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.4.

Artikel 3.2.2 Waarneming door wethouder
Indien een wethouder het ambt van burgemeester langer dan een maand waarneemt, wordt zijn bezoldiging aangevuld tot het bedrag van de bezoldiging van een burgemeester (artikel 3.2.2).

Er is gekozen voor een aanvulling op de bezoldiging van de wethouder. In de systematiek van de voormalige rechtspositiebesluiten was er sprake van een vergoeding voor de waarneming, waarmee de desbetreffende wethouder tijdelijk een beperkte ABP-pensioenaanspraak opbouwde, terwijl hij als wethouder pensioenaanspraken op grond van de Appa heeft. Voor het aansprakenniveau maakt de nieuwe constructie geen verschil, maar zo'n beperkte ABP-pensioenaanspraak is uitvoeringstechnisch onnodig complex.

Artikel 3.2.3 Neveninkomsten
Dit artikel over de wijze van aanleveren van de inkomensgegevens is noodzakelijk in verband met de artikelen 44 en 66 van de Gemeentewet. Daarin wordt de betrokken politieke ambtsdrager die niet in deeltijd zijn ambt vervult, verplicht gesteld neveninkomsten met de bezoldiging te verrekenen overeenkomstig artikel 3 van de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer. Onder neveninkomsten worden verstaan alle inkomsten die betrokkene tijdens het ambt geniet uit activiteiten ten behoeve van niet-ambtsgebonden nevenfuncties, als belastbaar loon uit tegenwoordige arbeid, winst uit onderneming of resultaat uit overige werkzaamheden.

De wijze waarop de gegevens over deze inkomsten worden verstrekt door de ambtsdrager en de gevolgen van het niet verstrekken van deze gegevens dienen te worden geregeld bij algemene maatregel van bestuur. De tekst van artikel 3.2.3 is ontleend aan de artikelen 3 en 4 van de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer. De procedure is als volgt.
Na afloop van een kalenderjaar verstrekt de burgemeester of de wethouder aan de Minister van BZK, dan wel aan een aangewezen instantie, een opgave welke inkomsten daadwerkelijk over dat kalenderjaar zijn genoten. Daarna stelt de Minister van BZK, of de aangewezen instantie, het te verrekenen bedrag vast en deelt dit mee aan het betreffende college van burgemeester en wethouders en de betreffende ambtsdrager mee.
Indien geen opgave van neveninkomsten door de ambtsdrager wordt ontvangen, dient de bezoldiging in beginsel te worden vastgesteld op 65%. In plaats van een opgave kan worden volstaan met een verklaring dat niet meer dan 14% van de jaarlijkse bezoldiging aan neveninkomsten is genoten, indien de neveninkomsten onder het betreffende bedrag blijven.

post_10-12-2018

De burgemeester onderscheidenlijk de wethouder kan overigens zelf een verzoek doen om zijn nevenінkomsten lopend het jaar alvast te laten korten op zijn bezoldiging. Een reden voor een dergelijk verzoek kan bij voorbeeld zijn om een groot bedrag aan terugvordering te voorkomen. Het gaat hierbij om een klein aantal personen. Daarmee is de administratieve belasting navenant gering. Deze mogelijkheid is opgenomen in het derde lid.
Vooral ingeval van winst uit onderneming is het vaak niet mogelijk voor de politieke ambtsdrager om binnen de gestelde termijn de gegevens te genereren. Daarom is het ingevolge het zesde mogelijk dat betrokkene dit kan melden en aangeeft wanneer hij daartoe wel in staat denkt te zijn. De termijn waarop gegevens beschikbaar komen, blijkt in de praktijk namelijk erg divers. De politieke ambtsdrager heeft het beste inzicht in wat een redelijke termijn is voor de aanlevering.

In het achtste lid is uitdrukkelijk geregeld dat terugbetaling in termijnen mogelijk is.

De verrekenplicht geldt niet ten aanzien van een bestuurder die zijn ambt in deeltijd uitoefent. De onderhavige regeling hierover is daarom niet van toepassing op deze bestuurders. Dit is niet uitdrukkelijk bepaald, omdat deze uitzondering al geregeld is in de organieke wetten, zoals in artikel 44, zevende lid, Gemeentewet voor de wethouders.

Artikel 3.2.4 Uitkering bij overlijden
De nabestaanden van een burgemeester of wethouder die tijdens zijn ambtsperiode overlijdt, ontvangen een uitkering ter grootte van drie maanden bezoldiging inclusief vakantie-uitkering.

Artikel 3.2.5 Mobiliteitstoelage burgemeester
Voor de inwerkingtreding van dit besluit ontving een burgemeester die wordt benoemd in een gemeente in een *gelijke* inwonersklasse, op grond van artikel 14a van het voormalige Rechtspositiebesluit burgemeesters een langjarige aanvulling op de bezoldiging. Gezocht is naar manieren waarop het doel van die toelage, mobiliteit bevorderen tijdens het ambt, op een andere wijze kan worden behaald. De prikkel om later alsnog voor een gemeente in een hogere inwonersklasse te opteren, werd met die langjarige toelage namelijk ook weggenomen. Daar staat tegenover dat het een belang is van alle partijen dat de burgemeester niet een ambt ambieert dat hij niet (meer) aankan. Het blijven in dezelfde inwonersklasse maar wel in een nieuwe gemeente, kan een gemeenschappelijk belang zijn.

Er is daarom gekozen voor een eenmalige mobiliteitstoelage die is gericht op burgemeesters die twee ambtstermijnen hebben vervuld. Een overstap na één ambtstermijn mag geacht worden in de individuele carrièreplanning te liggen. Op het moment dat twee ambtstermijnen zijn verstreken, is ondersteuning via een mobiliteitstoelage bij uitstek een gemeenschappelijk belang.
Wat betreft de hoogte van de eenmalige, belaste, toelage is gekozen voor een gekapitaliseerd bedrag van €10.000. Dit is circa anderhalf jaar van de langjarige toelage op grond van het oude rechtspositiebesluit. Net zoals die langjarige toelage komt de eenmalige toelage ten laste van de gemeente waar de burgemeester is benoemd. Het bedrag van €10.000 wordt geïndexeerd.

Waarnemend burgemeesters hebben geen recht op deze mobiliteitstoelage (artikel 3.2.14). Waarnemend burgemeesters zijn uit de aard van hun ambt tijdelijk. Voor hen is deze mobiliteitsstimulans niet aan de orde.

Voor commissarissen en voorzitters van een waterschap is een mobiliteitstoelage niet relevant omdat zij in hun beroepsgroep geen differentiatie kennen in bezoldiging. Voor gedeputeerden en dagelijks bestuurders van een waterschap geldt hetzelfde, ook al kunnen zij een tijdsbestedingsnorm of deeltijdfactor hebben. Voor volksvertegenwoordigers kan dit niet spelen, aangezien hun lidmaatschap een nevenfunctie geacht wordt te zijn en zij bovendien zijn gebonden aan het grondgebied van hun gemeente. Voor wethouders zou een mobiliteitstoelage relevant kunnen zijn, maar hun benoeming is een politieke, waarbij een mobiliteit naar een wethouderschap in een andere gemeente minder vanzelfsprekend is. Als mobiliteitsinstrument is ondersteuning via de vergoeding van de kosten van loopbaanoriëntatie en mobiliteit bevorderende activiteiten voor hen, zoals ook voor alle andere beroepsgroepen, nuttiger (zie de artikelen 2.2.11, 3.1.8, 3.2.11 en 4.2.11).

Op grond van artikel 5.1 van het besluit er in de volgende situaties overgangsrecht.

Het achtste en tiende lid zien op de burgemeester die is benoemd in een gemeente in *dezelfde* inwonersklasse. De burgemeester die voor 1 januari 2019 benoemd werd tot burgemeester van een gemeente in dezelfde inwonersklasse, ontving namelijk op grond van artikel 14a van het Rechtspositiebesluit burgemeesters een langjarige toelage op zijn bezoldiging. Deze toelage is in nu vervangen door de eenmalige mobiliteitstoelage van artikel 3.2.5. Burgemeesters die reeds een toelage op grond van genoemd artikel 14a ontvangen, behouden die. Zij ontvangen uiteraard geen mobiliteitstoelage op grond van artikel 3.2.5.
Hetzelfde is bepaald voor burgemeesters die met ingang van 1 januari 2019 in een andere gemeente in dezelfde inwonersklasse worden benoemd, indien die overstap verband houdt met een van de gemeentelijke herindelingen die per 1 januari 2019 plaatsvinden.

Het negende lid ziet op de burgemeester die is benoemd in een gemeente in een *lagere* inwonersklasse. De burgemeester die voor 1 januari 2019 benoemd werd tot burgemeester van een gemeente in een lagere inwonersklasse, ontving op grond van artikel 14b van het Rechtspositiebesluit burgemeesters een aanvulling ter compensatie van de aan het burgemeesterschap van een kleinere gemeente verbonden lagere bezoldiging. Deze bepaling komt niet terug in dit besluit, omdat betrokkene op grond van de Appa wordt gecompenseerd. Burgemeesters aan wie voor 1 januari 2019 een aanvulling op grond van artikel 14b is toegekend, behouden die aanvulling.

Artikel 3.2.6 Ambtskosten
Dit artikel regelt de vaste vergoedingen voor ambtskosten voor de burgemeester en de wethouders.

Ambtskosten zijn kosten voor voorzieningen die die niet zuiver functioneel zijn, noch zuiver privé. De ambtsdrager kan deze kosten betalen uit de vergoeding op grond van artikel 3.2.6. Net als de onkostenvergoeding voor raadsleden (artikel 3.1.6) betreft de vergoeding een vast bedrag per maand. Wanneer de uitgaven uitstijgen boven de vaste vergoeding kunnen deze niet alsnog worden gedeclareerd. De vaste vergoeding is bedoeld voor in ieder geval de volgende kosten:
- representatie;
- vakliteratuur;
- excursies;
- bureaukosten;
- contributies voor lidmaatschappen van bijvoorbeeld regionale beroepsverbanden (anders dan beroepsverenigingen voor het ambt; daarvoor geldt in artikel 3.3.4 een specifieke vergoeding);
- ontvangsten thuis;
- zakelijke giften.

De ambtsdrager die de functie in deeltijd uitoefent, ontvangt de vergoeding naar rato van de tijdsbestedingsnorm.

De ambtstoelagen zijn in artikel 3.2.8 als eindheffingsbestanddeel aangewezen, zodat zij netto moeten worden uitbetaald.

De bedragen van de vaste vergoedingen worden herzien aan de hand van de consumentenprijsindex (CPI). Voor een toelichting op de CPI wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.1.6. Voor de indexering wordt uitgegaan van de CPI die geldt voor de maand september van het tweede voorgaande kalenderjaar. Dit is reeds toegelicht in §4, onder *"Indexcijfers"*.

Artikel 3.2.7 Kosten in verband met verhuizing
a. Verhuiskostenvergoeding
De burgemeester en de wethouder zijn wettelijk verplicht zich in hun gemeente te vestigen. Dit is het zogenaamde woonplaatsvereiste. Wanneer betrokkene hierdoor moet verhuizen, heeft hij op grond van het eerste lid van artikel 3.2.7 recht op een verhuiskostenvergoeding. Deze vergoeding bestaat uit een vergoeding voor het overbrengen van de inboedel en een vast bedrag voor de overige uit de verhuizing voortvloeiende kosten. Dit bedrag wordt slechts eenmaal verstrekt, ook wanneer betrokkene extra kosten maakt in verband met eerst een verhuizing naar een tijdelijke woning. Het bedrag is vastgesteld ter hoogte van het fiscaal onbelaste maximum (thans € 7.750). Het recht op verhuiskostenvergoeding vervalt als betrokkene niet binnen drie jaar na zijn benoeming is verhuisd.

post_10-12-2018

Als de verhuizing verplicht is, zoals bij burgemeester en wethouders, dan is die noodzaak aangetoond en is het een zakelijke verhuizing.

Er geldt wat betreft de verhuiskostenvergoeding overgangsrecht. Op grond van artikel 31, derde lid, van het Rechtspositiebesluit burgemeesters had de burgemeester die na benoeming eerst een tijdelijke woning betrokken in de nieuwe gemeente en later verhuisde naar een definitieve woning, tweemaal aanspraak op een (deels belaste) verhuiskostenvergoeding[10]. Op grond van artikelen 3.2.7 bestaat nu dus, zoals gezegd, eenmalig aanspraak op een (belastingvrije) verhuiskostenvergoeding, ongeacht het aantal verhuizingen. Voor burgmeesters die al vóór de inwerkingtreding van dit besluit zijn benoemd, blijft echter de bepaling op grond van het voormalige rechtspositiebesluit van toepassing.

b. Vergoeding tijdelijke huisvesting
Zolang de burgemeester of de wethouder nog niet is verhuisd of zich nog niet heeft ingeschreven in de basisadministratie personen, heeft hij op grond van de Gemeentewet ontheffing van zijn woonplicht nodig. Die ontheffing vereist een expliciet besluit.

Betrokkene kan als overbrugging een vorm van tijdelijke huisvesting betrekken in de nieuwe gemeente. Dit kan bijvoorbeeld een hotel zijn, een tijdelijk appartement, een vakantiehuis of een Bed & Breakfast.
Ook is het denkbaar dat de gemeente tijdelijk een woning huurt en aan de betrokken ambtsdrager ter beschikking stelt; in dat geval betaalt de ambtsdrager niet zelf de huur, maar is hij op grond van artikel 3.8 van de regeling wel een eigen bijdrage per maand verschuldigd. Een reden voor de gemeente om een woning (tijdelijk) ter beschikking te stellen aan de ambtsdrager kan zijn dat de woonkosten voor de ambtsdrager worden gemaximeerd (de gemeente neemt immers eventuele fiscale meerkosten voor haar rekening). Omdat de gemeente moet besluiten of zij al dan niet een woning ter beschikking wil stellen, is er voor haar een specifiek afwegingsmoment ten aanzien van de voor de gemeente te nemen woonkosten. Deze optie kan soelaas bieden bij gemeenten met een relatief klein aantal inwoners (waardoor de op dat inwonersaantal gebaseerde bezoldiging van de burgemeester relatief laag is), maar met veel dure (huur)huizen. Deze mogelijkheid van maatwerk zal naar verwachting een snellere vestiging kunnen bevorderen.

Zolang de ambtsdrager zich nog niet heeft ingeschreven in de basisadministratie personen, heeft hij aanspraak op vergoeding van de kosten voor tijdelijke huisvesting en vergoeding van de reiskosten van en naar de woning waar hij ten tijde van de benoeming woonde (artikel 3.2.7, tweede lid van het besluit). In artikel 3.6 van de regeling is de hoogte van die vergoeding gemaximeerd op 18% van de (bruto) bezoldiging. Dit bedrag is onbelast voor de ambtsdrager; eventuele loon- en inkomstenbelasting worden door de gemeente aan de burgemeester vergoed.
Ook is bepaald om welke kosten het gaat, namelijk de werkelijke kosten, met inbegrip van de kosten voor energie en water. Andere kosten, zoals die van levensonderhoud, wassen en strijken, parkeerplaats of lokale heffingen, komen niet voor vergoeding in aanmerking.
Zolang er sprake is van incidentele overnachtingen in een hotel of iets dergelijks kunnen de kosten in principe onbelast worden vergoed of verstrekt. Zij zijn dan aan te merken als "kosten van tijdelijk verblijf in het kader van de dienstbetrekking".
Wanneer de omstandigheden van het geval erop duiden dat het tijdelijk verblijf minder incidenteel wordt, kan dat anders uitpakken voor de gemeente. Op grond van artikel 31, vierde lid, onderdeel b, sub 2, van de Wet op de loonbelasting 1964 kan de vergoeding/verstrekking ter zake van of in de vorm van een woning namelijk niet als eindheffingsbestanddeel worden aangewezen, behalve voor zover het gaat om huisvesting buiten de woonplaats ter zake van de dienstbetrekking. In dit soort situaties van niet-incidentele bewoning in afwachting van inschrijving in de basisregistratie personen van de nieuwe gemeente zal, desgewenst in samenspraak met de belastinginspecteur, moeten worden aangenomen dat het hoofdverblijf van de ambtsdrager zich nog in de oude gemeente bevindt. In dat geval kan de kostenvergoeding voor de tijdelijke woning in de nieuwe gemeente wel in de eindheffing worden betrokken. Om zeker te stellen dat de vergoeding van deze kosten een netto vergoeding is, is bepaald dat eventueel door de ambtsdrager verschuldigde loon- en inkomstenbelasting over deze vergoeding door de gemeente aan de ambtsdrager worden vergoed.

[10] Voor wethouders gold een dergelijke bepaling niet.

De reiskostenvergoeding geschiedt op dezelfde basis als de vergoeding voor reiskosten voor woon-werkverkeer of dienstreizen (artikel 3.2). Deze aanspraak is gekoppeld aan de duur van de ontheffing door de raad of de commissaris.

c. Tegemoetkoming dubbele woonlasten
Wanneer de burgemeester of de wethouder is verhuisd naar de nieuwe gemeente en zich ook heeft ingeschreven in zijn nieuwe woonplaats, maar zijn oude woning nog niet heeft verkocht, heeft hij aanspraak op een tegemoetkoming in de kosten voor dubbele woonlasten (artikel 3:2.7, derde lid, van het besluit en artikel 3.7 van de regeling).
De hoogte van de tegemoetkoming is het bedrag van de kosten van de huisvestingsvoorziening in de nieuwe gemeente. Voor de hoogte van de tegemoetkoming geldt echter een maximum van 18% van de bruto bezoldiging. Dit bedrag is onbelast voor de ambtsdrager; eventuele loon- en inkomsten-belasting hierover komen ten laste van de gemeente. Dat betrokkene kosten heeft aan het koophuis in de oude gemeente is uitsluitend van belang voor het oordeel of er in dit geval al dan niet sprake is van dubbele woonlasten.
Met woonlasten zijn bedoeld de kosten die de ambtsdrager maakt in de nieuwe gemeente in verband met hypotheekrente of huur of vermindering van de bezoldiging in verband met de ambtswoning. In dit verband is een door de gemeente ter beschikking gestelde woonvoorziening gelijkgesteld met een ambtswoning. Daarnaast horen de kosten van gas, water en elektriciteit ook tot de woonlasten die voor de hoogte van de tegemoetkoming in aanmerking komen.
Onder de Werkkostenregeling is er geen specifieke vrijstelling voor huisvestingsvoorzieningen. Op grond van artikel 31, vierde lid, onderdeel b, sub 2, van de Wet op de loonbelasting 1964 kan niet als eindheffingsbestanddeel worden aangewezen de vergoeding/verstrekking ter zake van of in de vorm van een woning, behalve voor zover het gaat om huisvesting buiten de woonplaats ter zake van de dienstbetrekking. Gelet op de inschrijving in de basisregistratie personen moet de woning in de nieuwe gemeente aangemerkt worden als het hoofdverblijf van de ambtsdrager. De tegemoetkoming kan daarom niet in de eindheffing worden betrokken en zal tot het individuele loon van de ambtsdrager moeten worden gerekend. Daarom ook zal die tegemoetkoming gebruteerd moeten worden verstrekt. Daarmee komt de verschuldigde belastingheffing per saldo voor rekening van de gemeente.

De duur van deze vergoeding is op grond van het besluit gemaximeerd op drie jaar na de benoemingsdatum. De toekenning van de vergoeding is verder afhankelijk van het voor eenieder kenbaar te koop zetten van de oude woning (via internet, aangemeld bij een makelaar e.d.). Ook geldt als voorwaarde dat de betrokken ambtsdrager de lasten van de hypotheekrente draagt en dat er, verrekend met eventuele huurinkomsten ter zake van dat huis in de oude gemeente, daadwerkelijk sprake is van dubbele woonlasten.

d. Vergoeding reiskosten naar het huis in de oude gemeente
De ambtsdrager die een vergoeding tijdelijke huisvesting of een tegemoetkoming dubbele woonlasten ontvangt, heeft daarnaast voor één keer per week aanspraak op een vergoeding van de reiskosten voor een bezoek aan zijn woning in de oude gemeente. De reden kan zijn dat het gezin van betrokkene daar nog verblijft; het kan zijn om zaken te regelen met betrekking tot de verkoop van dat huis.

De vergoeding van deze reiskosten is conform de andere reiskostenvergoedingen: de kosten van openbaar vervoer of, bij gebruik van een eigen personenauto, het maximale bedrag dat een werkgever per kilometer fiscaal onbelast mag vergoeden aan een werknemer. Dat is op dit moment €0,19 per kilometer.

De duur van de aanspraak is gekoppeld aan de verkoop van het huis in de oude gemeente met een maximumduur van drie jaar na de benoeming, indien er sprake is van inschrijving in de basisregistratie personen in de nieuwe gemeente. Zolang er nog geen sprake is van een dergelijke inschrijving is de aanspraak gemaximeerd op de duur van de ontheffing.
De fiscus acht deze vergoedingsregeling te algemeen om onder de gerichte vrijstelling voor reiskosten te vallen. Het zijn daarmee belaste vergoedingen. Deze vergoeding kan overigens door de gemeente als eindheffingsbestanddeel aangewezen worden. Dat betekent dat de gemeente op deze wijze de vergoeding in de eindheffing kan betrekken. Daarmee wordt de belastingheffing over dit loonbestanddeel verlegd naar de gemeente.

post_10-12-2018

e. Waarnemend burgemeester
Voor de waarnemend burgemeester geldt geen woonplicht. Betrokkene kan dus ook geen ontheffing daarvan worden verleend. Dit gegeven heeft een aantal implicaties waardoor de huisvestingsvoorzieningen op bepaalde vlakken verschillen van die voor de door de Kroon benoemde burgemeester. Deze implicaties worden hieronder beschreven.

Geëxpliciteerd is dat de waarnemend burgemeester géén aanspraak kan maken op de tegemoetkoming dubbele woonlasten. Aangezien er geen sprake is van een woonplicht die moet worden ondersteund, moet een eventuele vestiging in de nieuwe gemeente als gevolg van deze benoeming, worden aangemerkt als een persoonlijke keuze waarvan de kosten niet ten laste van de gemeente hoeven te komen.

De waarnemend burgemeester is vergelijkbaar met de door de Kroon benoemde burgemeester met een (tijdelijke) ontheffing van de woonplicht. Daarom is het logisch dat de waarnemend burgemeester dezelfde aanspraak heeft op de vergoeding voor tijdelijke huisvesting, de daaraan gekoppelde reiskostenvergoeding naar het huis in de oude gemeente, de verhuiskostenvergoeding, en de vergoeding woon-werkverkeer. Het specifieke karakter van de waarneming komt tot uitdrukking in het feit dat tijdens de gehele duur van de waarneming aanspraak kan worden gemaakt op deze voorzieningen.

Het overgangsrecht uit 2016 is gehandhaafd. De waarnemend burgemeester die als zodanig is benoemd vóór 1 februari 2016, behoudt op basis van artikel 5.1, tweede lid, van de regeling voor de duur van die waarneming de aanspraak op de vergoeding ingeval van het gebruik van een eigen personenauto voor woon-werkverkeer ter hoogte van €0,28 per afgelegde kilometer.

f. Voorbeeldsituaties

Situatie A: Burgemeester koopt al snel een huis
Burgemeester K wordt benoemd per 1 maart 2019. De raad besluit een ontheffing te verlenen. Betrokkene zet zijn huis in de oude gemeente meteen te koop. Hij reist vanuit dit huis heen en weer naar het gemeentehuis tot 15 december 2019. Per die datum koopt hij een huis in de nieuwe gemeente en schrijft hij zich in als ingezetene van de nieuwe gemeente. Hij vraagt op 21 februari 2020 zijn tegemoetkoming dubbele woonlasten aan. Op 17 juli 2021 verkoopt betrokkene zijn huis in de oude gemeente.

Burgemeester K heeft in de periode 1 maart 2019 tot 15 december 2019 recht op een reiskostenvergoeding. Indien hij in deze periode in een hotel verblijft, kan hij aanspraak maken op de vergoeding tijdelijke huisvesting. Deze vergoeding bedraagt het bedrag van de hotelkosten per maand, met een maximum van 18% van de bruto burgemeestersbezoldiging. Dit bedrag is onbelast voor burgemeester K; eventuele loon- en inkomstenbelasting worden door de gemeente aan hem vergoed.

Zijn aanspraak op de tegemoetkoming dubbele woonlasten wordt toegekend met ingang van 1 december 2019. Burgemeester K heeft hier per die datum recht op omdat hij zich in die maand heeft ingeschreven in de basisadministratie en er vanaf dat moment dubbele woonlasten zijn. Dat burgemeester K de aanvraag pas in februari 2020 indient, maakt voor het recht per 1 december 2019 niet uit. De toekenning gebeurt dan met terugwerkende kracht.

De maximale duur van deze tegemoetkoming zou tot 1 maart 2022 lopen (drie jaar na zijn benoeming), maar eindigt in dit geval met de eerste dag van de maand van de verkoop van het huis in de oude gemeente, dus per 1 juli 2021.

In de periode 1 december 2019 tot 1 juli 2021 vergoedt de gemeente de hypotheekrente van het huis in die nieuwe gemeente, samen met de kosten van elektriciteit, gas en water, tot een maximum van 18% van de bruto burgemeestersbezoldiging. Dit bedrag is onbelast voor burgemeester K; eventuele loon- en inkomstenbelasting worden door de gemeente aan hem vergoed.

Daarnaast kan burgemeester K in de periode van 15 december 2019 tot 17 juli 2021 eenmaal per week een reis naar het huis in de oude gemeente declareren.

Voor de verhuizing naar het gekochte huis in de nieuwe gemeente heeft burgemeester K recht op een verhuiskostenvergoeding. Die verhuizing moet dan wel plaatsvinden vóór 1 maart 2022 (drie jaar na zijn benoeming).

Situatie B: Burgemeester schrijft zich laat in en heeft huurders
Burgemeester L wordt benoemd per 1 mei 2019. De raad besluit een ontheffing te verlenen. Betrokkene zet haar huis in de oude gemeente meteen te koop. Zij huurt per 1 juni 2019 een appartement in de nieuwe gemeente. Burgemeester L schrijft zich pas in als ingezetene in de nieuwe gemeente op 23 februari 2021. Haar wordt ontheffing verleend door de raad voor de periode 1 mei 2019 tot 1 mei 2020. Deze ontheffing wordt door de commissaris, gehoord de raad, vanwege de bijzondere omstandigheden in dit geval verlengd met één jaar, dus tot 1 mei 2021. Per 1 oktober 2017 sluit burgemeester L voor een jaar een huurcontract waarmee haar hypotheeklasten voor het huis in de oude gemeente geheel worden gecompenseerd. Dit huurcontract wordt niet verlengd. Op 17 november 2022 wordt het huis in de oude gemeente verkocht.

Burgemeester L heeft in de periode 1 mei 2019 tot 23 februari 2021 (moment van inschrijving als ingezetene) recht op de reiskostenvergoeding. Indien zij in de periode 1 mei 2019 tot 1 juni 2019 in een hotel verblijft, kan zij aanspraak maken op de pensionkostenvergoeding. Deze vergoeding bedraagt het bedrag van de hotelkosten per maand, met een maximum van 18% van de bruto burgemeestersbezoldiging. Dit bedrag is onbelast voor burgemeester L; eventuele loon- en inkomstenbelasting worden door de gemeente aan haar vergoed.

Aangezien burgemeester L zich tot 23 februari 2021 niet inschrijft als ingezetene in de nieuwe gemeente, heeft zij gedurende de periode 1 juni 2019 tot 23 februari 2021 geen recht op een tegemoetkoming dubbele woonlasten. Zij heeft gedurende deze periode wel recht op de vergoeding tijdelijke huisvesting. Haar is gedurende deze periode namelijk ontheffing verleend van het ingezetenschap en zij maakt kosten in de nieuwe gemeente voor huisvesting in afwachting van haar inschrijving.
De maximale duur van deze vergoeding tijdelijke huisvesting is gekoppeld aan de verleende ontheffing, dus in deze situatie tot 1 mei 2021. Aangezien burgemeester L zich inschrijft per 23 februari 2021, eindigt de aanspraak op deze vergoeding per 23 februari 2021.
Deze vergoeding tijdelijke huisvesting betreft het bedrag van de maandelijkse huur van het appartement in de nieuwe gemeente, inclusief de kosten van energie en water, met een maximum van 18% van de bruto burgemeestersbezoldiging. Dit bedrag is onbelast voor haar; eventuele loon- en inkomstenbelasting worden door de gemeente aan haar vergoed.
Dat burgemeester L een huurcontract heeft voor het huis in de oude gemeente maakt voor de vergoeding tijdelijke huisvesting niet uit; noch voor het recht, noch voor de hoogte van die vergoeding.

Vanaf 1 februari 2021 heeft burgemeester L recht op een tegemoetkoming dubbele woonlasten. Voor de hoogte van de het door de gemeente te vergoeden bedrag maakt de overlap in de maand februari 2021 van pensionkostenvergoeding en tegemoetkoming niet uit. Beide regelingen gaan uit van maandelijkse bedragen, hebben dezelfde omschrijving van het te compenseren bedrag, en bovendien gaat het hier om de huurkosten van hetzelfde appartement.

Gedurende de periode 1 oktober 2020 tot 1 oktober 2021 heeft betrokkene een huurcontract waardoor er in deze periode per saldo voor haar geen woonlasten meer zijn ten aanzien van het huis in de oude gemeente. Vanaf 1 februari 2021 is er dus geen sprake van dubbele woonlasten en daarom bestaat er over de periode 1 februari 2021 tot 1 oktober 2021 geen recht op een tegemoetkoming.
Vanaf 1 oktober 2021 is het huurcontract beëindigd en heeft burgemeester L weer wel dubbele woonlasten. Aangezien het huis in de oude gemeente op 1 mei 2022 (drie jaar na de benoeming) nog niet is verkocht, eindigt per deze datum haar recht op een tegemoetkoming dubbele woonlasten.

De tegemoetkoming gedurende de genoemde perioden waarin burgemeester L recht had op tegemoetkoming, behelsde het bedrag van de huurkosten per maand van het appartement in de nieuwe gemeente, inclusief de kosten van energie en water, met een maximum van 18% van de bruto burgemeestersbezoldiging. Dit bedrag is onbelast voor burgemeester L; eventuele loon- en inkomstenbelasting worden door de gemeente aan haar vergoed.

post_10-12-2018

Van 1 juni 2019 tot 23 februari 2021 en van 1 oktober 2021 tot 1 mei 2022 kan burgemeester L eenmaal per week een reis naar het huis in de oude gemeente declareren. Zij ontvangt in deze periode namelijk ofwel een vergoeding tijdelijke huisvesting ofwel een tegemoetkoming dubbele woonlasten.

Voor de verhuizing naar het appartement in de nieuwe gemeente in juni 2019 heeft burgemeester L recht op een verhuiskostenvergoeding.

Gedurende de periode 1 mei 2022 tot 17 november 2022 wordt burgemeester L niet meer door de gemeente ondersteund met enige huisvestingsvoorziening. Alle zijn gemaximeerd op drie jaar na de benoeming.

Situatie C: Burgemeester schrijft zich snel in en huurt in afwachting van een koophuis in aanbouw
Burgemeester M wordt benoemd per 1 april 2019. Hij zet zijn hypotheekvrije huis in de oude gemeente meteen te koop en schrijft zich direct in als ingezetene van de nieuwe gemeente. Hij huurt een woning in afwachting van het per 1 november 2019 beschikbaar komen van de woning die hij gekocht heeft. Het huis in de oude gemeente wordt op 9 augustus 2021 verkocht.

Burgemeester M heeft zich ingeschreven in de nieuwe gemeente, maar heeft geen dubbele woonlastenproblematiek omdat er geen hypotheek meer rust op het huis in de oude gemeente. Hij kan dus geen aanspraak maken op een tegemoetkoming dubbele woonlasten.
Betrokkene heeft ook geen recht op een vergoeding tijdelijke huisvesting voor de tijdelijke woning, want hij heeft zich ingeschreven (en dus geen ontheffing van zijn ingezetenschap).
Omdat betrokkene noch aanspraak kan maken op de vergoeding tijdelijke huisvesting noch op de tegemoetkoming dubbele woonlasten, kan betrokkene ook geen aanspraak maken de vergoeding van de reiskosten eenmaal per week tussen nieuwe gemeente en huis in oude gemeente.

Burgemeester M heeft wel recht op de verhuiskostenvergoeding. Dit is eenmalig recht. Enerzijds het ongemaximeerde bedrag van de kosten van de verplaatsing van de boedel en anderzijds een bedrag van het maximaal bedrag dat de gemeente onbelast kan verstrekken voor direct uit de verhuizing voortvloeiende kosten ad €7.750.

Zou burgemeester M zich pas op 1 november 2019 hebben ingeschreven in de nieuwe gemeente dan zou hij tot die datum wel recht hebben gehad op een vergoeding tijdelijke huisvesting, mits hem een ontheffing zou zijn verleend.

Situatie D: Waarnemend burgemeester in ter beschikking gesteld huis
Voormalig burgemeester N woont nog in de ambtswoning van een gemeente uit een van de lagere inwonersklassen, als een waarnemend burgemeester P wordt benoemd. Het is bestuurlijk gewenst dat deze waarnemer een groot deel van de week in de gemeente is. De huren in de gemeente zijn echter erg hoog. Daarom stelt de gemeenteraad een woning ter beschikking aan waarnemend burgemeester P.

Voormalig burgemeester N kan tot uiterlijk een jaar na zijn ontslag blijven wonen in de ambtswoning. Artikel 3.2.8 van het besluit blijft zolang hij daar woont, op hem van overeenkomstige toepassing. Dat wil zeggen dat het bedrag van de woonkosten hetzelfde blijft als vóór zijn ontslag en dat eventuele loon- en inkomstenbelasting voor het gebruik van die ambtswoning, voor rekening blijven komen van de gemeente.

Voor een door de gemeente ter beschikking gestelde woonvoorziening gelden dezelfde voorwaarden als voor een ambtswoning. Voor waarnemend burgemeester P betekent dit dat zijn woonkosten gelijk zijn aan de economische huurwaarde van deze woonvoorziening, tot een maximum van 18% van de bruto bezoldiging. Eventuele loon- en inkomstenbelasting voor het gebruik van deze woonvoorziening, komen voor rekening van de gemeente.

Waarnemend burgemeester P heeft gedurende zijn waarneming geen recht op een tegemoetkoming dubbele woonlasten. Dit is voor waarnemers expliciet uitgezonderd. Hij heeft echter wel gedurende zijn waarneming aanspraak op een vergoeding tijdelijke huisvesting. Aldus wordt het bedrag vergoed

van de maandelijkse huur van de ter beschikking gestelde woonvoorziening in de nieuwe gemeente, inclusief de kosten van energie en water, met een maximum van 18% van de bruto burgemeestersbezoldiging. Hiermee worden de woonkosten (die zijn gemaximeerd op die 18%) in hun geheel gecompenseerd. Deze aanspraak bestaat voor de duur van de waarneming.

Gelet op deze vergoeding tijdelijke huisvesting kan waarnemend burgemeester P gedurende zijn waarneming eenmaal per week een reis naar zijn huis in de gemeente waar hij woont, declareren.

Voor de verhuizing naar de ter beschikking gestelde woonvoorziening heeft waarnemend burgemeester P recht op een verhuiskostenvergoeding.

Situatie E: Wethouder in ter beschikking gesteld huis
Wethouder Q wordt benoemd per 1 maart 2019 en zet meteen haar huis in de oude gemeente te koop. De raad besluit een ontheffing te verlenen. Wethouder Q wordt per 1 maart 2019 een woonvoorziening ter beschikking gesteld door de gemeente. De economische huurwaarde van de woning bedraagt 23% van haar bruto bezoldiging. Wethouder Q schrijft zich op 14 juni 2019 in als ingezetene. Op 7 juli 2022 wordt haar huis in de oude gemeente verkocht.

Ondanks dat zij meteen haar huis in de oude gemeente te koop heeft gezet, heeft wethouder Q op 1 maart 2019 geen recht op de tegemoetkoming dubbele woonlasten. Zij schrijft zich immers pas op 14 juni 2019 in als ingezetene.
Van 1 maart 2019 tot 14 juni 2019 heeft betrokkene wel recht op een vergoeding tijdelijke huisvesting. De kosten van die ter beschikking gestelde woonvoorziening (inclusief de kosten van energie en water) zijn aan te merken als kosten die de wethouder maakt voor tijdelijke huisvesting in de gemeente waarin zij is benoemd. De pensionkostenvergoeding bedraagt het bedrag van de woonkosten per maand, met een maximum van 18% van de bruto bezoldiging. De vergoeding is onbelast voor wethouder Q; eventuele loon- en inkomstenbelasting daarover worden door de gemeente aan haar vergoed. Gelet op het maximum van de vergoeding betaalt wethouder Q per saldo 5% van haar bezoldiging.

Vanaf de inschrijving in de nieuwe gemeente per 14 juni 2019 behoeft wethouder Q geen ontheffing meer. Zij voldoet nu wel aan de voorwaarden van de tegemoetkomingsregeling dubbele woonlasten en heeft daarom per 1 juni 2019 recht op de tegemoetkoming.
De kosten van een door de gemeente ter beschikking gestelde woonvoorziening (inclusief de kosten van energie en water) vallen onder de gemaakte kosten van huisvesting die tot ten hoogste 18% van de bruto bezoldiging voor vergoeding in aanmerking komen. Het bedrag van de economische huurwaarde van de woonvoorziening is voor de wethouder gemaximeerd, namelijk op 18% van de bruto bezoldiging. De tegemoetkoming is onbelast voor wethouder Q; de loon- en inkomstenbelasting over het verschil van 5% van de economische huurwaarde van de woonvoorziening worden door de gemeente aan haar vergoed.
Voor de hoogte van de het door de gemeente te vergoeden bedrag maakt de overlap in de maand juni 2019 van vergoeding tijdelijke huisvesting en tegemoetkoming niet uit. Beide regelingen gaan uit van maandelijkse bedragen, hebben dezelfde omschrijving van het te compenseren bedrag, en bovendien gaat het hier om de woonkosten van dezelfde woonvoorziening.

De tegemoetkoming dubbele woonlasten eindigt per 1 maart 2022 (drie jaar na de benoeming). Na deze datum wordt wethouder Q niet meer door de gemeente ondersteund met enige huisvestingsvoorziening. Alle zijn gemaximeerd op drie jaar na de benoeming.

Aangezien wethouder Q tot 1 maart 2022 ofwel een vergoeding tijdelijke huisvesting geniet ofwel een tegemoetkoming dubbele woonlasten ontvangt, kan wethouder Q gedurende deze drie jaar eenmaal per week een reis naar haar huis in de oude gemeente, declareren.

Voor de verhuizing naar de ter beschikking gestelde woonvoorziening heeft wethouder Q recht op de eenmalige verhuiskostenvergoeding.

post_10-12-2018

Situatie F: Burgemeester schrijft zich later in en huurt in afwachting van koophuis in aanbouw

Burgemeester R wordt benoemd per 1 juni 2019. De raad besluit een ontheffing te verlenen. Betrokkene zet zijn huis in de oude gemeente meteen te koop. Per 12 juli 2019 huurt hij een appartement in de nieuwe gemeente. Op 29 augustus 2019 koopt hij een huis in de nieuwe gemeente, maar die wordt pas opgeleverd op 1 oktober 2020. Burgemeester R schrijft zich op 30 augustus 2019 alvast in als ingezetene. Het huis in de oude gemeente wordt op 3 februari 2020 verkocht.

Op dezelfde gronden als beschreven in Situatie B heeft burgemeester R recht op een reiskostenvergoeding in de periode 1 juni 2019 tot 30 augustus 2019 en ontvangt hij voor de huur van het appartement een vergoeding tijdelijke huisvesting van 12 juli 2019 tot 30 augustus 2019. Van 1 augustus 2019 tot 1 februari 2020 (maand verkoop huis in de oude gemeente) heeft burgemeester R recht op een tegemoetkoming dubbele woonlasten.

Voor de periode 1 februari 2020 tot 1 oktober 2020 heeft burgemeester R geen recht op een tegemoetkoming dubbele woonlasten. Door de verkoop van het huis in de oude gemeente heeft hij namelijk geen dubbele woonlasten meer. Hij heeft in deze periode evenmin recht op een vergoeding tijdelijke huisvesting omdat hij sinds 30 augustus 2016 ingezetene is van de nieuwe gemeente.

Had burgemeester R zich pas ingeschreven na oplevering van het nieuwe huis, zeg 3 oktober 2020, dan had hij recht gehad op een vergoeding tijdelijke huisvesting van 12 juli 2019 tot 3 oktober 2020, mits de commissaris de ontheffing van de raad per 1 juni 2020, gehoord de raad, zou hebben verlengd. Acht de commissaris in dit geval geen dermate bijzondere omstandigheden aanwezig voor een dergelijke verlenging dan zou burgemeester R zich vóór 1 juni 2020 in de gemeente ingeschreven hebben moeten zijn en zou het recht op de pensionkostenvergoeding uiterlijk op 1 juni 2020 zijn geëindigd. De maximale duur van de vergoeding tijdelijke huisvesting is namelijk gekoppeld aan de maximale duur van de ontheffing.
Ondanks dat burgemeester R zich heeft ingeschreven in de nieuwe gemeente en kosten maakt voor zowel het appartement als het per 1 oktober 2020 op te leveren huis, is hier geen sprake van dubbele woonlasten in rechtspositionele zin. Het huis in de oude gemeente is immers op 3 februari 2020 verkocht.

Artikel 3.2.8 Ter beschikking gestelde woning
Aan de burgemeester of de wethouder kan in verband met de uitoefening van het ambt een woning ter beschikking worden gesteld. Dit kan een ambtswoning zijn, maar ook een andere woning. Hiervoor moet de betrokken ambtsdrager op grond van het eerste lid van artikel 3.2.8 een eigen bijdrage per maand betalen. Deze bijdrage is gemaximeerd. Daarmee is voor zowel de ambtsdrager als de gemeente kenbaar wat de kosten zijn van de bewoning van de ambtswoning.

Op de kosten van de bewoning van een ter beschikking gestelde woning is naast het rechtspositionele ook het fiscale regime van toepassing. Voor de fiscus is de terbeschikkingstelling van een woning aan een ambtsdragers namelijk loon in natura. Fiscaal moet over het totaal van het inkomen in geld en loon in natura belasting worden betaald. Daarom moet ook worden vastgesteld of er, rekening houdend met een eventuele eigen bijdrage, nog een te belasten voordeel verbonden is aan die terbeschikkingstelling van de woning. Dat voordeel wordt fiscaal in principe gesteld op de economische huurwaarde van de woning.
Wordt deze woning om niet ter beschikking gesteld, dan wordt het bedrag van de totale huurwaarde bij de bezoldiging geteld als loon in natura en vervolgens de som van bezoldiging en huurwaarde belast. Betaalt betrokkene een eigen bijdrage voor het woongenot uit zijn nettosalaris dan wordt dit bedrag in mindering gebracht op de huurwaarde, en het eventuele restant betrokken in de belastingheffing van de som van bezoldiging en loon in natura.

In de regel geldt de waarde van de woning voor de belastingheffing als zodanig als loon in natura, en wordt dus gerekend met de totale waarde van die woning voor de vaststelling van de belasting bij de ambtsdrager.
Dit is anders als de fiscus een ambtswoning aanmerkt als een fiscaal zuivere dienstwoning. Dat gebeurt overigens maar zelden. Een fiscale dienstwoning is namelijk gedefinieerd als een woning waarbij betrokkene zijn functie niet kan uitoefenen als hij niet de beschikking heeft over deze woning. Dit wordt door de fiscus niet snel aangenomen. Uitsluitend voor zo'n dienstwoning kan de fiscus

specifieke afspraken maken over welk deel zakelijk wordt gebruikt. Over dit zakelijke gedeelte wordt de ambtsdrager dan niet belast. De bijtelling die de ambtsdrager dan moet betalen, geldt ook enkel het woongedeelte, en is gemaximeerd op 18% van het jaarloon.
Deze maximering was en is vormgegeven via een bepaling dat de verschuldigde loon- en inkomstenbelasting als gevolg van een hogere economische huurwaarde door de gemeente aan betrokkene wordt vergoed.

Dat in de oude rechtspositieregelingen de vergoeding voor het gebruik van de ambtswoning via een korting was vormgegeven, bleek, vanwege de samenloop van de rechtspositionele en fiscale regimes, bij een juiste toepassing te leiden tot een niet bedoeld en ongewenst groot effect op het netto besteedbaar inkomen van de ambtsdrager. Bovendien bleek van een uiteenlopende uitvoeringspraktijk en bestond als gevolg van een onjuiste uitvoering het risico op fiscale naheffingen bij de ambtsdrager. Daarom is in de regeling nu een nieuw, duidelijker, systeem opgenomen.

In het nieuwe systeem betaalt de ambtsdrager voor het gebruik van de ter beschikking gestelde woning in plaats van een korting van 18% op zijn bruto bezoldiging, voortaan een eigen bijdrage uit het nettosalaris ter hoogte van 18% van de bruto bezoldiging.
Het is een subtiel verschil in formulering maar een korting kan, in tegenstelling tot de eigen bijdrage uit het nettosalaris, niet in mindering worden gebracht op de economische huurwaarde. Fiscaal betekent een korting namelijk niets meer dan een lager vastgesteld bedrag aan loon in geld.

De voormalige formulering leidde ertoe dat de gemeente uitsluitend het bedrag kon compenseren waarmee de loon- en inkomstenbelasting vanwege die hogere huurwaarde, hoger was dan 18% van de bruto bezoldiging. De korting kon namelijk, zoals gezegd, niet in mindering worden gebracht op de economische huurwaarde. Op deze manier betaalde een ambtsdrager bij een juiste toepassing niet alleen de korting van 18% van de bruto bezoldiging (de verlaging van het loon in geld) maar ook het bedrag aan belasting ter hoogte van (nog eens) 18% van de bruto bezoldiging.
Door de nieuwe formulering heeft de ambtsdrager nu een hoger netto besteedbaar inkomen dan onder een juiste toepassing van het huidige systeem. Nu betaalt betrokkene voor de bewoning maximaal 18% van zijn bruto bezoldiging en zijn de eventuele meerkosten voor de gemeente.

Is de huurwaarde lager dan genoemde 18%, dan moet de eigen bijdrage lager worden vastgesteld. De fiscale gevolgen voor ambtsdrager en de gemeente zijn in dit geval nihil; er is immers geen verschil tussen de eigen bijdrage en de economische huurwaarde.

Er is gekozen voor een eigen bijdrage uit het nettosalaris ter grootte van 18% van de bruto bezoldiging omdat dit percentage het meest recht doet aan alle belangen van de betrokken partijen. Doordat er geen korting meer plaatsvindt op de bezoldiging van de burgemeester en de vergoeding van de eventuele verschuldigde belasting door de gemeente nu direct vanaf dat maximum van de eigen bijdrage wordt berekend, ontvangt de ambtsdrager een hoger netto besteedbaar inkomen dan onder een juiste toepassing van het vroegere systeem. De kostenverdeling tussen burgemeester en gemeente is bij een eigen bijdrage van 18% meer in balans dan bij andere bekeken opties. Ook is de toepassing van 18% voor woonplaatsvoorzieningen al sinds 2014 gemeengoed. Met dit percentage is aangesloten bij het percentage dat de Belastingdienst sinds jaar en dag hanteert bij het waarderen van fiscaal zuivere dienstwoningen. In dit verband speelt ook mee dat de ambtsdrager niet altijd veel invloed heeft op de woning die hem ter beschikking wordt gesteld. Omdat de gemeente moet besluiten of zij al dan niet een woning ter beschikking wil stellen, is er voor haar in het individuele geval een specifiek afwegingsmoment met betrekking tot de voor haar rekening te nemen woonkosten.

Indien er sprake is van een hogere huurwaarde dan de betaalde bijdrage, is er sprake van loon in natura en de daaruit voortvloeiende bijtelling wordt altijd bij de ambtsdrager gelegd. De gemeente compenseert de burgemeester of wethouder door deze bijtelling te vergoeden (zie artikel 3:2.8, tweede lid, van het besluit). Om ervoor te zorgen dat deze vergoeding netto en niet gebruteerd wordt verstrekt, is deze vergoeding in artikel 3:3.8, onderdeel g, van het besluit aangewezen als eindheffingsbestanddeel. Net als naar voormalig recht is de aanwijzing als eindheffingsbestanddeel gedaan ter vermindering van de kosten voor de gemeente. In §4 is hierop uitgebreid ingegaan.

post_10-12-2018

Onderstaand is een voorbeeld gegeven van de berekening in de situatie van een burgemeester van een gemeente uit inwonersklasse 6 (60.001-100.000 inwoners) waarbij de economische huurwaarde €3.000 per maand bedraagt.

A: Bezoldiging (2018)	€ 9.390,80
B: Huurwaarde ambtswoning	€ 3.000,00
C: Loon geld	€ 9.390,80
D: Loon in natura (B-H)	€ 1.309,66
E: Belast loon (incl. natura) (A+D)	€ 10.700,46
F: Loonheffing (45% van E)	€ 4.815,21
G: Nettoloon in geld (C-F)	€ 4.575,59
H: Eigen bijdrage 18% bruto bezoldiging zonder loon uit natura: G, maar maximaal B	€ 1.690,34
I: Netto loon geld G-H)	€ 2.885,25
*J: Vergoeding van belasting (45%) over D (D*45%) tenzij D= 0*	€ 589,35
***K: Totaal netto voor burgemeester** (G+J)*	**€ 3.474,60**
L: Eindheffing 80% over J, ten laste gemeente	€ 471,48
***M: Totaal tlv gemeente** (J+L)*	**€ 1.060,82**

Artikel 3.2.9 Woon-werkverkeer en reis- en verblijfkosten
Dit artikel bevat de delegatiegrondslag voor de regeling door de Minister van BZK van een (uniforme) reiskostenvergoeding. Kortheidshalve wordt hier verwezen naar §4, onder "*Vereenvoudiging reiskostenvergoeding*". Deze grondslag is uitgewerkt in artikel 3.6 van de regeling.

Net als op grond van de oude regeling, heeft de burgemeester voor het gebruik van de eigen auto voor dienstreizen binnen de gemeente, de mogelijkheid om in plaats van een kilometervergoeding op grond van artikel 3.6 van de regeling, te kiezen voor een vaste (belaste) vergoeding, afhankelijk van de oppervlakte van de gemeente. Dit is een speciale regeling in verband met burgemeester specifieke taken en heeft als achtergrond de vermindering van lastendruk voor de overheidsorganen. Deze is opgenomen in artikel 3.7 van de regeling.

Op basis van artikel 5.1 van de regeling geldt in twee situaties overgangsrecht.
Burgemeesters en wethouders die vóór 1 januari 2019 in functie zijn, mogen eenmalig kiezen voor ofwel het nieuwe regime (kort gezegd, €0,19 per kilometer plus vergoeding parkeer-, veer en tolgelden) of continuering van het oude regime (kort gezegd, €0,09, €0,15, €0,28 of €0,37 per kilometer zonder vergoeding parkeer-, veer en tolgelden) tot de dag waarop betrokkene aftreedt of wordt herbenoemd.
Daarnaast is in het tweede lid de overgangsbepaling gehandhaafd die was opgenomen in artikel 5, vierde lid, van de voormalig Regeling rechtspositie burgemeesters. Deze bepaling is uitsluitend van toepassing op waarnemend burgemeesters die voor 1 februari 2016 zijn benoemd en sindsdien die functie in die gemeente vervullen.

Artikel 3.2.10 Ter beschikking gestelde auto
In artikel 3.2.10 is bepaald dat aan de burgemeester en de wethouders een auto ter beschikking kan

worden gesteld. Dit kan een dienstauto zijn, maar ook een leaseauto. Zowel in geval van een dienstauto als bij een leaseauto is sprake van een ter beschikking gestelde auto. Het financieringsarrangement kan verschillend zijn; het fiscaal regime geldt voor beide soorten auto's onverkort.
Op grond van dit artikel kan ook een gemeenschappelijke auto ter beschikking worden gesteld. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om de situatie dat een heel college gebruikmaakt van de auto, of dat de leden van een college gebruikmaken van gecontracteerd vervoer op afroep.

In het artikel is onderscheid gemaakt tussen het gebruik van een ter beschikking gestelde auto voor zakelijke doeleinden en het gebruik voor bestuurlijke doeleinden (derde en vierde lid). Onder zakelijk gebruik wordt verstaan het fiscaal-zakelijk gebruik. Hieronder vallen ritten voor woon-werkverkeer, dienstreizen en ritten voor ambtsgebonden ("qq-") functies. Als bijvoorbeeld een wethouder zijn gemeente vertegenwoordigt en daarvoor een ter beschikking gestelde auto gebruikt, is er vanuit zijn functie als wethouder bezien sprake van zakelijk gebruik van die auto. Ook bij de onbezoldigde commissies en functies van de VNG neemt de Belastingdienst het standpunt in dat sprake is van zakelijke ritten voor burgemeesters en wethouders. Zij vervullen de functie omdat hun gemeente lid is van de vereniging; de bestuursfunctie wordt door de functionaris van de gemeente uitgevoerd. Ook de kring van personen waaruit bestuurders van de VNG blijkens de statuten moeten voortkomen, geeft een aanknopingspunt voor dat standpunt.
Bij bestuurlijke commissies of adviescolleges zal zich echter vaker de situatie voordoen dat iemand deelneemt op grond van deskundigheid en reputatie, en niet uitsluitend als bijvoorbeeld burgemeester van een bepaalde gemeente. In dat geval zal de Belastingdienst eerder aannemen dat de bezoldigde nevenfunctie, waarvan de bezoldiging niet in de gemeentekas wordt gestort, niet wordt vervuld in de hoedanigheid van het ambt, en dat er dus sprake is van een niet-zakelijke rit.
Fiscaal gezien wordt al het andere gebruik dan zakelijk gebruik voor het ambt aangemerkt als gebruik voor privé-doeleinden, waarop de Regeling privégebruik auto van de werkgever (de zogenoemde bijtellingsregeling) van toepassing is.[11]

Bij gebruik voor bestuurlijke doeleinden gaat het voor de toepassing van het onderhavige artikel om ritten die door de fiscus weliswaar als privé worden aangemerkt, maar die de betrokken ambtsdrager maakt in het kader van bepaalde nevenfuncties die hij juist vanwege zijn hoedanigheid als politiek ambtsdrager vervult. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om een functie van de burgemeester als bestuurslid van een lokaal ziekenhuis. Wanneer door het college van burgemeester en wethouders (uitdrukkelijk) wordt geoordeeld dat een nevenfunctie in het belang is van de gemeente worden de ritten die in het kader van die nevenfunctie worden gemaakt, aangemerkt als bestuurlijk. Het belang van de gemeente bij de vervulling van een nevenfunctie kan ruim zijn. Het college maakt hierover steeds zelf de afweging (vijfde lid).

Bij deze afweging kan ook worden betrokken of de ter beschikking gestelde auto er één zal zijn met chauffeur of niet. De kosten van eventuele chauffeurs, zoals de personele lasten en overheadkosten, worden niet betrokken bij de fiscale bijtelling. In voorkomend geval zijn deze kosten personeelskosten ten laste van de gemeente.

Op grond van artikel 3.2.10, tweede lid, mag een ter beschikking gestelde auto voor zowel zakelijke als bestuurlijke doeleinden worden gebruikt, tenzij het een auto voor gemeenschappelijk gebruik of een auto op afroep van een gecontracteerde vervoerder betreft. Dit heeft meestal tot gevolg dat voor het gebruik van de auto de bijtellingsregeling van toepassing zal zijn: gebruik voor bestuurlijke doeleinden wordt immers in het kader van de fiscale bijtellingsregeling als privégebruik aangemerkt zodra hiertoe meer dan 500 niet-zakelijke kilometer per jaar zijn gereden. Omdat het niet redelijk is dat de ambtsdrager wordt geconfronteerd met extra belasting in verband met autoritten die hij in het kader van de uitoefening van zijn functie maakt, wordt hem deze belasting op grond van het zesde lid vergoed. Daar staat tegenover dat vergoedingen die de betrokken ambtsdrager voor het gebruik van de auto uit anderen hoofde ontvangt, ten goede komen aan de gemeente (zevende lid).

---

[11] De fiscale 'regeling privégebruik auto van de werkgever' houdt in dat de werkgever een bedrag bij het loon van de betrokken werknemer moet tellen. Het bedrag dat bij het loon moet worden bijgeteld, is de zogenoemde bijtelling en bedraagt meestal 22% van de cataloguswaarde van de auto. Alleen wanneer het privégebruik omgerekend naar een heel kalenderjaar aantoonbaar niet meer dan 500 kilometers betreft, hoeft er geen bijtelling plaats te vinden. Als de werknemer een vergoeding aan de werkgever moet betalen voor het privégebruik, dan wordt de bijtelling verminderd met die vergoeding.

post_10-12-2018

In het vijfde lid is geregeld dat het college van burgemeester en wethouders kan besluiten dat een ter beschikking gestelde auto ook privé (althans voor andere doeleinden dan zakelijke of bestuurlijke) mag worden gebruikt. Dit geldt echter niet voor gemeenschappelijke auto's en gecontracteerd vervoer. Voor het privégebruik van een ter beschikking gestelde auto moet de ambtsdrager een maandelijkse bijdrage aan de gemeente betalen (achtste lid). Bovendien wordt hem de belasting via de bijtellingsregeling niet vergoed. Wel mogen de kosten van de maandelijkse bijdrage voor het privégebruik van de auto in mindering worden gebracht op de fiscale bijtelling. Bovendien mag hij eventuele vergoedingen van derden voor het gebruik van de auto in dat geval zelf houden.

Gemeenschappelijke auto's en gecontracteerd vervoer mogen ingevolge het tweede lid van het onderhavige artikel alleen ter beschikking worden gesteld voor zakelijke doeleinden. Deze beperking houdt verband met onwenselijke fiscale complicaties.[12]

In het negende lid is voorts geregeld dat een politiek ambtsdrager geen aanspraak kan maken op reiskostenvergoedingen (inclusief vergoeding voor woon-werkverkeer), wanneer hem (persoonlijk) een auto ter beschikking is gesteld. Als hem niet persoonlijk een auto ter beschikking is gesteld, maar hij maakt wel gebruik van een gemeenschappelijke auto of gecontracteerde auto, ontvangt hij alleen voor de desbetreffende ritten geen vergoeding (tiende lid).

Samenvattend heeft een college dus verschillende mogelijkheden als het een auto ter beschikking wil stellen aan één of meer leden van dat college. De volgende situaties worden nu onderscheiden die elk een ander rechtspositioneel gevolg hebben.
Ingeval van een auto voor één ambtsdrager zijn er drie mogelijkheden voor het gebruik:

- *uitsluitend zakelijk*: geen bijtelling;
- *zakelijk en bestuurlijk*: bijtelling wordt vergoed;
- *zakelijk en bestuurlijk en "echt" privé*: bijtelling wordt niet vergoed en betrokkene betaalt een eigen bijdrage per maand voor de "echte" privékilometers.

Bij gebruik van een auto voor gemeenschappelijk gebruik of een auto op afroep is er vanwege de beschreven ongewenste fiscale consequenties voor alle betrokken gebruikers, maar één optie: uitsluitend zakelijk gebruik en daardoor dus geen bijtelling.

Artikel 3.8 van de regeling bevat nadere regels met betrekking tot de voorwaarden voor het ter beschikking stellen van een auto en het gebruik daarvan, alsmede de bepaling van de hoogte van de eigen bijdrage per maand ingeval van privégebruik van een ter beschikking gestelde auto.

De eigen bijdrage per maand voor een ter beschikking gestelde auto wordt als volgt berekend. Het totaal aantal in het kalenderjaar door betrokkene zuiver privé, dat wil zeggen anders dan zakelijk of bestuurlijk, in de ter beschikking gestelde auto verreden kilometers wordt gedeeld door het totaal in het kalenderjaar in de ter beschikking gestelde auto gereden kilometers. Het resultaat hiervan wordt vermenigvuldigd met het totaalbedrag van de kosten van de auto dat in het kalenderjaar ten laste van het overheidsorgaan komt, daaronder in ieder geval de kosten van afschrijving, onderhoud, brandstof en verzekering. De som daarvan wordt ten slotte gedeeld door twaalf. Deze berekening vindt zo nodig plaats op basis van nacalculatie.

Op deze wijze is de uitkomst gerelateerd aan het precieze aantal kilometers dat door betrokkene zuiver privé in de ter beschikking gestelde auto is verreden. De bijdrage is via de koppeling aan de

---

[12] In de situatie dat het hele college bijvoorbeeld een gecontracteerde taxi als dienstauto gebruikt en de taxi ook continu oproepbaar is, kan dat leiden tot de conclusie dat een auto ter beschikking is gesteld, en is de bijtellingsregeling van toepassing. Bij het incidenteel inroepen is bepalend of een werknemer (i.c. een politiek ambtsdrager) de auto kan inroepen, want dat betekent dat er sprake is van een beschikkingsrecht. Wanneer een heel college zo'n recht heeft, moeten alle leden van het college een rittenadministratie bijhouden. De bijtelling zal overigens doorgaans beperkt blijven tot de waarde van één auto per persoon, ook al staat het hele taxipark ter beschikking. Indien de hele groep over een auto kan beschikken wanneer hij dat wil, krijgt iedereen de volle bijtelling. Als bijvoorbeeld de burgemeester altijd voor gaat, heeft alleen hij het beschikkingsrecht en krijgt hij de bijtelling. Voor een wethouder geldt dan dat hij voor een niet-zakelijke rit voor de waarde van dat gebruik van de auto wordt belast (bijvoorbeeld een loonvoordeel geniet van €80 voor een rit van 100 kilometer).

kosten van de auto die ten laste komen van het overheidsorgaan, verbonden aan de waarde van de specifieke auto of het specifieke financiële arrangement. Omdat de uitkomst dus niet alleen afhankelijk is van het aantal verreden kilometers, maar ook van de individuele omstandigheid van auto of arrangement, kunnen bijvoorbeeld 10.000 zuivere privékilometers voor de één leiden tot een andere bijdrage dan voor een ander. Betrokkene kan hiermee rekening houden bij zijn of haar keuze voor auto of arrangement.

Het is niet mogelijk dat de ambtsdrager een deel van de aanschafwaarde van de auto, van de accessoires of van het financiële arrangement voor eigen rekening neemt. De reden hiervoor is dat de ambtsdrager namelijk geen partij is in de aanschaf. Bovendien kan de ambtsdrager in een dergelijk geval in een onderhandelingssituatie komen en dat is ongewenst. Zoals het nu is geregeld, wordt in samenspraak tussen de gemeente en de ambtsdrager bepaald wat de kosten zijn van de ter beschikking gestelde auto.

Voor de vergoeding van parkeergelden wordt onderscheiden tussen ritten in het kader van dienstreizen enerzijds en privéritten en woon-werkverkeer anderzijds. Bij dienstreizen worden die kosten wel door de gemeente vergoed, bij privéritten en woon-werkverkeer niet. Tol- en veergelden worden wel vergoed als het dienstreizen betreft of woon-werkverkeer, maar niet bij privéritten. Boetes en naheffingsaanslagen voor parkeren worden nooit vergoed.

In beginsel zijn afzonderlijke vergoedingen voor parkeer-, tol- en veergelden belast. Deze vergoedingen worden bij de werkgever belast, omdat zij op grond van artikel 3.2.10, zesde lid, en artikel 3.3.8, onder g, van het besluit in de eindheffing worden betrokken.
Dit is uitsluitend verschillend bij zakelijke ritten: in geval van een ter beschikking gestelde auto worden parkeer-, tol- en veergelden namelijk door de fiscus aangemerkt als intermediaire kosten. Deze fiscale term wil zeggen dat het gaat om kosten die de werknemer maakt ten behoeve van de werkgever of kosten die samenhangen met het zakelijk gebruik ten behoeve van de werkgever. Deze kosten komen vanwege dit zakelijke karakter niet ten laste van de ambtsdrager maar van de gemeente.

Een rittenadministratie zal vrijwel altijd nodig zijn. Als de auto alleen zakelijk wordt gebruikt, is een rittenadministratie nodig voor de fiscus. Rittenadministratie is ook nodig als de auto tevens "echt" privé mag worden gebruikt (in die zin dat de auto ook wordt gebruikt voor ritten die noch zakelijk, noch bestuurlijk zijn). In dat geval is rittenadministratie weliswaar niet vereist voor de fiscus, maar wel voor de gemeente. Voor de berekening van de maandelijkse bijdrage die de betrokken ambtsdrager moet betalen, is namelijk van belang het aantal kilometers dat noch zakelijk, noch bestuurlijk is verreden. Hiervoor is in beginsel alleen relevant welke ritten "echt" privé zijn, maar met het oog op de controle door de gemeente zal toch een volledige rittenadministratie moeten worden bijgehouden. Wanneer de auto zowel zakelijk als bestuurlijk mag worden gebruikt, maar niet 'privé", is formeel geen rittenadministratie nodig, omdat in dat geval automatisch fiscale bijtelling volgt. Het is echter goed voorstelbaar dat de gemeente met het oog op de controle toch betrokkene vraagt een volledige rittenadministratie bij te houden

In het navolgende zijn vier voorbeelden uitgewerkt.

<u>Voorbeeld 1</u>
Burgemeester A krijgt een leaseauto die net nieuw is, ter beschikking met een cataloguswaarde van €40.000 (inclusief btw en bpm). A rijdt er 60.000 km mee in het jaar, uitsluitend zakelijk. Van deze zakelijke kilometers betreft 10.000 km woon-werkverkeer. De kosten van het leasecontract zijn €826 per maand exclusief btw. Inclusief de btw van 21% is het leasebedrag €1000 per maand. Brandstof wordt gedeclareerd bij de leasemaatschappij via een tankpas. De auto rijdt 1:10. Benzineprijs is gemiddeld €1,75 per liter. A heeft een loonbelastingpercentage van 51,95%.

Er is geen sprake van een bijtelling want alle kilometers zijn fiscaal zakelijk geweest. Alle kosten van de auto (afschrijving, onderhoud, belasting, verzekering, parkeren en tol) komen ten laste van de gemeente: in dit voorbeeld €12.000 (12 x €1000) plus vergoedingen parkeren en tol. Daarnaast zijn er de brandstofkosten, ook ten laste van de gemeente: 6.000 liter (1:10) * €1,75 = €10.500.

post_10-12-2018

Totale kosten voor de gemeente per jaar zijn: €22.500 (12.000+10.500) plus vergoedingen parkeren en tol. De kosten van eventuele boetes en bekeuringen tijdens het gebruik van de ter beschikking gestelde auto worden niet vergoed door de gemeente en zijn voor A.

Voorbeeld 2
Burgemeester B krijgt een leaseauto ter beschikking die net nieuw is, met een cataloguswaarde van €40.000 (inclusief btw en bpm). B rijdt er 60.000 km mee in het jaar, zakelijk 50.000 km, bestuurlijk 10.000 km. De kosten van het leasecontract zijn €826 per maand exclusief btw. Inclusief de btw van 21% is het leasebedrag €1000 per maand. Brandstof wordt gedeclareerd bij de leasemaatschappij via een tankpas. De auto rijdt 1:10. Benzineprijs is gemiddeld €1,75 per liter. Voor de bestuurlijke ritten ontvangt de burgemeester reiskostenvergoedingen ad in totaal €1.500. B heeft een loonbelastingpercentage van 51,95%.

Aangezien de burgemeester meer dan 500 km fiscaal gezien niet-zakelijk heeft gereden (10.000 km bestuurlijk), krijgt betrokkene een fiscale bijtelling van €8.800 (22% van cataloguswaarde auto ad €40.000). Deze bijtelling leidt tot een extra belasting van €4.571 per jaar (51,95% van €8.800). Dit bedrag ad €4.571 vergoedt de gemeente aan de burgemeester (via de eindheffing).
Alle kosten van de auto (afschrijving, onderhoud, belasting, verzekering, parkeren en tol) komen ten laste van de gemeente: in dit voorbeeld €12.000 (12 x €1000) plus vergoedingen parkeren en tol. Daarnaast zijn er de brandstofkosten, ook ten laste van de gemeente: 6.000 liter (1:10) * €1,75 = €10.500.

Totale kosten gemeente per jaar: €27.071 (€4.571+12.000+10.500) plus vergoedingen parkeren en tol. De kosten van eventuele boetes en bekeuringen tijdens het gebruik van de ter beschikking gestelde auto worden niet vergoed door de gemeente en zijn voor B.

Het bedrag ad €1.500 dat de burgemeester ontving aan reiskostenvergoedingen van derden, stort B in de gemeentekas.

Voorbeeld 3
Burgemeester C krijgt een leaseauto ter beschikking die net nieuw is, met een cataloguswaarde van €40.000 (inclusief btw en bpm). Het college van B&W heeft bepaald dat de auto gedurende drie jaar door de burgemeester ook voor andere dan zakelijke of bestuurlijke doeleinden mag worden gebruikt. Betrokkene rijdt er 60.000 km mee in het jaar, zakelijk 30.000 km, bestuurlijk 20.000 km; "echt" privé 10.000 km. De kosten van het leasecontract zijn €826 per maand exclusief btw. Inclusief de btw van 21% is het leasebedrag €1000 per maand. Brandstof wordt gedeclareerd bij de leasemaatschappij via een tankpas. De auto rijdt 1:10. Benzineprijs is gemiddeld €1,75 per liter. Voor de bestuurlijke ritten ontvangt de burgemeester reiskostenvergoedingen ad in totaal €3.000 en voor een aantal "privéritten" reiskosten-vergoedingen ad in totaal €500. C heeft een loonbelastingpercentage van 51,95%.

Aangezien de burgemeester meer dan 500 km fiscaal gezien niet-zakelijk heeft gereden (20.000 km bestuurlijk en 10.000 km "echt" privé), krijgt betrokkene een fiscale bijtelling van €8.800 (22% van cataloguswaarde auto ad €40.000 omdat de auto een CO2-uitstoot heeft van 51 gram per kilometer of meer). Dit bedrag wordt echter verminderd met de eigen bijdrage die C betaalt aan de gemeente en met de brandstofkosten die kunnen worden toegerekend aan zijn privégebruik.

De eigen bijdrage ziet uitsluitend op de "echte" privékilometers en wordt als volgt berekend: (10.000/60.000) = 1/6 * €1000 per maand (eigenlijk €12.000 (12*1000):12) = €166,67 per maand of €2.000 per jaar.
Daarnaast zijn er de brandstofkosten: 6.000 liter (1:10) * €1,75 = €10.500. Ook deze worden verdeeld volgens de verdeelsleutel privékm/totaalkm. In deze casus: 1/6-5/6. C betaalt dus per jaar €1.750 aan brandstofkosten; de gemeente €8.750.

Een nacalculatie is van belang omdat de leaseprijs tot stand komt op basis van een aantal factoren waaronder het aantal kilometers dat met de auto daadwerkelijk wordt verreden en de leaseperiode. Het verdient aanbeveling dat het college van B&W niet alleen bepaalt dát er privékilometers mogen worden gereden maar ook aangeeft hoeveel kilometers het verwacht dat dit zullen zijn. Wanneer betrokkene namelijk inderdaad dat aantal kilometers verrijdt, maar wel meer zakelijke of bestuurlijke

kilometers dan ingeschat, heeft de meerprijs aan leasekosten geen invloed op de eigen bijdrage. Rijdt betrokkene significant meer of minder, juist wel.

In dit voorbeeld is de uiteindelijke bijtelling dus: €8.800 -/- €2.000 -/- €1.750 = €5.050. De belasting over de bijtelling is €5.050 x 51,95% = €2.623.
Aan kosten per jaar heeft de gemeente in totaal €18.750. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:
- De leasekosten ad €12.000 (plus vergoedingen parkeren en tol);
- Plus de totale benzinekosten ad €10.500;
- Minus de eigen bijdrage privégebruik van C ad €2.000;
- Minus de brandstofkosten privégebruik van C ad €1.750.

De burgemeester betaalt €6.373 per jaar of €531,08 per maand, namelijk:
- De belasting over de bijtelling ad €2.623 (€218,58 per maand)
- Plus de eigen bijdrage privégebruik van C ad €2.000 (€166,67 per maand);
- Plus de brandstofkosten privégebruik van C ad €1.750 (€145,83 per maand).

De kosten van eventuele boetes en bekeuringen tijdens het gebruik van de ter beschikking gestelde auto worden niet vergoed door de gemeente en zijn voor C.

Het bedrag ad €3.000 dat de burgemeester ontving aan reiskostenvergoedingen van derden wordt in de gemeentekas gestort.
De reiskostenvergoeding ad €500 uit hoofde van zijn privéritten behoudt C; voor die ritten heeft hij immers de eigen bijdrage betaald. De kosten van eventuele boetes en bekeuringen tijdens het gebruik van de ter beschikking gestelde auto worden niet vergoed door de gemeente en zijn voor C. Ook kosten voor parkeer-, veer- en tolgelden tijdens het privégebruik van de ter beschikking gestelde auto blijven logischerwijs voor rekening van de burgemeester.

Voorbeeld 4
Burgemeester D krijgt een leaseauto ter beschikking die net nieuw is, met een cataloguswaarde van €30.000 (inclusief btw en bpm). Het college van B&W heeft bepaald dat de auto door de burgemeester ook voor andere dan zakelijke of bestuurlijke doeleinden mag worden gebruikt. Betrokkene rijdt er 45.000 km mee in het jaar, zakelijk 30.000 km en "echt" privé 15.000 km. De kosten van het leasecontract zijn €660 per maand exclusief btw. Inclusief de btw van 21% is het leasebedrag €800 per maand. Brandstof wordt gedeclareerd bij de leasemaatschappij via een tankpas. De auto rijdt 1:10. Benzineprijs is gemiddeld €1,75 per liter. D heeft een loonbelastingpercentage van 51,95%.

Aangezien de burgemeester meer dan 500 km fiscaal gezien niet-zakelijk heeft gereden (15.000 km "echt" privé), krijgt betrokkene een fiscale bijtelling van €6.600 (22% van cataloguswaarde auto ad €30.000 omdat de auto een CO2-uitstoot heeft van 51 gram per kilometer of meer). Dit bedrag wordt echter verminderd met de eigen bijdrage die D betaalt aan de gemeente en met de brandstofkosten die kunnen worden toegerekend aan zijn privégebruik.

De eigen bijdrage ziet uitsluitend op de "echte" privékilometers en wordt als volgt berekend:
(15.000/45.000) = 1/3 * €800 per maand (eigenlijk €9.600 (12*800) :12) = €266,67 per maand of €3.200 per jaar.
Daarnaast zijn er de brandstofkosten: 4.500 liter (1:10) * €1,75 = €7.875. Ook deze worden verdeeld volgens de verdeelsleutel privékm/totaalkm. In deze casus: 1/3-2/3. D betaalt dus per jaar €2.625 aan brandstofkosten; de gemeente €5.250.

In dit voorbeeld is de uiteindelijke bijtelling dus: €6.600 -/- €3.200 -/- €2.625 = €775 per jaar. De belasting over de bijtelling is €775 x 51,95% = €402.

Per jaar heeft de gemeente kosten van in totaal €11.650. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:
- De leasekosten ad €9.600 (plus vergoedingen parkeren en tol);
- Plus de totale benzinekosten ad €7.875;
- Minus de eigen bijdrage privégebruik van D ad €3.200;
- Minus de brandstofkosten privégebruik van D ad €2.625.

post_10-12-2018

De burgemeester betaalt €6.227 per jaar of €518,92 per maand, namelijk:
- De belasting over de bijtelling ad €402 per jaar (€33,50 per maand);
- Plus de eigen bijdrage privégebruik van D ad €3.200 (€266,67 per maand);
- Minus de brandstofkosten privégebruik van D ad €2.625 (€218,75 per maand).

De kosten van eventuele boetes en bekeuringen tijdens het gebruik van de ter beschikking gestelde auto worden niet vergoed door de gemeente en zijn voor D.
Voor opmerkingen over nacalculatie zie voorbeeld 3.

Artikel 3.2.11 Loopbaanoriëntatie
Dit artikel betreft de grondslag voor de vergoeding van loopbaanoriëntatie en mobiliteit bevorderende activiteiten van de burgemeester en wethouders. Dit is reeds toegelicht in §4, onder *"Loopbaanoriëntatie"*.

Artikel 3.2.12 Terugkeer wegens dringende redenen
Sinds 1 juli 2014 is voor de burgemeester geregeld dat de schade wordt vergoed die hij en zijn gezinsleden hebben, indien hij uit het buitenland moet terugkeren vanwege een dringende reden. Een dringende redenen van dienstbelang betekent dat het moet gaan om crisissituaties. Dat kunnen zowel calamiteiten zijn als politieke situaties. Er geldt een marginale toets door de commissaris, als zijnde de naaste hogere politieke ambtsdrager.

Er is bij nader inzien geen reden om de wethouder in dit opzicht anders te behandelen. De rationale achter de schadeloosstelling voor de burgemeester is immers dezelfde als die voor de wethouder wiens portefeuille wordt geraakt door een calamiteit. Daarom is in het besluit ook voor deze bestuurders de schadeloosstelling geregeld. Voor de wethouders wordt de marginale toets uitgevoerd door de burgemeester. Mogelijk brengt dit de burgemeester in een lastige positie, maar de marginale toets over de noodzaak van terugkomst laten uitvoeren door het volledige college, is niet praktisch. Er zal immers sprake zijn van een zodanige calamiteit die de portefeuille van betrokkene heeft geraakt, dat snel zal moeten worden gehandeld. Het oordeel over de hoogte van de schadevergoeding is wel (net als bij de burgemeester) een verantwoordelijkheid van het college.

De regeling is in dit artikel niet beperkt tot een terugroeping vanuit het buitenland. Het gaat om geleden schade doordat betrokkene snel terug moet vanwege een calamiteit of een andere dringende reden. Die schade kan ook voortvloeien uit een verblijf elders in Nederland. Daarom is nu bepaald dat het moet gaan om de schade die wordt geleden omdat betrokkene zich buiten zijn ambtsgebied bevindt.

De vraag of de terugroeping ook de met de betrokken ambtsdrager meegereisde gezinsleden kan betreffen en of de eventuele daaruit voortvloeiende schade die wordt geleden omdat betrokkene de beslissing neemt om ook die gezinsleden te repatriëren, voor rekening dient te komen van de gemeente, is erg afhankelijk van de individuele omstandigheden van het geval. Het is een weging van die omstandigheden of die schade aan te merken is als de direct uit de terugkeer voortvloeiende kosten of als de consequentie van een in de privésfeer genomen beslissing. Deze weging geschiedt door het college bij de vaststelling van de hoogte van de schadeloosstelling.

Artikel 3.2.13 Aanspraken bij zwangerschap en bevalling en ziekte
Op grond van artikel 45 van de Gemeentewet kunnen wethouders gedurende zestien weken worden vervangen als zij wegens zwangerschap en bevalling of ziekte hun functie tijdelijk niet kunnen uitoefenen. De vervanging van een wethouder is van belang in de situatie dat het maximaal op grond van de wet toegestane aantal wethouders is benoemd en er binnen het college geen ruimte is de taken onderling op te vangen. Net als bij de regeling voor raadsleden in artikel X 10 van de Kieswet, staat bij de regeling voor wethouders voorop dat zij niet door omstandigheden moeten worden gedwongen om bij zwangerschap, bevalling of ziekte langer door te werken of de functie neer te leggen. Anders dan in de regeling voor de raadsleden, die bij zwangerschap of ziekte op hun verzoek tijdelijk worden ontslagen, wordt aan een zieke of zwangere bestuurder tijdelijk verlof verleend. Betrokkene wordt dus niet ontslagen. Ook wordt de bestuurder niet van rechtswege vervangen (zoals bij de regeling voor raadsleden), maar is het aan de gemeenteraad om te beoordelen of een vervanger moet worden benoemd. Overeenkomstig de regeling voor de tijdelijke vervanging van

raadsleden is in Gemeentewet bepaald dat het verlof voor een vaste periode van 16 weken wordt verleend, ongeacht of betrokkene feitelijk korter of langer ziek is.

Omdat er geen sprake is van ontslag, maar van een verlofperiode, verandert de financiële rechtspositie van de vervangen wethouder niet. Dit met uitzondering van de vaste onkostenvergoeding. Bij tijdelijk verlof wordt de functie niet uitgeoefend. Dit betekent dat er minder onkosten zijn. De vaste, maandelijks onkostenvergoeding ziet voor een deel op uitgaven met een doorlopend karakter. Daarom is in artikelen 3.2.13 voor wethouders geregeld dat de onkostenvergoeding gedurende het verlof voor de helft wordt doorbetaald.

Voor de burgemeester geldt geen vergelijkbare verlofregeling bij zwangerschap, bevalling en ziekte. In artikel 26 van het Rechtspositiebesluit burgemeesters was bepaald dat de vrouwelijke burgemeester aanspraak heeft op zwangerschaps- en bevallingsverlof. In artikel 27 van het Rechtspositiebesluit burgemeesters was tevens de aanspraak op ouderschapsverlof geregeld. Deze bepalingen zijn niet teruggekomen in dit besluit. Het ambt van burgemeester betreft namelijk een eenhoofdige taakfunctie, waar geen verlofregeling bij past. De afwezigheid van de burgemeester om deze redenen heeft geen financiële gevolge voor betrokkene, omdat die formeel in functie blijft. Dat laat onverlet dat het voor de hand ligt dat betrokkene overlegt met de gemeenteraad wanneer om deze redenen afwezigheid noodzakelijk is. De termijnen die in de Wet arbeid en zorg gelden voor zwangerschap-, bevalling- en ouderschapsverlof, maar ook voor andere vormen van verlof, zoals adoptieverlof, kunnen hierbij als richtsnoer gelden.

Artikel 3.2.14 Vergoeding bij waarneming van de burgemeester
Dit artikel betreft de situatie waarin het ambt van burgemeester door een wethouder wordt waargenomen of wanneer de commissaris van de Koning voorzien heeft in een andere waarnemer. Op de desbetreffende waarnemer zijn in beginsel dezelfde rechtspositieregels van toepassing als die voor het waargenomen ambt gelden. Wel zijn hierop enkele uitzonderingen die voortvloeien uit de aard van de waarneming, te weten de bepalingen omtrent de opgave van neveninkomsten, kennisgeving bij afwezigheid, schorsing en ontslag. Zoals in de toelichting op artikel 3.2.5 reeds is opgemerkt, heeft de waarnemend burgemeester bovendien geen aanspraak op een mobiliteitstoelage.

Artikel 3.2.15 Verzekering voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden tijdelijke vervanger wethouder
Degene die een wethouder vervangt die verlof heeft wegens zwangerschap en bevalling of ziekte, ontvangt voor zijn verzekering voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom of overlijden een bepaald bedrag. Betrokkene heeft namelijk geen aanspraken op grond van de Appa. Voor de tijdelijk vervanger van de wethouder geldt een bedrag dat gekoppeld is aan de grootte van de gemeente en dat varieert tussen €262 en €590. De bedragen worden vanaf nu geïndexeerd.

Artikel 3.2.16 Verdeling lasten over meerdere gemeenten
Dit artikel regelt dat wanneer een burgemeester is benoemd in meer dan een gemeente, de kosten met betrekking tot de bezoldiging van die burgemeester over die gemeenten worden verdeeld in verhouding tot het inwonertal. Dit betreft ook de vakantie- en de eindejaarsuitkering. De burgemeester ontvangt ten laste van elke gemeente een ambtstoelage. De overige financiële aanspraken en voorzieningen komen in gelijke mate ten laste van elke gemeente, tenzij die kunnen worden toegerekend aan de uitoefening van het ambt in een van de gemeenten, in welk geval zij ten laste komen van die gemeente. Incidentele reiskosten worden bijvoorbeeld dus toegedeeld naar de gemeente die het aangaat.
Een specifieke situatie doet zich voor bij de vaste reiskostenvergoeding die de burgemeester desgevraagd kan worden toegekend voor reizen binnen gemeente (artikel 3.7 van de regeling). Deze is bedoeld als een maatregel voor administratieve lastenvermindering. Indien de burgemeester deze vaste reiskostenvergoeding aanvraagt, moet dit bij elke gemeente apart. Hij ontvangt die vaste vergoeding dan dus tweemaal, de ene ten laste van de ene gemeente, de andere ten laste van de tweede gemeente. Dit is ook logisch want die vaste vergoeding is afhankelijk van de oppervlakte van de gemeente.

Artikel 3.2.17 Kennisgeving bij afwezigheid
Het ambt van burgemeester is een eenhoofdige taakfunctie, waar geen verlofregeling past. Betrokkene is in beginsel 24 uur per dag en zeven dagen per week in functie, ook wanneer hij feitelijk

post_10-12-2018

afwezig is, bijvoorbeeld in verband met vakantie of ziekte. Uiteraard moet hij zijn afwezigheid wel melden (bij de commissaris).

Artikel 3.2.18 Schorsing
De burgemeester kan op grond van artikel 62 van de Gemeentewet worden geschorst. In artikel 3.2.18 is bepaald dat een schorsingsbesluit in ieder geval het tijdstip van het begin van de schorsing vermeldt en een zo nauwkeurig mogelijke aanduiding van de duur van de schorsing. Daarnaast is uitdrukkelijk bepaald dat betrokkene gedurende de schorsing zijn bezoldiging en andere aanspraken behoudt en het hem niet is toegestaan de dienstgebouwen te betreden.

Artikel 3.2.19 Ontslag
De ontslagleeftijd van de burgemeester is, net als in artikel 43 van het voormalige Rechtspositiebesluit burgemeesters, gesteld op 70 jaar. Hiermee is aangesloten bij de systematiek zoals deze geldt voor de rechterlijke macht en de Hoge Colleges van Staat. Dit is vastgelegd in het eerste lid.

In het tweede lid is een specifieke ontslaggrond opgenomen voor de burgemeester ingeval van ziekte. De achtergrond ervan is deze. De Ziektewet kent een termijn van twee jaar, waarbinnen een werknemer niet kan worden ontslagen wegens ziekte. Voor wat betreft de burgemeester moeten echter niet alleen de arbeidsrechtelijke aspecten, maar ook de bestuurlijke aspecten in het oog worden gehouden. De betrokken functies kunnen wel gedurende enige tijd worden vervuld door een waarnemer, maar een periode van twee jaar is bestuurlijk ongewenst. Ontslag van een burgemeester op grond van ziekte is daarom mogelijk een half jaar na de eerste dag van het ziekteverzuim, tenzij uit geneeskundig onderzoek blijkt dat herstel van zijn ziekte is te verwachten binnen een periode van een jaar na genoemde eerste verzuimdag. Deze ontslaggrond geldt overigens al sinds 2011.

Op grond van artikel 44, vierde lid, van het voormalige Rechtspositiebesluit burgemeesters bestond voor de burgemeester een zorgplicht van de Minister van BZK om ingeval van ziekte binnen zijn gezagsbereik te onderzoeken of het mogelijk was om betrokkene na zijn ontslag andere arbeid aan te bieden. De burgemeesters zijn echter met ingang van 27 februari 2010 onder de werking van de Appa gebracht en komen sindsdien na ontslag dus in aanmerking komen voor een Appa-uitkering. Nu er een adequate andere voorziening is, was er geen reden meer om deze zorgplichtbepaling in het besluit op te nemen.

Op grond van artikel 5.1, elfde lid van het besluit bestaat er overgangsrecht. Op grond van artikel 16, derde lid, van het Rechtspositiebesluit burgemeesters had een burgemeester na eervol ontslag of niet-herbenoeming voor een periode van drie maanden aanspraak op een ambtstoelage ter hoogte van de helft van het bedrag van de ambtstoelage die hij voor zijn ontslag of niet-herbenoeming had. Een vergelijkbare aanspraak bestaat niet op grond van het huidige besluit. Als overgangsrecht is geregeld dat de oude aanspraak blijft bestaan voor burgemeesters die voor 1 januari 2019 eervol ontslagen of niet herbenoemd zijn en voor burgemeesters die met ingang van die datum eervol zijn ontslagen in verband met een van de gemeentelijke herindelingen die per 1 januari 2019 inwerkingtreden.

Artikel 3.3.1 Bewaken en beveiligen
Alle politieke ambtsdragers kunnen te maken krijgen met bedreigingen en geweld. Hiervoor geldt het zogenaamde Stelsel bewaken en beveiligen zoals toegelicht in brieven aan de Tweede Kamer[13]. In dat stelsel wordt onderscheid gemaakt tussen de verantwoordelijkheid van betrokkene zelf voor de eigen beveiliging (deugdelijk hang- en sluitwerk), de verantwoordelijkheid voor de werkgever (in dit geval de gemeente) en die van de overheid. Bij deze laatste verantwoordelijkheid moet worden gedacht aan politie-inzet en dergelijke.
De bepaling welke instrumenten in het individuele geval nodig zijn, gebeurt in principe op basis van een dreigingsanalyse. Wat de werklocatie betreft, treft de gemeente al uit hoofde van goed werkgeverschap beveiligingsmaatregelen. Afhankelijk van de kwetsbaarheid van de werklocatie of het privédomein van de ambtsdrager kan echter worden voorzien in aanvullende maatregelen. Deze kunnen zowel preventief getroffen worden als naar aanleiding van een aangifte of melding. Hiervoor is wel een dreigingsanalyse en een oordeel van de officier van justitie vereist.
In het eerste lid van artikel 3.3.1 is bepaald dat de gemeente verantwoordelijk is voor de bekostiging van voorzieningen ten behoeve van de ambtsdrager die in het Stelsel bewaken en beveiligen worden

[13] Onder meer Kamerstukken II 2010/11, 28684, nr. 297.

aangemerkt als werkgeverskosten.

Daarnaast kunnen op grond van het tweede lid bij ministeriële regeling regels worden gesteld voor preventieve maatregelen die niet binnen de werking van het Stelsel bewaken en beveiligen kunnen worden vergoed. Het gaat hierbij om de situatie dat er geen sprake is van een acute dreiging, maar bijvoorbeeld uit een woningscan blijkt dat er veiligheidsvoorzieningen nodig zijn.

Artikel 3.3.2 Informatie- en communicatievoorzieningen
De bepalingen in de voormalige rechtspositiebesluiten gingen nog uit van een afschrijving in drie jaar van computer- en informatieapparatuur en van verschillen tussen telefoonkosten en ICT-middelen. Intussen is er fiscaal sprake van "digitaal gereedschap" waarvoor een belastingvrijstelling kan worden verkregen als de werkgever kan aantonen dat dit gereedschap noodzakelijk is voor het vervullen van het werk.
Daarom is in artikel 3.3.2 van het onderhavige besluit bepaald dat het college van burgemeester en wethouders aan alle gemeentelijke politieke ambtsdragers voor de duur van hun ambt informatie- en communicatievoorzieningen ter beschikking stelt, daarbij inbegrepen de abonnementen, die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van het ambt. Dit artikel is in overeenstemming met de nieuwe fiscale regelgeving. Aangezien de ontwikkelingen op het gebied van telefonie en ICT snel gaan, is gekozen voor een toekomstbestendige formulering.

De vraag is gesteld of het mogelijk is gebruikersovereenkomsten af te sluiten met betrekking tot het gebruik van ICT-middelen en afspraken te maken over eventuele overname van deze middelen aan het einde van de bestuursperiode.
In verband met de gewijzigde fiscale regelgeving kan digitaal gereedschap tegenwoordig belastingvrij worden verstrekt. Dit is een verbetering met de situatie hiervóór: er is een sterk verband met het vervullen van de functie en er zijn voordelen op het gebied van inkoop, onderhoud, beveiliging en gebruik. Zowel de apparatuur als de abonnementen worden centraal ingekocht en toegedeeld. Mede gezien deze voordelen is ervoor gekozen om niet meer de mogelijkheid te bieden van een vergoeding voor de aanschaf of het gebruik van de eigen ICT-middelen. Die vergoeding zou dan bovendien belast zijn, terwijl de verstrekking op grond van het besluit belastingvrij is.

Een uitdrukkelijke wettelijke grondslag voor een gebruikers- of bruikleenovereenkomst is niet nodig. Het is aan de gemeente in hoeverre zij bij de terbeschikkingstelling van de middelen nadere regels over het gebruik ervan wil stellen. Deze vrijheid gaat uiteraard niet zover dat er (geldelijke) vergoedingen kunnen worden verstrekt; het gaat om de praktische voorwaarden.

Eventuele overname van ICT-middelen aan het einde van de bestuursperiode, al dan niet tegen restwaarde, is niet toegestaan. Dit is in lijn met het beleid voor rijksambtenaren. De overweging hierbij is, dat het risico van datalekken zo veel mogelijk moet worden voorkomen. Politieke ambtsdragers hebben veel informatie op hun telefoons en andere apparatuur. Bij overname zou de gemeente hierover de regie kwijt zijn, ook als de apparaten geschoond zijn.

Artikel 3.3.3 Vergoeding kosten scholing
Voor alle decentrale politieke ambtsdragers is expliciet bepaald dat de kosten van niet-partijpolitiek georiënteerde functionele scholing, zoals deelname aan congressen en opleidingen, ten laste worden gebracht van de gemeente. Deze kosten hoeven dus niet voor eigen rekening te worden genomen of te worden betaald uit de onkostenvergoeding. Overigens kan de gemeente ook zelf dit soort scholing (laten) verzorgen. Ook die lasten komen ten laste van de gemeente.

Er is ruimte voor lokale accenten. Op grond van het tweede lid kan de gemeenteraad nadere regels stellen voor de scholing van zijn leden; het college van burgemeester en wethouders kan dit doen voor de scholing van de burgemeester en van de wethouders. Die regels zijn het kader waaraan individuele scholingsaanvragen moeten worden getoetst. Dit kader kan bijvoorbeeld worden vormgegeven als een scholingsplan. Hierin kunnen ook procedureregels voor individuele scholingsverzoeken worden opgenomen alsook regels over de hoogte van de maximale scholingskosten of van de door de gemeente te verstrekken tegemoetkoming. Wat betreft de procedure voor scholingsaanvragen van raadsleden is het denkbaar dat bepaald wordt dat het college van burgemeester en wethouders deze (aan de hand van het daarvoor gestelde kader) beoordeelt, maar ook kan worden bepaald dat een (daartoe gemandateerde) commissie van de gemeenteraad dit doet.

post_10-12-2018

Partijpolitieke scholing komt niet voor vergoeding door de gemeente in aanmerking. De inhoud van de scholing is bepalend of deze al dan niet partijpolitiek georiënteerd is. Wanneer scholing verzorgd wordt door een politieke partij, betekent dat niet automatisch dat die scholing partijpolitiek georiënteerd is. Om voor kostenvergoeding in aanmerking te komen, moet gemotiveerd worden dat het gaat om functiegerichte scholing. Scholing is functiegericht als zij beoogt de voor de functie benodigde vakkennis en vaardigheden te verwerven dan wel actueel te houden. Scholing is partijpolitiek georiënteerd als zij geheel of gedeeltelijk tot doel heeft betrokkene op te leiden in het gedachtegoed van de desbetreffende partij. Een door een partij verzorgde communicatietraining is bijvoorbeeld functiegericht als de gegeven lessen algemeen toepasbaar zijn; indien deze communicatietraining erop is gericht de beginselen van de partij zo effectief mogelijk uit te dragen, is zij eerder als partijpolitiek aan te merken.

Het Professionaliseringsfonds burgemeesters heeft in dit verband een bijzondere status. Sinds 2003 verzorgt het Nederlands Genootschap van Burgemeesters hiermee elk jaar een opleidingsprogramma voor burgemeesters. De deelname aan en de waardering voor het programma zijn hoog. Het succes van het programma komt onder andere doordat individuele burgemeesters zelf kunnen beslissen voor welke activiteiten zij zich inschrijven. Bovendien werkt de huidige financieringsconstructie uitstekend. Er is niet expliciet geregeld dat de bepalingen dat de burgemeester ten laste van de gemeente een tegemoetkoming in scholingskosten kan krijgen en dat het college nadere regels kan stellen, niet gelden voor het programma dat binnen het Professionaliseringsfonds burgemeesters bestaat. De opleidingen van genoemd Professionaliseringsfonds zijn namelijk voor de burgemeesters in principe kosteloos in verband met de bijzondere, voor de beroepsgroep specifieke financieringsconstructie. Mocht een burgemeester echter elders, dat wil zeggen niet via het Professionaliseringsfonds, een niet-partijpolitiek georiënteerde functionele opleiding willen volgen, dan kan hij via zijn gemeente aanspraak maken op vergoeding daarvan.

Artikel 3.3.4 Beroepsvereniging
In 2014 is mogelijk gemaakt dat de gemeente de contributie vergoedt indien een politieke ambtsdrager in verband met de uitoefening van het ambt lid is van een beroepsvereniging. In de praktijk bleek er onduidelijkheid te bestaan over de vraag wat een beroepsvereniging is en wie beoordeelt of er sprake is van een beroepsvereniging: het college van burgemeester en wethouders, de gemeenteraad of de ambtsdrager zelf. Daarom is deze aanspraak nu gepreciseerd.

Ten eerste wordt het begrip beroepsvereniging nader ingevuld door te bepalen dat die beroepsvereniging een voor iedere ambtsdrager van die beroepsgroep toegankelijke, landelijk georganiseerde beroepsvereniging moet zijn die blijkens haar statuten de deskundigheidsbevordering en/of belangenbehartiging van de functie van die beroepsgroep ten doel heeft of mede ten doel heeft.

Ten tweede is verduidelijkt dat het college van burgemeester en wethouders bepaalt of er sprake is van een beroepsvereniging. Deze vaststelling is namelijk een uitvoeringsbeslissing. Het artikel is zodanig geformuleerd dat de aanspraak voorop staat, maar dat het college de vergoeding van de contributie kan weigeren, indien het van oordeel is dat de activiteiten van de vereniging onvoldoende invulling geven aan het omschreven doel.

Artikel 3.3.5 Bedrijfsgeneeskundige zorg
Wethouders en raadsleden konden voorheen geen aanspraak maken op bedrijfsgeneeskundige begeleiding. Bij de vervulling van een politiek ambt is er geen werkgeversrelatie met de gemeente. Ingeval van ziekte is het aan betrokkene zelf om te bepalen, al dan niet na raadpleging van een eigen arts, of de ziekte zijn functioneren zodanig beïnvloedt dat hij moet aftreden of ontslag moet nemen. Wat betreft de burgemeester en de wethouders kan de gemeenteraad betrokkene dwingen tot ontslag of aftreden, maar dat is een ultimum remedium. Vanwege het eenhoofdige karakter van hun functie kennen de burgemeesters daarnaast ook nog een procedure voor de specifieke mogelijkheid van ontslag in verband met ziekte (zie artikel 3.2.19). Maar ook voor bedrijfsgeneeskundige vragen die geen verband houden met ontslag, zoals het tegen gaan van burn-outverschijnselen of hoe te reintegreren na ziekte, waren er voor wethouders en raadsleden geen mogelijkheden.

De burgemeesters konden voor de inwerkingtreding van dit besluit wel aanspraak maken op bedrijfsgeneeskundige begeleiding, maar die begeleiding was overeenkomstig de voor ambtenaren geldende voorschriften. Ook zij werden echter weleens geconfronteerd met het gegeven dat zij niet vallen onder

de werkingssfeer van de begeleidingscontracten voor hun ambtenaren. Bovendien is het uitgangspunt bij dit besluit dat zo min mogelijk wordt verwezen naar ambtelijke voorzieningen.

Daarom is nu voor alle gemeentelijke politieke ambtsdragers in artikel 3.3.5 opgenomen dat het college van burgemeester en wethouders ten laste van de gemeente een voorziening treft voor bedrijfsgeneeskundige zorg. Vanwege de variëteit aan opties en behoeften is de invulling van deze zorg aan het college gelaten. Dit kan via aansluiting bij de bedrijfsgeneeskundige zorg voor de ambtenaren van de gemeente, maar hoeft dus niet.

Artikel 3.3.6 Voorzieningen in verband met een beroepsziekte of een dienstongeval
Alle politieke ambtsdragers kunnen een dienstongeval krijgen (bijvoorbeeld bij een werkbezoek) en daarmee het risico op een beroepsziekte of op andere schade als gevolg van een dergelijk ongeval. Daarom is in dit artikel een uniforme bepaling voor alle gemeentelijke politieke ambtsdragers opgenomen, waarin is geregeld dat en op welke wijze de eventueel uit een dienstongeval voortvloeiende schade voor vergoeding in aanmerking komt.

Artikel 3.3.7 Voorzieningen in verband met een structurele functionele beperking
De Wet arbeid en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) kent voorzieningen tot bevordering van de arbeidsparticipatie van werknemers met een structurele functionele beperking. Omdat politieke ambtsdragers geen werknemer zijn in de zin van de WIA, zijn zij uitgesloten van de in die wet geregelde voorzieningen. Op grond van artikel 3.3.7 kunnen alle gemeentelijke politieke ambtsdragers met een structurele functionele beperking echter zo veel mogelijk op dezelfde wijze en onder dezelfde voorwaarden als werknemers en overheidswerknemers op grond van de WIA, een aanspraak doen gelden op een (tegemoetkoming voor) een WIA-voorziening. Voor een politieke ambtsdrager is het dus niet van belang welke systeemwet hem definieert: als een werknemer in de zin van de WIA die overigens in dezelfde omstandigheden verkeert als de politieke ambtsdrager, recht heeft op een bepaalde WIA-voorziening, dan heeft de politieke ambtsdrager op grond van de bepaling in het rechtspositiebesluit eveneens recht op die WIA-voorziening.
Nieuw ten opzichte van de voormalige rechtspositiebesluiten is dat in plaats van een financiële tegemoetkoming ook een voorziening in natura kan worden verstrekt door de gemeente.

Artikel 3.3.8 Eindheffingsbestanddelen
In dit artikel is een aantal vergoedingen, verstrekkingen en terbeschikkingstellingen als eindheffingsbestanddeel aangewezen. Dit is toegelicht in §3.

De ambtstoelage/onkostenvergoeding, verhuiskostenvergoeding, de vergoedingen voor woon-werkverkeer en reis- en verblijfkosten, de vergoedingen van kosten in verband met scholing en loopbaanoriëntatie en mobiliteit, de verstrekking van ICT-middelen, en de verstrekking of vergoeding van WIA-voorzieningen zijn vergoedingen of verstrekkingen waar gerichte vrijstellingen voor van toepassing zijn. Daarmee komen zij niet ten laste van de vrije ruimte.

De vergoeding voor tijdelijke huisvesting is in ieder geval een gerichte vrijstelling tijdens de ontheffing van de verhuisplicht in de periode van het eerste jaar na de benoeming. Ingeval van een verlenging van die ontheffing geldt een motiveringsplicht alvorens deze kan worden aangemerkt als een gerichte vrijstelling. Er moet dan sprake zijn van omstandigheden die gelegen zijn buiten de invloedssfeer van betrokkene. Het (moeten) wachten op de nieuwbouw van het huis in de nieuwe gemeente wordt bijvoorbeeld fiscaal aangemerkt als een gevolg van een in de privésfeer genomen beslissing.

De tegemoetkomingen en vergoedingen voor een ziektekostenverzekering en vergoeding van belastingheffingen, zoals over de tegemoetkoming dubbele woonlasten en over de ter beschikking gestelde auto of woning, zijn eindheffingsbestanddelen waar geen gerichte vrijstelling voor geldt en die daarmee wel ten laste van de vrije ruimte komen.

Artikel 3.4.1 Vergoeding voor het bijwonen van de vergaderingen commissieleden
De gemeenteraad kan op grond van de Gemeentewet commissies instellen voor ondersteuning en advisering. In deze commissies mogen raadsleden en niet-raadsleden zitten. Waar raadsleden een vergoeding voor de werkzaamheden ontvangen, ontvangen niet-raadsleden op grond van artikel 3.4.1 een vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen. Kortheidshalve wordt hier verwezen naar de toelichting bij artikel 3.1 wat betreft de vergoeding van commissieleden.

post_10-12-2018

De hoogte van de commissievergoeding is afhankelijk van de grootte van de gemeente. De in de tabel genoemde bedragen worden geïndexeerd.

Er is geen bevoegdheid voor de gemeenteraad om de commissievergoeding per vergadering naar beneden bij te stellen met 20% of op basis van presentie van gevolgde vergaderingen.

Artikel 3.4.2 Hogere vergoeding
De gemeenteraad kan op basis van artikel 3.4.2 een hogere vergoeding vaststellen voor een commissielid vanwege zijn bijzondere beroepsmatige deskundigheid op het taakgebied van de commissie en indien de vergoeding op basis van artikel 3.4.1, eerste lid, niet in redelijke verhouding staat tot de taak.

Artikel 3.4.3 Reiskostenvergoeding
Aan commissieleden worden reiskosten vergoed voor het bijwonen van commissievergaderingen en reis- en verblijfkosten voor dienstreizen binnen de gemeente. Nadere regels zijn hiervoor in de regeling gesteld, waarbij is aangesloten bij de algemene regels krachtens artikel 3.1.7, tweede lid.

Het onderhavige besluit bevat geen (grondslag voor) regels met betrekking tot de vergoeding van kosten van dienstreizen buiten het grondgebied van de gemeente: ingevolge artikel 97 van de Gemeentewet kunnen dergelijke regels alleen bij gemeentelijke verordening worden gesteld.

Artikel 3.4.4 Overige vergoedingen en voorzieningen
Ook commissieleden hebben aanspraak op ICT-middelen, scholing, en zo nodig op de vergoeding van bewakings- en beveiligingskosten en de kosten van het lidmaatschap van een beroepsvereniging. Ook een (vergoeding van een) noodzakelijke voorziening in verband met een structurele functionele beperking moet aan een commissielid worden verstrekt; uiteraard moet deze voorziening wel proportioneel zijn. Ten slotte heeft een commissielid ook aanspraak op de voorzieningen in verband met een beroepsziekte of een dienstongeval.

--.--

post_14-12-2018

Raad

Registratuur
13 DEC 2018

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

205487

De burgemeesters, het college van burgemeester en wethouders, de raadsleden, de commissieleden, de griffie, de gemeentesecretaris, het hoofd van de personeelsafdeling en het hoofd van de salarisadministratie

DGBRW / Directie Democratie en Bestuur
Afdeling Politieke Ambtsdragers en Weerbaarheid

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
Postbus.helpdeskpa@minbzk.nl

Datum
29 november 2018

Kenmerk
2018-0000925709

B -post

circulaire

Onderwerp	Per 1 januari 2019 geïndexeerde bedragen van de (onkosten)vergoeding voor politieke ambtsdragers van gemeenten
Doelstelling	Informatie over beleid
Juridische grondslag	Rechtspositiebesluit burgemeesters, Rechtspositiebesluit wethouders en Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden
Relaties met andere circulaires	1 november 2017, nr. 2017-0000518206 en 9 augustus 2018, nr. 2018-0000660726
Ingangsdatum	1 januari 2019
Geldig tot	Nader order

Van verzending circulaires naar publicatie op internet

Met ingang van 1 januari 2019 zullen circulaires met betrekking tot de rechtspositie van politieke ambtsdragers uitsluitend nog bekend worden gemaakt op de site van de officiële bekendmakingen (Staatscourant) en op de website www.politiekeambtsdragers.nl. U kunt zich met een RSS-feed abonneren op deze site. Als er een circulaire op deze site wordt gepubliceerd, ontvangt u een attendering. Gedurende het jaar 2018 worden bij wijze van overgangsmaatregel de circulaires ook nog per post verzonden.

Inleiding

Door middel van deze circulaire wordt u, zoals elk jaar gebruikelijk, geïnformeerd over de wijzigingen van de bedragen van de (onkosten)vergoedingen voor burgemeesters, wethouders, raadsleden en commissieleden per 1 januari 2019.

Omdat het doorvoeren van deze wijzigingen in de regelgeving tijd vergt, wordt u, vooruitlopend op het formeel van kracht worden van die wijzigingen, door middel van deze circulaire geïnformeerd over de aanstaande wijzigingen voor burgemeesters, wethouders en raadsleden. U kunt deze wijzigingen nu al doorvoeren.

Over de wijzigingen van de bezoldigingsbedragen die per 1 juli 2018 voor de burgemeesters en de wethouders zijn doorgevoerd en over de tegemoetkoming in de kosten van een ziektekostenverzekering voor raadsleden bent u reeds bij circulaire van 9 augustus 2018, kenmerk 2018-0000660726, geïnformeerd. Deze bedragen zijn omwille van het totaaloverzicht nogmaals in deze circulaire opgenomen.

1. Relevante ontwikkelingen

Verhoging raadsvergoeding in gemeenten tot 24.000 inwoners per 29 maart 2018
De vergoeding van raadsleden in gemeenten tot 24.000 inwoners wordt verhoogd en gelijkgesteld aan de vergoeding die hoort bij de inwonersklasse 24.001 – 40.000 inwoners. De verhoging van de vergoeding gaat gelden met terugwerkende kracht, vanaf het moment waarop de raadsleden zijn aangetreden als raadslid op 29 maart 2018. Zie voor meer informatie hierover paragraaf 11.

Nieuw rechtspositiebesluit met ingang van 1 januari 2019
Met ingang van 1 januari 2019 geldt voor burgemeesters, wethouders en raadsleden een nieuw rechtspositiebesluit. Alle voormalige, voor de verschillende politieke ambten van de decentrale bestuursorganen, geldende rechtspositiebesluiten worden gebundeld in één rechtspositiebesluit. Dit besluit geldt dus ook voor de rechtspositie van de statenleden, commissarissen van de Koning en gedeputeerden, en die van de leden van het algemeen bestuur en de voorzitter en leden van het dagelijks bestuur van waterschappen. Die rechtsposities waren tot op heden uitgewerkt in zeven afzonderlijke besluiten. Over het nieuwe rechtspositiebesluit en de inhoudelijke wijzigingen in de rechtspositionele bepalingen die daarin opgenomen zijn, wordt u door middel van een separate circulaire nader geïnformeerd. Voor zover van toepassing wordt in deze circulaire, naast een verwijzing naar de op dit moment geldende bepalingen ook een verwijzing opgenomen naar de nieuwe bepaling.

Indexering volgens oude systematiek
Een van de inhoudelijke wijzigingen in het nieuwe rechtspositiebesluit is de aanpassing van de indexeringsbepalingen. Tot op heden werden voor de indexering van de geldbedragen bepaalde indexcijfers[1] gebruikt die door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) waren vastgesteld voor de maand september van het voorgaande kalenderjaar. Aangezien dit voorlopige cijfers waren die later nog door het CBS konden worden bijgesteld, is in het nieuwe besluit aansluiting gezocht bij indexcijfers die definitief zijn. Gekozen is voor in beginsel dezelfde indexcijfers, maar dan zoals die één jaar daarvoor golden (met andere woorden van de maand september in het tweede voorafgaande kalenderjaar).

Voor het jaar 2019 worden de vergoedingen echter nog éénmaal geïndexeerd op basis van de oude systematiek. De nieuwe indexatiemethode gaat dus pas in per 1 januari 2020. Hiervoor is in artikel 5.1 van het nieuwe rechtspositiebesluit een overgangsbepaling opgenomen. In het nieuwe rechtspositiebesluit, zoals dat in

---

1 Het gaat om enerzijds het consumentenprijsindexcijfer en anderzijds het indexcijfer CAO-lonen overheid, inclusief bijzondere beloningen.

post_14-12-2018

het Staatsblad is gepubliceerd (Stb 2018, nr. 386), zijn de desbetreffende bedragen opgenomen die gelden voor 2018. Deze moeten vervolgens bij ministeriële regeling voor 1 januari 2019 worden geïndexeerd. Aangezien voor het jaar 2019 nog indexatie plaatsvindt op basis van de oude systematiek, vertoont de in deze circulaire gehanteerde indexatiemethode nog geen verschil met die van voorgaande jaren.

2. Bezoldiging burgemeesters

U bent eerder geïnformeerd over de meerjarige arbeidsvoorwaardenovereenkomst voor het personeel in de sector Rijk en de gevolgen daarvan voor de bezoldiging van burgemeesters. Voor de volledigheid vermeld ik hier nogmaals de bezoldigingsbedragen voor burgemeesters per 1 juli 2018, 1 juli 2019 en 1 januari 2020.

Klasse	Aantal inwoners	Bezoldiging burgemeester per maand was per 1 januari 2017	Bezoldiging burgemeester per maand wordt per 1 juli 2018	Bezoldiging burgemeester per maand wordt per 1 juli 2019	Bezoldiging burgemeester per maand wordt per 1 januari 2020
1	Tot en met 8.000	€ 6.126,69	€ 6.310,49	€ 6.436,70	€ 6.565,43
2	8.001-14.000	€ 6.740,00	€ 6.942,20	€ 7.081,04	€ 7.222,66
3	14.001-24.000	€ 7.348,73	€ 7.569,19	€ 7.720,57	€ 7.874,98
4	24.001-40.000	€ 7.988,49	€ 8.228,14	€ 8.392,70	€ 8.560,55
5	40.001-60.000	€ 8.660,52	€ 8.920,34	€ 9.098,75	€ 9.280,73
6	60.001-100.000	€ 9.390,16	€ 9.671,86	€ 9.865,30	€ 10.062,61
7	100.001-150.000	€ 9.955,80	€ 10.254,47	€ 10.459,56	€ 10.668,75
8	150.001-375.000	€ 10.667,77	€ 10.987,80	€ 11.207,56	€ 11.431,71
9	375.001 en meer	€ 11.427,98	€ 11.770,82	€ 12.006,24	€ 12.246,36

3. Eenmalige uitkering burgemeesters

In het arbeidsvoorwaardenakkoord sector Rijk is afgesproken dat alle medewerkers die op 1 januari 2019 een aanstelling binnen de sector Rijk hebben, in januari 2019 een eenmalige uitkering van € 450,- ontvangen bij een formele gemiddelde arbeidsduur van 36 uur. Medewerkers met een andere formele gemiddelde wekelijkse arbeidsduur ontvangen een uitkering naar rato.

In artikel 8, vierde lid, van het Rechtspositiebesluit burgemeesters (artikel 3.2.1, twaalfde lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit) is bepaald dat indien aan het personeel in de sector Rijk een éénmalige uitkering wordt toegekend, de burgemeester een uitkering op gelijke voet ontvangt. Burgemeesters die op peildatum 1 januari 2019 burgemeester zijn, hebben hiermee aanspraak op een éénmalige bruto uitkering van € 450,-.

4. Ambtstoelage burgemeesters

In artikel 16, tweede lid, van het huidige Rechtspositiebesluit burgemeesters is bepaald dat de ambtstoelage van burgemeesters per 1 januari van elk jaar wordt herzien aan de hand van de consumentenprijsindex geldend voor de maand september van het voorafgaande kalenderjaar.

In artikel 3.2.6, eerste lid juncto vijfde lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit is bepaald dat de burgemeester een ambtstoelage ontvangt die op 1 januari van elk jaar wordt gewijzigd overeenkomstig de procentuele wijziging van de consumentenprijsindex geldend voor de maand september van het tweede kalenderjaar voorafgaand aan die datum ten opzichte van hetzelfde indexcijfer geldend voor de maand september van het daaraan voorafgaande kalenderjaar.

Zoals is beschreven in paragraaf 1, wordt in 2019 voor de laatste keer de oude systematiek gehanteerd. Dit betekent het volgende.

De consumentenprijsindex voor september 2018 is bepaald op 103,95. Voor 2017 was dit indexcijfer 102,03. Procentueel is dat een verhoging van 1,9. Dit betekent dat het bedrag van de ambtstoelage per 1 januari 2019 wordt verhoogd met 1,9 %. Het bedrag genoemd in artikel 16, eerste lid, van het Rechtspositiebesluit burgemeesters (artikel 3.2.6, eerste lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit) wordt per 1 januari 2019 gewijzigd in € 394,09 (was € 386,74).

5. Eindejaarsuitkering burgemeester

A. Op grond van artikel 15a van het Rechtspositiebesluit burgemeesters (artikel 3.2.1, elfde lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit) heeft de burgemeester recht op een eindejaarsuitkering. Voor de burgemeester wordt wat betreft de eindejaarsuitkering aansluiting gezocht bij de afspraken die daarover zijn gemaakt voor het personeel in de sector Rijk. U bent over de eindejaarsuitkering van de burgemeester geïnformeerd bij circulaire van 19 juni 2007, nr. 2007-181639. Deze informatie is nog steeds van toepassing. Voor uw informatie meld ik u dat voor burgemeesters sinds 1 december 2009 een eindejaarsuitkering geldt van 9,8 %.
B. Wellicht ten overvloede wijs ik u nog op de circulaire van 25 september 2008, nr. 2008-434972. Hierin is gemeld dat elk jaar door gemeenten aan burgemeesters jaarlijks een éénmalige uitkering (in de vorm van een eindejaarsuitkering) ad € 450,- wordt uitgekeerd. Deze informatie is nog steeds van toepassing. Dat houdt in dat, naast de eindejaarsuitkering genoemd onder punt 5A, de éénmalige uitkering ad € 450,- door de gemeenten in de maand november aan de burgemeesters moet worden

post_14-12-2018

uitgekeerd. Dit is per 1 januari 2019 vastgelegd in artikel 3.2.1, dertiende lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit.

6. Bezoldiging wethouders

U bent eerder geïnformeerd over de meerjarige arbeidsvoorwaardenovereenkomst voor het personeel in de sector Rijk en de gevolgen hiervan voor de bezoldiging van wethouders. Voor de volledigheid vermeld ik hier nogmaals de bezoldigingsbedragen voor wethouders per 1 juli 2018, 1 juli 2019 en 1 januari 2020.

Klasse	Inwonertal	Bezoldiging wethouders per maand was per 1 januari 2017	Bezoldiging wethouders per maand wordt per 1 juli 2018	Bezoldiging wethouders per maand wordt per 1 juli 2019	Bezoldiging wethouders per maand wordt per 1 januari 2020
1	Tot en met 8.000	€ 4.669,57	€ 4.809,66	€ 4.905,85	€ 5.003,97
2	8.001-14.000	€ 5.292,12	€ 5.450,88	€ 5.559,90	€ 5.671,10
3	14.001-24.000	€ 5.919,51	€ 6.097,10	€ 6.249,53	€ 6.374,52
4	24.001-40.000	€ 6.334,90	€ 6.524,95	€ 6.688,07	€ 6.821,83
5	40.001-60.000	€ 6.960,16	€ 7.168,96	€ 7.312,34	€ 7.458,59
6	60.001-100.000	€ 7.584,32	€ 7.811,85	€ 7.968,09	€ 8.127,45
7	100.001-150.000	€ 8.283,52	€ 8.532,03	€ 8.702,67	€ 8.876,72
8	150.001-375.000	€ 8.774,65	€ 9.037,89	€ 9.218,65	€ 9.403,02
9	375.001 en meer	€ 9.955,80	€ 10.254,47	€ 10.459,56	€ 10.668,75

7. Eénmalige uitkering wethouders

In het arbeidsvoorwaardenakkoord sector Rijk is afgesproken dat alle medewerkers die op 1 januari 2019 een aanstelling binnen de sector Rijk hebben, in januari 2019 een eenmalige uitkering van € 450,- ontvangen bij een formele gemiddelde arbeidsduur van 36 uur. Medewerkers met een andere formele gemiddelde wekelijkse arbeidsduur ontvangen een uitkering naar rato.

In artikel 3, vierde lid, van het Rechtspositiebesluit (artikel 3.2.1, twaalfde lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit) wethouders is bepaald dat indien aan het personeel in de sector Rijk een éénmalige uitkering wordt toegekend, de wethouder een uitkering op gelijke voet ontvangt. Wethouders die op peildatum 1 januari 2019 wethouder zijn, hebben hiermee aanspraak op een éénmalige bruto uitkering van € 450,-. De uitkering is naar rato van de door de gemeenteraad voor de wethouder vastgestelde tijdsbestedingsnorm.

8. Onkostenvergoeding wethouders

In artikel 25, tweede lid, van het Rechtspositiebesluit wethouders (artikel 3.2.6, tweede lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit) is bepaald dat de onkostenvergoeding voor wethouders per 1 januari van elk jaar wordt herzien aan de hand van de consumentenprijsindex geldend voor de maand september van het voorafgaande jaar.

In artikel 3.2.6, tweede lid juncto vijfde lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit is bepaald dat de wethouder een ambtstoelage ontvangt die op 1 januari van elk jaar wordt gewijzigd overeenkomstig de procentuele wijziging van de consumentenprijsindex geldend voor de maand september van het tweede kalenderjaar voorafgaand aan die datum ten opzichte van hetzelfde indexcijfer geldend voor de maand september van het daaraan voorafgaande kalenderjaar.

Zoals beschreven in paragraaf 1, wordt in 2019 voor de laatste keer de oude systematiek gehanteerd. Dit betekent het volgende.

De consumentenprijsindex voor september 2018 is bepaald op 103,95. Voor 2017 was dit indexcijfer 102,03. Procentueel is dat een verhoging van 1,9. Dit betekent dat het bedrag van de ambtstoelage per 1 januari 2019 wordt verhoogd met 1,9 %. Het bedrag genoemd in artikel 25, eerste lid, van het Rechtspositiebesluit wethouders (artikel 3.2.6, tweede lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit) wordt per 1 januari 2019 gewijzigd in € 362,56 (was € 355,80).

9. Eindejaarsuitkering wethouders

Gelet op artikel 3, derde lid, van het Rechtspositiebesluit wethouders (artikel 3.2.1, elfde lid van het nieuwe rechtspositiebesluit) ontvangt een wethouder een eindejaarsuitkering overeenkomstig de bepalingen welke daaromtrent voor het personeel in de sector Rijk zijn vastgesteld.

U bent over de eindejaarsuitkering van de wethouders geïnformeerd bij circulaire van 19 juni 2007, nr. 2007-181639.

Voor uw informatie meld ik u dat voor wethouders sinds 1 december 2009 een eindejaarsuitkering geldt van 8,3 %.

10. Vergoeding vervanging wethouders

Op grond van artikel 10 van het Rechtspositiebesluit wethouders (artikel 3.2.15 van het nieuwe rechtspositiebesluit) ontvangt een tijdelijk vervanger van de wethouder die verlof heeft tijdens zwangerschap en bevalling of ziekte, per maand voor zijn verzekering voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden het bij zijn gemeentegrootte behorende bedrag. Tot op heden waren dit vaste bedragen waarop geen indexering werd toegepast.

In het nieuwe rechtspositiebesluit is bepaald dat wanneer de bezoldiging van het personeel in de sector Rijk wijziging ondergaat, deze bedragen bij ministeriële

post_14-12-2018

regeling overeenkomstig worden gewijzigd.

Concreet betekent dit dat de vergoeding voor de vervanging van wethouders als volgt bedraagt:

Aantal inwoners gemeente	Tegemoetkoming per maand voor de tijdelijke ververvanger tot 1 juli 2019	Tegemoetkoming per maand voor de tijdelijke ververvanger met ingang van 1 juli 2019	Tegemoetkoming per maand voor de tijdelijke ververvanger met ingang van 1 januari 2020
Tot en met 8.000	€ 262,00	€ 267,24	€ 272,58
8.001-14.000	€ 303,00	€ 309,06	€ 315,24
14.001-24.000	€ 343,00	€ 349,86	€ 356,86
24.001-40.000	€ 369,00	€ 376,38	€ 383,91
40.001-60.000	€ 410,00	€ 418,20	€ 426,56
60.001-100.000	€ 450,00	€ 459,00	€ 468,18
100.001-150.000	€ 491,00	€ 500,82	€ 510,84
150.001-375.000	€ 518,00	€ 528,36	€ 538,93
375.001 en meer	€ 590,00	€ 601,80	€ 613,84

11. Vergoeding raadsleden kleine gemeenten

In een brief van 5 november 2018 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer geïnformeerd over de verhoging van de raadsvergoeding in gemeenten tot 24.000 inwoners.[1] In plaats van de vergoeding in 2018 van € 250,82 (0-8.000 inwoners), € 396,33 (8.001-14.000 inwoners) en € 617,77 (14.001-24.000 inwoners) ontvangen raadsleden in alle gemeenten kleiner dan 24.000 inwoners een vergoeding die gelijk is aan de vergoeding die hoort bij de inwonersklasse 24.001 – 40.000 inwoners. Deze vergoeding bedraagt in 2018 € 958,91 per maand. De verhoging gaat gelden met terugwerkende kracht, vanaf het moment waarop zij zijn aangetreden als raadslid op 29 maart 2018. Voor gemeenten kleiner dan 24.000 inwoners die betrokken zijn bij een herindeling per 1 januari 2019 – waardoor er geen verkiezingen op 21 maart 2018 hebben plaatsgevonden - wordt de raadsvergoeding ook met ingang 29 maart 2018 op gelijke wijze aangepast. Deze afspraak moet nog

[1] Kamerstukken II 2018/19, 35000-VII, nr. 37.

worden geformaliseerd door middel van een wijzigingsbesluit. Vooruitlopend op dit besluit kunt u de verhoging voor de raadsvergoeding al doorvoeren.
De verhoging van de raadsvergoeding in 2018 vindt zijn uitwerking door degenen die voor 1 januari 2019 raadslid waren in een gemeente met een inwonertal van minder dan 24.000 inwoners, een eenmalige aanvulling te verstrekken op de vergoeding voor de werkzaamheden. De berekening van de hoogte van de aanvulling wordt bepaald aan de hand van het verschil tussen € 958,91 verminderd met de al uitbetaalde raadsvergoeding vermenigvuldigd met de periode waarin het betrokken raadslid tussen 28 maart en 31 december 2018 raadslid was (uitgedrukt in maanden, afgerond in decimalen).

Ter verduidelijking wordt hier een rekenvoorbeeld gegeven voor het bepalen van de hoogte van de eenmalige aanvulling: Betrokkene is vanaf 28 maart tot en met 31 december 2018 raadslid in een gemeente met 9.000 inwoners (inwonersklasse 2). De periode van 28 maart tot en met 31 december 2018 bedraagt 9 maanden en 4 dagen, dus (afgerond) 9,1 maand. Betrokkene heeft recht op de raadsvergoeding van € 958,91 per maand. Op grond van het Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden had hij in die periode per maand aanspraak op een vergoeding voor de werkzaamheden van € 396,33 per maand. Het verschil bedraagt (€ 958,91 - € 396,33=) € 562,58. De eenmalige aanvulling voor 2018 bedraagt dan € 562,58 vermenigvuldigd met 9,1 = € 5.119,48.

Met ingang van 1 januari 2019 zal de vergoeding voor alle raadsleden in gemeenten van 0 tot 40.000 inwoners, net als bij de overige raadsvergoedingen, worden geïndexeerd en verhoogd naar € 990,55 per maand.

12. Vergoeding raadsleden

In artikel 2, tweede lid, van het Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden is bepaald dat de vergoeding voor de werkzaamheden van raadsleden per 1 januari van elk jaar wordt herzien aan de hand van het indexcijfer CAO lonen overheid inclusief bijzondere beloningen geldend voor de maand september van het voorafgaande kalenderjaar.

In artikel 3.1.1, eerste lid juncto vierde lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit is bepaald dat de vergoeding voor de werkzaamheden van raadsleden per 1 januari van elk jaar wordt herzien aan de hand van het indexcijfer CAO lonen overheid inclusief bijzondere beloningen geldend voor de maand september van het tweede kalenderjaar voorafgaand aan die datum ten opzichte van hetzelfde indexcijfer geldend voor de maand september van het daaraan voorafgaande kalenderjaar.

Zoals beschreven in paragraaf 1, wordt in 2019 voor de laatste keer de oude systematiek gehanteerd. In de circulaire van 1 november 2017, nr. 2017-0000518206 is gemeld dat het indexcijfer CAO lonen overheid inclusief bijzondere beloningen geldend voor de maand september 2017 was bepaald op 108,5 en dat dit indexcijfer voor het jaar 2016 was bepaald op 108,6. Dit betekende in principe een geringe procentuele verlaging van 0,09 % per 1 januari 2018. Deze verlaging is echter niet doorberekend in de raadsvergoeding voor 2018. De bedragen voor

post_14-12-2018

de vergoeding voor de werkzaamheden van de raadsleden voor het jaar 2018 zijn hiermee op hetzelfde niveau gebleven als de bedragen voor 2017.

Met deze verlaging moet echter nu wel rekening worden gehouden bij de berekening van de bedragen over 2019. Het indexcijfer CAO lonen overheid voor 2018 is bepaald op 112,1. Voor 2017 was dit indexcijfer 108,5. Procentueel is dat een verhoging van 3,3. De volgende berekeningswijze is thans gehanteerd. De verlaging van 0,09 % die per 1 januari 2018 niet is doorgevoerd, is nu bij de berekening van de bedragen over 2019 alsnog meegenomen. Dit is gebeurd door de bedragen van 2018 eerst te verlagen en voor de berekening van de bedragen voor 2019 op die verlaagde bedragen de verhoging van 3,3 % toe te passen.

Concreet betekent voorgaande dat de bedragen voor de vergoeding van de werkzaamheden van raadsleden per maand genoemd in artikel 2, eerste lid, van het Rechtspositiebesluit (artikel 3.1.1, eerste lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit) per 1 januari 2019 bedragen:

Klasse	Inwonertal	Vergoeding werkzaamheden per maand per 1 januari 2018	Vergoeding werkzaamheden per maand per 28 maart 2018	Vergoeding werkzaamheden per maand per 1 januari 2019
1	Tot en met 8.000	€ 250,82	€ 958,91	€ 990,55
2	8.001-14.000	€ 396,33	€ 958,91	€ 990,55
3	14.001-24.000	€ 617,77	€ 958,91	€ 990,55
4	24.001-40.000	€ 958,91	€ 958,91	€ 990,55
5	40.001-60.000	€ 1.248,42	€ 1.248,42	€ 1.288,33
6	60.001-100.000	€ 1.460,84	€ 1.460,84	€ 1.507,54
7	100.001-150.000	€ 1.658,52	€ 1.658,52	€ 1.711,54
8	150.001-375.000	€ 1.932,14	€ 1.932,14	€ 1.993,90
9	375.001-	€ 2.352,29	€ 2.352,29	€ 2.427,48

13. Onkostenvergoeding raadsleden

In artikel 2, vierde lid, van het Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden is bepaald dat de onkostenvergoeding voor raadsleden per 1 januari van elk jaar wordt herzien aan de hand van de consumentenprijsindex geldend voor de maand september van het voorafgaande kalenderjaar.

In artikel 3.1.6, eerste lid juncto derde lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit is bepaald dat de onkostenvergoeding van raadsleden per 1 januari van elk jaar bij ministeriële regeling wordt gewijzigd overeenkomstig de procentuele wijziging van de consumentenprijsindex geldend voor de maand september van het tweede kalenderjaar voorafgaand aan die datum ten opzichte van hetzelfde indexcijfer geldend voor de maand september van het daaraan voorafgaande kalenderjaar.

Zoals beschreven in paragraaf 1, wordt in 2019 voor de laatste keer de oude systematiek gehanteerd. Dit betekent het volgende.

De consumentenprijsindex voor 2018 is bepaald op 103,95. Voor 2017 was dit indexcijfer 102,03. Procentueel is dat een verhoging van 1,9. Dit betekent dat het bedrag van voor de onkostenvergoeding van raadsleden per 1 januari 2019 wordt verhoogd met 1,9 %. Het bedrag genoemd in artikel 3.1.6, eerste lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit wordt per 1 januari 2019: € 173,40 (was € 170,17).

Wellicht ten overvloede merk ik op dat het overgangsrecht voor wat betreft de onkostenvergoeding van raadsleden in gemeenten met meer dan 100.000 inwoners, is vervallen. Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 geldt voor de hele gemeenteraad van alle inwonersklassen dezelfde onkostenvergoeding.

14. Tegemoetkoming in de kosten van een ziektekostenverzekering voor de raadsleden

In artikel 11, eerste lid, van het Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden (artikel 3.1.10 van het nieuwe rechtspositiebesluit) is bepaald dat een raadslid ten laste van de gemeente een tegemoetkoming in de kosten van een ziektekostenverzekering ontvangt.

In het tweede lid van artikel 11 van het rechtspositiebesluit (artikel 3.1.10, derde lid van het nieuwe rechtspositiebesluit) is bepaald dat het bedrag van deze tegemoetkoming wijzigt overeenkomstig de wijzigingen die de bezoldiging van het personeel in de sector Rijk ondergaat. U bent eerder geïnformeerd over de meerjarige arbeidsvoorwaardenovereenkomst voor het personeel in de sector Rijk en de gevolgen hiervan voor de tegemoetkoming. Voor de volledigheid vermeld ik hier nogmaals dat de tegemoetkoming per 1 juli 2018 is vastgesteld op € 107,10 per jaar en dat dit met ingang van 1 juli 2019 wordt verhoogd naar € 109,24 per jaar en met ingang van 1 januari 2020 wordt verhoogd naar € 111,42 per jaar.

15. Commissieleden

In artikel 14, eerste lid, juncto artikel 2, tweede lid, van het Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden is bepaald dat de vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen per 1 januari van elk jaar wordt herzien aan de hand van het indexcijfer CAO-lonen overheid inclusief bijzondere beloningen geldend voor de maand september van het voorafgaande kalenderjaar.

post_14-12-2018

In artikel 3.4.1, eerste lid juncto derde lid, van het nieuwe rechtspositiebesluit is bepaald dat de vergoedingen voor het bijwonen van vergaderingen voor commissieleden per 1 januari van elk jaar bij ministeriële regeling worden gewijzigd overeenkomstig de procentuele wijziging van het door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde indexcijfer CAO-lonen overheid, inclusief bijzondere beloningen, geldend voor de maand september van het tweede kalenderjaar voorafgaand aan die datum ten opzichte van hetzelfde indexcijfer geldend voor de maand september van het daaraan voorafgaande kalender jaar.

Zoals beschreven in paragraaf 1, wordt in 2019 voor de laatste keer de oude systematiek gehanteerd. Zoals hiervoor reeds opgemerkt was het indexcijfer CAO lonen overheid inclusief bijzondere beloningen geldend voor de maand september 2017 bepaald op 108,5 en voor 2016 op 108,6. Deze geringe verlaging van 0,09 % is per 1 januari 2018 niet doorberekend in de vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen voor commissieleden, waarmee de bedragen voor het jaar 2018 op hetzelfde niveau gebleven zijn als de bedragen voor 2017.

Met deze verlaging moet echter nu wel rekening worden gehouden bij de berekening van de bedragen over 2019. Het indexcijfer CAO lonen overheid voor 2018 is bepaald op 112,1. Voor 2017 was dit indexcijfer 108,5. Procentueel is dat een verhoging van 3,3. De volgende berekeningswijze is thans gehanteerd. De verlaging van 0,09 % die per 1 januari 2018 niet is doorgevoerd, is nu bij de berekening van de bedragen over 2019 alsnog meegenomen. Dit is gebeurd door de bedragen van 2018 eerst te verlagen en voor de berekening van de bedragen voor 2019 op die verlaagde bedragen de verhoging van 3,3 % toe te passen.

Concreet betekent dit dat de vergoeding voor de werkzaamheden per vergadering van leden van gemeentelijke commissies genoemd in het eerste lid van artikel 14 van het Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden (artikel 3.4.1 van het nieuwe rechtspositiebesluit) per 1 januari 2019 bedraagt:

Klasse	Inwonertal	Vergoeding werkzaamheden per vergadering per 1 januari 2018	Vergoeding werkzaamheden per vergadering per 1 januari 2019
1	Tot en met 10.000	€ 60,25	€ 62,18
2	10.001-20.000	€ 66,61	€ 68,74
3	20.001-50.000	€ 79,91	€ 82,46
4	50.001-100.000	€ 98,32	€ 101,47
5	100.001-250.000	€ 125,57	€ 129,58
6	250.001-	€ 159,19	€ 164,28

16. Vragen en informatie op internet

Informatie die betrekking heeft op politieke ambtsdragers kunt u vinden op de volgende internetsite: www.politiekeambtsdragers.nl. Op deze site vindt u alle actuele wet- en regelgeving, circulaires en brochures over politieke ambtsdragers voor het Rijk, de provincie, de gemeente, de waterschappen en ook voor het

Koninkrijk en de BES-eilanden voor zover deze afkomstig is van het ministerie van BZK. U vindt hier dus niet de modelverordeningen van de VNG of de gemeentelijke of provinciale verordeningen.

Voor eventuele nadere vragen kunt u ook contact opnemen met het ministerie van BZK via postbus.helpdeskpa@minbzk.nl.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
voor deze,

R. Bagchus
Directeur Democratie en Bestuur

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88

overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

Inlichtingen bij
Dhr. J.H. ten Heggeler
telefoon 038 499 94 07
H.t.Heggeler@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Aan de raad van de gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA ZWOLLE

Onderwerp: vorm van toezicht op uw begroting 2019

Datum
18.12.2018
Kenmerk
2018/0529295
Pagina
1

Geachte raad,

Wij hebben de door u vastgestelde begroting 2019 beoordeeld. In deze brief leest u onder welke toezichtsvorm uw gemeente het komende jaar valt, waarom en wat dit voor uw gemeente betekent.

Uw gemeente valt onder het repressieve toezicht
Uw begroting is niet structureel en reëel in evenwicht. In de meerjarenraming wordt voldoende aangetoond dat het evenwicht tijdig hersteld. Dat is een voorwaarde voor het repressieve toezicht. Dit betekent dat u uw begroting zonder onze goedkeuring kunt uitvoeren.

Wat is ons opgevallen
Bij de beoordeling van de begroting van uw gemeente is ons opgevallen dat:

- uw gemeente rekening houdt met relatief forse tekorten. U heeft hiervoor maatregelen getroffen in een interventieplan, waarbij de keuze is gemaakt voor "hervormen" en "optimaliseren". Wij gaan er van uit dat u de implementatie van deze maatregelen strak blijft monitoren en worden daarvan graag op de hoogte gehouden en
- uw begroting voort bouwt op de strategische opgaven en ambities. De forse investeringen kunnen gepaard gaan met risico's voor de financiële - en begrotingspositie. Dit geldt ook voor een hoge grondpositie met langlopende exploitaties.

Verder hebben wij in zijn algemeenheid geconstateerd dat veel gemeenten worden geconfronteerd met oplopende tekorten op het sociaal domein. Die gemeenten lopen daardoor het risico minder te kunnen doen op andere terreinen zoals het IBP (energietransitie, duurzaamheid etc.) en het fysieke domein.

Wij hebben uw begroting beoordeeld aan de hand van de wettelijke criteria
Het criterium structureel en reëel evenwicht geldt voor alle gemeenten. Hoe wij dit beoordelen, kunt u lezen in de begrotingsbrief 2018 die wij u in maart 2018 hebben toegestuurd en in het landelijk Toezichtskader "Kwestie van evenwicht!". Deze brief en dit toezichtskader kunt u terugvinden op onze website http://www.overijssel.nl/bestuur/overijssel/financieel-toezicht/.

Bijlagen

Datum verzending

Wijzigingen op uw begroting stuurt u tijdig naar ons toe
Om op de hoogte te blijven van uw financiële positie, is het belangrijk dat u ons wijzigingen in uw begroting tijdig doorstuurt. Doet u dat uiterlijk 14 dagen nadat u deze heeft vastgesteld. Aan de wijziging voegt u het voorstel en het door u vastgestelde besluit toe.

Bij vragen kunt u contact opnemen met Harrie ten Heggeler
U kunt uw begroting zonder onze goedkeuring uitvoeren. Het kan zijn dat u vragen heeft over deze brief. Is dat het geval? Neem dan contact op met Harrie ten Heggeler. U kunt hem telefonisch bereiken op **038 – 499 94 07** of via de mail **H.t.Heggeler@overijssel.nl**.

Wij hebben een afschrift van deze brief verzonden aan uw college van burgemeester en wethouders.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter,
A.P. Heidema

secretaris,
B.W.A.H. Parmet

Error! Reference source not found.

De Algemene wet bestuursrecht biedt de mogelijkheid om binnen zes weken na de verzending van deze brief bezwaar in te dienen tegen dit besluit. Voor de behandeling hiervan is geen griffierecht verschuldigd. Voor inlichtingen over de bezwaarschriftprocedure kunt u zich wenden tot de medewerker van de provincie die in dit besluit is vermeld.

Wilt u in uw correspondentie met de provincie Overijssel:
- *één onderwerp per brief hanteren en*
- *het in deze brief opgenomen kenmerk vermelden.*

From: "Annemieke van der Meer" <profitmassage@planet.nl>
Date: 7 Jan 2019 02:38:47 +0100
Subject: [raad] t.a.v. de griffier

Beste griffier,

Als eerste wens ik u een **gezond** en een wijs 2019 toe.
Gezond.... gezondheid is in ieder belang.

Daarom vraag ik u aandacht voor het volgende:
Momenteel zijn telecombedrijven bezig met het uitrollen van 5G-netwerken. Waarschijnlijk bent u als gemeente ook benaderd.
Omdat diverse artsen en wetenschappers schadelijke effecten zien, proberen zij het uitrollen van het 5G-netwerk te blokkeren totdat er meer zekerheid is over de gevolgen van 5G. Meer uitleg over o.a. de gezondheidseffecten ziet u in onderstaande link van H. Moolenburgh.
Verder heeft de gemeenteraad van de Utrechtse Heuvelrug na een voorlichting omtrent o.a. slimme lantaarnpalen en 5G, begin 2018 unaniem hierop tegen gestemd. Voor meer informatie zie onderstaande link.

Ik vertrouw er op dat u een gedegen en m.n. een wijze beslissing neemt met uw (huidige) besluitvorming t.a.v. 5G cq slimme lantaarnpalen.
Dank u wel.

Met vriendelijke groet,
Annemieke van der Meer

Links:

youtube: Voorlichting gezondheidsrisico's van zendmasten door H. Moolenburgh

Gemeenteraad Utrechts stemt unaniem tegen 4G/5G/wifi

rekenschap

Zwolle

Rekenkamercommissie

Retouradres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle

Stadhuis
Grote Kerkplein 15
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon (038) 498 2216
E.Bagerman@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Aan de gemeenteraad

Onderwerp: Rekenkameronderzoek risicomanagement
Datum: 10 januari 2019

Geachte raad,

In september 2018 is de nieuwe Rekenkamercommissie (Rkc) geïnstalleerd. Inmiddels heeft de nieuwe Rkc een eerste onderzoeksonderwerp gekozen. Met deze brief informeer ik u over het gekozen onderzoeksonderwerp.

Nieuw onderzoeksonderwerp
De Rkc heeft besloten onderzoek te gaan uitvoeren naar het risicomanagement binnen de gemeente. Daarbij zijn de volgende twee hoofdvragen geformuleerd:

1. In hoeverre zijn eerdere aanbevelingen opgevolgd en geïmplementeerd?
2. In hoeverre zal het nieuwe beleid naar verwachting leiden tot een doeltreffende en doelmatige invulling van risicomanagement?

Aanleiding
De Rkc deed in 2007 al eerder onderzoek naar risicomanagement (bij grote projecten). Toen werd geconcludeerd dat het functioneren van het risicomanagement nog niet op een ‘professioneel’ niveau lag. Ook in 2015 was het risicomanagement binnen de gemeente onderwerp van een (extern) onderzoek. Naar aanleiding van de asbestproblematiek en de projectoverschrijdingen bij de herhuisvesting van de Stadkamer deed Lysias onder andere onderzoek naar de adequaatheid van de gehanteerde systematiek voor risicobeheersing. Daarbij concludeerden zij onder meer dat de opzet van risicomanagement in Zwolle in de kern adequaat was, maar dat in de uitvoering te weinig aandacht was besteed aan het doordenken van de gevolgen van de risico’s.

Op basis van het rapport van Lysias stelde het college in 2016 het verbeterplan ‘Sturing en Beheersing Projecten’. Daarnaast werd zeer recent (in november 2018) de nieuwe Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2018 vastgesteld. De Rkc ziet dit als een mooi moment om te onderzoeken in hoeverre de eerdere aanbevelingen zijn opgevolgd en geïmplementeerd. Daarbij wenst de Rkc tevens te onderzoeken of het nieuwe beleid naar verwachting zal leiden tot een doeltreffende en doelmatige invulling van het risicomanagement, met daarbij onder andere aandacht voor de werking hiervan in het Sociaal Domein.

Onderzoeksmethode
Voor de uitvoering van het onderzoek is Adviesbureau Haisma ingeschakeld. Het onderzoek zal met name bestaan uit de bestudering van documenten, het opstellen van een normenkader, het uitvoeren van risicomanagementscans en het houden van interviews met raadsleden, bestuurders en ambtenaren.

Vervolg
De Rekenkamercommissie streeft er naar het onderzoek voor het zomerreces af te ronden en het eindrapport aan de raad aan te bieden. Het college zal vervolgens in de gelegenheid worden gesteld om een bestuurlijke reactie te geven.

Met vriendelijke groet,
Rekenkamercommissie Zwolle,

Kees-Jan Groen,
Voorzitter

Marianne van Hall-Disch
Noorderstreek 44
9166 NR Schiermonnikoog

Schiermonnikoog, 13 december 2018

Aan de leden van de Gemeenteraad van Zwolle
(In afschrift aan Driezorg, Zwolle en RM Taxi)

Betreft: klacht c.q. bezwaarschrift

Beste raadsleden van de gemeente Zwolle,

Uit naam van mijn moeder, Mevrouw G.C.G. Disch-Wijnhoven, (en vele bewoners van De Havezate) richt ik mij tot u met het volgende probleem.
Mijn moeder, geboren 12-12-1927 en inwoner van uw stad, maakt al jaren gebruik van WMO-vervoer dat wettelijk door de gemeente aangeboden wordt en volkomen terecht wordt benoemd als “van deur tot deur”. Een aantal jaren ook tot volle tevredenheid!

Eenzijdig heeft Munckhof, als opdrachtnemer echter besloten om de ouderen niet meer bij de hoofdingang van De Havezate op te halen, maar alleen nog een andere ingang te bedienen. Dit betekent dat de bewoners die bij de hoofdingang wonen een fors eind moeten lopen wat voor sommigen zeer bezwaarlijk of zelfs onmogelijk is. Ik heb daarover veelvuldig contact gehad met ambtenaren van uw gemeente die hier in eerste instantie niet van op de hoogte waren. Helaas heeft mijn inspanning niet geleid tot het gewenste resultaat nl. dat Munckhof / RM Taxi weer wordt gevergd op uitvoering van het contract: vervoer “van deur tot deur”. RM Taxi heeft aangevoerd dat de hoofdingang van De Havezate niet meer bediend wordt, omdat de draai daar ter plekke tekort is (er staat inderdaad een paaltje) en er al twee maal een chauffeur schade aan een auto heeft opgelopen daar.

Ik hoop dat u allen ter plekke gaat kijken. Neem vooral uw eigen auto mee en beoordeel de situatie. Ik doe dat zelf regelmatig, maar ook vele anderen, zoals de bezorger van de Jumbo en zelfs verhuiswagens rijden gewoon vóór en nemen die draai zonder enige klacht. Je mag verwachten dat WMO-vervoer daar dan zeker komt!

Niet alleen moeten de bewoners een stuk verder lopen (en omdat dit voor hen zo moeilijk is, maken ze juist gebruik van dit vervoer!), maar er komt nog een probleem bij: hun voordeur / brievenbus/benedenbel zit niet op de plek waar RM Taxi hen komt ophalen. Dit betekent dus dat de chauffeur niet kan aanbellen om aan te geven dat hij er is. Effect daarvan is, dat mijn moeder als ze de taxi echt nodig heeft, vaak tevergeefs een half uur zit te wachten en haar (medische) afspraak vervolgens moet afzeggen. Als zij RM Taxi dan belt, krijgt ze te horen “de chauffeur is geweest, maar u was er niet”. Een van de redenen waarom het vervoer “van deur tot deur” is, lijkt mij juist ook: dat de chauffeur aanbelt bij het betreffende huisnummer om te laten weten dat hij voor de deur staat.

Volkomen onnodig worden mijn moeder en de andere bewoners van De Havezate belemmerd in hun mogelijkheden om zelfstandig te functioneren. En dat terwijl de gemeente Zwolle veel gemeenschapsgeld uitgeeft aan de WMO-taken. Ik maak bezwaar tegen het feit, dat de gemeente de WMO-vervoerder toestemming heeft gegeven om deze groep inwoners (waarvoor dit vervoer bedoeld is!) niet meer te bedienen. Omwille van de impact die dit op de levens van ouderen heeft en daardoor de urgentie hoop ik op zeer korte termijn van u te horen. En -zoals ik ook al tegen mevrouw Anema gezegd heb, die het WMO vervoer ambtelijk in haar portefeuille heeft-: de enige uitkomst die acceptabel is, is dat de WMO taxi weer ook vanaf de hoofdingang van De Havezate vertrekt!

In afwachting van uw antwoord,
Met vriendelijke groeten,

Marianne van Hall-Disch

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen SP,CDA,D66 en PvdA over afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda
portefeuillehouder	
informant	Beek, Herma van de (2079)
medeopstellers	
afdeling	Concernstaf
bijlagen	Voorstel: Beantwoording artikel 45 vragen SP,CDA,D66 en PvdA over afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda Bijlage: Informatienota Regio Zwolle - update HCA V2 (2) Bijlage: Persbericht HCA - november 2018 V2 Bijlage: SP - CDA - D66 - PvdA - Afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
De beantwoording van Artikel 45 vragen van de SP, CDA, D66 en PvdA over de afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda (19-11-2018)

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 23 november 2018

Onderwerp	Human Capital Agenda Regio Zwolle
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder R. de Heer

Informant N. van Oostveen
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling / SZ
Telefoon 038 498
Email N.van.Oostveen@zwolle.nl

Bijlagen Informatienota Regio Zwolle update HCA
Persbericht HCA

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
De beantwoording van Artikel 45 vragen van de SP, CDA, D66 en PvdA over de afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda (19-11-2018)

Datum 23 november 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding

De fracties van de SP, CDA, D66 en PvdA hebben schriftelijke vragen gesteld op 19 november 2018 over de afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda. In deze informatienota geven wij antwoord op deze vragen, die hieronder per punt worden beantwoord.

Kernboodschap

1. Wat zijn de argumenten van het kabinet om de Human Capital Agenda niet te selecteren?

We hebben in de regio hard gewerkt aan een goed plan met veel draagvlak en samenwerkingskracht van alle partners in de Regio Zwolle. Vrijdag 16 november jongstleden heeft ons formeel het bericht bereikt dat wij helaas niet behoren tot de gehonoreerde aanvragen van de RegioDeals. De redenen voor afwijzing zijn als volgt, aangegeven door het ministerie van LNV:

- Eerste ronde gehaald – van 88 naar 25 aanvragen teruggebracht.
- Tweede ronde behoorden we tot de 25 kansrijke aanvragen met complimenten voor het plan.
- Wel dringend en positief advies om mee te doen aan de tweede tranche (LNV biedt daartoe ondersteuning en aanscherping) vanaf medio mei 2018.
- Criteria voor afwijzing: net niet door brede welvaart (CBS) criteria gekomen, per landsdeel gewogen en budgettair (aanvragen zijn gehalveerd).
- Verder is de toekenning een politiek bestuurlijke afweging geweest.

2. Op welke wijze heeft het college de lobby van dit dossier vormgegeven, welke leerervaringen heeft de afwijzing opgeleverd en bent u van mening dat de lobby voor regio Zwolle geïntensiveerd moet worden?

Er heeft een intensieve lobby plaatsgevonden. Startende op 29 januari 2018 tijdens de Regio Zwolle bijeenkomst in Den Haag in de aanwezigheid van Tweede Kamer leden, diverse ambtenaren van departementen BZK en EZK alsmede de voorzitter VNO-NCW. De lobby is gecontinueerd in april 2018, na uitwerking van de eerste contouren van de aanvraag, en heeft een delegatie uit de regio Zwolle (ondernemers, SER Overijssel, onderwijs, gemeenten en Provincie Overijssel) een werkbezoek afgelegd aan de SER, VNO-NCW en MKB Nederland en een delegatie van de betrokken departementen (LNV, SZW, OCW en EZK). Na dit werkbezoek zijn diverse contactmomenten geweest ambtelijk en bestuurlijk. Regio Zwolle is in de maanden september – oktober 2018 de lobby gaan versterken met de inzet van diverse bestuurders. Intensieve samenwerking heeft opgeleverd dat we tot de top 25 van aanvragen behoorden. In komend jaar wordt de lobby voor Regio Zwolle geïntensiveerd vanuit het Regio Zwolle Bureau. Voor de aanvraag in de derde tranche van de RegioDeal start de lobby direct in januari 2019.

3. Kunt u aangeven wat het afwijzen van de aanvraag betekent voor de tijdsplanning, afspraken, ambities en doelen van de Human Capital Agenda?

Komend jaar is het jaar dat de praktische uitvoering van het programma van de Human Capital Agenda van start gaat. De planning is en blijft vooralsnog dat de sectorale en subregionale aanpak wordt gecontinueerd. Via een aanjaagteam worden de eerste actieplannen in het eerste kwartaal 2019 opgeleverd. Een van de uitkomsten is dat de eerste projectplannen en mogelijke aanvragen uitgewerkt zijn om in te dienen van bij het Ontwikkelfonds.
Tegelijkertijd zijn dan ook de criteria voor het Ontwikkelfonds uitgewerkt en geklankbord met werkgevers – werknemers. In het tweede kwartaal 2019 is het mogelijk om aanvragen in te dienen om het Ontwikkelfonds te benutten. De eerste beoordeling volgt direct daarna. Zodat de eerste projecten voor de zomer van start kunnen.

4. Wat zijn de gevolgen op korte termijn voor de inspanningen om werkgevers met vacatures en werkzoekenden te ondersteunen?

Er zijn geen gevolgen op korte termijn voor de inspanningen om werkgevers met vacatures en werkzoekenden te ondersteunen. Los van het aanjaagteam HCA is het Werkgeversservicepunt Regio Zwolle actief. De genoemde dienstverlening behoort tot hun dagelijkse werkzaamheden. De inspanningen blijven evenredig groot en aanwezig op de 'korte termijn' vraag.

5. Kan Zwolle opnieuw een aanvraag indienen voor de derde tranche van de Regio Deals? Zo ja, wat is de planning daarvan en hoe verwacht u een aanvraag te maken die wel succes zal hebben in Den Haag?

Regio Zwolle kan opnieuw een aanvraag indienen voor de derde tranche van de RegioDeals. De verwachting is dat deze vanaf mei 2019 opengesteld wordt. Het ministerie van LNV is bereid om de regio te helpen bij de doorontwikkeling van de aanvraag. Er is reeds aangegeven vanuit Zwolle om deze ondersteuning te willen benutten.

6. Nu er geen geld vanuit het Rijk beschikbaar komt wat is 'plan B'? Hoe denkt het college de benodigde financiën te gaan regelen?

Los van de bijdrage van het Rijk blijft de opgave groot en urgent voor de regio. De regionale inzet en beschikbaar gestelde middelen van de gemeenten in de Regio Zwolle en Provincie Overijssel blijven overeind. Evenals de co-financieringsmiddelen door ondernemers en onderwijs. Om dit commitment extra kracht bij te zetten heeft de Provincie Overijssel 1 miljoen euro toegezegd in 2019. Dit bedrag wordt gematched door de bijdragen van gemeenten, waaronder de gemeente Zwolle. Daarmee kan het programma in het eerste kwartaal van 2019 van start.

7. Ziet u andere mogelijkheden om externe (co)financiering aan te trekken (bijv. extra geld van de Provincie Overijssel of uit EU fondsen)?

In het voorjaar 2019 wordt verkend of het mogelijk is om andere externe (co)financiering hierbij te betrekken.

Openbaarheid
Deze nota is openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 51454

Onderwerp Beantwoording artikel 45 vragen SP,CDA,D66 en PvdA over afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 27-11-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

Informatienota voor de raad

Datum 23 november 2018

Onderwerp	Human Capital Agenda - Regio Zwolle
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder

Informant
Afdeling
Telefoon
Email
Bijlagen

We stellen u voor kennis te nemen van:
de afwijzing van de RegioDeal – Investeren in mensen voor de Regio Zwolle.

Inleiding
De economische groei van de Regio Zwolle nu en in de toekomst valt en staat met de beschikbaarheid van mensen die kunnen – willen werken. Het gaat om de verbinding tussen een sociaal – economische agenda waarbij opleiden en ontwikkelen van werkgevers, werknemers en werkzoekenden centraal staat. Het programma draait om drie verbindende doelen: beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit. Overheden, ondernemers, onderwijsinstellingen, vakbewegingen en het UWV werkbedrijf bundelen binnen de HCA de krachten. Als integrale partners wordt gewerkt aan de vraag van werkgevers én aan het gehele arbeidspotentieel van de regio. Ieder talent telt mee, ook de kwetsbare doelgroepen op de arbeidsmarkt: de juiste mensen op de juiste plek. De Human Capital Agenda in de Regio Zwolle bestaat uit twee sporen: 1) inhoudelijk programma en implementatie daarvan en 2) financiering. In deze informatienota treft u meer informatie over de voortgang van beide sporen.

Kernboodschap
Binnen de Human Capital Agenda werken we aan oplossingen voor vandaag én – vooral - het leggen van een basis voor de oplossingen van morgen op de arbeidsmarkt. Alle partners staan volledig achter de agenda en hebben opdracht gegeven om dit programma door te ontwikkelen naar een concrete aanpak. In 2019 dient het programma klaar te staan qua inhoud en implementatie. De financiering bestaat uit drie onderdelen: regiogemeenten, Provincie Overijssel en het Rijk. Met betrekking tot de regiogemeenten is budget meerjarig gereserveerd. Provincie Overijssel investeert in 2019 1 miljoen euro vooruitlopend op de meerjarige co-financiering van 6 miljoen euro. Met betrekking tot het Rijk is de RegioDeal (tweede tranche) niet toegekend. Naar verwachting kan in mei 2019 meegedaan worden aan de derde tranche van de RegioDeal. Regio Zwolle sorteert hier in de komende periode op voor.

Spoor 1. Inhoud programma en implementatie
In 2019 gaat het programma van de Human Capital Agenda van start. Het programma wordt verder uitgewerkt en geconcretiseerd met als onderdelen: sectorale – subregionale aanpak, het ontwikkelfonds, kennis- en onderzoeksprogramma alsmede de campagne. Uitvoering geschiedt door een klein organisatieteam. Inzet is nodig van alle stakeholders en partners. Specifiek voor de concretisering van de agenda zijn aanjaagteams HCA ingesteld. De teams zijn in gesprek met meer dan 50 werkgevers uit zeven sectoren: Creactieve Industrie, Energietransitie, Techniek, Bouw, Onderwijs – lerarentekort, E-commerce en Zorg – Welzijn. Bij de uitvraag worden ook 200 werkgevers bevraagd op hun vraagstukken rondom beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit. Als voorbeeld: in de subregio Meppel – Staphorst – Steenwijkerland – Westerveld wordt een subregionaal actieplan ontwikkeld met het aanjaagteam. De eerste uitkomsten worden in het eerste kwartaal 2019 verwacht. In het eerste kwartaal 2019 zijn dan ook de criteria voor het Ontwikkelfonds uitgewerkt en geklankbord met werkgevers – werknemers. In het tweede kwartaal 2019 is het mogelijk om aanvragen in te dienen om het Ontwikkelfonds te benutten. De eerste beoordeling volgt direct daarna. Zodat de eerste projecten voor de zomer van start kunnen.

Datum 23 november 2018

Spoor 2. Financiering
De Human Capital Agenda wordt gefinancierd door regiogemeenten, Provincie Overijssel en het Rijk. Het grootdeel van de regiogemeenten heeft aangegeven meerjarig financiering te reserveren in de begroting. De gemeentelijke financiële bijdrage is hiermee geregeld. Daarnaast heeft het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Overijssel recent een voorstel gedaan aan de Provinciale Staten om de bijdrage van de regiogemeenten te matchen. De Provincie Overijssel investeert in 2019 al 1 miljoen euro (extra) voor de start van het programma. Financiering vanuit het Rijk laat vooralsnog op zich wachten. De RegioDeal (tweede tranche) procedure is overtekend qua aantal aanvragen (88 aanvragen, slechts 12 toegekend) en budget (1,2 miljard euro gevraagd – 215 miljoen euro beschikbaar). Vanuit het Landsdeel Oost zijn 15 aanvragen ingediend. Regio Zwolle zit niet bij de toegekende aanvragen in de Tweede Tranche. Vanuit het Rijk is de feedback: aanscherping is nodig op de uitwerking van het begrip 'Brede Welvaart'. Door het ministerie van LNV is de Regio Zwolle uitgenodigd om een aanvraag in te dienen voor de derde tranche. Voor de aanvraag in de derde tranche van de RegioDeal start de lobby direct in januari 2019. De centrumgemeente Zwolle is voor 2019 in gesprek met o.a. het ministerie van SZW om te verkennen of het mogelijk is om landelijke middelen te benutten. Met werkgevers en private fondsen als de O&O fondsen wordt daarnaast verkend hoe zij kunnen bijdragen. Hoe groter de overheidsfinanciering, des te groter de bijdrage van werkgevers en O&O fondsen in de matching op projectplannen.

Communicatie
- Persbericht (zie bijlage)
- Bestuurders van alle samenwerkende partners zijn geïnformeerd per e-mailbericht
- Alle betrokkenen van samenwerkende partners worden geïnformeerd per nieuwsbrief
- Werkgevers, werknemers en werkzoekenden worden geïnformeerd middels een campagne (uitwerking volgt)
- Actuele ontwikkelingen zijn te volgen op de website www.tafelvanderegiozwolle.nl.

Vervolg
Het programmteam en dagelijks bestuur van de Tafel van de Regio Zwolle treden gezamenlijk in overleg over de vervolgstappen zodat het programma in het eerste kwartaal 2019 van start gaat.

Openbaarheid
Deze nota is openbaar.

PERSBERICHT

Human Capital Agenda - Regio Zwolle van start in 2019

De Human Capital agenda is zeer urgent. Een tekort aan goed opgeleide medewerkers moet op alle manieren voorkomen worden. Met de Human Capital Agenda start de Regio Zwolle in 2019 een breed werkgelegenheids- en arbeidsmarktoffensief voor alle mensen, op alle opleidingsniveaus en in alle sectoren. Binnen de Human Capital Agenda werken partners aan oplossingen voor vandaag en die van morgen. Het draait om beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit van zoveel mogelijk inwoners uit de Regio Zwolle.

Regio Zwolle investeert meerjarig in de Human Capital Agenda, een programma dat zich richt op het tekort aan goed opgeleide medewerkers in de Regio Zwolle. In de uitvoering gaat het om beschikbaarheid van voldoende medewerkers, wendbaarheid van medewerkers en inclusiviteit. Ieder talent telt in de regio Zwolle. De Tafel is een werkgroep die zich richt op het vormgeven van een sociaal - economische agenda en uitvoeringsprogramma. Hierin doen gemeenten, provincies, onderwijs, ondernemers en kennisinstellingen uit Regio Zwolle mee.

Het programma wordt verder uitgewerkt en geconcretiseerd met als onderdelen: sectorale – sub regionale aanpak, het ontwikkelfonds, kennis- en onderzoeksprogramma alsmede de campagne. Uitvoering geschiedt door een klein organisatieteam. Inzet is nodig van alle stakeholders en partners. Specifiek voor de concretisering van de agenda zijn aanjaagteams HCA ingesteld. De teams zijn in gesprek met meer dan 50 werkgevers uit zeven sectoren: Creatieve Industrie, Energietransitie, Techniek, Bouw, Onderwijs – lerarentekort, E-commerce en Zorg – Welzijn. Bij de uitvraag worden ook 200 werkgevers bevraagd op hun vraagstukken rondom beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit. In 2019 worden ook andere sectoren bevraagd. Zo wordt in de subregio Meppel – Staphorst – Steenwijkerland – Westerveld wordt een actieplan ontwikkeld door werkgevers, gemeenten en onderwijsinstellingen. Voor de sector Techniek werken partners samen in het succesvol benutten van de Overijsselse Techniek uitdaging waarbij 450 vouchers beschikbaar zijn voor werkzoekenden, werknemers en mensen die graag het onderwijs in gaan als docent. De eerste uitkomsten van het aanjaagteam worden begin 2019 verwacht. Dan is ook de werking van het Ontwikkelfonds gereed en is deze te benutten voor projectaanvragen uit de regio.

De Human Capital Agenda wordt gefinancierd door regiogemeenten, Provincie Overijssel en waar mogelijk door het Rijk. Zowel de regiogemeenten als de Provincie Overijssel maken dit programma mogelijk. Financiering vanuit het Rijk laat vooralsnog op zich wachten. De RegioDeal is niet toegekend voor de Regio Zwolle. Samen met de Provincie Overijssel wordt in de komende weken bepaald welke stappen gezet kunnen worden. Daarbij wordt het Rijk nadrukkelijk uitgenodigd om te kijken of zij op andere wijze alsnog een bijdrage kan leveren.

Voor het Landsdeel Oost zijn toegekend: Twente, Achterhoek en FoodValley. Ook toegekend als RegioDeals, met een bijdrage van de Envelop, zijn: RegioDeal Flevoland (gemeenten Urk en Noordoostpolder) en Zuid- en Oost-Drenthe (gemeenten Aa en Hunze, Borger – Odoorn, Coevorden, Emmen, Hoogeveen, Hardenberg en Provincie Drenthe).

Einde bericht

Noot voor de reactie

Meer informatie kunt u contact opnemen met <<contactgegevens lokaal toevoegen>> .

Artikel 45-vragen

Van: De Oppositie
Aan: College van B&W
Onderwerp: Afwijzing aanvraag Regio Deals Human Capital Agenda
Datum: 19-11-2018

Inleiding
Zwolle heeft een aanvraag ingediend voor (Co)financiering van het Rijk vanuit het geld van de genoemde “Regio Deals” voor onze arbeidsmarkt en werkgelegenheidsplannen (“Human Capital Agenda”). In een brief aan de Tweede Kamer van vrijdag 16 november heeft minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) aangegeven dat de Zwolse Human Capital Agenda niet is geselecteerd voor de tweede tranche van de Regio Deals en Zwolle dus geen geld vanuit Den Haag krijgt voor deze plannen.[1]

De oppositie partijen maken zich zorgen over de toekomst van de financiering van de Human Capital Agenda. Er moeten in de toekomst nog grote investeringen gedaan worden, terwijl er met de begroting 2019 een groot deel van de beschikbare middelen al zijn toegewezen.

Dit brengt ons tot de volgende vragen:

1. Wat zijn de argumenten van het kabinet om de Human Capital Agenda niet te selecteren?

2. Op welke wijze heeft het college de lobby van dit dossier vormgegeven, welke leerervaringen heeft de afwijzing opgeleverd en bent u van mening dat de lobby voor regio Zwolle geïntensiveerd moet worden?

3. Kunt u aangeven wat het afwijzen van de aanvraag betekent voor de tijdsplanning, afspraken, ambities en doelen van de Human Capital Agenda?

4. Wat zijn de gevolgen op korte termijn voor de inspanningen om werkgevers met vacatures en werkzoekenden te ondersteunen?

5. Kan Zwolle opnieuw een aanvraag indienen voor de derde tranche van de Regio Deals? Zo ja,wat is de planning daarvan en hoe verwacht u een aanvraag te maken die wel succes zal hebben in Den Haag?

6. Nu er geen geld vanuit het Rijk beschikbaar komt wat is ‘plan B’? Hoe denkt het college de benodigde financiën te gaan regelen?

7. Ziet u andere mogelijkheden om externe (co)financiering aan te trekken (bijv. extra geld van de Provincie Overijssel of uit EU fondsen)?

---

1 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/11/16/kamerbrief

Wij verzoeken u deze vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden.

SP	CDA	D66	PvdA
Brammert Geerling	Jan Nabers	Claudia van Bruggen	Patty Wolthof

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks - 'gevolgen sluiting De Werkelaar'
portefeuillehouder	Klaas Sloots
informant	Stevens, Marc (2212)
medeopstellers	
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
bijlagen	Voorstel: Informatienota beantwoording artikel 45 vragen 'gevolgen sluiting De Werkelaar' Bijlage: GroenLinks - Gevolgen sluiting dagbesteding De Werkelaar

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
De beantwoording van de artikel 45 vragen van de fractie van Groenlinks inzake ‘gevolgen sluiting De Werkelaar’.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 4 december 2018

Onderwerp	Artikel 45 vragen 'gevolgen sluiting De Werkelaar'
Versienummer	V1.

Portefeuillehouder K. Sloots

Informant RM Stevens
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling / OW
Telefoon 038 498 2212
Email RM.Stevens@zwolle.nl

Bijlagen
1. Artikel 45 vragen fractie GroenLinks

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording van de artikel 45 vragen van de fractie van Groenlinks inzake ‘gevolgen sluiting De Werkelaar’.

Inleiding
De fractie van Groenlinks heeft naar aanleiding van berichten in de media vragen gesteld over de sluiting van dagbestedingslocatie De Werkelaar van het RIBW.

Kernboodschap
Het college heeft de vragen als volgt beantwoord:
1. Was de gemeente al langer op de hoogte van het voornemen van de RIBW GO om de Werkelaar te sluiten? Is toen getracht tot een oplossing te komen?
Nee. De gemeente is voor het eerst geïnformeerd op de dag dat het persbericht naar buiten werd gebracht. Er is dus ook niet gezocht naar een oplossing. Wel is met de RIBW afgesproken dat de RIBW samen met andere aanbieders zal zorgdragen voor een nieuwe en passende dagbestedingsplek voor de deelnemers van De Werkelaar.

2 .De RIBW GO laat in de pers weten dat de locaties verliesgevend zijn. Komt dat verlies (voor een deel) doordat de gemeente onvoldoende budget ter beschikking stelt? Heeft de gemeente – op grond van de daarop ziende algemene maatregel van bestuur – onderzocht of wij een reële kostprijs betalen?
De RIBW krijgt net als andere gecontracteerde aanbieders van dagbesteding in Zwolle een vergoeding per dagdeel, per cliënt. Ter voorbereiding op de aanbesteding van Goede dagen & perspectief hebben wij onderzocht of wij, door middel van een quick scan bij andere gemeenten, een reële tariefstelling voor de aanbieders van dagbesteding hanteren. Dat blijkt het geval te zijn.

3. Wat gebeurt er nu met de cliënten die werkzaam waren op deze locatie? Zijn er voor deze cliënten voldoende passende werkplekken elders in Zwolle beschikbaar? Hoe spant de gemeente zich daarvoor in?
Voor de cliënten die werkzaam zijn op locatie De Werkelaar worden passende (werk)plekken gezocht. Dat gebeurt in samenwerking met andere aanbieders van dagbesteding in Zwolle, werkgevers en met partijen zoals Tiem en DOC 24. Als gemeente worden we door de RIBW periodiek op de hoogte gehouden van de vorderingen van herplaatsing.

4. Wat zijn de gevolgen voor de samenwerkingspartners Frion en WEZO? Dreigt het voordeel van de integrale samenwerking nu niet te vervallen?
De RIBW laat weten dat de samenwerking met Frion en Tiem (WEZO/WRA) gehandhaafd blijft. Er zijn meer locaties en projecten waarop wordt samengewerkt. Omdat er kwalitatief en kwantitatief voldoende passende dagbestedingsplekken zijn, zijn de gevolgen voor Frion en TIEM niet groot.

5. Met het wegvallen van een belangrijke locatie voor dagopvang, daalt het aantal plekken significant. Is het college bereid te onderzoeken of, naast de net gecontracteerde partijen, in 2019 ook met andere partijen (subsidie)overeenkomsten kunnen worden aangegaan?
De veronderstelling dat het aantal plekken ‘dagopvang’ daalt is niet juist. Er zijn voldoende mogelijkheden in Zwolle om een passende invulling van de dag te krijgen. Daar komt nog bij dat we samen met de 24 gecontracteerde partijen in het kader van ‘Goede dagen en perspectief’ vanaf 1 januari 2019 uitvoering geven aan het zogenoemde ‘collectiviseren’. In pilots gaan gecontracteerde aanbieders dagbesteding samenwerken met partijen in het maatschappelijk voorveld met als doel meer inwoners een zinvolle daginvulling te geven, de zwaarte van de ondersteuning in lijn te brengen met de ondersteuningsvraag en meer vraaggericht te werken. Wij zien in het kader van Goede dagen &

perspectief geen aanleiding om met andere dan de gecontracteerde en gesubsidieerde partijen overeenkomsten aan te gaan.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang	
Kenmerk	51752
Onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks - 'gevolgen sluiting De Werkelaar'

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 11-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

GROENLINKS

Vragen o.b.v. art. 45 reglement van orde

Aan:	College van B&W
Van:	GroenLinks Zwolle, Remko de Paus
Datum:	9 november 2018
Onderwerp:	Sluiting dagbesteding

Gevolgen sluiting dagbesteding De Werkelaar

Geacht College,

De Stentor en RTV Focus meldden eerder deze week dat de RIBW Groep Overijssel per 1 januari 2019 vier dagbestedingslocaties sluit, waaronder De Werkelaar in Zwolle. Honderden cliënten zijn hiervan de dupe. In de media toont de cliëntenraad zich bezorgd, over de sluiting en over het tempo waarin cliënten een nieuwe plek moeten zoeken. De vertegenwoordiger van de cliëntenraad die wordt geciteerd, stelt: “Zij hebben moeite met veranderingen en zijn gehecht aan hun vaste werkplek.”

Bij de oprichting waren alle partijen, inclusief de gemeente, enthousiast. In De Werkelaar werken WEZO, Focus en de RIBW Groep Overijssel (RIBW GO) samen. De kadernota dagbesteding (van voor 2015) werd de voorziening als wenkend voorbeeld aangehaald: “Het Zwols project “de Werkelaar” bevestigt de mogelijkheid om de doelgroepen van nu nog gescheiden voorzieningen integraal samen te laten werken. Ongeacht herkomst wordt in één werkruimte onder toezicht van begeleiders met verschillende achtergronden het beschikbare werkaanbod verwerkt.”

Wij maken ons met het sluiten van de voorziening grote zorgen over de groep cliënten die nu hun vertrouwde plek en vertrouwde collega’s kwijt zullen raken.

Dit brengt ons tot de volgende vragen:

1. Was de gemeente al langer op de hoogte van het voornemen van de RIBW GO om de Werkelaar te sluiten? Is toen getracht tot een oplossing te komen?
2. De RIBW GO laat in de pers weten dat de locaties verliesgevend zijn. Komt dat verlies (voor een deel) doordat de gemeente onvoldoende budget ter beschikking stelt? Heeft de gemeente – op grond van de daarop ziende algemene maatregel van bestuur – onderzocht of wij een reële kostprijs betalen?
3. Wat gebeurt er nu met de cliënten die werkzaam waren op deze locatie? Zijn er voor deze cliënten voldoende passende werkplekken elders in Zwolle beschikbaar? Hoe spant de gemeente zich daarvoor in?
4. Wat zijn de gevolgen voor de samenwerkingspartners Frion en WEZO? Dreigt het voordeel van de integrale samenwerking nu niet te vervallen?
5. Met het wegvallen van een belangrijke locatie voor dagopvang, daalt het aantal plekken significant. Is het college bereid te onderzoeken of, naast de net gecontracteerde partijen, in 2019 ook met andere partijen (subsidie)overeenkomsten kunnen worden aangegaan?

Namens de fractie van GroenLinks Zwolle,

Remko de Paus

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen amendement Omtzigt
portefeuillehouder	Klaas Sloots
informant	Pierik, Mark (2163)
medeopstellers	
afdeling	Financiën
bijlagen	Voorstel: Informatienota beantwoording artikel 45 vragen amendement Omtzigt Bijlage: CDA - Amendement Omtzigt

Voorgesteld besluit raad

Kennis te nemen van de beantwoording van de door het CDA gestelde artikel 45 vragen over het amendement Omtzigt.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 30 november 2018

Onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen amendement Omtzigt
Versienummer	

Portefeuillehouder Klaas Sloots

Informant M.A. Pierik
Afdeling Financiën / AF
Telefoon 038 498 2163
Email M.Pierik@zwolle.nl

Bijlagen Artikel 45 vragen amendement Omtzigt

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording van de door het CDA gestelde artikel 45 vragen over het amendement Omtzigt.

Datum 30 november 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding
De CDA-fractie heeft artikel 45 vragen gesteld over het amendement Omtzigt. Met deze informatienota informeren we u en geven antwoord op de gestelde vragen.

Kernboodschap
Dit aangenomen amendement maakt het mogelijk dat gemeenten voor sportaccommodaties, dorpshuizen, andere sociaal belang behartigende instellingen zoals de lokale muziekvereniging of de scouting, en goede doelen, het lagere OZB tarief voor woningen mogen toepassen in plaats van het huidige hogere tarief voor niet-woningen.

Hieronder geven we antwoord op de vragen van het CDA
1. Bent u op de hoogte van de mogelijkheden die het amendement Omtzigt
es (35026, nr. 52) biedt?

Wij zijn op de hoogte van de mogelijkheden. Momenteel is de VNG nog wel aan het bezien hoe dit amendement juridisch goed verwerkt kan worden in de verordeningen.

2. Deelt u de mening dat het onrechtvaardig is dat een vrijwilligersorganisatie,
zoals een sportvereniging of scoutingclub een hoger OZB-tarief betaalt dan een
gewoon huishouden?

De door u genoemde organisaties betalen al jaren, conform huidige wetgeving, het niet-woning tarief. Er is in het verleden bewust voor gekozen alleen de sportvelden vrij te stellen van OZB. Daarnaast zijn wij van mening dat de huidige manier van OZB in combinatie met onze subsidiemogelijkheden evenwichtig is.

Het overhevelen van de door u genoemde organisaties naar het woningen-tarief heeft als gevolg dat er minder OZB inkomsten zullen zijn. Afhankelijk van hoe breed deze regeling toegepast zal worden gaat het om een bedrag tussen de 100.000,-- en 500.000,-- aan minder OZB. De range van de lagere opbrengsten is zo groot omdat het erg lastig is om te bepalen wat hier wel en niet onder dient te vallen. Waar leg je de grens tussen vrijwilligersorganisatie, semi-commercieel en commercieel.

Voor deze lagere OZB opbrengsten dient dekking gevonden te worden. Dit kan door de OZB extra te verhogen tussen de 0,5 en 3% of te komen met alternatieve dekking.

Mocht het doel zijn om organisaties te ondersteunen dan zijn wij van mening dat dit beter plaats kan vinden door subsidiëring. De gemeente heeft dan meer mogelijkheden om via de subsidiëring te sturen.

3. Deelt u de mening dat deze organisaties van wezenlijk belang zijn voor de sociale cohesie en de gemeenschap in onze gemeente?

Dit onderschrijven wij. Organisaties worden daarom op dit moment al ondersteund zoals de subsidies die wijkcentra en dorpshuizen ontvangen in hun totale exploitatie en de gesubsidieerde huurprijzen van sportaccommodaties.

. 4. Bent u bereid de OZB verordening van de gemeente aan te passen en sportclubs, scoutingverenigingen, speeltuinverenigingen, dorps-en buurthuizen en andere **ANSI** en SBBI's onder het lage OZB tarief te brengen?

Datum 30 november 2018

Gezien de financiële gevolgen, verwoord onder punt 2, zijn wij niet bereid een voorstel tot aanpassing van de OZB verordening aan te bieden aan de raad.

Openbaarheid
Deze informatie is openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 51992

Onderwerp Beantwoording artikel 45 vragen amendement Omtzigt

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 11-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

Artikel 45 vragen amendement Omtzigt

Geacht college,

Graag zou ik namens de CDA-fractie de volgende schriftelijke vragen stellen:

Op 14 november nam de Tweede Kamer het amendement Omtzigt cs (35026, nr. 52) aan.

1. Bent u op de hoogte van de mogelijkheden die het amendement Omtzigt cs (35026, nr. 52) biedt?

2. Deelt u de mening dat het onrechtvaardig is dat een vrijwilligersorganisatie, zoals een sportvereniging of scoutingclub een hoger OZB-tarief betaalt dan een gewoon huishouden?

3. Deelt u de mening dat deze organisaties van wezenlijk belang zijn voor de sociale cohesie en de gemeenschap in onze gemeente?

4. Bent u bereid de OZB verordening van de gemeente aan te passen en sportclubs, scoutingverenigingen, speeltuinverenigingen, dorps-en buurthuizen en andere ANBI en SBBI's onder het lage OZB tarief te brengen?

5. Kunt u deze vragen binnen 3 weken beantwoorden?

Met vriendelijke groet,

Margriet Boersma
CDA Zwolle

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen D66, ChristenUnie en GroenLinks inzake vuurwerk
portefeuillehouder	Henk Jan Meijer
informant	Ivens, Maarten (2427)
medeopstellers	
afdeling	Fysieke Leefomgeving
bijlagen	Voorstel: Informatienota beantwoording artikel 45 vragen fracties D66, ChristenUnie en GroenLinks - Vuurwerk

Voorgesteld besluit raad

Kennis te nemen van de beantwoording van de artikel 45 vragen over vuurwerk zoals in de informatienota voor de raad is verwoord.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 5 december 2018

Onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen over vuurwerk
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder drs. H.J. Meijer

Informant M.J. Ivens
Afdeling Fysieke Leefomgeving
Telefoon 038 498 2427
Email M.Ivens@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording door het college van de artikel 45 vragen van de fracties van D66, ChristenUnie en GroenLinks over vuurwerk

1. Hoe vaak is de politie bij de voorgaande jaarwisseling in Zwolle handhavend opgetreden? En waaruit bestornd dat optreden precies?
Tijdens de jaarwisseling 2017/2018 hebben er in totaal 4 aanhoudingen plaatsgevonden tijdens de uitgaansnacht van oud&nieuw. 2x voor het niet voldoen aan een bevel op vordering, eenmaal voor mishandeling en eenmaal voor belediging. Daarmee was de situatie naar het oordeel van de politie vergelijkbaar met een “normale” zaterdagnacht in het uitgaansweekend.

2. Hoe vaak was vuurwerk onderdeel van geweld tegen hulpverleners en handhavers tijdens de voorgaande jaarwisseling in Zwolle?
Hiervan was geen sprake tijdens de jaarwisseling 2017/2018.

3. Kunt u aangeven in welke wijken en buurten van Zwolle de overlast door vuurwerk het grootst was?
Uit cijfers van de politie over een periode van 16 dagen (22 december 2017 t/m 6 januari 2018) blijkt dat het aantal meldingen over vuurwerkoverlast in Ittersummerlanden (10) en Stadshagen Schoonhorst (7) het grootst was.

4. Bent u bereid de komende jaarwisseling te inventariseren in welke wijken en buurten de overlast het grootst is? Zo ja, wilt u de gemeenteraad in het voorjaar van 2019 informeren over de resultaten?
Zoals elke jaarwisseling registreert de politie het aantal meldingen over vuurwerkoverlast. Het college zal de raad hierover vervolgens in het voorjaar informeren.

Vraag 5 t/m 9.
Deze vragen gaan over het inzetten van specifieke maatregelen om vuurwerkoverlast te beheersen, vooruitlopend op een analyse van de aard en omvang van vuurwerkoverlast. Het college zal, zoals aangegeven bij het antwoord op vraag 4, in het voorjaar de raad hierover informeren. Daarbij zal het college ook bij andere gemeenten nagaan wat de ervaringen zijn met de inzet van vuurwerkvrije zones en een centrale vuurwerkshow. Het college biedt deze informatie vervolgens bij de raad aan in de vorm van een opinienota, waarna de raad zich kan uitspreken over het vervolg.

Het is goed om hierbij te vermelden dat er in 2015 op verzoek van de raad een uitgebreid onderzoek heeft plaatsgevonden naar vuurwerkoverlast in Zwolle. Dit onderzoek bestond uit een analyse van de geregistreerde vuurwerkoverlast, het benaderen van het burgerpanel en gesprekken op wijkniveau met bewoners en professionals.

In een informatienota van 3 december 2015 heeft het college de raad hierover geinformeerd. In deze nota concludeerde het college het volgende:
Een van de beschikbare instrumenten is het instellen van zgn. vuurwerkvrije zones in kwetsbare gebieden door het college. De Algemene Plaatselijke Verordening biedt hiervoor de mogelijkheid. Vuurwerkvrije zones kunnen ingesteld worden op tijdstippen dat het afsteken van vuurwerk is toegestaan. Volgens landelijke regelgeving is dat op 31 december vanaf 18:00 uur t/m 1 januari 02.00 uur. Zoals hierboven is aangegeven blijkt echter uit het burgerpanelonderzoek dat de meeste overlast wordt ervaren op tijdstippen dat het afsteken van vuurwerk niet is toegestaan namelijk voor 31 december 18:00 uur en na 1 januari 02:00 uur. Het instellen van vuurwerkvrije zones zal daarom weinig bijdragen aan de beperking van overlast. Andere instrumenten zoals meer handhaving door de

politie of het organiseren van vuurwerkshows op wijkniveau hebben naar verwachting beperkte effectiviteit.

Dergelijke maatregelen leiden naar het oordeel van het college hooguit tot verplaatsen van overlast of tot concentratie daarvan in een beperkte tijdsperiode. Hierbij verwijst het college tevens naar een eerdere beantwoording van artikel 45 vragen over dit onderwerp van 21 februari 2013 die bij deze informatienota is gevoegd.

De raad heeft deze nota op 2 februari 2016 in een informatieronde besproken. De raad achtte zich destijds daarmee volddoende geinformeerd.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang	
Kenmerk	52191
Onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen D66, ChristenUnie en GroenLinks inzake vuurwerk

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 11-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Beantwoording van artikel 45 vragen van de VVD, Swollwacht en CDA over de bereikbaarheid van Stadshagen
portefeuillehouder	Monique Schuttenbeld
informant	Stuij, Rene
medeopstellers	Loon, Joris van
afdeling	Proces- Programma- en Projectmanagement
bijlagen	Voorstel: Informatienota beantwoording artikel 45 vragen van de VVD, Swollwacht en CDA over de bereikbaarheid van StadshagenBeantwoording van artikel 45 vragen van de VVD, Swollwacht en CDA over de bereikbaarheid van Stadshagen

Voorgesteld besluit raad

Kennis nemen van de beantwoording de beantwoording van artikel 45 vragen van de VVD, Swollwacht en CDA van 30 november 2018 over de bereikbaarheid van Stadshagen.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 11 december 2018

Onderwerp	Bereikbaarheid Stadshagen
Versienummer	6

Portefeuillehouder	wethouder Schuttenbeld
Informant	Joris van Loon en René Stuij
Eenheid/Afdeling	Project-, programma- en procesmanagement
Telefoon	0646884494
Email	r.stuij@zwolle.nl
Bijlagen	--

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

de beantwoording van artikel 45 vragen van de VVD, Swollwacht en CDA van 30 november 2018 over de bereikbaarheid van Stadshagen.

Datum 11 december 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding
Op 26 november 2018 is de beantwoording van de motie ‘bereikbaarheid Stadshagen’ aangeboden aan de gemeenteraad. De fracties VVD, Swollwacht en CDA hebben naar aanleiding van de beantwoording 30 november 2018 schriftelijke vragen gesteld. In deze nota volgt de beantwoording van de vragen.

Vragen en antwoorden

1) Erkent de wethouder de toegenomen drukte in Stadshagen, en het feit dat de wegen steeds meer verstopt raken, zoals ook in het Stentor-artikel Groeiend Stadshagen slibt dicht (17 november 2018) wordt belicht?

   Ja. Zoals in de beantwoording van de motie ‘bereikbaarheid Stadshagen’ is aangegeven zijn er, op basis van onafhankelijk extern onderzoek, twee zichtbare en bekende knelpunten voor het autoverkeer in Stadshagen. Dit betreffen de doorstroming van de rotonde Eli Heimanslaan/Stadshagenallee gedurende de ochtendspits (maximaal 30 minuten) en de oprijdbaarheid en oversteekbaarheid van de Havenzathenallee. Het onderzoek schetst diverse scenario’s en oplossingsrichtingen. Zoals in de beantwoording van de motie aangegeven zal dit in februari 2019 nader zijn uitgewerkt. Het onderzoek en de nadere duiding van het onderzoek zullen vervolgens naar de raad worden gestuurd.

2) Erkent de wethouder dat de visie op het aanpakken van de bereikbaarheid van Stadshagen breder is dan de in de genoemde punten in de afdoening van motie M10-2 Bereikbaarheid Stadshagen die enerzijds ging over het monitoren van drukte nu, maar ook met het oog op ontwikkelingen in en rondom de wijk voor de toekomst.

   Het hiervoor genoemde onderzoek, wat aan de basis ligt van de beantwoording van de motie, is Stadshagen-breed ingestoken. Aan dit onderzoek liggen de ons bekende klachten over verkeersituaties, de verkeerstellingen en observaties ten grondslag. Dit onderzoek richt zich ook op het toekomstig verkeersbeeld wetende dat de wijk groeit naar ruim 30.000 inwoners. Het resultaat van dit onderzoek is verwerkt in de informatienota met de beantwoording van de motie ‘bereikbaarheid Stadshagen’.

3) Is de wethouder het met de indieners eens dat als er meer inwoners komen, ook meer mensen zich moeten kunnen verplaatsen, of dat nu per auto, per trein, per bus of per fiets is? En dat je in je werk niet altijd een keuze hebt over het moment- en de manier waarop je reist? Zo nee, waarom niet?

   Ja. In het onder 1) genoemde onderzoek wordt uitgegaan van mobiliteitsgroei. Zoals ook in de beantwoording van de motie is opgenomen worden maatregelen onderzocht en is toegezegd een aanpassingsvoorstel van de rotonde Eli Heimanslaan/Stadshagenallee nader uit te werken. Ook worden andere niet-infrastructurele maatregelen verkend om de in tijd geconcentreerde druk te verlichten (fietsgebruik stimuleren en inzetten spreiding van schooltijden). Die uitwerkingen en verkenningen lopen tot februari 2019.

4) Wanneer komt de wethouder met de visie op de uitbreiding en verdichting bij de uitbouw van Stadshagen en de uitbreiding van het winkelcentrum, zoals benoemd in het coalitieakkoord?

Het onder 1) benoemde onderzoek gaat in op de bereikbaarheid van Stadshagen, inclusief de uitbreiding van het Winkelcentrum. Met dit onderzoek wordt invulling gegeven aan hetgeen verwoord is in het coalitieakkoord: 'Bij de uitbreiding en verdichting van de stad kijken we goed naar de bereikbaarheid, bijvoorbeeld bij de uitbouw van Stadshagen en de uitbreiding van het Winkelcentrum aldaar.'.
Ook voor toekomstige ontwikkelingen, zoals Breezicht-noord en De Tippe, zal nadrukkelijk gekeken worden naar de bereikbaarheid en mobiliteit.

5) Kan de wethouder toezeggen te kijken naar oplossingen voor de totale infrastructuur van Stadshagen in het kader van verdere ontwikkeling, uitbreiding en verdichting; zowel op de hoofdinfrastructuur, overige straten en het winkelcentrum Stadshagen? Wordt daarin ook het gesprek met de wijk aangegaan over ervaren knelpunten?

Het onderzoek geeft inzicht in de benodigde maatregelen. De infrastructurele maatregelen worden besproken met de bewoners en andere gebruikers van de wijk. Dit gebeurt al met regelmaat tijdens bewonersbijeenkomsten in Stadshagen. Maar ook komt het onderwerp aan bod in gesprekken met de winkeliersvereniging, scholen en andere gebruikers. Input van deze bijeenkomsten, overleggen en meldingen/klachten vormen mede de basis voor maatregelen en/of aanpassingen.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 52258

Onderwerp Beantwoording van artikel 45 vragen van de VVD, Swollwacht en CDA over de bereikbaarheid van Stadshagen

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 11-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Beantwoording schriftelijke vragen CDA coffeeshopcontroles
portefeuillehouder	Henk Jan Meijer
informant	Runhart, Denise (2445)
medeopstellers	Ivens, Maarten (2427)
afdeling	Fysieke Leefomgeving
bijlagen	Voorstel: Informatienota beantwoording schriftelijke vragen CDA coffeeshopcontroles

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
De beantwoording van de artikel 45-vragen het CDA over coffeeshopscontroles.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 13 december 2018

Onderwerp	Beantwoording schriftelijke vragen CDA coffeeshopcontroles
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder Henk Jan Meijer

Informant D.Runhart/M.Ivens
Afdeling Fysieke Leefomgeving
Telefoon 038 498 2445 / 038 498 2427
Email d.runhart@zwolle.nl / m.ivens@zwolle.nl

Bijlagen Schriftelijke vragen CDA

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
De beantwoording van de artikel 45-vragen het CDA over coffeeshopscontroles.

Inleiding
Op 22 november 2018 heeft het CDA op grond van artikel 45 van het reglement van orde van de gemeenteraad een aantal vragen gesteld aan het college van B&W over coffeeshopcontroles.

Korte toelichting op de vragen
De vragen gaan over coffeeshopcontroles in Zwolle en de invloed van de uitspraak ten aanzien van coffeeshop Sky High.
Hieronder de antwoorden op de vragen.

Beantwoording vragen CDA
1. Wordt de bevoorradingssystematiek van Sky High gecontroleerd en zo ja op welke wijze?

Antwoord:
Nee, de bevoorradingssystematiek van coffeeshops wordt niet gecontroleerd. Wel wordt de handelsvoorraad in de coffeeshop gecontroleerd.

2. Wordt u geïnformeerd over de omvang van de handelsvoorraad en vindt daarop ook controle plaats?

Antwoord:
Ik word geïnformeerd over de omvang van de handelsvoorraad in alle Zwolse coffeeshops. Op basis van het huidige drugsbeleid worden coffeeshops in Zwolle minimaal drie keer per jaar gecontroleerd door de politie. Onderdeel van de controle is het toetsen van de aanwezige handelsvoorraad in de coffeeshops. Rapporten van deze controles worden gedeeld met de lokale driehoek. Op basis van de uitkomsten van deze controles zijn er geen recente signalen dat coffeeshops in Zwolle, zo ook Sky High, het criterium van de maximale handelsvoorraad in de coffeeshop overtreden.

3. Welke actie gaat u ondernemen om een mogelijk soortgelijk verwijt van een rechtbank in de toekomst te vermijden?

Antwoord:
Ik erken dat de achterdeurproblematiek dit soort situaties met zich meebrengt. Dit probleem kan lokaal niet worden opgelost. Ik heb uw raad al eerder laten weten dat ik , en met mij andere burgemeesters, landelijk aandacht hebben gevraagd voor een oplossing voor de achterdeur. Zo heb ik het manifest “joint regulation” ondertekend. In dit manifest wordt het kabinet opgeroepen om tot een landelijke invoering van gereguleerde en gecertificeerde wietteelt te komen.

4. Kunt u inzicht geven in de wijze waarop de overige in Zwolle aanwezige coffeeshops worden gecontroleerd?

Antwoord:
Zie antwoord bij vraag 2.

5. Binnen afzienbare tijd wordt mogelijk de vijfde Zwolse coffeeshop geopend. Zoals bekend is daarover in de buurt veel ongerustheid ontstaan. Bent u het met het CDA eens dat de recente ontwikkeling bij Sky High deze ongerustheid bepaald niet vermindert?

Antwoord:
Ik deel die visie van het CDA niet. De uitspraak ten aanzien van Sky High geeft geen reden om dit in verband te brengen met de vijfde coffeeshop. De ontnemingsprocedure waarop de uitspraak betrekking heeft, ziet op de periode 1 januari 2004 tot 15 november 2011. Daarnaast blijkt uit de rapportages die voor de controles van de coffeeshops in Zwolle met de lokale driehoek worden gedeeld het algemene beeld dat alle Zwolse coffeeshops zich houden aan alle gedoogvoorwaarden, waaronder de aanwezigheid van de handelsvoorraad in de coffeeshops.

6. Hoe weegt u van de mening van de rechtbank over de genoemde toezichthoudende rol van de Zwolse lokale overheid?

Antwoord:
De rol van de gemeente wordt weergegeven in het drugsbeleid. Door voor Zwolle uit te gaan van 5 coffeeshops wordt de hoofddoelstelling van het drugsbeleid nagestreefd, namelijk handhaving van de openbare orde en bescherming van het woon- en leefklimaat. Wildgroei van coffeeshops wordt voorkomen. Het aantal van 5 is gebaseerd op het evenwicht tussen beheersbaarheid van overlast en anderzijds het tegengaan van criminalisering, verschuiving en de vervaging van de scheiding van markten. De keuze voor dit aantal en met deze doelstelling kan een bepaalde omvang van coffeeshops en achterdeurproblematiek met zich mee brengen. Door in te zetten op controles in de coffeeshops en niet op de aanwezigheid van mogelijke voorraden buiten de coffeeshops worden deze belangen in balans gebracht. Een strafrechter heeft een andere rol omtrent coffeeshops en teelt van hennep. In deze rol heeft de strafrechter niet de mogelijkheid om bovenstaande nuance mee te wegen in beoordeling van deze zaak. Daarbij is de rechter gebonden aan de kaders die het strafrecht stelt.

Openbaarheid
Deze informatienota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 52535

Onderwerp Beantwoording schriftelijke vragen CDA coffeeshopcontroles

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks over Situatie reeën Kop van Voorst / Westerveldse Bos
portefeuillehouder	William Dogger
informant	Dijkstra, Lieuwe (2614)
medeopstellers	
afdeling	Civiel en Groen
bijlagen	Voorstel: Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks over Situatie reeën Kop van Voorst / Westerveldse Bos Bijlage: GroenLinks - Situatie reeën Kop van Voorst - Westerveldse Bos

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van beantwoording art.45 vragen GroenLinks: Situatie reeën Kop van Voorst / Westerveldse Bos (09-12-2018)

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 11 december 2018

Onderwerp	Situatie reeën Kop van Voorst / Westerveldse Bos
Versienummer	V2.

Portefeuillehouder William Dogger

Informant L.J. Dijkstra
Afdeling Civiel en Groen
Telefoon 038 498 2614
Email LJ.Dijkstra@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Beantwoording art. 45 vragen GroenLinks: “Situatie reeën Kop van Voorst / Westerveldse Bos. (09-12-2018)

Datum 11 december 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Op 9 december 2018 zijn door de raadsleden Eildert Noorda en Simone Boshove (GroenLinks) vragen gesteld ex artikel 45 reglement van orde.

In deze informatienota geven wij één voor één antwoord op deze vragen.

Kernboodschap

Wij beantwoorden de vragen als volgt:

1) *Is het college op de hoogte van de aanwezigheid van reeën op de Kop van Voorst?*

Ja, het college is ervan op de hoogte dat er (in ieder geval sinds 2016) regelmatig reeën worden gezien op de Kop van Voorst. Het gaat om een groep van ongeveer 6 dieren die het gebied blijkbaar zwemmend hebben weten te bereiken en er regelmatig foerageren. Bij de aanleg van het Scania-parkeerterrein zijn ze even weg geweest, maar nu worden ze er weer regelmatig gezien.

En zijn de incidenten van ingesloten reeën op het Scania-parkeerterrein bekend bij het college?

Incidenten van ingesloten reeën zijn ons niet bekend.

2) *Is het college bereid om in gesprek te gaan met de firma Boverhoff om tot een diervriendelijke oplossing te komen met betrekking tot de afrastering van het betreffende terrein?*

Ja. Het ree is weliswaar een beschermde soort ex art. 3.10 Wet natuurbescherming, maar waarvoor in Overijssel een vrijstelling geldt, onder andere “in het kader van de ruimtelijke inriching of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde”. Er is dus bij de aanleg van het betreffende parkeerterrein niets verkeerd gegaan. Echter is hier ook de zorgplicht aan de orde, die inhoudt dat eenieder dat doet of juist nalaat wat redelijkerwijs kan worden gevraagd om negatieve gevolgen voor in het wild levende planten en dieren te voorkomen. De provincie is bevoegd gezag voor al deze aspecten van de Wet natuurbescherming. Wij zullen de firma Boverhoff vragen om ervoor te zorgen dat herhalingen van de geschetste incidenten met ingesloten reeën wordt voorkomen.
Overigens beschouwen wij de Kop van Voorst duidelijk als suboptimaal leefgebied voor reeën, en verwachten dat dit in de toekomst kwalitatief en kwantitatief zal afnemen.

3) *Is het college bekend met het probleem van reeën die verstrikt raken in de prikkeldraadomheining rondom de Stadslanderijen in Dijklanden?*

Ja, het college is met dit probleem bekend, Sinds er weer koeien in de wei lopen in Dijklanden (op zich een heuglijke ontwikkeling) en er prikkeldraadomheining is aangebracht om de koeien te kunnen keren, komt het voor dat reeën hierin verstrikt raken.

4) *Wat is de visie van het college op de leefbaarheid van de reeën in dit gebied en hoe denkt het college het welzijn van deze reeën te kunnen waarborgen?*

Het college beschouwt de zorg voor een leefbare populatie reeën in en rond het Westerveldse Bos als belangrijke taakstelling van het beheer van het gebied. Dat dit geen gemakkelijke opgave is blijkt maar weer eens. Het gebied wordt druk door recreanten bezocht en er wordt een boerenbedrijf gerund. Reeën worden vaak door niet-aangelijnde honden verstoord en rennen dan in paniek weg. Het niet-aangelijnd zijn van honden is in het gebied verboden.
We zullen met onze pachters in overleg treden, eveneens in het kader van de eerder genoemde zorgplicht, om te kijken of er een passende oplossing kan worden gevonden voor dit probleem. We proberen ook een oplossing te vinden voor de problematiek van niet-aangelijnde honden in het gebied.

Openbaarheid
Ja

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang

Kenmerk 52525

Onderwerp Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks over Situatie reeën Kop van Voorst / Westerveldse Bos

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 08-01-2019

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

GROENLINKS

Vragen o.b.v. art. 45 reglement van orde

Aan: College van B&W
Van: GroenLinks Zwolle, Eildert Noorda, Simone Boshove
Datum: 9 december 2018
Onderwerp: Situatie reeën Kop van Voorst / Westerveldse Bos

Ruimte voor de ree

Geacht College,

Sinds enkele jaren huist een kleine groep reeën op de Kop van Voorst, het eens zo groene schiereiland in het Zwarte Water. Sinds de firma Boverhoff het STIHO-terrein heeft verhuurd aan Scania en deze hier een parkeerterrein heeft gerealiseerd, hebben de reeën het zwaar. Al tijdens de werkzaamheden op het gebied zijn twee reeën verdronken nadat zij door stress in het water zijn gesprongen.

Afgelopen weekend bereikte ons het bericht dat een ree al enkele dagen zat opgesloten op het Scania-parkeerterrein. Bij navraag bleek dat het vaker voorkomt dat reeën vastzitten binnen de omheining. Medewerkers van de firma Boverhoff verjagen de dieren dan van het terrein, maar van schrik schieten zij toch weer door de afrastering naar binnen en kunnen er vervolgens niet meer uitkomen.

Naast de situatie van de reeën op de Kop van Voorst, wil GroenLinks tevens aandacht vragen voor de reeënpopulatie in het nabijgelegen Westerveldse Bos. Wij hebben vernomen dat ook voor deze dieren de leefomstandigheden zijn verslechterd, specifiek in het gebied Dijklanden. Met de komst van de Stadslanderijen zijn omheiningen van prikkeldraad geplaatst in het leefgebied van de reeën. Voorheen liepen de reeën hier vrij rond, in de huidige situatie zijn al verschillende reeën verstrikt geraakt in het prikkeldraad.

De fractie van GroenLinks maakt zich zorgen over het welzijn van de reeën in dit gedeelte van Zwolle. Zowel op de Kop van Voorst als in het Westerveldse Bos raken de dieren steeds verder in het nauw. Het ingesloten raken op een parkeerterrein of verstrikt raken in prikkeldraad veroorzaakt nog meer stress, een factor die voor deze diersoort een dodelijke afloop kan hebben.

Vragen

1. Is het college op de hoogte van de aanwezigheid van reeën op de Kop van Voorst? En zijn de incidenten van ingesloten reeën op het Scania-parkeerterrein bekend bij het college?
2. Is het college bereid om in gesprek te gaan met de firma Boverhoff om tot een diervriendelijke oplossing te komen met betrekking tot de afrastering van het betreffende terrein?
3. Is het college bekend met het probleem van reeën die verstrikt raken in de prikkeldraadomheining rondom de Stadslanderijen in Dijklanden?
4. Wat is de visie van het college op de leefbaarheid van de reeën in dit gebied en hoe denkt het college het welzijn van deze reeën te kunnen waarborgen?

Namens de fractie van GroenLinks,

Eildert Noorda, Simone Boshove

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Accountantscontrole jaarrekening 2018
portefeuillehouder	
informant	Tory, Bert (2538)
medeopstellers	
afdeling	Concernstaf
bijlagen	Voorstel: Beslisnota Accountantscontrole jaarrekening 2018 Bijlage: 1. Startnotitie jaarrekening 2018 Bijlage: 2. Auditplan PWC Bijlage: 3. brief PWC van 5 september 2018 Bijlage: 2019-01-21 Getekend raadsbesluit Accountantscontrole jaarrekening 2018

Voorgesteld besluit raad

1. PWC Accountants de reguliere controle van de jaarrekening 2018 overeenkomstig het bijgevoegde auditplan uit te laten voeren.

voorstellen

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 7 december 2018

Onderwerp	Accountantscontrole jaarrekening 2018
Versienummer	1
Portefeuillehouder	n.v.t.
Informant	B. Tory
Eenheid/Afdeling	Concernstaf
Telefoon	(498)2538
Email	b.tory@zwolle.nl
Bijlagen	1. Startnotitie jaarrekening 2018 2. Auditplan PWC 3. Brief PWC van 5 september 2018 4. Bijlagen (ter inzage bij Griffie) 1. Externe wetgeving 2. Interne regelgeving 3. SISA regelingen 4. Doeluitkeringen Verkeer en Vervoer 5. Overige verantwoordingen met accountantsverklaring

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. PWC Accountants de reguliere controle van de jaarrekening 2018 overeenkomstig het bijgevoegde auditplan uit te laten voeren.

Datum 25 oktober 2018

Ons kenmerk

Toelichting op het voorstel

Inleiding

In november 2015 heeft de raad besloten de opdracht voor de accountantscontrole voor de gemeente te verstrekken aan PWC Accountants NV. In het Programma van eisen (PVE) en het daarop gebaseerde contract zijn de voorwaarden en condities vastgelegd waaraan partijen moeten voldoen. In het auditplan 2018 van PWC is de reikwijdte van de controle, de controleaanpak en de samenwerking met de interne controleafdeling, opgenomen. In deze beslisnota wordt voorgesteld om PWC de reguliere controle van de jaarrekening 2018 overeenkomstig het bijgevoegde auditplan (bijlage) uit te laten voeren. De als bijlage bijgevoegde startnotitie is voornamelijk een nadere detaillering van het auditplan terwijl de brief van PWC vooral de specifieke voorwaarden bevat die gelden voor het accountantsberoep.
Deze beslisnota is in de auditcommissie van 30 oktober 2018 besproken.

Beoogd effect

Uitvoering van de reguliere controle van de jaarrekening 2018 door PWC overeenkomstig het auditplan.

Argumenten

1.1 Het auditplan van PWC beschrijft duidelijk wat er gecontroleerd wordt en hoe er gecontroleerd wordt

In het auditplan van PWC wordt de reikwijdte van de controle en de controleaanpak, waaronder ook de samenwerking met de interne controleafdeling, besproken. Het normenkader dat als meetlat dient voor de controle is in het plan uitgewerkt. Verder zijn opgenomen de goedkeuringstoleranties zoals benoemd in het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten (BAPG). In de risicoanalyse zijn opgenomen de waardering van de grondexploitaties, de prestatielevering in het sociaal domein, de rechtmatigheid van aanbestedingen en frauderisico's.
Voor wat betreft de Spoorzone zal uitvoering worden gegeven aan de motie van 30 september 2013 die vermeldt dat de administratieve organisatie en interne controle van het project Spoorzone expliciet onderdeel moet uitmaken van de reguliere onderzoeksopdracht voor de controle van de jaarrekening. De uitkomsten van de controle van dit project zullen jaarlijks herkenbaar terugkomen in (ten minste) het accountantsverslag bij de jaarrekening. De accountantscontrole blijft beperkt tot de gebruikelijke controles die bij de jaarrekening plaatsvinden; er vindt dus geen uitgebreide, operationele projectaudit plaats.

1.2 Het auditplan biedt de mogelijkheid om speerpunten voor de controle toe te voegen

Op blz. 3 van het auditplan is als specifiek speerpunt, waaraan de accountant bij de controle specifiek aandacht moet besteden, meegegeven de informatiebeveiliging binnen de gemeente Zwolle. Dit aandachtpunt is benoemd door de auditcommissie tijdens het vooroverleg met de accountant.

Risico's

Als belangrijkste risico kan worden genoemd het niet verkrijgen van een goedkeurende accountantsverklaring.

Financiën

De kosten voor de reguliere controle worden gedekt uit de daarvoor in de begroting opgenomen budgetten.

Communicatie

N.V.T.

Datum 25 oktober 2018

Ons kenmerk

Vervolg

Na vaststelling van het auditplan volgt het reguliere proces van jaarafsluiting en daarbij behorende controles en rapportages.

De voorzitter van de auditcommissie,
Norman Finies

Zwolle

Jaargang	2018
Kenmerk	52321
Onderwerp	Accountantscontrole jaarrekening 2018

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d.

besluit:

1. PWC Accountants de reguliere controle van de jaarrekening 2018 overeenkomstig het bijgevoegde auditplan uit te laten voeren.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

Startnotitie jaarrekening 2018

Onze gezamenlijke uitgangspunten als basis voor de samenwerking

Versie: 1.0

Datum: 7 september 2018

Inhoudsopgave

1.	Doelstelling	3
2.	Begrippenkader	3
3.	Goedkeuringstoleranties	3
4.	Belangrijke ontwikkelingen die relevant zijn voor de jaarrekeningcontrole	4
5.	Risicoanalyse en controleaanpak per proces	4
6.	Samen invulling gegeven aan projectmanagement	8
7.	Planning	9
8.	Governance en escalatie	10
9.	Ondertekening	11

1. Doelstelling

In 2017 hebben wij gezamenlijk verbeteringen doorgevoerd in het jaarrekeningproces. Hiertoe hebben wij uitgebreid de jaarrekeningcontrole 2016 geëvalueerd, gezamenlijke procesafspraken gemaakt en de ontwikkelingen voor 2017 uitgewisseld (met interne controle afdeling). Hiermee zijn verbeteringen doorgevoerd in het proces 2017. Voor 2018 willen wij dit proces gezamenlijk verbeteren. Het tijdig afronden van de controlewerkzaamheden en het voorkomen van een lange doorlooptijd is hierbij het doel dat we samen willen bereiken. Om dit te realiseren is het belangrijk om de gezamenlijke verwachtingen duidelijk te hebben. In deze startnotitie gaan wij in op de gezamenlijke verwachtingen, het tijdschema van de controle en de randvoorwaarden om dit gezamenlijke doel te realiseren. Daarbij betrekken wij de verbeterpunten 2017. Door de startnotitie samen te ondertekenen bekrachtigen wij formeel de gemaakte afspraken.

2. Begrippenkader

De belangrijkste kaders voor de accountantscontrole van de jaarrekening van de gemeente Zwolle zijn het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Controleverordening gemeente Zwolle en het normenkader accountantscontrole 2018. Het normenkader 2018 moet hierbij nog expliciet worden vastgesteld door minimaal het college (inclusief inzage voor de raad). Wij adviseren hierbij een controleprotocol op te stellen, waarmee ook de controleopdracht (inclusief controletoleranties) voor meerdere jaren wordt bekrachtigd.

De jaarstukken bestaan op grond van het BBV uit meerdere onderdelen. De controle van de accountant heeft primair betrekking op het hoofdstuk ‘Jaarrekening’.

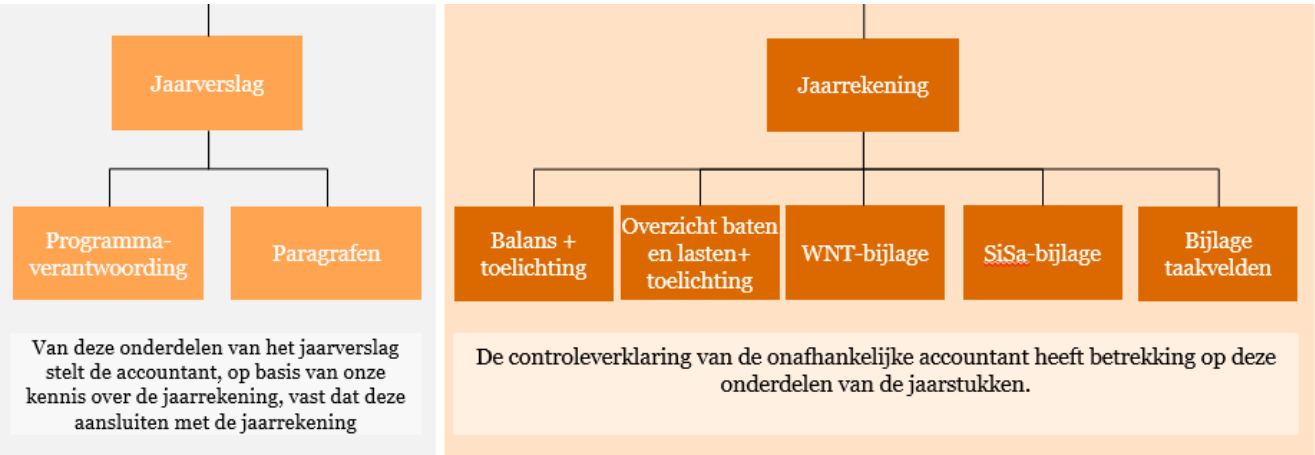

Bron: PwC

3. Goedkeuringstoleranties

De goedkeuringstoleranties zijn de kwantitatieve criteria voor het wel of niet afgegeven van een goedkeurende controleverklaring. In het Bado is bepaald dat de goedkeuringstolerantie voor fouten in de gemeenterekening respectievelijk onzekerheden in de controle ten minste 1% respectievelijk 3% van de omvangbasis bedraagt. De omvangbasis is het totaal van de lasten van de jaarrekening, inclusief toevoegingen aan de reserves. Door gemeente Zwolle is het uitgangspunt conform voorgaande jaren dat de goedkeuringstoleranties worden vastgesteld op 1% resp. 3% voor fout en onzekerheden.

In onderstaande tabel is weergegeven welke controleverklaring wordt afgegeven in de te onderscheiden gevallen:

	Omvang in € o.b.v. begroting 2018	Fouten	Onzekerheden
< 1%	< € 4,95 miljoen	Goedkeurend	Goedkeurend
≥ 1% maar < 3%	> € 4,95 miljoen maar < € 14,85 miljoen	Beperking	Goedkeurend
≥ 3% maar < 10%	> € 14,85 miljoen maar < € 49,5 miljoen	Afkeurend	Beperking

≥ 10%	> € 49,5 miljoen	Afkeurend	Oordeelonthouding

De wetgever heeft in het Bado geen rapportagetoleranties voorgeschreven. Wel heeft hij voorgeschreven dat de bedragen voor de rapporteringstoleranties niet hoger kunnen zijn dan de bedragen die voortvloeien uit de goedkeuringstoleranties. Voor 2018 zullen wij (op basis van de begrotingscijfers en in overleg met de organisatie) naar verwachting een rapportagetolerantie hanteren van circa € 495.000. Vanzelfsprekend zullen wij bevindingen die vanuit een kwalitatieve overweging gerapporteerd moeten worden rapporteren.

4. Belangrijke ontwikkelingen die relevant zijn voor de jaarrekeningcontrole

1. Ontvlechting ONS:
   Tot eind 2017 was het ONS ingericht als gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumconstructie, waarbij Zwolle als centrumgemeente op basis van een overeenkomst diensten verleende aan Kampen en Overijssel. Per 1 januari 2018 is de organisatievorm van het ONS omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. In deze vorm komt het eigenaarschap en daarmee de zeggenschap in handen van de gezamenlijke colleges en wordt ook de positie van de raden/PS versterkt. Deze wijziging heeft ook effect op de verbijzonderde interne controle. De administratie van het BVO maakt vanaf 1 januari geen onderdeel meer uit van de administratie van Zwolle. Dat betekent dat de cijfers van ONS vanaf 2018 ook niet meer worden geïntegreerd in de jaarrekening van Zwolle. Het ONS krijgt een eigen jaarrekening met een eigen accountantscontrole.

2. Omgevingsdienst:
   Vanaf 1 januari 2018 zijn een aantal gemeentelijke taken (met name milieu) bij de omgevingsdienst ondergebracht. De overgedragen processen zijn echter qua geldstromen minimaal. De belangrijkste geldstroom betreft de salarissen.

3. Spoorzone:
   De gemeenteraad heeft in 2013 per motie besloten dat de controle van de AO/IC van het project Spoorzone expliciet onderdeel moet uitmaken van de controle van de jaarrekening en ook als zodanig herkenbaar terug moet komen in het accountantsverslag.

4. Topdeskprocessen
   In 2017 zijn twee ondersteunde Topdesk processen in gebruik genomen:
   a. In-, door- en uitstroom (personeelsmutaties), dit proces is gestart maar nog niet afgewikkeld.
   b. Wijzigingen doorgeven aan financiën

5. Aanbestedingen
   In 2016 is de aanbestedingswet aangescherpt voor externe inhuur en gelden dezelfde regels als andere aanbestedingen. In 2017 is geconstateerd dat wanneer op dezelfde (oude) wijze wordt aanbesteed, verschillende onrechtmatigheden ontstaan vanaf dit jaar. Vanwege de cumulatie van de kosten kunnen dan de drempelbedragen worden overschreden. Dit is gerapporteerd over 2017, waarna door de organisatie een verbetervoorstel is uitgewerkt. In de managementdialoog van 17 mei is dit onderwerp met de daarbij horende risico's inhoudelijk besproken.

5. Risicoanalyse en controleaanpak per proces

Als basis voor de controleaanpak is een door de organisatie en PwC gezamenlijke risicoanalyse opgesteld. Deze risicoanalyse is gebaseerd op 16 financieel kritische processen[1]. Per proces zijn de volgende risico-inschattingen gemaakt:

[1] Een proces is financieel kritisch als de omvang van het proces in € groter is van 0,5% van de totale lasten van de gemeente

- Inherent risico (IRG): het risico op een **getrouwheids**fout > goedkeuringstolerantie zonder dat beheersmaatregelen hierop van invloed zijn. Deze risico-inschatting is gebaseerd op de aard van de post, de kans op een fout en of een eventuele fout > goedkeuringstolerantie zou zijn.
- Inherent risico (IRR): het risico op een **rechtmatigheids**fout > goedkeuringstolerantie zonder dat beheersmaatregelen hierop van invloed zijn. Deze risico-inschatting is gebaseerd op de aard van de post, de kans op een fout en of een eventuele fout > goedkeuringstolerantie zou zijn.
- Interne beheersingsrisico (IBR): het risico op een fout > goedkeuringstolerantie nadat interne beheersingsmaatregelen hun werk hebben gedaan.

De risico-inschatting is gebaseerd op de volgende indeling:

S = significant risico

V = verhoogd risico

N = normaal risico

Daarnaast is per proces de controleaanpak weergegeven, inclusief de samenwerking tussen de afdeling Interne Controle (VIC) en PwC. De controleaanpak is gebaseerd op de volgende indeling:

- Controleaanpak:
  - Systeemgericht: er wordt in de controle door de VIC en/of PwC gesteund op de in het primaire proces aanwezige interne beheersmaatregelen. De verwachting is dat deze maatregelen effectief werken. Voor alle processen waarbij het interne beheersingsrisico laag is, zal de controle systeemgericht zijn tenzij dat een gegevensgerichte controle efficiënter is.
  - Gegevensgericht: er zijn geen/onvoldoende interne beheersingsmaatregelen aanwezig voor VIC en PwC om op te steunen. De controle wordt uitgevoerd via deelwaarnemingen en/of steekproeven. Voor alle processen waarbij het interne beheersingsrisico hoog is, zal de controle gegevensgericht zijn.
- Steunen op VIC als interne beheersingsmaatregel: In dit geval test PwC of de beheersmaatregel (controle door VIC) adequaat is opgezet en test de werking van deze beheersmaatregel door vast te stellen dat VIC de juiste conclusie heeft getrokken. In dit scenario is het verplicht dat PwC (ongeacht het risico) zelfstandig een deelwaarneming uitvoert op de totale populatie.
- Steunen op VIC als kwaliteitscontrole: indien PwC niet op VIC kan steunen als beheersmaatregel, dan kan in veel gevallen nog steeds gebruikt gemaakt worden van de werkzaamheden die de VIC heeft uitgevoerd. In deze gevallen voert PwC de controle uit op basis van voorbereide documentatie door VIC. De deelwaarneming is in dit geval 100% van de door de VIC uitgevoerde werkzaamheden, waarbij grote efficiency ontstaat doordat de VIC als kwaliteitscontrole de betreffende dossiers reeds heeft getoetst. In dit geval heeft PwC de volledige regie over de uit te voeren werkzaamheden.
- Indien geen gebruik gemaakt kan worden van de werkzaamheden van VIC als interne beheersmaatregel of als kwaliteitscontrole, voert PwC volledig zelfstandig werkzaamheden uit om te komen tot een oordeel.

Naast de risico-inschatting per proces, stellen we ook vast welke frauderisico's we bij de gemeente zien. Op basis van onze analyse betreft dit naar het risico dat de interne beheersing doorbroeken wordt door het management, ook het risico op omkoping en corruptie. Dit risico zien we met name bij grote aanbestedingen en bij grote grondtransacties. Voor onze werkzaamheden betekent dit dat we bij de grote aanbestedingen niet alleen vaststellen of deze rechtmatig zijn, maar dat we ook inzoomen op de gunning: is de opdracht op basis van de juiste gunningscriteria gegund en wie is bij de gunning betrokken. Voor de grondtransacties geldt dat we vaststellen wie vanuit de gemeente betrokken is bij de transactie.

Totaaloverzicht risico inschatting en controleaanpak per proces

Financieel kritisch proces	IRG	IRR	IBR	Toelichting risico-inschatting	Controleaanpak		Steunen op VIC als IAF conform COS610		Gebruikmaken VIC als interne beheersings-maatregel		Gebruikmaken van IC als kwaliteits-controle		Onafhankelijke werkzaamheden PwC	
					Systeem-gericht	Gegevens-gericht	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Administratie	S	S	S	Standaard verhoogd frauderisico op doorbreken van interne beheersing door het management.		x		x		x	x		x	
Inkopen en betalingen	N	N	N	Geen verhoogd risico		x		x		x	x		x	
Aanbestedingen	N	V	V	Complexiteit van de regelgeving, wijzigingen in aanbestedingsregels voor 2B diensten in 2016.		x		x		x	x		x	
Salariskosten (inclusief schulden u.h.v.)	N	N	N	Geen verhoogd risico	x	x		x		x	x		x	
Verstrekte subsidies	N	N	N	Geen verhoogd risico		x		x		x	x		x	
Sociale uitkeringen	N	N	N	Geen verhoogd risico		x		x		x	x		x	
WSW	N	N	N	Geen verhoogd risico		x		x		x			x	

WMO en Jeugd PGB	S	V	V	Significant risico door onzekerheden omtrent prestatielevering en rechtmatigheid		x		x		x	x		x	
WMO ZIN	S	V	V	Significant risico door onzekerheid omtrent prestatielevering en rechtmatigheid		x		x		x	x		x	
Jeugdzorg ZIN	S	V	V	Significant risico met name voor rechtmatigheid van de lasten en de prestatielevering.		x		x		x		X	x	
Grondexploitatie	S	S	S	Significant risico voor de waardering van de gronden		x		x		x	x		x	
Algemene uitkering	N	N	N	Geen verhoogd risico		x		x		x		X	x	
Belastingen en heffingen	N	N	N	Geen verhoogd risico		x		x		x		X		x
Huur- en pachtopbrengsten	N	N	N	Geen verhoogd risico		x		x		x	x		x	
Parkeer-opbrengsten	N	N	N	Geen verhoogd risico		x		x		x	x		x	
SiSa	N	N	N	Geen verhoogd risico		x		x		x	x		x	
Ontvangen subsidies	N	N	N	Geen verhoogd risico.		x		x		x	x		x	

6. Samen invulling gegeven aan projectmanagement

Om het gezamenlijke projectmanagement vorm te geven voor de jaarrekeningcontrole 2018 willen we verder bouwen op de afspraken die voor de jaarrekeningcontrole 2017 gemaakt zijn. Hiertoe is een gedetailleerde tijdlijn opgesteld waarin de mijlpalen van de gemeente en PwC zijn opgenomen. Deze mijlpalen zijn onderling afgestemd en zullen voor 2018 geactualiseerd worden.

In komend jaar zullen wij gezamenlijk monitoren dat we de wederzijds gemaakte afspraken nakomen.

7. Planning

Uitgangspunt voor de planning van het jaarrekeningproces 2018 is het op 17 mei kunnen verstrekken van de jaarstukken 2018 aan de Raad, inclusief controleverklaring van PwC.

Door de organisatie en PwC is een gezamenlijke masterplanning opgesteld waarin per fase van het controleproces is afgestemd welke zaken van de gemeente en van PwC worden verwacht. De mijlpalen uit deze masterplanning zijn onderstaand opgenomen:

Mijlpaal	Datum mijlpaal	Verantwoordelijkheid	
		Gemeente	PwC
Interne controleplan 2018	4-7-2018	x	
Startnotitie 2018	2-10-2018	x	x
1e VIC-rapportage 2018	1-11-2018	x	
Auditplan 2018	1-11-2018		x
Managementletter	5-11-2018		x
Boardletter	30-11-2018		x
2e VIC-rapportage	1-3-2019	x	
Jaarrekening gereed voor controle	18-3-2019	x	
Afronding accountantscontrole (deadline voor fouten en onzekerheden)	23-04-2019		x
Oplevering BVO Jeugd	10-5-2019	x	
Jaarrekening definitief	10-5-2019	x	
Vastgestelde jaarrekening door College B&W	21-5-2019	x	
Accountantscontrole sociaal domein	14-05-2019		x
Accountantsverslag en controleverklaring	17-5-2019		x
Debatronde inzake jaarrekening door Raad	24-6-2019	x	
Vastgestelde jaarrekening door Raad	8-7-2019	x	

8. Governance en escalatie

Het is van belang dat PwC alle mogelijke vertraging of bijzonderheden tijdens de controlewerkzaamheden onverwijld meldt aan de Chief Financial Officer (CFO) zodat direct maatregelen genomen kunnen worden om te voorkomen dat doorlooptijd en/of aard van de verklaring in het geding komen. Mocht de CFO geen toereikende acties (kunnen) nemen, vindt eerst escalatie plaats naar de portefeuillehouder financiën en zonodig naar voorzitter van het afstemmingscomité. In dit laatste geval wordt door PwC tevens de griffier ingelicht.

In situaties waarin een verschil van inzicht blijft bestaan tussen PwC en organisatie, zullen achtereenvolgens de volgende escalatielijnen doorlopen worden:

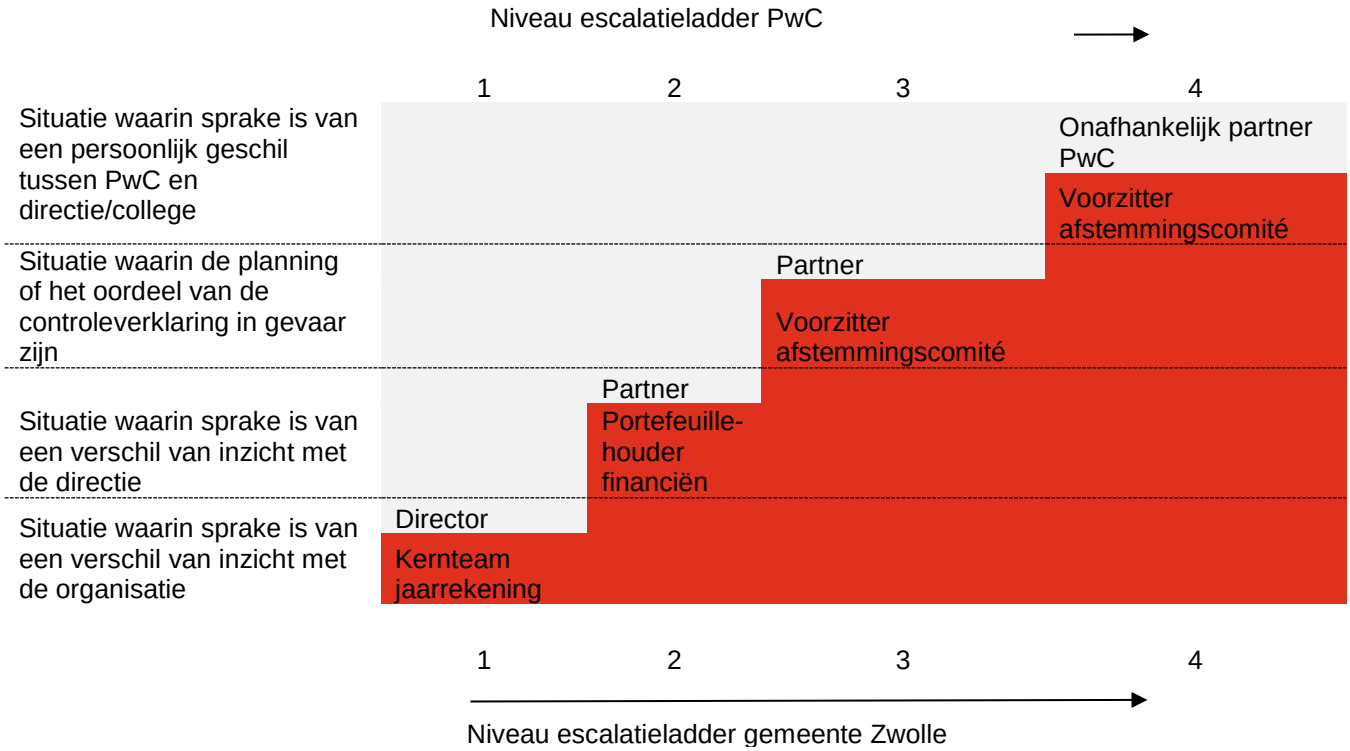

Uiteraard vindt escalatie pas plaats na een hoor- en wederhoorfase. In geval van een (op handen zijnde) escalatie wordt de CFO geïnformeerd en desgewenst om advies gevraagd. De escalatielijn kan ingeroepen worden door zowel de gemeente als PwC.

9. Ondertekening

Deze startnotitie is gezamenlijk door de gemeente Zwolle en PwC opgesteld. De accountant (PwC) verklaart hiermee in te stemmen met de inhoud van de notitie en de hierin vastgelegde afspraken:

Namens PwC: **Datum:**

_____

Drs M.J.A.Koedijk RA RE, partner

De portefeuillehouder stemt in met de inhoud van de notitie en de hierin vastgelegde afspraken:

Namens gemeente Zwolle: **Datum:**

_____

K. Sloots, portefeuillehouder financiën

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Auditplan 2018 | gemeente Zwolle

30 oktober 2018

Deze rapportage is interactief en gemaakt om te bekijken op:

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Aan de raad van gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA ZWOLLE

30 oktober 2018

Geachte leden van de raad,

Hierbij presenteren wij u het auditplan voor de controle van uw jaarrekening over het boekjaar 2018. Dit document geeft u een samenvattend overzicht van de manier waarop wij de controle zullen uitvoeren.

Het auditplan begint met een samenvatting voor u als raad: welke rol heeft u als raad in de controle van de jaarrekening? Daarna komen uw en onze risicoanalyse, onze controleaanpak, belangrijke actuele ontwikkelingen en de wijze waarop we samenwerken aan bod.

Onze controleaanpak is op maat gemaakt. Uw input is belangrijk bij de totstandkoming van onze controleaanpak. De aanpak sluit tevens aan op de bedrijfsvoering van de organisatie. Wij hebben de inhoud van ons controleplan op 30 oktober 2018 besproken met het afstemmingscomité. Met de gekozen aanpak kunnen wij u feedback geven over andere bijzonderheden, vertaald in praktische uitvoerbare aanbevelingen afgestemd op uw gemeente.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Drs. M.A.J. Koedijk RA RE
partner

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze belangrijkste boodschappen voor u als raad

1. Onze controleopdracht bestaat uit de controle van de jaarrekening. Van het jaarverslag stellen wij alleen vast of wij, op basis van onze kennis verkregen tijdens de controle, onjuistheden zien.

2. Als raad bepaalt u door het vaststellen van de goedkeuringstolerantie met welke nauwkeurigheid wij de jaarrekeningcontrole uitvoeren. U heeft, net als veel andere gemeenten, gekozen de goedkeuringstolerantie stellen op het wettelijke maximum van 1% van de totale lasten.

3. U heeft ons gevraagd alle bevindingen boven de rapporteringstolerantie van € 495.000 aan u te rapporteren.

4. Voor ons oordeel over de rechtmatigheid van de jaarrekening heeft het college u nog niet het normenkader met alle te toetsen wet- en regelgeving ter kennisname voorgelegd.

5. Uit onze gezamenlijke risicoanalyse blijken de volgende belangrijke risico's:
   - Waardering grondexploitaties
   - Prestatielevering sociaal domein
   - Rechtmatigheid sociaal domein

6. Ten aanzien van fraude blijken uit onze gezamenlijke risicoanalyse de volgende inherente frauderisico's:
   - Doorbreking interne beheersingsmaatregelen
   - Fraude in opbrengstverantwoording
   - Risico op omkoping en corruptie

7. Als speerpunt heeft u ons informatiebeveiliging binnen gemeente Zwolle meegegeven.

8. Voor het opstellen van de jaarrekening bent u afhankelijk van verantwoordingen van derden. Het college heeft met deze derden al wel afspraken gemaakt over tijdige aanlevering van verantwoordingen.

9. Wij hebben geen bedreigingen van onze onafhankelijkheid als uw accountant onderkend.

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Reikwijdte van onze controle

Normenkader

Goedkeuringstolerantie

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Wat controleren wij?

U heeft ons verzocht de jaarrekening 2018 van gemeente Zwolle te controleren. De jaarstukken bestaan uit meerdere onderdelen, die wij niet allemaal met dezelfde diepgang controleren. Onderstaand hebben wij daarom weergegeven op welke wijze wij de verschillende onderdelen van de jaarstukken in onze controle betrekken.

Als raad kunt u daarnaast de accountant speerpunten meegeven bij de uitvoering van de controle. Naast een aantal reguliere onderwerpen in onze controle, zoals grondexploitaties en sociaal domein, heeft u ons als speerpunt informatiebeveiliging binnen de gemeente Zwolle meegegeven.

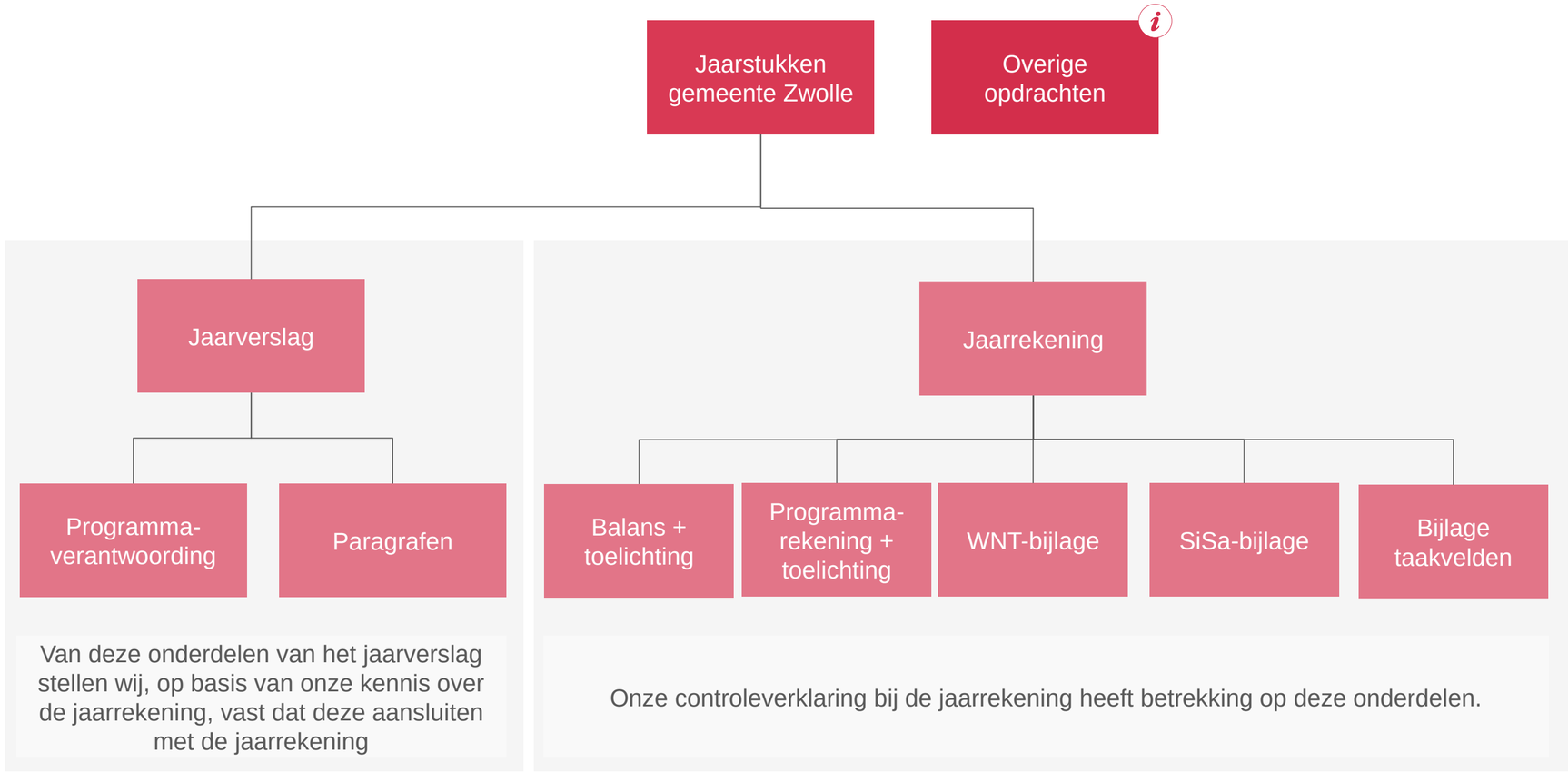

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Reikwijdte van onze controle

Normenkader

Goedkeuringstolerantie

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Normenkader als meetlat voor de controle

In onze controleverklaring geven wij tevens een oordeel over de rechtmatigheid van de jaarrekening. De rechtmatigheid omvat drie aspecten:

- Begrotingsrechtmatigheid (handelt het college binnen de door u beschikbaar gestelde budgetten en kredieten);
- Misbruik en oneigenlijk gebruik: zijn in (de uitvoering van) het beleid voldoende waarborgen opgenomen om misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving te voorkomen of tegen te gaan?
- Voorwaardencriterium: zijn de baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming met wet- en regelgeving tot stand gekomen?

Specifiek ten aanzien van het voorwaardencriterium geldt dat u als gemeente deels bepaalt welke wet- en regelgeving betrokken wordt in de controle. Deze wet- en regelgeving wordt vastgelegd in het normenkader. Het college stelt dit normenkader vast en legt dit minimaal ter kennisname voor aan u als raad.

Het normenkader voor 2018 is nog niet vastgesteld.

Onderstaand is weergegeven welke keuzes u als gemeente heeft ten aanzien van wat wel en wat niet in het normenkader dient te worden opgenomen.

Europese regelgeving	Landelijke/ provinciale wet-en relgeving	Verordeningen/ nota's vastgesteld door de raad	Collegebesluiten
Bijvoorbeeld: • EU-aanbestedings-richtlijnen • Staatssteunregels	Bijvoorbeeld: • Aanbestedingswet • Wet normering topinkomens (WNT) • WMO • Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)	Bijvoorbeeld: • Financiële verordening ex. Art 212 GW • Controleverordening ex. art. 213 GW • Subsidieverordening • Inkoopbeleid	Bijvoorbeeld: • Overige collegebesluiten
Verplicht onderdeel van het normenkader			Optioneel onderdeel van het normenkader

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Reikwijdte van onze controle

Normenkader

Goedkeuringstolerantie

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

De door ons gehanteerde goedkeuringstoleranties

Bij de planning van onze activiteiten houden wij rekening met de goedkeuringstolerantie (ook wel materialiteit genoemd). Wij beschouwen een afwijking als materieel wanneer het mogelijk is dat gebruikers van de jaarrekening hun beslissingen en acties laten beïnvloeden door de geconstateerde afwijkingen.

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren.
Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten voor fouten en 3% voor onzekerheden. Als raad kunt u besluiten de accountant te vragen de jaarrekening met een lagere goedkeuringstolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel is als volgt weer te geven.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeel-onthouding

Voor de toepassing van de goedkeuringstolerantie in onze controle vertalen wij deze naar een uitvoeringstolerantie en een rapporteringstolerantie.

- ☒ Goedkeuringstolerantie
- ☐ Uitvoeringstolerantie
- ☐ Rapporteringstolerantie

Goedkeuringstolerantie

De goedkeuringstolerantie is de grens die u als raad bepaalt binnen met een maximum van 1% van de totale lasten. Indien wij afwijkingen in de jaarrekening constateren boven deze grens leidt dat er toe dat wij geen goedkeurende controleverklaring kunnen afgeven. We hebben de huidige goedkeuringstolerantie bepaald op basis van de primitieve begroting, deze zal naar aanleiding van de werkelijke lasten worden aangepast.

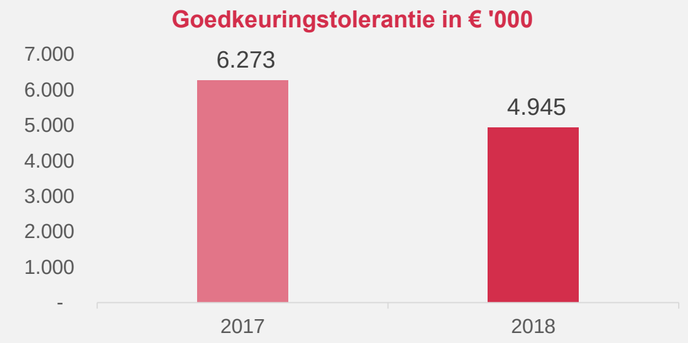

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Reikwijdte van onze controle

Normenkader

Goedkeuringstolerantie

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

De door ons gehanteerde goedkeuringstoleranties

Bij de planning van onze activiteiten houden wij rekening met de goedkeuringstolerantie (ook wel materialiteit genoemd). Wij beschouwen een afwijking als materieel wanneer het mogelijk is dat gebruikers van de jaarrekening hun beslissingen en acties laten beïnvloeden door de geconstateerde afwijkingen.

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren.
Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten voor fouten en 3% voor onzekerheden. Als raad kunt u besluiten de accountant te vragen de jaarrekening met een lagere goedkeuringstolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel is als volgt weer te geven.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeel-onthouding

Voor de toepassing van de goedkeuringstolerantie in onze controle vertalen wij deze naar een uitvoeringstolerantie en een rapporteringstolerantie.

- ☐ Goedkeuringstolerantie
- ■ Uitvoeringstolerantie
- ☐ Rapporteringstolerantie

Uitvoeringstolerantie

Omdat wij in de controle gebruik maken van deelwaarnemingen en steekproeven ‘reserveren’ wij een deel van de goedkeuringstolerantie voor onontdekte fouten. Om die reden doen wij een afslag van 25% op de goedkeurings-tolerantie om te komen tot de uitvoeringstolerantie.

De uitvoeringstolerantie wordt door ons gebruikt in de uitvoering van de controle. De uitvoerings-tolerantie voor 2018 bedraagt € 3,7 miljoen

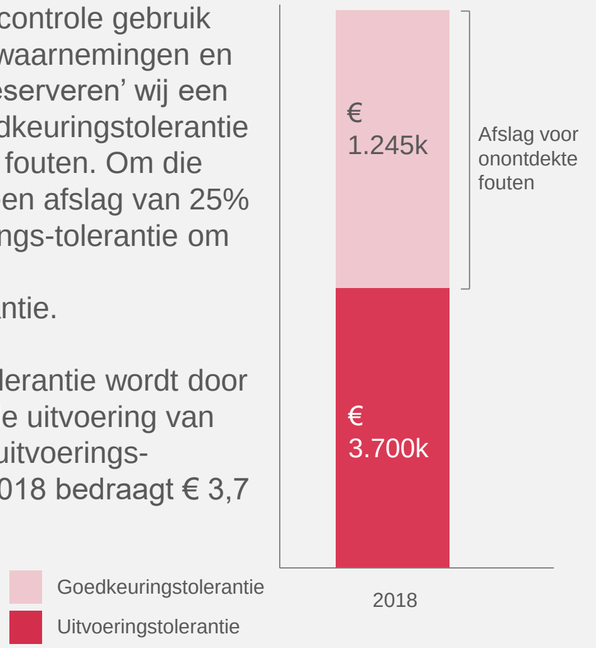

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Reikwijdte van onze controle

Normenkader

Goedkeuringstolerantie

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

De door ons gehanteerde goedkeuringstoleranties

Bij de planning van onze activiteiten houden wij rekening met de goedkeuringstolerantie (ook wel materialiteit genoemd). Wij beschouwen een afwijking als materieel wanneer het mogelijk is dat gebruikers van de jaarrekening hun beslissingen en acties laten beïnvloeden door de geconstateerde afwijkingen.

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren.
Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten voor fouten en 3% voor onzekerheden. Als raad kunt u besluiten de accountant te vragen de jaarrekening met een lagere goedkeuringstolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel is als volgt weer te geven.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeel-onthouding

Voor de toepassing van de goedkeuringstolerantie in onze controle vertalen wij deze naar een uitvoeringstolerantie en een rapporteringstolerantie.

- ☐ Goedkeuringstolerantie
- ☐ Uitvoeringstolerantie
- ■ Rapporteringstolerantie

Rapporteringstolerantie

De rapporteringstolerantie is de grens waarboven wij geconstateerde afwijkingen aan u rapporteren. Deze grens bepaalt u zelf en is afhankelijk van de mate van detail waarmee u geïnformeerd wilt worden. De hoogte van de rapporteringstolerantie heeft geen invloed op de nauwkeurigheid of diepgang waarmee wij controleren. Wij hebben afgesproken om dit jaar de rapporteringstolerantie te verhogen naar 10% van de totale lasten. Dit is op basis van de primitieve begroting 495.000 euro.

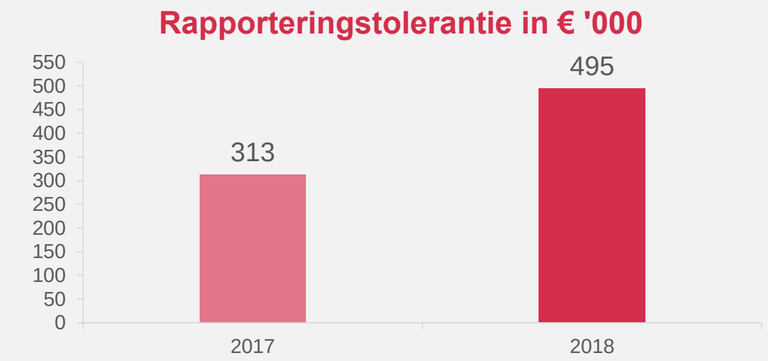

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Hoe wij controleren

Wij voeren onze controle uit op basis van het lines of defence model. We beoordelen hierbij waar de checks en balances in uw interne beheersing zijn ingeregeld. Uitgangspunt hierbij is dat de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarstukken in de 1e en 2e lijn zijn gewaarborgd. Op die manier worden fouten namelijk voorkomen. In de 3e en 4e lijn kunnen fouten alleen nog maar geconstateerd en waar mogelijk gerepareerd worden.

1e lijn — *Lijnmanagement*

De 1e lijn heeft de eerste verantwoordelijkheid voor het dagelijks risico-management en

2e lijn — *Financiën/ control*

De 2e lijn voert als onderdeel van de administratieve verwerking en control-activiteiten

3e lijn — *Verbijzonderde interne controle*

De VIC-medewerkers voeren procesgericht en gegevensgerichte controles op de (uitkomsten van

4e lijn — *Accountant*

PwC heeft een eigen verantwoordelijkheid voor de controle maar maakt waar mogelijk en efficient gebruik

Wij rapporteren en adviseren volgens het ‘push-left’ principe

Push-left principe

Het push left principe is er op gericht de interne beheersing in de 1e en 2e lijn te optimaliseren. Dit vanuit het hierboven beschreven uitgangspunt van fouten voorkomen in plaats van achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de 1e en 2e lijn, dan zullen wij deze rapporteren als bevinding, ook als deze in de 3e lijn middels verbijzonderde interne controle ondervangen wordt.

Belangrijkste boodsch

Onze c

Control risicoan

Onze controleaanp

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikk

Samenw

Bijlagen

Hoe wij controleren

1e lijn — *Lijnmanagement*

De 1e lijn heeft de eerste verantwoordelijkheid voor het dagelijks risicomanagement en kwaliteitsborging, het opzetten van adequate processen en het werken volgens deze processen.

In de 1e lijn worden zaken als processen, richtlijnen, functiescheiding, geautomatiseerde en handmatige controles uitgevoerd.

2e lijn — *Financiën/ control*

De ondersteunende diensten zorgen voor de kaders (financieel beleid) waarbinnen de 1e lijn werkt. De 2e lijn voert bij de administratieve verwerking een aantal controles uit om vast te stellen dat de 1e lijn zijn werk goed heeft gedaan en maakt analyses. Hierbij is het van belang dat wordt gemonitord op de naleving van deze kaders en dat dit aansluit op de checks and balances in uw reguliere P&C cyclus

3e lijn — *Verbijzonderde interne controle*

Uw verbijzonderde interne controlemedewerkers toetsen met systeemgericht en gegevensgerichte controles de (uitkomsten van uw) processen.
Zij geeft zekerheid aan het college ten aanzien van de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de informatievoorziening.

4e lijn — *Accountant*

PwC heeft een eigen verantwoordelijkheid voor de oordeelsvorming bij uw jaarrekening 2018. Wij zullen hierbij, waar mogelijk en efficiënt, gebruik maken van de controles in de 1e, 2e en 3e lijn. Daarnaast zullen wij zelfstandig aanvullende werkzaamheden uitvoeren.

Wij steunen in een aantal gevallen op verantwoordingen van derden. Wij maken per geval de afweging of het nodig is instructies te verzenden.

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Als onderdeel van de planning van de controle maken wij een analyse van uw gemeente. Hierbij beoordelen we elementen als:

- Governance en cultuur;
- Wat uw doelstellingen en ambities zijn;
- De wijze waarop u deze doelstellingen en ambities plant te realiseren;
- De wijze waarop u de realisatie van deze doelstellingen en ambities monitort;
- De wijze waarop de P&C cyclus is vormgegeven.

Tezamen met externe ontwikkelingen en onze ervaringen van voorgaande jaren gebruiken we deze informatie als input voor onze risicoanalyse. Deze risicoanalyse bespreken we vervolgens met verschillende gremia in de gemeente om deze aan te vullen met uw kennis en ervaring. Op dit moment heeft dat geleid tot de volgende risico's.

.

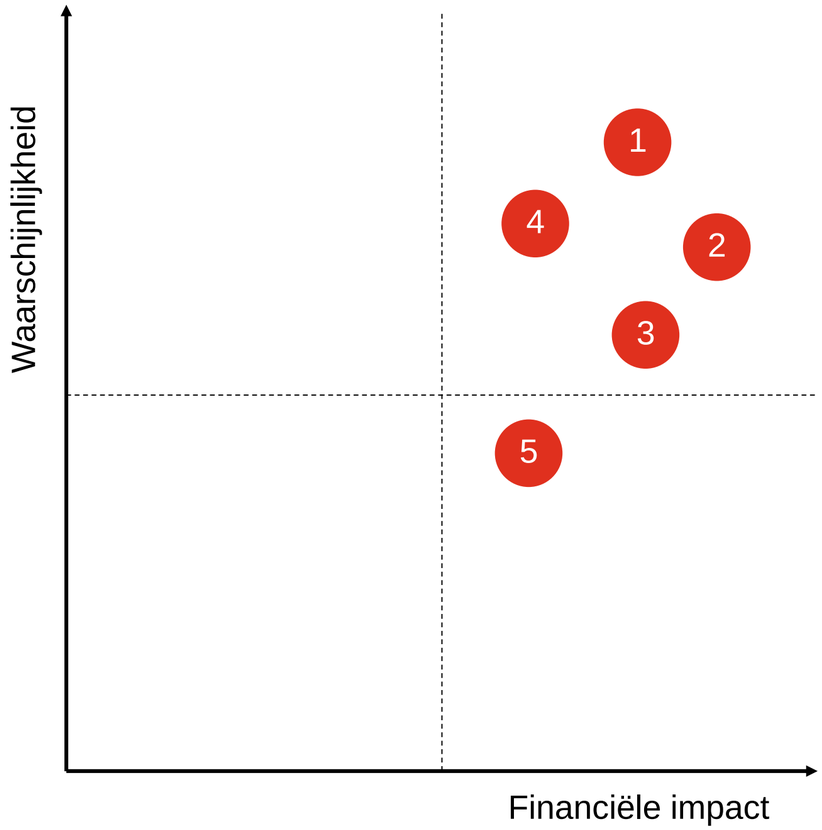

	Risico	Fraude	Fouten	Schattingen
1	Fraude in opbrengstverantwoording	●	○	○
2	Doorbreking interne beheersing	●	○	○
3	Waardering grondexploitaties	○	○	●
4	Prestatielevering sociaal domein	○	●	○
5	Rechtmatigheid aanbestedingen	○	●	○

Belangrijkste boodschappen raad

Onze contr

Controleaa
risicoanalys

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelin

Samenwerking

Bijlagen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 1: Fraude in opbrengstverantwoording*

** Dit is een algemeen risico die voortkomt uit de controlestandaarden*

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	○ Laag risico ● Enig risico ○ Hoog risico	Binnen de gemeente is sprake van een groot aantal opbrengstenstromen. De grondopbrengsten hebben we als significant aangemerkt met betrekking tot de afgrenzing.
Kans op eventuele fouten	○ Laag ○ Middel ● Hoog	De kans op een fout vanuit verschuiving van opbrengsten is groot aangezien de verwachte opbrengsten gerealiseerd moeten worden in het jaar.
Omvang van eventuele fouten	○ Klein ○ Middel ● Groot	De grondverkopen zijn individueel grote transacties.

Controleaanpak

We voeren gegevensgerichte werkzaamheden uit op de grondverkopen waarbij we onder meer vaststellen dat de opbrengst in het juiste jaar verantwoord is.

1 2 3 4 5

iële impact

		Schattingen
		○
		○
3	Waardering grondexploitaties	●
4	Prestatielevering inkopen	○
5	Rechtmatigheid aanbestedingen	○

Belangrijkste boodschappen raad

Onze contr

Controleaa risicoanalys

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelin

Samenwerking

Bijlagen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 2: Doorbreking interne beheersing*

** Dit is een algemeen risico die voortkomt uit de controlestandaarden*

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	○ Laag risico ○ Enig risico ● Hoog risico	Binnen de gemeente wordt veel gesteund op interne beheersing. Hierbij is het doorbreken van interne beheersing altijd een risico. Wij hebben dit risico als significant aangemerkt.
Kans op eventuele fouten	○ Laag ○ Middel ● Hoog	Kans op fouten door het doorbreken van interne beheersing is hoog, aangezien de interne beheersing omzeild wordt.
Omvang van eventuele fouten	○ Klein ○ Middel ● Groot	Wanneer interne beheersing doorbroken wordt zal de omvang van eventuele fouten groot zijn.

Controleaanpak

Gegevensgerichte werkzaamheden op journaalposten en boekingen die voldoen aan de risico criteria die wij identificeren vanuit onze fraude analyse. Daarnaast voegen we een element van onvoorspelbaarheid toe aan de controle.

1 2 5

iële impact

		Schattingen
		○
		○
3	Waardering grondexploitaties	●
4	Prestatielevering inkopen	○
5	Rechtmatigheid aanbestedingen	○

Belangrijkste boodschappen raad

Onze contr

Controleaa
risicoanalys

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelin

Samenwerking

Bijlagen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 3: Waardering grondexploitaties

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	○ Laag risico ● Enig risico ○ Hoog risico	De waardering van de grondexploitaties wordt beïnvloed door een groot aantal schattingselementen.
Kans op eventuele fouten	○ Laag ○ Middel ● Hoog	Ondanks dat we in het verleden beperkte bevindingen bij gemeente Zwolle hebben geconstateerd wat betreft de waardering grondexploitaties, is de kans op fouten groot. Dit vanwege het feit dat de aard van dit risico schattingen betreft en hier diverse onzekerheden in kunnen zitten.
Omvang van eventuele fouten	○ Klein ○ Middel ● Groot	Op het moment dat de uitgangspunten onjuist zijn, heeft dit een grote impact op de waardering.

Controleaanpak

De uitgangspunten bespreken we met de organisatie en het management. Daarnaast stellen we vast in hoeverre de uitgangspunten van vorig jaar in het huidige jaar gerealiseerd zijn. Tevens sluiten we de uitgangspunten waar mogelijk aan met onderzoeken van externe partijen.

1

2

5

iële impact

		Schattingen
		○
		○
3	Waardering grondexploitaties	●
4	Prestatielevering inkopen	○
5	Rechtmatigheid aanbestedingen	○

Belangrijkste boodschappen raad

Onze contr

Controleaa
risicoanalys

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelin

Samenwerking

Bijlagen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 4: Prestatielevering sociaal domein

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	○ Laag risico ● Enig risico ○ Hoog risico	Voor het vaststellen van de prestatielevering is de gemeente deels afhankelijk van derde partijen. Tevens voert de gemeente zelf een steekproef uit. Het vaststellen van de prestatielevering is lastig.
Kans op eventuele fouten	○ Laag ○ Middel ● Hoog	Kans op onzekerheden vanuit de prestatielevering is hoog, aangezien de gemeente deels afhankelijk is van externe partijen.
Omvang van eventuele fouten	○ Klein ● Middel ○ Groot	De omvang van de fouten en onzekerheden is op basis van voorgaand jaar beperkt (niet materieel).

Controleaanpak

Voor de PGB's (beschermd wonen) geldt dat de gemeente een steekproef uitvoert onder cliënten om de prestatielevering vast te stellen. Wij zijn vanuit onze controle bij dit process betrokken en nemen de uitkomsten mee.
Voor de Zorg In Natura sluiten we de verantwoorde zorg aan met de productieverantwoordingen van de zorgaanbieders.

1 2 5

iële impact

		Schattingen
		○
		○
3	Waardering grondexploitaties	●
4	Prestatielevering inkopen	○
5	Rechtmatigheid aanbestedingen	○

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 5: Rechtmatigheid aanbestedingen*

** Dit is een sector risico*

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	○ Laag risico ● Enig risico ○ Hoog risico	(Europese) aanbestedingen betreft complexe regelgeving waarin in 2016 wijzigingen zijn geweest die impact hebben op de aanbesteding bij inhuur derden.
Kans op eventuele fouten	○ Laag ● Middel ○ Hoog	De kans op een fout is gemiddeld aangezien de regelgeving complex is, maar het aantal fouten op basis van afgelopen jaren beperkt was.
Omvang van eventuele fouten	○ Klein ● Middel ○ Groot	De individuele aanbestedingen zijn ten opzichte van de materialiteit beperkt, met uitzondering van werken.

Controleaanpak

We voeren een gegevensgerichte controle uit op de aanbestedingen waarbij we vaststellen dat de juiste aanbestedingsvorm is gekozen. Daarbij toetsen we ook de naleving van het inkoopbeleid van de gemeente Zwolle.

1 2 5

iële impact

		Schattingen
		○
		○
3	Waardering grondexploitaties	●
4	Prestatielevering inkopen	○
5	Rechtmatigheid aanbestedingen	○

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze frauderisicoanalyse

Wij hebben een inventarisatie uitgevoerd van de inherente frauderisico's. Dit houdt in dat wij bij de beoordeling van de risico's geen rekening houden met de interne beheersing binnen de gemeente. Het is overigens de verantwoordelijkheid van het college om frauderisico te inventariseren, identificeren en te beheersen. Als raad dient u toezicht uit te oefenen op de beheersing van het frauderisico door het college.

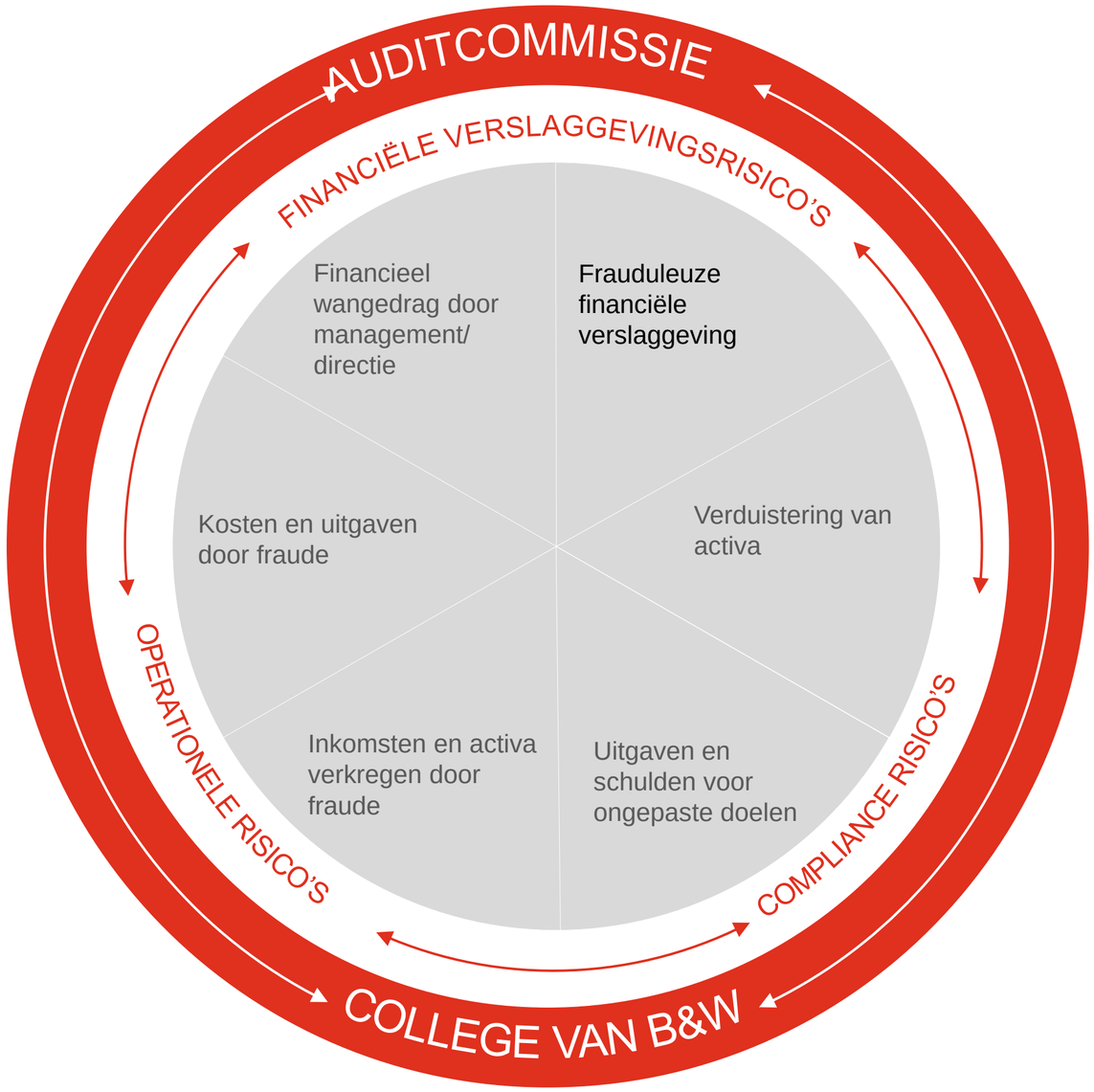

Onderkende frauderisico's

Wij hebben de volgende frauderisico's onderkend:

- Doorbereking van de interne beheersingsmaatregelen
- Fraude in de opbrengstverantwoording
- Risico op omkoping en corruptie

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Wet- en regelgeving

Binnen de gemeente

Samenwerking

Bijlagen

Diverse ontwikkelingen in 2018 die uw rol als raad raken

Voorbereidingen Omgevingswet

De Omgevingswet zal naar verwachting per 1 januari 2021 ingaan. Toch vraagt dit de nodige voorbereiding. Zo zult u als raad een omgevingsvisie dienen vast te stellen en moeten bepalen wat uw betrokkenheid is bij afwijkingen van deze visie. Wij adviseren u daarom met het college afspraken te maken over de informatievoorziening inzake de status van de invoering van de Omgevingswet.

Invoering Rechtmatigheidsverantwoording per 1 januari 2021

In de meicirculaire 2018 is aangekondigd dat het college met ingang van 2021 een rechtmatigheidsverantwoording af dient te geven. Hoe de exacte invulling hiervan is, is op dit moment nog onduidelijk. Toch is het belangrijk een plan van aanpak op te stellen met een duidelijke planning en duidelijke mijlpalen voor de implementatie.

Vanaf 2019: nieuwe notitie Materiële vaste activa

Met ingang van 2019 gaat de nieuwe notitie materiële vaste activa van de commissie BBV in. Voor u als raad betekent dit dat u als raad:

- een onderhoudsrichtlijn met een gewenst kwaliteitsniveau vast dient te stellen;
- bij achterstallig onderhoud dient te besluiten om
  - of een voorziening onderhoud in te stellen of op te hogen
  - dan wel het achterstallig onderhoud in de begroting in te lopen (binnen maximaal 4 jaar)

Wij adviseren u met het college in overleg te treden over de implementatie hiervan in uw reguliere P&C proces.

Diverse interne ontwikkelingen met invloed op onze controle

Ook binnen uw eigen gemeente zijn diverse ontwikkelingen die van invloed zijn op onze controle. Wij merken op dat wij, gegeven de reikwijdte van onze controle, ons voornamelijk richten op die ontwikkelingen die uw financiële processen of P&C cyclus raken. Onderstaand hebben wij de belangrijkste toegelicht, inclusief hun impact op onze werkzaamheden.

	Wijziging	Aard van de wijziging			Effect op controle
		Kaderstelling	Organisatie structuur	Sleutel-functionarissen	
1	Ontvlechting ONS	○	●	○	ONS is geen onderdeel meer van de gemeente, getrouwheid van de salariskosten blijft onderdeel van de jaarrekeningcontrole
2	Gemeentelijke taken over naar Omgevingsdienst	○	●	○	Geen effect, aangezien deze taken niet materieel zijn voor de jaarrekening
3	Tekort sociaal domein	●	○	○	Vaststellen maatregelen om tekort terug te dringen
4	Overname sociaal wijkteam	○	●	○	Geen effect gezien positionering van sociaal wijkteam geen impact op de jaarrekening heeft

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Jaarplanning

Feedback

Uw controleteam

Bijlagen

Onze jaarplanning voor de controle

De afgelopen periode hebben wij met de organisatie en de griffie de planning voor onze controle afgestemd. Het resultaat daarvan is onderstaand op hoofdlijnen weergegeven. Hierbij hebben wij aangegeven tot welk product dit leidt en aan welk gremium dit product gericht is. Uiteraard vindt bij alle rapportages hoor- en wederhoor plaats om de feitelijkheid af te stemmen.

Jun - Sep

Planningsfase

- Kennis nemen ontwikkelingen gemeenten
- Opzetten en bespreken risicoanalyse
- Controleplanning opstellen
- Afspraken met organisatie maken over planning en oplevering
- Opzet algemene IT-beheersing beoordelen

Sep - Okt

Controle opzet processen

- Bespreken auditplan
- Bespreken inrichting financiële processen
- Vaststellen of processen in de praktijk ook bestaan zoals ze beschreven zijn
- Gegevensgerichte controles op de jaarrekeningposten en processen:
  - Grondexploitaties
  - Inkopen
  - Aanbestedingen

Nov - Jan

Controle werking processen

- Vaststellen of processen in de praktijk ook werken zoals ze beschreven zijn
- Gegevensgerichte controles op de processen en jaarrekeningposten:
  - Sociale zaken
  - Sociaal domein
  - Subsidieverstrekkingen
- Bespreken risicovolle dossiers met organisatie/directie ter voorbereiding op jaarrekeningcontrole

Mrt - Apr

Jaarrekeningcontrole

- Uitvoeren jaarrekeningcontrole
- Controle van derden ontvangen verantwoordingen
- Controlewerkzaamheden sociaal domein

Apr - Mei

Jaarrekeningcontrole

- Bespreken uitkomsten controle
- Controle aanpassingen in definitieve jaarrekening
- Bespreking accountantsverslag met organisatie, college en raad (auditcommissie).
- Evaluatie

Opdrachtbevestiging *raad*

Auditplan *raad*

Managementletter *college*

Boardletter *raad*

Accountantsverslag *raad*

Controleverklaring *raad*

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Jaarplanning

Feedback

Uw controleteam

Bijlagen

U en wij zijn afhankelijk van derden

Een deel van uw gemeentelijke taken heeft u uitbesteed aan derden. Dit betekent dat voor de verantwoording van de bijbehorende baten en lasten u afhankelijk bent van verantwoordingen (vaak inclusief controleverklaringen) van derden voor het opstellen van uw jaarrekening. Onderstaand hebben wij de met de organisatie uitgevoerde inventarisatie van deze afhankelijkheden weergegeven, inclusief de impact hiervan op onze werkzaamheden.

	Onderwerp	Partij waaraan is uitbesteed	Heeft college reeds afspraken gemaakt over tijdige aanlevering	
			ja	nee
1	PGB Jeugd en Wmo	SVB	●	○
2	Eigen bijdrage Wmo	CAK	●	○
3	Gemeentelijke belastingen	GBLT	●	○
4	Jeugdzorg ZIN	RSJ	●	○
5	Salarisverwerking	Raet/ONS	●	○

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Jaarplanning

Feedback

Uw controleteam

Bijlagen

Lessons learned uit feedback

De sleutel tot een effectieve en efficiënte controle ligt in de samenwerking met u als gemeente. Op alle niveaus. Om die reden vragen wij jaarlijks feedback aan u om zodoende onze samenwerking continue verder te versterken. Daarnaast evalueren we ook In gesprekken met u en binnen het controleteam. De uitkomsten van deze feedback en evaluaties, inclusief de concrete acties die hiervan het gevolg zijn, hebben wij hier samengevat.

Duidelijke afstemming over wat wanneer gereed is bij Zwolle en bij PwC **01**

Tijdens jaarrekeningcontrole wekelijks status bespreken **02**

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Jaarplanning

Feedback

Uw controleteam

Bijlagen

Uw controleteam is gewijzigd

Uw controleteam voor 2018 is gewijzigd ten opzichte van 2017. Zowel Lennart Klooster als Harm-Jaap Hoeve zullen geen onderdeel van het controleteam meer zijn. Daarnaast zullen wij jaarlijks van onderaf onze controleteams aan met enthousiaste nieuwe teamleden. Onderstaand hebben wij de contactgegevens van de leiding van het controleteam opgenomen.

Martine Koedijk
Partner

06 – 18 30 4541
Martine.koedijk@pwc.com

Sytse Jan Dul
Senior director

06 – 10 88 5357
Sytse.jan.dul@pwc.com

Ricardo Kok
Manager

06 – 10 77 4278
Ricardo.kok@pwc.com

Ariëlla van Weerd-Ellenkamp
Manager

06 – 53 87 9781
Ariella.ellenkamp@pwc.com

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze onafhankelijkheid

Geplande ureninzet

Geen bedreigingen voor onze onafhankelijkheid geïdentificeerd

Het Nederlands recht en ons interne beleid verplichten ons onze onafhankelijkheid actief te beschermen. Om onze onafhankelijkheid te garanderen, controleren wij onder meer - vooraf - dat elk controleverzoek en verzoek om controleverwante en niet-controlediensten onze onafhankelijkheid niet in gevaar brengt, in overeenstemming met de huidige externe regelgeving en hetgeen hierover met u is afgesproken.

Wij hebben met u afgesproken dat elke aan controleverwante verzoeken en/of niet-controlediensten vooraf met de Raad wordt afgestemd.

Er is geen sprake van bedreiging voor onze onafhankelijkheid als accountant van uw gemeente. Tevens hebben alle teamleden betrokken bij de controle van de gemeente verklaard persoonlijk onafhankelijk te zijn van de gemeente.

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze onafhankelijkheid

Geplande ureninzet

Wij zien de ambitie om een effectieve en efficiënte controle uit te voeren al een gezamenlijke inspanning

De informatie over geplande uren is een van de door PwC uitgevoerde maatregelen naar aanleiding van het rapport ‘In het Publiek Belang’ ter verbetering van de kwaliteit en onafhankelijkheid van de controle. De controle van de jaarrekening van Gemeente Zwolle vereist voldoende tijd en aandacht van de juiste teamleden in het kader van (gegevensgerichte) werkzaamheden, review en coaching. Voor de controle van begrotingsjaar 2018 hebben wij de volgende uren gepland.

Functieniveau	Totaal uren gepland	Percentage (%)	*Percentage 2017*
Partner/director	115	7	*7*
(Senior) manager	400	25	*20*
Overige medewerkers	1.073	68	*73*
Totaal	1.588	100	*100*

Onze aannames

Bij onze controlehonoraria gaan wij uit van de volgende met elkaar overeengekomen afspraken:

- Oplevering controle informatie conform afgestemde tijdsplanning;
- Interne controlefunctie verricht kwaliteitscontroles op de oplevering.

post_2018-09-12

Raadsgriffie *

pwc

B -post

Aan de gemeenteraad van de Gemeente Zwolle
T.a.v. de heer A.B.M. ten Have
Grote Kerkplein 15
8011 PK ZWOLLE

DOCUMENT REGISTRATIE
11 SEP 2018

5 september 2018

Referentie: 3AXVNHCUM46J-1867020521-19

Betreft: controle van de jaarrekening - boekjaar eindigend op 31 december 2018

Geachte heer Ten Have,

In verband met onze doorlopende opdracht voor de accountantscontrole van de jaarrekening van Gemeente Zwolle willen wij in deze brief de uitgangspunten voor ons optreden als onafhankelijke accountant en de verantwoordelijkheden van de gemeenteraad (hierna te noemen: 'Raad'), het college van burgemeester en wethouders (hierna te noemen: 'College') en onszelf uiteenzetten.

De belangrijkste punten met betrekking tot onze samenwerking zijn opgenomen in uw programma van eisen en wensen zoals opgenomen in uw programma van eisen inzake de aanbesteding accountantsdiensten en onze offerte d.d. 16 oktober 2015. De hierin opgenomen condities zijn onverkort van kracht en zullen wij niet herhalen in deze opdrachtbevestiging die vooral specifieke voorwaarden met betrekking tot ons beroep bevat.

1. Accountantscontrole

1.1. Opdracht

Onze verantwoordelijkheid als accountant van Gemeente Zwolle is het onderzoeken of de jaarrekening over het boekjaar eindigend op 31 december 2018 zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw weergeeft, en of de baten en lasten evenals de balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen van uw gemeente die zijn opgenomen in het normenkader 2018. Daarnaast zullen wij vaststellen of de jaarrekening voldoet aan de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (hierna te noemen: 'BBV') en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (hierna te noemen: 'WNT'). De uitslag van ons onderzoek zullen wij weergeven in een controleverklaring omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening.

Daarnaast zullen wij de verenigbaarheid met de jaarrekening nagaan van de overige financiële en niet-financiële gegevens die in of bij de jaarstukken zijn opgenomen.

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

post_2018-09-12

Wij zullen daarbij met name nagaan of het jaarverslag overeenkomstig de artikelen 25 en 26 van het BBV is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is. Wij zijn verplicht in onze controleverklaring te rapporteren over de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

1.2. Verantwoordelijkheid van de accountant

Wij zullen de controle van de jaarrekening verrichten in overeenstemming met Nederlands recht waaronder de Nederlandse controlestandaarden, zoals onder meer opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij dienen te voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften, waaronder de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants. Voorts dienen wij onze controle zodanig te plannen en uit te voeren, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden, die van jaar tot jaar kunnen variëren, zijn afhankelijk van de door ons toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening door de gemeente en het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de naleving van de WNT-eisen van financiële rechtmatigheid. Deze risico-inschattingen zijn gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden, maar hebben niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat ook het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de gebruikte WNT-eisen van financiële rechtmatigheid en de redelijkheid van de door het college van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij willen er de aandacht op vestigen dat een afwijking van materieel belang mogelijk onontdekt blijft. Dit is een onvermijdbaar risico, dat zelfs bestaat indien een controle naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Dit is het gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere beperkingen die inherent zijn aan de controle evenals de beperkingen die inherent zijn aan elk systeem van interne beheersing. Deze 'andere beperkingen' omvatten onder meer subjectieve factoren zoals te onderzoeken posten, aard, omvang en moment van de werkzaamheden en de uitleg van resultaten uit de uitgevoerde werkzaamheden.

1.3. Verantwoordelijkheid van het college

U erkent en begrijpt dat het college verantwoordelijk is voor:

- het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met het BBV en de Beleidsregels toepassing WNT;
- de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties;
- een zodanig systeem van interne beheersing dat noodzakelijk is om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

post_2018-09-12

In het kader van de controle zult u ons onbeperkte toegang verschaffen tot:

- alle informatie die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening, zoals de vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden en eventueel aanvullende informatie die relevant is voor onze controle;
- alle personen binnen de gemeente van wie wij vaststellen dat het noodzakelijk is controle-informatie te verkrijgen.

Het college dient erop toe te zien dat de rechten en verplichtingen van de gemeente op toereikende wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht, met inbegrip van die rechten en verplichtingen die al bestaan maar niet via de normale administratieve procedures zijn vastgelegd. In sommige gevallen kunnen deze rechten en verplichtingen niet door accountantscontrole worden ontdekt. Al bekende en/of te verwachten gebeurtenissen en omstandigheden zullen op adequate wijze in de jaarrekening tot uitdrukking moeten worden gebracht.

1.4. Fraude en naleving van specifieke wet- en regelgeving

De jaarrekening is de verantwoordelijkheid van het college. Hierbij zijn inbegrepen het bewaken van de activa van uw gemeente, het zorg dragen voor toereikende administratieve vastleggingen en beheersingsmaatregelen (inclusief procedures met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en het voorkomen en ontdekken van fraude, overige onregelmatigheden en fouten).

Wij zullen onze controle op dusdanige wijze inrichten dat wij een redelijke, maar geen absolute, mate van zekerheid verkrijgen dat fouten en/of fraude die een materieel effect hebben op de jaarrekening worden ontdekt.

Onze controle bestaat niet uit een gedetailleerde controle van transacties, die noodzakelijk is om ook fouten en fraude aan het licht te brengen die niet leiden tot een materiële onjuistheid in de jaarrekening. Het is belangrijk om te beseffen dat er inherente beperkingen zijn verbonden aan een controle.

Vanwege de kenmerken van fraude, met name die kenmerken die betrekking hebben op samenspanning en/of vervalsing van documenten, is het mogelijk dat een controle die is ingericht en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden, een materiële fraude niet ontdekt.

Ondanks dat een effectieve interne controle de kans vermindert dat fouten en/of fraude zullen plaatsvinden en onopgemerkt kunnen blijven, is dit niet uit te sluiten. Om deze reden kunnen wij niet uitsluiten, dat mogelijke fouten of fraude niet zullen worden ontdekt.

Van ons onderzoek kan en mag, als gevolg van de eerdergenoemde inherente beperkingen van de controle en het systeem van interne beheersing, niet worden verwacht dat het alle fouten en/of fraude die zouden kunnen bestaan, aan het licht zal brengen.

Indien onze controle aanwijzingen van mogelijke fouten en/of fraude oplevert, zullen wij primair het College en secondair de Raad daarvan op de hoogte brengen.

post_2018-09-12

Indien, in het geval van fraude van materieel belang ten aanzien van de financiële verantwoording, door u geen adequate maatregelen worden getroffen, zijn wij gehouden hiervan melding te maken bij de bevoegde autoriteiten.

Het college is ook verantwoordelijk voor de naleving van wettelijke of andere voorschriften, die van toepassing zijn op de activiteiten van de gemeente. Een controleopdracht zal in het algemeen niet leiden tot ontdekking van deze overtredingen. Indien onze controle aanwijzingen van mogelijke niet-naleving van wettelijke of andere voorschriften oplevert, zullen wij u daarvan op de hoogte brengen.

1.5. Bevestiging van het college bij de jaarrekening

Wij zullen het college verzoeken de mededelingen die in het kader van onze werkzaamheden aan ons zijn gedaan schriftelijk te bevestigen voorafgaand aan het afgeven van onze controleverklaring bij de jaarrekening. Met name zullen wij informeren naar het oordeel omtrent inschattingen en subjectieve posten en de toereikendheid van de interne beheersingsmaatregelen.

Voorts zullen wij het college vragen schriftelijk te bevestigen dat het effect van eventuele ongecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening, zowel afzonderlijk als in totaal, niet van materieel belang is voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van deze posten zal in de schriftelijke bevestiging van het college bij de jaarrekening worden opgenomen of eraan worden gehecht.

1.6. Rapportages

Wij zullen over de uitkomsten van onze werkzaamheden aan u rapporteren in de vorm van een controleverklaring bij de jaarrekening. Er kunnen zich omstandigheden voordoen waarin het, op basis van onze controlebevindingen, noodzakelijk kan zijn de vorm en de inhoud van onze verklaring aan te passen.

In aanvulling op onze controleverklaring bij de jaarrekening zullen wij de Raad en het College op de hoogte brengen van eventueel door ons gedurende de controlewerkzaamheden geconstateerde significante onvolkomenheden in de interne controle, inclusief procedures met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking, die relevant zijn voor de controle. Aangezien onze controle niet in de eerste plaats is gericht op het constateren van dergelijke onvolkomenheden, mag niet worden verwacht dat onze werkzaamheden alle onvolkomenheden die bij een uitgebreider en gerichter onderzoek naar voren zouden komen, aan het licht zullen brengen.

Ook zullen wij, op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, verslag uitbrengen omtrent de bevindingen voortvloeiend uit ons onderzoek die onder de aandacht dienen te worden gebracht van de Raad en het College.

2. Overige dienstverlening

2.1. Aanvullende dienstverlening

Naast de controle van de jaarrekening voeren wij, op uw verzoek, controles uit op subsidie- en andere verantwoordingen. Deze controles zullen worden uitgevoerd overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten en, voor zover beschikbaar, in overeenstemming met de voor deze verantwoordingen geldende controleprotocollen of anderszins geldende specifieke voorschriften. Voor deze opdrachten wordt een afzonderlijke opdrachtbevestiging gestuurd. Voor overige opdrachten die we moeten verrichten geldt dat we dit alleen doen na toestemming van de raad.

post_2018-09-12

Wij aanvaarden uitsluitend verantwoordelijkheid jegens u en de derde ten behoeve van wie deze werkzaamheden worden uitgevoerd, maar niet jegens andere derden die deze verantwoordingen in handen zouden krijgen.

3. Overige bepalingen

3.1. Onafhankelijkheid en objectiviteit

Op grond van de op ons van toepassing zijnde regelgeving dienen wij in onze dienstverlening als accountants ten aanzien van onze assuranceklanten onafhankelijk te zijn. De regelgeving bevat onder andere beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan onze assuranceklanten kunnen verlenen.

3.2. Toegang tot dossiers

Alle werkpapieren en dossiers, andere materialen, rapporten en zaken gecreëerd, ontwikkeld of uitgevoerd door PwC als onderdeel van ons onderzoek, zijn eigendom van PwC. Wij kunnen verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en de FIOD-ECD, op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften informatie te verschaffen of toegang tot onze werkpapieren en dossiers te verschaffen.

Daarnaast kunnen wij door derden verzocht worden informatie te verstrekken of inzage in onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Op grond van geheimhoudingsregels zijn wij verplicht uw schriftelijke toestemming voor inzage te verkrijgen. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, zullen wij hierover zo spoedig mogelijk contact met u opnemen over de voorwaarden waaronder aan dit verzoek kan worden voldaan en om uw toestemming te vragen.

Ook de Belastingdienst kan in het kader van het bovenstaande voor een reguliere belastingcontrole aan ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage in onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Een dergelijk verzoek zal altijd in eerste instantie aan u en eventueel uw juridisch of fiscaal adviseur kenbaar worden gemaakt door de Belastingdienst.

Indien een dergelijk verzoek van de Belastingdienst ons bereikt, zullen wij zo spoedig mogelijk contact met u opnemen en u vragen om uw instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken.

Ten slotte kan de Auditdienst Rijk ('ADR') in het kader van zijn toezichthoudende rol verzoeken om een review uit te voeren op de door ons uitgevoerde werkzaamheden. Een dergelijk verzoek zal altijd eveneens aan u kenbaar worden gemaakt. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, zullen wij zo spoedig mogelijk contact met u opnemen en u vragen om uw instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken. De met deze review verband houdende kosten zullen wij aanvullend bij u in rekening brengen.

3.3. Publicatie van documenten met de naam van PwC

De controleverklaring is (tezamen met de jaarrekening) bestemd om te worden overgelegd aan de Raad. Onze controleverklaring mag eerst openbaar gemaakt worden na onze voorafgaande schriftelijke toestemming, door middel van onze aanbiedingsbrief.

Onder openbaarmaking wordt verstaan het verspreiden van een kopie of een gedrukt exemplaar van de jaarrekening en het opnemen van de jaarrekening in haar geheel op uw internetsite. Mocht u het voornemen hebben om de jaarstukken op uw internetsite te plaatsen of om een gedrukt exemplaar van de jaarrekening te maken, dan verzoeken wij u om contact met ons op te nemen.

post_2018-09-12

Indien u de jaarrekening inclusief onze verklaring in een andere vorm of in samenhang met andere (financiële) overzichten wilt publiceren geldt eveneens dat vooraf onze schriftelijke toestemming is vereist.

Ook andere documenten waarin onze naam wordt genoemd, bijvoorbeeld de rapportage interim-bevindingen, het accountantsverslag of andere verantwoordingen waarbij wij een rapportage hebben afgegeven, mogen niet zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming aan derden worden verstrekt. Dit geldt eveneens voor publicatie op een internetwebsite.

3.4. De kwaliteit van onze dienstverlening

Mevrouw drs. M.J.A. Koedijk RA RE, partner, zal optreden als de externe accountant van uw gemeente. Wij willen u te allen tijde diensten leveren van een hoge kwaliteit teneinde aan uw behoeften te voldoen. Wij zullen u dan ook om feedback over onze dienstverlening vragen, zodat wij deze kunnen blijven verbeteren. Als u zelf op enig moment met ons wilt bespreken hoe onze dienstverlening zou kunnen worden verbeterd, of als u ontevreden mocht zijn over enig onderdeel van onze diensten, neemt u dan direct contact op met de persoon die verantwoordelijk is voor dat onderdeel van onze dienstverlening aan u. Mocht u dit, om welke reden dan ook, liever met iemand anders bespreken dan met die persoon, neemt u dan contact op met de heer M.E. Zeephat RA, onze businessunitleider. Zo kunnen wij u verzekeren dat uw belangen zorgvuldig worden behartigd. Wij zullen iedere klacht zorgvuldig en direct behandelen en wij zullen de resultaten daarvan met u bespreken.

Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden voor onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.

3.5. Overig

In het kader van onze rol als accountant worden wij niet geacht op de hoogte te zijn van informatie die aan andere vertegenwoordigers van PwC dan die betrokken zijn bij de controle van de jaarrekening is verstrekt (waaronder informatie die is verstrekt in het kader van overige dienstverlening).

Wij verwachten te kunnen rekenen op de volledige medewerking van uw personeel en vertrouwen erop dat alle vastleggingen, documentatie en andere informatie die in het kader van de controle benodigd zijn, aan ons ter beschikking zullen worden gesteld.

Voor de uitvoering van deze opdracht kunnen wij gebruikmaken van beveiligde webportalen, waarmee wij met u documenten kunnen uitwisselen.

De administratie van PwC (waaronder e-mails en digitale scans, bijvoorbeeld van opdrachtbrieven) strekt tegenover u tot volledig bewijs, behoudens door u geleverd tegenbewijs. PwC hoeft haar administratie niet langer te bewaren dan de wettelijke bewaartermijnen.

4. Honoraria

Ons honorarium is gebaseerd op de mate van verantwoordelijkheid en vakbekwaamheid en de tijd benodigd om onze werkzaamheden te verrichten. Ons voorstel voor het honorarium voor de werkzaamheden, is reeds afgestemd met de heer Ten Have.

post_2018-09-12

pwc

5. Overige

Op allen in deze opdrachtbevestiging beschreven dienstverlening zijn de met Gemeente Zwolle overeengekomen voorwaarden van toepassing.

Indien u vragen hebt ten aanzien van het bovenstaande, dan verzoeken wij u vriendelijk zo spoedig mogelijk contact met ons op te nemen.

Indien u met ons voorstel kunt instemmen, dan verzoeken wij u bijgaande kopie van deze brief te ondertekenen en te retourneren als bevestiging van het voorgaande.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. M.J.A. Koedijk RA RE
partner

Bijlage

Wij bevestigen hierbij dat vorenstaande brief (inclusief bijlage) een juiste weergave is van de door ons aan u verstrekte opdracht en van de uitgangspunten die op de opdracht van toepassing zijn.

Getekend namens Gemeente Zwolle door:

Handtekening: _____

Naam: _____

Functie: _____

Datum: _____

Zwolle

Jaargang	2018
Kenmerk	52321
Onderwerp	Accountantscontrole jaarrekening 2018

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 7-12-2018

besluit:

1. PWC Accountants de reguliere controle van de jaarrekening 2018 overeenkomstig het bijgevoegde auditplan uit te laten voeren.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Steenwijk, Christiaan van
medeopstellers	
afdeling	Vastgoed
bijlagen	Voorstel: Beslisnota Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019 Bijlage: Nota van uitgangspunten 2019 Bijlage: Korte terugblik debatronde d.d. 10-12-2018- Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019 Bijlage: 2019-01-21 Getekend raadsbesluit Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019

Voorgesteld besluit raad

1. De voorgelegde Nota van Uitgangspunten MPV 2019 te hanteren als basis voor de MPV 2019 en in te stemmen met:
   a. De planningen voor woningbouw, bedrijventerreinen, kantoren en voorzieningen, zoals opgenomen in hoofdstuk 2;
   b. Het hanteren van de rekenparameters, zoals opgenomen in hoofdstuk 3;
   c. De variabelen voor het berekenen van de economische risico's, zoals opgenomen in hoofdstuk 4;
   d. De financiële consequenties hiervan te verwerken in de MPV 2019;
2. Kennis te nemen van de stand van zaken rondom de grondvoorraad, zoals opgenomen in hoofdstuk 5;
3. Kennis te nemen van de aanscherping van de BBV richtlijnen betreffende:
   Wet- en regelgeving van facilitaire projecten, zoals opgenomen in hoofdstuk 6.1;
   Verantwoording van eigen middelen binnen grondexploitaties, zoals opgenomen in hoofdstuk 6.2;
4. Kennis te nemen van de berekeningswijze van winstneming, zoals opgenomen in hoofdstuk 7;
5. Kennis te nemen van de KEC-toets bij gemeentelijke grondexploitaties, zoals opgenomen in hoofdstuk 10;
6. Kennis te nemen van de stand van zaken rondom de vernieuwing van de Grex-Systematiek, zoals opgenomen in hoofdstuk 11 waarmee de toezegging aan de gemeenteraad (127) "Onderzoek Grex- systematiek vanuit de begroting is beantwoord.

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 21 november 2018

Openbaar

Onderwerp	Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019
Versienummer	1

Portefeuillehouder	R.E. de Heer
Informant	Christiaan van Steenwijk
Afdeling	Vastgoed
Telefoon	(06) 14393717
Email	C.van.Steenwijk@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel	6.1.5 We ondersteunen de ruimtelijke ontwikkeling van de stad door middel van actief of faciliterend grondbeleid
Begroting wijzigen	Nee
Dekking ten laste van	n.v.t.

Bijlagen 1. Nota van Uitgangspunten MPV 2019

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1 De voorgelegde Nota van Uitgangspunten MPV 2019 te hanteren als basis voor de MPV 2019 en in te stemmen met:
   a. De planningen voor woningbouw, bedrijventerreinen, kantoren en voorzieningen, zoals opgenomen in hoofdstuk 2;
   b. Het hanteren van de rekenparameters, zoals opgenomen in hoofdstuk 3;
   c. De variabelen voor het berekenen van de economische risico's, zoals opgenomen in hoofdstuk 4;
   d. De financiële consequenties hiervan te verwerken in de MPV 2019;
2 Kennis te nemen van de stand van zaken rondom de grondvoorraad, zoals opgenomen in hoofdstuk 5;
3 Kennis te nemen van de aanscherping van de BBV richtlijnen betreffende:
   Wet- en regelgeving van facilitaire projecten, zoals opgenomen in hoofdstuk 6.1;
   Verantwoording van eigen middelen binnen grondexploitaties, zoals opgenomen in hoofdstuk 6.2;
4 Kennis te nemen van de berekeningswijze van winstneming, zoals opgenomen in hoofdstuk 7;
5 Kennis te nemen van de KEC-toets bij gemeentelijke grondexploitaties, zoals opgenomen in hoofdstuk 10;
6 Kennis te nemen van de stand van zaken rondom de vernieuwing van de Grex- Systematiek, zoals opgenomen in hoofdstuk 11 waarmee de toezegging aan de gemeenteraad (127) "Onderzoek Grex- systematiek vanuit de begroting is beantwoord.

Datum 21 november 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding
Jaarlijks wordt, in het kader van de beleidscyclus, omstreeks juni de Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) vastgesteld, waarbij inzicht wordt gegeven in de financieel-economische weerslag van het gemeentelijk grondbeleid. Voorafgaand aan het opstellen van de “nieuwe” MPV worden de relevante uitgangspunten door het college ter instemming aan de gemeente voorgelegd middels de Nota van Uitgangspunten MPV. Met deze nota anticiperen we op de uitkomsten van de onderzoeken die gedurende het jaar hebben plaatsgevonden, om een zo compleet mogelijk beeld van de actieve vastgoedportefeuille te schetsen. De grondprijzennota is eveneens een belangrijk uitgangspunt voor de MPV 2019. Het vaststellen hiervan is een bevoegdheid van het college. De nota met het collegebesluit wordt ter informatie separaat ter informatie aan de raad aangeboden.
In bijgaande “Nota van Uitgangspunten MPV 2019” worden de uitgangspunten uiteengezet waarmee het jaarrekenings- en MPV proces wordt ingegaan. Binnen de Nota van Uitgangspunten wordt een integrale doorkijk op alle vastgoedaspecten van de onderliggende portefeuille gegeven.
Dit jaar richten we ons nadrukkelijk op de marktontwikkelingen in zowel het Vastgoed alsmede de Grond- weg en waterbouw, die op onderdelen een overspannen houding dreigt aan te nemen. Evenals vorig jaar zijn enkele aanpassingen gedaan aan zowel de parameters als de economische risico’s. Deze aanscherpingen zijn noodzakelijk om aan te sluiten bij de huidige snel veranderende marktontwikkelingen. Ook de ambities op de duurzaamheidsvraagstukken, zoals geformuleerd in het collegeakkoord heeft onze bijzondere aandacht evenals de afbouwstrategie met de gewenste versnelling voor de woningbouw in Stadshagen.

Beoogd effect
De Nota van Uitgangspunten geeft het kader waarmee de MPV wordt opgesteld. Door het vaststellen van de Nota van Uitgangspunten zal dit als basis gelden voor het opstellen van de MPV 2019. Met een integrale doorkijk op alle vastgoedaspecten kan het verwachte bedrijfsresultaat van vastgoed over het jaar 2018 en het toekomstperspectief bij de MPV 2019 worden bepaald.

Argumenten
1.a De programmatische uitgangspunten geven het kader waarbinnen de MPV 2019 wordt opgesteld
De vastgoedagenda’s zijn bijgesteld aan de hand van de recente onderzoeken, beleidsuitgangspunten en conform het voorzichtigheidsprincipe bij grondexploitaties.
De programmering binnen de Nota van Uitgangspunten heeft betrekking op het programma dat is vastgesteld binnen de lopende grondexploitaties. In de huidige markt en met de lopende grondexploitaties is het mogelijk om voor woningbouw voor de periode 2019 - 2022 circa 1.000 woningen op te nemen en voor bedrijventerrein 25.000 m² (25 ha.). Voor het eerstvolgende jaar 2019 staan circa 415 woningen in de planning en 80.000 m² (8 ha.) aan uitgifte voor bedrijventerrein. Deze gegevens zijn gebaseerd op een reële prognose.

Programma	2019	2020	2021	2022
Woningbouw	415 st.	160 st.	280 st.	145 st.
Bedrijvigheid	80.000 m²	60.000 m²	60.000 m²	50.000 m²
Commercieel	-	12.500 m²	3.118 m²	3.118 m²
Bijzondere doeleinden	6.801 m²	17.248 m²	-	-
Woonwerk woningen	2 st.	3 st.	3 st.	3 st.

Tabel: programma binnen lopende gemeentelijke grondexploitaties

Het programma van het kredietproject “versnellingsactie huurwoningen” en de programmering van toekomstige grondexploitaties (waaronder de Tippe en Breezicht Noord) zijn niet in bovenstaande tabel opgenomen aangezien het hier niet om lopende grondexploitaties gaat.
In de “strategie afbouwen stadshagen” is het doel een beoogde bouwproductie van gemiddeld 300 woningen per jaar in Stadshagen te realiseren. De beschikbaarheid van locaties om deze bouwproductie te behalen en de mogelijkheid om daarbij te versnellen wordt onderzocht.

1.b De parameters voor de indexen zijn aan verandering onderhevig
De parameters worden jaarlijks met externe onderzoeken onderbouwd en in afstemming gebracht met de interne analyses. Door het jaarlijks monitoren van de marktontwikkelingen verwachten we grote schommelingen in de parameters te voorkomen en daarbij recht te doen aan het voorzichtigheids- en realiteitsbeginsel conform de BBV regelgeving rondom grondexploitaties. De marktontwikkelingen geven aanleiding om zowel aan de kosten- als aan de opbrengstenzijde van de grondexploitaties goed door te analyseren, waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar locatie- en objectkenmerken.
Met het herstel van de vastgoedmarkt in 2016 en de resultaten over het jaar 2017 en medio 2018 zitten we in een fase van financiële economische voorspoed. Ook voor de periode 2019 tot en met 2021 zijn de vooruitzichten om tot een positief bedrijfsresultaat voor Vastgoed te komen gunstig te noemen.

De woningbouw in Zwolle ontwikkelt zich voor het 3e jaar op rij stevig door. De prijsontwikkeling laat, conform vorig jaar, een algemene stijgende lijn zien (t.o.v. een jaar eerder) van de vrij op naam prijzen (VON) van circa 10%. De onderzoeksbureaus Fakton en Stec verwachten ook de aankomende jaren, maar zeker voor de jaren 2019 en 2020, nog sterke groeicijfers in de prijsontwikkeling voor woningbouw. Echter, de gemeentelijke ambitie op het gebied van duurzaamheid en de gewenste versnelling van de woningbouw geven aanleiding om, in de lopende grondexploitaties, enigszins behoudend om te gaan met een te sterke verhoging van de index voor woningbouw. Een te hoge prijsstijging zou conflicterend kunnen worden en vertraging kunnen geven in het bereiken van de doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en versnelling van de woningbouwproductie.
Geadviseerd wordt om de index voor woningbouw voor de jaren 2019 en 2020 met 1% te verhogen te verhogen van 3% naar 4%.

Bij bedrijvigheid laten de businessmodellen betere resultaten zien, de investeringsruimte neemt toe door de hogere huurprijzen, waardoor er ruimte is voor aanpassing van de grondprijzen. Dit betekent dat ook in de index voor de grondprijzen enige beweging zit, wat zich lijkt door te zetten. Vandaar dat we adviseren om voor de ontwikkeling van de grondprijs het inflatieniveau aan te houden, wat tot aanpassing van de index voor de 1e vier jaar (korte en middellange termijn) inhoudt. Voor de lange termijn (vanaf 2023) blijven we behoudend met een index van 1%, conform de vigerende kaders.

Bij de voorzieningen is de prognose dat het de aankomende jaren mogelijk moet zijn om de opbrengsten minimaal waardevast (inflatiecorrectie) te houden. Voor de maatschappelijke voorzieningen groeien we hier ook weer naartoe, dit omdat deze specifieke markt de afgelopen jaren te maken heeft gehad met stevige bezuinigingen en nog net even iets meer tijd nodig heeft om te herstellen. Hier wordt op geanticipeerd door gefaseerd uit te gaan van een indexering ter hoogte van de inflatiecorrectie.

Datum 21 november 2018

Opbrengsten	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
Woningbouw	4,0%	4,0%	2,5%	2,0%	1,8%
Bedrijvigheid	2,1%	1,9%	1,8%	1,8%	1,0%
Maatschappelijk	1,4%	1,9%	1,8%	1,8%	1,8%
Commercieel	2,1%	1,9%	1,8%	1,8%	1,8%

Tabel: index parameters opbrengsten

Voor de exploitaties Hessenpoort en Oude Mars gelden vastgestelde BBV richtlijnen, die aangeven dat bij een exploitatie met een langdurige (> 10 jaar) looptijd, er na tien jaar uit voorzichtigheid niet gerekend mag worden met een geprognosticeerde stijging van de opbrengsten.

Aan de kostenkant zien we, met een aantrekkende economie, dat de afgelopen 2 jaar de GWW-index een stijging laat zien die hoger is dan het langjarig gemiddelde. Door de druk op de woningmarkt en het tekort aan personeel bij bouwbedrijven om projecten te realiseren stijgen de lonen, grondstoffen en materieel waardoor er vertragingen kunnen optreden. Voor de korte termijn (2019 – 2020) wordt voorgesteld om de index te verhogen van 2,0% naar 2,5%.

De afgelopen jaren was er regelmatig nog sprake van positieve aanbestedingsresultaten. Nu verwachten we, wat landelijk al langer gaande is, toch wel een duidelijke kanteling in de markt. Door het ontbreken van een eenduidig beeld, is er sprake van een onvoorspelbare markt met een situatief karakter, wat over kan slaan naar een overspannen markt. Deze ontwikkeling blijven we monitoren maar we anticiperen hier al wel op door vanaf 2020 tot en met 2022 rekening te houden met een aanbestedingsnadeel op GWW werken van 2,5%. Met de combinatie van de kostenstijgingsindex en de index voor aanbestedingen anticiperen we voldoende op de marktontwikkelingen.

Kosten	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
Kostenstijging	2,5%	2,5%	2,0%	2,0%	1,8%
Aanbesteding	0,0%	2,5%	2,5%	2,5%	0,0%

Tabel: index parameters kosten

1.c De variabelen van de economische risico's wijzigen

De economische risico's, zoals beschreven in hoofdstuk 5, zijn onderdeel van het weerstandsvermogen en hiermee kunnen tegenslagen in de projecten worden opgevangen. De economische risico's worden ingeschat conform de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen, zoals vastgesteld bij de begroting 2019 en met inachtneming van de nieuwe BBV-regels.

- Planning

Het risico dat de opbrengsten voor de vastgoedsector wonen niet realiseerbaar is wordt genivelleerd door het opnemen van een enigszins behoudende index in de grondexploitaties, dit ten opzichte van het externe advies.

- Rente

Het renterisico blijft gehandhaafd. De rekenrente in de grondexploitaties is dit jaar wederom met 0,25% naar beneden bijgesteld naar 1,6%, wat te maken heeft met de leningenportefeuille. De rekenrente is vanaf 2016 jaarlijks verlaagd van respectievelijk 3,5% in 2016 via 2,1% in 2017 en 1,85% in 2018, naar 1,6% in 2019. Communicatie hierover heeft plaatsgevonden via de begroting 2019.

- Kostenstijging

Voor de kostenstijging zien we, gezien de ontwikkelingen in de markt en de kans op oververhitting van de GWW (Grond, Weg- en waterbouw) sector, dat de impact van het risico met 0,5% naar boven moet worden bijgesteld, waarbij de kans van optreden als hoog (75%) wordt aangemerkt.

- Opbrengstenstijging

Door de huidige marktontwikkelingen is een inflatiecorrectie (geldontwaarding) opnemen als index voor bedrijven en voorzieningen voldoende voorzichtig. Geadviseerd wordt om geen risico op te nemen voor daling van de grondopbrengsten.

In de tabel hieronder zijn de indexen weergegeven met de kans van optreden.

Economische risico's	Risico	Kans
Planning	1 jaar	50%
Rente	2019: - 0,2% 2020: - 0,3% 2021: - 0,4% 2022: - 0,4%	25%
Kostenstijging	1,0%	75%
Opbrengstenstijging	-	100%

Tabel: economische risico's

1.d De resultaten van de parameters en variabelen van economische risico's

Het resultaat van de grondexploitaties was bij de MPV 2018 € 78,3 mln. positief. Per saldo zijn de effecten van het aanpassen van de rekenparameters op de in uitvoering zijnde grondexploitaties positief. Elke wijziging van de parameters is in bijlage 1 van het rapport financieel inzichtelijk gemaakt. Het aanpassen van de opbrengst parameter voor woningbouw en bedrijvigheid hebben het grootste effect met respectievelijk circa € 1,0 miljoen en € 8,9 miljoen verbetering. Het effect van de renteaanpassing (van 1,85% naar 1,6%) heeft daarbij een corrigerend negatief effect van circa € 0,9 miljoen.
De indexen beïnvloeden elkaar, waardoor het genoemde resultaat een indicatief karakter heeft. De genomen besluiten werken we verder uit bij de herziening van alle grondexploitaties en de resultaten worden in de MPV 2019 per grondexploitatie geanalyseerd en toegelicht.

Het totaal gewogen economisch risico is bij de MPV 2018 vastgesteld op circa € 2,0 miljoen. Op basis van huidige analyse neemt dit bedrag af, dit conform bijlage 2 economische risico's uit het rapport Nota van Uitgangspunten 2019. Derhalve is de verwachting dat het een positief effect heeft van circa € 0,5 miljoen op de vereiste weerstandscapaciteit.
Het mogelijke effect van een opbrengstdaling is dit jaar genivelleerd, aangezien er voldoende voorzichtigheid is betracht in de parameter voor de opbrengsten. De spanning op de markt voor de Grond- Weg en waterbouw (GWW) geeft aanleiding om het risico van kostenstijging iets hoger in te zetten (van 0,5% naar 1,0%).
De economische risico's hebben een relatie met de resultaten van de grondexploitatie. Het berekende risicobedrag heeft daarmee een indicatief karakter, Op basis van de herziening van alle grondexploitaties zal het daadwerkelijke risicobedrag worden bepaald.

2. Het monitoren van ontwikkelingen binnen het grondvoorraadbeleid
Het grondvoorraadbeleid is in 2017 grondig geanalyseerd en met een raadsbesluit gekoppeld aan de in voorbereiding zijnde omgevingsvisie, waarvan deel 2 in voorbereiding is.

3.a Faciliterende projecten herkenbaar opnemen op de balans
Projecten waarbij sprake van faciliterend grondbeleid moeten in de verslaggeving bij de jaarrekening onderscheiden worden van de projecten inzake het actieve grondbeleid. De projecten Windesheim, Westenholte Stins en Prinsenpoort moeten volgens de BBV richtlijnen geclassificeerd worden als faciliterende projecten en krijgen als project een vordering op de balans en maken dan ook geen onderdeel meer uit van de MPV waarin alleen de gemeentelijke actieve grondexploitaties worden opgenomen.

3.b Geen eigen middelen en/of reserves opnemen binnen grondexploitaties
In de aangescherpte BBV regelgeving is er geen ruimte meer om eigen middelen (reserves) in een grondexploitatie op te nemen. Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 / MPV 2019 worden de projecten dan ook opgeschoond en op dit onderdeel transparant gemaakt. Bij (toekomstige) grondexploitaties wordt dan ook het daadwerkelijke resultaat zichtbaar. Dekkingsbronnen vanuit eigen middelen / reserves lopen vanaf de jaarrekening 2018/MPV 2019 dan ook via de reserve vastgoed.

4. BBV-richtlijnen bevelen aan uit grondexploitaties tussentijds winst te nemen
Het nemen van tussentijds winst uit grondexploitaties is onderdeel van de aanscherping van de BBV richtlijnen. Voor het bepalen van de tussentijdse winstname wordt de berekeningswijze, zoals goedgekeurd door de accountant bij de beoordeling van de jaarstukken 2017 en vastgesteld door de gemeenteraad, gehanteerd. In navolging van de MPV 2018 is in hoofdstuk 7 van de Nota van Uitgangspunten 2019 de berekeningswijze wederom toegelicht.

5. KEC-toets binnen gemeentelijke grondexploitaties is nodig om inzicht te krijgen
De beleidsdoelen op het gebied van klimaat, energie en circulariteit adaptatie (KEC) zijn fors om in 2050 een duurzame stad te zijn, die zichzelf kan dragen. Om de ambities te kunnen realiseren zal de komende jaren een grote inspanning geleverd moeten worden.
Het gaat bij het realiseren van de KEC-doelen niet alleen om de gemeentelijke ontwikkelopgave maar ook de ontwikkelopgave die door de private markt (ontwikkelaars/bouwers met eigen grond) wordt opgepakt. Dit betekent dat een integraal antwoord gegeven moet worden op de vraag hoe de investeringen voor het behalen van de KEC-ambities binnen alle gebiedsontwikkelingen in de stad gefinancierd en financieel gedekt moeten worden.
Het uitgangspunt bij gemeentelijke grondexploitaties is dat het basisniveau aan ontwerpeisen binnen de exploitatie worden opgelost. Hieraan zal uitvoering gegeven moeten worden bij lopende en nieuwe grondexploitaties middels een KEC-toets. Indien financiële effecten zich voordoen binnen gemeentelijke grondexploitaties als gevolg van het toepassen van een basisniveau op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie zal dit invloed hebben op het resultaat van de vastgoedportefeuille van de gemeente Zwolle.

6. Vernieuwing Grex-Systematiek is een continue proces waar reeds jaren aan wordt gewerkt
In de paragraaf Grondbeleid, als onderdeel van de Begroting 2019, is de onderzoeksvraag opgenomen om de mogelijkheden te verkennen om te komen tot een gewijzigde grex-systematiek. Deze onderzoeksvraag komt voort uit het in 2014 door het Watertorenberaad gepubliceerde essay “Nota

Grondbeleid Nieuwe Stijl", waarin het werken met scenario's en bandbreedtes een belangrijke aanbeveling is.
Een aantal aanbevelingen zijn echter al jaren vast onderdeel van het MPV proces, zoals het jaarlijks herzien van alle grondexploitaties, de interne controle, het in beeld brengen van de (financiële) risico's en daarbij behorende weging (kans van optreden) en het SMART vast laten stellen van nieuwe projecten. Echter, het kan altijd beter. In de verkennende fase van toekomstige grondexploitaties kunnen berekeningen worden voorgelegd waarin bandbreedtes op functie, prijs, volume en tijd worden gepresenteerd. Dat kan al in de praktijk worden gebracht bij de in voorbereiding zijnde omgevingsvisie deel 2, die in 2019/2020 wordt opgeleverd. In hoofdstuk 12 van de Nota van Uitgangspunten 2019 wordt hier uitvoerig op ingegaan.

Risico's
In de Nota van Uitgangspunten zijn variabelen opgesteld om te hanteren voor de berekening van de economische risico's. Deze zullen, samen met de projectgebonden risico's, conform het vastgestelde beleid risicomanagement en weerstandsvermogen, worden gebruikt bij de MPV 2019 en zullen leiden tot het benodigde weerstandsvermogen.

Financiën
De Nota van Uitgangspunten resulteert in een voorlopig verwacht voordelig jaarresultaat bij de MPV 2019. De voorgestelde wijzigingen van de rekenparameters hebben een positief effect op de grondexploitaties en dat geldt ook voor de economische risico's (zie bijlage 1 en 2 van het rapport Nota van Uitganspunten MPV 2019). De winstgevendheid van de exploitaties nemen hierdoor toe en dat zal, samen met hetgeen gerealiseerd is en nog wordt in 2018, tot uiting komen in hogere winstverwachtingen in de projecten en de tussentijdse winstafdrachten.

De bandbreedte van de winstname per 31.12.2018 die is afgegeven in de MPV 2018 bedraagt € 8,0 miljoen tot € 11,0 miljoen. Het definitieve effect van de vastgestelde uitgangspunten zal in de MPV 2019 tot uiting komen. Het dan berekende resultaat maakt onderdeel uit van de jaarrekening 2018. Een eventueel voor- of nadelig resultaat op de MPV wordt verrekend algemene concernreserve vervolgens wordt bij de jaarrekening de benodigde weerstandscapaciteit bepaald.

Communicatie
Niet van toepassing

Vervolg
Na het raadsbesluit over de Nota van Uitgangspunten MPV 2019 worden alle projecten herzien met een geactualiseerde grondexploitatie. Op basis hiervan wordt de MPV 2019 opgesteld met een herijkte risico analyse en zal deze na besluitvorming door het college ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

Openbaarheid
Het voorstel in openbaar

Zwolle

Datum 21 november 2018

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

besluit

Zwolle

Jaargang	2019
Kenmerk	50459
Onderwerp	Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 27-11-2018

besluit:

1. De voorgelegde Nota van Uitgangspunten MPV 2019 te hanteren als basis voor de MPV 2019 en in te stemmen met:
   a. De planningen voor woningbouw, bedrijventerreinen, kantoren en voorzieningen, zoals opgenomen in hoofdstuk 2;
   b. Het hanteren van de rekenparameters, zoals opgenomen in hoofdstuk 3;
   c. De variabelen voor het berekenen van de economische risico's, zoals opgenomen in hoofdstuk 4;
   d. De financiële consequenties hiervan te verwerken in de MPV 2019;
2. Kennis te nemen van de stand van zaken rondom de grondvoorraad, zoals opgenomen in hoofdstuk 5;
3. Kennis te nemen van de aanscherping van de BBV richtlijnen betreffende:
   Wet- en regelgeving van facilitaire projecten, zoals opgenomen in hoofdstuk 6.1;
   Verantwoording van eigen middelen binnen grondexploitaties, zoals opgenomen in hoofdstuk 6.2;
4. Kennis te nemen van de berekeningswijze van winstneming, zoals opgenomen in hoofdstuk 7;
5. Kennis te nemen van de KEC-toets bij gemeentelijke grondexploitaties, zoals opgenomen in hoofdstuk 10;
6. Kennis te nemen van de stand van zaken rondom de vernieuwing van de Grex- Systematiek, zoals opgenomen in hoofdstuk 11 waarmee de toezegging aan de gemeenteraad (127) "Onderzoek Grex- systematiek vanuit de begroting is beantwoord.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

Zwolle

Ontwikkeling
Vastgoed

Stadskantoor
Lübeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon (06) 14393717
c.van.steenwijk@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Nota van uitgangspunten

MPV 2019

Kaders voor het opstellen van de Meerjaren Prognose Vastgoed 2019

Opdrachtgever A. N. Jager
Opdrachtnemer C. van Steenwijk
Datum November 2018

Inhoud

1 Inleiding 3
2 Programmatische uitgangspunten 5
2.1 Wonen 5
2.2 Kantoren 6
2.3 Bedrijventerreinen 7
2.4 Voorzieningen 7
3 Visie op de rekenparameters 9
3.1 Opbrengststijging woningbouw 10
3.2 Opbrengststijging bedrijvigheid 12
3.3 Opbrengststijging voorzieningen 13
3.4 Kostenstijgingen 14
3.5 Aanbestedingen 16
3.6 Rente 17
4 Economische risico's 19
4.1 Planning: 19
4.2 Rente 19
4.3 Kostenstijging: 20
4.4 Opbrengstenontwikkeling: 20
5 Grondvoorraad 21
6 Herziening BBV richtlijnen Grondexploitaties 22
6.1 Wet- en regelgeving faciliterende projecten 22
6.2 Eigen middelen binnen grondexploitaties 23
7 Winstnemingen 24
8 Stortingen reserve Vastgoed 26
9 Specifieke informatie projecten 26
10 Klimaatadaptatie, Energietransitie en Circulaire economie 27
11 Grex- Systematiek 29
12 Vigerend beleid 31
13 Bronvermelding 32

Bijlagen
Bijlage 1: Financiële effecten van rekenparameters 33
Bijlage 2: Risicobedrag gewogen economische risico's 34
Bijlage 3: Fundamentele wijzigingen 35
Bijlage 4: Onvoorzien in Grondexploitaties 36
Bijlage 5: Algemene kosten Vastgoed 37
Bijlage 6: Kostensoortenlijst BRO is limitatief 38

1 Inleiding

Jaarlijks leggen wij u de Nota van Uitgangspunten voor de Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) voor. De door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten worden gebruikt bij het opstellen van de MPV 2019. Deze Nota van Uitgangspunten is gebaseerd op het meest actuele beeld van de onderliggende portefeuille.

Zwolle groeit en daarvoor is ruimte benodigd zijn om deze groei te kunnen faciliteren. Dat doen we samen met de vastgoedpartners in de stad, waarbij we zowel actief risicovol als actief faciliterend projecten realiseren. De projecten waar we actief grondbeleid voeren zijn opgenomen binnen de MPV.

De complexen uit de vigerende MPV 2018 zijn in onderstaande tabel opgenomen.

In exploitatie genomen gronden	Toekomstige exploitaties
Woningbouw	- Retail Voorsterpoort
- Oude Mars	- WRZV locatie/VEZ
- Kraanbolwerk	- Stilohal
- Stadshagen I en II	- Hanzebad Locatie
- Langenholterweg	**Binnenkort af te sluiten complexen**
- Krasse Knarren	- Marslanden Zuid
- De Tippe	- Noordereiland
- Breecamp Noord	- Stinspoort
Bedrijventerreinen en Kantoren	- Westenholte Stins
- Hessenpoort	- ABN prinsenpoort
- Beers Stork locatie	- Campus Windesheim
Herstructurering	- Bos en Buitenplaatsen
- Kamperpoort	- Stadshagen I, fase 1
- Geert Groottestraat	- Stadshagen I, vlek 1
- Wipstrikkerallee	

De projecten zijn volop in beweging. Zowel binnen woningbouw als op het gebied van bedrijventerreinen worden goede verkoopresultaten behaald. Dit betekent dat de vooruitzichten op korte termijn in ieder geval goed te noemen zijn. De vastgoedmarkt vertoont echter ook signalen van een overspannen markt. Prijzen binnen de woningmarkt en op bedrijventerreinen laten een sterke stijging zien. Ook aan de investeringenkant zien we een toename van de bouw- en bijkomende kosten.
De ambities op het gebied van de energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie zijn beleidsmatig en uitvoeringstechnisch in beweging. Deze ambities moeten binnen de gemeentelijke grondexploitaties hun plek krijgen.
De spanningen in de vastgoedmarkt, de toenemende bouwkosten en de ambities op het gebied van duurzaamheid vragen om een behoedzaam karakter.

Voor nu vragen we om de Nota van Uitgangspunten vast te stellen, dit om de MPV 2019 op te kunnen stellen. De grondprijzennota 2019 wordt gelijktijdig met deze nota separaat aan het college ter besluitvorming voorgelegd. De grondprijzennota wordt ter informatie aan de gemeenteraad worden aangeboden en de Nota van Uitgangspunten wordt ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Inhoud Nota van Uitgangspunten MPV 2019

In de hoofdstukken zullen de volgende aspecten aan de orde komen

- Hoofdstuk 2: Programmatische uitgangspunten
- Hoofdstuk 3: Visie op de rekenparameters
- Hoofdstuk 4: Economische risico's
- Hoofdstuk 5: Grondvoorraad
- Hoofdstuk 6: Herziening BBV-richtlijnen grondexploitaties
- Hoofdstuk 7: Winstnemingen
- Hoofdstuk 8: Specifieke informatie projecten
- Hoofdstuk 9: Stortingen reserve Vastgoed
- Hoofdstuk 10: Klimaatadaptatie, Energietransitie en Circulaire economie
- Hoofdstuk 11: Grex-systematiek
- Hoofdstuk 12: Vigerend beleid
- Hoofdstuk 13: Bronvermelding

2 Programmatische uitgangspunten

De doelstelling van het grondbeleid van de gemeente Zwolle is het ondersteunen van de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Het grondbeleid moet sturing geven aan de in de begroting opgenomen ambities en doelstellingen. Om tot een financiële vertaling in de grondexploitatie te komen is een planning noodzakelijk.

De planning is een mix van de opgave zoals is vastgesteld bij de begroting, echter wel met toevoegingen aan de hand van marktanalyse, de vraag in de markt en projectspecifieke inzichten. In dit hoofdstuk staat een vertaling van de ambities en doelstellingen naar de planning zoals in de gemeentelijke grondexploitaties als uitgangspunt zal worden gehanteerd.

Geadviseerd wordt om binnen de MPV 2019 het in de tabel genoemde programma voor in exploitatie genomen gronden als uitgangspunten te hanteren.

Programma	2019	2020	2021	2022
Woningbouw	415 st.	160 st.	280 st.	145 st.
Bedrijvigheid	80.000 m²	60.000 m²	60.000 m²	50.000 m²
Commercieel	-	12.500 m²	3.100 m²	3.100 m²
Bijzondere doeleinden	6.800 m²	17.250 m²	-	-
Woonwerk woningen	2 st.	3 st.	3 st.	3 st.

2.1 Wonen

De programmering is beleidsmatig vastgesteld in de Woonvisie ‘ruimte voor wonen, 2017-2027. Daarnaast is vanuit het Zwols Concillium waarin woningcorporaties, marktpartijen, gemeente en provincie samenwerken om voldoende kwalitatief hoogwaardige en betaalbare woningen te realiseren een Zwolse aanpak voor een vitale woningmarkt gepresenteerd[1].

De bevolking van Zwolle blijft groeien en neemt toe van 126.000 inwoners tot circa 136.000 inwoners in 2027 en 140.000 inwoners in 2040. Deze groei betekent een huishoudenstoename met ongeveer 10.000 huishoudens tot totaal 69.000 huishoudens in 2040 en circa 5.400 woningen tot 2027. Om deze huishoudens te kunnen huisvesten moeten voldoende woningen worden toegevoegd.

Het woningbouwprogramma (aantal, type, kwaliteit, segmentering en prijs/kwaliteitsverhouding) wordt afgestemd op de behoefte en gaat uit van de volgende kaders zoals in de begroting 2019 opgenomen:

1. Het bouw- en ontwikkeltempo wordt gericht op gemiddeld circa 600 woningen per jaar tot 2027, waarbij gekeken wordt naar een versnelling van 400 woningen in de eerste jaren om de druk op de woningmarkt te verlichten;
2. Ongeveer 50% van het Zwolse woningbouwprogramma wordt gerealiseerd in de bestaande stad;
3. De gemiddelde verdeling gaat uit van de prijsdifferentiatie van 30%-40%-30% (goedkoop, middelduur en duur), maar is afhankelijk van aantal, ligging en woningaanbod in de omgeving.

[1] Zwolle Moderne Woonstad, aanpak voor een vitale woningmarkt, Concilium maart 2018

Circa 50% van de ontwikkelopgave zal worden gerealiseerd binnen de gemeentelijke grondexploitaties, vooral in het groen stedelijk gebied Stadshagen. Binnen de grondexploitaties beogen we afspraken te maken met ontwikkelende partijen voor het op peil houden van de bouwproductie. In de gemeentelijke grondexploitaties worden de aantallen opgenomen zoals in onderstaande tabel zijn weergegeven. Het overige deel (circa 50%) van de ontwikkelopgave zal hoofdzakelijk door de private markt (ontwikkelaars/bouwers met eigen grond) moeten worden opgepakt.

Type	In %	Totaal	2019	2020	2021	2022
Goedkoop	32%	320 st.	155 st.	35 st.	85 st.	45 st.
Middenduur	35%	350 st.	120 st.	90 st.	85 st.	55 st.
Duur	33%	330 st.	140 st.	35 st.	110 st.	45 st.
Totaal	100%	1.000 st.	415 st.	160 st.	280 st.	145 st.

Tabel: eigen productie binnen lopende grondexploitaties

Ten aanzien van bovenstaande tabel worden de volgende kanttekeningen gemaakt:

- In de Nota van Uitgangspunten is het programma opgenomen zoals is vastgesteld binnen lopende grondexploitaties. Daarmee wordt geen rekening gehouden met de programmering binnen toekomstige grondexploitaties (waaronder de Tippe en Breezicht Noord).
- In de “strategie afbouwen stadshagen” is het doel de beoogde bouwproductie van gemiddeld 300 woningen per jaar in Stadshagen te realiseren[2].
- Voor de 1e vier woningbouw productie jaren moeten er nog minimaal 200 woningen aan lopende exploitaties worden toegevoegd om te voldoen aan het beleidsuitgangspunt van 50% groenstedelijk wonen, waarbij 600 woningen per jaar aan de voorraad worden toegevoegd. Dit is nog exclusief een versnelling van 400 woningen in de eerste jaren om de druk op de woningmarkt te verlichten.
- Een groot aandeel van de sociale woningbouw loopt niet via de grondexploitaties c.q. MPV. Het betreft het kredietproject versnellingsactie waarvoor door de gemeenteraad een krediet beschikbaar is gesteld. Deze huurwoningen (445 extra sociale huurwoningen), zijn dan ook niet in bovenstaande tabel opgenomen, maar in beeld gebracht met onderstaande infograpic.

Bron: Deltawonen, januari 2018

2.2 Kantoren

Binnen de grondexploitaties is geen programma aanwezig ten behoeve van kantoren.

[2] Raadsbesluit “strategie afbouwen Stadshagen”, 12 maart 2018

2.3 Bedrijventerreinen

Voor de groei van de Zwolse economie is het van belang dat er voldoende ruimte is voor bedrijvigheid. De gemeente kan helpen door een goed vestigingsklimaat te scheppen.
Op de brede oriëntatie in de regio voor samenwerking op het gebied van bedrijventerreinen is een bestuursovereenkomst[3] gesloten waarin afspraken zijn gemaakt tussen gemeenten en provincie over het in balans brengen van vraag en aanbod. Binnen de afspraken is gesteld dat de gemeente Zwolle in de periode 2016-2026 een vraag naar bedrijventerreinen kent van 110 ha.
In de Nota van Uitgangspunten MPV 2018 is vanuit het voorzichtigheidsbeginsel uitgegaan van een uitgifteprogrammering vanaf 2019 van 5 hectare. Dit aantal hectare was gebaseerd op het onderzoeksrapport[4] van RIGO Research en Advies waarin wordt gesteld dat voor de periode na 2018 rekening kan worden gehouden met een uitgifte van 6 ha per jaar.

Tot en met september 2018 is dit jaar 7,5 ha. aan bedrijventerrein uitgegeven en de verwachting is dat dit nog zal toenemen met circa 2,0 ha. Een gedeelte van de prognose van 2018 (11 ha.) schuift door.
Op basis van gegevens van leads en (vrijblijvende) reserveringen kan indicatief worden opgemaakt dat de belangstelling voor bedrijventerreinen is toegenomen. De prognose van de uitgifte betreft:

a. Voor 2019 uitgaan van uitgifte van 8 ha;
b. Voor de periode 2020 en 2021 uitgaan van een uitgifte van 6 ha. per jaar;
c. Vanaf 2022 en verder uitgaan van een utgifte van 5 ha. per jaar.

De uitgifte van bedrijventerrein zal plaats vinden op de Hessenpoort (circa 116,6 ha.), Beers Stork locatie (circa 3,1 ha.), Scholtensteeg (circa 0,8 ha) en Marslanden Zuid (circa 0,1 ha.)
Voorgesteld wordt om vanuit het voorzichtigheidsbeginsel een uitgifteprogrammering te hanteren zoals opgenomen in onderstaande tabel.

Jaar	2019	2020	2021	2022 e.v.
Bedrijventerreinen	80.000 m²	60.000 m²	60.000 m²	50.000 m²

2.4 Voorzieningen

De prognose voor de hieronder genoemde commerciële en bijzondere doeleinden voorzieningen, alsmede woonwerk woningen betreft het programma binnen de gemeentelijke grondexploitaties. Stadshagen en Wipstrikkerallee zijn de enige grondexploitatie waar nog programma moet worden gerealiseerd.

Commerciële voorzieningen

Voor detailhandel en leisure wordt voorgesteld onderstaand programma te hanteren.

Jaar	2019	2020	2021	2022
Commerciële voorzieningen	-	12.500 m²	3.100 m²	3.100 m²-

[3] Bestuursovereenkomst herprogrammeren bedrijventerreinen West Overijssel 2017-2020
[4] Vraag bedrijventerreinen Zwolle in (inter)nationaal perspectief

In Stadshagen is in 2020 de opname van 10.000 m² voor de wens van een welnesscenter opgenomen. Daarnaast bevindt zich 2.500 m² commerciële ruimte binnen Breezicht Zuid. De uitbreiding van het huidige winkelcentrum Stadshagen is voorzien in 2021-2022.

Bijzondere doeleinden (BD) voorzieningen

Voor de bijzondere doeleinden voorzieningen wordt voorgesteld onderstaand programma te hanteren. Het programma heeft betrekking op Stadshagen en Wipstrikkerallee, de enige exploitaties met bijzondere doeleinden voorzieningen in het programma.

Jaar	2019	2020	2021	2022
Bijzondere doeleinden	6.800 m²	17.250 m²	-	-

Voor 2019 betreft de opname de School in de Tippe. Voor 2020 heeft het programma betrekking op uitgifte binnen de voorzieningenstrook en ten behoeve van sportvoorzieningen. Het programma binnen de Wipstrikkerallee betreft het één kavel (1.286 m²).

Woonwerk woningen

Voor woon-werk woningen op Scholtensteeg (Stadshagen) is het werken ondergeschikt aan het wonen. Onderstaande tabel betreft het programma van woonwerk woningen binnen Scholtensteeg. In de periode 2019 tot en met 2025 gaat het om een totaal van 20 woonwerkkavels.

Jaar	2019	2020	2021	2022
Woonwerk woningen	2 st.	3 st.	3 st.	3 st.

3 Visie op de rekenparameters

Bij het opzetten van een meerjarige exploitatie worden kosten (investeringen) en opbrengsten (o.a. verkoop van grond) in de tijd uitgezet. Om deze exploitaties te kunnen doorrekenen op het eindresultaat moet rekening worden gehouden met factoren als rente en inflatie.

Elke prognose kent onzekerheden. Veel onzekerheden zijn symmetrisch van aard, de wereldhandel kan sterker of minder sterk groeien, de productiviteitsgroei kan hoger of lager zijn en er kunnen zich meer of minder mensen aanbieden op de arbeidsmarkt. Daarnaast zijn er buitengewone risico's die in de huidige tijd neerwaarts zijn. Voor de periode 2019-2022 kan hierbij gedacht worden aan een wereldwijde financiële crisis of de consequenties van de naderende Brexit.

In een markt die volop in beweging is en te maken heeft met veel macro en micro invloeden, is het moeilijk om voor de tijdsinvloeden een prognose te doen voor een lange periode. Om de parameters te kunnen bepalen brengen we externe analyses samen met de interne analyse van de gerealiseerde producten en kennis van de Zwolse vastgoedmarkt. Dit resulteert in een gedragen en evenwichtig advies in besluitvorming.

Voor een periode van 1 tot en met 4 jaar kunnen we op basis van bronbeoordeling en analyse een stellig voorstel doen. Voor de periode 5 tot en met 10 jaar betreft het echt een prognose waarbij historische cijferreeksen en benchmark richting geven.
De opbrengstenindex heeft een looptijd van maximaal 10 jaar. Conform BBV regelgeving wordt voor exploitaties met een langere looptijd dan 10 jaar geen opbrengststijging vanaf 2029 gehanteerd.

Geadviseerd wordt om binnen de MPV 2019 de in de tabel genoemde index te hanteren:

Opbrengsten	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023 e.v.**
Woningbouw	4,0%	4,0%	2,5%	2,0%	1,8%
Bedrijvigheid	2,1%	1,9%	1,8%	1,8%	1,0%
Maatschappelijk	1,4%	1,9%	1,8%	1,8%	1,8%
Commercieel	2,1%	1,9%	1,8%	1,8%	1,8%
Kosten	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023 e.v.**
Kostenstijging	2,5%	2,5%	2,0%	2,0%	1,8%
Aanbesteding	0,0%	2,5%	2,5%	2,5%	0,0%

In onderstaande paragrafen worden de parameters rente, opbrengstenstijging en kostenstijging uiteengezet. Tevens zal er een toelichting worden gegeven op het percentage aanbestedingsresultaat.

Het wijzigen van de rekenparameters heeft effect op het financiële resultaat. Op basis van de vigerende MPV 2018 is het effect berekend (bijlage 1: financiële effecten van rekenparameters). Deze getallen zullen derhalve nog wijzigen bij het maken van de MPV 2019.

3.1 Opbrengststijging woningbouw

Vorig jaar is geadviseerd om voor 2018 uit te gaan van een stijging van 3,5% voor woningbouw. Hierbij is aangegeven dat we de marktontwikkelingen scherp zouden monitoren.

We zien dat de vastgoedmarkt is het afgelopen jaar verder doorontwikkeld is, het prijsniveau blijft stijgen. De stijging is een gevolg van het beperkte aanbod, de lage hypotheekrente, consumentenvertrouwen en overheidsbeleid. Voor Zwolle en omgeving geldt dat de huizenprijzen tussen derde kwartaal 2017 en derde kwartaal 2018 met 10,3% zijn toegenomen. Zie hiervoor onderstaande figuur van Nederland met de gerealiseerde prijsontwikkeling in percentages.

Bron: Marktinformatie, NVM

Volgens het CPB is er geen sprake van een bubbel in de woningmarkt. De reële huizenprijsindex (dit is de huizenprijsindex gecorrigeerd voor inflatie) is een indicator voor de trend in huizenprijzen. Deze indicator geeft aan of huizenprijzen zich anders ontwikkelen dan het prijsniveau van andere goederen in de economie. De reële huizenprijs zit nog onder de piek van 2008.

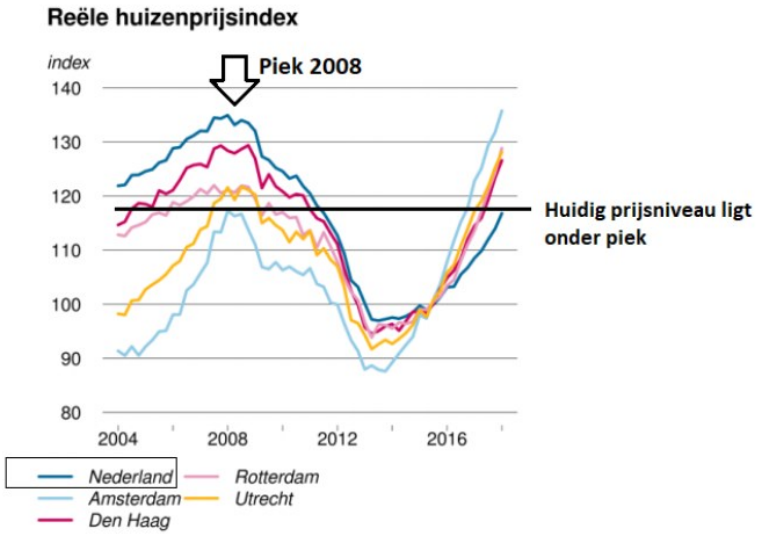

Bron: Centraal planbureau

In het kader van de grondprijzennota 2019 zijn de grondprijzen geanalyseerd[5]. Op basis van de grondprijzennota 2019 worden de prijzen in de grondexploitaties herijkt naar het nieuwe prijsmoment. Voor woningbouw in de koopsector geldt dat in de grondprijzennota 2019 de bovenkant van de bandbreedte voor alle type woningen wordt verhoogd. De huizenprijzen en de bouwkosten stijgen met gemiddeld 10%, waardoor het residu (grondprijs) ook stijgt met gemiddeld 10%. Deze stijging is ook afhankelijk van specifieke locatie- en objectkenmerken. Vanwege de prijsstijgingen in de markt is het advies om de bandbreedte aan de bovenkant te verhogen zodat we kunnen blijven meebewegen met de te verwachten prijsontwikkelingen in 2019. De onderkant van de bandbreedte wordt gedifferentieerd verhoogd, dit om beter aan te sluiten bij de uitkomsten van de onderzoeken.

Evenals vorig jaar heeft Fakton de volgende scenario's voor ontwikkeling de woningprijzen geanalyseerd en doorgerekend:

- Aanhoudende groei: voor de periode van 2019 tot 2022 laten de woningprijzen aanhoudende groei zien. Vanaf 2023 prijsontwikkeling conform de inflatie (CPI).
- Kortstondige groei: voor de periode van 2019 tot 2021 laten de woningprijzen kortstondige groei zien. Vanaf 2022 prijsontwikkeling conform de inflatie (CPI).

Verwachte ontwikkeling grondprijzen woningbouw

Scenario's Fakton	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*2023 e.v.*
Aanhoudende groei	8,00%	6.75%	4,75%	2,25%	1,80%
Kortstondige groei	8,00%	6,00%	2,75%	1,80%	1,80%
Middeling van scenario's	8,00%	6,38%	3,75%	2,02%	1,80%
MPV 2018 (vigerend)	3,00%	3,00%	2,50%	2,00%	2,00%

Bron: Fakton, bewerkt

[5] Jaarlijks stelt het college de Grondprijzennota vast waarbij de hoogte van de grondprijzen voor de verschillende functies wordt bepaald. Door middel van de jaarlijks vast te stellen Grondprijzennota informeert het college de gemeenteraad en anderen steeds op transparante wijze over de relevante marktontwikkelingen en het vigerende grondprijsbeleid. Voor de verdere inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de grondprijzennota 2019.

De stijging van de index bij beide scenario's komt voor een belangrijk deel van de goedkope woningbouw, maar ook de overige woningbouw categorieën laten stevige groei prognoses zien, zeker voor de korte termijn.

De opbrengsten ten aanzien van woningbouw de komende jaren met name verwacht binnen Stadshagen (Breezicht) en Oude Mars. Voor Breezicht wordt gewerkt aan een stevige duurzaamheids- en klimaat adaptieve opgave en voor Oude Mars met een sterkere/afgewogener marktbenadering van de kavels naar de klant. De wijzigingen van de index voor opbrengststijging mogen de autonome ontwikkelingen van het plan niet doorkruisen.

De krapte op de woningmarkt houdt op korte termijn aan. De vraag naar woningen blijft op korte termijn hoog als gevolg van de gunstige conjunctuur en de betaalbaarheid van woningen door de lage rentestand, terwijl het nog een aantal jaren zal duren voordat het aanbod in de vraag kan voorzien. Ook de komende tijd zullen de huizenprijzen daardoor verder stijgen. Op middellange termijn verwacht het Centraal Planbureau (CPB) dat de schaarste in de totale woningmarkt weer zal dalen. Dit komt doordat het aantal gereedgekomen woningen stijgt, terwijl de groei van het aantal huishoudens afneemt. Op korte termijn is de onzekerheid over de nieuwbouw groot, maar op de middellange termijn zal de stijgende nieuwbouw de woningmarkt verruimen. Dit heeft een dempende werking op het prijsniveau.

Op basis van alle verzamelde inzichten waaronder ook de interne analyse binnen vastgoed van de gerealiseerde verkopen in 2018, komen we tot het volgende advies.

- de index van 2019 en 2020 met 1% te verhogen (van 3,0% naar 4,0%)
- de index van 2021 en 2022 te handhaven op het niveau van de MPV 2018
- vanaf 2023 prijsontwikkeling conform de inflatie (CPI) te hanteren (conform het advies van Fakton). Daarna gaat het conform de BBV voorschriften (na het 10e jaar van exploitatie) naar 0%.

Met dit advies zijn we behoudender dan het advies van Fakton maar sluiten we aan bij het voorzichtigheidsprincipe en de bestendige gedragslijn. Daarnaast dient te worden opgemerkt dat de gehanteerde indexen onlosmakelijk verband houden met de bepaling van de economische risico's binnen de vastgoedportefeuille (hoofdstuk 5).

Opbrengsten	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
Woningbouw	4,0%	4,0%	2,5%	2,0%	1,8%

3.2 Opbrengststijging bedrijvigheid

Bedrijfsinvesteringen nemen nog altijd stevig toe door aanhoudende productiegroei, een hoge bezettingsgraad en de lage kapitaallasten, maar de groei vlakt wel af. De bedrijfsinvesteringen nemen dit jaar nog stevig toe met 4,1%. Volgend jaar vlakt die groei af naar 3,4% door een minder uitbundige inschatting door ondernemers van de toekomstige economische ontwikkeling en een afnemende groei van de productie.
Producenten zijn nog steeds positief over hun orderpositie en de verwachte bedrijvigheid, maar sinds begin dit jaar neemt de positieve stemming geleidelijk aan af. De Brexit vormt een neerwaarts risico voor de investeringen. De bezettingsgraad bevindt zich op het hoogste niveau in zeventien jaar; producenten breiden daarom hun productiecapaciteit nog steeds uit. De

bezettingsgraad van 84,5% bevindt zich ruim boven het gemiddelde van de afgelopen twintig jaar en is ook hoger dan het niveau in de periode voorafgaand aan de crisis (Centraal Planbureau).

Er is niet enkel meer vraag naar grootschalig logistiek vastgoed, ook in het kleinschalige segment van de bedrijfsruimtemarkt is sprake van een aantrekkende vraag door stijgende binnen- en buitenlandse consumentenbestedingen. In het afgelopen jaar is het opnamevolume van kleinschalige bedrijfsruimte gegroeid en het aanbod gedaald. Deels kan de behoefte worden opgevangen met het bestaande (courante) aanbod, maar er zal in toenemende mate meer behoefte ontstaan aan nieuwbouw van bedrijfsruimte.
De toegenomen nieuwbouwbehoefte van bedrijfsruimte valt deels te verklaren uit de ontwikkelingen van het beschikbare aanbod. Het aanbod loopt verder terug terwijl de vraag onverminderd hoog blijft. Bovendien vragen gebruikers om gebouwen met een bepaalde kwaliteitsstandaard, deze standaard ontbreekt bij veel panden in het aanbod en kan zodoende alleen bereikt worden door nieuwbouw te plegen.

De bedrijfsruimtemarktratio geeft de verhouding weer tussen het aanbod van bedrijfsruimte en de opname daarvan door de markt. Een hogere bedrijfsruimtemarktratio betekent een hogere opname. Uit cijfers van Dynamis blijkt dat binnen de regio Zwolle voor het vierde achtereenvolgende jaar de bedrijfsruimtemarktratio is gestegen (Dynamis).

Vorig jaar is besloten om voor de ontwikkeling van de grondprijs op korte en middellange termijn (tot en met 2021) een index van 0,0% aan te houden. Voor de langere termijn (vanaf 2022) is een index 1,0% gehanteerd. Deze indexen zijn gebaseerd op voorzichtigheid, aangezien de opbrengsten nog enigszins achterbleven bij de stijgende kosten.

We zien dat de markt voor bedrijventerreinen verder aantrekt. Op basis van gerealiseerde verkopen en de marktomstandigheden adviseren wij:
- Voor de korte en middellange termijn (1 tot en met 4 jaar) voor de ontwikkeling van de grondprijs het inflatieniveau aan te houden (conform het advies van Fakton).
- Voor de lange termijn (vanaf 2023) de consequente gedragslijn van voorzichtigheid te volgen en 1,0% vanaf 2023 te hanteren (tot en met 2029). Daarna gaat het conform de BBV voorschriften (na het 10^{e} jaar van exploitatie) naar 0%.

Opbrengsten	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
Bedrijvigheid	2,1%	1,9%	1,8%	1,8%	1,0%

3.3 Opbrengststijging voorzieningen

De grondprijsontwikkeling voor maatschappelijke voorzieningen is op lange termijn gekoppeld aan de inflatie. Op de korte termijn spelen ontwikkelingen in het sociaal-maatschappelijke domein een rol.
De volgende prijsindex wordt voorgesteld:
- Voor 2019 een index conform de MPV 2018 van 1,4%
- Voor de middellange (1 tot en met 4 jaar) en lange termijn voor de ontwikkeling van de grondprijs het inflatieniveau aan te houden (conform het advies van Fakton).

Opbrengsten	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
Maatschappelijk	1,4%	1,9%	1,8%	1,8%	1,8%

De commerciële voorzieningen bestaan uit een uiteenlopend programma en is door de beperkte omzet niet vast te leggen in een onderbouwde index. Voorgesteld wordt om:

- Voor de middellange (1 tot en met 4 jaar) en lange termijn voor de ontwikkeling van de grondprijs het inflatieniveau aan te houden (conform het advies van Fakton).

Opbrengsten	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
Commercieel	2,1%	1,9%	1,8%	1,8%	1,8%

3.4 Kostenstijgingen

Voor de bepaling van het te hanteren percentage kostenstijging is gekeken naar verschillende indices en prognoses. De kosten in een grondexploitatie bestaan veelal voor een groot deel uit civieltechnische kosten, V&T kosten en planontwikkelingskosten.

De GWW-index van het CBS (Grond- Weg en Waterbouw) geeft de historische ontwikkeling van deze kosten. De gemiddelde stijging van de GWW-index over de afgelopen 10 jaar bedroeg circa 1,4% (CBS). De afgelopen 2 jaar heeft de GWW-index een stijging laten zien hoger is dan het gemiddelde.

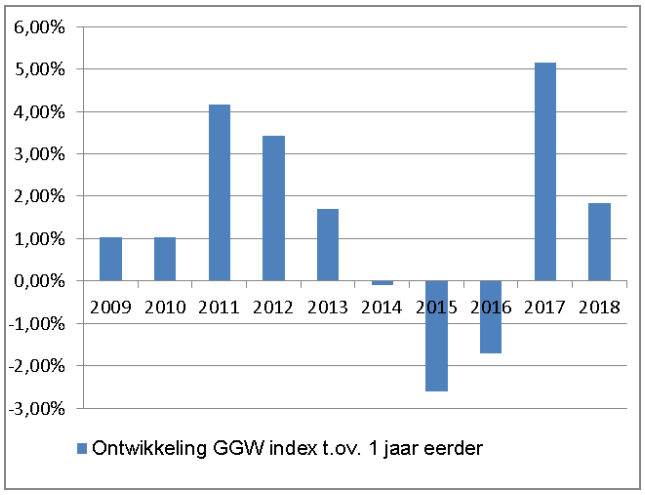

Bron: CBS, eigen bewerking

Voor de GWW-kosten wordt verwacht dat ook voor de korte en middellange termijn sprake is van bovengemiddelde stijging. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt door druk op de woningmarkt, tekort aan personeel en uitvoerende bouwbedrijven om projecten te realiseren. Hierdoor stijgen de prijzen van lonen, grondstoffen en materieel.

In de Macro Economische verkenningen voor 2019 wordt de verwachting uitgesproken dat de contractlonen naar verwachting met circa 2,9% gaan stijgen. Deze stijging is met name van invloed op de stijging van de plankosten, maar ook op de inzet van arbeid als onderdeel van de aanbestedingen. De plankosten bestaan voor een gemeente uit kosten voor producten en personele inzet. Dit kan zowel intern (eigen ambtelijk apparaat) als extern (via adviesbureaus)

worden georganiseerd. Nu het economisch weer beter gaat en het aantal bouwprojecten weer toeneemt, nemen de tarieven van de plankosten & VTU toe. Deze kosten volgen daarom dezelfde lijn als de GWW-kosten.

Ander uitgangspunt betreft de CPI-alle huishoudens, ook van het CBS. De CPI-index geeft aan in hoeverre goederen en diensten duurder zijn geworden. Het CBS verwacht voor 2018 een Consumenten Prijs Index (CPI) van tegen de 1,6%. Daarmee is de inflatie wat hoger dan voorgaande jaren. In 2019 loopt de inflatie verder op naar 2,5% Ten aanzien van de inflatie op lange termijn is de verwachting dat deze net onder de 2% blijft.

Daarnaast zijn er verschillende referenties voor de bepaling van de parameters zoals de “Outlook grondexploitaties 2018” van adviesbureau Metafoor, de parametervisie van bureau Stadkwadraat en het advies van Fakton. Eerstgenoemde verwacht een kostenstijging tussen de 1,5% en 3,5%. Bureau Stadkwadraat gaat uit van een stijging van 3,0%. Laatstgenoemde geeft als advies een 1,8% tot 3,25%.

ANB Amro verwacht dat door de gunstige vooruitzichten voor de Nederlandse economie 2018 en 2019 goede jaren zullen zijn voor de bouwsector. Voor 2018 wordt een groei van de bouwproductie verwacht van 4,5% en voor 2019 een groei van 4%. Het groeitempo ligt lager dan in de jaren 2015 en 2016. Hier zijn een aantal redenen voor. Allereerst groeit de Nederlandse economie langzamer. Vooral de groei van de investeringen ligt in 2019 lager. Daarnaast is de vraag naar bouwactiviteit op dit moment zo groot dat bouwbedrijven deze vraag niet aan kunnen. Dit uit zich op dit moment in personeelstekorten. Ook toeleveranciers hebben moeite om de vraag naar materialen aan te kunnen. Hierdoor ontstaat er vertraging bij bouwprojecten. Dit heeft gevolgen voor de bouwproductie in 2018 en 2019. Die groeit naar verwachting minder hard dan zonder deze tekorten. Een ander element is de dat het belang van innovatie toeneemt. Duurzaamheid en circulaire bouw worden steeds belangrijker. De Rabobank verwacht dat de sector ervan overtuigd raakt dat de laagste prijs geen oplossing biedt voor de bouwopgaven in Nederland. Deze ontwikkelingen hebben een prijsverhogend effect.

Op basis van gegevens van Bouwkostenkompas zien we dat regio-invloeden van invloed zijn op de prijsbepaling. Gesteld wordt dat het prijsniveau in Overijssel 7% lager ligt dan gemiddeld in het land.

Bron: Bouwkostenkompas

Op basis van bovenstaande analyse adviseren wij voor de kostenstijging:

- voor de korte termijn (2019 -2020) een index te hanteren van 2,5%, wat 0,5% hoger is dan de bestaande index.
- voor de middelellange termijn de vigerende 2,0% te hanteren.
- vanaf 2023 prijsontwikkeling conform de inflatie (CPI) te hanteren (conform het advies van Fakton).

Kosten	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
Kosten	2,5%	2,5%	2,0%	2,0%	1,8%

De kostenstijging voor de korte en middellange termijn moet in samenhang worden gezien met de hieronder te verwachten aanbestedingsindex die een tijdelijk karakter heeft. Deze parameters hebben een zekere afhankelijkheid van elkaar. Een mogelijk scenario op dit onderdeel krijgt binnen het economisch risicoprofiel een positie.

3.5 Aanbestedingen

In overleg met de civieltechnische afdeling van de gemeente Zwolle analyseren we elk jaar o.a. de gerealiseerde resultaten van de aanbestedingen. Hierbij wordt voor de trendmatige ontwikkeling gekeken en naar het aanbestedingsresultaat dat gehaald bij inschrijvingen in het afgelopen jaar.

Onderstaande grafiek geeft een inzicht in de landelijke ontwikkeling van zowel de bouwkosten- als de aanbestedingsmarkt. De bouwkostenmarkt is een overzicht van de directe kosten (oftewel: de inkoop van de aannemers). De aanbestedingsmarkt is een overzicht van de gemiddelde aanbestedingsresultaten.

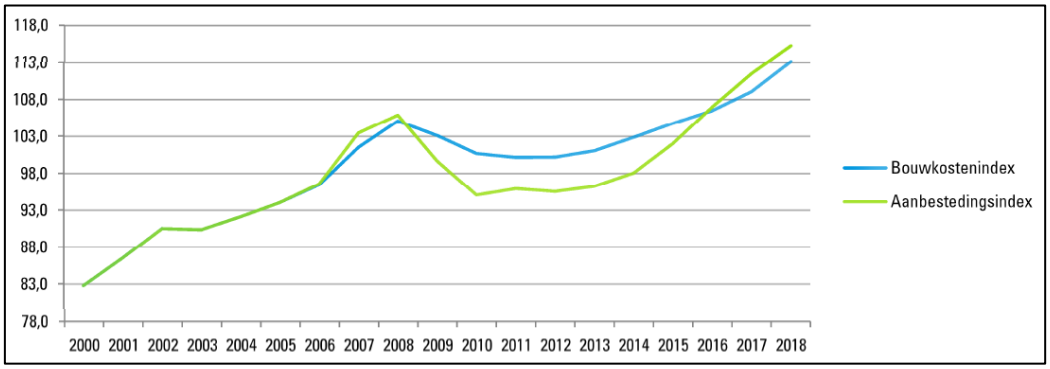

Bron: Bouwkostenindex.nl, bewerking Stec Groep

Uit de grafiek kan worden opgemaakt dat het de aanbestedingsindex – de feitelijke prijs waarvoor werk wordt aangenomen – boven de bouwkostenindex. Dit is een teken van druk op de markt en verhoogt de kans op aanbestedingsnadelen.

Voor Zwolle geldt dat de aanbestedingssystematiek (groslijstensystematiek[6]) zorgt voor een positief effect op het aanbestedingsresultaat. Groslijsten zijn lijsten per categorie van type werkzaamheden, waarop ondernemingen staan, die dit type werk naar tevredenheid van de Gemeente Zwolle hebben uitgevoerd. Voor de Grond- weg en waterbouw (GWW-sector) zien we dat Zwolle nog steeds een aantrekkende functie heeft voor de regionale bedrijven.

De aanbestedingen in het afgelopen jaar laten geen eenduidig beeld zien in behaalde resultaten. Daarmee is sprake van een onvoorspelbaardere markt met een situatief karakter. Vanuit de markt zijn er signalen dat door de hoeveelheid werk aannemers keuzes kunnen maken in het aan te nemen werk. Dit gaat gepaard met de beschikbaarheid van personeel en materialen. Er is o.a. een tekort aan vakkundig personeel en ook leveranties hebben een langere doorlooptijd. Dit maakt het dat het moment van aanbesteden mede bepalend is voor het aanbestedingsresultaat. Daarnaast is het type werk (constructief werk, asfalt, bouwrijp maken etc.) in sterkere mate bepalend voor het te behalen aanbestedingsresultaat.

Op basis van bovenstaande analyse zien we wel een duidelijke kanteling in de markt. Het economisch herstel zet zich door, waardoor vraag en aanbod verstoord kan worden en zelfs over kan slaan naar een overspannen markt. Externe signalen zijn hiervoor voldoende aanwezig. Deze ontwikkeling zullen we blijven monitoren maar we anticiperen hier al wel enigszins op middels de te hanteren aanbestedingsindex. Voor 2019 adviseren we om voor de MPV vanaf 2020 ook in Zwolle rekening te houden met een aanbestedingsnadeel.

Aanbestedingen	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
Aanbestedingen	0,0%	+2,5%	+2,5%	+2,5%	0,0%

3.6 Rente

De rente die mag worden toegerekend aan grondexploitaties is vanaf 2016 beperkt tot de werkelijk betaalde rente over het vreemd vermogen en sluit daarmee als uitgangspunt in belangrijke mate aan bij de fiscale regelgeving. Daar komt bij dat de disconteringsvoet

[6] Werkwijze uitnodigingen bij onderhandse aanbestedingen voor Bouw en Infra werkzaamheden. 20 juli 2018

vastgesteld is door de ECB op 2,0%. Hierdoor ontstaat een eenduidige rentetoerekening, waardoor één berekening volstaat voor zowel de BBV (bedrijfseconomisch) als voor de fiscale winstbepaling/balans. Voor de grondexploitaties gelden de volgende renteparameters.

- **Rekenrente 1,6%**

In de begroting 2019-2022 wordt voor de grondexploitaties gerekend met een omslagpercentage van 1,6%. De rente in de MPV 2018 bedraagt 1,85% en zal derhalve dalen met 0,25%.

- **Disconteringsvoet 2,0%**

De disconteringsvoet is met ingang van 2016 gekoppeld aan het streefpercentage van de ECB voor de inflatie, zijnde 2,0%. Dit percentage is dit jaar onveranderd gebleven.

4 Economische risico's

Bij de begroting 2019 is de kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. De risicosystematiek van de ruimtelijke projecten sluit aan op de systematiek zoals wordt gehanteerd voor de gemeente brede financiën, die alleen risico's binnen de begrotingstermijn van 4 jaar meeneemt. Risico's buiten deze periode zijn niet meegenomen in de berekening.
Uitgangspunt is dat elk grondexploitatieproject projectgebonden risico's signaleert en kwantificeert. Daarnaast worden de algemene economische risico's binnen de MPV bepaald. Gezamenlijk is dit het totale risicobedrag van de Vastgoedportefeuille.

Economische risico's	Risico	Kans
Planning	1 jaar	50%
Rente	2019: - 0,2% 2020: - 0,3% 2021: - 0,4% 2022: - 0,4%	25%
Kostenstijging	1,0%	75%
Opbrengstenstijging	-	100%

Tabel: index economische risico's

Net als voorgaande jaren wordt voorgesteld om de bovenstaande variabelen voor risico en kans vast te stellen om daarmee op bij het opstellen van de MPV het risicobedrag betreffende de economische risico's te bepalen.

Het wijzingen van de variabelen voor risico en kans heeft effect op het risicobedrag. Op basis van de vigerende MPV 2018 is het risicobedrag berekend (bijlage 2: risicobedrag gewogen economische risico's). Deze getallen zullen derhalve nog wijzigen bij het maken van de MPV 2019.

4.1 Planning

De planningen voor de MPV 2019 zijn zowel vanuit de begroting, projectinformatie als op basis van recente onderzoeken naar de agenda's voor (commerciële) voorzieningen en bedrijventerreinen opgenomen. Het programmatisch risico blijft als economisch risico als variabele aanwezig, dit conform het vigerende kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen. Dit betekent één jaar vertraging van de opbrengsten met een gemiddeld risicoprofiel van 50%.

4.2 Rente

In de MPV 2018 is in de grondexploitaties een rekenrente gehanteerd van 1,85%. Bij de begroting 2019 is het percentage naar beneden bijgesteld tot een 1,6%. De variabelen hierin zijn de liquiditeitsbehoefte, de afgesloten leningen en de werkelijke verhouding tussen het

vreemd vermogen en het totaal vermogen. De langlopende rente, in overleg met treasury is bepaald op 1,6%. Omdat de rente t.o.v. vorig jaar met 0,25 punt naar beneden is bijgesteld, blijven we voor het economisch risicoprofiel rekenen met een neerwaartse rentedruk op de grondexploitaties van 0,2% voor het jaar 2019, 0,3% in 2020 en dit oplopend naar 0,4% voor de jaren 2021 en 2022. De kans dat dit risico zich voordoet is laag en zodoende omgezet naar een wegingsfactor van 25%.

4.3 Kostenstijging:

Binnen de grondexploitaties houden we rekening met een kostenstijging (hoofdstuk 4.4). De index voor kostenstijging is voor de korte termijn (jaar 2019 – 2020) met 0,5% opgehoogd. Echter, gezien de ontwikkelingen in de markt stellen we voor om in de risicoberekening van de grondexploitaties daarnaast rekening houden met gemiddeld 1,0% extra kostenstijging (was 0,5%). Het percentage sluit aan op de kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen.
Noodzakelijk blijft een zorgvuldige monitoring van de kostenstijging, wat er de komende jaren toe zou kunnen leiden dat aanpassing van de kostenstijging nodig is. De kans dat een kostenstijging zich de komende vier jaar gaat voordoen wordt hoog geschat op 75%.

4.4 Opbrengstenontwikkeling:

In hoofdstuk 4.1 wordt voor de opbrengstenstijging ten opzichte van het advies van Fakton een behoudender voorstel gedaan. Reden hiervoor vormt o.a. het voorzichtigheidsbeginsel voor de waardering van de grondexploitaties in het kader van de jaarrekening zoals voorgeschreven in de BBV. Door dit principe te hanteren worden de economische risico’s voor de opbrengstenstijging genivelleerd.

5 Grondvoorraad

De gemeenteraad heeft bij de Nota van Uitgangspunten 2017 de aangescherpte BBV richtlijn m.b.t. de waardering vastgesteld, waarbij alle in bezit zijnde gronden zijn aangewezen en gerangschikt onder de Materiële Vaste Activa. Daarbij wordt het toerekenen van rente en andere kosten opgevangen via de begroting. Bij de MPV wordt jaarlijks uitgebreid verslag gedaan van de aanwezige voorraad gronden en bijbehorende exploitatie, mutatie en waardering.

Op 19 juni 2017 is de gemeenteraad geïnformeerd over het Grondvoorraadbeleid. Daarin zijn drie kernboodschappen geformuleerd t.w.:

1. De gemeente Zwolle heeft anno 2018 bijna 700 ha grond in bezit, waarvan circa 110 ha Stellig Voornemen (16%) en circa 578 ha Voorraad Gronden (84%). Er liggen weinig gronden braak. Het merendeel is in agrarisch gebruik. De totale exploitatie van onze grondvoorraad kent een jaarlijks financieel tekort van circa € 0,8 miljoen, wat afgedekt is in de begroting.

2. Duurzame aanwending van Niegg gronden (Stellig Voornemen) kan tijdelijk een mogelijkheid en prima overbrugging zijn alvorens er een nieuwe structurele functie komt. Op Niegg-gronden worden binnen tien jaar andere ruimtelijke ontwikkelingen gerealiseerd. Dit vraagstuk en de integrale afweging hierover nemen wij mee in het proces van de Omgevingsvisie.

3. Voor wat betreft onze Voorraad Gronden is de strategische vraag aan de orde: willen wij onze grondvoorraad langjarig aanhouden om gemeentelijke beleidsdoelen te realiseren via actief grondbeleid of niet? Hiertoe zijn drie scenario's opgesteld die we verder uitwerken bij het opstellen van de Omgevingsvisie 2.0.

De notitie grondvoorraadbeleid is één van de bouwstenen bij de nadere uitwerking van de Omgevingsvisie als ook de speerpunten Klimaatadaptatie en Energietransitie, waarbij het coalitieakkoord 2018 – 2022 het bestuurlijk richtinggevend kader is. In al deze trajecten zal de vertaalslag van ambities en opgaven naar concrete ruimtebehoefte voor de verschillende functies moeten worden gemaakt, passend bij de speerpuntopgaven en de integrale ontwikkelingsrichting van de stad (Omgevingsvisie). En daarbij natuurlijk de integrale afweging tussen al deze aspecten.

Zodra er vermeldingswaardige activiteiten zijn die besluitwaardig zijn op dit onderwerp, dan wordt de kaderstelling van het grondvoorraadbeleid en de vigerende Nota van Uitgangpunten in de besluitvorming en overwegingen meegenomen.

6 Herziening BBV richtlijnen Grondexploitaties

De commissie BBV heeft aangegeven in het najaar van 2018 een actualisatie van de Notitie Grondexploitaties uit te brengen. Tot dat moment worden de huidige kaders uit voorgaande Nota van Uitgangspunten gehanteerd. Wellicht kunnen we bij de MPV 2019 op de actualisatie anticiperen, dit blijven we uiteraard nauwlettend volgen.

In de Nota van Uitgangspunten 2017 en 2018 is uitvoerig stilgestaan bij de aangescherpte regelgeving. In verband met de leesbaarheid van dit document wordt hier naar verwezen[7]. De volgende stellige uitspraken uit de notitie Grondexploitatie willen we in het bijzonder even aanstippen.

- De looptijd van een grondexploitatie mag maximaal 10 jaar bedragen;
- Planinhoudelijke wijzigingen moeten opnieuw door de gemeenteraad worden vastgesteld;
- Alleen de kosten zoals genoemd in de BRO (art.6.2.4.) mogen aan een BIE (Bouwgrond In Exploitatie) worden toegerekend;
- Toevoeging aan een fonds / voorziening bovenwijks is niet toegestaan;
- Gelden uit eigen middelen (reserves) in mindering brengen op de boekwaarde van de BIE is niet toegestaan.
- Tussentijds winstnemen uit grondexploitaties is een verplichting.

6.1 Wet- en regelgeving faciliterende projecten

Op het vlak van de faciliterende projecten heeft een wijziging plaatsgevonden in de verslaggevingsregels. Projecten waarbij sprake is van verhaalbare kosten in het kader van faciliterend grondbeleid moeten in de verslaggeving bij de jaarrekening onderscheiden worden van de projecten inzake het actieve grondbeleid c.q. de eigen gemeentelijke grondexploitaties. Bij faciliterend grondbeleid maakt de gemeente het voor particulieren mogelijk voor eigen risico en rekening bouwgrond te vervaardigen en kunnen de kosten die de gemeente maakt voor de openbare ruimte en nutsvoorzieningen voor zover toerekenbaar op de betrokken worden verhaald. De gemeente oefent dan haar invloed uit via het bestemmingsplan en een anterieure overeenkomst. Voor de Nota van Uitgangspunten zijn alle MPV projecten op dit onderdeel opnieuw geanalyseerd en vervolgens gekwalificeerd als faciliterend grondbeleid of Bouwgrond In Exploitatie (BIE).

Voor een aantal projecten te weten, Windesheim, Westenholte Stins en Prinsenpoort is sprake van faciliterend grondbeleid. Voorgesteld wordt deze projecten te classificeren als vordering op de gemeentelijke balans. Voor zover toerekenbaar zullen deze kosten via het wettelijke kostenverhaal op de ontwikkelaar verhaald worden. Voor de niet via het wettelijk kostenverhaal toe te rekenen kosten zal de bij de MPV 2019 de getroffen voorziening vrijvallen en worden gestort in de reserve Vastgoed of voorgesteld worden deze projecten af te sluiten en het resultaat hierop te effectueren.

[7] Besluit d.d. 09-01-2017, kenmerk 11141

6.2 Eigen middelen binnen grondexploitaties

Ten aanzien van de inkomsten en uitgaven uit eigen middelen zijn de nodige wijzigingen in de regelgeving geweest:

- Het is niet toegestaan om gelden uit eigen middelen (reserves) in mindering te brengen op de onderhanden werk positie van de bouwgronden in exploitatie.
- Het verlagen van de onderhanden werk positie van de bouwgronden in exploitatie door een vrijval van de eigen reserves als bate op de bouwgronden te verantwoorden is niet toegestaan.
- Dekking van een tekort in de grondexploitatie vanuit de eigen middelen / reserves dienen niet als opbrengst te worden verwerkt in de grondexploitatieberekening. De dekkingsmogelijkheden kunnen bijvoorbeeld wel genoemd worden in de oplegger bij de grondexploitatie aan de gemeenteraad.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2018/MPV 2019 zullen alle mutaties als gevolg van de bovenstaande regelgeving worden verwerkt.
Ten eerste worden de grondexploitaties “geschoond” van eigen middelen. Na deze opschoning zal een gewijzigd resultaat van de grondexploitatie ontstaan.
De eigen middelen (inkomsten en uitgaven) komen bij de jaarrekening ten gunste of ten laste van de reserve vastgoed. Om dit te realiseren zullen de eigen middelen gereserveerd moeten worden in de reserve vastgoed (en dus niet meer in de voorraadpositie, m.a.w. rechtstreeks op de grondexploitatie).

Via de gewijzigde werkwijze verloopt alles via de reserve vastgoed in combinatie met de algemene voorziening vastgoed. Het betreft hier een wijziging van de administratieve verwerking, waarbij eigen middelen als dekking in het eigen vermogen terecht komen in plaats van in de grondexploitatie ten laste van de voorraadpositie.

7 Winstnemingen

Het nemen van tussentijds winst uit grondexploitaties is onderdeel van de aanscherping van de BBV richtlijnen. Een van de wijzingen waarop vanuit de BBV richtlijnen door de Gemeente Zwolle op wordt geanticipeerd is de aanbeveling voor winstneming.

Tussentijdse winstneming

Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten.

Het onderdeel tussentijds winstnemen uit grondexploitaties houdt de gemoederen bij de gemeenten flink bezig, wat o.a. blijkt uit de vele vragen die zijn gericht aan de commissie BBV, dit in verband met onduidelijkheden in de berekeningswijze en interpretatie van de toelichting op dit onderwerp. In maart 2018 is er een aanvullende notitie door de commissie BBV uitgebracht met nadere uitleg. Dit wordt door de commissie BBV verder uitgewerkt en zal naar verwachting in het najaar 2018 worden gepubliceerd.
De commissie BBV heeft in september 2018 een nieuwsbrief uitgebracht, waarbij het heeft besloten tot het herzien van alle eerder uitgebrachte notities en daarin meer informatie op te nemen over de waarde en belang ervan voor bestuurders. Tot dat moment hanteren we onderstaande berekeningswijze en bijbehorende toelichting, zoals goedgekeurd door de accountant bij de beoordeling van de jaarstukken 2017 en vastgesteld door de gemeenteraad.

Percentage of completion (Poc)

Voor het bepalen van de tussentijdse winst is aansluiting gezocht bij een algemeen aanvaardbare methodiek (bedrijfsleven, fiscaal), waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van gemeentelijke grondexploitaties. De Poc-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert. Daarnaast is deze methode eenvoudig toepasbaar en kan eenduidig worden gehanteerd voor alle positieve grondexploitaties die door gemeenten worden uitgevoerd.

Om tot deze berekening te komen houden we rekening met de wijze waarop gemeentelijk wordt omgegaan met de berekening van het risicoprofiel (periode van 4 jaar, conform de meerjarenbegroting).
De berekening van de tussentijds te nemen winst gaat volgens de formule en de stappen A t/m E, zoals in bijgevoegd overzicht is weergegeven:

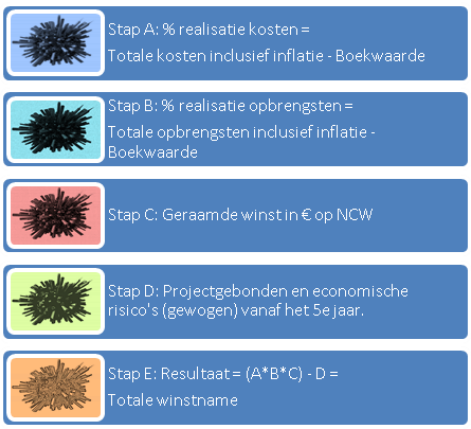

In verband met de lange looptijd van sommige grondexploitaties, worden zowel de projectgebonden alsmede de economische gewogen risico's voor de totale duur van het project in beeld gebracht.

- De langjarige grondexploitaties Hessenpoort en Oude Mars moeten altijd binnen 10 jaar een minimaal sluitende grondexploitatie laten zien. Indien dit niet het geval is, dan zal de winstafdracht met het ontbrekende bedrag gecorrigeerd worden.
- De economische risico's zoals vastgelegd in het besluit over de Nota van Uitgangspunten is de basis voor de berekening, echter de kans van optreden wordt voor de periode na het vierde jaar vastgesteld op 75%. Dat is op onderdelen hoger dan de economische risico's voor de periode van de eerste 4 jaar.

Te volgen stappen bij winstneming

Zodra de winst is bepaald zal het totale risicoprofiel in twee gedeeltes uiteenvallen. Het berekende gewogen risico voor de periode van de eerste vier jaar zal, conform de bestendige gedragslijn, via het weerstandsvermogen lopen. De overige gewogen risico's (vanaf jaar 5) worden binnen het project gemanaged en zijn in beeld gebracht als correctie op de berekening van de winstname (POC methode).

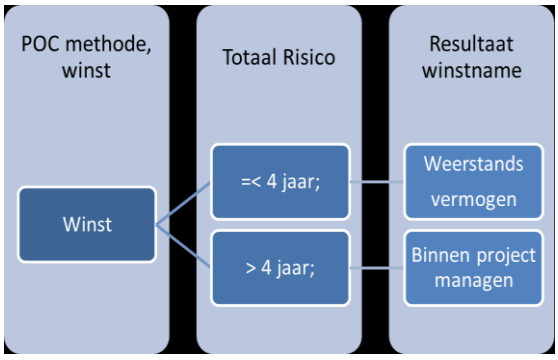

Bij de projecten Hessenpoort en Oude Mars zal elk jaar tevens de toets worden verricht of het complex binnen 10 jaar nog winstgevend wordt. Indien dit niet het geval is, dan wordt de tussentijdse winstneming hierop gecorrigeerd. Hiermee wordt voorkomen dat de looptijd van de complexen opnieuw ter discussie komt te staan.

In de tabel hieronder over de Economische risico's is de kans van optreden in beeld gebracht. De economische risico's voor de 1e vier jaar zijn voorgesteld in Hoofdstuk 5. Door de hogere

onzekerheid in verband met de prognose voor de lange termijn treedt er een mutatie in de kansberekening op, deze wordt verhoogd naar 75%.

Economische risico's	Kans 1e 4 jaar	Kans > 4 jaar
Planning	50%	75%
Rente	25%	75%
Kostenstijging	75%	75%
Opbrengstendaling	0%	75%

8 Stortingen reserve Vastgoed

In de MPV 2018 is een analyse gemaakt van de mogelijke tussentijdse winstname op de in uitvoering zijnde complexen voor de aankomende vier jaar. De bandbreedte van de winstname per 31.12.2018 die is afgegeven bedraagt € 8,0 miljoen tot € 11,0 miljoen. De daadwerkelijke winstname zal worden vastgesteld bij het opstellen van de jaarrekening 2018 / MPV 2019.
Dit jaar wordt een tussentijdse winstneming verwacht vanuit de lopende grondexploitaties; Stadshagen, Kamperpoort, Krasse Knarren, Hessenpoort, Breecamp Noord en Marslanden Zuid. Incidentele resultaten in de erfpacht, verhuurde gronden en recht van opstal verhogen de additionele storting.

9 Specifieke informatie projecten

In dit hoofdstuk worden de projecten benoemd, waarvan wordt verwacht of waarvan reeds is besloten, dat die bij de MPV 2019 te maken krijgen met mogelijke wijzigingen in de kaderstelling.

Voorbereidingskrediet Voorsterpoort.
In juli 2017 heeft de gemeenteraad besloten tot het uitwerken van vervolgscenario's Voorsterpoort. Éen van de activiteiten betreft het opstarten van een bestemmingsplanprocedure met een bestemming retail op de voormalige Deltion locatie. De Deltion locatie is gemeentelijk eigendom en wordt geadministreerd in (het complex) Nog niet in exploitatie genomen gronden (Nniegg). De gronden van de Nniegg worden gewaardeerd voor de balans op basis van marktwaarde. In het geval de marktwaarde lager is dan de boekwaarde, wordt een voorziening getroffen ten laste van de reserve vastgoed.
Voor de bestaande voorziening in de reserve Vastgoed is uitgegaan van een fors programma retail. Met de verkenningen zoals die zijn uitgevoerd ter voorbereiding op het bestemmingsplan is dit programma nader onderzocht en getoetst. Als het programma naar beneden wordt bijgesteld, wordt hiervoor een nieuwe waardering gevraagd. Het tekort hiervan wordt ten laste van de reserve vastgoed gebracht.

10 Klimaatadaptatie, Energietransitie en Circulaire economie

Energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie (KEC) zijn strategische opgaven voor de toekomst van onze stad. Zwolle wil toewerken naar een klimaatadaptieve, energieneutrale en circulaire stad waarin het goed wonen, werken en verblijven is[8]. De hoofdopgave is om in 2050 Zwolle klimaatbestendig te hebben ingericht en dat Zwolle ook de kansen verzilvert die klimaatbestendige ontwikkeling biedt en daarmee bijdraagt aan een toekomstbestendige ontwikkeling. In 2050 wil Zwolle een duurzame stad zijn, die zichzelf kan dragen.

Beleidsdoelen van de gemeente:
- Klimaat (bestendigheid tegen plensbuien, droogte, hitte):
  - 2050: Zwolle is klimaatbestendig ingericht
  - Met ingang van 2020 handelt Zwolle structureel klimaat adaptief.
- Energie (voorkomen CO-2-uitstoot):
  - 2050: energieneutraal. Gebruik fossiele energie en gesloten CO2 balans.
  - 2025: 25% CO2-reductie, 25% duurzaam opgewekt.
- Circulair (duurzaam grondstoffengebruik):
  - Reduceren grondstofgebruik en bevorderen herbruikbaar ontwerpen in bouwopgaven, infra en bij maakindustrie.
  - Hergebruik van materiaal zo hoogwaardig mogelijk
  - Zoveel mogelijk voorkomen van niet herbruikbare reststoffen

  Bij circulaire economie sluiten we zoveel mogelijk aan de Rijksoverheid: Volledig circulaire economie in 2050 en 50% minder verbruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) in 2030.

Om de doelen op het gebied van klimaat, energie en circulariteit te kunnen realiseren zal de komende jaren een grotere inspanning geleverd moeten worden dan tot op heden het geval is. Uitgangspunt is dat gebiedsontwikkelingen toekomstbestendig worden uitgevoerd. Daarmee wordt niet afgewenteld op andere gebieden en wordt geen extra hypotheek gelegd op de stad.

Ontwerpeisen op het gebied van KEC moeten worden opgenomen in het Programma's Van Eisen (PvE) van de projecten. Wanneer de gestelde eisen resulteren in kostenverhogende en/of opbengstverlagende maatregelen heeft dit effect op het financiële resultaat. Daarbij zal wel naar de totale levensduurkosten van projecten gekeken moeten worden. Besparingen in de exploitatiefase moeten worden betrokken bij eventueel hogere investeringskosten (Total Cost of Ownership benadering). Het effect op het financieel resultaat van de ruimtelijke ontwikkeling kan zijn:
- De ruimtelijke ontwikkeling laat geen sluitende (grond)exploitatie meer laat zien. Hierdoor is het noodzakelijk dat aanvullende dekkingsmiddelen beschikbaar worden gesteld;
- Het financiële resultaat van ruimtelijke ontwikkelingen zal afnemen waardoor minder winsten worden gerealiseerd.

Het gaat bij het realiseren van de KEC-doelen niet alleen om de gemeentelijke ontwikkelopgave maar ook de ontwikkelopgave die door de private markt (ontwikkelaars/bouwers met eigen grond) wordt opgepakt. Dit betekent dat een integraal antwoord gegeven moet worden op de vraag hoe de investeringen voor het behalen van de KEC-ambities binnen alle gebiedsontwikkelingen in de stad gefinancierd en financieel gedekt moeten worden.

[8] Zwolle geeft je energie! Ambitiedocument Energietransitie - juni 2017, gemeente Zwolle

In deze nota worden de uitgangspunten voor de gemeentelijke grondexploitaties vastgesteld. De ontwerpeisen op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie die als uitgangspunt dienen bij de Programma's van Eisen (PvE) van de projecten zijn:

1. Energieneutraal: Nul Op de Meter (NOM), energieneutraal voor gebouw en gebruikgebonden energie.
2. Klimaat adaptief: Plensbui t=100 verwerken in watersysteem, t=250 in inrichting. Schaduw en nabijheid van koelteplekken.
3. Grondstoffengebruik: Zoveel mogelijk op basis van lokale, secundaire en biobased bronnen en waar mogelijk vastgelegd in grondstoffenpaspoort.

De drie bovengenoemde ontwerpeisen kunnen worden gezien als een basisniveau. Het uitgangspunt bij gemeentelijke grondexploitaties is dat het basisniveau aan ontwerpeisen binnen de exploitatie worden opgelost. Hieraan zal uitvoering gegeven moeten worden bij lopende en nieuwe grondexploitaties.

- Lopende grondexploitaties
  Per project wordt een KEC-toets uitgevoerd. Aan de hand van de toets, die ziet op het projectgebied en op het omliggende gebied, wordt bepaald welke ontwerpeisen op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie zijn opgenomen of kunnen worden toegevoegd in het Programma van Eisen en op welke doelen de markt (nog) kan worden uitgedaagd. De gemeenteraad heeft met het college reeds de afspraak gemaakt omtrent het kader van fundamentele wijzigingen (bijlage 3: fundamentele wijzingen). Deze afspraak geldt ook voor wijzigingen binnen projecten in het kader van het bereiken van de KEC-doelen binnen lopende grondexploitaties.
  Voor een aantal grondexploitaties zal gelden dat de mogelijkheden voor het realiseren van KEC-doelen beperkt zijn gezien de korte resterende looptijd, deze projecten zijn in afronding en de grondexploitatie wordt binnenkort afgesloten.

- Nieuwe grondexploitaties
  Op het moment dat een grondexploitatie wordt vastgesteld zal een KEC-toets worden uitgevoerd waarmee keuzes expliciet en voorzien van een financiële analyse kunnen worden gemaakt en voorgelegd aan de gemeenteraad. In alle gevallen geldt dat maatwerk mogelijk moet zijn, waarbij tevens rekening moet worden gehouden met de belangen van de zakelijke partners in een gebied. In geval van een onhaalbare stapeling van eisen of bij conflicterende eisen moeten keuzes worden gemaakt. Het is zaak om de eisen en wensen in de verkenningsfase van een project, zowel inhoudelijk alsmede financieel beargumenteerd, in beeld te brengen.

Indien financiële effecten zich voordoen binnen gemeentelijke grondexploitaties als gevolg van het toepassen van een basisniveau op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie zal dit invloed hebben op het resultaat van de vastgoedportefeuille van de gemeente Zwolle. Op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie gaan de ontwikkelingen snel. Innovatie leidt tot nieuwe toepassingen en uitvoeringsmogelijkheden. Dit betekent dat de ontwerpeisen die dienen als uitgangspunt zullen veranderen en/of toenemen. Wij zullen deze ontwikkelingen blijven monitoren.

11 Grex- Systematiek

In de begroting is in de paragraaf grondbeleid aangegeven dat onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn om tot een gewijzigde grex-systematiek over te gaan. Deze onderzoeksvraag komt voort uit het in 2014 door het Watertorenberaad[9] gepubliceerde essay "Nota Grondbeleid Nieuwe Stijl"[10]. Het werken met scenario's en bandbreedtes is een belangrijke aanbeveling uit het betreffende essay.

Aanbeveling Nota Grondbeleid Nieuw stijl

Grondexploitaties met onbekende parameters?! Naar scenario's en bandbreedtes
Hoe ga je om met een grondexploitatie als de variabelen (functie (f), prijs (p), volume (q) en tijd (t) niet bekend zijn? Als dit al lastig is, laat staan het opstellen van een Meerjarenperspectief Grondexploitatie (MPG) die op meerdere grondexploitaties is gebaseerd. Om te voorkomen dat een grondexploitatie een voor waar aangenomen schijnzekerheid weergeeft is het werken met scenario's en hieruit volgende bandbreedtes een handig hulpmiddel om met de intrinsiek aanwezige onzekerheid om te gaan. Hierbij is het van belang om rekening te houden met gehanteerde veronderstellingen en randvoorwaarden. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een duidelijke beschrijving welke onzekere factoren behandeld zijn en hoe hiermee om is gegaan.

De gemeentelijke grondexploitatie heeft in dit geval de vorm van een robuust raamwerk waarbij nog geen exacte en definitieve invulling aan de variabelen f, p, q en t wordt gegeven. Grondexploitaties behoeven daarbij op regelmatige basis geactualiseerd te worden zodat ze kunnen worden herijkt. Idealiter bestaat naar mate een project verder is gevorderd meer zekerheid over de financiële consequenties, maar het kan ook zijn dat dit proces heel lang zal blijven voortduren.
Om het vraagstuk hanteerbaar te maken zijn schaalverkleining (kleinere eenheden) en het hanteren van een kortere looptijd werkbare methoden. Als toch niet langer dan bijvoorbeeld 2-3 jaar vooruit gekeken kan worden, concentreer je financieel dan op die behapbare brokken en maak daar steeds afspraken over. Ook kunnen (bijvoorbeeld voor braakliggende gronden of leegstaande gebouwen) mogelijkheden voor tijdelijke exploitatie interessant zijn (bijvoorbeeld ten behoeve van dekking van (een deel van) de rentekosten).

Essay "Nota Grondbeleid Nieuwe Stijl"

In 2016 heeft de commissie BBV de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kritisch onder de loep genomen. De redenen hiervoor waren een aantal ontwikkelingen op het gebied van grondexploitaties. Namelijk: de forse afboekingen van gemeenten op grondposities in de afgelopen jaren, de aanbevelingen uit het rapport Vernieuwing BBV over transparantie en vergelijkbaarheid, en de aankomende Omgevingswet. De wijzigingen in BBV-regelgeving hebben geleidt tot meer transparantie, eenduidigheid, behoedzaamheid en een vermindering van de administratieve lasten. Met de implementatie de *notitie grondexploitaties 2016* van de commissie BBV is gedeeltelijk invulling gegeven aan het vernieuwen van de grex-systematiek.

[9] Het Watertorenberaad is opgericht in 2010. Het Watertorenberaad brengt verschillende partijen in de gebiedsontwikkeling bij elkaar om samen tot integrale oplossingen te komen voor bouwprojecten in de crisis en daarna.
[10] http://www.watertorenberaad.nl/category/publicaties , Naar een Nota Grondbeleid Nieuwe Stijl

In de aanbeveling vanuit het Watertorenberaad wordt aangeven dat: *het van belang is om rekening te houden met gehanteerde veronderstellingen en randvoorwaarden van grondexploitaties. Bijvoorbeeld door middel van een duidelijke beschrijving welke onzekere factoren behandeld zijn en hoe hiermee om is gegaan".* De Nota van Uitgangspunten MPV die jaarlijks binnen de gemeente Zwolle door de Raad wordt vastgesteld dient volledig dit doel. In de nota worden de uitgangspunten worden de uitgangspunten vastgesteld die worden gebruikt bij het opstellen van de MPV. Bij het voorstellen van de te hanteren uitgangspunten wordt het meest actuele beeld van de onderliggende portefeuille geschetst.

De aanbeveling vanuit het Watertorenberaad stelt verder dat: *grondexploitaties op regelmatige basis geactualiseerd dienen te worden zodat ze kunnen worden herijkt*. Binnen de gemeente Zwolle worden reeds jaarlijks de kaders herzien als onderdeel van de vaststelling Nota van Uitgangspunten en MPV door de gemeenteraad. Door de vaststelling van het MPV zijn ook de onderliggende grondexploitaties jaarlijks formeel herzien. Voor de lopende grondexploitaties geeft de nota risico management en weerstandsvermogen tezamen met het hoofdstuk "economische risico's" van de Nota van Uitgangspunten (hoofdstuk 5) invulling aan de bepaling van de bandbreedtes van de lopende grondexploitaties.

Nieuwe grondexploitaties worden afzonderlijk ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. In een verkennende fase van toekomstige grondexploitaties kunnen berekeningen worden voorgelegd waarin bandbreedtes op functie (f), prijs (p), volume (q) en tijd (t) worden gepresenteerd. Deze berekening omvat daarbij:

- globaal inzicht in de eigendomsituatie van het plangebied
- sterkte, zwakte, kansen en bedreigingen analyse op de verschillende onderdelen (financieel, planologisch, stedenbouwkundig, cultuurhistorisch, vergunningen, milieukundig, mobiliteit, veiligheid en beheer)
- betrokkenheid derden bij de planontwikkeling (krachtenveld analyse);
- verkenning naar de financieel economisch haalbaarheid;
- dekkingsbron voor mogelijke tekorten (risicodrager planontwikkeling).

Dit kan al in de praktijk worden gebracht bij de in voorbereiding zijnde omgevingsvisie deel 2, wat zich richt op de verdere uitwerking van ontwikkelrichtingen en kwaliteiten van gebieden en locaties.

12 Vigerend beleid

Binnen de Nota van Uitgangspunten worden gedragsregels vastgesteld die voor meerdere jaren gelden. Deze kunnen worden gezien als vigerend beleid bij het opstellen van de Meerjaren Prognose Vastgoed.

Het gaat hierbij om de onderstaande thema's waarbinnen zich geen wijzigingen hebben voorgedaan.

- Fundamentele wijzigingen
- Onvoorzien in Grondexploitaties
- Algemene kosten Vastgoed
- Kostensoortenlijst BRO is limitatief

Ten behoeve van een totaal overzicht zijn deze thema's wel opgenomen in de bijlage van deze Nota van Uitgangspunten.

13 Bronvermelding

Deze Nota van Uitgangspunten is mede tot stand gekomen met behulp van het raadplegen en analyseren van diverse bronnen.

- ABN AMRO, *Sector update Bouw*, 16 maart 2018. (www.abnamro.nl)
- Bouwkostenkompas, *Regio invloeden*, oktober 2018 (www.bouwkostenkompas.nl)
- Centraal Bureau voor de Statistiek, *Grond-, weg- en waterbouw (GWW)*, 30 augustus 2018. (http://statline.cbs.nl)
- Centraal Planbureau, *Oververhitting op de Nederlandse huizenmarkt?* 1 juni 2018. (www.cpb.nl)
- Centraal Planbureau, *Macro Economische Verkenning 2019*, september 2018. (www.cpb.nl)
- Commissie BBV, *Notitie grondexploitaties*. 2016, maart 2016. (www.commissiebbv.nl)
- Dynamis, *Sprekende cijfers bedrijfsruimtemarkten 2018*, 2018. (www.dynamis.nl)
- Fakton, *Advies parameters grondopbrengsten en exploitatiekosten*, 18 september 2018.
- Facton, *Grondprijsadvies 2018*, 18 september 2018
- Gemeente Zwolle, *Woonvisie 'Ruimte voor wonen 2017-2027*, 6 maart 2017. (www.zwolle.nl)
- Gemeente Zwolle i.s.m. Deltawonen, SWZ en Openbaar Belang, *Versnellingsactie 'extra sociale huurwoningen".* Oktober 2018.(www.zwolle.nl)
- Gemeente Zwolle, *Werkwijze uitnodigingen bij onderhandse aanbestedingen voor bouw en infra werkzaamheden*. 20 juli 2018. (www.zwolle.nl)
- Gemeente Zwolle, *Zwolle geeft je energie! Ambitiedocument Energietransitie*, juni 2017. (www.zwolle.nl)
- Metafoor, *Outlook grondexploitaties 2018*, 8 december 2017. (www.metafoorro.nl)
- NVM Date & Reseach, Transactiecijfers NVM-regio Zwolle eo. 3e kwartaal 2018. 11 oktober 2018. (www.nwm.nl)
- RIGO Research en Advies, *Vraag bedrijventerreinen Zwolle in (inter)nationaal perspectief.* Oktober 2015.
- Provincie Overijssel en de 11 gemeenten in West Overijssel, *Afspraken Regionale bedrijventerreinen Programmering West Overijssel 2017-2020*. 19 april 2017. (www.overijssel.nl)
- Provincie Overijssel en de 11 gemeenten in West Overijssel, *Bestuursovereenkomst programmeren bedrijventerreinen West Overijssel 2017-2020*. 19 april 2017. (www.overijssel.nl)
- Rabobank, *Sectorprognose grond-, water- en wegenbouw*, oktober 2018. (www.rabobank.nl)
- Stadkwadraat, *Parametervisie 2018*, september 2018. (www.stadkwadraat.nl)
- Stec Groep, *Beeldenbank 2019 "Een update van grondprijzen voor woningbouw in Stadshagen en indexen voor uw grondprijsbeleid*" 17 augustus 2018.
- Watertorenberaad, *Essay Naar een Nota Grondbeleid Nieuwe Stijl.* April 2014. (www.watertorenberaad.nl)
- Zwols Consillium, *Zwolle Moderne Woonstad. "De Zwolse aanpak voor een vitale woningmarkt.* Maart 2018. (www.deltawonen.nl)

Bijlage 1: Financiële effecten van rekenparameters

Het financiële effect van de rekenparameters is gebaseerd op de vastgestelde MPV 2018. Bij de berekening van de effecten is verondersteld dat alle elementen binnen de grondexploitaties onveranderd zullen zijn. Een kanttekening die moet worden gemaakt is dat in de praktijk plannen wijzigen en bijgesteld worden. Het berekende financiële effect moet dan ook worden gezien als een indicatie.

Woningbouw	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
MPV 2018	3,0%	3,0%	2,5%	2,5%	2,0%
NvU 2019	4,0%	4,0%	2,5%	2,0%	1,8%
Financieel effect:	**€ 1.000.000 voordelig**				

Bedrijvigheid	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
MPV 2018	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%	1,0%
NvU 2019	2,1%	1,9%	1,8%	1,8%	1,0%
Financieel effect:	**€ 8.950.000 voordelig**				

Maatschappelijk	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
MPV 2018	1,4%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%
NvU 2019	1,4%	1,9%	1,8%	1,8%	1,8%
Financieel effect:	**Nihil**				

Commercieel	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
MPV 2018	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%
NvU 2019	2,1%	1,9%	1,9%	1,8%	1,8%
Financieel effect:	**Nihil**				

Kosten	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
MPV 2018	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
NvU 2019	2,5%	2,5%	2,0%	2,0%	1,8%
Financieel effect:	**€ 100.000 nadelig**				

Aanbestedingen	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
MPV 2018	0,0%	+ 2,5%	+ 2,5%	0,0%	0,0%
NvU 2019	0,0%	+ 2,5%	+ 2,5%	+ 2,5%	0,0%
Financieel effect:	**€ 100.000 nadelig**				

Rente	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
MPV 2018	1,85%	1,85%	1,85%	1,85%	1,85%
NvU 2019	1,60%	1,60%	1,60%	1,60%	1,60%
Financieel effect:	**€ 900.000 nadelig**				

Bijlage 2: Risicobedrag gewogen economische risico's

Het gewogen economische risico van de vastgoedportefeuille is gebaseerd op de vastgestelde MPV 2018. Bij de berekening van de effecten van is verondersteld dat alle elementen binnen de grondexploitaties onveranderd zullen zijn. Een kanttekening die moet worden gemaakt is dat in de praktijk plannen wijzigen en bijgesteld worden. Het berekende economische risico moet dan ook worden gezien als een indicatie.

Planning	MPV 2018	NvU 2019
Risico	1 jaar	1 jaar
Kans	50%	50%
Gewogen risico bedrag	-	-

Rente	MPV 2018	NvU 2019
Risico	2018: - 0,2% 2019: - 0,3% 2020: - 0,4% 2021: - 0,4%	2019: - 0,2% 2020: - 0,3% 2021: - 0,4% 2022: - 0,4%
Kans	25%	25%
Gewogen risico bedrag	€ 133.000 nadelig	€ 110.000 nadelig

Kostenstijging	MPV 2018	NvU 2019
Risico	0,5%	1,0%
Kans	75%	75%
Gewogen risico bedrag	€ 976.000 nadelig	€ 1.480.000 nadelig

Opbrengstenstijging	MPV 2018	NvU 2019
Risico	Woningbouw: 0,25% Bedrijven/Voorz.: -0,25%	-
Kans	50%	100%
Gewogen risico bedrag	€ 915.000 nadelig	€ 0

Bijlage 3: Fundamentele wijzigingen

Een van de stellige uitspraken van de commissie BBV zoals opgenomen in paragraaf 4.2.2. van de notitie Grondexploitaties is het volgende:

Als de herziening van een grondexploitatie betrekking heeft op ondergeschikte punten, kan volstaan worden met een aanpassing van de grondexploitatiebegroting als normaal onderdeel van de jaarlijkse begroting- en verslagleggingprocedures, in de MPV dus. Voorbeeld is de vervanging van een raming van kosten door werkelijk gemaakte kosten. Ook voor herzieningen die het gevolg zijn van autonome ontwikkelingen (zoals de prijsontwikkeling van civieltechnisch werk) met beperkt financieel gevolg kan worden volstaan met aanpassing van de grondexploitatiebegroting in het reguliere begrotings- en verslaggevingsproces. Als herzieningen betrekking hebben op belangrijke punten zoals planinhoudelijke wijzigingen (programmering, planning, etc.), danwel materiële financiële gevolgen hebben, dan zal de gemeenteraad uitgebreider moeten worden geïnformeerd in het kader van de gevraagde besluitvorming.

Citaat stellige uitspraak:
"*Jaarlijks zal een herziening van de grondexploitatiebegroting moeten plaatsvinden. Een actualisatie van het grondexploitatiecomplex en de grondexploitatiebegroting met planinhoudelijke wijzigingen, danwel autonome wijzigingen met materiële financiële gevolgen, moet opnieuw door de gemeenteraad worden vastgesteld.*"

Om helderheid te verschaffen over de afweging wanneer (autonome) wijzigingen een materieel financieel gevolg hebben, kunnen afspraken met de gemeenteraad omtrent de te hanteren financiële marges worden vastgelegd in de financiële verordening.

De gemeenteraad heeft de volgende afspraak[11] gemaakt met het college omtrent het kader van de fundamentele wijziging. In de nota is de manier van informeren van de gemeenteraad over afwijkingen in het resultaat van de grondexploitaties met een bedrag groter dan € 250.000 toegelicht.

Bij fundamentele wijzigingen wijkt het project af van het bestuurlijk vastgesteld plan op in ieder geval één van de onderdelen:
- een negatieve afwijking die groter is dan € 250.000 in de kosten/opbrengsten;
- een negatieve afwijking die groter is dan € 250.000 en/of 10% van het projectresultaat;
- een negatieve afwijking die groter is dan 5% van het vastgoedprogramma.

Afwijkingen in de kwaliteit van het plan resulteren meestal in een verandering van kosten. Wanneer de afwijking groter is dan € 250.000, dan wordt de afwijking gezien als een fundamentele wijziging en wordt hierover gerapporteerd.
In bovenstaande gevallen geldt dat het om een negatieve afwijking gaat, dus een afwijking, waardoor het resultaat op het projectresultaat verslechtert. Positieve afwijkingen worden via de VPP of de MPV gerapporteerd.

[11] Besluit OW1111-0144 d.d. 09-01-2012

Bijlage 4: Onvoorzien in Grondexploitaties

Voor toekomstige grondexploitaties is een gedragslijn afgesproken (Nota van Uitgangspunten MPV 2018). Het onvoorzien wordt gekoppeld aan ingeschatte ramingen, middels een percentage over deze ramingen.

Onvoorziene kosten voor gebeurtenissen die niet aan een raming zijn te koppelen, komen tot uiting in het risicoprofiel van het project en zijn vervolgens afgedekt middels het weerstandsvermogen van Vastgoed, als onderdeel van de Algemene Concernreserve. Indien de onvoorziene gebeurtenis **niet** is opgenomen binnen het project en/of het risicoprofiel en het doet zich toch voor, dan zal er separaat een voorstel richting gemeenteraad gaan.

Het percentage is afhankelijk van de fase waarin een project zich bevindt. De gedetailleerdheid van de ramingen zal toenemen naar gelang de fase waarin het project zich bevindt.

Fasering van de kosten		% onvoorzien
Haalbaarheid	**(raming op kengetallen)**	20%
Ontwerpfase	**(raming op voorlopig ontwerp en definitief ontwerp)**	12,5% - 15%
Voorbereiding	**(raming op bestek)**	10%
Uitvoering	**(na aanbesteding tot oplevering)**	Naar rato stand werk

Indien er afwijkingen op het kader binnen een project zijn, dan worden deze expliciet voorgelegd en beargumenteerd.

Bij het berekenen van de opbrengsten is een belangrijk moment in de fasering het al dan niet bouwrijp hebben van de uit te geven kavels. Daarbij is het uitgangspunt dat de opbrengsten op basis van interne / externe analyse tot stand zijn gekomen. De opbrengsten worden altijd extern getoetst.

Fasering van de opbrengsten		% onvoorzien
Haalbaarheid / Ontwerpfase	**(niet bouwrijp)**	-0.5 tot -10%
Uitvoering	**(bouwrijp van de kavels)**	0% tot -5%

Bijlage 5: Algemene kosten Vastgoed

De jaarlijkse kosten van de afdeling Vastgoed, die nauw samenhangen met grondexploitaties, (circa 1.600 uur - € 175.000) kunnen op basis van de kostensoortenlijst uit de BRO worden toegerekend aan de lopende projecten. Het betreft hier kosten die betrekking hebben op beleidsproducten, waaronder de MPV, Nota van Uitgangspunten, nota grondprijzen, interne controle etc. en verder de werkzaamheden in het kader van de begrotingscyclus. Deze werkzaamheden zijn niet een-op-een toe te rekenen aan grexen, maar zijn wel een direct gevolg van dit “product” van de afdeling. In de afgelopen jaren is dit o.a. in de uurtarieven tot uiting gekomen, wat niet wenselijk is. Het is transparanter om het rechtstreeks toe te rekenen. Bijkomend voordeel is daarbij dat het een corrigerend effect heeft op de fiscale jaarwinstberekening in het kader van de vennootschapsbelasting (Vpb).

De volgende kaders zijn daarbij van belang:

1. Er wordt op begrotingsbasis een raming in de exploitaties opgenomen;
2. Op basis van de gerealiseerde kosten wordt er doorbelast;
3. Verdeling over de grondexploitaties zal plaatsvinden op basis van gerealiseerde opbrengsten;
4. Jaarlijks zal bij de MPV een paragraaf worden opgenomen met het jaarresultaat en toelichting.

Het toerekenen van de algemene kosten aan grondexploitaties vraagt een eenduidige, goed beschreven systematiek. Uiteindelijk beoordeelt de fiscus in het kader van de Vennootschapsbelasting (Vpb) of en in welke mate de opgevoerde kosten aanvaardbaar zijn. Een goede beschrijving, dossiervorming en consistente toepassing van de systematiek zijn beheersmaatregelen om dit risico te minimaliseren.

Het toerekenen van algemene kosten Vastgoed aan de grondexploitaties wordt toegepast voor een periode van 2018 tot en met 2020.

Bijlage 6: Kostensoortenlijst BRO is limitatief

Vanwege de eenduidigheid en aansluiting bij de kostentoerekening van de Vennootschapsbelasting is de kostensoortenlijst van de BRO limitatief voor de grondexploitaties.

Voor de kosten die aan de Bouwgrond in Exploitatie (nader te nomen BIE) kunnen worden gerekend tot de vervaardigingkosten als bedoeld in artikel 63, 3e lid BBV, wordt aangesloten op de kostensoortenlijst zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening. Dit betekent dat **maximaal** deze kostensoorten kunnen worden toegerekend aan de BIE. Zoals aangegeven bevat deze lijst de kostensoorten die maximaal kunnen worden toegerekend aan de BIE. De opzet van deze lijst maakt het in principe mogelijk om alle kosten, die gemoeid zijn met de ontwikkeling van locaties mee te nemen. De ‘kan’-bepaling betekent dat het niet verplicht is om deze kosten toe te rekenen. Vanuit fiscaal oogpunt (VpB) is het echter wel verstandig om zoveel kosten als toegestaan toe te rekenen. De kostensoortenlijst uit het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) wordt ook door de fiscus gehanteerd als toerekenbare kosten in het kader van de Vennootschapsbelasting. Hierdoor behoeven er bij het opstellen van de fiscale winstbepaling geen correcties te worden toegepast op de binnen het BBV toegerekende kosten. De kostensoortenlijst zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Bro is het uitgangspunt voor de grondexploitatieberekening ten behoeve van de waardering van de BIE volgens het BBV in de gemeentelijke jaarrekening. Dit betekent niet dat alle regels vanuit de Wro, het Bro en de bijbehorende jurisprudentie hierdoor van toepassing worden binnen het BBV. Binnen het BBV wordt gebruik gemaakt van een bestaande lijst met kosten die kunnen worden toegerekend in het kader van grondexploitaties. De ‘kan’-bepaling binnen het BBV is ook anders dan het verplichte karakter die de kostensoortenlijst heeft in het kader van kostenverhaal. In tegenstelling tot kostenverhaal bestaat bij grondexploitaties geen risico op staatssteun wanneer kosten uit de Bro-kostensoortenlijst niet worden toegerekend aan de BIE. De opbrengsten die worden gegenereerd vanuit de BIE zijn namelijk niet afhankelijk van de toegerekende kosten, maar worden bepaald door de markt.

In het Bro staat een kostensoortenlijst. Zie artikelen 6.2.3, 6.2.4 en 6.2.5 Bro). Daarop staan alle kostensoorten die de gemeente publiekrechtelijk mag en soms moet verhalen.

Korte terugblik Raadsplein debatronde d.d. 10 december 2018

Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019
De gemeente bezit gronden waar in de toekomst huizen, bedrijven of andersoortig vastgoed ontwikkeld kunnen worden. Over de stand van zaken voor wat betreft aan- en verkoop en de exploitatie van deze gronden wordt jaarlijks bij het voorjaarsmoment gerapporteerd middels de MPV. Voordat deze MPV kan worden opgesteld moet de raad de uitgangspunten hiervoor vaststellen.
De fracties constateren in hun bijdragen dat het goed gaat met het gemeentelijk vastgoedbedrijf en zijn content dat behoedzaamheid een belangrijk principe is in de Nota van Uitgangspunten (NvU). Daarbij is men blij te constateren dat er voor het eerst een hoofdstuk is gewijd aan Klimaatadaptatie, Energietransitie en Circulaire economie (KEC) en er wordt waardering uitgesproken voor het matigen van de grondprijsstijging. De fracties stellen vragen over o.a. de programmering/planning, de verdeling goedkoop-middelduur-duur en over het al dan niet toepassen van de KEC-doelen op de lopende exploitaties. Verder zijn er vragen over wanneer de nieuwe Grex-systematiek verwacht kan worden en of er een inventarisatie kan komen van eventuele procedurele belemmeringen.
In zijn reactie op het debat geeft wethouder De Heer allereerst aan dat hij blij is met de bijdragen van de fracties en onderstreept hij het belang van behoedzaamheid en matiging van de grondprijsontwikkeling. Hij benadrukt dat de MPV gaat over de gemeentelijke gronden en dat het gemeentelijk vastgoedbedrijf een faciliterend bedrijf is. Discussies over bijvoorbeeld het totaal aantal te bouwen woningen en de verdeling tussen goedkoop, middelduur en duur moeten worden gevoerd in het kader van de Ontwikkelstrategie Wonen, die in het eerste kwartaal van 2019 wordt verwacht. Het primaire doel van het vastgoedbedrijf is om maatschappelijke taken te realiseren, waarbij het bestaand beleid op de verschillende beleidsterreinen als uitgangspunt geldt. Het toepassen van de KEC-doelen op de lopende exploitaties is niet mogelijk, mede vanwege de financiële consequenties en de gemaakte afspraken. Daarbij wordt opgemerkt dat er vanuit de marktvraag al in vergaande mate invulling wordt gegeven aan de KEC-doelen.
Ten aanzien van de nieuwe grex-systematiek geeft de wethouder aan dat dit parallel zal lopen aan de Omgevingsvisie. De ‘Taskforce Zwolse aanpak’ van het Zwols Concilium (waarin woningcorporaties, marktpartijen, de gemeente en de provincie afspraken maken over de woningmarkt) heeft reeds eerder toegezegd een inventarisatie te maken van eventuele procedurele belemmeringen. Deze inventarisatie wordt in het eerste kwartaal van 2019 verwacht.

besluit

Zwolle

Jaargang	2019
Kenmerk	50459
Onderwerp	Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2019

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 27-11-2018

besluit:

1. De voorgelegde Nota van Uitgangspunten MPV 2019 te hanteren als basis voor de MPV 2019 en in te stemmen met:
   a. De planningen voor woningbouw, bedrijventerreinen, kantoren en voorzieningen, zoals opgenomen in hoofdstuk 2;
   b. Het hanteren van de rekenparameters, zoals opgenomen in hoofdstuk 3;
   c. De variabelen voor het berekenen van de economische risico's, zoals opgenomen in hoofdstuk 4;
   d. De financiële consequenties hiervan te verwerken in de MPV 2019;
2. Kennis te nemen van de stand van zaken rondom de grondvoorraad, zoals opgenomen in hoofdstuk 5;
3. Kennis te nemen van de aanscherping van de BBV richtlijnen betreffende:
   Wet- en regelgeving van facilitaire projecten, zoals opgenomen in hoofdstuk 6.1;
   Verantwoording van eigen middelen binnen grondexploitaties, zoals opgenomen in hoofdstuk 6.2;
4. Kennis te nemen van de berekeningswijze van winstneming, zoals opgenomen in hoofdstuk 7;
5. Kennis te nemen van de KEC-toets bij gemeentelijke grondexploitaties, zoals opgenomen in hoofdstuk 10;
6. Kennis te nemen van de stand van zaken rondom de vernieuwing van de Grex- Systematiek, zoals opgenomen in hoofdstuk 11 waarmee de toezegging aan de gemeenteraad (127) "Onderzoek Grex- systematiek vanuit de begroting is beantwoord.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Gebiedsvisie Zwartewaterzone
portefeuillehouder	Ed Anker
informant	Bijlsma, Paula (2176)
medeopstellers	Roon, Anneloes van (2418) Snel, Henk (2636)
afdeling	Ruimte en Economie
bijlagen	Voorstel: Beslisnota Gebiedsvisie Zwartewaterzone Bijlage: 1. Gebiedsvisie Zwartewaterzone Bijlage: a. Opbrengst Oeverateliers 1 en 2 oktober Bijlage: b. Opmerkingen inloopavonden 5 en 8 november Bijlage: Inspraaktekst Joop Steinvoorte - Zwarte Water Zone Bijlage: Korte terugblik debatronde d.d. 07-01-2019- Gebiedsvisie Zwartewaterzone Bijlage: 2019-01-21 Getekend raadsbesluit Gebiedsvisie Zwartewaterzone

Voorgesteld besluit raad

de Gebiedsvisie Zwartewaterzone vast te stellen

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 4 december 2018

Openbaar

Onderwerp	Gebiedsvisie Zwartewaterzone
Versienummer	3

Portefeuillehouder	E.W. Anker
Informant	Paula Bijlsma
Afdeling	Ruimte en Economie
Telefoon	(038) 498 2176
Email	P.Bijlsma@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel	Maak een keuze
Begroting wijzigen	Nee
Dekking ten laste van	

Bijlagen

1. Gebiedsvisie Zwartewaterzone
2. Bijlagen bij Gebiedsvisie: a. Opbrengst Oeverateliers 1 en 2 oktober en b. Opmerkingen inloopavonden 5 en 8 november

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

de Gebiedsvisie Zwartewaterzone vast te stellen

Datum 4 december 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding
In de zone rondom het Zwartewater spelen verschillende initiatieven en komt de nodige dynamiek op gang. Dit zal uiteindelijk leiden tot een (gedeeltelijke) verkleuring van het gebied. Naast het waterschap dat in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma met planvorming rondom dijkversterking bezig is, zijn er in het gebied verschillende initiatieven die vragen om een strategie en visie op het gebied. Door de verschillende ontwikkelingen en deelgebieden met elkaar te verbinden is het mogelijk de (meekoppel)kansen te benutten die zich voordoen. De verschillende delen van de stad rondom het Zwartewater worden zo beter met elkaar verbonden en er kan een kwaliteitsslag gemaakt worden, zowel ruimtelijk, functioneel als sociaal-economisch.
Een klein jaar geleden is een proces gestart waarin drie partijen onderzoeken hoe zij vorm kunnen geven aan een integrale gebiedsontwikkeling: het waterschap Drents Overijsselse Delta, Bemog Projektontwikkeling BV en de gemeente Zwolle.

Begin september bent u doormiddel van een informatienota geïnformeerd over de visievorming Zwartewaterzone. In deze nota is de opgave en de actualiteit geschetst en zijn de gemeentelijke kaders en onderzoeksvragen aangegeven. Over deze kaders hebben we met omwonenden gesproken in twee “Oeverateliers” en twee daaropvolgende inloopavonden. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in de gezamenlijke gebiedsvisie die nu ter besluitvorming voorligt. Vanwege de tijdsdruk heeft de visie niet het eerder veronderstelde detailniveau, dit komt in de vervolgfase van het opstellen van het stedenbouwkundige ontwikkelplan aan de orde. De tijdsdruk is ingegeven door de strakke planning van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. In 2019 start het waterschap met het definitief ontwerpen van de dijkoplossingen. Een bestuurlijk besluit over de visie en dan met name voor wat betreft woningbouw op de locaties Jachthavens is belangrijk input voor het ontwerpproces. Eind 2019 start het waterschap de definitieve procedure, dan moet er voor de ontwikkellocaties van de Zwartewaterzone een definitief ontwerp en een bestuurlijk besluit liggen.

Gebiedsvisie Zwartewaterzone
Het Zwartewater is de centrale blauwe lijn door de stad; daar waar Zwolle is ontstaan! Het positioneert Zwolle in het landschap en legt de verbinding tussen de binnenstad en de groen- en natuurgebieden langs Zwartewater en Vecht. Het Zwartewater geeft structuur aan de stad, biedt ruimte aan recreatief gebruik, voorzieningen, woningen en bedrijvigheid. Het water en de oevers vormen bovenal een waterhuishoudkundige en ecologische verbinding van stedelijk maar ook regionaal belang. Het Zwartewater wordt steeds meer gezien en gebruikt. Door een integrale gebiedsbenadering van de Zwartewater zone ontstaat de kans om de stad verder te positioneren aan het water. Het water wordt beter beleefbaar door een nieuwe programmering en een aantrekkelijke openbare ruimte.
De ambitie van de voorgenomen integrale gebiedsontwikkeling is zoveel mogelijk meerwaarde te creëren in het gebied en kansen en opgaven uit de aanliggende deelgebieden mee te koppelen. Hiermee is het mogelijk om met de Zwartewaterzone een enorme kwaliteitsverbetering te bewerkstelligen voor de stad en de aanliggende wijken.

Het plangebied van deze ruimtelijke visie strekt zich uit vanuit vanaf de Schuttevaerkade tot de Mastenbroekerbrug. Vanuit de binnenstad zijn verschillende deelgebieden te onderscheiden die van elkaar verschillen in mate van stedelijkheid, aanwezige functies en de vormgeving van dijk en oever. Er is sprake van een geleidelijke overgang van centrum naar landschap: van intensief naar extensief, van cultuurlijk naar natuurlijk, drukte - rust, dicht - open.

Op dit moment zijn binnen het plangebied twee potentiele ontwikkellocaties actueel. Dat zijn de locaties Leenman/Triferto/Botermanhaven en de locatie jachthavens. Het in de visie geschetste toekomstbeeld voor de locatie Leenman/Triferto/Botermanhaven is een stedelijk programma met een openbaar karakter zoals horeca (waaronder een hotel), leisure, cultuur, havens en ambacht. Voor de locatie jachthavens is het toekomstbeeld een programma met wonen en recreatie.

Beoogd effect
Door een gezamenlijke integrale gebiedsbenadering bewerkstelligen we een kwaliteitsverbetering binnen alle deellocaties van de Zwartewaterzone. In de gezamenlijke visie is op hoofdlijnen onderzocht op welke wijze er, door het meekoppelen van kansen en opgaven, in de gehele zone een kwaliteitsslag gemaakt kan worden. De visie geeft spelregels voor de ontwikkeling van de verschillende deelgebieden en biedt daarmee een kader voor de nadere uitwerking van de visie in stedenbouwkundige ontwikkelingsplannen.
Het in het vervolg op de visie op te stellen stedenbouwkundig ontwikkelingsplan voor de twee actuele ontwikkellocaties zal inzicht moeten geven in de uiteindelijke haalbaarheid van een integrale ontwikkeling. Voor de fase van het op stellen van dit stedenbouwkundig ontwikkelingsplan sluit de gemeente een intentieovereenkomst met Bemog Projektontwikkeling B.V.

Argumenten
1.1 Nieuwe programma's maken een kwaliteitsslag mogelijk
De ambitie is om zoveel mogelijk meerwaarde te creëren in de gehele zone en kansen en opgaven uit de aanliggende deelgebieden mee te koppelen. Voor de verschillende deelgebieden wordt een toekomstbeeld geschetst en worden spelregels gegeven voor ontwikkeling en kwaliteitsverbetering.

In de gebiedsvisie worden twee hoofdmilieu's gedefinieerd, de *Stadskades* (van Waterplein tot Margriethaven) en de *Stadsoevers* (van Margriethaven tot Mastenbroekerbrug). In het gebied van de Stadskades liggen kansen voor een nieuw stedelijk programma van werken, horeca, leisure, cultuur, sport en recreatie ten behoeve van een dynamische stedelijke werk- en leefomgeving. Het gaat om zowel een tijdelijke (placemaking) als ook een permanente transformatie. Geluidgevoelige functies zijn vanwege de milieucontouren in het overgrote deel van dit deelgebied niet mogelijk.

De Stadsoevers hebben een natuurlijke en groene inrichting met een doorgaande groene dijk. Het gebied rondom de Klooienberg biedt ruimte aan initiatieven die de natuur- en gebruikswaarde van de oevers versterken. In het gebied van de jachthavens kan een uniek woon- en recreatie milieu ontstaan. De plek is uniek en waterrijk, waardoor het woonmilieu echt iets moet toevoegen aan de plek. Woningen zijn nadrukkelijk onderdeel van de wijk Holtenbroek, de woningbouw is divers en gemengd en is bereikbaar voor een brede doelgroep.

1.2 Het water wordt beter beleefbaar en betreedbaar door een aantrekkelijke openbare ruimte.
Belangrijk bij elk deelgebied is het beter beleefbaar en betreedbaar maken van het Zwartewater en haar oevers. Veel deellocaties en daarmee de oevers zijn op dit moment niet openbaar toegankelijk. Het water is dichtbij, maar slecht beleefbaar. Door het toevoegen van nieuwe samenhangende openbare ruimte bij de nieuwe ontwikkelingen en HWBP wordt de relatie met het water verbeterd en ontstaan er nieuwe plekken aan het water. Een doorgaande wandel- en fietsroute, het *"Oostoeverpad"*, vanuit de binnenstad naar het buitengebied langs het Zwartewater is een belangrijke ambitie die stukje bij beetje gerealiseerd kan worden.

De nieuwe woningbouwlocatie jachthavens heeft een openbare groene oever met het doorgaande wandelpad, welke deel uit gaat maken van de openbare groene ruimte van Holtenbroek.

1.3 De visie presenteert "Zwolle aan het Zwartewater" als klimaatbestendige en waterrobuuste stad.
De twee ontwikkellocaties liggen beide buitendijks. Zeker het ontwikkelen van een nieuwe buitendijkse woningbouwlocatie is niet alledaags. Maar op het moment dat dit volledig waterrobuust en klimaatbestendig én in combinatie met de juiste dijkoplossing gebeurt, kan de Zwartewaterzone een icoonproject van waterrobuust en klimaatbestendig Zwolle worden. Dit is een uitdagende ontwerp opgave.

1.4 Koppeling van programma's en locaties is nodig om een integrale kwaliteitsslag te maken voor de hele zone.
De ambitie is om de stad verder te positioneren aan het water en het water beter beleefbaar te maken door nieuwe programmering van functies en een aantrekkelijke openbare ruimte. Door de versnippering van eigendommen en beperkingen (zoals geluid en stedelijke hoofdgroenstructuur) van de verschillende deelgebieden is het tot op heden niet mogelijk gebleken om een integrale kwaliteitsslag te maken.
Een integrale gebiedsontwikkeling lijkt alleen haalbaar als de beide actuele ontwikkellocaties aan elkaar worden gekoppeld. Het terrein van Leenman/ Triferto / Botermanhaven ligt binnen de geluidzone van Voorst waardoor woningbouw op deze locatie niet mogelijk is. De gemeenteraad heeft een duidelijke afspraak met de ondernemers van Voorst gemaakt: geen nieuwe woningen binnen de geluidzone. Het uitgangspunt van geen woningbouw op deze locatie, maakt het echter voor de eigenaren lastig om tot een haalbare herontwikkeling te komen. Ook ligt een solitaire woningbouwontwikkeling op de locaties van de jachthavens niet voor de hand. Het betreft hier de stedelijke hoofdgroenstructuur en bovendien is het buitendijks gebied. Maar op het moment dat de beide locaties in ontwikkeling aan elkaar en overige relevante opgaven vanuit de stad en de wijken gekoppeld worden is het mogelijk om voor het gehele gebied tot een kwaliteitsimpuls te komen. Er ontstaat dan een situatie waarin programma's elkaar versterken (zowel tijdelijk als permanent), de openbare ruimte onderling beter verbonden kan worden, de financiële haalbaarheid vergroot wordt en het werk effectiever uitgevoerd kan worden (bijvoorbeeld in combinatie met het HWBP).o is er in de visie gekeken naar de ontwikkeling van woningbouw op de locatie jachthavens ondanks dat deze in de hoofdgroenstructuur ligt.
Ook in de visie wordt vastgehouden aan het uitgangspunt dat deze deellocaties niet los van elkaar kunnen bijdragen aan de ambitie. In de te sluiten intentieovereenkomst met de ontwikkelaar zal deze onlosmakelijke koppeling ook worden opgenomen.

1.5 Visie wordt in het vervolg nader uitgewerkt, er vindt een integrale afweging plaats in het kader van de omgevingsvisie
De visie heeft niet het eerder beoogde detailniveau en wordt nader uitgewerkt in een stedenbouwkundig ontwikkelingsplan. Daarbij worden ook integrale afwegingen gemaakt in het kader van de omgevingsvisie. Het gaat dan om vragen als: hoe past het woningbouwprogramma in het geheel van de tot 2030 te bouwen woningen, op welke locaties kunnen we in de stad nog een hotel vestigen? Ook de mobiliteits- en ontsluitingsvraagstukken zijn daarbij belangrijk.

Risico's

1. Door de buitendijkse ligging van beide ontwikkellocaties is het belangrijk dat de planvorming van de locaties in afstemming gebeurt met het HWBP traject van het waterschap. Het risico bestaat dat de planning van het waterschap niet wordt gehaald, waardoor planontwikkelingen op de deellocaties geen doorgang kunnen vinden en/of met een voor de planontwikkeling minder optimale dijkoplossing. De belangrijkste beheersmaatregel is blijven zorgen voor optimale afstemming (qua planning, programmering en financiering) tussen partijen (gemeente, Bemog Projektontwikkeling en Waterschap) in het proces.
2. Er ligt op dit moment geen businesscase ten grondslag aan de visie. De financiële haalbaarheid van een integrale gebiedsontwikkeling is daarmee nog niet inzichtelijk. Het opstellen van de businesscase is onderdeel van de volgende fase en zal onderdeel zijn van de besluitvorming omtrent de doorgang van de verschillende deellocaties binnen de gebiedsontwikkeling. Het risico is dat in de volgende fase blijkt dat er niet gekomen kan worden tot een haalbare businesscase. In dat geval zal de visie niet tot uitvoering kunnen komen.
   Er zijn nog diverse onderzoeksvragen en verkenningen te verrichten naar de haalbaarheid van de visie. De resultaten van deze onderzoeken en verkenningen zullen worden vastgelegd in een stedenbouwkundig ontwikkelingsplan. Indien de uitkomst(en) van de onderzoeken en verkenningen laten zien dat een integrale gebiedsontwikkeling niet haalbaar is zal er geen stedenbouwkundig ontwikkelingsplan voor de twee actuele ontwikkellocaties volgen. Ook de weerstand vanuit de omgeving kan er voor zorgen dat er niet gekomen kan worden tot een haalbaar stedenbouwkundig ontwikkelplan.
3. De visie laat nu woningbouw zien op de locatie jachthavens. Dit is vanuit de gedachte dat de ontwikkeling van woningbouw op deze locatie kan bijdragen aan de ontwikkeling van de locatie Leenman/Triferto/ Botermanhaven. Voorkomen moet worden dat enkel deellocatie jachthavens tot ontwikkeling komt omdat daarmee niet de ambitie wordt waargemaakt voor de hele zone. In de intentieovereenkomst zal de ontwikkeling van de verschillende deellocaties aan elkaar worden gekoppeld en zal een besluitmoment worden opgenomen omtrent het op te stellen Stedenbouwkundig Ontwikkelingsplan en de mogelijke samenwerking.

Financiën

Er is budget beschikbaar voor de interne uren voor de vervolgfase.

Communicatie

Voor het opstellen van de visie is er uitgebreid gecommuniceerd met omwonenden. Op 1 en 2 oktober zijn "Oeverateliers" gehouden in het wijkcentrum Holtenbroek. De avonden zijn bezocht door 160 bezoekers in totaal. Tijdens de oeverateliers hebben omwonenden (Holtenbroek en Stadshagen) en overige belangstellenden (o.a. ondernemersvereniging Voorst, Deltion College, booteigenaren, inwoners van Zwolle en andere geïnteresseerden) meegedacht en meegeschetst aan de visie. De inzet was te onderzoeken wat het draagvlak is voor de herontwikkeling van de oevers van het Zwartewater en te zien in hoeverre wensen vanuit de wijken meegekoppeld kunnen worden.

Tijdens de avonden is een beeld ontstaan van de Zwartewater zone als een gebied wat breed gewaardeerd wordt als groene en recreatieve rand van Holtenbroek. Deze kwaliteit is belangrijk voor de identiteit voor Holtenbroek en moet behouden blijven, ook bij nieuwe ontwikkelingen. Er was bezorgdheid over de woningbouw en daarmee de toename van verkeersoverlast, het verlies van uitzicht en - toegankelijkheid van het gebied. Er is daarentegen ook een groep bezoekers die

bebouwing wel ziet zitten. Men ziet met de ontwikkeling kansen om Holtenbroek verder te versterken met o.a. nieuwe type woningen en beter toegankelijker en uitnodigender oevers.

De meningen over Triferto/Leenman/ Botermanhaven zijn eensluidend. Al jaren staat dit terrein stil. Mensen vinden het een mooie plek en hopen dat het toegankelijk wordt en een openbaar karakter krijgt. De oude haven van Leenman met de historische kraan en helling wordt als onderscheidende kwaliteit gezien. De scheepstimmerman zou er een plek kunnen vinden alsmede startende ondernemers. Verkeersveiligheid, verkeersafwikkeling en parkeren zijn belangrijk thema's.

Over de groene zone bij de Klooienberg komt het natuurlijke karakter van de oever als kwaliteit naar voren. Er is al een flink aantal initiatieven opgezet maar de oevers kunnen nog wat avontuurlijker en natuurlijker. Aandacht ook hier voor het verkeer op en rondom de dijk. Er is ook meegedacht over een nieuwe functie voor het brugwachtershuisje.

Als vervolg op de Oeverateliers waren er op 5 en 8 november in het wijkcentrum Holtenbroek twee inloopavonden. Deelnemers aan de Oeverateliers en andere belangstellenden konden zien hoe de opbrengsten van de ateliers verwerkt zijn in de conceptkaarten voor de visie. Ruim honderd omwonenden hebben één van beide inloopavonden bezocht.

Vervolg
De visie is een integrale ruimtelijke visie op de Zwarte Waterzone. Het omschrijft de ambitie, visie en geeft kaders en spelregels mee voor de verdere uitwerking van de ontwikkellocaties. De ruimtelijke visie is nog geen stedenbouwkundig plan. Na besluitvorming van de gemeenteraad zullen voor de verschillende deelgebieden nog stedenbouwkundige plannen gemaakt moeten worden.
Voor de twee genoemde actuele ontwikkellocaties zal de ontwikkelaar in nauw overleg met het waterschap en de gemeente een stedenbouwkundig ontwikkelplan maken. Hiervoor moet de ontwikkelaar nog de nodige vervolgonderzoeken laten verrichten. Ook vindt een integrale afweging plaats in het kader van de omgevingsvisie.
Het stedenbouwkundig ontwikkelplan leggen we samen met de businesscase ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad. Het haalbare stedenbouwkundig plan is daarna input voor het bestemmingsplan, waarmee een ontwikkeling daadwerkelijk uitgevoerd kan worden. De koppeling van de beide locaties regelen we privaatrechtelijk met de ontwikkelaar.
In de vervolgfase betrekken we de omwonenden weer door middel van ontwerpateliers.

Openbaarheid
Voorstel is openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

Datum 4 december 2018

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Zwolle

Jaargang	2019
Kenmerk	51959
Onderwerp	Gebiedsvisie Zwartewaterzone

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 11-12-2018

besluit:

de Gebiedsvisie Zwartewaterzone vast te stellen

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

ZWARTEWATERZONE
GEBIEDSVISIE

5 december 2018

Zwolle

MAAN
STEDENBOUW BEELDENDE KUNST LANDSCHAP ARCHITECTUUR

BEMOG

COLOFON

Titel:	Gebiedsvisie Zwartewaterzone
In opdracht van:	Gemeente Zwolle Bemog Projektontwikkeling
Opgesteld door:	buro MA.AN
	Terborchstraat 22 8011 GG ZWOLLE
	Prins Hendrikkade 12G 3071KB ROTTERDAM
	e-mail: info@buromaan.nl
Datum:	5 december 2018

Zwolle

BEMOG

MA AN
STEDENBOUW BEELDENDE KUNST LANDSCHAP ARCHITECTUUR

Inhoudsopgave

Samenvatting 5

1. Inleiding 6

1.1 Aanleiding 7
1.2 Ambitie 7
1.3 Proces 8
1.4 Vervolg 11

2. De Zwartewaterzone 12

2.1 Het verhaal van het Zwartewater 13
2.2 Beschrijving van het Zwartewater 17
2.3 Het Zwartewater als stedelijke verbindingszone 20
2.4 Ruimtelijke strategie 27
2.5 Visie op de Zwartewaterzone 28

3. De Deelgebieden 36

3.1 Situatie 36
3.2 De Stadskades 38
3.2.1 Schuttevaerkade - Roelenweg 38
3.2.2 Leenman - Triferto en de Botermanhaven 42

3.3 De Stadsoevers 48
3.3.1 Klooienberg 48
3.3.2 Jachthavens 52

Bijlagen 60

Stadsbroek
Dijklanden
Mastenbroekerbrug
locatie Jachthavens
Palestrinalaan
Twistvlietbrug
Bachlaan
De Klooienberg
Klooienbergplaan
Deltion College
Zwartewaterallee
Botermanhaven
Triferto
Leenman
A28
Roelenweg
Schuttevaerkade
Thorbeckegracht

Zwartewaterzone gebiedsvisie

Samenvatting
Het Zwartewater bepaalt in hoge mate de verschijningsvorm van de stad, haar ontwikkelingsgeschiedenis en identiteit. Het Zwartewater verbond de stad met de wereld en dankzij het Zwartewater beleefde de Hanzestad Zwolle in de 15e eeuw haar gouden eeuw. Door de tijd is de rivier steeds meer binnen de invloedssfeer van de groeiende stad gekomen. Lang zijn handels- en industriële functies een vanzelfsprekendheid geweest maar steeds meer is ook de woon- en verblijfskwaliteit ontdekt van de rivier. Hoewel de loop van het Zwartewater nagenoeg onveranderd is gebleven, is het beeld en het gebruik van de rivier en haar oevers daardoor steeds veranderd.

Ook nu ontstaat er weer dynamiek in het gebied. Er zijn verschillende ruimtelijke initiatieven en het waterschap pakt de dijk en de kades aan in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Dit vraagt om een integrale gebiedsbenadering en een ruimtelijke visie waarin een toekomstbeeld van het gebied wordt geschetst: *het Zwartewater als onderdeel van de vitale, solidaire, klimaatadaptieve en gezonde stad Zwolle.* De Zwartewaterzone vormt hierbinnen een unieke en waterrobuuste verbindingszone die de relatie tussen de stad, de wijken, het landschap en het water beleefbaar en begrijpbaar maakt. Door de verschillende ontwikkelingen en deelgebieden met elkaar te verbinden is het mogelijk de (meekoppel)kansen te benutten die zich voordoen. De verschillende delen van de stad rondom het Zwartewater worden zo beter met elkaar verbonden en er kan een kwaliteitsslag gemaakt worden, zowel ruimtelijk, functioneel als sociaal-economisch.

De rivier, de oevers en de dijk worden op een herkenbare wijze ingericht en onderling verbonden langs ‘Stadskades’ en ‘Stadsoevers’. Een doorgaande recreatieve fiets- en wandelroute langs het water maakt het mogelijk de kades en oevers in hun samenhang te beleven. In de Zwartewaterzone wordt de aantrekkelijkheid, de leefbaarheid en de samenhang van de verschillende wijken en sferen verbeterd door een betere afstemming van het binnen- en buitendijkse programma, routes en plekken. De Zwartewaterzone betekent met name voor Holtenbroek de mogelijkheid zich verder te ontwikkelen tot een aantrekkelijke stadswijk. Nieuwe woningen dragen bij aan een positieve woonbeleving en nieuwe commerciële, sociaal-maatschappelijke, leisure, horeca en culturele functies versterken de wijkeconomie van Holtenbroek.

De Zwartewaterzone is ook ontwikkelen en bouwen ‘in’ het Zwartewater. De ontwikkellocaties liggen buitendijks en zijn extra gevoelig voor klimaatverandering. Voor buitendijkse gebieden gelden geen wettelijke normen voor de bescherming tegen water. Leven met water en overstromingsrisico’s staan hiermee centraal. De Zwartewaterzone is daarmee een icoonproject op het gebied van klimaatadaptatie en waterrobuust inrichten, maar bovenal een onderscheidend, innovatief en aantrekkelijk Zwols woon- en leefgebied.

1

De visie brengt in beeld hoe de verschillende wensen, ambities en ontwikkelingen elkaar versterken, meerwaarde creëren en in de tijd optimaal ontwikkeld kunnen worden.

Inleiding

1.1 Aanleiding

In de zone rondom het Zwartewater spelen momenteel verschillende initiatieven en komt de nodige dynamiek op gang. Verschillende eigenaren in het gebied denken na over beëindiging of omvorming van hun huidige onderneming, het waterschap is al een flink eind in de planvorming voor de dijkversterking in het kader van het Hoogwater-beschermingsprogramma (HWBP), de afronding van Stadshagen aan het Zwartewater is aanstaande en de natuurlijke wijkvernieuwing van het bestaande bebouwd gebied in Holtenbroek is in volle gang. Met deze verschillende ontwikkelingen is er een belangrijk moment aangebroken te onderzoeken waar ontwikkelingen met elkaar verbonden kunnen worden om daarmee de (meekoppel)kansen te benutten die zich voordoen.

De verschillende deelgebieden rondom het Zwartewater worden zo beter met elkaar verbonden, en er kan een kwaliteitsslag gemaakt worden, zowel ruimtelijk, functioneel als sociaal-economisch. Bovenal ontstaat er nu in de Zwartewaterzone een kans om de stad en de aanliggende wijken beter met het water te verbinden, het water beter beleefbaar te maken en Zwolle te positioneren als 'Stad aan het Zwartewater'.

Het plangebied van deze ruimtelijke visie strekt zich uit vanuit vanaf de Schuttevaerkade tot de Mastenbroekerbrug. Op dit moment zijn binnen het plangebied twee potentiele ontwikkellocaties actueel. Dat zijn de locaties Leenman/ Triferto/Botermanhaven en de locatie jachthavens. De visie Zwartewaterzone is van belang om op de juiste manier met deze ontwikkellocaties om te gaan. De visie is opgesteld door het projectteam dat aan de ontwikkeling van beide locaties werkt. Het projectteam bestaat uit het Waterschap WDO Delta, Gemeente Zwolle en Bemog Projektontwikkeling.

1.2 Ambitie voor het gebied

Het Zwartewater is de centrale blauwe lijn door de stad; daar waar Zwolle is ontstaan! Het positioneert Zwolle in het landschap en legt de verbinding tussen de binnenstad en de groen- en natuurgebieden langs Zwartewater en Vecht. Het Zwartewater geeft structuur aan de stad, biedt ruimte aan recreatief gebruik, voorzieningen, woningen en bedrijvigheid. Het water en de oevers vormen bovenal een waterhuishoudkundige en ecologische verbinding van stedelijk maar ook regionaal belang. Het Zwartewater wordt steeds meer gezien en gebruikt. Door de gebiedsontwikkeling van de Zwartewaterzone ontstaat de kans om de stad verder te positioneren aan het water. Het water wordt beter beleefbaar door een nieuwe programmering en een aantrekkelijke openbare ruimte.

Vanuit de binnenstad zijn verschillende deelgebieden te onderscheiden die verschillen van elkaar in mate van stedelijkheid, aanwezige functies en de vormgeving van

Hoogwaterbeschermings-programma (HWBP) Stadsdijken

Het waterschap heeft voor het hele traject van de dijk een opgave om de dijk te verbeteren. Op verschillende plekken is de dijk niet hoog of stevig genoeg. Om de dijk weer aan alle veiligheidseisen te laten voldoen, moet het waterschap maatregelen treffen. Deze maatregelen nemen ruimte in beslag en hebben daarom impact op de omgeving. Het waterschap heeft de eerste fase van verkenning afgesloten. Er ligt een ontwerp op hoofdlijnen. Momenteel is het waterschap bezig met de aanbesteding van de verdere uitwerking van dit ontwerp en de uitvoering. De maatregelen aan de dijk en de mogelijke ontwikkelingen in het plangebied hangen met elkaar samen. Een goede samenhang en afstemming tussen beide is dan ook zeer gewenst. Deze visie geeft daarvoor inzicht.

dijk en oever. Er is sprake van een geleidelijke overgang van centrum naar landschap: van intensief naar extensief, van cultuurlijk naar natuurlijk, drukte - rust, dicht - open.

De ambitie voor de gebiedsontwikkeling is zoveel mogelijk meerwaarde te creëren in het gebied en kansen en opgaven uit de aanliggende deelgebieden mee te koppelen. Hiermee is het mogelijk om met de Zwartewaterzone een enorme kwaliteitsverbetering te bewerkstelligen voor de stad en de wijken, zowel ruimtelijk, als ook sociaal-economisch.

1.3 Proces

In de Zwartewaterzone wordt verder gedacht dan een solitaire locatieontwikkeling. Er is duidelijk sprake van een onderlinge afhankelijkheid waardoor samenwerking in een integrale gebiedsontwikkeling noodzakelijk is. Het terrein van Leenman/ Triferto / Botermanhaven ligt binnen de geluidzone van Voorst waardoor woningbouw op deze locatie niet mogelijk is. De gemeenteraad heeft een duidelijke afspraak met de ondernemers van Voorst gemaakt: geen nieuwe woningen binnen de geluidzone. Het uitgangspunt van geen woningbouw op deze locatie, maakt het echter voor de eigenaren lastig om tot een haalbare herontwikkeling te komen. Ook ligt een solitaire woningbouwontwikkeling op de locaties van Stichting Het Zwolse Watersportcentrum en de Hanzehaven niet voor de hand. Het betreft hier de stedelijke hoofdgroenstructuur en bovendien is het buitendijks gebied. Maar op het moment dat de beide locaties in ontwikkeling aan elkaar en overige relevante opgaven vanuit de stad en de wijken gekoppeld worden is het mogelijk om voor het gehele gebied tot een kwaliteitsimpuls te komen. Er ontstaat dan een situatie waarin programma's elkaar versterken (zowel tijdelijk als permanent), de openbare ruimte onderling beter verbonden kan worden, de financiële haalbaarheid vergroot wordt en het werk effectiever uitgevoerd kan worden (bijvoorbeeld in combinatie met het HWBP). Inzet bij de twee actuele ontwikkellocaties is dat de financiële plus van de locaties jachthavens ingezet wordt voor de ontwikkeling van de locatie Leenman/Triferto/Botermanhaven. De visie geeft op dit moment nog geen concreet zicht op de financiële haalbaarheid. Deze moet in de vervolgfase, bij de uitwerking van de locatie in stedenbouwkundige plannen aangetoond worden.

De projectorganisatie heeft daarom de volgende doelstelling geformuleerd:
het gezamenlijk opstellen van een integrale gebiedsvisie voor de Zwartewaterzone, waarna door middel van bestemmingstransformatie, onhaalbare herontwikkelingen haalbaar worden. De visie brengt in beeld hoe de verschillende wensen, ambities en ontwikkelingen elkaar versterken, meerwaarde creëren en in de tijd optimaal ontwikkeld kunnen worden.

Uitgangspunten:
1. *We zijn altijd op zoek naar meervoudige waarde-creatie*
2. *We zetten in op een hoge levenskwaliteit (leefomgeving)*
3. *We willen duurzaam erfgoed voor de stad creëren*
4. *Communicatie en participatie stemmen we op elkaar af*
5. *Afstemming op de planning van het waterschap (HWBP)*

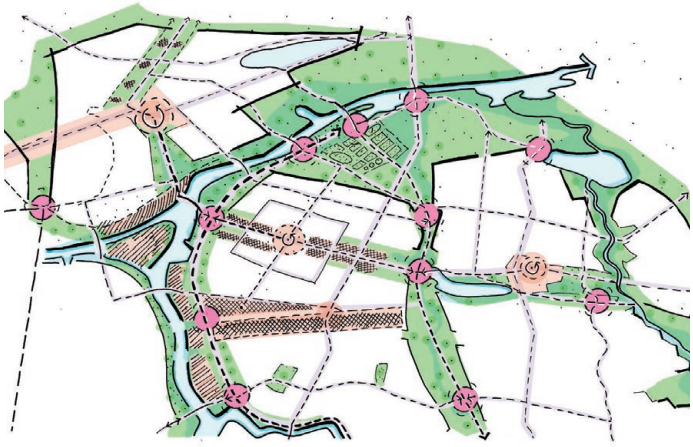

Ontwerpen aan de gezonde stad
Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur
Hoe kan de toekomstige leefomgeving van Zwolle bijdragen aan de gezondheid van inwoners van de stad? Dit is een van de belangrijke thema's van de omgevingswet. De gemeente heeft in samenwerking met de buro MA.AN en GGD IJssellanden een pilot uitgevoerd voor een 'Gezond Zwolle Noord', waar de Zwartewaterzone ook onder valt. Aanbevelingen uit dit rapport zijn verwerkt in de gebiedsvisie. Voor meer informatie hierover, zie de bijlage C.

Participatie en communicatie

Voor het opstellen van de visie is er uitgebreid gecommuniceerd met omwonenden. Op 1 en 2 oktober zijn *Oeverateliers* gehouden in het wijkcentrum Holtenbroek. Tijdens de Oeverateliers hebben omwonenden (Holtenbroek en Stadshagen) en overige belangstellenden (o.a. ondernemersvereniging Voorst, Deltion, booteigenaren, inwoners van Zwolle en andere geïnteresseerden) meegedacht en meegeschetst aan de visie. De inzet was te onderzoeken wat het draagvlak is voor de herontwikkeling van de oevers van het Zwartewater en te zien in hoeverre wensen vanuit de wijken meegekoppeld kunnen worden. Tijdens de avonden is een beeld ontstaan van de Zwartewaterzone als een gebied wat breed gewaardeerd wordt als groene en recreatieve rand van Holtenbroek. Deze kwaliteit is belangrijk voor de identiteit voor Holtenbroek en moet behouden blijven, ook bij nieuwe ontwikkelingen. Er was bezorgdheid over de woningbouw en daarmee de toename van verkeersoverlast, het verlies van uitzicht en - toegankelijkheid van het gebied. Er is daarentegen ook een groep bezoekers die bebouwing wel ziet zitten. Men ziet met de ontwikkeling kansen om Holtenbroek verder te versterken met o.a. nieuwe type woningen en beter toegankelijker en uitnodigender oevers. De meningen over Triferto/Leenman/Botermanhaven zijn eensluidend. Al jaren staat dit terrein stil. Mensen vinden het een mooie plek en hopen dat het toegankelijk wordt en een openbaar karakter krijgt. De oude haven van Leenman met de historische kraan en helling wordt als onderscheidende kwaliteit gezien. De scheepstimmerman zou er een plek kunnen vinden alsmede startende ondernemers. Verkeersveiligheid, verkeersafwikkeling en parkeren zijn belangrijk thema's. Over de groene zone bij de Klooienberg komt het natuurlijke karakter van de oever als kwaliteit naar voren. Er zijn reeds een boel initiatieven opgezet maar de oevers kunnen nog wat avontuurlijker en natuurlijker. Aandacht ook hier voor het verkeer op en rondom de dijk.

Foto's van de Oeverateliers

Participatie en communicatie

indruk opmerkingen deelnemers Oeverateliers

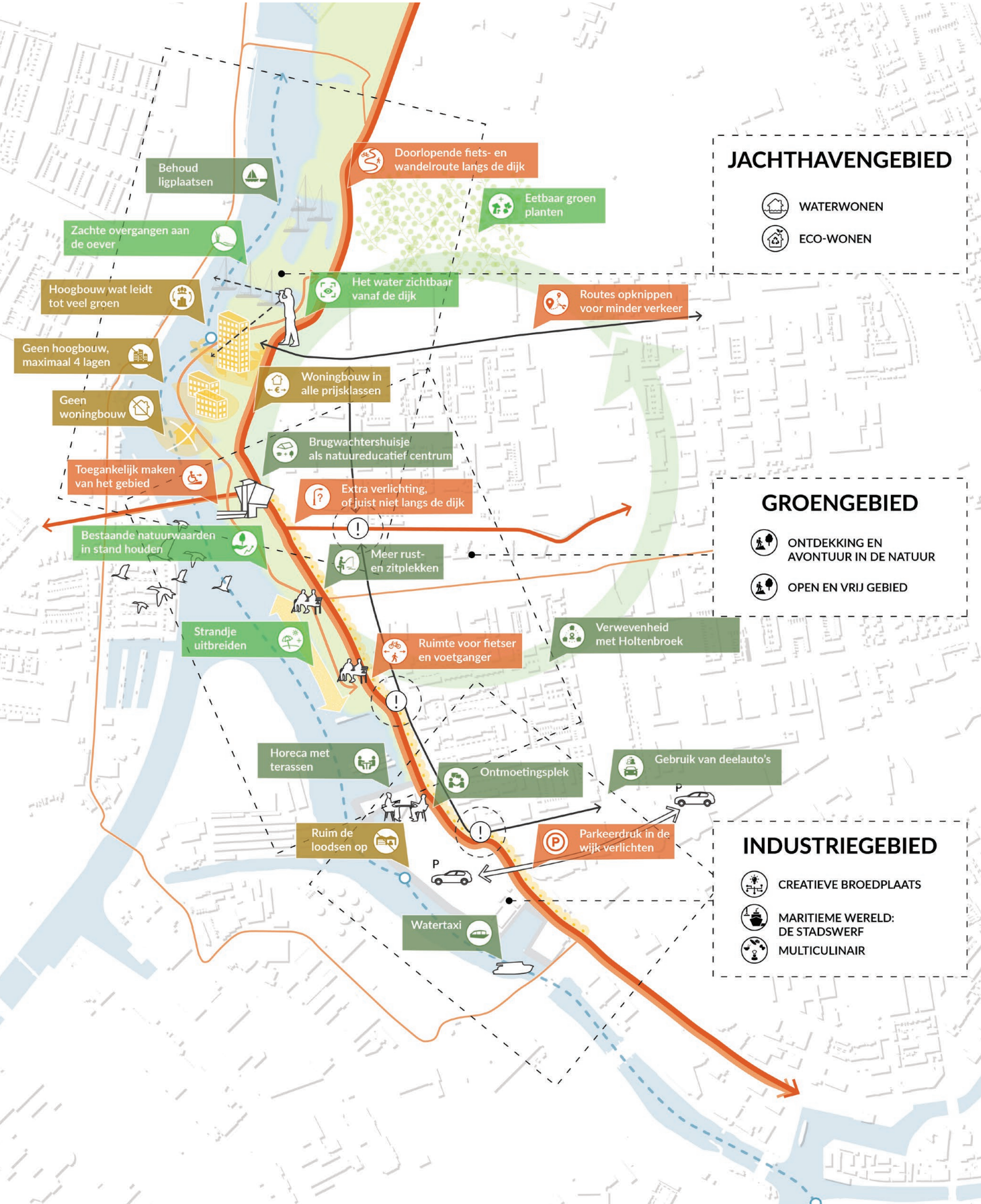

Er is ook meegedacht over een nieuwe functie voor het brugwachtershuisje.

Als vervolg op de Oeverateliers zijn er op 5 en 8 november in het wijkcentrum Holtenbroek twee inloopavonden gehouden. Deelnemers aan de Oeverateliers en andere belangstellenden konden zien hoe de opbrengsten van de ateliers verwerkt zijn in de conceptkaarten voor de visie.

De volledige verslagen van de Oeverateliers en inloopavonden zijn aparte bijlages bij deze visie.

1.4. Het vervolg

De visie is een integrale ruimtelijke visie op de Zwartewaterzone. Het omschrijft de ambitie, visie en geeft kaders en spelregels mee voor de verdere uitwerking van de ontwikkellocaties. De ruimtelijke visie is nog geen stedenbouwkundig plan. Na besluitvorming van de gemeenteraad zullen voor de verschillende deelgebieden nog stedenbouwkundige plannen gemaakt worden. Voor de twee genoemde actuele ontwikkellocaties zal de ontwikkelaar in nauw overleg met het waterschap en de gemeente een stedenbouwkundig ontwikkelplan maken. Hiervoor zullen nog de nodige vervolgonderzoeken verricht moeten worden. Het stedenbouwkundig ontwikkelplan zal samen met de business case ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Het haalbare stedenbouwkundig plan is daarna input voor het bestemmingsplan, waarmee een ontwikkeling daadwerkelijk uitgevoerd kan worden. De koppeling van de beide locaties zal privaatrechtelijk met de ontwikkelaar geregeld worden.
In de vervolgfase worden de omwonenden weer door middel van ateliers betrokken. Tevens wordt aangesloten bij bestaande processen en initiatieven rond de wijkboerderij (Travers) en het HWBP.

Schetsen uit de Oeverateliers

2

Het Zwartewater verbindt het natuurlijke en landelijk buitengebied direct aan de stad.

Visie op de Zwartewaterzone

2.1 Het verhaal van het Zwartewater

Het Zwartewater is onderdeel van de IJsseldelta die grotendeels gevormd is tussen 12e en 15e eeuw. In een landschap van dekzandruggen en veengebieden begon de IJssel het landschap langzaam vorm te geven met oeverwallen en komgronden. Hoog water op de Zuiderzee voorkwam de afvoer van water uit de rivier waardoor regelmatig overstromingen plaatsvonden en ook klei werd afgezet in de verderop gelegen veenachtige gebieden. Vanaf de vroege middeleeuwen beginnen in dit vruchtbare landschap vaste bewoningskernen te ontstaan en wordt het landschap ontgonnen voor agrarisch gebruik. De afwatering werd verbeterd door het graven van sloten die water afvoerden naar de diverse natuurlijke waterlopen. Naast de gegraven weteringen zijn enkele oude veenriviertjes gebruikt voor de afvoer van het binnenwater. Het Zwartewater is waarschijnlijk zo'n natuurlijk veenriviertje die gedeeltelijk vergraven is ten behoeve van de waterafvoer. Daarnaast heeft de Zuiderzee een sterke invloed gehad op de vorming van de rivier doordat retourstromen na hoogwater de rivierbedding uitschuurden en verdiepten.

Met het graven van weteringen en de aanleg en bedijking van polders van de 14e tot de 15e eeuw is de 'voltooiing' van het Zwolse watersysteem een feit. Dit valt samen met de economische opkomst van de stad Zwolle in de 15e eeuw. Zwolle dankt haar 'gouden eeuw' aan een brede bevaarbare verbinding met de Zuiderzee. Daar waar de IJssel als natuurlijke rivier te maken kreeg met een afnemende watertoevoer, bleef het waterpeil op het Zwartewater constant. Het Zwartewater was een belangrijke transportas ten tijde van de Hanze en na het verschuiven van het economisch zwaartepunt naar het westen van het land in de 17e en 18e eeuw, een belangrijke verkeersroute voor de transitohandel tussen Duitsland, Holland, Brabant, en Vlaanderen.

Zicht op Zwolle vanaf het Zwartewater, omstreeks 1600

Kaart van het Zwartewater omstreeks 1765

Een belangrijke ingreep in het watersysteem volgde in de 17e eeuw. De Zwolse vestingbouw was bijzonder doordat het de rivier binnen de vesting betrok. ‘De Dijk’, een strook land buiten de middeleeuwse stad, werd binnen de vesting opgenomen. De binnenstedelijke gracht werd een zwaartepunt in bedrijvigheid en handel. In de loop van de 18e eeuw ontstonden hier zelfs nieuwe gebouwtypologiën in de vorm van handelsvilla’s; gebouwen met een dubbele functie, zowel pronk als opslag. Langs het Zwartewater lagen kleine scheepstimmerwerven en werden in de 17e eeuw houtzagerijen en houtzaagmolens gebouwd. In de 18e en 19e eeuw werd de woonkwaliteit van het Zwartewater ontdekt, resulterend buitenhuizen als: Twistvliet, Ketelkolk, Het Bildt en Hofvliet. Met de toenemende industrialisatie in de 19e eeuw verschenen langs het Zwartewater handelskaden, kadepakhuizen en scheepswerven. In de jaren vijftig en zestig van de 20e eeuw volgde meer bedrijvigheid. In eerste instantie langs het Zwartewater, maar na de stedelijke ‘sprong noordwaarts’, vooral op het nieuwe bedrijventerreinen Voorst A en B rond het nieuwe Zwolle-IJsselkanaal.
In de moderne stadontwikkeling herontdekt Zwolle het Zwartewater en verdrukken nieuwe woon- en recreatiefuncties langzaamaan de werkfuncties: de jachthaven bij Holtenbroek wordt in de jaren 60 gebouwd op een restant van een scheepwerf, Stadshagen is gebouwd op de kades van het veembedrijf Buisman en de recente hoogstedelijke woonomgeving van het Kraenbolwerk op de fabriek van Schaepman.
Het Zwartewater wordt een plek om te zijn.

historisch zicht op het Zwartewater met molen de Zaaijer (1783)

Scheepswerf Leenman op voormalige locatie molen de Zaaijer (1925)

Scheepswerf Leenman (jaren ‘60)

Jachthaven van der Velden, huidige Hanzehaven (1934)

In de 18e en 19e eeuw werd de woonkwaliteit van het Zwartewater ontdekt, resulterend in buitenhuizen als: Twistvliet, Ketelkolk, Het Bildt en Hofvliet.

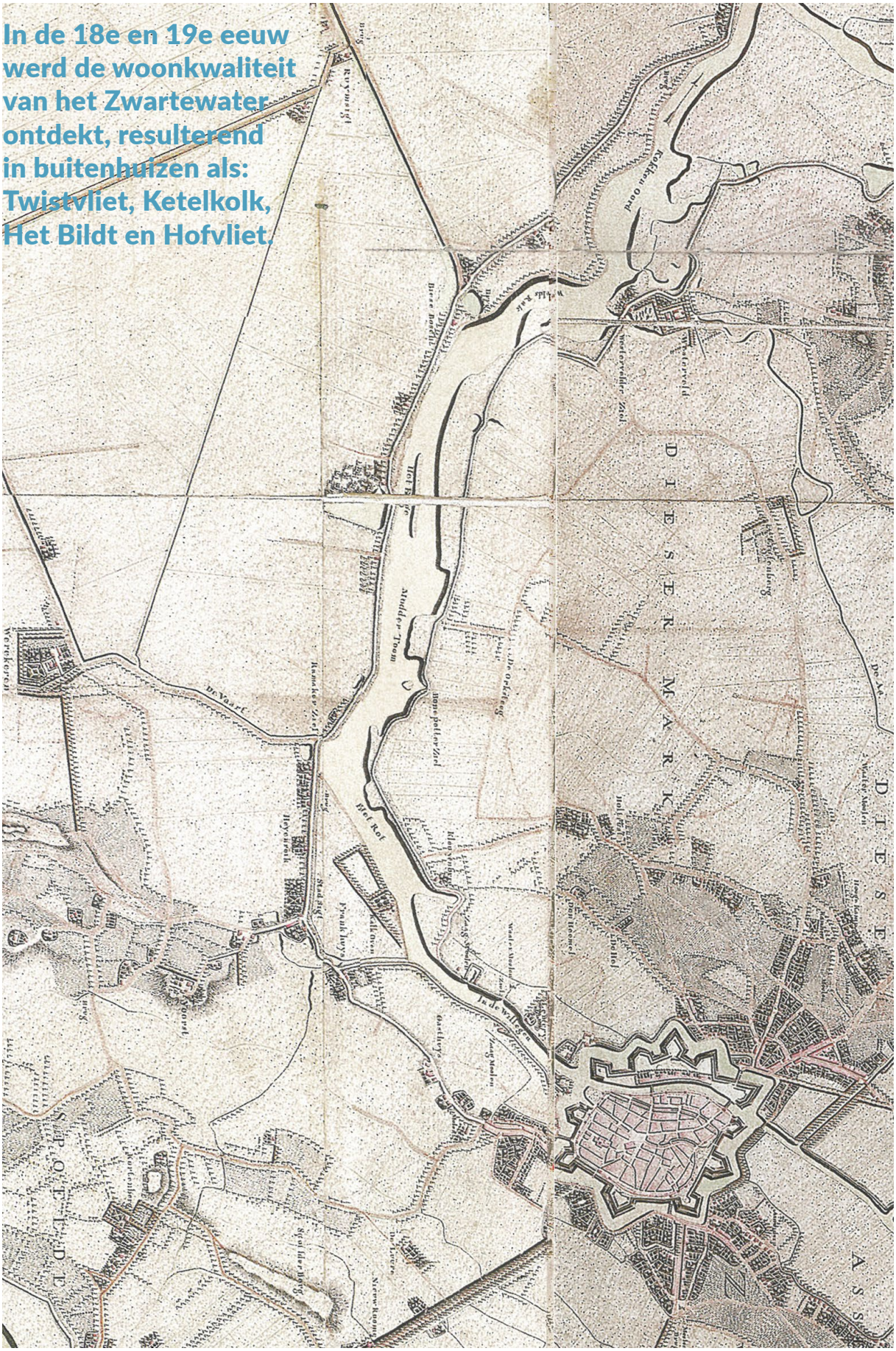

Fragment uit de Hottinger-atlas 1773-1794

Vanaf het water (of vanaf de dijk aan de overzijde) is de uitstraling van de dijk in combinatie met de uiterwaarden bepalend voor de beleving van het rivierlandschap.

2.2 De beschrijving van het Zwartewater

Rivier in het landschap

Een harde grens tussen stad en landschap is niet eenvoudig te trekken. Het Zwartewater heeft immers al veel landschappelijke kwaliteiten nog voor de Mastenbroekerbrug gepasseerd is. Toch markeert deze wel een overgang naar het echte buitengebied ten noorden van de stad waar het Zwartewater met zijn brede uiterwaarden beeldbepalend is in het landschap (1). Het Zwartewater staat in open verbinding met de Vecht en de waterstanden beïnvloeden elkaar. De dijken langs het Zwartewater lopen als duidelijk herkenbare lijnen door het landschap en liggen grotendeels hoger dan het omliggende landschap waardoor vanaf de dijk een uniek zicht ontstaat op de directe omgeving (2). In het buitengebied is deze beleving vanzelfsprekend het grootst. Het rivierlandschap heeft een hoge natuur- en landschapswaarde. Er liggen relatief grote natuurgebieden zowel binnen als buitendijks van de dijk. De uiterwaarden van het Zwartewater zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland en aangewezen als Natura 2000-gebied. Minstens zo belangrijk is het zicht óp de dijk. Vanaf het water (of vanaf de dijk aan de overzijde) is de uitstraling van de dijk in combinatie met de uiterwaarden bepalend voor de beleving van het rivierlandschap (3). Rondom de dijken zijn verschillende waardevolle landschappelijke relicten te vinden. Binnen- en buitendijks liggen er kenmerkende kolken als getuigen van vroegere dijkdoorbraken zoals de Stadskolk, de Westerveldse Kolk en de kolken bij de Mastenbroekerbrug (4). Daarnaast zijn er eeuwenoude verkavelingspatronen te vinden. Aan weerszijden van het Zwartewater bevinden zich op de dijk diverse woningen en voorzieningen. Met name het gebouw van de Zwolsche Roei- en Zeilvereniging springt in het oog. Deze functie trekt als enige autoverkeer aan op de Holtenbroekdijk op een voor de rest recreatief gebruik door wandelaars en fietsers.

1

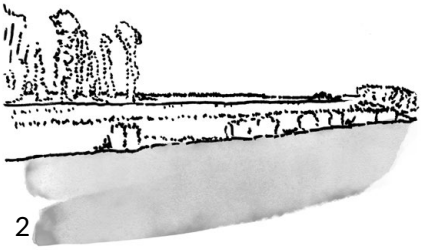

2

3

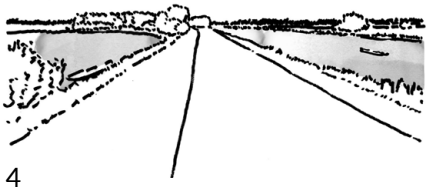

4

Inzichten

- *Het Zwartewater verbindt het natuurlijke en landelijk buitengebied direct aan de stad.*
- *De dijken hebben een typisch en herkenbaar profiel en het slingerende dijktracé biedt unieke zichten op de omgeving.*
- *Het landschap kent cultuurhistorische waardevolle kolken en verkavelingspatronen.*
- *Er zijn hoge natuurwaarden in de uiterwaarden en binnendijkse bossages.*
- *Het landschap kent een recreatief gebruik door bevaarbaar water en toegankelijke dijken voor fietsers en wandelaars. De oevers zijn daarentegen ontoegankelijk.*

Uitgangspunt bij de dijkversterking vanuit het HWBP

De dijkversterking richt zich op het nog beter herkenbaarder maken van de dijk ten opzichte van de omgeving. Hierbij wordt het kenmerkende talud flauwer aan de rivierzijde en steiler aan de landzijde. Daarnaast wordt ingezet op de versterking van de natuurwaarden.

Rivier in de stad

Vanaf de Mastenbroekerbrug richting het zuiden is de invloed van de stad steeds meer zichtbaar. Aan de zijde van Holtenbroek is de rivier tot aan de Klooienberg nog voorzien van een herkenbaar breed profiel. (5). Daarna krijgt ze een erg krappe bedding waarbij op sommige plekken de rivier zelfs geheel uit het beeld verdwijnt door bedrijfspanden en infrastructuur (6). Aan de zijde van Stadshagen beweegt de dijk vanaf de Rademakerszijl zich langzaam van de rivier af en neemt bebouwing de ruimte in tussen dijk en de rivier (7). Na Frankhuis wordt het beeld zelfs geheel bepaald door bedrijventerreinen en is de rivier niet meer zichtbaar.
Bij de binnenstad, rondom het 'Waterplein', krijgt het water weer enige maat, en organiseert ze de bebouwing en openbare ruimte rondom tot een sterk samenhangend ruimtelijk beeld (8).

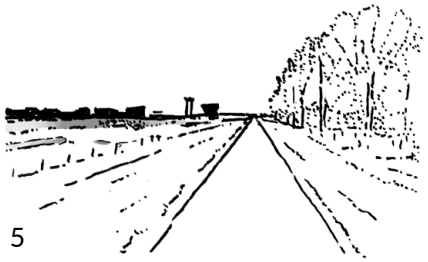
5

6

Komend vanuit het buitengebied, verkleurt het groen langs het Zwartewater van 'natuurlijk' naar 'parkachtig' richting de binnenstad. Dit parkachtige groen draagt sterk bij aan de belevings- en gebruikswaarde van het Zwartewater vanuit de wijken Stadshagen en Holtenbroek. Tegelijk begeleidt het groen de wandelaars en fietsers langs de rivier tussen binnenstad en buitengebied en heeft het continue groen ook een grote ecologische betekenis. Vanaf het eerste deel van de dijken aan beide zijden van het Zwartewater is er een goed samenhangend zicht op de rivier en het parkachtige landschap voor de 4 appartementengebouwen van Stadshagen en de Palestrinaflats in Holtenbroek (9). Ter hoogte van de Jachthavens wordt het zicht vaak onderbroken door erfafscheidingen en bebouwing van de havens en de hoge opgaande beplanting aan de rand van Holtenbroek. Ter hoogte van de Twistvlietbrug ontstaat er weer een vrij zicht op de rivier en is de verbinding tussen Holtenbroek en Stadshagen voelbaar. Bij de Muziekwijk is de dijk echt de recreatieve uitloper voor de wijk Holtenbroek met de monumentale Klooienberg als zwaartepunt. De dijk en de rivier zijn vanaf dit punt wel steeds minder herkenbaar en zichtbaar. De Prinses Margriethaven markeert het moment waar het beeld diffuus wordt. Langs de Industrieweg in de richting van de Schuttevaerkade is de nabijheid van binnenstad zichtbaar in de mix van stedelijke functies, waaronder het Deltioncollege en Leenman, Triferto en andere bedrijven en kantoren.

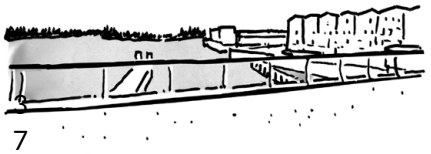
7

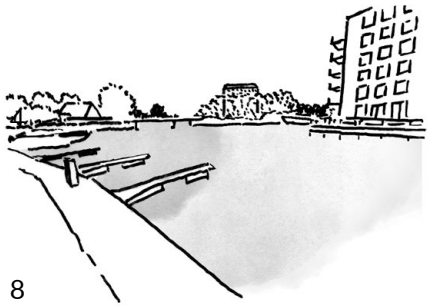
8

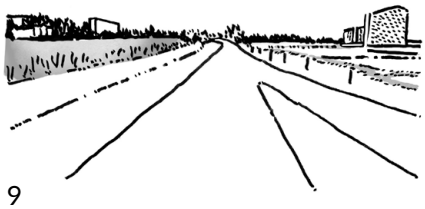
9

Inzichten

- *Het Zwartewater vormt een geleidelijke overgang van het buitengebied, via het parkachtig groen van de wijken, naar het Waterplein in het hart van de stad (10).*
- *Het Zwartewater is onderdeel van de dagelijkse activiteiten; binnen- en buitendijks zijn er veel (recreatieve) activiteiten dicht bij de dijk en rivier.*
- *De dijken hebben een geleidelijk veranderend profiel die de functionaliteit van het aanliggende stedelijke gebied duidelijk weergeeft.*
- *De parkzones aan de binnendijkse zijde hebben een grote belevings- en gebruikskwaliteit en het dijktracé biedt oriëntatie en structuur.*
- *Rondom de Klooienberg is de dijk relatief laag waardoor deze makkelijk te passeren is vanuit de wijk en er een aantrekkelijke recreatieve woonomgeving ontstaat (11).*
- *De oevers en parken zijn belangrijk voor de waterhuishouding en biodiversiteit van het stedelijk gebied.*

Uitgangspunt bij de dijkversterking vanuit het HWBP

De dijkversterking zorgt ervoor dat de dijk nog beter herkenbaar wordt in het gebied en de relatie met de omgeving wordt versterkt. Het uitgangspunt is hierbij dat de inrichting van de dijk en de richting van de dijkversterking kan wisselen, maar dat het tracé en de vormgeving van de kruin eenduidig en herkenbaar blijft. Het profiel biedt ruimte voor een groene en aantrekkelijke oever met een recreatieve route waar mogelijk.

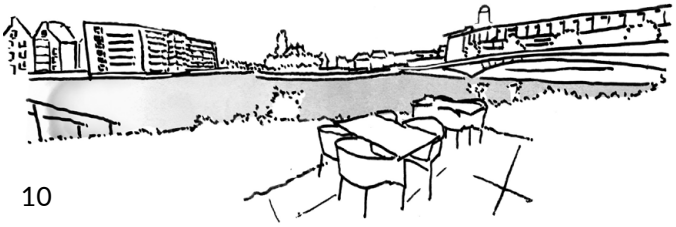

10

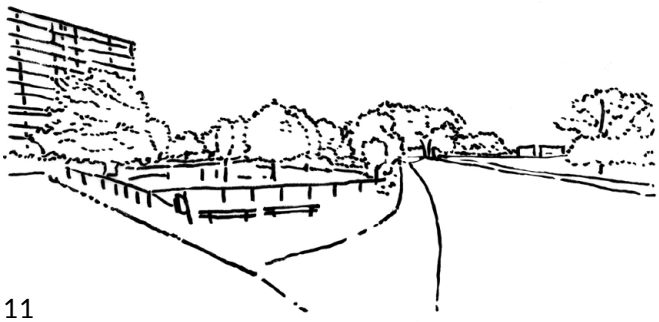

11

2.3 Het Zwartewater als stedelijke verbindingszone

Zwolle is ontstaan aan de rivier de Aa op een strategisch hooggelegen plek, een 'Suol'. De rivier bepaalde in hoge mate de verschijningsvorm van de stad, haar ontwikkelingsgeschiedenis en het karakter. Zwolle heeft de rivier stap voor stap opgenomen in de stad en er betekenis aan gegeven. Hoewel de loop van het Zwartewater in wezen onveranderd is gebleven is het beeld en het gebruik door de tijd veranderd. Opnieuw maakt het Zwartewater deel uit van een stedelijke transformatie. De rivier en haar oevers zijn toe aan een nieuwe identiteit als onderdeel van een vitale, solidaire, klimaatadaptieve en gezonde stad Zwolle. Op de volgende pagina's worden de vijf belangrijke waarden voor de transformatie beschreven die resulteren in een ruimtelijke strategie en de gebiedsvisie.

Zicht op het Zwartewater vanaf de Peperbus 1910

Zicht op het Zwartewater vanaf de Peperbus 2014

De Zwartewaterzone maakt de relatie tussen de stad en het water beleefbaar en begrijpbaar door middel van onderscheidende sferen en beelden.

1. De Zwartewaterzone is een uniek en klimaatadaptief waterlandschap die de stad verbindt met het landschap. De Zwartewaterzone maakt de relatie tussen de stad en het water beleefbaar en begrijpbaar door middel van onderscheidende sferen en beelden.

De dijk is de dragende structuur die de verschillende sferen en beelden aan elkaar koppelt in een logische en aantrekkelijke reeks.

2. De dijk is de dragende structuur die de verschillende sferen en beelden aan elkaar koppelt in een logische en aantrekkelijke reeks. De dijkversterking levert een beter herkenbare dijk op die de relatie van de dijk met de omgeving versterkt.

De bocht in het Zwartewater ter plekke van de Twistvlietbrug is een belangrijke fysieke en visuele knoop in de verbinding tussen de stad (en stadsdelen) en het landschap.

Frankhuis manifesteert zich aan het Zwartewater, maar Holtenbroek houdt een gepaste afstand.

3. De bocht in het Zwartewater ter plekke van de Twistvlietbrug is een belangrijke fysieke en visuele knoop in de verbinding tussen de stad (en stadsdelen) en het landschap. Visueel als lange zichtlijn over het water vanuit het noorden en het zuiden. Fysiek als verbinding voor OV en langzaamverkeer en daarmee bijdragend aan de onderlinge samenhang van Stadshagen en Holtenbroek. Frankhuis manifesteert zich aan het Zwartewater, maar Holtenbroek houdt een gepaste afstand. De aantrekkelijkheid, leefbaarheid en de samenhang van de beide wijken wordt verder verbeterd door verbinding te zoeken in de Zwartewaterzone door middel van programma, routes en plekken.

Om de symbiose tussen stad en landschap te verbeteren worden grenzen opnieuw georganiseerd, niet als barrière, maar als gradiënt! Hiervoor worden twee hoofdmilieus gedefinieerd: de Stadskades en de Stadsoevers.

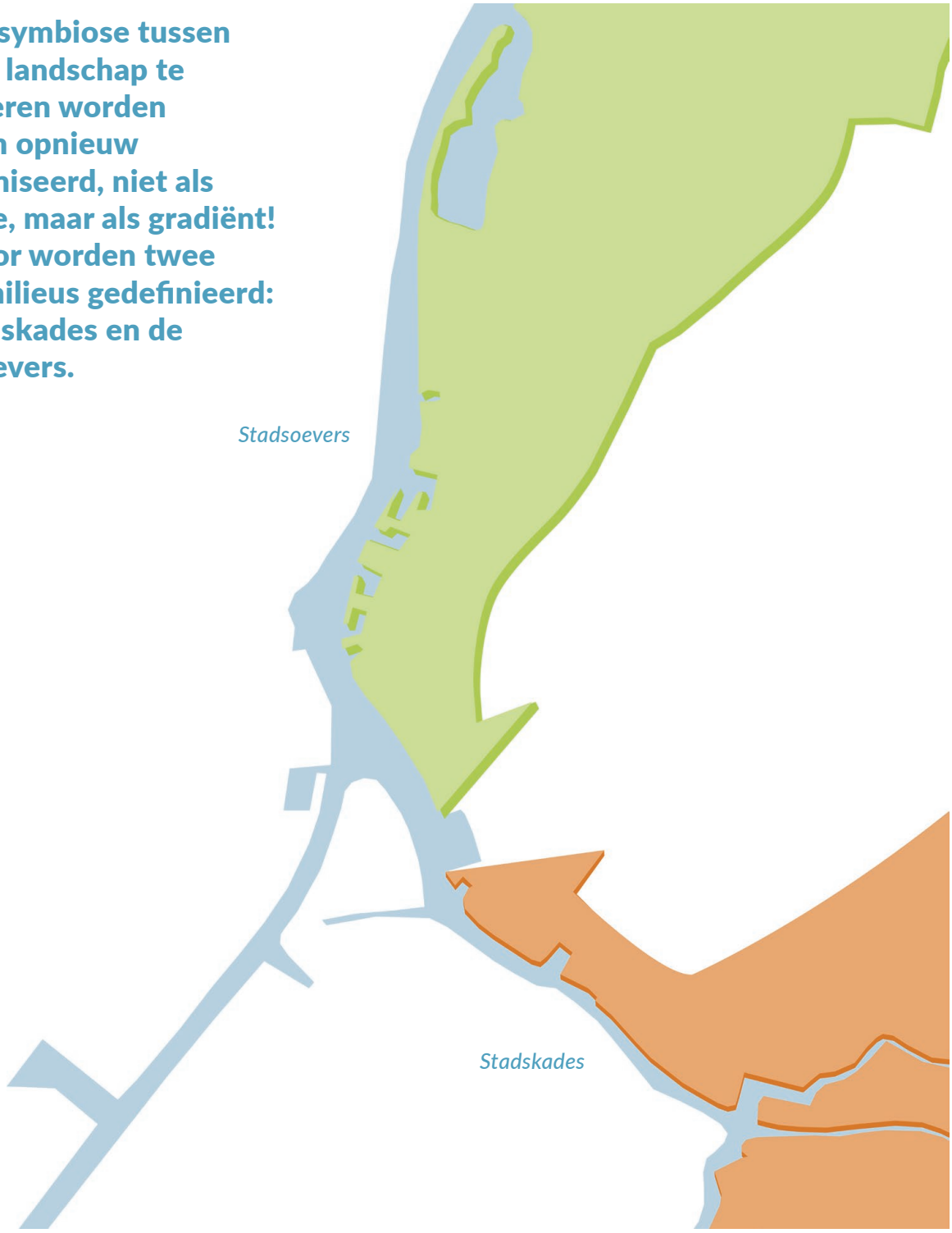

4. Om de symbiose tussen stad en landschap te verbeteren worden grenzen opnieuw georganiseerd, niet als barrière, maar als gradiënt! Hiervoor worden twee hoofdmilieus gedefinieerd: de Stadskades en de Stadsoevers.
   In het Stadskademilieu vormt het Waterplein het nieuwe stedelijke bronpunt van waar de kades 'verlengd' worden tot de Margriethaven. Hier is ruimte voor een nieuwe stedelijke programmering en inrichting en is het water direct en onvoorwaardelijk bereikbaar en bruikbaar. De vormgeving van de waterkering met kades en coupures wordt benut om de relatie van de stad met het Zwartewater te beleven en te begrijpen. Na de Stadskade krijgt de rivier meer ruimte met groene oevers en een herkenbare dijk; de 'Stadsoevers'. Buitendijks voegen functies zich binnen het beeld en de kenmerken van de rivier en oevers. De functies binnendijks maken verbinding met de rivier via de openbare ruimte en de hoofdgroenstructuur.

Bestaande dwarsverbindingen en zichtrelaties worden beter zichtbaar gemaakt of ruimtelijk en programmatisch doorontwikkeld.

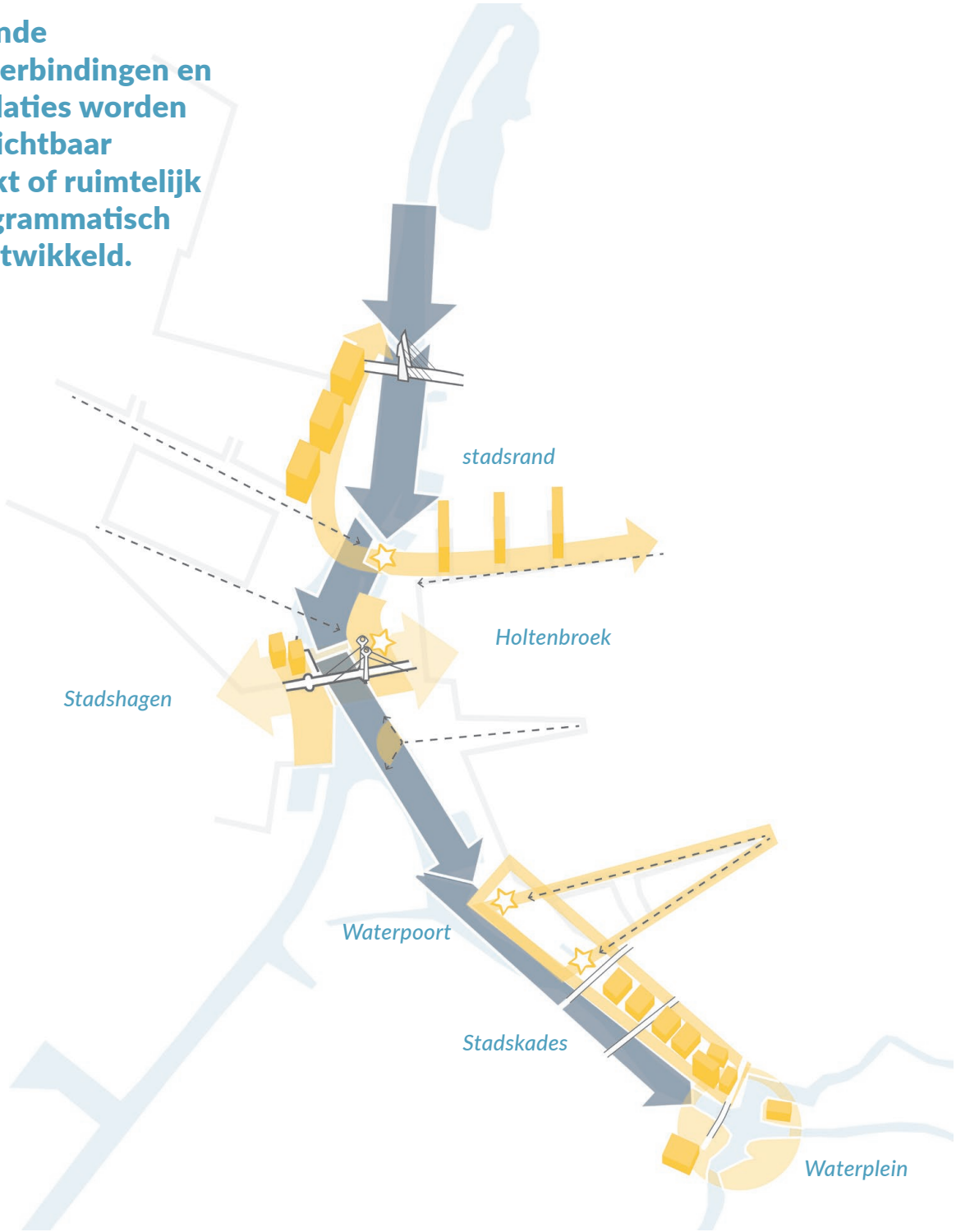

5. De verschillende sferen langs de dijk worden versterkt door de binnendijkse ruimtelijke structuur en buitendijkse oevers onderling af te stemmen en opnieuw vorm te geven. Bestaande dwarsverbindingen en zichtrelaties worden beter zichtbaar gemaakt of ruimtelijk en programmatisch doorontwikkeld. De overgang wordt gemarkeerd van stad naar landschap. De Twistvlietbrug wordt bevestigd als verbinding tussen Holtenbroek en Stadshagen. De kop van Leenman, Triferto en Botermanhaven wordt samen met Deltion gepositioneerd als baken aan de Stadskades, uitmondend bij het Waterplein.

2.4 Ruimtelijke strategie

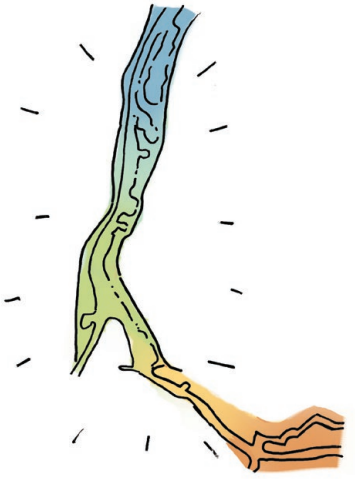

A. Klimaatadaptief
De rivier de ruimte geven voor de klimaatadaptieve stad

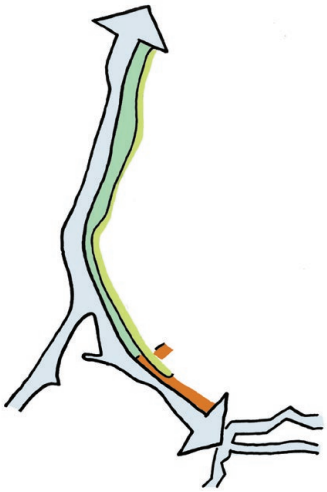

B. Oeververstерking
Versterking betekenis van de oosterlijke oever van het Zwartewater in samenhang met de noodzakelijke dijkverzwaring

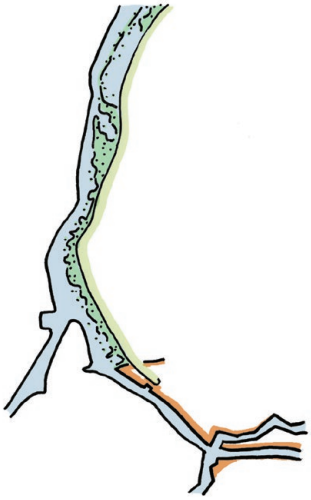

C. Natuurlijke oever naar kade
Dijk met natuurlijke oevers gaat over in stedelijke kade

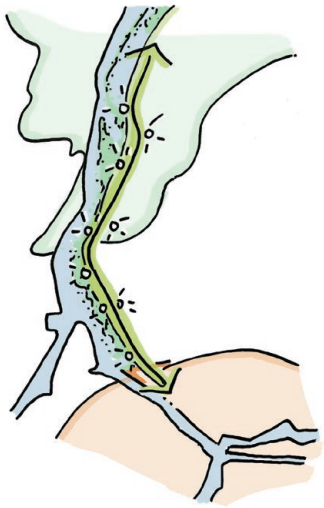

D. Dragende dijk
Dijk als route en verblijfplaats tussen stad en landschap

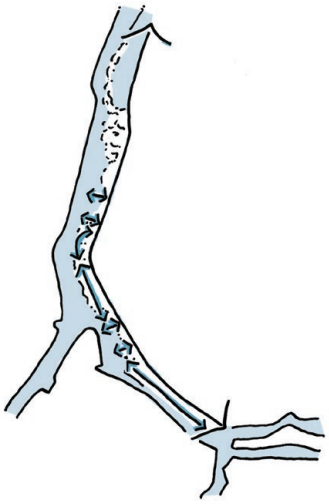

E. Toegankelijk en openbaar
De oevers van het Zwartewater toegankelijk en openbaar maken voor de Zwollenaren

F. Aanhechten
Verbinden van de stad met het Zwartewater

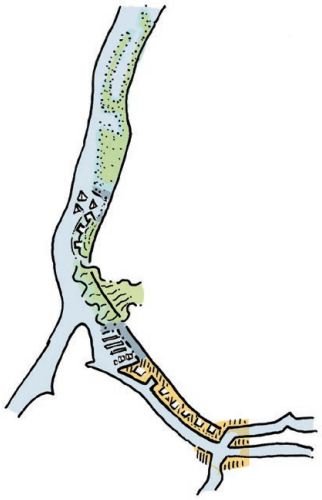

G. Oeverpartituur
Opeenvolging van onderscheidende watermilieus langs de oever van het Zwartewater

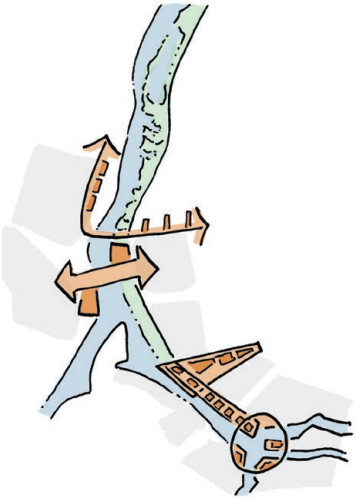

H. Ruimtelijke accenten
Samenhang tussen Zwartewater en stad door ruimtelijke accenten

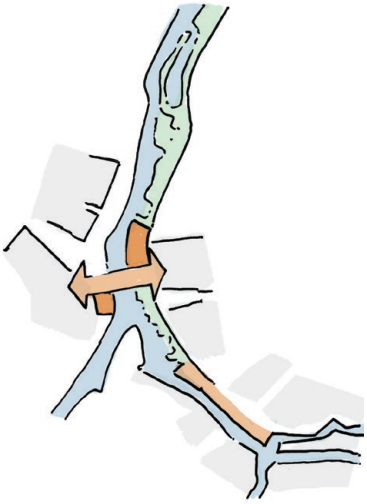

I. Verbinding
De relatie tussen Stadshagen en Holtenbroek wordt versterkt

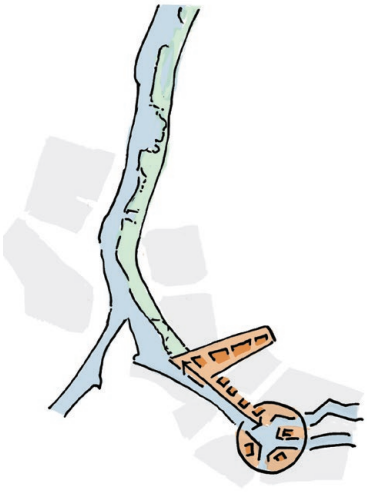

J. Transformatie Triferto, Leenman en Botermanhaven
Aanjager van nieuw gebruik en betekenis van de stadskades

K. Waardevol Klooienberg
Versterken natuur- en gebruikswaarde oever als beeïndiging van de groene as

2.5 Visie op de Zwartewaterzone

Toekomstbeeld
De Zwartewaterzone biedt Zwolle de unieke kans om zich verder te positioneren aan het water. Langs de rivier is een verrassende en dynamische reeks stadse 'waterbeelden' te ontdekken vanaf het Waterplein bij de historische binnenstad naar het noordelijk gelegen cultuur- en natuurlandschap. De ontwikkeling van de Zwartewaterzone leent zich dan ook bij uitstek voor het realiseren en uitvoeren van innovatieve concepten op het gebied van klimaatadaptatie en waterveiligheid. De gemeente Zwolle is tenslotte koploper in klimaatadaptatie en werkt hiervoor aan de realisatie van de Zwolse Adaptatiestrategie (ZAS). De Zwartewaterzone is een icoonproject van waterrobuust en klimaatbestendig Zwolle. In de bijlage zijn hiervoor 5 leidende principes opgenomen als onderdeel van een concept Watervisie ten behoeve van het verdere ontwerpproces van de Zwartewaterzone.

Zwolle wordt steeds stedelijker; steeds meer mensen kiezen voor de stad en willen wonen in een centrum-stedelijke omgeving. De Zwartewaterzone vertegenwoordigt een belangrijke stap in de ontwikkeling van de stad. Wonen, werken en recreëren in een klimaatadaptieve, duurzame en gezonde omgeving. Hier liggen kansen voor met name Holtenbroek voor een gedifferentieerd, uniek en onderscheidend woonmilieu. Zeker wanneer dit woonmilieu een sterkere relatie krijgt met het kwalitatief hoogwaardige buitengebied.
Beter uitgeruste, aantrekkelijke en sociaal veilige (recreatieve) routes maken het buitengebied bereikbaar en ervaarbaar vanuit de binnenstad. De openbare ruimte langs het Zwartewater is zo ingericht dat het water beleefbaar en de oevers betreedbaar zijn.

De Zwartewaterzone betekent ook een nieuwe economische impuls voor de stad. Langs de oevers van het Zwartewater wordt gewerkt en geleerd in een waterrijke en historisch gelaagde omgeving. Industrieel erfgoed blijft behouden en draagt bij aan een bijzondere werkomgeving met ruimte voor ontmoeting, co-creatie en 'start-ups'. Recreatie en toerisme krijgt een impuls met goed vormgegeven en veilige fiets- en wandelroutes en voorzieningen, aantrekkelijke jachthavens en aanlegplaatsen.

Openbare Ruimte

1. Stadskades; toegankelijk en uitnodigend

industriële referentie met ruimte voor groen

2. Stadsoevers; natuurlijk en biodivers

waterdynamiek en waterbeleving

De vormgeving en materialen in de openbare ruimte duiden de verschillen tussen de Stadskades en de Stadsoevers. Langs de Stadskades is de inrichting en materiaalgebruik steniger als een verwijzing naar het nog recente industriële verleden. De kades krijgen tegelijk een eigentijdse groene invulling zoals bijvoorbeeld bij Dimence al het geval is. De inzet van groen, zowel in de openbare ruimte als op de daken en verticaal in de gevels verbetert het comfort en de leefbaarheid van de Zwartewatezone; een aangenaam stedelijk klimaat met veel water en groen en een grote biodiversiteit. Aantrekkelijk om er te komen en er te zijn. Het Zwartewater stroomt langs de Stadsoevers met een natuurlijke en groene inrichting. Bij de inrichting van nieuwe of vernieuwde openbare ruimte wordt aangesloten op het bestaande groen (Obrechtstraat, Klooienberg en rond het Schippersinternaat). Dit om de ecologische functie van het groen te behouden en versterken. De openbare ruimte wordt toegankelijk voor wandelaars en fietsers als ondersteuning voor de routes tussen stad en landschap of voor zomaar een ommetje vanuit de buurt. De routes zijn onderdeel van een openbare fiets-en wandelroute langs de gehele Zwartewaterzone; van het Waterplein tot en met de jachthavens.

Werken en wonen

3. Klimaatadaptieve werk en leeromgeving

studenten, ondernemers, start-ups en grown-ups

4. Wonen in het Zwartewater

Uniek en waterrijk woon- en recreatiemilieu

Langs de Stadskades is met de komst van de studentenflats een kentering ingezet die de sfeer langs het water ten goede heeft veranderd. Werken blijft een belangrijk deel van de Stadskades, niet in de laatste plaats door de milieucontouren. Maar het werken wordt wel op een eigentijdse wijze geïntegreerd in een gemengd stedelijke leefomgeving. Bestaande bedrijven, maar ook 'start-ups', kunnen samen met de onderwijsfunctie de basis vormen voor die stedelijkheid. Met aanvullende leisure, horeca en culturele functies kan een bijzonder en aantrekkelijk werk- en leermilieu worden ontwikkeld. Voor de Stadsoevers geldt dat woningbouw wel mogelijk is maar omdat de plek zo uniek en waterrijk is moet het woonmilieu echt iets toevoegen aan de stad Zwolle. De nieuwe woningen worden buitendijks gebouwd, dus feitelijk in het Zwartewater!

De buurt is nadrukkelijk onderdeel van de wijk Holtenbroek. Het woningaanbod houdt rekening met het huidige woningaanbod en er is aandacht voor vernieuwende, collectieve, levensloopbestendige (samen)woonvormen.

Leisure, horeca, cultuur en toerisme

5. Dynamisch stedelijk programma

Aantrekkelijk en onderscheidend aanbod horeca, cultuur en leisure

Langs het Zwolse water wordt het steeds drukker. Mensen wandelen en fietsen langs het water, bootjes leggen aan en de terrassen én het stadsstrand op het Rodetorenplein worden goed gebruikt. Dit beeld van een dynamische stedelijke leefomgeving zet zich door langs de gehele Stadskades. Het horeca en leisure initiatief bij Leenman past bij de ambitie. De plek kan een echte publiekstrekker worden met een kunst en cultuuraanbod en door ruimte te bieden aan initiatieven uit de stad. De Stadskades vormen ook een interessante locatie voor de toevoeging van een hotel. Dit moet een hotel zijn die iets toevoegt aan de behoefte van de stad maar zeker ook aan de Stadskades. Een combinatie met toeristische aanlegplaatsen en de voorziene werk-, leisure-, cultuur en onderwijsfuncties draagt verder bij aan een gevarieerd en divers stedelijk programma. Voor de visie op de Zwartewaterzone heeft Waterrecreatie Advies onder andere onderzoek gedaan naar de huidige vraag naar ligplaatsen in Zwolle en een verwachting voor de toekomst. Hieruit blijkt dat de huidige vraag naar ligplaatsen in de havens in de Zwartewaterzone en in heel Zwolle stabiel is. Op lange termijn lijkt een daling in de vraag aannemelijk. In de bijlage is een samenvatting van het onderzoek opgenomen.

Architectuur

6. Opvallende en uitgesproken architectuur

Iconisch en passend in het (stads)landschap

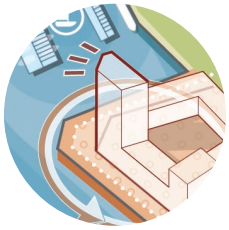

Voor de architectuur is er alle aanleiding voor een grote diversiteit in stijlen. Natuurinclusief bouwen is het uitgangspunt. Groene gevels en daken horen hier bij. Kenmerkend is verder de industriële schaal en stoerheid ter plaatse van Stadskades. De werkhal, helling en haven bij Leenman fungeren als inspiratiebron voor de vorm, de constructie en toe te passen materialen. Een opvallende uitgesproken architectuur, maar dan in een landschappelijke setting, is het referentiekader voor de oevers langs het Zwartewater. Vanwege de zichtlijnen vanuit verschillende richtingen is hier ruimte voor expressieve architectuur - voor iets wat we nog niet kennen- maar wel passend bij het rivierenlandschap van het Zwartewater.

Mobiliteit

7. Veilig en gebruikersvriendelijk verkeersysteem

Effectieve auto-ontsluiting, stimulering fietsgebruik

8. Toereikende parkeercapaciteit

Landschappelijk ingepast, effectief en innovatief

Het is de opgave om in de Zwartewaterzone zo efficiënt mogelijk te ontsluiten en bereikbaar te maken. Er liggen duidelijk meekoppelkansen ten behoeve van de verhoging van de verkeersveiligheid op de Palestrinalaan, de Klooienberglaan en Bachlaan. Een nieuwe inrichting is nodig wanneer de Zwartewaterzone tot ontwikkeling komt. Dit geldt dan ook voor het verbeteren van de fietsroute Stadshagen - binnenstad in veiligheid en uitstraling. Het gebruik van de fiets wordt bovenal gestimuleerd.

Mede ingegeven door de ontwikkeling van de Zwartewaterzone ligt er een opgave voor een objectieve capaciteitsstudie voor het verkeerssysteem van kruispunten en aansluitingen op de Zwartewaterallee en Middelweg. Deze Ingrepen moeten bijdragen aan een openbare ruimte waarin de auto vanzelfsprekend onderdeel is maar zeker niet domineert. Andere vormen van vervoer, bijvoorbeeld (elektrische) deelauto's, worden gestimuleerd. Initiatiefnemers kunnen de haalbaarheid hiervan onderzoeken. Er ligt hier tevens een kans om het water te benutten en verbindingen te leggen met opstapplekken in de Zwartewaterzone, het Rodetorenplein en aan de singels in de binnenstad.

Geparkeerde auto's zijn zo veel mogelijk van straat gehaald en staan in collectieve parkeervoorzieningen. Urgent is de situatie bij Deltion rond het parkeervraagstuk. Hier zal in de toekomst een goede en efficiënte oplossing moeten komen waarbij dubbelgebruik wordt gestimuleerd.

Duurzaamheid

9. Veilig en gezond woon- en werkgebied

Circulaire bouw, gezonde stad, duurzame energievoorziening

De Zwartewaterzone transformeert tot een veilig en gezond woon- en werkgebied. De inrichting van de Zwartewaterzone is gebaseerd op de aanbevelingen die zijn gedaan in de pilot 'Ontwerpen aan de Gezonde Stad' (zie bijlage C). In de Zwartewaterzone worden beweging en ontmoeting gestimuleerd als dragers van de 'positieve gezondheid'. Tegelijk is de bescherming van gezondheid noodzakelijk bij met name de Stadskades. Geluidgevoelige functies (o.a. wonen, theorieonderwijs) zijn niet toegestaan binnen de geluidscontour van Voorst of wanneer er sprake is van een overschrijding van de grenswaarden voor wegverkeer geluid. De ontwikkelingen mogen geen beperkingen op leveren voor de aanwezige bedrijven op Voorst. Woningbouw is derhalve niet mogelijk in het deelgebied Triferto, Leenman, Botermanhaven en de omgeving Roelenweg.
De energievoorziening is duurzaam en maakt zoveel mogelijk gebruik van energiebronnen in de directe omgeving. Hierbij wordt gedacht aan de bestaande biomassacentrale of een toekomstig warmtenet in Holtenbroek. Mogelijk kan energie onttrokken worden uit het oppervlaktewater. Er wordt circulair gebouwd. Gebouwen zijn comfortabel en energie-efficiënt.

2.5 Visie op de Zwartewaterzone

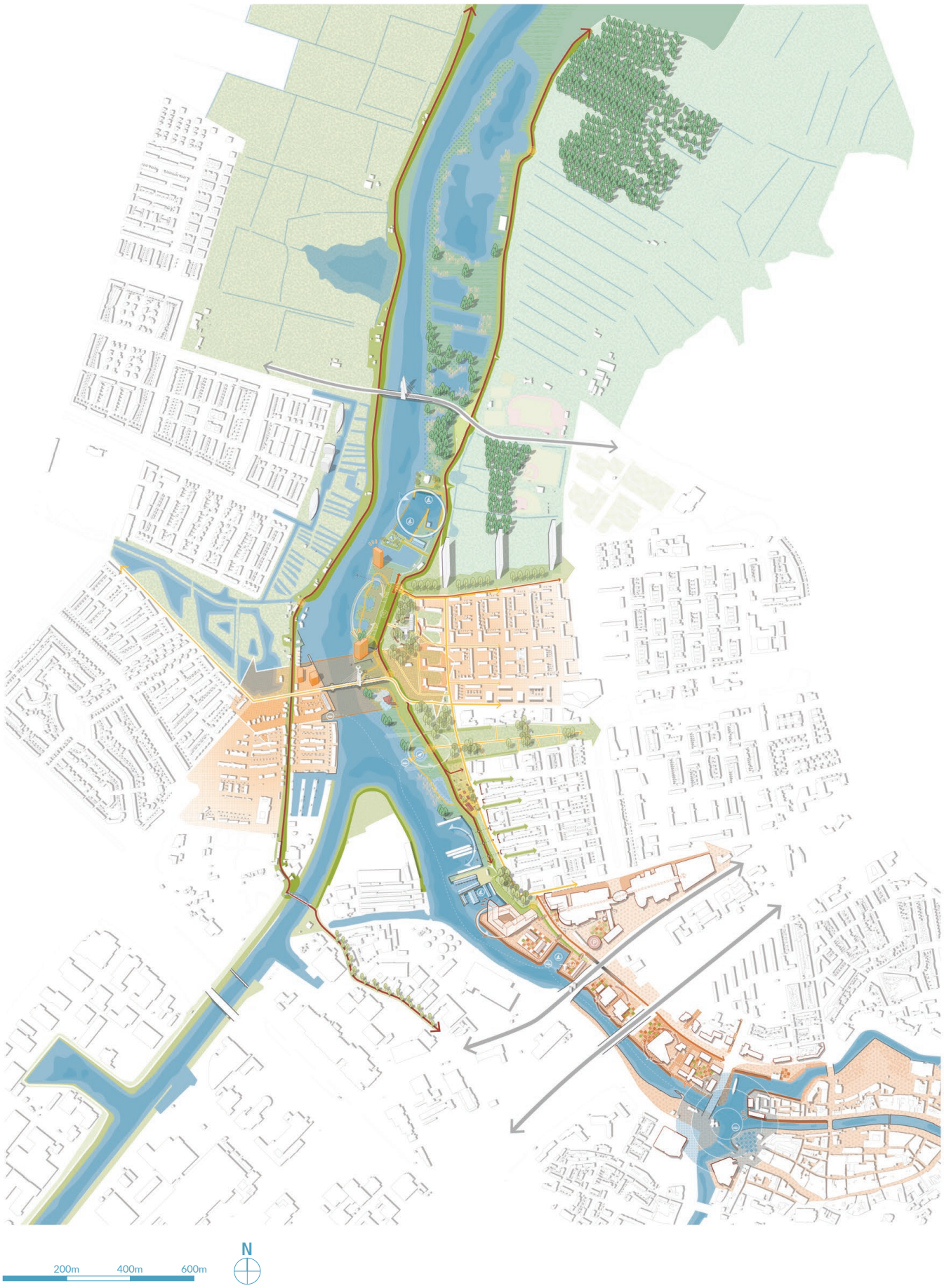

Legenda Gebiedsvisie

Openbare Ruimte

1. Stadskades; toegankelijk en uitnodigend
industriële referentie met ruimte voor groen

2. Stadsoevers; natuurlijk en biodivers
waterdynamiek en waterbeleving

Werken en wonen

3. Klimaatadaptieve werk en leeromgeving
studenten, ondernemers, start-ups en grown-ups

4. Wonen in het Zwartewater
Uniek en waterrijk woon- en recreatiemilieu
Leisure, horeca, cultuur en toerisme

5. Dynamisch stedelijk programma
Aantrekkelijk en onderscheidend aanbod horeca, cultuur en leisure

Architectuur

6. Opvallende en uitgesproken architectuur
Iconisch en passend in het (stads)landschap

Mobiliteit

7. Veilig en gebruikersvriendelijk verkeersysteem
Effectieve auto-ontsluiting, stimulering fietsgebruik

8. Toereikende parkeercapaciteit
Landschappelijk ingepast, effectief en innovatief

Duurzaamheid

9. Veilig en gezond woon- en werkgebied
Circulaire bouw, gezonde stad, duurzame energievoorziening

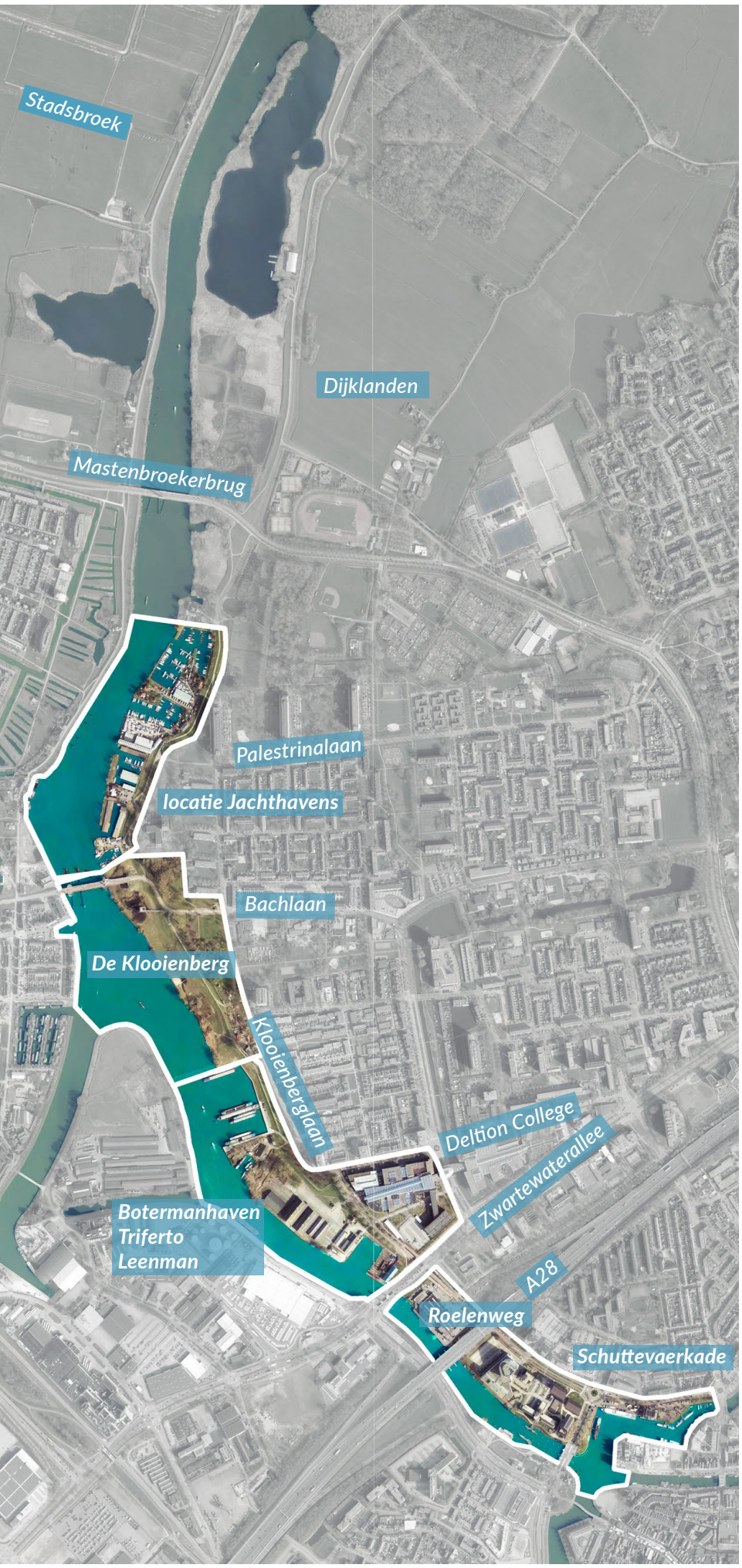

3

Het plangebied van deze ruimtelijke visie strekt zich uit vanuit vanaf de Schuttevaerkade tot de Mastenbroekerbrug.

De deelgebieden

3.1 Situatie

Het plangebied van deze ruimtelijke visie strekt zich uit vanuit vanaf de Schuttevaerkade tot de Mastenbroekerbrug. Binnen het plangebied zijn verschillende deelgebieden te onderscheiden met, op dit moment, twee potentiele ontwikkellocaties. De verschillende deelgebieden worden in de volgende paragrafen beschreven en voorzien van spelregels voor de ontwikkeling.

Schuttevaerkade - Roelenweg

De verbindende schakel tussen de binnenstad het Waterplein en de locatie Leenman - Triferto en Botermanhaven en wordt gekenmerkt door de onderdoorgang van de A28 en het recent gebouwde Talentenplein.

Locatie Leenman - Triferto en de Botermanhaven

Deze locatie ligt geheel buitendijks maar het Zwartewater is nauwelijks beleefbaar. Het terrein is niet openbaar toegankelijk en er zijn daarom geen doorgaande routes langs het water. Het bedrijventerrein van circa 5 hectare ligt binnen de geluidzone van het bedrijventerrein Voorst en ook A28 en de Blaloweg projecteren een geluidzone op het gebied vanuit verkeerslawaai. Dit betekent dat bij herontwikkeling in de toekomst geluidgevoelige functies (bijv. woningbouw) in principe niet mogelijk zijn. Het gebied heeft zijn bedrijfsfunctie echter al deels verloren; op de historische scheepswerf Leenman is in één van de gebouwen een skischool gevestigd en er is een initiatiefnemer die de loods en hellingbaan langdurig wil huren, opknappen en gebruiken voor leisure en horeca. De grote loods, de kraan en de hellingbaan op het terrein zijn cultuurhistorisch waardevol. Het terrein van kunstmestgroothandel Triferto heeft een tijd leeggestaan, maar wordt sinds enige tijd (tijdelijk) verhuurd aan een graanoverslagbedrijf. Deltion gebruikt het terrein tijdelijk als parkeervoorziening. De Botermanhaven is in eigendom van de Gemeente Zwolle en ligt er nu enigszins verwaarloosd bij. Op het terrein staat een loods die wordt gebruikt voor opslag en in het haventje ligt een woonboot met een timmerwerkplaats.

Locatie Jachthavens

De tweede ontwikkellocatie is de locatie van de jachtwerf Dijkzicht, Stichting Het Zwolse Watersportcentrum en de Hanzehaven. Dit gebied van ongeveer 6 hectare groot ligt geheel buitendijks en ligt, vanuit Holtenbroek gezien, enigszins verscholen achter de dijk. In het gebied wordt ook gewoond, er zijn een aantal (bedrijfs)woningen aanwezig. De beide jachthavens, de verenigingshaven en De Hanze bieden in totaal 255 ligplaatsen. De jachthavens vervullen een belangrijke behoefte aan recreatie voor de inwoners van stad en regio. Jachtwerf Dijkzicht is gestopt. De jachthavens maken deel uit van de stedelijke hoofdgroenstructuur. Bouwen in de hoofdgroenstructuur is alleen mogelijk als de functies die de hoofdstructuur ter plaatse vervult blijven bestaan of worden versterkt.

De Klooienberg

Het gebied rondom de Klooienberg wordt niet ontwikkeld maar wel meegenomen in de visie omdat het de doorlopende verbinding is tussen de twee ontwikkellocaties. De buurt en de Klooienberg (Travers) hebben een inrichtingsplan voor het gebied opgesteld om de toegankelijkheid en het recreatief gebruik van het gebied te verbeteren. Het brugwachtershuis bij de Twistvlietbrug heeft geen functie meer in de bediening van de Zwolse bruggen. De gemeente is eigenaar van het brugwachtershuis en de locatie wordt tijdelijk verhuurd aan Travers. In het communicatieproces voor de Zwartewaterzone zijn verschillende nieuwe bestemmingen geopperd die beschreven zijn in deze visie.

3.2 Stadskades

3.2.1 Schuttevaerkade - Roelenweg

Toekomstbeeld

Dit deelgebied heeft de sterkste mate van verstedelijking in aansluiting op het Waterplein. Het kan gezien worden als centrum stedelijk gebied en kent diverse functies. Vanuit het centrum tot aan de A28 heeft het deelgebied al vroeg een vernieuwing ondergaan met Dimence en Achmea maar recent met het in het oog springende Talentenplein, is een echte transformatie ingezet. In de Zwartewaterzone wordt hier op voortgeborduurd. Het Talentenplein wordt afgerond met het vierde appartementenblok. De functies in het deelgebied zijn afgestemd op de belevingswereld van jongeren; sport, spel, beweging en ontmoeting. Daarbij krijgen de verouderde bedrijven en kantorenlocaties een meer openbaar karakter met meer stedelijke publieke functies aansluitend op het Talentenplein zoals leisure, horeca en cultuur. De “restzones” langs de wegen en viaducten kunnen een tijdelijke invulling krijgen om zo ook meer dynamiek in het gebied op gang te brengen en nieuwe ontmoetingsplekken te creëren. Hier liggen kansen om met placemaking de transformatie in gang te zetten. Gebouwen, zowel tijdelijk als permanent, hebben een stedelijke plint. De oriëntatie en uitstraling is rondom en maakt steeds contact met de openbare ruimte. De drager van de openbare ruimte is de doorgaande openbare recreatieve wandelroute langs het Zwartewater: het ‘Oostoeverpad’. Ook onder de bruggen en viaducten loopt dit door. Het Oostoeverpad kan gecombineerd worden met de vergroening en verzachting van de oevers/ kades. Tussen het Oostoeverpad en de Roelenweg liggen dwarsverbindingen die voetgangers en fietsers de mogelijkheid bieden de gebouwen en de tussenliggende ontmoetingsplekken te bereiken. De auto is altijd te gast, het parkeren bij voorkeur bebouwd of anders zorgvuldig landschappelijk ingepast.

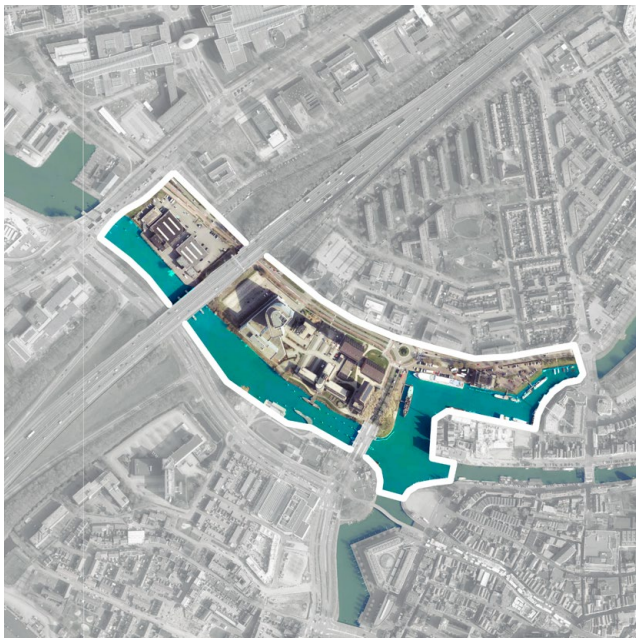

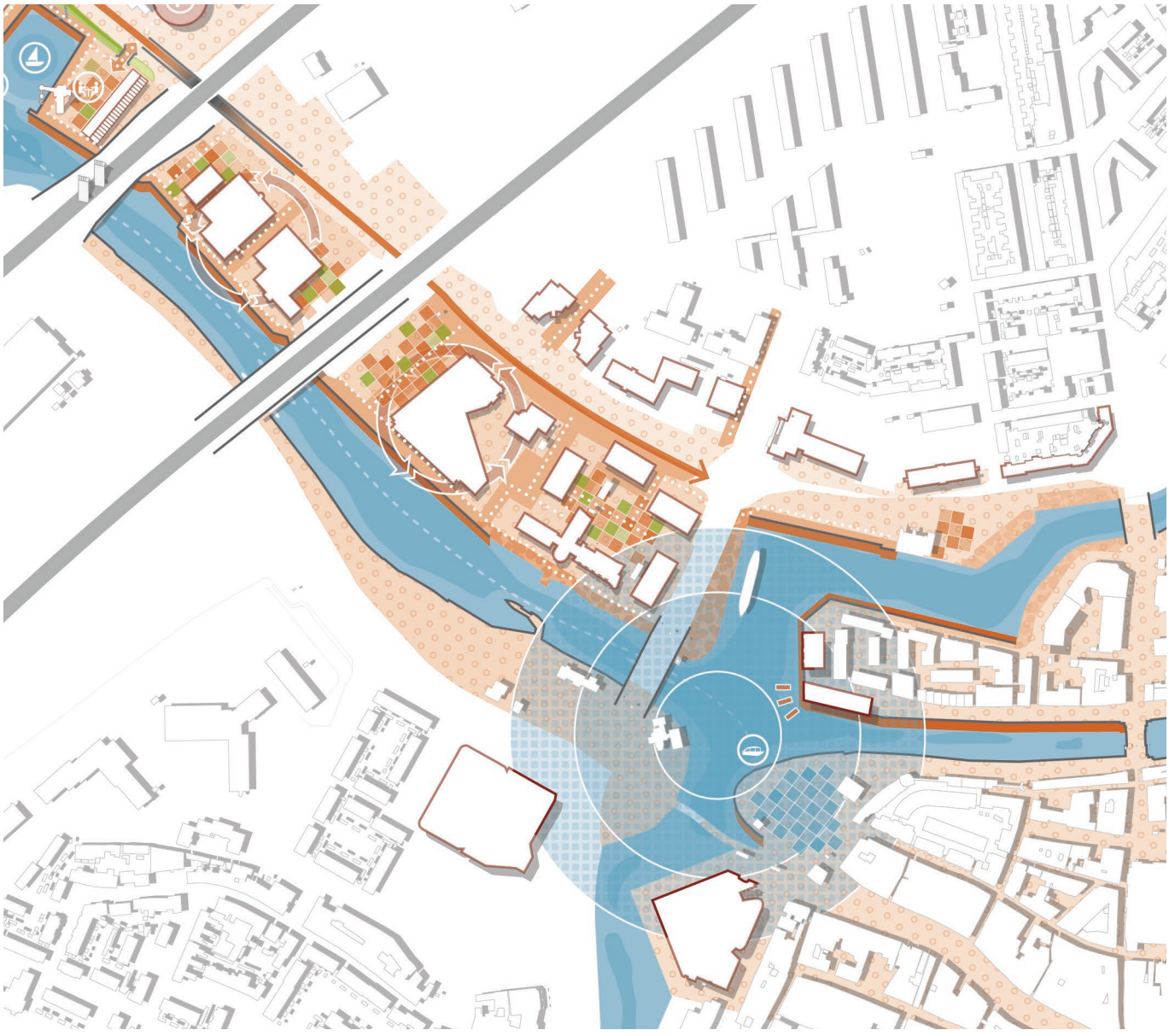

Legenda

50m 100m 200m

N

- dijk
- oever
- kade
- dijkroute (recreatief)
- stedelijk netwerk
- dijkmoment
- jachthaven
- natuurontwikkeling
- watertaxi
- innovatief parkeren
- leisure & horeca
- toegankelijke kade
- verblijfsruimte
- transformatie & herbestemmen
- waterplein
- fietsroute
- langzaamverkeersroute

3.2 Stadskades

3.2.1 Schuttevaerkade - Roelenweg

Spelregels

- Het programma is gericht op zowel tijdelijk en permanent activering van Zwolle aan het Zwartewater. Levendigheid en reuring. Passend bij actief beeld en gemengd gebruik: wonen, werken, sociaal maatschappelijk, leisure, horeca. Er liggen kansen voor de katalysatorfunctie van creatieve en ambachtelijke functies.

- De Stadskade sluit aan op het Waterplein en toont zich als zodanig. De Stadskade is representatief aan de aan- en afritten van de A28. Gebouwen en functies vormen een visitekaartje van de stad en oriënteren zich naar het Zwartewater en de openbare ruimte rondom.

- De Stadskade wordt ontwikkeld als kademilieu/ stedelijke kade aan een herkenbare rivier. De kades en oevers leiden naar de rivier, het Waterplein of de groene oevers richting de randen van de stad.

- De kades en oevers, routes en plekken zijn vindbaar, openbaar toegankelijk, natuurvriendelijk, uitnodigend en in samenhang herkenbaar voor bewoners, gebruikers en passanten langs de Zwartewaterzone.

- Het civiel technische ontwerp van de nieuwe waterkering (plus hoogwaterkering) versterken de beleving van het kademilieu en de openbare ruimte.

- Waterberging en klimaatadaptatie zijn een zichtbaar en integraal onderdeel van de ontwikkeling.

- De ontsluitingsstructuur wordt afgestemd op stedelijke ontsluitingsstructuur. Er wordt een variantenstudie ontwikkeld voor een veilige en comfortabele fietsverbinding tussen de stadsranden en de binnenstad. De parkeeroplossing en -routing is afgestemd op de aanwezige (langzaam) verkeersroutes, de bestaande leefomgeving en mogelijk nieuw programma.

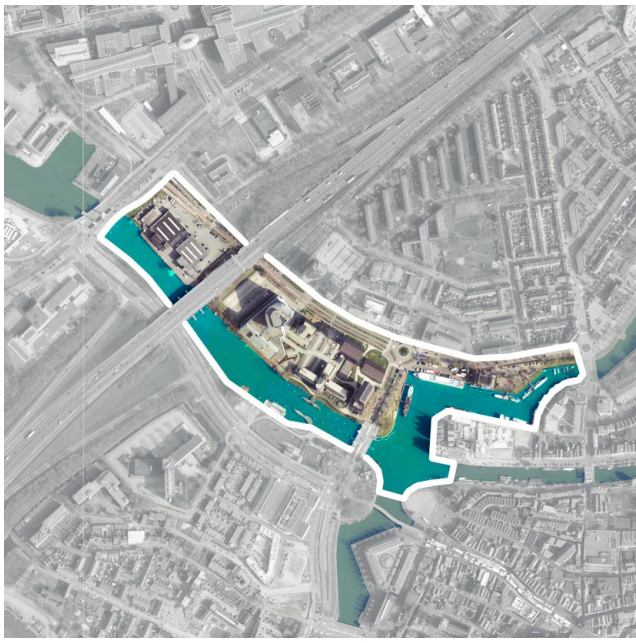

GODSCHIEPDE
REGENBOOGEN
KOOGENWEESH
ETPADVOORWI
EHETOOGNIET
OPZICHZELFG
ERICHTHOUDT
MAAROPBUURS
CHAPNAASTEN
LIEFDENIETO
PWELVAART
AR
Albert Heijn

OPEN
UNKNOWN
HIDDEN

3.2 Stadskades

3.2.2 Leenman - Triferto en de Botermanhaven

Toekomstbeeld

Hier wordt een stedelijk programma ontwikkeld in het verlengde van Deltion als onderdeel van de Stadskade en als markering van de stad aan de Waterpoort van Zwolle. Buitendijks gelegen vormen de Holtenbroekerbrug en de historische Scheepswerf Leenman met helling en haven een unieke stedelijke ontmoetingsplek op het knooppunt van belangrijke verkeersroutes. Op korte termijn liggen hier kansen voor een horeca en leisure initiatief en aanvullende culturele en toeristische functies. Placemaking als inzet voor verdere transformatie van het kademilieu van de voormalige bedrijven Triferto en Leenman. Er is ruimte voor stedelijke bebouwing met een iconische architectonische eye-cather in het verlengde van Deltion en de woonbebouwing aan de Obrechtstraat. Het programma is afgestemd op het openbare karakter van de Stadskade op dit stedelijke knooppunt: food, sport en bewegen, leisure, horeca, cultuur maar ook ruimte voor werk en ateliers. De bestaande haven van Leenman biedt ruimte voor aanlegplaatsen en er zijn mogelijkheden voor de aanleg van riviercruises langs de kades. Het gebied kan onderdak bieden aan Stichting Het Zwolse Watersportcentrum. De combinatie met een passanten- of jachthaven en ambachtelijke scheepswerf ligt hier voor de hand. De gebouwen langs de Stadskade, zowel tijdelijk als permanent, hebben een stedelijke plint. De oriëntatie en uitstraling is rondom en maakt steeds contact met de openbare ruimte. De drager van de openbare ruimte is het Oostoeverpad wat de doorgaande openbare recreatieve wandelroute langs het Zwartewater is. Bij de Holtenbroekerbrug zal een passende oplossing moeten worden gevonden om de route te continueren. Dit kan gecombineerd worden met de bijzondere vormgeving van de waterkering met de originele coupures. De coupures kunnen bijdragen aan een beter besef van de wateropgave op de grens van het buitendijkse kademilieu en de binnendijkse openbare ruimte rondom de Industrieweg en Deltion. Bij de Botermanhaven sluit het Oostoeverpad aan op de Holtenbroekerdijk. Ook hier ligt de kans om de techniek van de waterkering zichtbaar en begrijpbaar te maken.

Legenda

50m 100m 200m

N

- dijk
- oever
- kade
- dijkroute (recreatief)
- stedelijk netwerk
- dijkmoment
- jachthaven
- natuurontwikkeling
- watertaxi
- innovatief parkeren
- leisure & horeca
- toegankelijke kade
- verblijfsruimte
- transformatie & herbestemmen
- fietsroute
- coupure waterkering
- langzaamverkeersroute
- parkeercirculatie
- ontwikkelveld stedelijk programmeren
- ontwikkelveld place-making kademilieu
- boothuizen watersport
- stadsentree - waterpoort

3.2 Stadskades

3.2.2 Leenman - Triferto en de Botermanhaven

Spelregels

- Het programma is gericht op zowel tijdelijke en permanente activering van Zwolle aan het Zwartewater. Levendigheid en reuring. Passend bij actief beeld en gemengd gebruik: werken, sociaal maatschappelijk, leisure, horeca., havens, een scheepswerf. Er liggen kansen voor de katalysatorfunctie van creatieve en ambachtelijke functies. Woningbouw is niet toegestaan.

- De Stadskade vormt ter plaatse de Waterpoort en toont zich als zodanig. De Stadskade is tevens representatief aan de Zwartewaterallee. Gebouwen en functies vormen een visitekaartje van de stad en oriënteren zich naar het Zwartewater, Holtenbroek, Deltion en de openbare ruimte rondom.

- De Stadskade wordt ontwikkeld als kademilieu/ stedelijke kade aan een herkenbare rivier. De kades en oevers leiden naar de rivier, het Waterplein bij de binnenstad of de groene oevers richting de randen van de stad.

- De kades en oevers, routes en plekken zijn vindbaar, openbaar toegankelijk, natuurvriendelijk, uitnodigend en in samenhang herkenbaar voor bewoners, gebruikers en passanten langs de Zwartewaterzone.

- Het civiel technische ontwerp van de nieuwe groene waterkering (plus coupures) versterken de beleving van het kademilieu en de openbare ruimte.

- Waterberging en klimaatadaptatie zijn een zichtbaar en integraal onderdeel van de ontwikkeling.

- De ontsluitingsstructuur wordt afgestemd op stedelijke ontsluitingsstructuur. Er wordt een variantenstudie ontwikkeld voor een veilige en comfortabele fietsverbinding tussen de stadsranden en de binnenstad. De parkeeroplossing en -routing is afgestemd op de aanwezige (langzaam) verkeersroutes, de capaciteit op Deltion, het nieuwe programma en de bestaande woonomgeving.

Denkrichting ‘Poort van de stad’

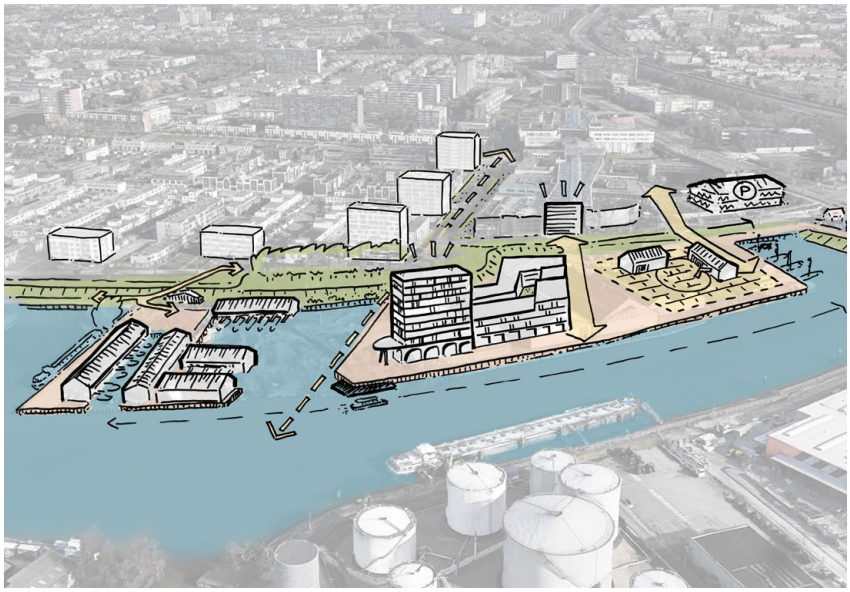

Denkrichting ‘De stadswerf’

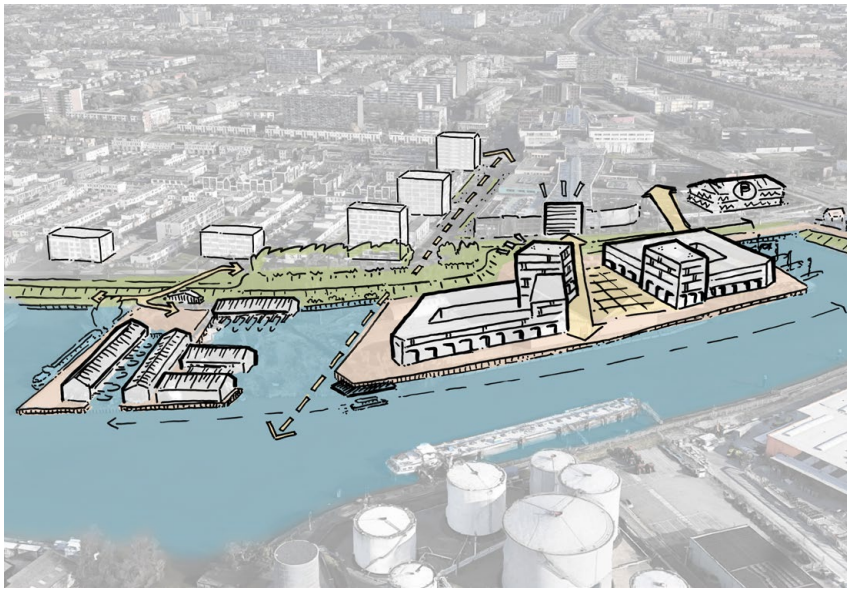

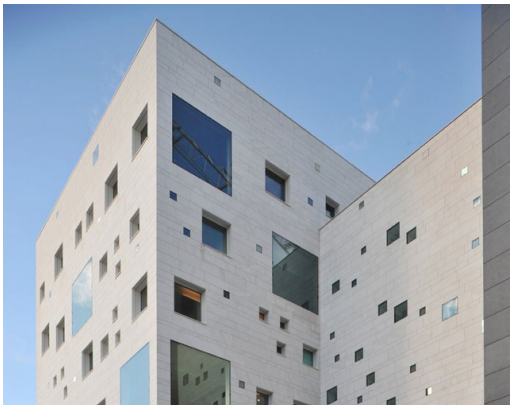

3.3 Stadsoevers

3.3.1 Klooienberg

Toekomstbeeld

Vanaf de Margriethaven worden de Stadskades ‘Stadsoevers’. Het Zwartewater is vanaf de dijk beleefbaar, maar ook benaderbaar. Het beeld is hier een continue groene dijk met uitzicht over de buitendijkse oevers en de binnendijkse plantsoenen. De uiterwaarden bij de Klooienberg zijn toegankelijk vanuit Holtenbroek en van grote betekenis voor Holtenbroek als uitloopgebied met recreatieve voorzieningen, struinnatuur en een fijne plek om te wandelen en te verblijven. Wijkboerderij de Klooienberg is het brandpunt in de Stadsoevers. Er is meer aandacht voor de oversteekbaarheid van de Klooienberglaan, de verbinding met de westelijke parkzone en de inrichting van de dijk rondom de Klooienberg.

Het brugwachtershuis is een opvallend icoon in de Stadsoever. Het is onderdeel van een civieltechnisch ensemble met de Twistvlietbrug en zorgvuldig geplaatst in de zichtlijn van de Bachlaan, maar ook vanaf de zijde van Stadshagen ingepast als oriëntatiepunt. De opgave voor het brugwachtershuis is om het beter te ontsluiten vanaf de dijk en een meer publieke functie te geven. Er liggen kansen om met inbreng van de omwonenden en Travers middels placemaking een culturele en/of toeristische bestemming te zoeken. Denkbaar is een bezoekerscentrum, een éénkamer hotel, ‘artist in resident’, activiteiten ruimte van het wijkcentrum, etc. (wonen is uitgesloten vanwege de contour van Voorst).

De drager van de openbare ruimte is de dijk. De dijk is voorzien van een recreatief wandel- en fietspad als logische verlenging van het Oostoeverpad. De hoofdfietsroute tussen de binnenstad en Stadshagen loopt in principe over de Klooienberglaan die aansluit op de Twistvlietbrug. De Klooienberglaan krijgt een passende inrichting ten behoeve van het comfort en de veiligheid van fietsers.

Legenda

50m 100m 200m

N

- dijk
- oever
- kade
- dijkroute (recreatief)
- stedelijk netwerk
- dijkmoment
- jachthaven
- natuurontwikkeling
- watertaxi
- innovatief parkeren
- leisure & horeca
- versterken natuurwaarde
- beleefbare & toegankelijke waterlijn
- ruimtelijke koppeling Zwarte Water & Holtenbrc
- samenhang Zwarte Water dijk - Muziekwijk
- Prinses Margriethaven ligplaatsen binnenvaart
- toegankelijke oever
- brugwachtershuisje

3.3.1 De Klooienberg

Spelregels

- De Stadsoevers bieden ruimte voor initiatieven vanuit stad en wijk die de natuur- en gebruikswaarde van de oevers versterken. De Klooienberg is hierin het herkenbaar middelpunt.

- De Stadsoevers vormen een representatief beeld van Zwolle aan het Zwartewater. De verschillende functies zijn steeds onderdeel van- en oriënteren zich op het Zwartewater, de dijk en de oevers.

- De Stadsoevers zijn integraal onderdeel van de beleving van het Zwartewater. De groene oevers leiden naar de rivier, de kades en het Waterplein bij de binnenstad of het landschap buiten de randen van de stad.

- De kades en oevers, routes en plekken zijn vindbaar, openbaar toegankelijk, natuurvriendelijk, uitnodigend en in samenhang herkenbaar voor bewoners, gebruikers en passanten langs de Zwartewaterzone, vanuit de westelijke parkzone en de aanliggende buurten. De dijk is het groene balkon van Holtenbroek.

- Het ontwerp van de nieuwe waterkering versterken de beleving van het oevermilieu en de openbare ruimte.

- Waterberging en klimaatadaptatie zijn een zichtbaar en integraal onderdeel van de ontwikkeling.

- Er wordt een variantenstudie ontwikkeld voor een veilige en comfortabele fietsverbinding tussen Holtenbroek/ Stadshagen en de binnenstad. Onderzocht moet worden op welke wijze de Klooienberglaan, als onderdeel van de ontsluitingsstructuur van de wijk, meer comfort en veiligheid kan geven aan fietsers en wandelaars.

Denkrichting De Klooienberg

Legenda

Groen/ Natuur
- bomen divers
- wilgen
- fruitbomen
- nat grasland
- droog grasland
- kruidenrijkgras- en hooiland
- kruidenrijk grasland
- kievitsbloem hooiland
- gazon
- riet
- ruigte

Infrastructuur
- wegen auto's
- fietsstraat
- fietspaden
- voetpaden
- vlonders
- verbindingspad wijk en uiterwaard

Divers
- bebouwing
- beton
- water

Plankaart uit het Voorlopig Ontwerp Klooienberg, door Willemien de Wolde Landschapsontwerp (2016)

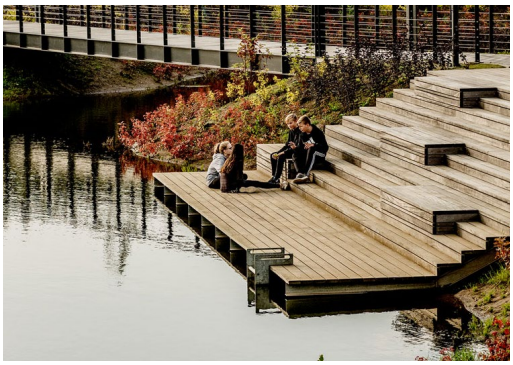

3.3.2 Jachthavens

Toekomstbeeld

De dijk is de dragende structuur die met een herkenbaar profiel de doorgaande verbinding vormt tussen de stad en het landschap. Hier vandaan is er zicht op het Zwartewater, de buitendijkse oevers en de binnendijkse plantsoenen van Holtenbroek. Het Zwartewater buigt even ten noorden van de Twistvlietbrug iets naar het oosten af en dat geeft de dijk aan zowel de west- als oostoever een lichte knik. Vanuit verschillende richtingen komen hierdoor routes, ruimtes en zichtlijnen samen bij de brug. In het buitendijks gebied, op de overgang van stad en landschap, wordt de samenkomst van zichtlijnen, ruimtes en routes herkenbaar gemaakt met bijzondere en opvallende bebouwing. Hier zijn verschillende denkrichtingen mogelijk die gebaseerd zijn op een driedeling: bij Dijkzicht bebouwing die de relatie legt met het Schippersinternaat en Frankhuis aan de overzijde van het Zwartewater, bij de Jachthavens van Hageman bebouwing die de relatie legt met de 4 appartementen van Stadshagen en de Palestrinalaanflats en daar tussenin een open ruimte met recreatieve functies en aanvullend grondgebonden woningen. De eventuele transformatie van het Schippersinternaat is een belangrijke stapsteen in het verbeteren van de route van Holtenbroek 2 naar het water. Er wordt een aanzienlijke kwaliteitsimpuls gegeven aan de openbare ruimte en plantsoenen van Holtenbroek en de stedelijke hoofdgroenstructuur door deze te verbinden met de buitendijkse oevers. Aan het Zwartewater ontstaat een uniek ‘groen/ blauw’ stedelijk woon- en recreatie milieu die Holtenbroek en de stad zichtbaar maakt aan het water. De nieuwe woonbuurt is een icoonproject op het gebied van klimaatadaptatie en waterrobuust inrichten en ontwerpen in Zwolle. In de woonbuurt is ruimte voor appartementen en grondgebonden woningen die bereikbaar zijn voor een brede doelgroep. De buurt krijgt een gevarieerd en recreatief karakter door de aansluiting op de bestaande jachthaven aan de noordzijde en nieuwe aanlegplaatsen bij de woonbuurt. De oevers van het Zwartewater worden openbaar toegankelijk met wandelroutes en plekken om te verblijven aan het water. De ecologische waarde krijgt een impuls door de stadsoevers langs de dijk op elkaar aan te sluiten en de buurt ‘natuurinclusief’ te bouwen en in te richten. Het buitendijkse gebied krijgt een waterrobuuste inrichting met verschillende overstromingszones die de waterbeleving en het waterbewustzijn van bewoners en bezoekers vergroten.

De auto is te gast in het gebied en voor het parkeren wordt een innovatief ontwerp ontwikkeld, bijvoorbeeld gecombineerd met de waterkering.

Legenda

50m 100m 200m

N

- dijk
- oever
- kade
- dijkroute (recreatief)
- stedelijk netwerk
- dijkmoment
- jachthaven
- natuurontwikkeling
- watertaxi
- innovatief parkeren
- leisure & horeca
- ruimtelijk accent koppeling Frankhuis
- ruimtelijk accent markeren stadsrand
- invloedsfeer Holtenbroek - Stadshagen
- slimme dijk
- ontwikkelveld woningbouw alzijdig, water gerelateerd en iconisch
- klimaatbestendig & waterrobuust
- natuurlijke oever
- toegankelijke oever
- Holtenbroek aan het Zwarte Water

3.3.2 Jachthavens

Spelregels

- Het beeld en programma van de ontwikkeling presenteert ‘Zwolle aan het Zwartewater’ als klimaatbestendige en waterrobuuste stad.

- Het programma is gericht op wonen en recreëren aan het Zwartewater en draagt bij aan de identiteit van de wijk Holtenbroek als gevarieerde, dynamische en aantrekkelijke stadswijk. Het woningbouwprogramma is divers en bereikt een brede doelgroep in prijs en categorie.

- De jachthavens (noordelijk deel) blijven behouden en dragen bij aan de levendigheid en het recreatief maritieme karakter van de Stadsoevers. Het gebied is zo veel mogelijk gemengd, passend bij een actief beeld en gebruik gekoppeld aan recreatieve routes over de dijk en van- en naar Holtenbroek.

- Een ruimtelijke en programmatische transformatie van het Schippersinternaat en de buitenruimte draagt bij aan de verbinding tussen Holtenbroek en het Zwartewater.

- De Stadsoevers zijn representatief voor Zwolle aan het Zwartewater. Gebouwen en functies zijn architectonisch hoogwaardig vormgegeven (iconen aan het water), versterken het landschappelijk beeld en oriënteren zich naar het Zwartewater, Holtenbroek, Stadshagen en de openbare ruimte rondom.

- De Stadsoevers zijn integraal onderdeel van de beleving van het Zwartewater. De groene oevers leiden naar de rivier, de kades en het Waterplein bij de binnenstad of het landschap buiten de randen van de stad.

- De kades en oevers, routes en plekken zijn vindbaar, openbaar toegankelijk, natuurvriendelijk, uitnodigend en in samenhang herkenbaar voor bewoners, gebruikers en passanten langs de Zwartewaterzone en de aanliggende buurt. De dijk is het beeldbepalende element en de routes haaks op- en langs de dijk versterken dit beeld.

- Waterberging en klimaatadaptatie zijn een zichtbaar en integraal onderdeel van de ontwikkeling.

- De ontsluitingsstructuur wordt afgestemd op de stedelijke ontsluitingsstructuur. Onderzocht moet worden hoe een veilige en toegankelijke verkeersontsluiting tussen de Palestrinalaan en de Jachthavens kan worden gemaakt. De kruising met het recreatief verkeer over de dijk is zorgvuldig vormgegeven en afgestemd.

- Er wordt een variantenstudie ontwikkeld voor een veilige en comfortabele fietsverbinding tussen de stadsranden en de binnenstad.

- Het parkeren is bij gestapelde woningbouw altijd gebouwd opgelost en bij grondgebonden woningen op eigen terrein. Onderzocht moet worden of het parkeren geïntegreerd kan worden met de waterkering (bijvoorbeeld met een slimme dijk).

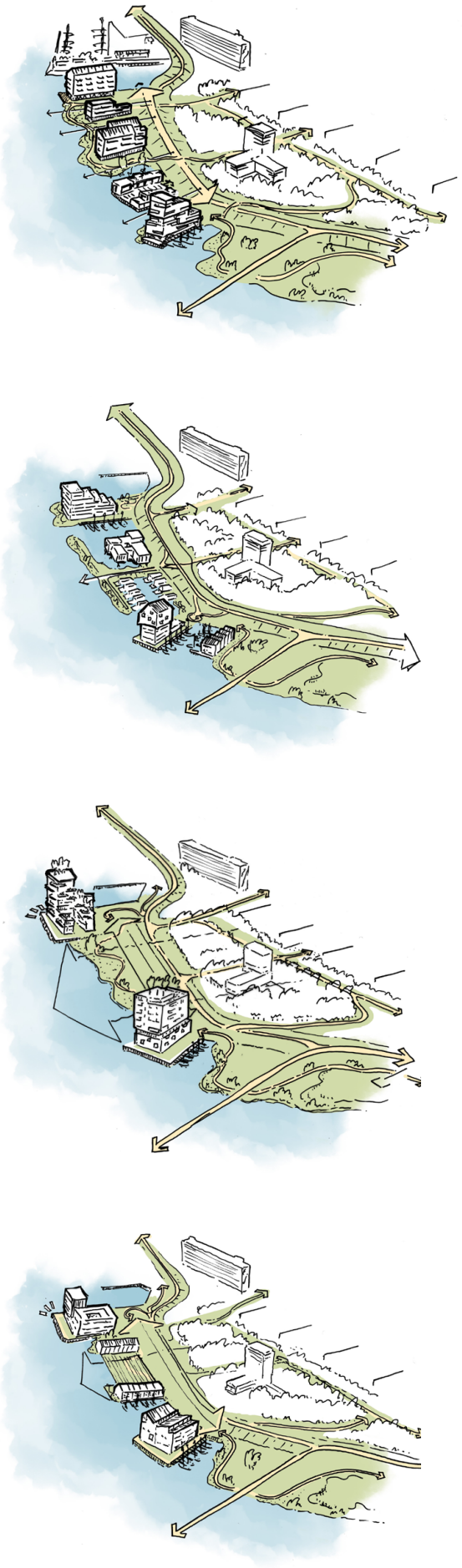

denkrichtingen voor de Jachthavens

Denkrichting ‘Woonpieren aan het water’

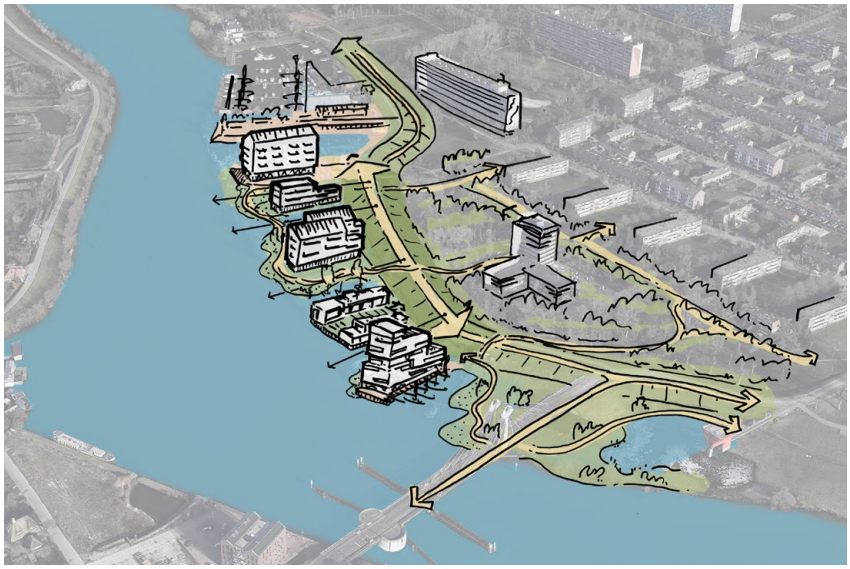

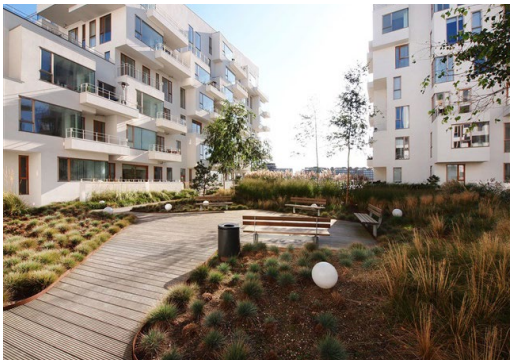

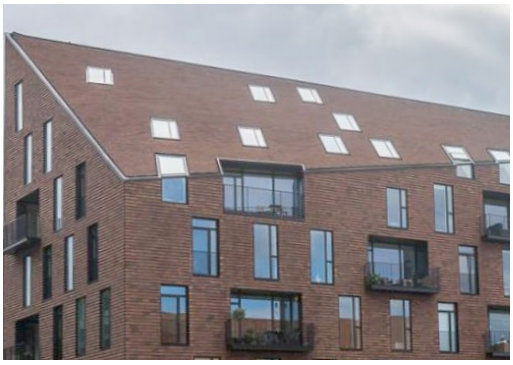

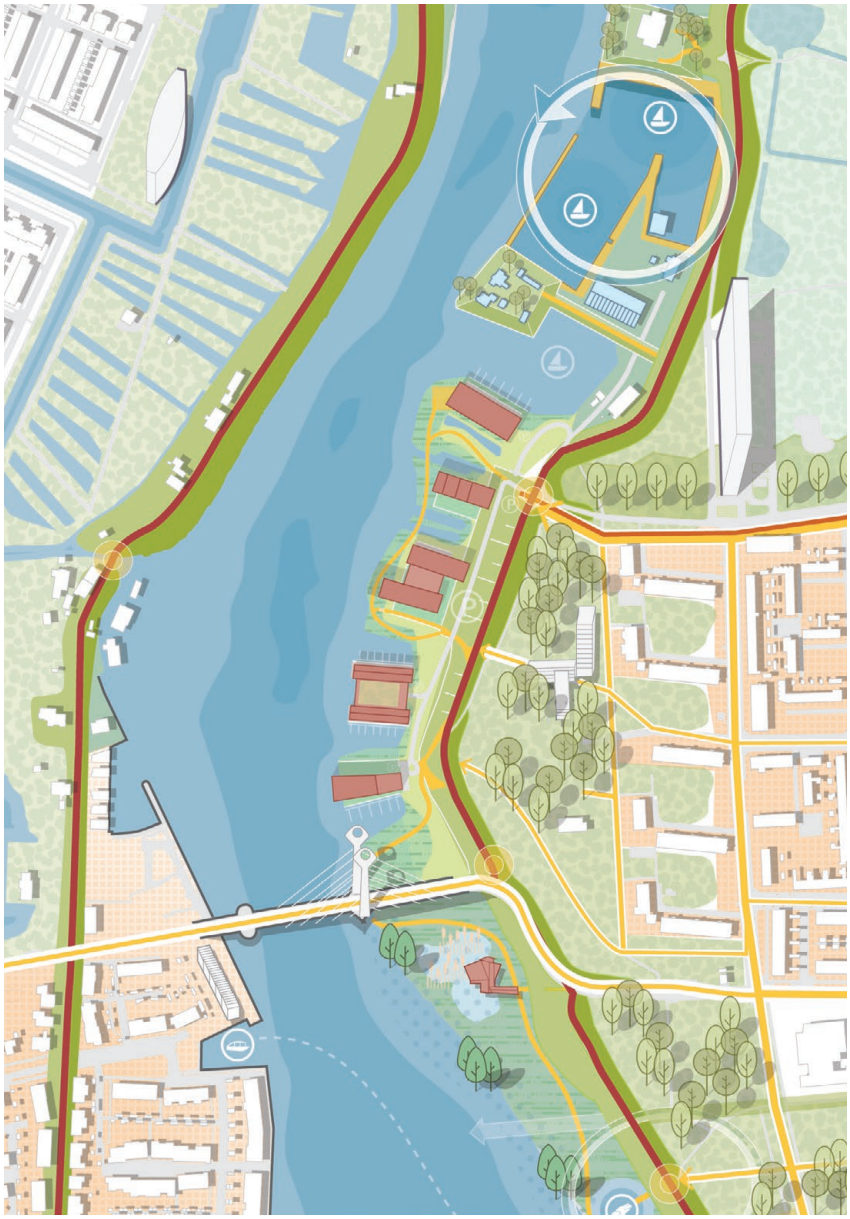

Denkrichting ‘Wonen in de haven”

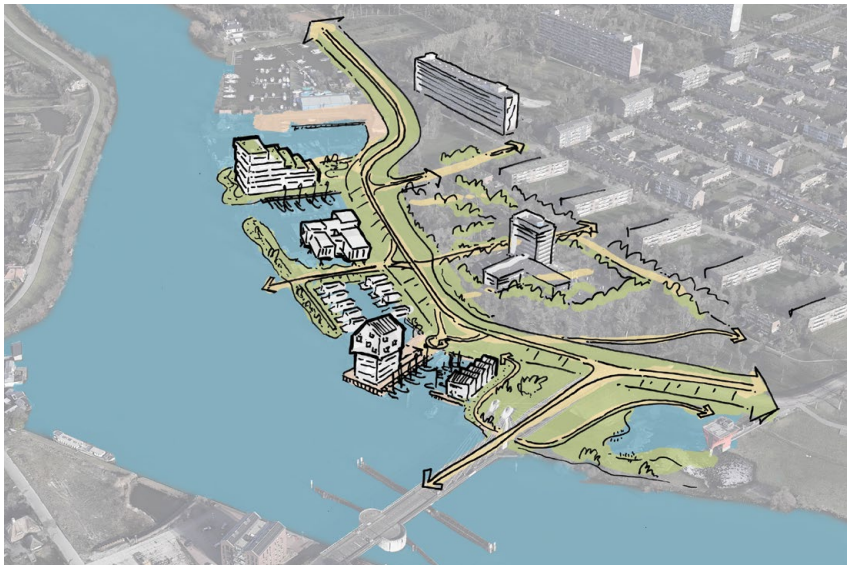

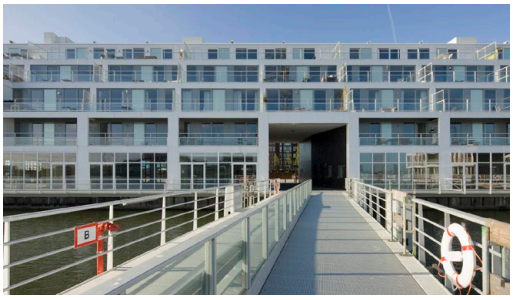

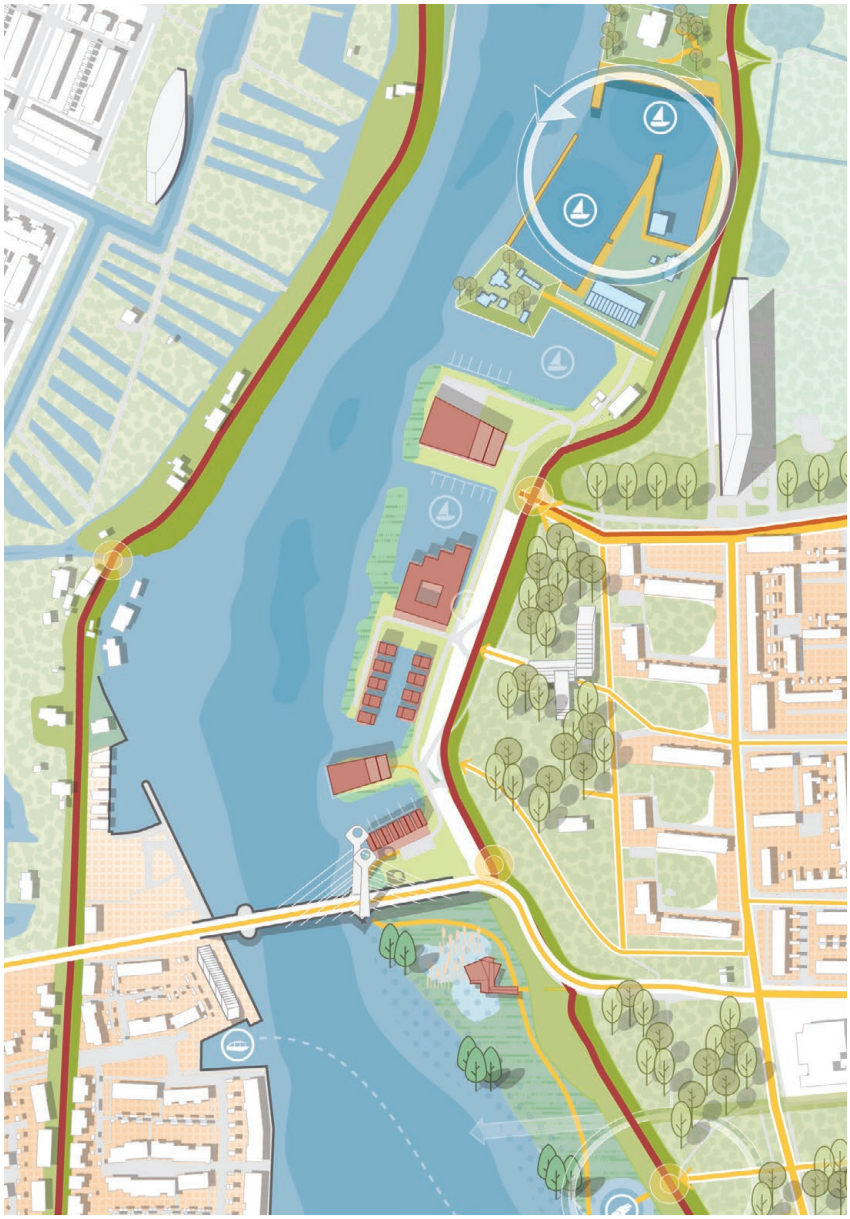

Denkrichting ‘Oeverpark met twee hoogteaccenten’

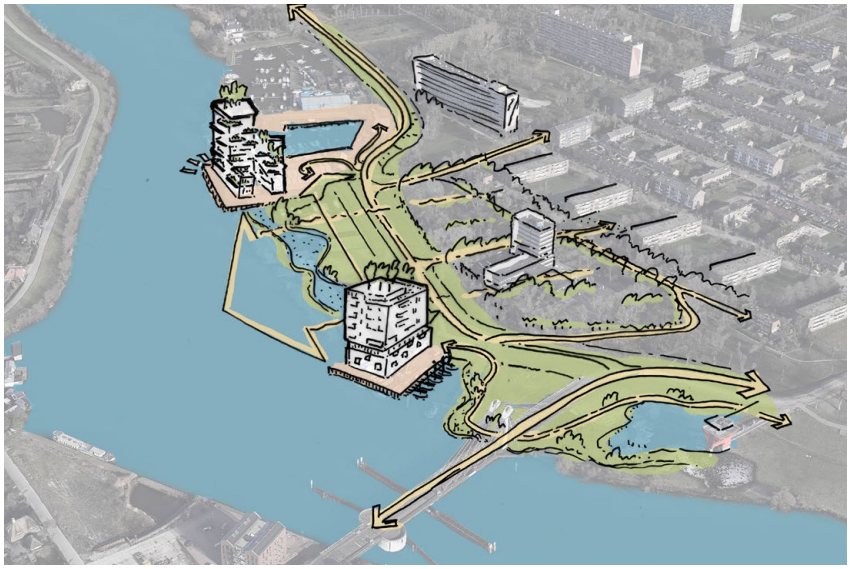

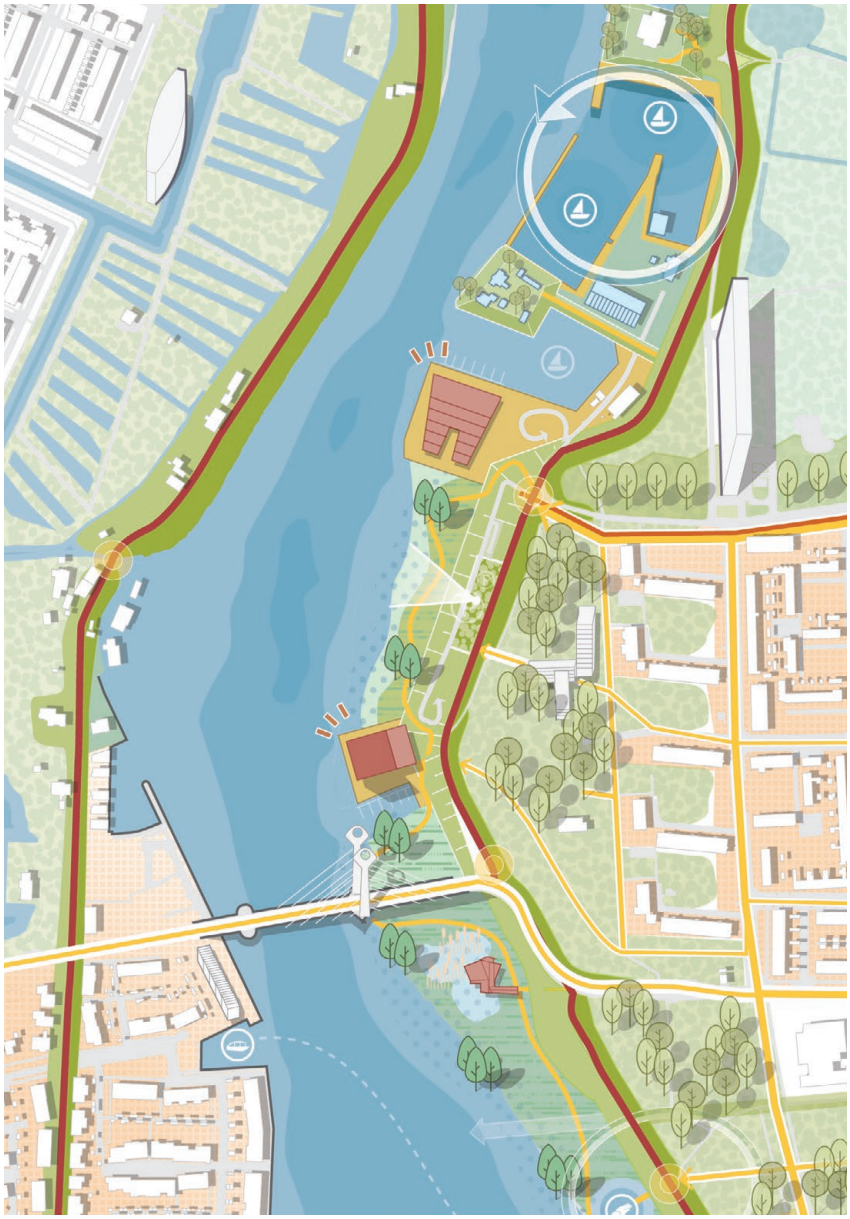

Denkrichting ‘Woonblokken aan een slimme dijk’

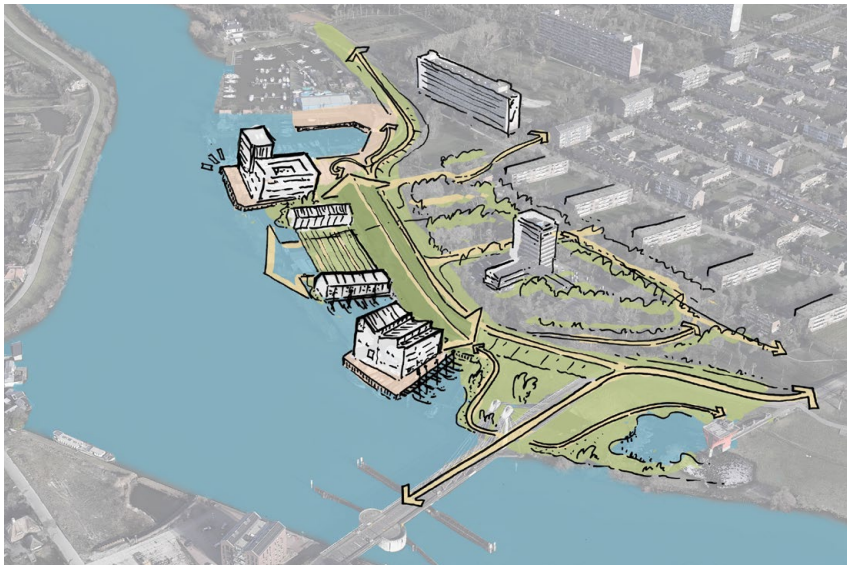

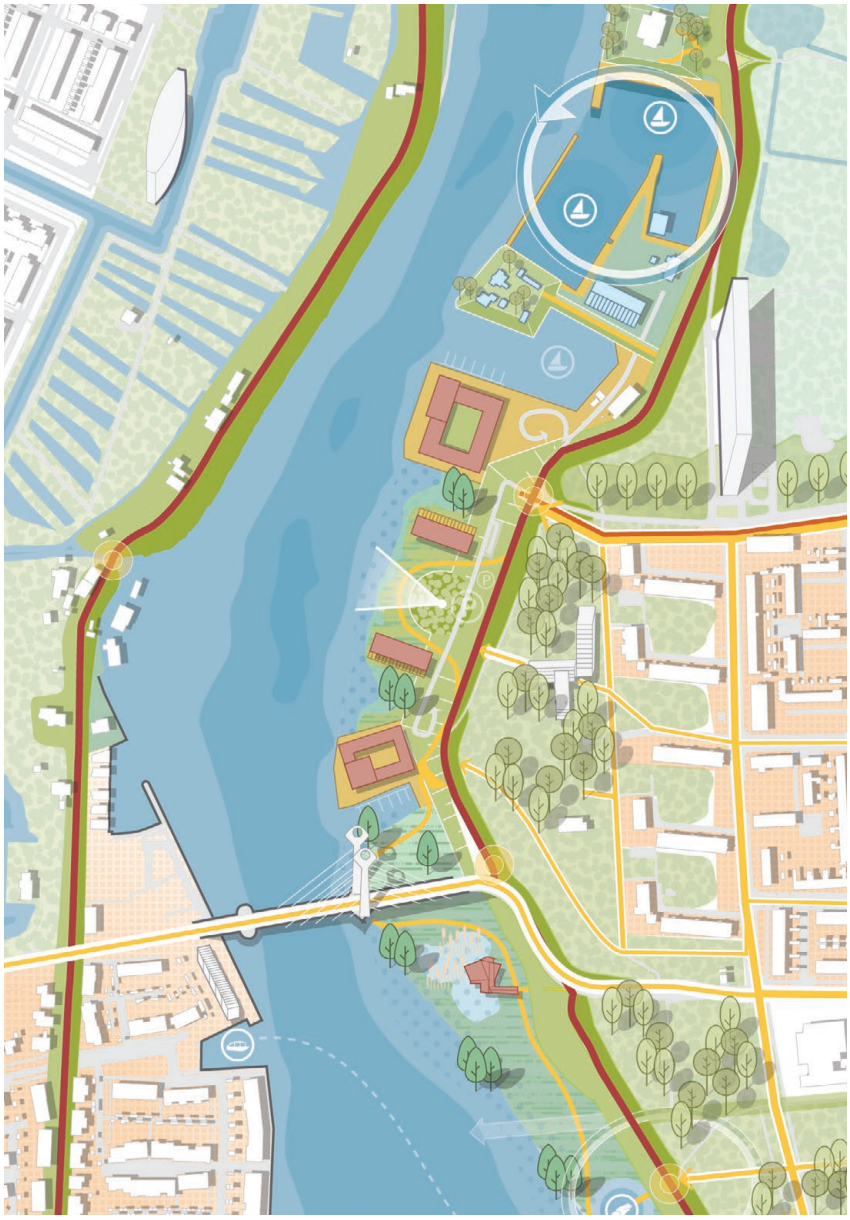

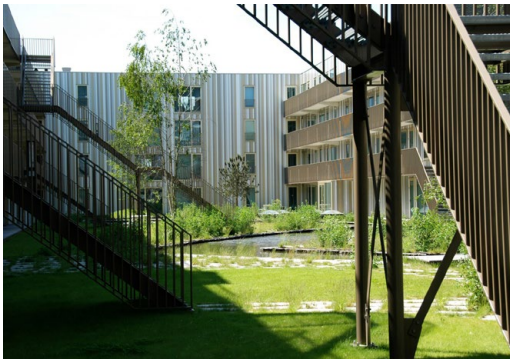

Bijlagen

A. Concept Watervisie Zwarte Waterzone - Dijk53-

De Watervisie schetst de hoofdlijnen en principes voor de Zwartewaterzone. De visie gaat in op waterveiligheid, klimaatbestendigheid en waterrobuust bouwen.

Zwartewaterzone: bouwen 'in' het Zwartewater.

De Zwartewaterzone ligt op een bijzondere plek in de IJssel-Vechtdelta. Het ligt buitendijks, tussen het water en de dijk. Het is een natuurlijk verschijnsel dat buitendijkse gebieden onder water lopen. Het gebied werkt als een buffer bij hoogwater en zorgt voor voldoende doorstroming. Hierdoor is het gebied extra gevoelig voor klimaatverandering. B uitendijkse gebieden worden niet beschermd tegen hoogwater, er gelden geen wettelijke normen voor de bescherming tegen water. Bij buitendijkse functies is er daarom voor de gebruiker een eigen verantwoordelijkheid voor gevolgbeperkende maatregelen en een eigen risico voor schade door water. Het mag duidelijk zijn dat buitendijkse ontwikkelingen niet vanzelfsprekend zijn en dat een veilig en duurzame inrichting een bijzondere aanpak vraagt. Tegelijkertijd zijn er kansen voor het creëren van een onderscheidend, innovatief en aantrekkelijke woon- en leefklimaat!

Streefbeeld

De Zwartewaterzone is een duurzaam, onderscheidend en aantrekkelijk buitendijks woon- en leefgebied. Leven met water en overstromingsrisico's staat centraal en het gebied is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht. Overstromingen, versnelde klimaatverandering en toekomstige veranderingen in het watersysteem leiden nu en in de toekomst niet tot overlast of knelpunten.

Ontwerpprincipes

Omdat de planontwikkeling plaatsvindt voor een periode van minstens 50 jaar, is het van belang om in het ontwerp rekening te houden met klimaatadaptatie en de veranderingen en de onzekerheden rond versnelde klimaatverandering. Binnen de planperiode zullen de gevolgen van (versnelde) klimaatverandering zeker merkbaar zijn. Dit vraagt een toekomstgerichte en flexibele aanpak.

In het ontwerpproces gaat het om een nauwe interactie met hoogwater- en klimaatscenario's. Om hier richting aan te geven, zijn 5 leidende principes geformuleerd.

- Overstromingsrisico beperken met functiegericht ontwerpen. Kwetsbare en vitale functies krijgen extra bescherming, overige functies mogen incidenteel en ondiep onderlopen.
- Ruimte voor water. Water krijgt maximaal de ruimte.
- Flexibel en klimaatadaptief ontwerpen. Het gebied kan meegroeien met versnelde klimaatverandering.
- Waterbeleving als toegevoegde waarde. Aangepast bouwen met water als sensatie en drijver voor een aantrekkelijk woonklimaat.
- Bewustwording. Creëren blijvend bewustzijn over eigen verantwoordelijkheid en eigen risico voor overstromingsschade in buitendijks gebied.

B. Toekomstverwachting watersport in Zwolle - Waterrecreatie Advies-

Voor de visie op de Zwartewaterzone heeft Waterrecreatie Advies onderzoek gedaan naar de huidige vraag naar ligplaatsen in Zwolle en een verwachting voor de toekomst. Ten behoeve van dit onderzoek zijn o.a. gesprekken gevoerd met alle havens en met diverse ligplaatshouders en bewoners. Ook is deelgenomen aan een Oeveratelier met buurtbewoners op 1 oktober. Ten behoeve van de visie is een korte samenvatting opgenomen uit het onderzoeksrapport.

Voor de visie zijn drie vragen gesteld:

1. Wat is de huidige vraag naar ligplaatsen in Zwolle
2. Wat is de toekomstverwachting wat betreft het aantal ligplaatsen
3. Wat is de verwachting van de afmetingen van nieuw te realiseren ligplaatsen.

1. Huidige vraag naar ligplaatsen;

De totale bezettingsgraad van de ruim 500 ligplaatsen in Zwolle bedraagt 90%. Van de boten zijn 5% zeilboten. De gemiddelde lengte van alle boten is 8,5 meter. Er zijn geen of nagenoeg geen wachtlijsten. De wachtlijst die er is geldt met name voor de schiphuizen van Stichting het Zwolse Watersportcentrum. De huidige vraag naar ligplaatsen in de havens in de Zwartewaterzone en in heel Zwolle is of lijkt stabiel.

2. Toekomstige vraag naar ligplaatsen;

Door de vergrijzing, verandering van het vaargedrag en o.a. jongeren die niet of minder snel een boot kopen zal het aantal boten naar verwachting in de komende 30 jaar met ca. 25% afnemen. Ook verandering van de bevolkingssamenstelling heeft hiermee te maken. In nieuwe jachthavens voor zover die worden aangelegd richt men zich op sloepen en op het wegnemen van “gedoe” voor de eigenaar. Het bieden van service is belangrijk omdat de eigenaren van boten ouder worden (babyboomgeneratie) en geen zin meer hebben aan het plegen van onderhoud of het niet meer kunnen. Jongeren anderzijds hebben geen tijd om veel te varen. Zij huren of lenen liever een boot (incl. gedeeld eigenaarschap). In de komende 20 tot 30 jaar zal de vraag naar ligplaatsen in Zwolle met ca. 25% afnemen als de vaarmogelijkheden in en rond Zwolle niet worden verbeterd.

3. Afmetingen toekomstige ligplaatsen

Met wat afwijkingen voor grotere boten die in de zomer lange tochten maken, zijn de boten die Zwolle en omgeving als thuiswater hebben niet veel langer dan 9 meter. Dit komt overeen met de huidige veelal stalen motorkruisers die in de havens in Zwolle liggen. Als er kopers voor zijn, worden deze in de komende decennia verkocht of gesloopt en deels vervangen door kleinere polyester motorboten en sloepen. De vraag naar vaste ligplaatsen zal in eerste instantie afnemen, de vraag naar overdekte ligplaatsen neemt naar verwachting toe.

C. Ontwerpen aan de gezonde stad

Uit 'De stad als gezonde habitat',
Raad van de Leefomgeving en infrastructuur

Buro MA.AN (2017) heeft voor Zwolle samen met gemeente, GGD en een kennisinstelling verkend hoe de leefomgeving kan bijdragen aan de gezondheid van de inwoners. Uit die verkenning komt naar voren dat Zwolle in veel opzichten al een gezonde stad is. Wel ligt tot nu toe de nadruk op beschermen tegen water en verkeer. Daardoor is de stad uitgegroeid tot een stad van fragmenten. Om de omslag te maken van beschermen naar bevorderen moet het systeem van de stad veranderen: barrières tussen gesloten stadsfragmenten opheffen, gescheiden wijken verbinden, ontmoeting faciliteren. Zo opent de stad zich.

Het ontwerpen vanuit de wijkgedachte heeft geleid tot onderling van elkaar gescheiden wijken. Voor de toekomst is het belangrijk het wijkdenken los te laten en in te zetten op aantrekkelijke stadsdelen. Die stadsdelen moeten goed met elkaar verbonden zijn door sterke routes (voor langzaam verkeer), die niet alleen de verplaatsing mogelijk maken (het 'gaan'), maar ook een prettig verblijf (het er tussentijds 'zijn'). Zet in op de compacte stad, met een fijnmazig netwerk dat uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en ontdekken. Het landschap in en om de stad vormt hiervoor het fundament.

Vogelvluchtimpressie 'Gezond Zwolle-Noord'

'Zwolle weet van geen wijken'
De barrières opheffen tussen de gesloten stadsfragmenten

Beleving en ontmoetingsplekken als onderdeel van het netwerk

Opgaven komen bij elkaar in de randen en tussen de wijken

Benut meekoppelkansen die er zijn met woningbouwopgaven, met dijk- versterking en klimaatadaptatie. In de strategie ‘Shared city Zwolle’ worden bovendien de ruimtes in de randen van en tussen de wijken gebruikt om opgaven met elkaar te verbinden. Bijvoorbeeld door in de randen te programmeren op ‘ontmoeting’.

Tijdens de creatieve sessies heeft de Rli aandacht gevraagd voor gezondheidsverschillen. Al is het lastig deze verschillen te verkleinen, een gemeente kan wel keuzes maken en met voorrang aan de slag gaan in delen van de stad met een gezondheidsachterstand.
MA.AN heeft een uitwerking gemaakt van Zwolle-Noord. Om de achterstand daar in te lopen is het belangrijk in gesprek te gaan met onder meer bewoners, bedrijven en ontwikkelaars, om te komen tot concrete plannen die bijdragen aan de gezondheid van de bewoners in de stad. De initiatieven die de gezondheid beschermen en bevorderen, kunnen verbeeld worden in een kaart met een gezondheidslegenda.

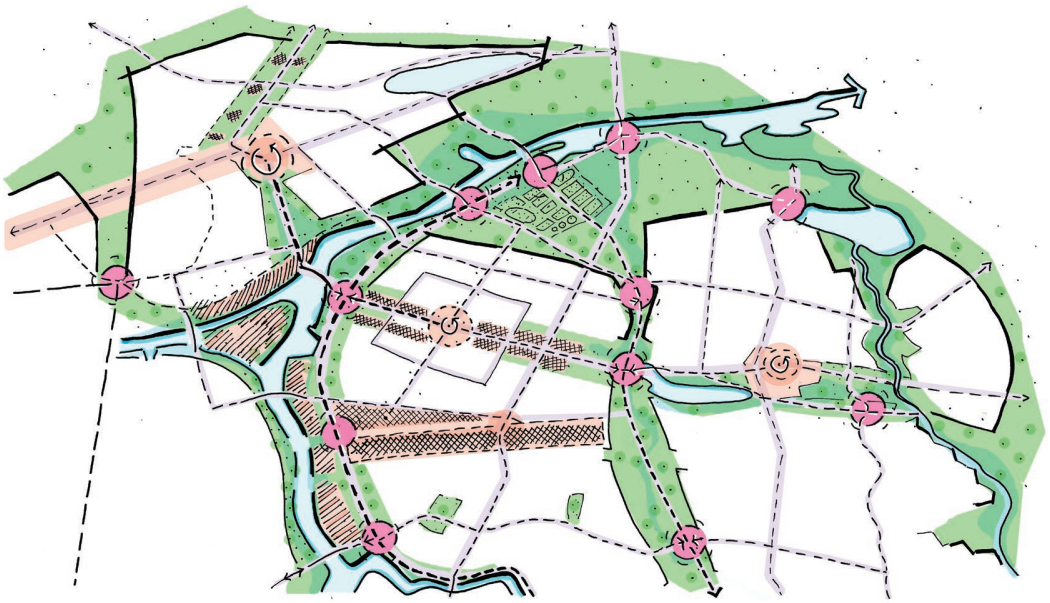

Aanbrengen van verkoelende elementen (water, groen, schaduw)

Verhogen van waterbergend vermogen (wadi’s, waterpleinen)

Ruimtelijke inrichting voor beweging, zorg, ontspanning, ontmoeting (parken, pleinen)

Aantrekkelijke en geschikte fysieke infrastructuur voor beweging

Gebouwen voor gezonde voorzieningen (zorg, ontmoeting, scholing)

Kaart met de ‘gezondsheidslegenda’

Zwolle

VAN
STEDENBOUW BEELDENDE KUNST LANDSCHAP ARCHITECTUUR

BEMOG

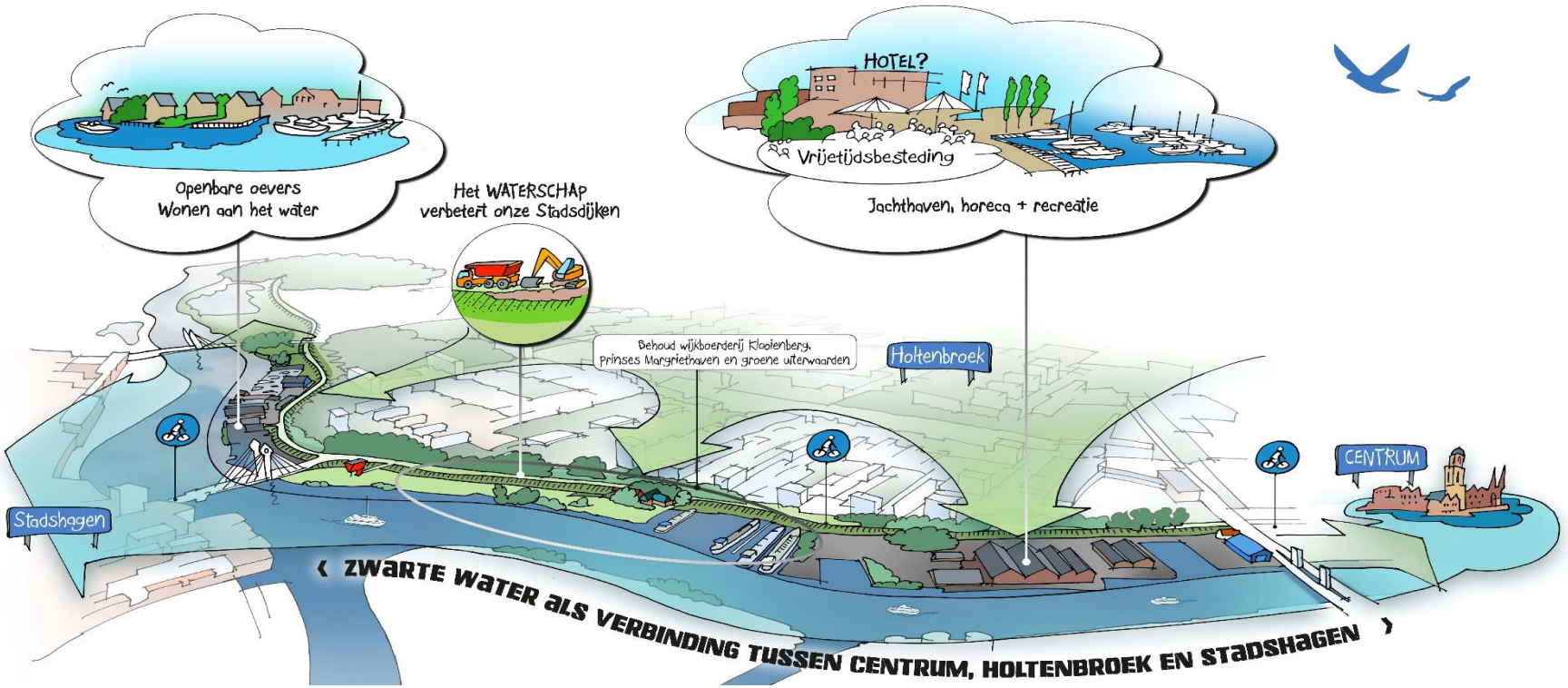

Uitkomsten Oeverateliers

BEMOG Projekt Ontwikkeling

Zwolle

Industriegebied

1	(25)	**Horeca + terras + aanlegplaatsen**	Hotel + Foodhal + NDSM
	*(8)	**Combinatie met Deltion**	
2	(15)	**In stand houden industrieel erfgoed & industriële look**	Kraan Leenman + haven + kapvormen
3	(14)	**Ontsluiting gebied**	Verwijderen industrie > geen vrachtverkeer
4	(10)	**Broedplek**	Cultuur + Start-Up + ZZP + Leisure
5	(8)	**Parkeerdruk & -behoefte in de wijk oplossen**	Piek Deltion + toekomstig gebruik
6	(7)	**Maak het openbaar**	Het water toegankelijk voor iedereen
7	(7)	**Boulevard + fietsroute binnenstad**	Verlicht > Sociale veiligheid + Dijkterras
8	(5)	**Haal die hallen weg**	Asbest + rommel
9	(4)	**Entree van de stad vanaf het water**	Nu pas bij Hofvliet
10	(3)	**Watertaxi's**	Van nieuwe hot-spot naar stad

Multi-
Culti-
Culinair

Industriegebied

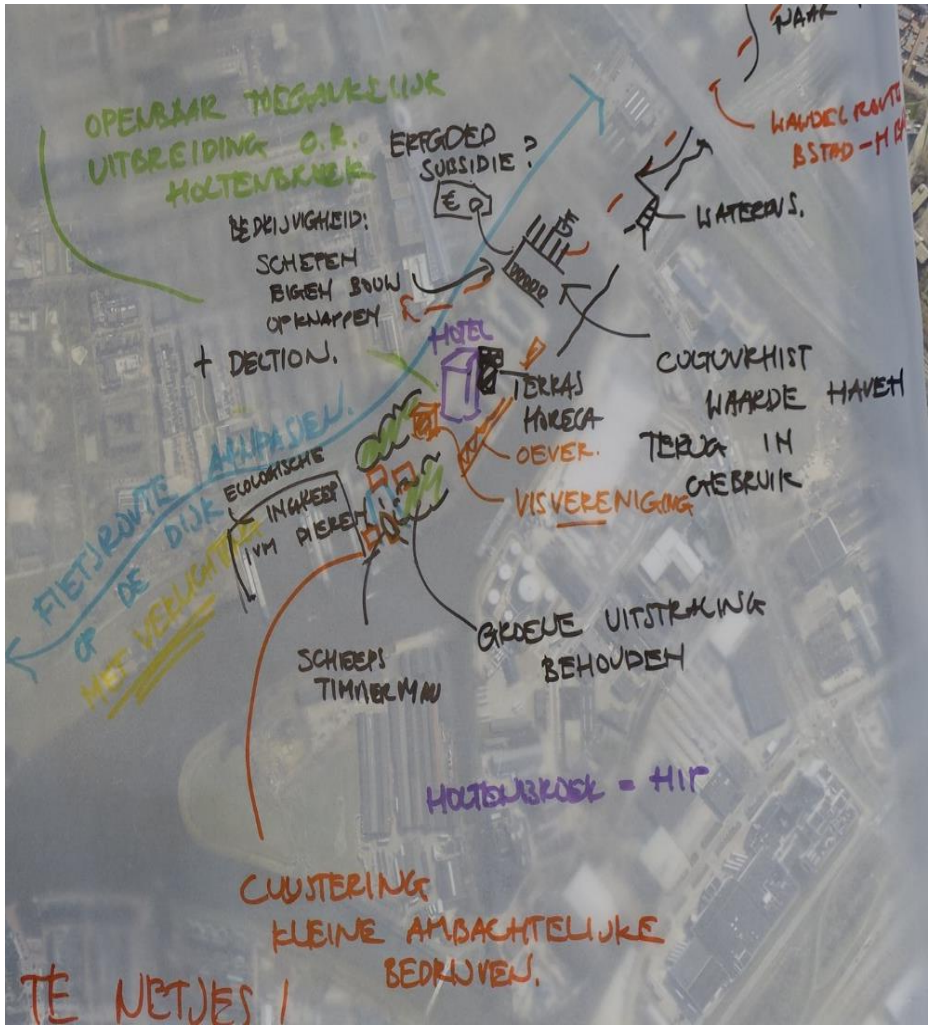

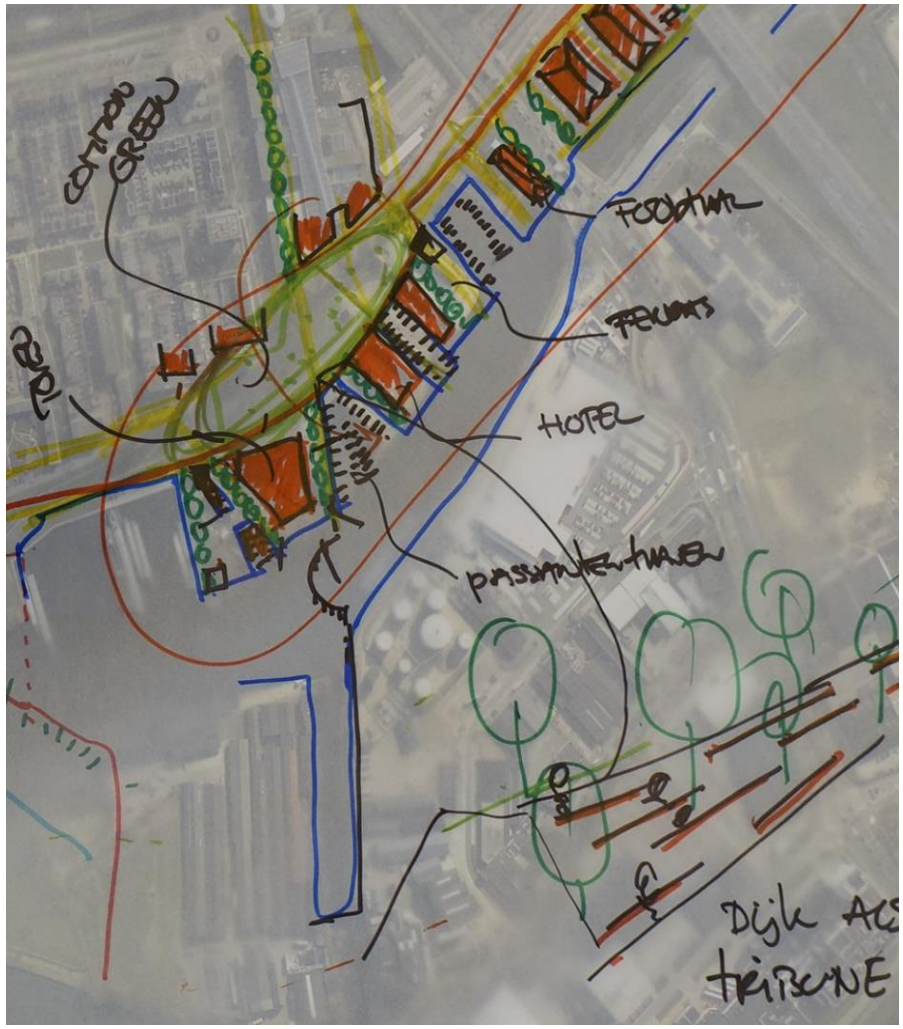

Industriegebied

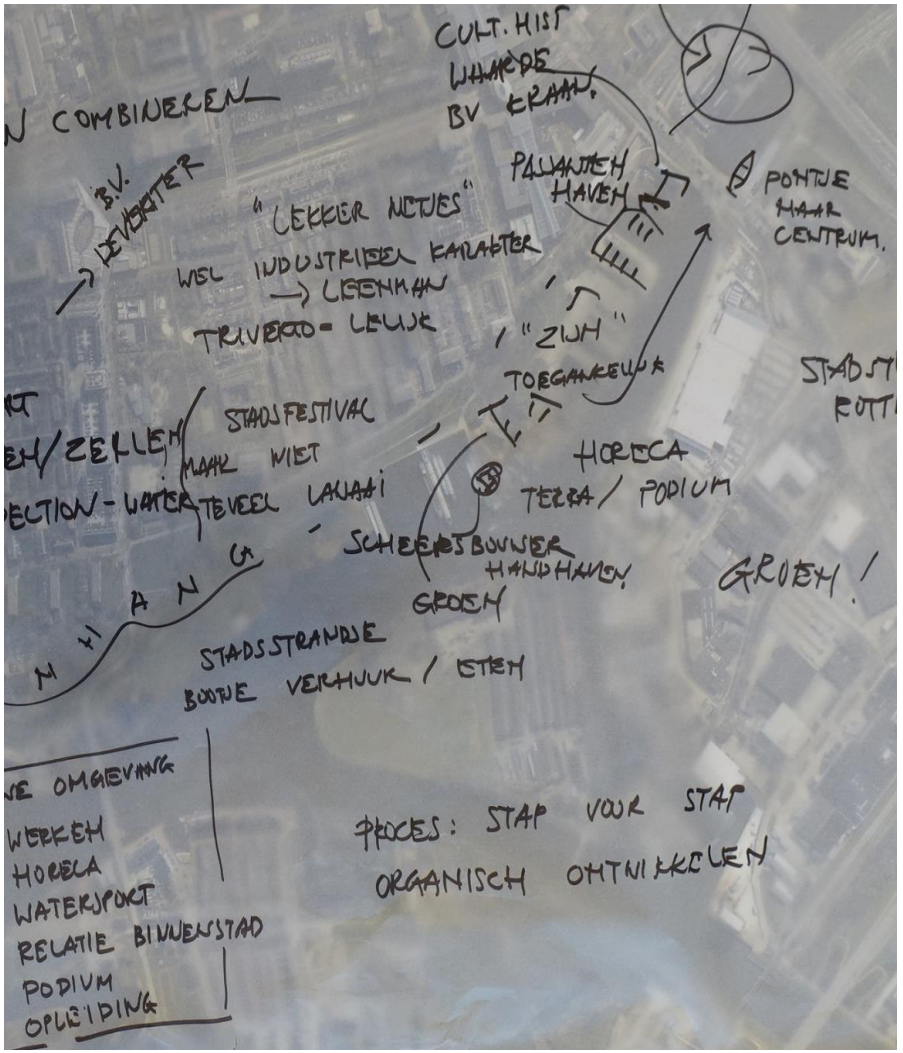

Industriegebied

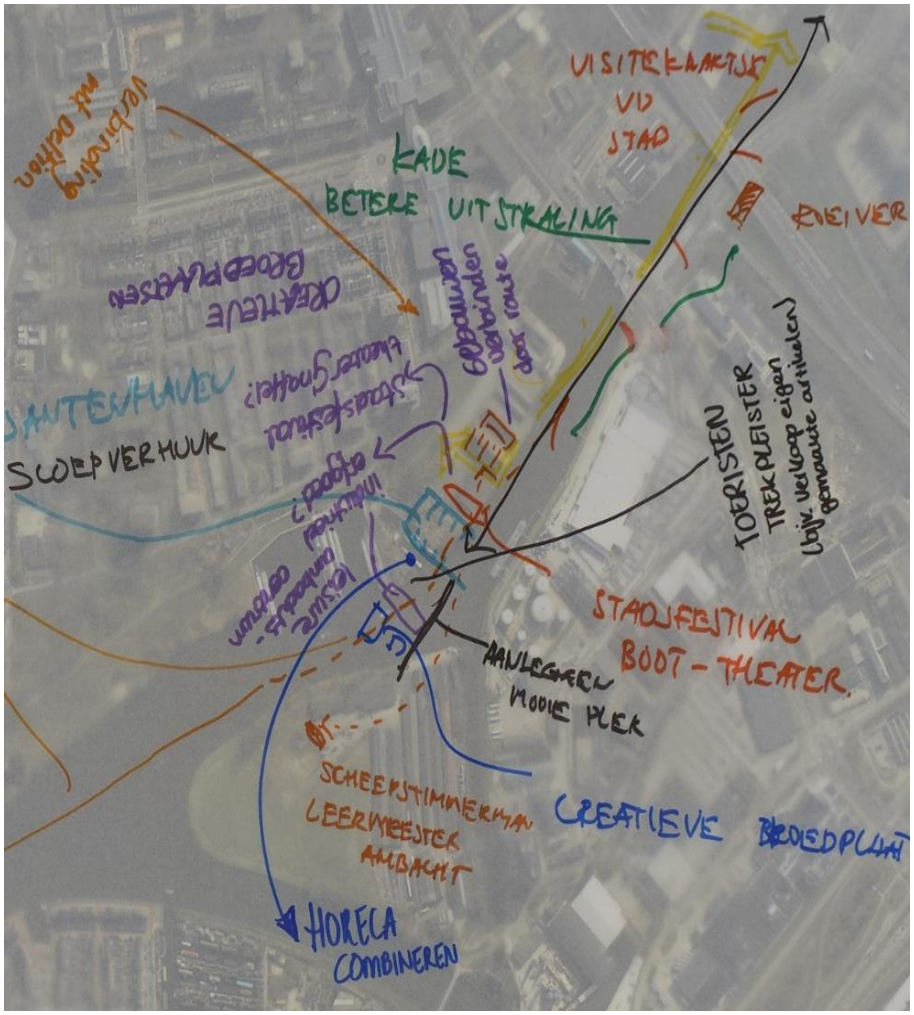

Industriegebied

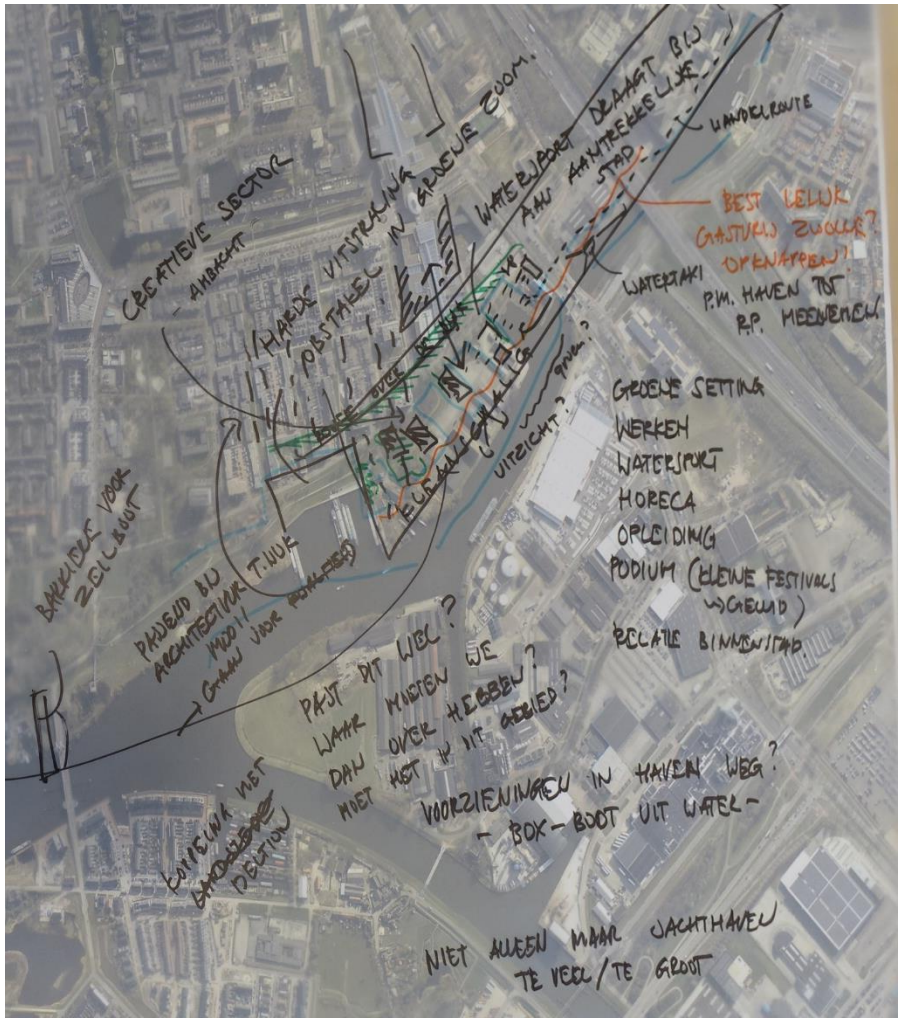

Industriegebied

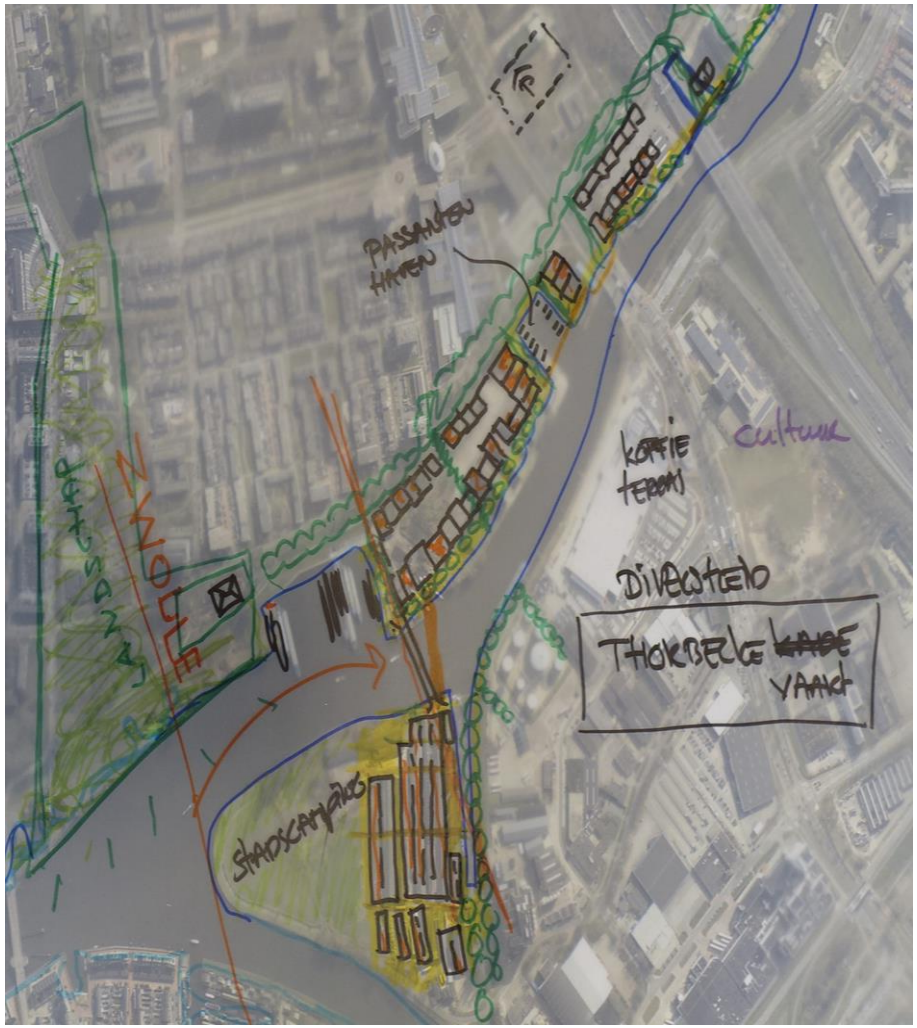

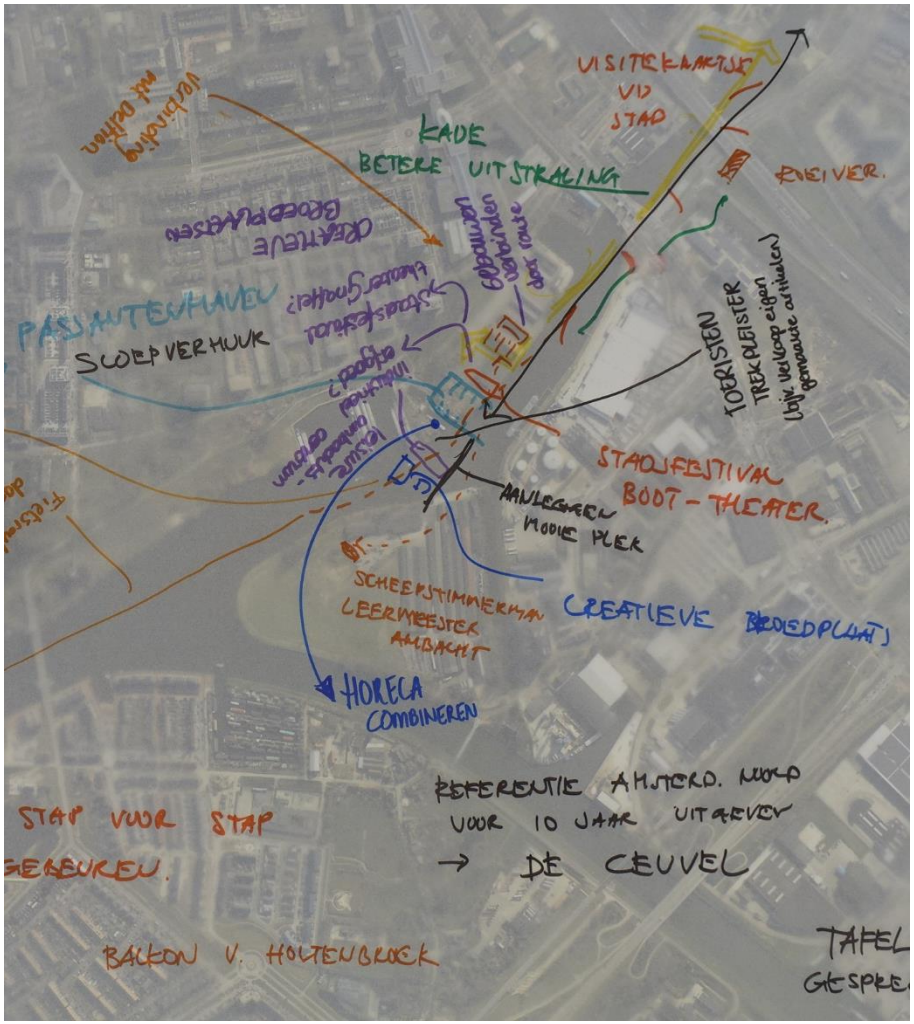

Groengebied

1	(12)	**Fiets- & wandelroute**	Spreiden > te hoge intensiteit
2	(11)	**Strandje uitbreiden door naar binnen te halen**	Verkeerde plek, nodigt niet uit
3	(8)	**Bestaande natuurwaarden in stand houden**	Groen + landschap
4	(7)	**Toegankelijker maken**	Spannend houden gebied
5	(6)	**Struinpad langs het water**	Met rustplekken (bankjes, uitkijkplek)
6	(3)	**Hek + opstapje**	Dieren niet onderdoor, mens wel over
6	(3)	**Verkeer, maak ergens een knip**	Te veel auto’s over Klooienberglaan
6	(3)	**Voedselbos**	Eetbaar groen planten
6	(3)	**Verlichting op de dijk**	Te donker, gevaarlijk
6	(3)	**Visplekken**	Langs de waterkant

Beleefbaar GROEN

Groengebied

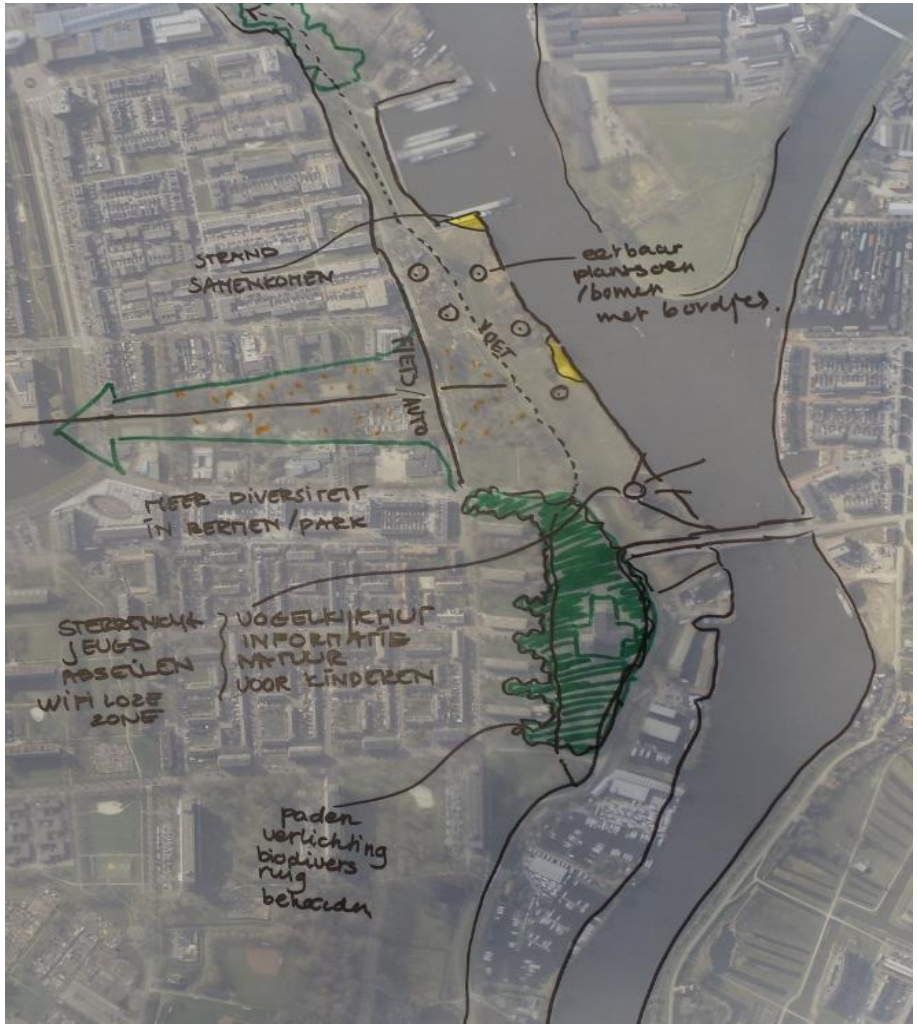

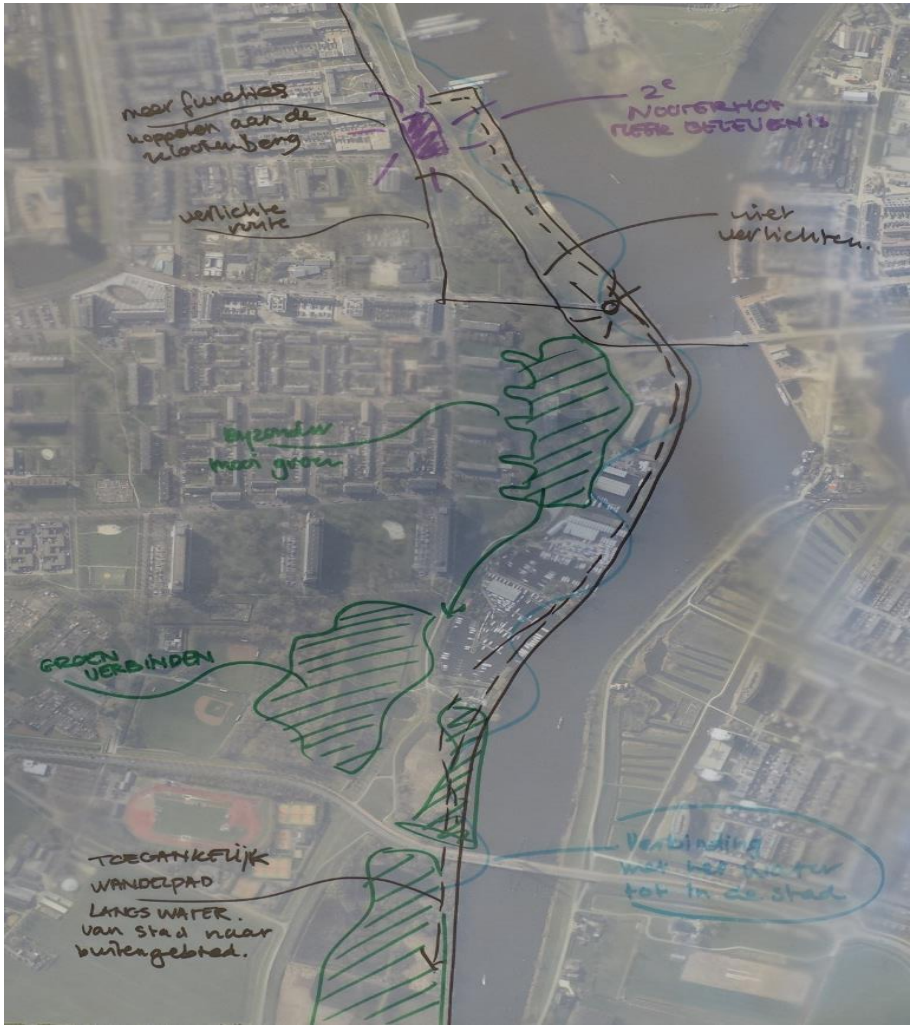

Groengebied

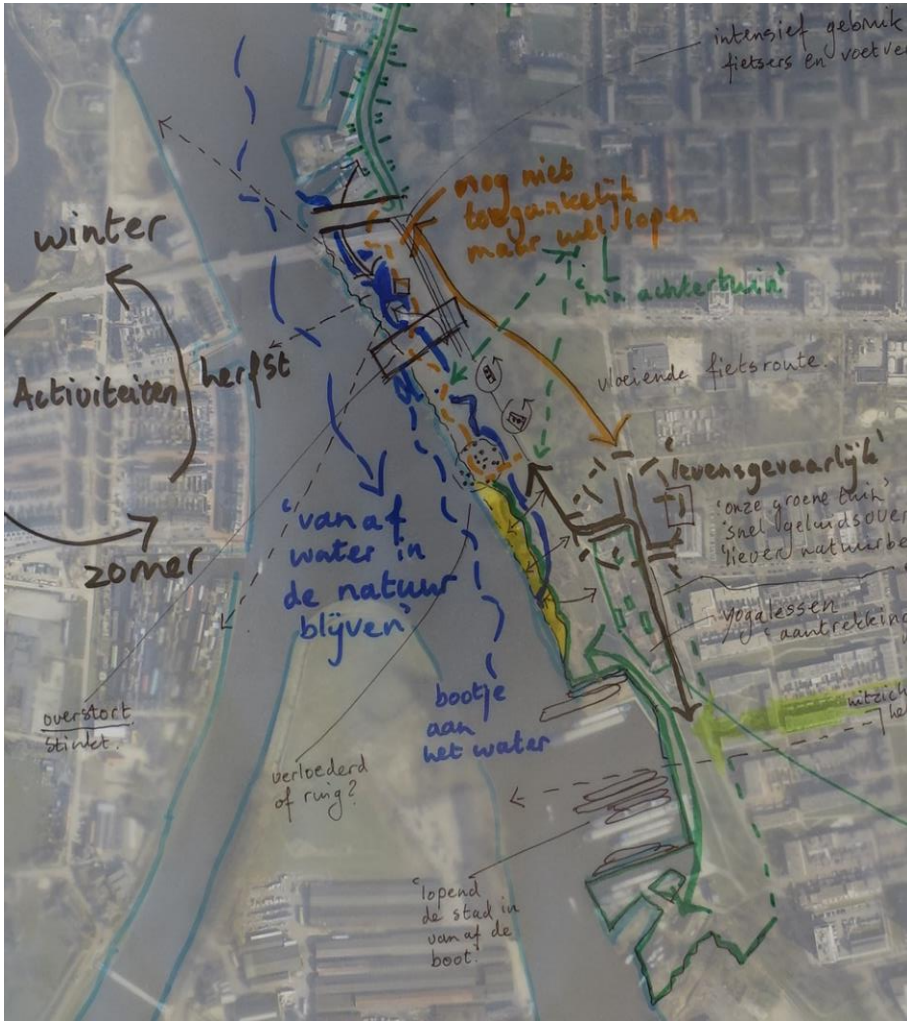

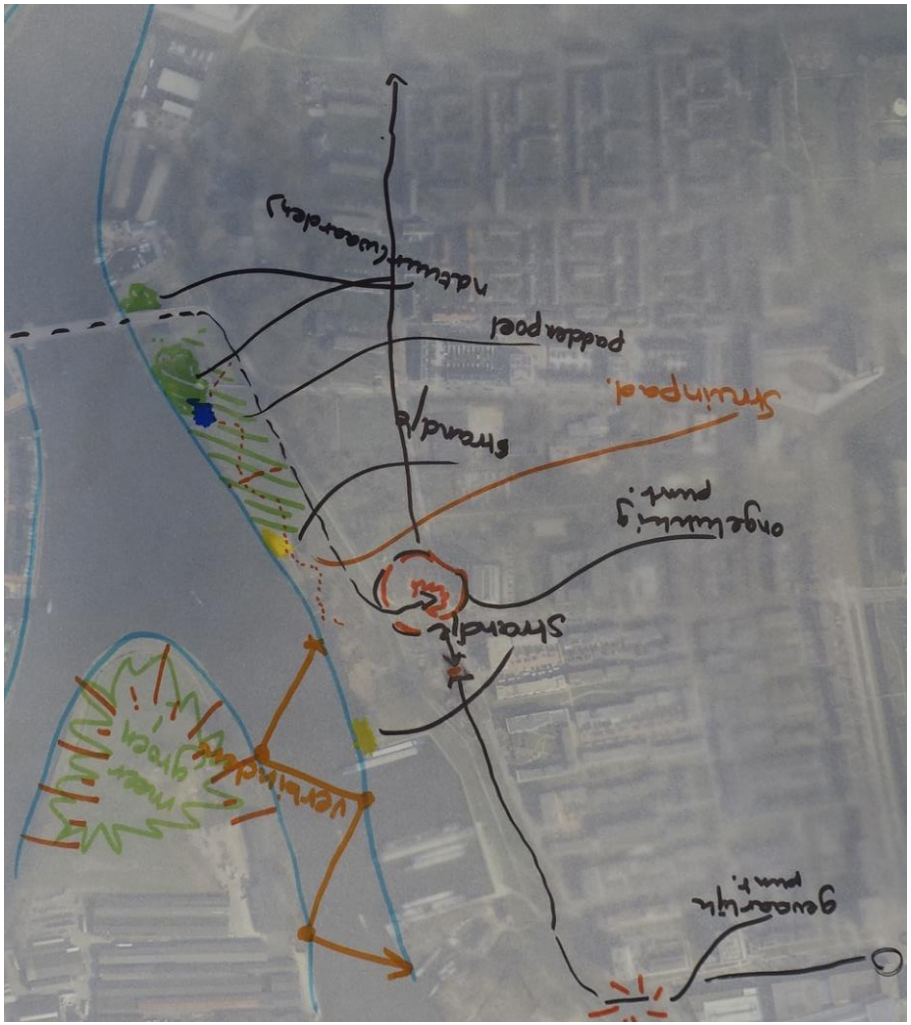

Groengebied

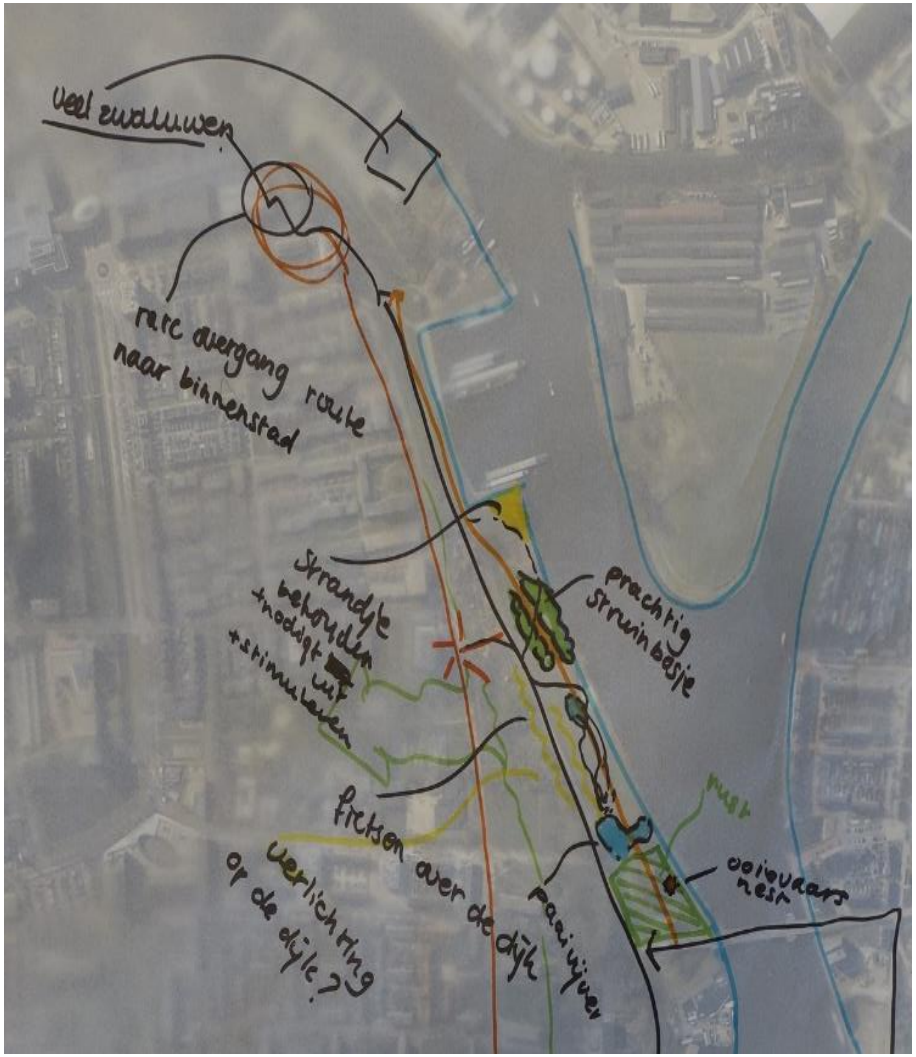

Groengebied

Jachthavengebied

1	(25)	**Maak het openbaar en gemixt**	Doorzichten wijk + Differentiatie prijsklassen
2	(13)	**Verkeer & ontsluiting**	Deelauto's + knip het verkeer in de wijk op
2	(13)	**Geen kademilieu**	Zachte overgang. Geen Frankhuis
3	(12)	**Doortrekken en betrekken Holtenbroek**	Transformatie is gewenst
4	(10)	**Hoogbouw als dat leidt tot meer groen**	Creëert meer openbare oever
5	(8)	**Dijkroute behouden + doortrekken**	Bij Twistvlietbrug langs het water
6	(7)	**Behoud ligplaatsen**	Jachthaven de Hanze enige particuliere haven
7	(7)	**Uitzicht verbeteren / versterken**	Water/oever nauwelijks zichtbaar vanaf dijk
8	(5)	**Geen hoogbouw**	Maximaal 3 á 4 lagen
9	(4)	**Betrekken internaat + gebied rondom**	Trek de wijk door
10	(3)	**Geen woningbouw**	Groene oevers doortrekken

Zorgen over watersportverenigingen, uitgaanspubliek en vervuiling

Ruim tachtig bezoekers bogen zich gisteravond over de toekomst van de Zwarte Waterzone, de oevers van het Zwarte Water tussen de Holtenbroekerbrug en de Mastenbroekerbrug.

Wim Schluter

Zwolle

In het wijkcentrum Holtenbroek organiseerde de gemeente Zwolle in samenwerking met ontwikkelingsmaatschappij Bemog een zogheten 'oeveratelier' om de wensen van direct omwonenden te inventariseren.

Het gebied gaat de komende jaren flink op de schop als het aan Bemog en de gemeente ligt. Door de herinrichting van het gebied ontstaan mogelijkheden voor woningbouw, denkt voormalig wijkwethouder Gerard van Dooremolen die door de Bemog is ingezet als 'ambassadeur' van het gebied. „Twee- tot driehonderd woningen moet je toch wel aan denken", is zijn inschatting. Daarvoor moet er nog wel wat gebeuren. Verouderde industrie zal moeten verdwijnen, en ook de locatie van de jachthavens is onderwerp van gesprek. En daarnaast bleken er maandagavond nog wel wat wensen en zorgen bij Holtenbroekers te leven, onder andere als het gaat om de overlast van uitgaanspubliek op zaterdagavond dat via de Klooienberglaan van en naar de stad gaat. En dan is er nog de zorg voor het behoud van het groen in de wijk. Daarover hoeft niemand zich zorgen te maken, verzekerde Van Dooremolen. „De Klooienberg is en blijft groen."

Maar om het gebied opnieuw in te richten zullen er wel offers gebracht moeten worden, erkende de ambassadeur. „Zoet en zuur." Want voor plannen zullen naar schatting twee- tot driehonderd huizen gebouwd moeten worden. Bemog denkt dat daar wel markt voor is. „Zwolle heeft nog een flinke opgave als het gaat om woningbouw", weet Van Dooremolen nog als voormalig wethouder. Hoeveel de plannen gaan kosten is nog de vraag, het antwoord daarop is onder meer afhankelijk van de mate van vervuiling rondom sommige industrieterreinen. „Maar als je zegt: twintig tot dertig miljoen, denk ik dat je nog laag zit", aldus Van Dooremolen.

De input van de 'oeveratelier' (vanavond wordt er nog zo'n bijeenkomst gehouden) wordt verwerkt in een voorlopige planning die op 5 november wordt gepresenteerd. Eind 2018 zal dat moeten resulteren in een gebiedsvisie voor de gemeenteraad. Dan moet langzamerhand ook duidelijk worden wat de toekomst zal zijn voor de verschillende watersportverenigingen in het gebied, waaronder het Zwols Watersportcentrum met ruim 100 ligplaatsen. „We zijn net klaar met een grote opknapbeurt van onze haven", aldus Hendrik Tingen namens die vereniging. „Als we dan nu niet weten wat er gaat gebeuren met ons... ja, dan begint het toch wel een beetje te prikken."

▲ Gerard van Dooremolen.

FOTO: ANGELO / FRANS BRAHMAN

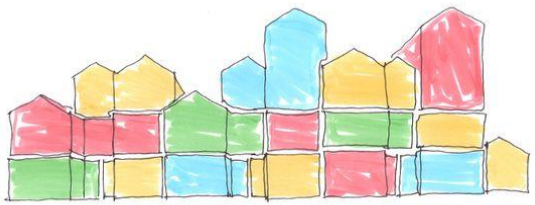

"Woningbouw als verbindende factor"

Jachthavengebied

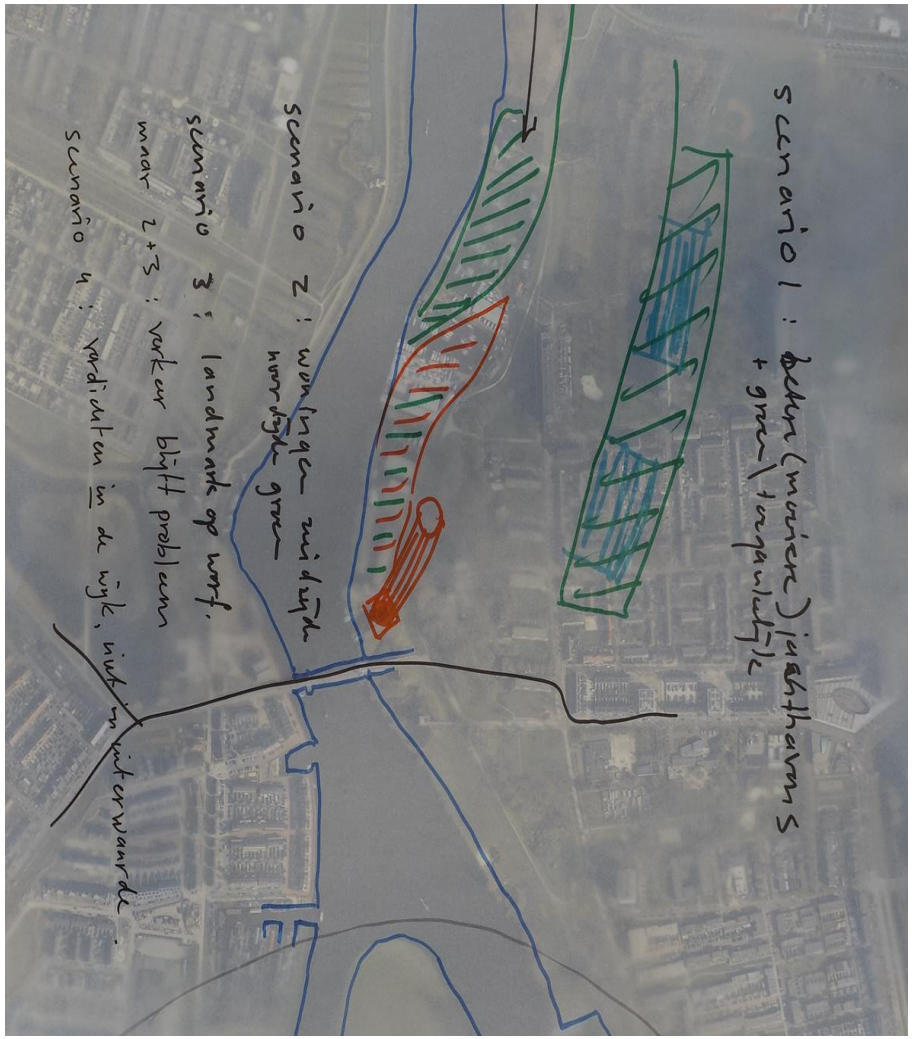

Jachthavengebied

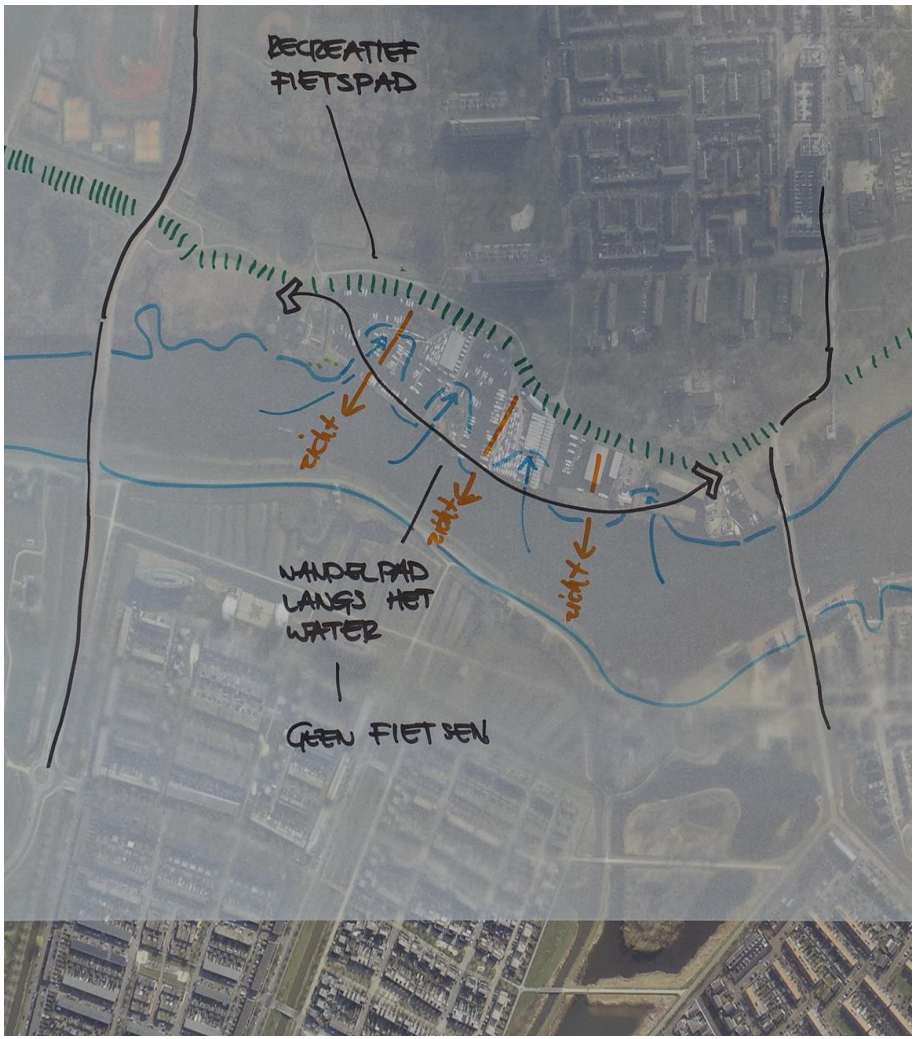

Jachthavengebied

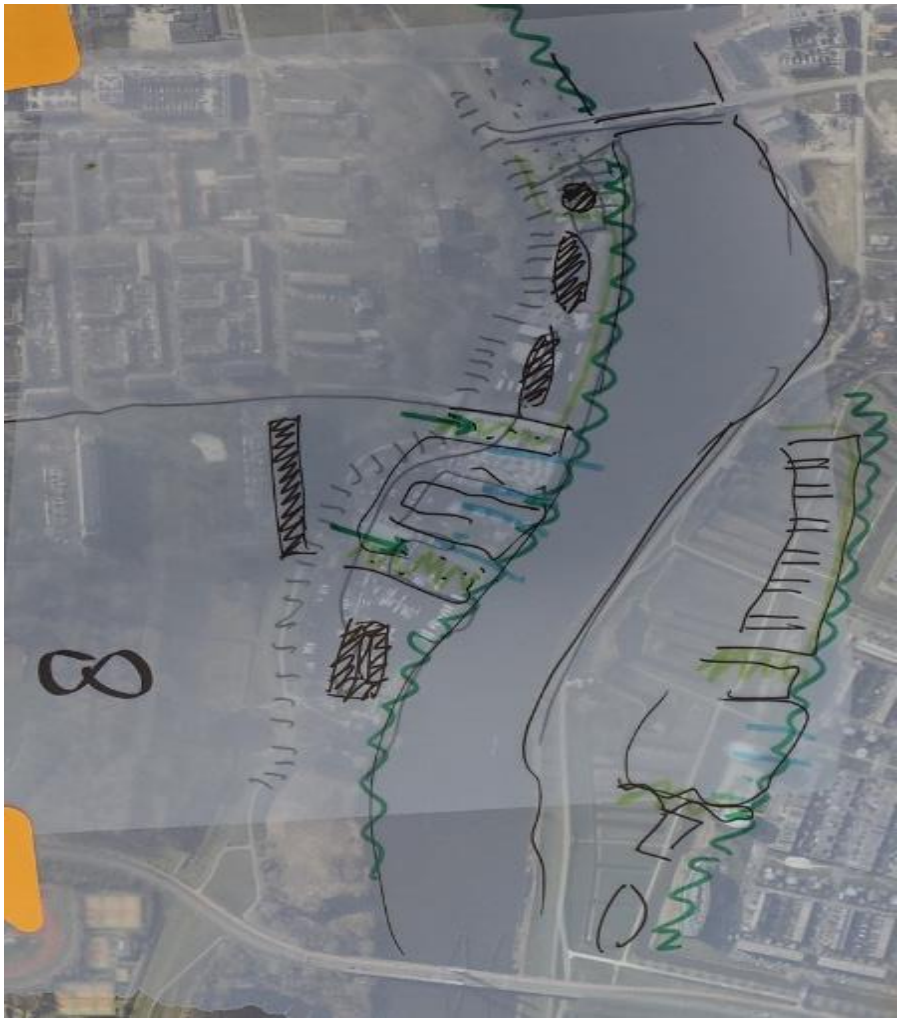

Jachthavengebied

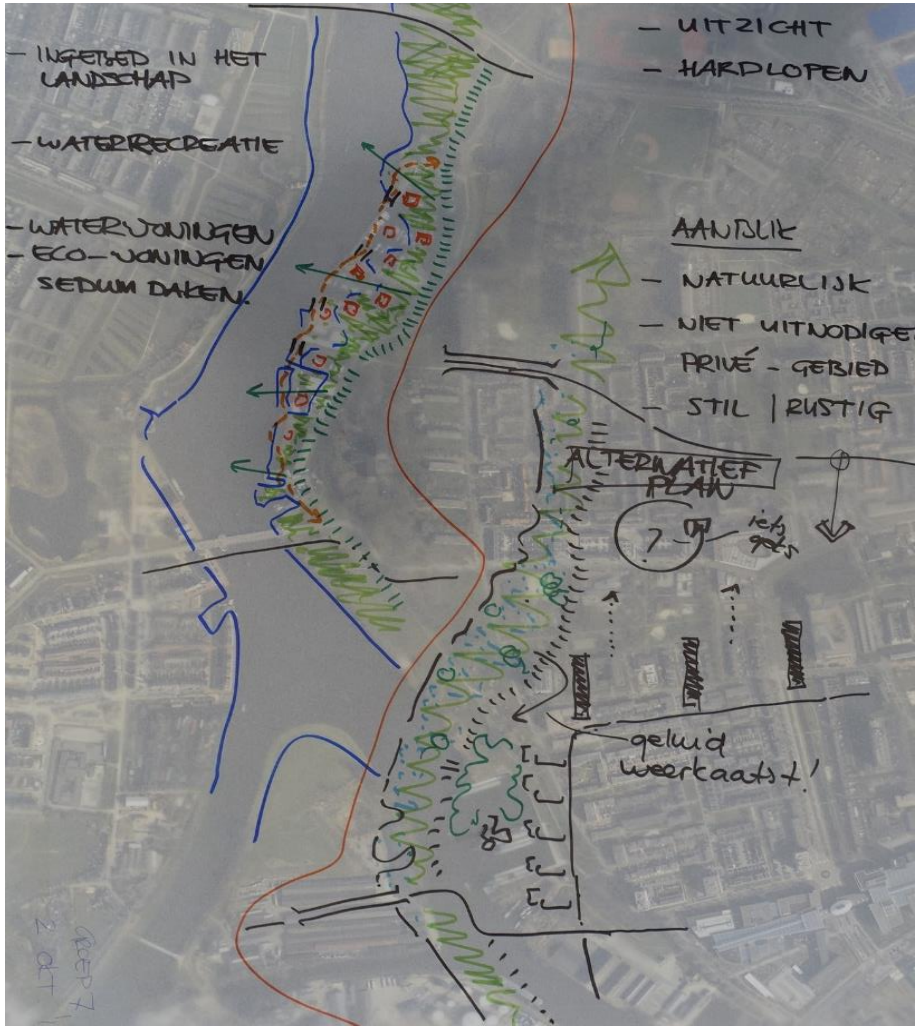

Jachthavengebied

Nabranders inloopavonden Oeverateliers (5 & 8 november 2018)

Naam	Opmerking
Marcel en Manon	Wij willen erg graag in de wijk blijven wonen en zijn erg geïnteresseerd. Ik (Manon)run al 16 jaar mijn kapsalon aan de Rembrandtlaan. Ik zou graag een praktijk aan of dicht bij huis willen.
-	Verkeersveiligheid is en blijft een hekelpunt. In het hele gebied komt de balans rust en drukte in het gedrang. Het is nu een mooi natuurgebied.
-	Aandacht voor rolstoeltoegankelijkheid en rust plekken voor anderen. Informatie borden + educatie. Beleefplekken voor jongeren.
Joop Steinvoorte	Hele plan afblazen. Zie mijn artikel in wijkrant.
Bewoner Drive-in woningen	Bij voorkeur geen woningbouw in het havengebied! - Let op uitzicht Drive-in woningen hoek Klooienberglaan – Palestrinalaan. - Denk aan verkeersdruk op de weg door het voetbalveld -> Palestrinalaan -> Dijk. - Geluidsoverlast woningen + veiligheid spelende kinderen. - Groenstrook is rijk aan vogels -> Bewaar de rust in dit gebied! Hoogbouw nieuw + hoogbouw bestaand - Palestrinalaan geeft weerkaatsing van geluid. – Hoogbouw werkt als klankkast. - Hoeveel zon wordt er weggenomen door hoogbouw? Zonsondergang aan de Holterbroekerdijk geven uniek Uitzicht vanuit de drive-in woningen klooienberglaan!

-	- Een passantenhaven of een verenigingshaven vlak bij de Holtenbroekerbrug. - Een clubgebouw voor de hengelsportvereniging t.h.v. Industriegebied (leenman). - Denkrichting C-> Jachthaven beste optie, i.v.m. (behoud van) veel groen, wandelpaden alleen hoogbouw (is voor het oog meer rustig). Belangrijk om vervolgens niet het het uitzicht/groen/natuur op te offeren voor verkeer. Liever/beter minder woningen bouwen. - Hoe kan meer inbouwen (binnendijks verdichten) o.a. verkeersdruk.parkeerdruk verlichten? - GEEN BEBOUWING IN HET WATERGEBIED!! -> Politieke partijen let op! - Fijn dat er een jachthaven gehandhaafd blijft. - Uit de vier kwaden is **A** het beste uitgangspunt (helaas). De geplande hoogbouw (o.a. vanwege zogenaamde Landschappelijke zichtlijn) lijkt me geen goed argument. Mocht er hoogbouw komen houd het laag max. 3 a 4 lagen. … deze meer bij de brug daarachter ligt een groenstrook. Daar heeft niemand er last van + snellere ontsluiting voor verkeren. - Hoogbouw bij de haven betekent A- Uitzichtverlies voor 140 woningen en B- meer geluidsoverlast voor dezelfde 140 woningen. De flat dient nu als klankbord!
-	- Locatie industriegebied. Geen hotel geen hoogbouw!! - Huidige voorstelhotel, maar dan aan de kant van Leenman. Meer vrij uitzicht dan nu. - Op zich is het voorstel niet onaardig: Hotel of veel lagen of naar de kant van Deltion, daar wonen geen mensen! - PLAN **C** IS VAN ALLES NOG HET BESTE. Liever niets.
Melisse	- Zo min mogelijk hoogbouw in het " havengebied" en Scandinavische bouw + kleuren hebben mijn voorkeur. (Wonen in het groen) - Indien mogelijk woonboten (arken) vóór de woningen (zie Zuydersee Spakenburg) in het Zwarte Water. - De dijk tussen Twistvlietbrug en Klooienberg <u>NIET</u> Verlichten, geen fietsroute van maken. Liefst de dijk vooral voor de voetgangers geschikt maken. (fietsers gedoogd). - Geen fietsroute achter de wijkboerderij, De Klooienberg En verder over de dijk! Hier lopen kinderen vanuit de Peuterspeelzaal naar buiten. * Hier is ook een Hondenspeelplaats en veel bewoners steken hier vanuit

	De dijk over om te recreëren in de uiterwaarden. - Voorkeur voor variant **A** met eventuele hoogbouw. T.o Schippersinternaat. Wellicht "boulevard" of wandelpad langs het water voor alle woningen langs. Zorgen om verkeersafwikkeling zo min mogelijk via Klooienberglaan
-	- Klooienberglaan T.P.V. Groenstrook tussen ter borch veste en school tegenover boerderij ontoegankelijk maken voor auto's. - Eerlijke verdeling tussen 't wonen -> keuze huur-koop-sociale woningbouw.
-	- aandacht behoud scheepswerf Leenman voor werk en Reparatie historische schepen en voor onderhoud Recreatievaartschepen.
-	- Wij zijn gecharmeerd van optie **C** en **D** in combinatie met natuurlijke / organische bebouwing kan dat een goede aansluiting geven. Het mag niet "vloeken" met het oude Holtenbroek. - De Klooienberglaan v.a. Bachlaan richting Palestrinalaan beter inrichtingen geeft meer veiligheid. Zwaar verkeer (campers e.d.) ontmoedigen? 30 km zone?
L. Seine	Graag willen wij op de hoogte worden gehouden van de mogelijke woningbouw op de plaatsen van de jachthavens. L. Seine Lambertseine@outlook.com Als het kan willen wij op de hoogte blijven van de vorderingen en keuzemogelijkheden. mijnfredbook@outlook.com
-	Ik hoor en zie mensen die niet in Holtenbroek wonen en die zich uitspreken voor woningbouw (in de buurt van ligplaats die zijn nu hebben) Dit doet geen recht aan wat woningbouw + meer verkeer voor huidige Holtenbroekers betekent.
Tineke de Bordes, Klooienberglaan 44, 06-5147 5667	De situatie op de Industrieweg is levensgevaarlijk. Schoolkinderen (honderden) rijden vanaf de Klooienberglaan en de Obrechtstraat de Industrieweg op naar het fietstunneltje. Dan komen van Graansloot vrachtwagens met aanhangers die rijden tegen de fietsers in. **Levensgevaarlijk !!!!** Als er een kind wordt doodgereden dan kunnen jullie zeggen "Triferto heeft een vergunning" . Ja uit het jaar nul. Toen was er nog geen Stadshagen en Deltion met zoveel leerlingen. Deltion parkeert nu ook bij Triferto maar dat is door de komst van Graansloot te klein, dus staan ze weer in de berm op de Industrieweg . Van de week reed er een busje achteruit tegen een mevrouw op. Gelukkig kon ze weer opstaan en verder. Doet u er a.u.b. iets aan voor het te laat is.
J. Vonkerman	Als bewoner van Klooienberglaan 18 (Straatvonnis), constateer ik de volgende knelpunten;

	- Verkeer Klooienberglaan – Obrechtstraat – Industrieweg zeer intensief, van vrachtverkeer tot fietsers en alles wat er tussenin zit, dus levensgevaarlijk!!! - Overlast Triferto-terrein (1e Graansloot met geluidsoverlast / 2e parkeerterrein Deltion) Dus alles zeer onwenselijk!
-	- Zo min mogelijk woonblokken maar kleinere clusters woningen. - We kunnen de jachthavens nu ook niet direct langs het water lopen dus hoeft straks ook niet. Wel leuk als het gebied enigszins toegankelijk wordt. - Woonboten/woonvilla's in Zwartewaterzone voor de woningen. - Impressies Grafhorst + Zuijderzee (Spakenburg). - Verkeersontsluiting via Palestrinalaan. - Hornbach verstoppen achter groen. - Henk Jacobs (scheepstimmerman) in Botermanhaven laten blijven. - Gebruik rode brugwachtersluis voor bijvoorbeeld theehuis met terras. - Stukje dijk tussen Twistvlietbrug + Klooienberglaan graag daar houden. - Terrein Triferto – geen hoogbouw, toegankelijk voor bewoners, alternatief 2e plaatje / impressie van boven (of bijvoorbeeld onderste impressie).
-	Als bewoner van Klooienberglaan maak ik mijn ernstig zorgen over de verkeersontsluiting van de mogelijk te bouwen woningen. De woningbouw (die wij onwenselijk vinden/niet willen) De noodzakelijke dijkverzwaring/verhoging die qua breedte richting ons huis gaat voelt oneerlijk 3x belast (1x dijkverzwaring/verbreding, 1x woningbouw in achtertuin, 1x verkeersontsluiting) Het opknappen van het industriegebied, wat bekostigd moet worden vanuit woningbouw uit het gebied waar wij wonen
-	Ik ben heel benieuwd naar de verkeersoplossing waarbij de huidige bewoners niet inleveren op verkeersveiligheid en die de huidige knelpunten in Holtenbroek niet verergert. Dit punt zien wij nog niet terug in de plannen en vraagt m.i. om een aparte/extra avond met de Holtenbroekers.
Lansdorp	- A.u.b. gebruik maken van het water, op een speelse manier langs de woningen laten stromen. Graag veel gebruik van natuurlijke materialen. - Terrassenbouw leuk! - Geen hoogbouw en geen betonnen uitstraling. - Brugwachtersluis als educatief centrum met veel informatie over alle aspecten v/d directe omgeving: vogels, vissen, boten, bruggen, industrie, lucht, watersport en ga zo maar door.

	- Kunt u inzicht geven welke inspraak maakt gehonoreerd is en welke niet (en waarvan)? Als er gebouwd wordt, wat niet zou …… dan. - Langs het hele traject van het jachthavengebied graag een wandelpad, niet gedeeltelijk. - Aan welke percentage sociale woningen wordt gedacht t.o.v. koophuizen. - Hoe wordt de afvoer van het verkeer gedacht? Tocht niet via de Palestrinalaan met zoveel flats/kinderen? - Wat wordt ondernomen om de land……. vrij te maken. Dit is zeker geen mooie entree Zwolle. - Het alternatief voor een gedeelte van het havengebied lijkt vanwege het geld, voor de projectontwikkelaars onbespreekbaar, en voor de gemeente vanwege de ecologische hoog structuur. Maar bebouwing is logischer op het stukje naast de flats aan de Palestrinalaan ligt: 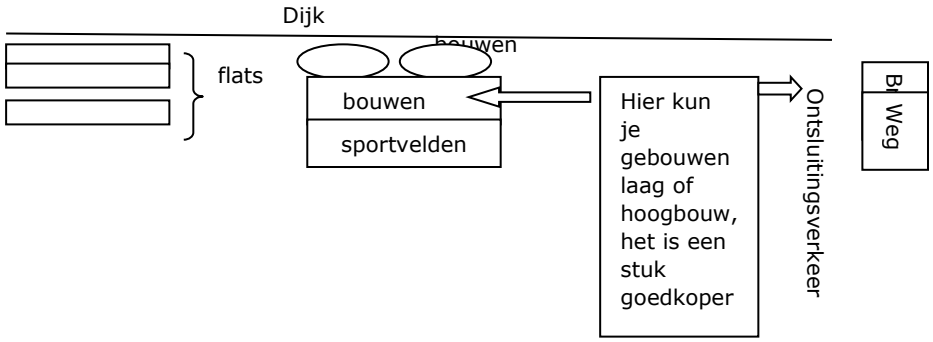

7 januari 2019
Gemeente raad
Gebiedsvisie Zwarte Water Zone

De Gemeenteraad buigt zich vanavond over de “Visie Zwarte Water Zone” waarin onder andere de bouw van buitendijkse woningen en het ontwikkelen van de industriezone centraal staat.
De woningbouw wordt als “het zoet” aangeboden bij het ontwikkelen en realiseren van het industriegebied.
Ik mag concluderen dat woningbouw hier eigenlijk niet gepland is maar als “ruilmiddel” wordt gehanteerd.

Bemog en Gemeente hebben half september Holtenbroek overvallen met het op korte termijn, begin oktober, organiseren van “oeveratelier avonden” met een terugkoppeling begin november.
Men had schijnbaar bedacht dat de dijkrenovaties wel erg dichtbij kwamen en dat de plannen voor het herontwikkelen van de industriezone toch wel enige haast behoefden.
Er blijft voor een leek dan weinig tijd over om kennis te verzamelen en zich in te lezen.

Ik ben op drie van de vier avonden geweest en heb van de direct belanghebbenden weinig positieve geluiden over de gepresenteerde visies vernomen.
Visies die later worden genoemd als visies van de bezoekers van de avonden.

16 november is er door “Waterrecreatie Advies BV” een rapport uitgebracht, dit op aanvraag van Gemeente en Bemog, over de toekomstverwachtingen van de watersport in Zwolle.
Op 5 december is door de Bemog de nota “Gebiedsvisie Zwarte Water Zone” uitgebracht, waarin we ook een samenvatting van de atelier avonden terugvinden.
Echter de Holtenbroekers hebben van deze twee twee nota's geen kennis kunnen nemen want het is ons als bezoeker van de Oeveratelier avonden niet toegestuurd.
Gelukkig bestaat er internet.

De stukken lezende geeft Waterrecreatie alleen advies over het aandacht geven en uitbouwen van de waterrecreatie, maar niet over plannen aangaande de Zwarte Water Zone.

Het rapport van de Bemog ziet er gelikt uit, prima teksten, mooie foto's en tekeningen.
Maar we weten allemaal dat papier geduldig is en dat foto's en tekeningen geen garanties voor de toekomst zijn.
Er wordt veel nadruk op bereikbaarheid van het Zwarte Water en woningbouw gelegd en heikele punten zo als verkeer en parkeren worden echter niet expliciet behandeld.
En..... definitieve plannen zien er altijd anders uit.

Reeds nu heeft Holtenbroek te maken met vrachtwagen- en parkeeroverlast bij de industriezone.
Leenman ontwikkeld zijn eigen terrein en Triverto heeft haar gebied voor zeker drie jaren verhuurt aan graanoverslag uit Kampen.
Haven Boterman is sterk verwaarloosd (eigendom Gemeente).
Zo het er nu uitziet is in het industriegebied de eerste jaren geen ingrijpende veranderingen haalbaar.
Ook wil ik aanhalen dat Bemog eerste recht van koop van Triverto heeft, dit kan remmend werken in andere plannen.

Daarnaast wil ik aangeven dat Holtenbroek niet zit te wachten op buitendijkse (hoog)woningbouw.
De afstand tot de rivier wordt dan voor de Zwollenaar juist groter.
Waar in de Stadshagen met de bebouwing juist afstand is genomen van de rivier zal in Holtenbroek naar/in het watergebied toe worden gebouwd.
Dit vind ik een contradictie.
Kennen we de ideeën van ruimte en respect voor het water niet meer!!
Ook is er is een bestemmingsplanwijziging voor dit gebied noodzakelijk, het is namelijk een beschermd gebied.

Conclusie

Het moet anders en het kan anders.

Gemeente Zwolle gaat met Deltion en Triverto zelf plannen ontwikkelen voor de industriezone.
Kunstminnende - en educatieve bestemmingen kunnen hier een mooie plek vinden.
Jachthaven Boterman kan voor de scheepvaart opleiding Deltion een prachtige aanvulling zijn.
Kleinschalige, toegepaste horeca op watersportgebied moet mogelijk zijn.
Er kan extra parkeergelegenheid voor het Deltion komen.
Ik heb horen fluisteren dat het vervolg onderwijs ruim in de financiële middelen zit, zij kunnen dan ook financieel een en ander bijdragen.

Het havengebied moeten we renoveren, stimuleren en meer uitstraling geven, eventueel met een nieuwe haveneigenaar.
We kunnen er een wandel en fietsgebied van maken en het laten aansluiten op het groen binnendijks en de Klooienbergzone.
Een betaalde camperplaats, goede sanitaire voorzieningen en gerichte horeca kan deze zone een nieuwe impuls geven.
Het is er rustig,een half uur lopen van onze prachtige stad en er is een goede busverbinding.
Er is veel natuur; steekwoorden: Natura 2000, ransuilen, bevers, kievietsbloemen, fietsen, wandelen.

Rest mij nog om de cultuurhistorische waarde van Zwartewater te benadrukken zoals Schans Kijk in de Vecht, kasteel Westerveld, de stadskolk met zijn draak en stadspatroon St. Michael en Mastenbroek als oudste polder van Nederland.
Genoeg zaken om aandacht te geven en uit te buiten.
Want weet wel, bijna nergens kom je varend of fietsend zo mooi een stad binnen als langs het Zwartewater in Zwolle.
Laten we dit zo houden.

Dus: GEEN BUITENDIJSE WONINGEN.

Joop Steinvoorte

Korte terugblik Raadsplein debatronde d.d. 7 januari 2019

Gebiedsvisie Zwartewaterzone

Voor het gebied rondom het Zwartewater is een gebiedsvisie opgesteld. Hierin worden verschillende ontwikkelingen aan elkaar verbonden om zo meekoppelkansen te benutten. De kwaliteit van het gebied rondom het Zwartewater moet op deze manier – zowel ruimtelijk als sociaal-economisch – verbeterd worden.

De debatronde start met een inspreker, dhr. Steinvoorte, die op persoonlijke titel inspreekt. Hij woont in het gebied en vindt onder andere dat er geen buitendijkse woningen toegestaan moeten worden; iets waar de gebiedsvisie nu wel in voorziet. Daarnaast geeft hij aan dat er tijdens de georganiseerde 'oeverateliers' weinig positieve geluiden te horen waren van directe belanghebbenden.

Vervolgens is het woord aan de woordvoerders van de fracties. Enkele fracties plaatsen kritische kanttekeningen, onder andere bij de beoogde woningen in het buitendijkse gebied en bij de mobiliteit / verkeersstromen in het gebied. De meeste fracties zijn echter positief van toon en onderschrijven de kansen voor het gebied en de doelstellingen van de gebiedsvisie. De fracties stellen vragen over de visie van het Waterschap op de plannen, de risicofactoren, de manier waarop de infrastructuur aangepakt gaat worden, de gevolgen van de bouw van woningen voor de hoofdgroenstructuur en over de ecologische waarden in het gebied.

In zijn reactie geeft de wethouder aan dat het college de kansen die er nu zijn voor het gebied, niet wil laten liggen. Dit is de reden dat de gebiedsvisie nu, onder enige tijdsdruk, tot stand is gekomen. Dit doet in de ogen van het college echter niets af aan de kwaliteit van de gebiedsvisie. De gemeente heeft voortdurend afstemming met het Waterschap over de plannen, waarbij het Waterschap juist behoefte heeft aan richtinggevende uitspraken vanuit de gemeente. Het bouwen van woningen in buitendijks gebied is zeker mogelijk, maar er moet in de uitwerking uiteraard rekening worden gehouden met de stijgende waterspiegel. Ten aanzien van de risicofactoren, merkt de wethouder op dat de gemeente nauwelijks bezit heeft in het gebied (en niet de ontwikkelende partij is) en dat er derhalve geen sprake is van ontwikkelrisico´s. Andere risicofactoren worden in de businesscases bij de stedenbouwkundige plannen nader uitgewerkt. Ook de maatregelen op het gebied van mobiliteit, de relatie met de hoofdgroenstructuur en de gevolgen voor de ecologische waarden worden in de stedenbouwkundige plannen nader uitgewerkt. De verwachting is dat de eerste businesscases en stedenbouwkundige plannen voor het zomerreces van 2019 aan de raad worden aangeboden. Bij het opstellen van deze stedenbouwkundige plannen wordt de omgeving weer nadrukkelijk betrokken.

Aan het eind van de vergadering is de conclusie dat het voorstel voldoende is besproken en dat de beslisnota rijp is voor besluitvorming. De beslisnota wordt geagendeerd voor de besluitvormingsronde van 21 januari 2019.

Zwolle

Jaargang	2019
Kenmerk	51959
Onderwerp	Gebiedsvisie Zwartewaterzone

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 11-12-2018

besluit:

de Gebiedsvisie Zwartewaterzone vast te stellen

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Janssen, Geert (2092)
medeopstellers	
afdeling	Proces- Programma- en Projectmanagement
bijlagen	Voorstel: Beslisnota Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra Bijlage: 1. Visie Topinnovatiecentra Bijlage: 2. Programmaplan Topinnovatiecentra Bijlage: Korte terugblik debatronde d.d. 07-01-2019- Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra Bijlage: 2019-01-21 Getekend raadsbesluit Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra

Voorgesteld besluit raad

1. in te stemmen met de Visie Topinnovatiecentra (bijlage 1):
A. Met als ambitie het creëren van hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups
B. Met als doel om topinnovatiecentra te creëren met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband
C. hiervoor 11 succesfactoren en 5 condities te hanteren;
D. hiervoor, afhankelijk van de specifieke situatie van het innovatiecentrum, vier verschillende rollen als gemeente te hanteren;
E. de capaciteits- en financiële inzet (ambtelijke capaciteit, indirecte investeringen en directe investeringen) te baseren op de mate van ontwikkeling en potentie naar een topinnovatiecentrum
2. kennis te nemen van het Programmaplan Topinnovatiecentra (bijlage 2) met vier actielijnen om te komen tot uitvoering van de Visie Topinnovatiecentra;

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 2 november 2018

Openbaar

Onderwerp	Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra
Versienummer	1.0

Portefeuillehouder	R.E. de Heer
Informant	Geert Janssen
Afdeling	Project-, Programma- en Procesmanagement
Telefoon	(038) 498 2092
Email	G.Janssen@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel	5.1.1 We versterken de werkgelegenheid door het creëren van een concurrerend en toekomstbestendig vestigingsklimaat voor bedrijven en instellingen
Begroting wijzigen	Nee
Dekking ten laste van	n.v.t.

Bijlagen

1. Visie Topinnovatiecentra
2. Programmaplan Topinnovatiecentra

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. in te stemmen met de Visie Topinnovatiecentra (bijlage 1):
    A. Met als ambitie het creëren van hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups
    B. Met als doel om topinnovatiecentra te creëren met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband
    C. hiervoor 11 succesfactoren en 5 condities te hanteren;
    D. hiervoor, afhankelijk van de specifieke situatie van het innovatiecentrum, vier verschillende rollen als gemeente te hanteren;
    E. de capaciteits- en financiële inzet (ambtelijke capaciteit, indirecte investeringen en directe investeringen) te baseren op de mate van ontwikkeling en potentie naar een topinnovatiecentrum

2. kennis te nemen van het Programmaplan Topinnovatiecentra (bijlage 2) met vier actielijnen om te komen tot uitvoering van de Visie Topinnovatiecentra;

Datum 2 november 2018

Inleiding

De economie verandert. Technologieën ontwikkelen zich razendsnel, robots nemen werk uit handen en creëren nieuw werk, de vaste baan van vroeger is flexibel geworden. Innovatie van product en arbeid staat centraal. Economische groei en nieuwe banen geven de samenleving toekomstperspectief. Gelijktijdig maken we ons zorgen over de toekomst van de aarde waar wij op leven. Klimaatveranderingen leiden tot droogte én wateroverlast, de beschikbaarheid van grondstoffen vermindert en grondstoffen moeten worden hergebruikt, alternatieve energiebronnen zijn noodzakelijk en de gezondheid van en de zorg voor mensen staan onder druk.

Het is deze balans tussen economische groei en sociale leefbaarheid waar (de regio) Zwolle al jaren goed in is: zowel economische top regio als groenste stad van Europa (2006) en Fietsstad (2014). We willen ook in de toekomst een leefbare en economisch krachtige stad en regio blijven. Eén van de antwoorden op deze vraag ligt nu voor u: investeren in topinnovatiecentra. In deze topinnovatiecentra komt de ontwikkeling naar een nieuwe economie (innovatie) samen met het opleiden van onze toekomstige beroepsbevolking (human capital). Start-ups en nieuwe bedrijvigheid geven antwoord op vragen over de toekomst van de aarde: circulaire economie, klimaatadaptatie, energietransitie, zorg.

In de Perspectiefnota 2018 – 2022 en in het coalitieakkoord worden Topwerklocaties (& Human Capital) als strategische opgave benoemt. De term Topwerklocaties is in het voorliggende stuk vervangen door de term Topinnovatiecentra. De provincie Overijssel gebruikt namelijk de term Topwerklocatie ook voor één van haar programma's. Dezelfde term, met een verschillende focus, zorgt voor verwarring bij de verschillende stakeholders in de regio. Daarom hebben wij ervoor gekozen om het Zwolse programma voortaan aan te duiden met de term 'Topinnovatiecentra'.

Vanaf begin dit jaar is gewerkt aan de voorliggende Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra. Zowel binnen de organisatie van de gemeente Zwolle als daarbuiten zijn vele gesprekken gevoerd over wat het concept Topinnovatiecentra inhoudt, hoe de huidige innovatiecentra er uit zien en hoe de ontwikkeling naar topinnovatiecentra verder vorm gegeven kan worden. Dit is verwerkt in bijgevoegde documenten. Op dit moment zijn de volgende innovatiecentra benoemd: Polymer Science Park (PSP, Kunstoftechnologie), Health Innovation Park (HIP, Health), Climate Campus (CC, Klimaatadaptatie)en het Enexis-terrein (Enexis, Energie)[1].

Beoogd effect

De Visie en het Programmaplan hebben tot doel om meer expliciet richting en invulling te geven aan het concept topinnovatiecentra en meer samenhang te brengen in de tot op heden organische groei van de verschillende centra. De Visie en het Programmaplan moeten leiden tot:

1. Het krachtig en in samenhang ontwikkelen c.q. versnellen van de groei van de onderscheiden topinnovatiecentra;
2. Het vormen van een afwegingskader en handvat voor (gemeentelijke) inbreng en beslissingen voor de topinnovatiecentra;
3. Het versterken van een integrale aanpak van en tussen de 6 strategische opgaven van de gemeente samen met de onderscheiden topinnovatiecentra waar dat mogelijk en gewenst is;
4. Het ontwikkelen van een (programmatische) aanpak om deze doelen te bereiken in netwerksamenwerking binnen de gemeente en samen met de partners van de gemeente;

[1] Oorspronkelijk zou er in samenwerking met Enexis één topwerklocatie voor Klimaat & Energie komen. Vanwege verschil in snelheden van ontwikkeling is besloten om parallel aan elkaar te werken aan een topwerklocatie Klimaat (Climate Campus) en een topwerklocatie Energie (Enexis). Mogelijk dat in een later stadium beide topwerklocaties alsnog worden samengevoegd.

Hoewel het programma op dit moment vanuit de gemeente Zwolle is opgesteld, is het de intentie dat dit programma een regionale uitwerking krijgt, gedragen door de multiple-helix[2] partijen.

De ambitie van de visie is het creëren van *hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, waar gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups hun thuisbasis hebben*. Het programma Topinnovatiecentra heeft tot doel het creëren van topinnovatiecentra met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid én een hoge mate van samenwerking tussen de multiple-helix partners.

Argumenten

1.1. De diverse topinnovatiecentra passen binnen de ambities van de Regio Zwolle

De Regio Zwolle heeft het rapport '*Regio Zwolle stapt over eigen grenzen - de beweging naar meer slagvaardigheid'* opgesteld. Op basis van vijf thema's, waaronder Economie, Menselijk Kapitaal en Energie (Energietransitie, Klimaatadapatie en Circulaire Economie) wil de Regio Zwolle deze stap zetten. Voor het thema Economie heeft de Economic Board de *Economische agenda Regio Zwolle 2018 – 2022* vastgesteld. De nieuwe economische agenda focust zich allereerst op de sectoren die vanuit de vorige economische agenda bewezen succesvol waren: kunststoffen, health en agri-food. Daarnaast geeft de nieuwe agenda extra aandacht aan sectoren die voor de regio belangrijk en veelbelovend zijn, zoals logistiek, vrijetijdseconomie en e-commerce.
Zowel de thema's van de Regio Zwolle als de economische agenda sluiten hiermee aan op de vier innovatiecentra die in Zwolle zijn gelegen: PSP en HIP via de economische agenda, Climate Campus en Enexis via het thema Energie.

1.2. Het thema Topinnovatiecentra is één van de strategische opgaven van de gemeente Zwolle

De gemeente Zwolle heeft in 2017 haar ambitie voor de komende jaren in zes strategische opgaven benoemd. Eén van die opgaven is de ontwikkeling van Topinnovatiecentra (samen met Human Capital). Ook in het coalitieakkoord (2018-2022) wordt vastgehouden aan deze strategische opgave:

> "*Wij willen onze positie als economische topregio de komende jaren behouden en waar mogelijk versterken. Dat doen we door te investeren in zaken die de economische structuur sterker en toekomstbestendiger maken. Zoals energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, bereikbaarheid, digitalisering, topwerklocaties [topinnovatiecentra] en de human capital-agenda.*"

1.3. Investeren in topinnovatiecentra is van belang voor versterking van de economie en een toekomstbestendige beroepsbevolking

Investeren in topinnovatiecentra is van belang om in te spelen op een sterk veranderende en meer dynamische economie door onder andere technologisering, robotisering en flexibilisering. Door te investeren in topinnovatiecentra wordt de (regionale) economie versterkt en de beroepsbevolking opgeleid voor de nieuwe economie.

[2] Het gaat hierbij om Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek, Overheid eventueel aangevuld met andere partijen zoals Inwoners, Maatschappelijke Organisaties, Consumenten.

1.4. Ingezet wordt op topinnovatiecentra met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband

Deze hoogwaardige technologische broedplaatsen kunnen succesvol zijn door op een fysieke locatie de focus te hebben op R&D en/of kennisintensieve activiteiten, in aanwezigheid van manifeste kennisdragers en met een actieve open innovatie. Een potentieel succes is mede afhankelijk van elf succesfactoren[3] en onder vijf condities[4].
Een succesvol topinnovatiecentrum heeft een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband.

1.5. Op basis van een quickscan liggen er grote opgaven voor de ontwikkeling van de innovatiecentra

Wij hebben op basis van gesprekken een quickscan gemaakt van de vier huidige innovatiecentra om te kijken in welke mate zij voldoen aan de succesfactoren en welke belangrijkste opgaven er op dit moment liggen:

- Voor PSP geldt dat het oplossen van het ruimtegebrek, invulling geven aan de governancestructuur en het versterken van het vestigingsklimaat als belangrijkste opgaven. PSP heeft de potentie om uit te groeien tot een volwaardige topinnovatiecentrum.

- Voor HIP geldt het bepalen van haar visie en doelstelling en het op orde brengen van haar governance als belangrijkste opgaven. HIP heeft de potentie om zich verder te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

- Voor Enexis zijn de belangrijkste opgaven het bepalen van de focus, het op orde brengen van de faciliteiten en het aantrekken van bedrijven. Enexis zal moeten bewijzen of zij de potentie heeft om door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

- De Climate Campus staat voor de vraag hoe invulling gegeven kan worden aan de economische potentie als topinnovatiecentrum en in het verlengde daarvan de realisatie van een fysieke locatie. Climate Campus zal moeten bewijzen of zij de potentie heeft om door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

Door verschil in de looptijd van de diverse innovatiecentra is het ene innovatiecentrum verder in haar ontwikkeling dan het andere innovatiecentrum.

1.6. *Ontwikkeling naar topinnovatiecentra kan niet zonder een bepaalde mate van ondersteuning door de overheid*

Bij veel van de meest radicale, revolutionaire innovaties, bijvoorbeeld de spoorwegen, internet of nanotechnologie, zijn de vroegste en meest kapitaalintensieve investeringen terug te voeren op de overheid.[5] Het was de overheid die investeerde in innovaties waar durfkapitalisten niet de moed voor hadden. De overheid is bereid te investeren op gebieden waar de risico's en de kans op falen hoog

[3] Aanwezigheid kennisdragers, Onderzoeksfaciliteiten, Ecosysteem open & shared innovatie, Kritische massa / 'place to be', Hoogwaardige locatie, Talent, Ondernemerschap & financiering, Adequate huisvesting, Marketing & Acquisitie, Duidelijke visie, Organisatie & Management (Buck Consultants International)

[4] Hanteren van een scherpe en robuuste gezamenlijke focus, bewaken van de focus, tijd nemen en geduld organiseren voor ontwikkeling, zorgen voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu, aanwezigheid van sterk leiderschap in de regio (STEC-groep & gesprekken met stakeholders en campussen in Nederland)

[5] Door hoogleraar Economie (University of Sussex) Mariana Mazzucato aangetoond in haar boek: *De ondernemende staat – Waarom de markt niet zonder overheid kan*

zijn, waar het aankomt op geduld en waar het lagere verwachtingen koestert ten aanzien van toekomstige rendementen. Vaak gaat het om investeringen met een onrendabele top. Dat is ook de reden om in Zwolle als overheid te investeren in de broedplaatsen van innovatie.

Wij zien voor de gemeente als initiatiefnemer van de visie op topinnovatiecentra vier rollen bij de topinnovatiecentra weggelegd:

- Facilitator → bijv. begeleiding proces
- (mede) Beleidsbepaler → bijv. vaststelling bestemmingsplannen
- Ontwikkelaar → bijv. ontwikkeling openbare ruimte
- Investeerder → bijv. investering in huisvesting of faciliteiten

Naast deze vier rollen, heeft de gemeente als belanghebbende vanuit andere programma's of beleidsvelden een rol. Hierbij kan de gemeente optreden als opdrachtgever, co-creator of deelnemer. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van de plastic road (fietspad in Spoorzone/Assendorp), het project Berkum Energieneutraal of Senshagen.

2.1. Om tot uitwerking van de visie te komen en de opgaven van de innovatiecentra aan te pakken is via vier actielijnen een plan van aanpak opgesteld

Op basis van het concept topinnovatiecentra en de quickscan zien wij vier actielijnen die via verschillende tafels worden uitgewerkt:

Actielijn I. Vaststellen van een gezamenlijke ambitie en agenda topinnovatiecentra, door multiple-helix partijen in de Economic Board Regio Zwolle

Actielijn II. Vaststellen van opgaven en plan van aanpak per innovatiecentrum, door de multiple-helix partijen van het innovatiecentrum

Actielijn III. Aansluiting bij (inter)nationale ontwikkelingen, door de Regio Zwolle en de gemeente Zwolle

Actielijn IV. Verbinden van de strategische opgaven met de innovatiecentra, door de gemeente Zwolle

Risico's

Investeren in succesvolle topinnovatiecentra betekent voor een overheid investeren met geduld en een lange termijn financieringsconstructie. Op dit moment zijn alleen voor 2018 en 2019 capaciteit en middelen beschikbaar. Ook de incidentele middelen (€ 1.000.000) zijn beperkt, mede gelet op de investeringen die gepland staan bij PSP. Onzekerheid van financiering van een innovatiecentrum heeft een remmende werking op de ontwikkeling van dat innovatiecentrum. Het risico is stilstand of zelfs achteruitgang.
In de komende maanden wordt gewerkt aan voorstellen over de financiering van de innovatiecentra, zodat hierover bij de Perspectiefnota 2019 een besluit kan worden genomen.

Financiën

Voor de vier rollen van de gemeente is voor 2018 en 2019 twee keer € 250.000 beschikbaar, met een reserve van € 110.000 uit eerdere jaren (werkbudget). Daarnaast is in 2017 besloten om incidentele

middelen vanuit het Stadsontwikkelfonds beschikbaar te stellen wanneer er sprake is van investeringen in de innovatiecentra (investeringsbudget). Dit is herbevestigd bij de begroting 2019.

In onderstaande tabel is de globale begroting voor het te besteden budget weergegeven.

Begrotingsjaar	2018	2019
Budget uit eerdere jaren	€ 110.000	€ 90.000
Budget in begroting	€ 250.000	€ 250.000
totaal beschikbaar budget	**€ 360.000**	**€ 340.000**
Capaciteit gemeente Zwolle	€ 160.000	€ 200.000
Inzet derden	€ 20.000	€ 40.000
Onderzoek	€ 25.000	€ 45.000
Reeds toegezegde subsidie	€ 65.000	€ 55.000
Totaal	**€ 270.000**	**€ 340.000**
Saldo budget	*€ 90.000*	*€ 0*

De capaciteit van de gemeente Zwolle wordt ingezet voor de programmamanager, projectleiders en verdere ambtelijke ondersteuning. De inzet van derden en onderzoek betreft ondersteuning bij het proces en het zo nodig uitvoeren van onderzoeken.

Voorgesteld wordt om het beschikbare budget op drie manieren in te zetten:

1. Inzet van (ambtelijke) capaciteit
2. Inzet indirecte investeringen (bestemmingsplan / openbare ruimte / subsidie)
3. Inzet directe investeringen (huisvesting, faciliteiten)

De financiële inzet wordt gebaseerd op de mate van ontwikkeling naar een topinnovatiecentrum. Hoe verder het innovatiecentrum in haar ontwikkeling is en haar bestaansrecht heeft bewezen, hoe meer financiële en ambtelijk inzet, voor zover nodig, wordt gepleegd.

Bij de PPN 2019 zullen voorstellen worden gedaan voor (structurele) financiële inzet op het programma Topinnovatiecentra.

Communicatie

De voorliggende Visie en het Programmaplan is tot stand gekomen na vele gesprekken, zowel binnen de organisatie van de gemeente Zwolle als met personen daarbuiten.

Er is gesproken met de stakeholders (multiple helix) van de innovatiecentra. Doel van die gesprekken was om inzicht te krijgen in de ambities van de stakeholders met betrekking tot de topinnovatiecentra. En welke opgaven en welke rol zij zien voor zichzelf en voor de gemeente.

Ook is een aantal campussen in het land bezocht: High Tech Systems Park (Hengelo), The Hague Security Delta (Den Haag), Dutch Innovation Park (Zoetermeer), Automotive Campus (Helmond), Pivot

Park (Oss). Die gesprekken hebben inzicht gegeven in wat voor de desbetreffende campussen belangrijke randvoorwaarden zijn geweest om te kunnen groeien.

De visie is gepresenteerd aan de Economic Board Regio Zwolle (25 september), verdere bespreking van de visie en de relatie met de economische agenda van de Regio Zwolle vindt plaats in de Economic Board van 27 november.

De stakeholders kunnen in grote lijnen instemmen met de visie en het programmaplan.

Vervolg
Op basis van de vier genoemde actielijnen wordt de komende maanden, na besluitvorming door het college, het volgende proces ingezet (zie figuur 1):

De actielijnen I & II bestaan uit vijf stappen die globaal in het najaar van 2018 en het voorjaar van 2019 worden gezet. De actielijnen III & IV vinden in dezelfde periode plaats. De planning is afhankelijk van de uitkomsten per stap en de specifieke situatie per innovatiecentrum.

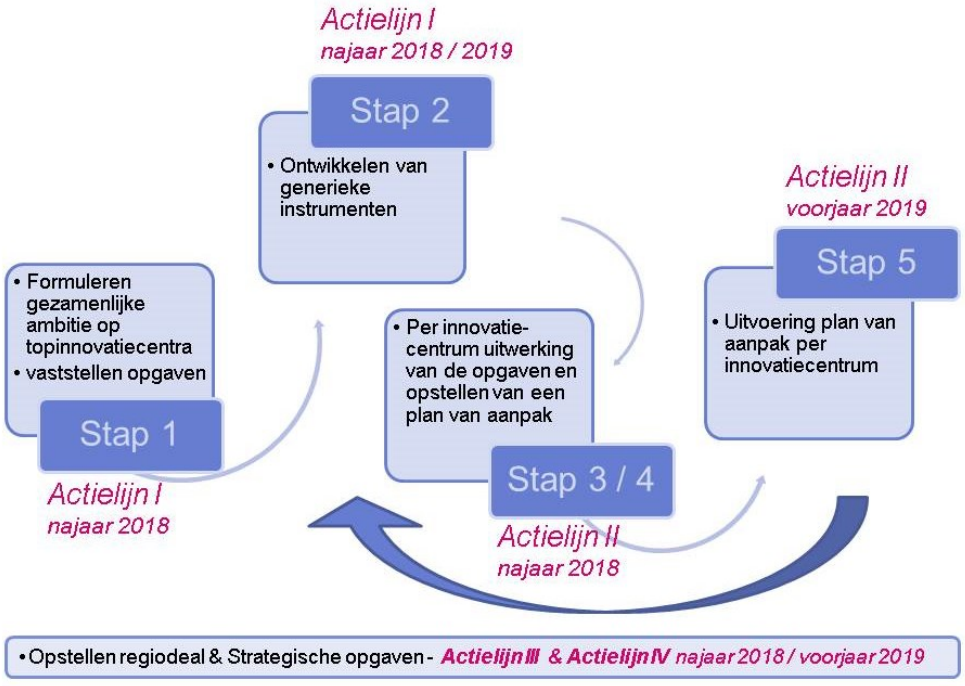

Figuur 1 - Planning actielijnen

Openbaarheid
Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum 2 november 2018

besluit

Zwolle

Jaargang	2019
Kenmerk	48413
Onderwerp	Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 13-11-2018

besluit:

1. in te stemmen met de Visie Topinnovatiecentra (bijlage 1):

A. Met als ambitie het creëren van hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups

B. Met als doel om topinnovatiecentra te creëren met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband

C. hiervoor 11 succesfactoren en 5 condities te hanteren;

D. hiervoor, afhankelijk van de specifieke situatie van het innovatiecentrum, vier verschillende rollen als gemeente te hanteren;

E. de capaciteits- en financiële inzet (ambtelijke capaciteit, indirecte investeringen en directe investeringen) te baseren op de mate van ontwikkeling en potentie naar een topinnovatiecentrum

2. kennis te nemen van het Programmaplan Topinnovatiecentra (bijlage 2) met vier actielijnen om te komen tot uitvoering van de Visie Topinnovatiecentra;

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

Project-, Programma- en Procesmanagement

Telefoon (038) 498 2092
g.janssen@zwolle.nl

Visie Topinnovatiecentra

2018

Opdrachtgever	Godelieve Wijffels
Opdrachtnemer	Geert Janssen
Versie	Definitief college
Datum	2 november 2018

Datum 2 november 2018
Titel Visie Topinnovatiecentra

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**

Inleiding **4**
Leeswijzer 5

Samenvatting **6**
Achtergrond regionaal en lokaal beleid 6
Topinnovatiecentra 7
Quickscan 7
Visie op rol gemeente Zwolle 8

1 Achtergrond regionaal en lokaal beleid **9**
1.1 Regio Zwolle 9
1.1.1 Regio Zwolle stapt over eigen grenzen 9
1.1.2 Economische agenda Regio Zwolle 2018 – 2022 9
1.2 Gemeente Zwolle 11
1.2.1 Perspectiefnota 2018 – 2021, Coalitieakkoord 2018 – 2022 en Omgevingsvisie 11
1.2.2 Programma topinnovatiecentra 12

2 Topinnovatiecentra **14**
2.1 Samenvatting 14
2.2 Ambitie programma Topinnovatiecentra 14
2.3 Doel programma Topinnovatiecentra 15
2.3.1 Drie lagen van samenwerking 15
2.3.2 Topinnovatiecentra 15
2.3.3 Doel 16
2.4 Criteria voor topinnovatiecentra 16
2.4.1 Succesfactoren 16
2.4.2 Condities 17
2.5 Kader voor topinnovatiecentra 19
2.5.1 Nieuwe bedrijvigheid en multiple-helix samenwerking 19
2.5.2 Overige locaties 20

3 Quickscan huidige topinnovatiecentra **21**
3.1 Quickscan 11 succesfactoren 21
3.2 Van quickscan naar kader topinnovatiecentra 23

4 Visie op rol en inzet gemeente Zwolle **25**
4.1 Rollen gemeente 25
4.2 Kader inzet beschikbaar budget 25

BIJLAGE 1 Quickscan topinnovatiecentra Zwolle **28**
Polymer Science Park 28

Health Innovation Park 29
Enexis 30
Climate Campus 32

Inleiding

"Belangrijk is dat de overheid niet de dingen doet die individuen al doen, en die dingen iets beter of iets slechter doet; maar dat ze die dingen doet die momenteel helemaal niet worden gedaan." (John Maynard Keynes)

In haar boek *De ondernemende staat* (2014) toont hoogleraar Mariana Mazzucato[1] aan dat de overheid een actieve rol heeft gespeeld in broeinesten van innovatie en ondernemerschap. Het was de overheid die investeerde in innovaties waar durfkapitalisten niet de moed voor hadden. Overheden investeren in juist die risico's die niet berekend kunnen worden (risico's die werkelijk onbekend zijn). De overheid investeerde in het verlengen van de hoogtijdagen van een volgroeide industrie (de Concorde) of het lanceren van een nieuwe technologiesector (het internet). De overheid is bereid en voelt zich verantwoordelijk om te investeren op gebieden waar de risico's en de kans op falen hoog zijn, waar het aankomt op geduld en waar het lagere verwachtingen koestert ten aanzien van toekomstige rendementen.

De economie verandert. Technologieën ontwikkelen zich razendsnel, robots nemen werk uit handen, de vaste baan van vroeger is flexibel geworden. Innovatie van product en arbeid staan centraal. Economische groei en nieuwe banen geven de samenleving toekomstperspectief. Gelijktijdig maken we ons zorgen over de toekomst van de aarde waar wij op leven. Het is de vraag hoe we ook in de toekomst een leefbare en economisch krachtige stad en regio blijven. Eén van de antwoorden op deze vraag ligt nu voor u: investeren in topinnovatiecentra. Samen met de regiopartners wil Zwolle de uitdaging aangaan om de topinnovatiecentra een stap verder te brengen voor een nieuwe economie, een toekomstbestendige beroepsbevolking en beantwoording van maatschappelijk vraagstukken.

Uit onderzoek van BCI[2] blijkt namelijk dat in de afgelopen vier jaar de werkgelegenheidsgroei bij campussen (topinnovatiecentra) fors harder is gegroeid dan de totale werkgelegenheid in de gemeenten (22% bij campussen, 6% voor de gemeenten als geheel). Tegelijkertijd bieden de topinnovatiecentra ook de kans om antwoord te geven op vragen over de toekomst van de aarde: circulaire economie, klimaatadaptatie, energietransitie, zorg.

(Regio) Zwolle, zowel ondernemers en onderwijs als overheden, heeft de afgelopen jaren al fors geïnvesteerd in innovatiecentra. We zijn trots op nieuwe bedrijven en innovaties zijn ontstaan. Bij Polymer Science Park bijvoorbeeld het bedrijf Fiberneering (3D-printing van vezel versterkte onderdelen). Of bij Health Innovation Park het bedrijf Medical Precision (innovatief markeringssysteem behulpzaam bij de behandeling van kanker). In de totstandkoming van die successen willen we blijven investeren.

[1] Hoogleraar economie en innovatie aan University of Sussex
[2] *Inventarisatie en meerwaarde van campussen in Nederland*, Buck Consultants International, in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het Netwerk Kennissteden Nederland (2018)

Leeswijzer

In de voorliggende Visie Topinnovatiecentra wordt ingezet op het ontwikkelen van de innovatiecentra Polymer Science Park (PSP, Kunstoftechnologie), Health Innovation Park (HIP, Health), Climate Campus (CC, Klimaatadaptatie)[3] en het Enexis-terrein (Enexis, Energie) tot topinnovatiecentra. De visie geeft ook antwoord op de vraag hoe we willen omgaan met nieuwe ontwikkelingen en met innovatiecentra die uiteindelijk niet de potentie hebben die nu wordt verwacht.

De visie Topinnovatiecentra is tot stand gekomen na vele gesprekken, zowel binnen de organisatie van de gemeente Zwolle als met personen daarbuiten. Ook is gesproken met High Tech Systems Park (Hengelo), The Hague Security Delta (Den Haag), Dutch Innovation Park (Zoetermeer), Automotive Campus (Helmond), Pivot Park (Oss).

De visie bestaat uit vier onderdelen:

1. **Achtergrond regionaal en lokaal beleid** – in dit hoofdstuk wordt ingegaan op de achtergronden van het regionale en lokale beleid met betrekking tot topinnovatiecentra

2. **Concept topinnovatiecentra** – In dit hoofdstuk wordt een nadere duiding gegeven van het concept topinnovatiecentra en welke visie de gemeente Zwolle heeft op de topinnovatiecentra. Ingegaan wordt op de ambitie, de doelstelling en de criteria en condities voor de topinnovatiecentra. Dit concept is geïnspireerd door de onderzoeken van adviesbureau Buck Consultants International naar campussen[4] en onderzoek van de STEC-groep[5].

3. **Quickscan huidige topinnovatiecentra** – in dit hoofdstuk wordt op basis van een quickscan en gesprekken met stakeholders de stand van zaken gegeven van elk individueel innovatiecentrum. Ook wordt inzicht gegeven hoe het innovatiecentrum zich momenteel verhoudt tot het concept topinnovatiecentra uit het voorgaande hoofdstuk.

4. **Visie op rol gemeente Zwolle** – In het laatste hoofdstuk zijn de rollen van gemeente Zwolle verwoord. Tevens wordt ingegaan op de financiële inzet en kaders bij die rollen en de betekenis daarvan voor de innovatiecentra.

In het Programmaplan Topinnovatiecentra is het plan van aanpak verwoord, behorend bij de Visie Topinnovatiecentra.

[3] Oorspronkelijk zou er in samenwerking met Enexis één topinnovatiecentrum voor Klimaat & Energie komen. Vanwege verschil in snelheden van ontwikkeling is besloten om parallel aan elkaar te werken aan een topinnovatiecentrum Klimaat (Climate Campus) en een topinnovatiecentrum Energie (Enexis). Mogelijk dat in een later stadium beide topinnovatiecentra alsnog worden samengevoegd.
[4] Adviesbureau Buck Consultants International heeft, onder andere in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, onderzoeken (in 2009, 2012, 2014, 2017, 2018) gedaan naar open innovatie centra.
[5] Gebaseerd op Internationale ervaringen van succesvolle campusontwikkelingen, STEC-groep (uit: *Bedrijfsprofielen & vestigingsfactoren Kennispark Twente (2006))*

Samenvatting

Achtergrond regionaal en lokaal beleid

Regio Zwolle
De Regio Zwolle wil een stap zetten naar een volgend niveau in haar ontwikkeling. Hiervoor heeft de Regio Zwolle het rapport '*Regio Zwolle stapt over eigen grenzen - de beweging naar meer slagvaardigheid'* opgesteld. Op basis van vijf thema's, waaronder Economie, Menselijk Kapitaal en Energie (Energietransitie, Klimaatadapatie en Circulaire Economie) wil de Regio Zwolle deze stap zetten. Voor het thema Economie heeft de Economic Board de *Economische agenda Regio Zwolle 2018 – 2022* vastgesteld. Deze economische agenda focust zich allereerst op de sectoren die vanuit de vorige economische agenda bewezen succesvol waren: kunststoffen, health en agri-food. Daarnaast geeft de nieuwe agenda extra aandacht aan sectoren die voor de regio belangrijk en veelbelovend zijn, zoals logistiek, vrijetijdseconomie en e-commerce. Zowel het rapport van de Regio Zwolle als de economische agenda sluiten aan op de vier innovatiecentra die in Zwolle zijn gelegen.

Gemeente Zwolle
Gemeente Zwolle heeft in 2017 haar ambitie voor de komende jaren op zes strategische opgaven vastgelegd. Eén van die opgaven zijn de innovatiecentra (samen met Human Capital)[6]. Ook de nieuwe coalitie (2018-2022) blijft vasthouden aan deze strategische opgave. In de Omgevingsvisie (deel 1) is de ambitie voor de ontwikkeling naar topinnovatiecentra vastgelegd. Dit zal in de Omgevingsvisie (deel 2) worden uitgewerkt in een ruimtelijk kader.

De gemeente Zwolle wil met de topinnovatiecentra aan de basis staan van een nieuwe economie, waarin vanuit een innovatief en dynamisch klimaat wordt samengewerkt in multiple-helix[7] verband. Bij topinnovatiecentra wordt geïnvesteerd in een toekomstbestendige beroepsbevolking, een goede kenniseconomie en innovatie. De programma's Topinnovatiecentra en Human Capital zijn om die reden aan elkaar verbonden.

Tot op heden zijn de innovatiecentra organisch gegroeid. De gemeente Zwolle heeft de intentie om meer expliciet richting en invulling te geven aan het concept en meer samenhang te brengen in de groei van de verschillende locaties naar topinnovatiecentra. Hiervoor is een heldere en samenhangende visie op het concept topinnovatiecentra nodig. Hoewel de visie op dit moment vanuit de gemeente Zwolle is opgesteld, is het de intentie dat de visie een regionale uitwerking krijgt, gedragen door de multiple helix partijen.

[6] Oorspronkelijk werd de term 'Topwerklocaties' gehanteerd. Dit leidt tot verwarring met het programma Topwerklocaties van de provincie Overijssel, die een andere focus heeft. Om die reden is besloten om de term 'topwerklocaties' te vervangen door de term 'topinnovatiecentra'.
[7] Het gaat hierbij om Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek, Overheid eventueel aangevuld met andere partijen zoals Inwoners, Maatschappelijke Organisaties, Consumenten.

Topinnovatiecentra
Investeren in topinnovatiecentra is van belang om in te spelen op een sterk veranderende en meer dynamische economie door onder andere technologisering, robotisering en flexibilisering. Hiermee wordt bijgedragen aan het versterken van de (regionale) economie en het opleiden van de beroepsbevolking voor de nieuwe economie. Ook kunnen de innovatiecentra antwoord geven op maatschappelijke opgaven waar de stad en de regio voor staan.

De gemeente Zwolle heeft als ambitie het creëren van *hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups*.

Het doel is het creëren van *topinnovatiecentra met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband.*

De topinnovatiecentra kunnen succesvol zijn door op een fysieke locatie de focus te hebben op R&D en/of kennisintensieve activiteiten, in aanwezigheid van manifeste kennisdragers (bijvoorbeeld R&D-afdeling van een groot internationaal bedrijf of een universiteit) en met een actieve open innovatie (bijvoorbeeld het delen van gezamenlijke onderzoeksfaciliteiten). Een potentieel succes is mede afhankelijk van 11 succesfactoren [8] en onder 5 condities[9].

Quickscan
Wij hebben op basis van gesprekken een quickscan gemaakt van de vier huidige innovatiecentra om te kijken in welke mate zij voldoen aan de succesfactoren[6] en welke belangrijkste opgaven er op dit moment liggen. Door verschil in de looptijd van de diverse innovatiecentra is het ene innovatiecentrum verder in haar ontwikkeling dan de andere innovatiecentrum.
Voor PSP geldt het oplossen van het ruimtegebrek, invulling geven aan de governancestructuur en het verder versterken van het vestigingsklimaat als belangrijkste opgaven. PSP heeft de potentie om uit te groeien tot een volwaardig topinnovatiecentrum.
Voor HIP geldt het bepalen van haar visie en doelstelling en het op orde brengen van haar governance als belangrijkste opgaven. HIP heeft de potentie om zich verder te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.
Voor Enexis zijn de belangrijkste opgaven het bepalen van de focus, het op orde brengen van de faciliteiten en het aantrekken van bedrijven. Enexis zal moeten bewijzen of zij de potentie heeft om door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

[8] Aanwezigheid kennisdragers, Onderzoeksfaciliteiten, Ecosysteem open & shared innovatie, Kritische massa / 'place to be', Hoogwaardige locatie, Talent, Ondernemerschap & financiering, Adequate huisvesting, Marketing & Acquisitie, Duidelijke visie, Organisatie & Management
[9] Hanteren van een scherpe en robuuste gezamenlijke focus, bewaken van de focus, tijd nemen en geduld organiseren voor ontwikkeling, zorgen voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu, aanwezigheid van sterk leiderschap in de regio

De Climate Campus staat voor de vraag hoe invulling gegeven kan worden aan de economische potentie als topinnovatiecentrum en in het verlengde daarvan de realisatie van een fysieke locatie. Climate Campus zal moeten bewijzen of zij de potentie heeft om door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

Visie op rol gemeente Zwolle
De gemeente Zwolle ziet voor zichzelf vier rollen weggelegd:

- Facilitator → bijv. begeleiding proces
- (mede) Beleidsbepaler → bijv. omgevingsvisie, bestemmingsplannen
- Ontwikkelaar → bijv. ontwikkeling openbare ruimte
- Investeerder → bijv. investering in huisvesting of faciliteiten

Daarnaast heeft de gemeente vanuit andere programma's of beleidsvelden een rol als belanghebbende (bijvoorbeeld als opdrachtgever of launching customer).

De inzet van capaciteit en financiële middelen is onder te verdelen in drie soorten:

1. Inzet van (ambtelijke) capaciteit
2. Inzet indirecte investeringen (bestemmingsplan / openbare ruimte / subsidie)
3. Inzet directe investeringen (huisvesting, faciliteiten)

De financiële inzet wordt gebaseerd op de mate van ontwikkeling en potentie naar een topinnovatiecentrum. Hoe verder het innovatiecentrum in haar ontwikkeling is en haar bestaansrecht heeft bewezen, zal de gemeente indien nodig meer inzet plegen.

Locaties die niet de potentie hebben om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum worden niet (meer) ondersteund via het programma Topinnovatiecentra. Dit kan ook gelden voor locaties die op dit moment wel de potentie hebben om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum. Wanneer locaties wel van groot belang zijn voor de stad, ondersteunen wij die via andere programma's en beleidsvelden.

1 Achtergrond regionaal en lokaal beleid

1.1 Regio Zwolle

1.1.1 Regio Zwolle stapt over eigen grenzen

Regio Zwolle is al jaren een economische topregio in Nederland. Om aan de top te blijven en te blijven bijdragen aan de economie van Nederland wil de regio een stap zetten naar een volgend niveau in haar ontwikkeling. Hiervoor heeft de Regio Zwolle het rapport '*Regio Zwolle stapt over eigen grenzen - de beweging naar meer slagvaardigheid'* opgesteld. Naast een vooruitstrevende vorm van samenwerking wil de Regio Zwolle op een vijftal thema's de focus richten: Economie, Menselijk Kapitaal, Leefomgeving, Bereikbaarheid, Energie (zie figuur 1).

Economie	Onze economie floreert - met respect voor het ecologisch plafond - op topniveau, heeft een hoog aanpassingsvermogen en betrekt zoveel mogelijk mensen in het arbeidsproces.	Succesvolle sectoren Kansrijke sectoren Veelbelovende trends
Menselijk Kapitaal	Inwoners van Regio Zwolle kunnen zich ontplooien, kunnen mee in de zich dynamisch ontwikkelende samenleving, doen wat ze kunnen en ervaren dat als zinvol en bevredigend.	Beschikbaarheid Wendbaarheid Inclusiviteit
Leefomgeving	In Regio Zwolle woon en leef je met plezier in een veilige en gezonde omgeving, je komt graag in de regio recreëren.	Gezondheid Veiligheid Hoogwaardige voorzieningen
Bereikbaarheid	Regio Zwolle is goed bereikbaar via het net van rail, water en wegen. Steden en kernen zijn snel toegankelijk en je hebt overal een snelle digitale verbinding.	Verbinding extern Verbinding intern via weg, spoor, water, lucht, digitaal
Energie	Regio Zwolle speelt proactief in op de toekomst door innovatieve manieren van energietransitie en klimaatadaptatie.	Duurzame ontwikkeling • Energietransitie • Klimaatadaptatie • Circulariteit

Figuur 1 - Focus thema's Regio Zwolle

1.1.2 Economische agenda Regio Zwolle 2018 – 2022

Voor elk van de regionale thema's wordt een agenda voor de komende jaren opgesteld. Voor het thema Economie hebben ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden samen met de omgeving een geactualiseerde economische agenda (2018 – 2022) opgesteld. De nieuwe economische agenda focust zich allereerst op de sectoren die vanuit de vorige economische agenda bewezen succesvol waren: kunststoffen, health en agri-food. Daarnaast geeft de nieuwe agenda extra aandacht aan sectoren die voor de regio belangrijk en veelbelovend zijn, zoals logistiek, vrijetijdseconomie en e-commerce. Zowel het rapport van de Regio Zwolle als de economische agenda sluiten aan op de vier innovatiecentra die in Zwolle zijn gelegen:

Polymer Science Park
De sector kunststoffen sluit aan bij relatief nieuwe economische activiteiten, zoals het Internet of Things, digitalisering, 3Dprinting en met name ook circulaire economie (recycling). Dit biedt deze sector veel potentieel. Binnen de topsector Chemie zijn kunststoffen van groot belang in Oost-Nederland. Een groot deel van de kunststofbedrijven in Nederland bevindt zich hier.

Health Innovation Park
Het onderzoek 'Kracht van Oost'[10] laat zien dat een aantal sectoren van grote invloed zijn op de werkgelegenheid in de regio en een grote toegevoegde waarde hebben. Zo levert de sector health met 16% een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheid in de Regio Zwolle en is de sector verantwoordelijk voor 12% van de toegevoegde waarde in de Regio (zie figuur 2).

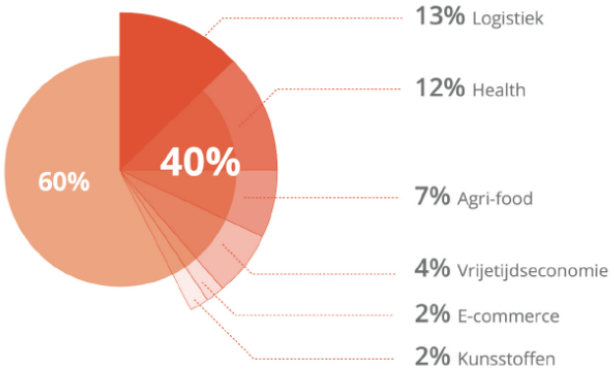

Figuur 2 - Toegevoegde waarde per sector in de Regio Zwolle

Enexis
De ontwikkeling bij Enexis, gericht op het thema Energietransitie, sluit aan bij de opgave die de Regio heeft vastgesteld op het gebied van de Energietransitie.

Climate Campus
Het afgelopen decennium is in de IJsselvechtdelta (onderdeel van de Regio) hard gewerkt aan de opgaven op het gebied van klimaatadaptatie. De regio behoort hiermee tot de koplopers op dit thema. Het is niet voor niets dat de Regio Zwolle daarom klimaatadaptatie als één van de focusthema's heeft benoemd.

[10] *Werkdocument De Kracht van Oost-Nederland, een economisch-geografische analyse*, 2017, Regioplan beleidsonderzoek / ESD[2] / IHS Erasmus / Ruimtelijk Economisch Atelier Tordoir

1.2 Gemeente Zwolle

1.2.1 Perspectiefnota 2018 – 2021, Coalitieakkoord 2018 – 2022 en Omgevingsvisie

De ambities van de Regio Zwolle sluiten aan bij de ambities die de gemeente Zwolle heeft vastgesteld. De stad heeft de ambitie om de bijzondere eigenschappen van de stad te behouden en tegelijkertijd haar groei in stedelijkheid te gebruiken om de kwaliteit te vergroten. In de Perspectiefnota 2018 -2021 (PPN) zijn zes strategische opgaven voor de gemeente Zwolle gepresenteerd om deze ambitie te realiseren[11], waarvan Topinnovatiecentra[12] (samen met Human Capital) er één is. Ook de nieuwe coalitie (2018-2022) blijft in haar coalitieakkoord '*Duurzame kwaliteit en groei voor Zwolle*' vasthouden aan deze ambities:

"*Wij willen onze positie als economische topregio de komende jaren behouden en waar mogelijk versterken. Dat doen we door te investeren in zaken die de economische structuur sterker en toekomstbestendiger maken. Zoals energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, bereikbaarheid, digitalisering, topwerklocaties [topinnovatiecentra] en de human capital-agenda.*"

In de Omgevingsvisie (deel 1) is nadrukkelijk aandacht voor de ontwikkeling naar topinnovatiecentra. Als ambitie staat in de Omgevingsvisie het versterken van de economie van stad en regio, door voldoende ruimte te bieden voor nieuwe bedrijfs- en kantorenconcepten en locaties. Dit wordt vertaald naar: "Zwolle focust zich op het verder ontwikkelen van bestaande topinnovatiecentra voor economische concepten (…)". In de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie (deel 2) zullen de topinnovatiecentra meegenomen worden in het ruimtelijk kader voor het opstellen van juridisch bindende bestemmingsplannen.

Dynamisering van de economie

De topinnovatiecentra staan aan de basis van een nieuwe economie, waarin vanuit een innovatief en dynamisch klimaat wordt samengewerkt in multiple-helix[13] verband, zodat de stad én de regio ook in de toekomst bij de top van economische regio's in Nederland behoort. Bij topinnovatiecentra wordt geïnvesteerd in een toekomstbestendige beroepsbevolking, een goede kenniseconomie en innovatie. Dit moet uiteindelijk leiden tot nieuwe werkgelegenheid voor hoger-, middelbaar en lager opgeleiden met een spin-off voor de gehele arbeidspopulatie (bijvoorbeeld door het aantrekken van toeleveranciers en ondersteunende diensten) en een doorgroei naar een nieuwe economie. De economie verandert namelijk snel onder invloed van meerdere factoren, zoals technologisering, robotisering en flexibilisering. Dit betekent dat de economie van de regio Zwolle zich zal moeten aanpassen aan deze dynamisering. Onze economie

[11] De volgende strategische opgaven zijn geformuleerd: Sociaal domein, Klimaatadaptatie, Energietransitie, Circulaire Economie, Centrumgebied (Spoorzone & Binnenstad) en Topinnovatiecentra & Human Capital
[12] Oorspronkelijk werd de term 'Topwerklocaties' gehanteerd. Dit leidt tot verwarring met het programma Topwerklocaties van de provincie Overijssel, die een andere focus heeft. Om die reden is besloten om de term 'topwerklocaties' te vervangen door de term 'topinnovatiecentra'.
[13] Het gaat hierbij om Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek, Overheid eventueel aangevuld met andere partijen zoals Inwoners, Maatschappelijke Organisaties, Consumenten.

moet verder worden verdiept en verankerd. Eén van de middelen hiervoor is de inzet op innovatie en op de beroepsbevolking van de toekomst.

Topinnovatiecentra en Human Capital
De programma's Topinnovatiecentra en Human Capital zijn om die reden aan elkaar verbonden. Human Capital zet in op de dreigende tweedeling tussen hoogopgeleide kenniswerkers en lager opgeleide vakwerkers, op een 'Leven Lang Leren' en het stimuleren van werk naar werk, van werkloosheid naar werk en van onderwijs naar werk. Binnen de Human Capital Agenda wordt de ingezette duurzame verbinding tussen economie, onderwijs en arbeidsmarkt doorgezet.
Bij de topinnovatiecentra wordt ingezet op innovatie met nieuwe werkgelegenheid als doel. Hiervoor is het noodzakelijk dat binnen de topinnovatiecentra onderwijspartijen en bedrijfsleven elkaar versterken en er een verbinding gelegd wordt tussen fundamenteel onderzoek, toegepaste wetenschap en de praktijk. Alleen dan kunnen innovaties ook daadwerkelijk toegepast worden en ontstaat er een nieuwe economie.

Voor de doorgroei van de topinnovatiecentra, zowel in kwaliteit als in kwantiteit, is een goede Human Capital Agenda noodzakelijk. Tegelijkertijd zijn de topinnovatiecentra belangrijk voor de Human Capital Agenda omdat daar economie, onderwijs én arbeidsmarkt van nature samen komen. Zo zijn de topinnovatiecentra en de Human Capital Agenda van elkaar afhankelijk (zie figuur 3).

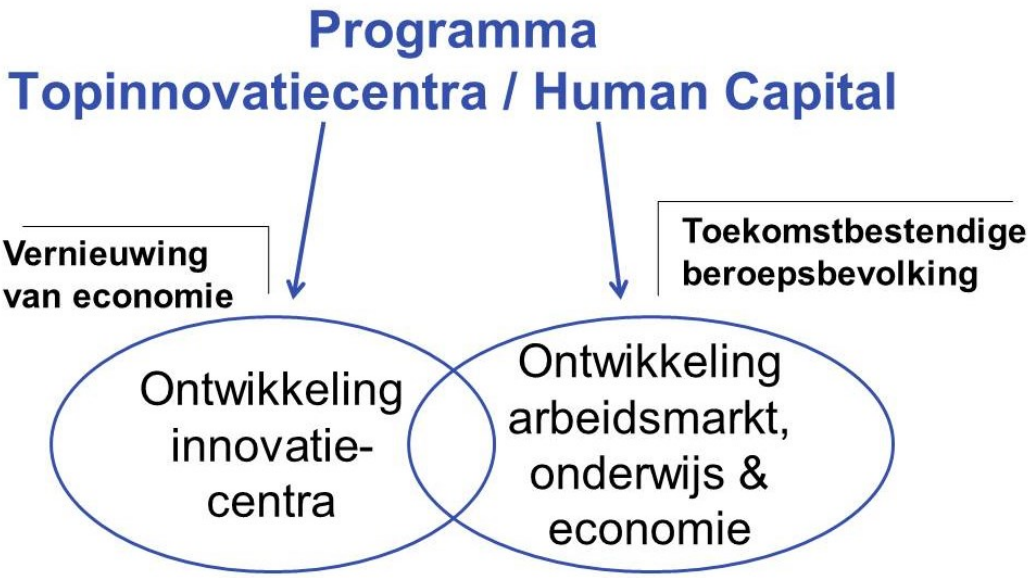

Figuur 3 - Afhankelijkheid programma's Topinnovatiecentra & Human Capital

1.2.2 Programma topinnovatiecentra

Tot op heden zijn de innovatiecentra organisch gegroeid. Ieder innovatiecentrum kent een eigen geschiedenis en ontwikkeling. De rol van de overheid, en dan met name die van de gemeentelijke overheid, was wisselend. Vaak in een beginfase actief faciliterend en sturend, in een latere fase werd veel meer overgelaten aan de locatie zelf.

Datum 2 november 2018
Titel Visie Topinnovatiecentra

Met het benoemen van topinnovatiecentra als strategische opgave heeft de gemeente de intentie om meer expliciet richting en invulling te geven aan het concept en meer samenhang te brengen in de tot op heden organische benadering van de verschillende locaties. Hiervoor is een heldere en samenhangende visie op het concept topinnovatiecentra nodig met als doel:

1. Het krachtig en in samenhang ontwikkelen c.q. versnellen van de groei van de onderscheiden topinnovatiecentra;
2. Het vormen van een afwegingskader en handvat voor (gemeentelijke) inbreng en beslissingen voor de topinnovatiecentra;
3. Het versterken van een integrale aanpak van en tussen de 6 strategische opgaven van de gemeente samen met de onderscheiden topinnovatiecentra waar dat mogelijk en gewenst is;
4. Het ontwikkelen van een (programmatische) aanpak om deze doelen te bereiken in netwerksamenwerking binnen de gemeente en samen met de partners van de gemeente (zie programmaplan Topinnovatiecentra);

Hoewel de visie op dit moment vanuit de gemeente Zwolle is opgesteld, is het de intentie dat deze visie een regionale uitwerking krijgt, gedragen door de multiple helix partijen.

2 Topinnovatiecentra

2.1 Samenvatting

- Wij hebben de ambitie om hoogwaardige technologische broedplaatsen te creëren met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, waar gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups hun thuisbasis hebben (Topinnovatiecentra);
- Wij zien 11 succesfactoren en 5 voorwaardelijke condities om te komen tot succesvolle topinnovatiecentra. De succesfactoren en condities gebruiken wij als toetsing voor de stand van zaken en leidraad voor de ontwikkeling van de diverse topinnovatiecentra;
- Het programma Topinnovatiecentra richt zich op die locaties die de ambitie en potentie hebben om zich te ontwikkelen tot locaties met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid én een hoge mate van samenwerking tussen de multiple-helix partners;

2.2 Ambitie programma Topinnovatiecentra

De gemeente Zwolle heeft als ambitie het creëren van:

'Hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups'

Als groeiende stad binnen een economisch groeiende regio, is een sterke vernieuwende economie van groot belang. Voor het bieden van (toekomstige) werkgelegenheid voor inwoners in de stad en in de regio, maar ook om een rol van betekenis te kunnen spelen als het gaat om het ontwikkelen van innovatieve oplossingen voor de maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan.

In Zwolle zijn daarom vier innovatiecentra benoemd die de potentie hebben om een topinnovatiecentrum te worden. Een topinnovatiecentrum is een broedplaats waar in multiple-helix verband samengewerkt wordt aan het creëren van innovatie én nieuwe bedrijvigheid en geeft invulling aan de ambitie. De vier innovatiecentra hebben tot doel om (op langere termijn) innovatieve bedrijven en veelbelovende startups te laten ontstaan of aan te trekken en willen een broedplaats zijn waaruit nieuwe ideeën, producten en diensten worden ontwikkeld.

2.3 Doel programma Topinnovatiecentra

2.3.1 Drie lagen van samenwerking

Wij zien in de regio drie lagen van samenwerking: ecosysteem → cluster → innovatiecentrum. In figuur 4 is dit schematisch weergegeven.

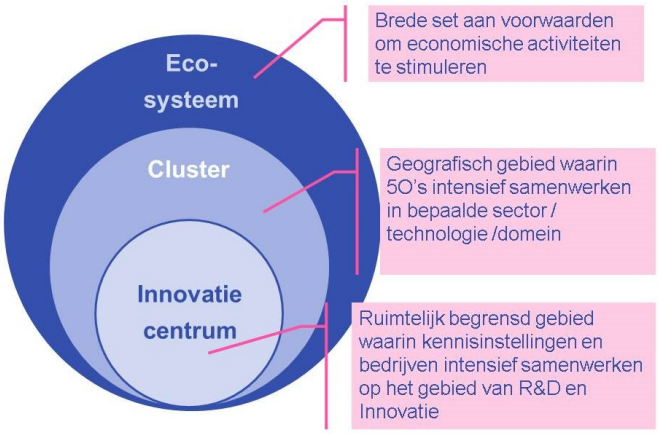

Figuur 4 - Lagen van samenwerking

Ecosystemen[14] zijn voorwaardelijk voor individuele bedrijfsontwikkeling én clusterontwikkeling, die vaak de voedingsbodem is voor een succesvolle topinnovatiecentrum. Clusters kunnen niet gedijen zonder een ecosysteem. Een cluster kan zich wel ontwikkelen zonder een topinnovatiecentrum. Topinnovatiecentra kunnen daarentegen niet succesvol zijn zonder een levendig cluster, waarvan de dynamiek wordt gegarandeerd door de juist ecosysteemelementen.

2.3.2 Topinnovatiecentra

Topinnovatiecentra hebben de potentie en de randvoorwaarden in zich om onze ambitie waar te maken. Vrijwel alle technologie gedreven bedrijven in Nederland hebben samenwerkingspartners en klanten over de hele wereld. Afstand is géén barrière. Uit de literatuur blijkt dat vestiging in topinnovatiecentra voordelen heeft voor bedrijven.

Bijvoorbeeld vanwege makkelijke toegang tot kennisdragers en researchfaciliteiten, maar ook vanwege imago ('place to be') en praktische voordelen in de zin van gemeenschappelijke voorzieningen. Het belang van toegang tot (directe) kennis is groter geworden door open innovatie. Dat wil zeggen dat bedrijven niet alleen meer zelf R&D doen, maar een (groeiend) deel in samenwerking met universiteiten, kennisinstituten, spin offs en dergelijke. Open innovatie begint vaak met informele contacten. Fysieke nabijheid werkt dit soort contacten in de hand.[15]

[14] Ecosystemen zijn: Een verzameling samenhangende ondernemende spelers (zowel potentieel als actief), marktpartijen (b.v. bedrijven, durfkapitalisten, business angels en banken), instituties (universiteiten, overheidsagentschappen en toezichthouders), en processen (de oprichtingsgraad van nieuwe bedrijven, het aantal snelgroeiende bedrijven, het aantal seriële en zeer succesvolle ondernemers, de mate van ondernemende ambitie en de maatschappelijke acceptatie van het verzilveren van successen), die in hun formele en informele verbindingen van invloed zijn op de prestaties van een lokale ondernemende omgeving. (definitie OESO, Mason & Brown, 2014)

[15] *De meerwaarde van vestiging op een science park/campus,* Buck Consultants International, 2017

2.3.3 Doel

Het doel van de gemeente Zwolle binnen het programma Topinnovatiecentra is het creëren van topinnovatiecentra met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband.

2.4 Criteria voor topinnovatiecentra

Een topinnovatiecentrum heeft vier kernelementen :

1. Fysieke locatie met hoogwaardige vestigingsmogelijkheden & onderzoeksfaciliteiten
2. Focus op R&D en/of kennisintensieve activiteiten
3. Aanwezigheid van manifeste kennisdragers
4. Actieve Open Innovatie

Deze vier kernelementen zijn uitgewerkt in 11 succesfactoren voor een topinnovatiecentrum. Hierbij hebben wij op basis van onderzoeken[16] en gesprekken met stakeholders en andere campusontwikkelingen in het land een vijftal condities geformuleerd voor succesvolle ontwikkeling van topinnovatiecentra.

Zowel de succesfactoren als de condities bieden een handvat voor de (verdere) ontwikkeling van topinnovatiecentra in Zwolle én de regio Zwolle.

2.4.1 Succesfactoren

Een goed succesvol topinnovatiecentrum ontstaat niet vanzelf. Wij zien op basis van onderzoek[17] elf succesfactoren (Sf.) voor een succesvolle ontwikkeling van een topinnovatiecentrum. In tabel 1 zijn de factoren uitgewerkt.

Succesfactor	Toelichting
1. Aanwezigheid kennisdragers	Kennisdragers zijn onderverdeeld in de volgende categorieën: R&D centra van grote internationaal opererende bedrijven, universiteiten, universitaire medische centra, onderzoeksinstituten
2. Onderzoeksfaciliteiten	Aanwezigheid en beschikbaarheid van onderzoeksfaciliteiten waar bedrijven gebruik van mogen maken (shared facilities)
3. Ecosysteem open & shared innovatie	Goed functionerend ecosysteem met een community en netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en andere relevante spelers met een organisatie die zich bezig houdt met samenwerkingsinnovatie relaties binnen en buiten de campus, kennisvalorisatie, kennistransfer, netwerkvorming, business development
4. Kritische massa / 'place to be'	Door omvangrijk cluster aan bedrijvigheid ontstaat place-to-be (spin-offs, bedrijven van buitenaf), waar meer andere bedrijven op af komen
5. Hoogwaardige locatie	Uitstraling van locatie, gebouwen, gebied en openbare ruimte
6. Talent	Aanwezigheid/ toegang tot aantrekkelijke talent pool met skills op diverse niveaus
7. Ondernemerschap & financiering	Toegang tot financiering in verschillende fasen van ontwikkeling van bedrijf

[16] Buck Consultants International en STEC-groep
[17] *De meerwaarde van vestiging op een science park / campus*, Buck Consultants International, juni 2017

8. Adequate huisvesting	Kantoor- en labruimte evenals het aanbod van goede services en voorzieningen in goede prijsdiensten hebben een goede prijs/kwaliteitverhouding
9. Marketing & Acquisitie	Gericht op specifiek doelgroepen in Nederland, Europa en wereldwijd, incl. de acquisitie van bedrijven
10. Duidelijke visie	Breed gedragen (triple helix) visie en uitvoeringsdraagvlak, programma ten behoeve van de campusontwikkeling
11. Organisatie & Management	Campus site management (+ decision makers)

Tabel 1 - Succesfactoren topinnovatiecentrum

De succesfactoren zijn van elkaar afhankelijk als radertjes die elkaar draaiende houden. Het niet functioneren van één van de succesfactoren heeft direct effect op de andere succesfactoren.

2.4.2 Condities

Wij zien daarnaast vijf belangrijke condities die randvoorwaardelijk zijn voor een succesvolle ontwikkeling van topinnovatiecentra. Deze condities baseren wij op onderzoek[18] en gesprekken met de stakeholders en met diverse campussen in het land:

Hanteer een scherpe en robuuste gezamenlijke focus
Kijk naar je concurrenten, zodat je niet op dezelfde doelgroep richt

Stakeholders	'*Geef de topinnovatiecentra een duidelijk profiel ten opzichte van andere locaties in het land. Topinnovatiecentra moeten zich onderscheiden. Maak bovendien de meerwaarde van de topinnovatiecentra duidelijk. Eén van de krachten van deze regio zijn de sterke HBO- en MBO instellingen. Dit geeft kansen om als regio in te zetten op de toegepaste maakindustrie.*'
Campussen	'*Spreek veel en intensief met de stakeholders in je gebied om tot een gezamenlijke visie te komen.*' 'Het *DNA van je topinnovatiecentrum is van groot belang. Maak iets unieks en zorg dat het thema van het centrum past bij je stad.*'

Bewaak de focus bij vestiging van bedrijven
Richt het gemeentelijk beleid op het vasthouden en concentreren van bedrijven met dezelfde focus

[18] Gebaseerd op internationale ervaringen van succesvolle campusontwikkelingen, STEC-groep

Neem tijd voor de ontwikkeling en organiseer geduld
Financieel, planmatig en in exploitatie

Campussen	'*Zorg voor investeringsgeld én financiering van lastig financierbare elementen (vanwege risico's of beperkte zekerheid)'* '*Investeer als gemeente niet met geld, maar vooral met capaciteit*' '*Zorg voor voldoende geld en haakjes bij partijen, zoals provincies en rijk'* '*Denk aan de voorkant goed na over governance, financiering en huisvesting*' '*De overheid heeft een belangrijke langjarige rol in de ontwikkeling van een topinnovatiecentrum'*

Zorg voor de aanwezigheid van sterk leiderschap in de regio

Stakeholders	'*Zorg ervoor dat grote partijen (bedrijfsleven) onderdeel zijn van het topinnovatiecentrum en daarbij een sterke betrokkenheid hebben. Ook andere betrokkenen moeten hun commitment uitspreken en laten zien.'* '*Het is van belang dat overheden een actieve betrokkenheid hebben bij de topinnovatiecentra.*' '*Betrek de regio bij de ontwikkeling van topinnovatiecentra. Richt je als topinnovatiecentrum ook op ondernemingen uit de regio. Zorg dat zij betrokken zijn bij de topinnovatiecentra.*'
Campussen	'*Doe het alleen als je sterke partijen hebt die de ontwikkeling tot topinnovatiecentrum willen ondersteunen*' '*Zorg voor mensen die wat willen en hoog in de verschillende organisaties actief zijn*'

Zorg voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu

2.5 Kader voor topinnovatiecentra

Het concept topinnovatiecentra hebben wij uitgewerkt in onderstaand kwadrant (zie figuur 5). Dit kwadrant bestaat uit twee belangrijke indicatoren voor een succesvol topinnovatiecentrum:

1. de mate van nieuwe bedrijvigheid[19]
2. de mate van samenwerking in multiple-helix-verband.

Deze indicatoren geven aan in hoeverre succesvol invulling is gegeven aan de succesfactoren en condities. Immers wanneer daar onvoldoende invulling aan is gegeven zal het topinnovatiecentrum geen nieuwe bedrijvigheid hebben aangetrokken of hebben laten ontstaan. Ook kan naarmate de multiple helix beter betrokken is bij het topinnovatiecentrum beter invulling gegeven worden aan de succesfactoren.

2.5.1 Nieuwe bedrijvigheid en multiple-helix samenwerking

Figuur 5 - Kwadrant indicatoren topinnovatiepark

Op basis van het kwadrant onderscheidt de gemeente Zwolle vier soorten locaties:

Kwadrant 1 Locaties met een hoge mate van nieuwe bedrijvigheid en een lage mate van samenwerking tussen multiple-helix partijen

[19] Zowel voor bedrijven die op de topinnovatiepark zelf ontstaan (spin-offs, start-ups), als voor bedrijven die naar de topinnovatiepark komen.

Kwadrant 2 Locaties met een hoge mate van nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking tussen multiple-helix partijen

Kwadrant 3 Locaties met een lage mate van nieuwe bedrijvigheid en een lage mate van samenwerking tussen multiple-helix partijen

Kwadrant 4 Locaties met een hoge mate van samenwerking tussen multiple-helix partijen en een lage mate van nieuwe bedrijvigheid

Het programma Topinnovatiecentra heeft tot doel topinnovatiecentra te ontwikkelen met een hoge mate van nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking tussen multiple-helix partijen, volgens kwadrant 2 (zie ook paragraaf 2.3.3.). Dit betekent dat die locaties vallen onder het programma Topinnovatiecentra. Dit geldt ook voor die locaties die dat nog niet hebben gerealiseerd, maar wel de potentie hebben om zich richting een topinnovatiecentrum te ontwikkelen (op basis van de succesfactoren en condities voor een topinnovatiecentrum).

2.5.2 Overige locaties

Locaties die niet onder het programma topinnovatiecentrum vallen, bijvoorbeeld locaties die alleen een hoge mate van nieuwe bedrijvigheid hebben, maar niet de ambitie of potentie hebben zich te ontwikkelen tot locaties die ook een hoge mate van samenwerking hebben in multiple-helix verband, kunnen echter wel van groot belang zijn voor de stad en de regio, bijvoorbeeld de Spoorzone of Hessenpoort. In dat geval zal ontwikkeling plaatsvinden vanuit andere beleidsvelden of programma's. Bijvoorbeeld via het economische programma, een project of één van de andere strategische opgaven.

Natuurlijk kunnen in deze gebieden ontwikkelingen ontstaan die wel een hoge mate van samenwerking in multiple-helix-verband hebben, waardoor mogelijk wel sprake is van een (potentieel) topinnovatiecentrum.

3 Quickscan huidige topinnovatiecentra

3.1 Quickscan 11 succesfactoren[20]

Door middel van een quickscan hebben wij aan de hand van de elf succesfactoren per innovatiecentrum in beeld gebracht wat de stand van zaken is en welke opgaven wij zien op basis van de succesfactoren. In bijlage 1 is een uitgebreide uitwerking van de quickscan opgenomen. In tabel 2 is per topinnovatiecentrum een korte samenvatting gegeven van de quickscan.

De quickscan is gebaseerd op interne en externe gesprekken met betrokkenen bij de verschillende innovatiecentra. Voor PSP is ook uitgegaan van het onderzoek dat Buck Consultants International heeft uitgevoerd voor PSP.

Op kaart 1 zijn de verschillende locaties opgenomen van de huidige innovatiecentra.

Kaart 1 - Locaties innovatiecentra in Zwolle

[20] Gebaseerd op de succesfactoren:
Sf. 1: Aanwezigheid kennisdragers / Sf. 2: Onderzoeksfaciliteiten / Sf. 3: Ecosysteem open & shared innovatie / Sf. 4: Kritische massa / 'place to be' / Sf. 5: Hoogwaardige locatie / Sf. 6: Talent / Sf. 7: Ondernemerschap & financiering / Sf. 8: Adequate huisvesting / Sf. 9: Marketing & Acquisitie / Sf. 10: Duidelijke visie / Sf. 11: Organisatie & Management (Buck Consultants International)

TOPWERK LOCATIE	Polymer Science Park[21] *"een toonaangevend innovatie- en expertisecentrum voor de kunststoftechnologie"*	Health Innovation Park *"dé voordeur voor Overijsselse innovatieve health initiatieven"*	Enexis *"realiseren van een vernieuwend gebied gericht op de sectoren energie, water en duurzaamheid."*	Climate Campus *"krachtig innovatienetwerk op het gebied van klimaatadaptatie met een gezamenlijke kennis- en innovatieagenda en de IJssel-Vechtdelta als proeftuin."*
INVULLING SUCCESFACTOREN	Grote betrokkenheid van DSM, aanwezigheid incubator (Greenpac/iLab) en diverse kennisinstellingen *(Sf. 1, 6, 7)*	Sterke netwerk- en kennisorganisatie met een goed parkmanagement *(Sf. 4, 5, 7, 8)*	Hoogwaardige huisvestingslocatie- en uitstraling in een groene omgeving met Enexis als anchor tennant. *(Sf. 2, 5, 7, 8)*	De Climate Campus staat nog in haar kinderschoenen met nog geen concreet beeld van de mate waarin de Climate Campus de potentie heeft om klimaatadaptatie te verzilveren in economische ontwikkeling (business) *(Sf. 2, 4, 5, 8, 10)*
	Ruimtegebrek, vanwege groei en ambities, en laagwaardige uitstraling huisvesting. *(Sf. 2, 4, 5, 8, 9)*	Katalysator voor het aantrekken van bedrijven, met onvoldoende financiering voor marketing en acquisitie, waarbij de verbinding met andere partijen (Zorgtrainingscentrum, Isala, onderwijspartijen e.d.) versterkt kan worden tot Health Park. *(Sf. 1, 2, 3, 6, 9, 10)*	Focus gericht op de energieopgaven in de gebouwde omgeving en toegepaste R&D, door aantrekken bedrijvigheid, oprichting van een lectoraat Energietransitie en het vestigen van het Expertisecentrum Energie. *(Sf. 1, 3, 4, 9, 10)*	Groot netwerk en ecosysteem van belangrijke kennisdragers *(Sf. 1, 3, 6)*
	Versterken van het vestigingsklimaat voor bedrijven als 'place to be' zal de aantrekkelijkheid van PSP verder vergroten. *(Sf. 3, 4)*	Visie op de toekomst van het HIP is nodig wat betreft gebiedsontwikkeling en organisatieontwikkeling (waaronder financieel) *(Sf. 10, 11)*	Aantrekken van MBO-studenten en een VMBO-opleiding, om zo een verbinding te maken tussen toegepaste wetenschap en praktijk en nieuwe medewerkers op te leiden. *(Sf. 6)*	Organisatie wordt momenteel ingericht *(Sf. 7, 9, 11)*
	De groei van PSP vraagt om verdergaande focus en nadenken over de daarbij behorende governance. *(Sf. 10, 11)*		Nog geen aparte organisatiestructuur rondom Enexis aanwezig *(Sf. 11)*	

Tabel 2- Quickscan topinnovatiecentra

[21] Mede gebaseerd op het onderzoek *Eindrapportage 'The Next Step'*, uitgevoerd door Buck Consultants International in opdracht van Polymer Science Park (2017)

3.2 Van quickscan naar kader topinnovatiecentra

De aangewezen innovatiecentra verschillen sterk in de fase van ontwikkeling. Waar PSP en HIP al een aantal jaren bestaan en zich ontwikkeld hebben, staan Enexis en Climate Campus nog aan het begin van hun ontwikkeling. Op basis van de quickscan en de gesprekken met de stakeholders zien wij op dit moment het volgende beeld (figuur 6):

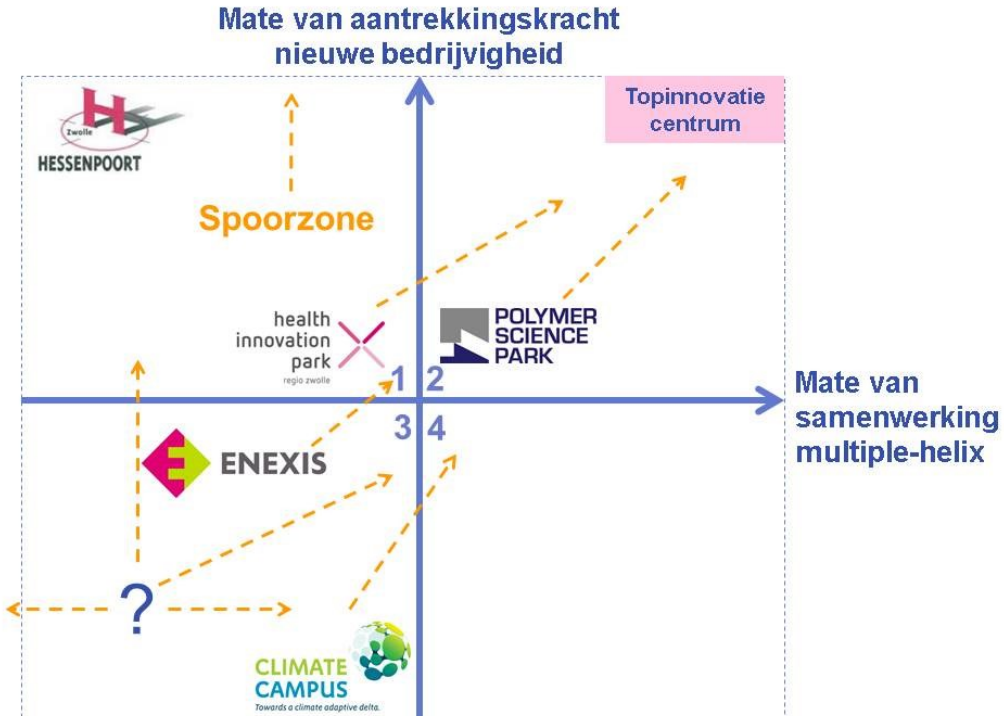

Figuur 6 - Mate van ontwikkeling huidige locaties

Kwadrant 1 Hoge mate van aantrekkingskracht nieuwe bedrijvigheid en lage mate van samenwerking in multiple-helix verband[22]
Wij zien bij het HIP ook een zekere mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid. De samenwerking in multiple-helix verband is nu nog onvoldoende, maar wij zien wel dat het HIP en de ontwikkeling van Oosterenk tot Health Campus, de potentie heeft om de mate van samenwerking in multiple-helix verband te ontwikkelen, gelet op het netwerk en de omgeving van het HIP.

Kwadrant 2 Hoge mate van aantrekkingskracht nieuwe bedrijvigheid en hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband
Wij zien Polymer Science Park als locatie die al een zekere mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid heeft en ook een zekere mate van samenwerking in multiple-helix verband. Deze locatie heeft echter nog verdere ontwikkeling nodig om uit te groeien tot volwaardig topinnovatiecentrum. Wij zien die potentie in PSP. De potentie blijkt ook wel uit het feit dat PSP als enig innovatiecentrum

[22] Voor wat betreft de locaties Hessenpoort en Spoorzone in kwadrant 1: zie paragraaf 4.2

in de regio is benoemd als ‘campus’ in een onderzoek naar campussen in Nederland in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat[23]. Van de 82 campusinitiatieven zijn slechts 35 benoemd als ‘echte’ campus, waaronder dus PSP.

Ook heeft Buck Consultants International voor PSP groeiscenario’s onderzocht[24] en verwacht op basis van een realistisch-ambitieus scenario een groei van ongeveer 10.000m2 aan nieuwe bedrijvigheid.

Kwadrant 3 Lage mate van aantrekkingskracht nieuwe bedrijvigheid en hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband

De Climate Campus heeft een zekere mate van samenwerking in multiple-helix verband. Ruim 40 partijen van diverse achtergronden zijn op de Climate Campus aangehaakt. Wij zien echter op dit moment geen daadwerkelijke aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid. De potentie hiervoor zal moeten worden onderzocht.

Enexis is zich op dit moment aan het ontwikkelen. Wij verwachten dat de mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid op korte termijn zal stijgen, mede door de inzet van Enexis om bedrijven aan zich te binden. Ook wordt geïnvesteerd in de samenwerking tussen de multiple-helix partijen. Wij zien de potentie van Enexis om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

Onbekende ontwikkelingen

Op dit moment zijn de bovenstaande locaties in beeld gebracht. Tegelijkertijd staan de stad en de regio niet stil. Nieuwe ontwikkelingen dienen zich aan en zullen zich blijven aandienen. Die ontwikkelingen beoordelen wij altijd vanuit de ambitie en het doel van het programma Topinnovatiecentra. De potentie bepalen wij vanuit de criteria en condities. Ook kan het zijn dat locaties waarin nu nog potentie wordt gezien om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum in de loop van de tijd afvallen. Daarbij geldt wel dat het aantal topinnovatiecentra beperkt zal moeten blijven om voldoende focus te kunnen blijven houden.

[23] *Inventarisatie en meerwaarde van campussen in Nederland*, Buck Consultants International in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Netwerk Kennissteden Nederland, 2018
[24] *Eindrapportage ‘The Next Step’*, Buck Consultants International, 2017

4 Visie op rol en inzet gemeente Zwolle

4.1 Rollen gemeente

De gemeente Zwolle ziet voor zichzelf als initiatiefnemer van de visie op topinnovatiecentra vier rollen bij de innovatiecentra weggelegd:

- Facilitator
- (mede) Beleidsbepaler
- Ontwikkelaar
- Investeerder

Als facilitator kan de gemeente innovatiecentra procesmatig begeleiden in de ontwikkeling naar topinnovatiecentrum door bijvoorbeeld ambtelijke inzet of ondersteunen met financiële middelen voor onderzoek. Een stap verder is wanneer de gemeente beleid gaat bepalen door bijvoorbeeld de omgevingsvisie of bestemmingsplannen vast te stellen of wanneer de gemeente als ontwikkelaar optreedt door te investeren in de openbare ruimte. De laatste stap van directe betrokkenheid bij de innovatiecentra is wanneer de gemeente investeert in het innovatiecentrum zelf, bijvoorbeeld in huisvesting of faciliteiten.

Naast deze vier rollen bij topinnovatiecentra, heeft de gemeente als belanghebbende vanuit andere programma's of beleidsvelden een rol. Hierbij kan de gemeente optreden als opdrachtgever, co-creator of deelnemer. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van de plastic road (fietspad in Spoorzone/Assendorp), het project Berkum Energieneutraal of Senshagen.

4.2 Kader inzet beschikbaar budget

Gelet op huidige ontwikkelingen bij alle innovatiecentra willen wij niet wachten met het inzetten van capaciteit en financiële middelen voor de ontwikkeling van de innovatiecentra. Deze inzet richt zich op de drie onderdelen van een innovatiecentrum:

- Programma - faciliteiten, samenwerking, projecten (Sf. 1, 2, 3, 4, 6)
- Organisatie - personeel, financieel, bedrijfsvoering, marketing (Sf. 7, 9, 10, 11)
- Gebiedsontwikkeling - huisvesting, openbare ruimte (Sf. 5, 8)

De capaciteits- en financiële inzet van de gemeente is onder te verdelen in drie soorten:

1. Inzet van (ambtelijke) capaciteit
   (gemeente als facilitator)

2. Inzet indirecte investeringen (bestemmingsplannen / openbare ruimte / subsidie)
   (gemeente als beleidsbepaler, ontwikkelaar, investeerder)

3. Inzet van directe investeringen (huisvesting, faciliteiten)
   (gemeente als investeerder)

De financiële inzet baseren wij op de mate van ontwikkeling en potentie naar een topinnovatiecentrum. Hoe verder het innovatiecentrum in haar ontwikkeling is en haar

bestaansrecht heeft bewezen, zal de gemeente indien nodig meer inzet (capaciteit of financieel) plegen. Ook hierbij hanteert de gemeente het eerder genoemde kwadrant van ontwikkeling naar topinnovatiecentrum. Dit betekent voor de huidige topinnovatiecentra het volgende (zie figuur 7):

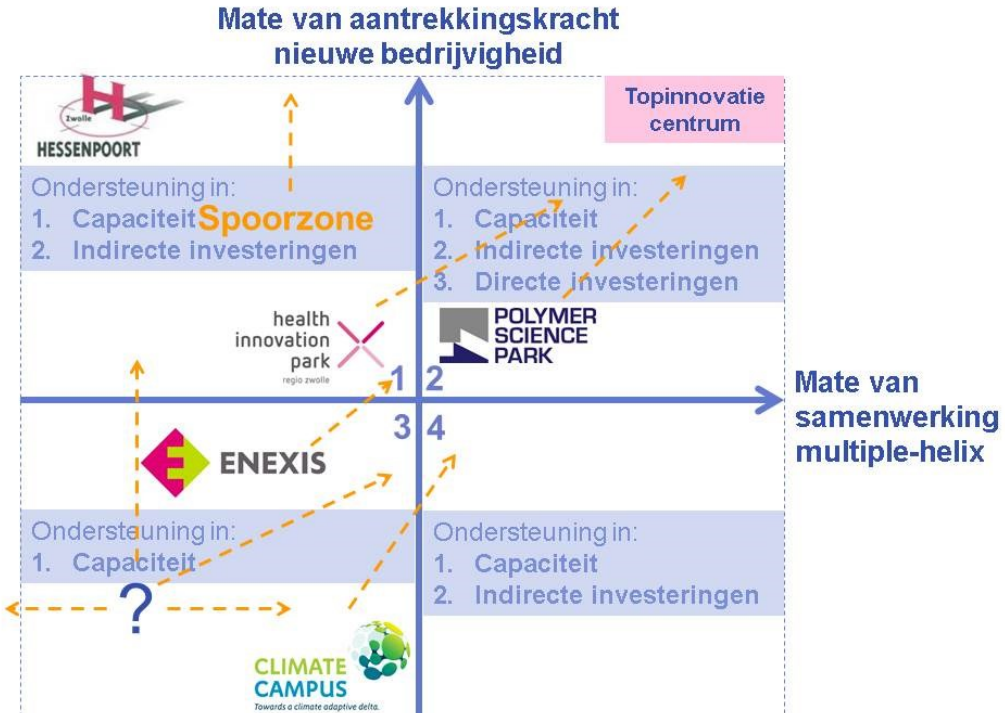

Figuur 7 - Ondersteuning topwerklocaties

Toelichting:

Kwadrant 3 De locaties die een beperkte mate van nieuwe bedrijvigheid en een beperkte mate van samenwerking in multiple-helix hebben, maar wel de potentie hebben om zich daartoe te ontwikkelen, ondersteunen wij met ambtelijke capaciteit om de potentie om de locatie te laten ontwikkelen tot topinnovatiecentrum verder te onderzoeken.

Enexis & Climate Campus – Wij zien op dit moment in Enexis en Climate Campus de potentie om zich verder te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum. De potentie zal de komende periode bewezen moeten worden. Hiervoor willen wij ambtelijke capaciteit leveren.

Kwadrant 1 & 4 Een locatie met een zekere mate van nieuwe bedrijvigheid óf een zekere mate van samenwerking in multiple-helix en die de potentie heeft zich door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum ondersteunen wij, naast inzet van ambtelijke capaciteit, met indirecte investeringen.

Health Innovation Park – Het HIP heeft zeker potentie, bijvoorbeeld wanneer er een doorontwikkeling naar een Health Park plaatsvindt, om zich te ontwikkelen tot Topinnovatiecentrum. Voor dit proces willen wij capaciteit leveren en inzet van indirecte investeringen.

Kwadrant 2 De locaties die beide elementen (nieuwe bedrijvigheid en samenwerking) in zekere mate in zich hebben en de potentie hebben om door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum, ondersteunen wij naast het voorgaande waar nodig ook met inzet van directe investeringen.

Polymer Science Park – PSP heeft reeds bewezen dat zij zich ontwikkelt tot topinnovatiecentrum. Daarom willen wij capaciteit en inzet van indirecte en directe investeringen leveren.

Geen potentie Locaties die niet de potentie hebben om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum worden niet (meer) ondersteund via het programma Topinnovatiecentra. Dit kan ook gelden voor locaties die op dit moment wel de potentie hebben om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum. Wanneer locaties wel van groot belang zijn voor de stad, ondersteunen wij die via andere programma's en beleidsvelden.

Hessenpoort & Spoorzone – Hessenpoort en Spoorzone zijn belangrijke economische pijlers van de stad én de regio en hebben een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid. Wij verwachten echter niet dat deze locaties zich als topinnovatiecentra (zoals in dit programma bedoeld) zullen ontwikkelen met een hoge mate van samenwerking in multiple helix verband. Deze locaties zullen wij daarom niet ondersteunen vanuit het programma Topinnovatiecentra. Uiteraard vindt wel ondersteuning plaats vanuit het project Hessenpoort en het project Spoorzone en eventueel andere programma's en beleidsvelden. Ook kan het zijn dat binnen deze gebieden locaties ontstaan die wel de potentie hebben om zich te ontwikkelen tot Topinnovatiecentrum. Hierbij valt te denken aan de ontwikkelingen bij Perron038 op het gebied van innovatie van geavanceerde producten en productiesystemen.

BIJLAGE 1 Quickscan topinnovatiecentra Zwolle

Polymer Science Park

Algemeen

Het Polymer Science Park (PSP) is een toonaangevend innovatie- en expertisecentrum voor de kunststoftechnologie. Samen met de provincie Overijssel, DSM, Oost NL en gemeente Zwolle wordt er gewerkt aan het realiseren van een Topinnovatiecentrum Kunststoffen in Zwolle (daarnaast is PSP door de provincie ook benoemd als Topwerklocatie). In februari 2013 is een Masterplan opgesteld voor de ontwikkeling van de campus. Aangezien een aantal belangrijke uitgangspunten van het masterplan sinds 2013 zijn gewijzigd (stoppen van productieactiviteiten Vishay BComponents, doorgroei van de 'community' en onzekerheid over de locatie) is er in 2016 behoefte ontstaan bij de partijen aan herijking van het masterplan. Buck heeft PSP en haar partners geholpen bij het proces om te komen tot herijking. In samenwerking met Oost NL is een marktverkenning uitgevoerd, op basis waarvan een herijking van de groeiambitie van PSP is geformuleerd. Buck heeft hiervoor in september 2017 haar eindrapportage 'The Next Step' opgeleverd. Daarna is een visie opgesteld door PSP.

De gemeente Zwolle onderzoekt in 2018 samen met PSP, DSM, provincie Overijssel, Oost NL en HMO, hoe PSP gefaciliteerd kan worden in haar groeiambitie met als perspectief en beoogd resultaat voor 2018 een doorbraak in de locatie en huisvesting voor PSP, waarmee een toekomstbestendige ontwikkeling van PSP mogelijk is. Inmiddels is een locatiestudie uitgevoerd die inzicht geeft in de haalbaarheid en bijbehorende randvoorwaarden welke nodig zijn om PSP op de bestaande locatie langjarig te huisvesten en te faciliteren. Op basis van de locatiestudie wordt momenteel gewerkt aan een haalbaarheidsstudie naar de bestaande locatie (Vishay/DSM-locatie) welke input geeft aan de businesscase voor de beoogde ontwikkeling tot topinnovatiecentrum.

Stand van zaken

- We zien een grote betrokkenheid van DSM bij PSP. Het bedrijf staat klaar om verdere doorontwikkeling van PSP mogelijk te maken. Zowel in het huisvesten van onderdelen van PSP, als in het bieden van mogelijkheden voor R&D ontwikkeling. Daarnaast zien wij betrokkenheid van incubator Greenpac/iLab (Windesheim & Stenden) bij PSP. Tegelijkertijd horen we ook dat de samenwerking verbeterd kan worden. Via het Centrum voor Innovatief Vakmanschap (Deltion) ligt er een goede basis voor samenwerking tussen HBO en MBO, met mogelijk een aanvulling vanuit het wetenschappelijk onderwijs (bijvoorbeeld via DSM) waardoor studenten vanuit verschillende niveaus kunnen samenwerken en er vanuit fundamenteel onderzoek gewerkt kan worden aan toegepaste maakindustrie en R&D (Sf. 1, 6, 7);
- PSP ontwikkelt zich snel: nieuwe bedrijven willen aansluiten, bestaande bedrijven groeien, onderwijsinstellingen willen een deel van hun activiteiten bij PSP uitvoeren. Hierdoor ontstaat bij PSP ontstaat ruimtegebrek. Ook hebben de gebouwen waarin PSP is gehuisvest geen hoogwaardige uitstraling en stelt Buck dat de apparatuur

niet uniek is. Wanneer dit niet op orde komt, kan er niet effectief gewerkt worden aan het uitvoeren van een acquisitieplan, met als doel het laten groeien van PSP en het vergroten van de kritische massa. (Sf. 2, 4, 5, 8, 9);
- Buck constateert in haar onderzoek dat partijen “footloose” (geen afhankelijkheid van PSP) zijn. Het ecosysteem is afhankelijk van één grote speler. In de gesprekken die zijn gevoerd komt dit ook aan de orde. De stakeholders geven aan dat gekeken moet worden naar het aantrekken van andere grote partijen, maar ook van het aantrekken van bedrijven uit de regio (Sf. 3, 4).
- In de gesprekken met de stakeholders kwam regelmatig naar voren dat gekeken moet worden naar de organisatiestructuur van de topinnovatiecentra mede in relatie tot Kennispoort. Sommige stakeholders spreken van bureaucratisering van de governance. Buck constateert dat er verschillende invalshoeken bestaan over de toekomst van PSP. Wij herkennen dit in de gesprekken met name over de rol die men ziet voor de PSP-organisatie, waarbij een deel van de stakeholders van mening is dat de PSP-organisatie zich moet richten op het uitvoeren van programma’s en projecten, is een ander deel van de stakeholders van mening dat de PSP-organisatie zich moet richten op de realisatie van de huisvesting en de bedrijfsvoering. Wij zien hierin een duidelijke behoefte aan een gedeelde en gedragen visie en de opgave om de gehele governancestructuur opnieuw te bekijken om zo antwoord te geven op de verschillende vraagstukken, onder andere vanwege de verdere groei van PSP. Inmiddels zijn hiervoor door PSP al de nodige stappen gezet (Sf. 10, 11)

Health Innovation Park

Algemeen

In het kader van het Topsectorenbeleid is er door de Regio Zwolle en de provincie Overijssel gekozen voor de topsector Health. De keuze hiervoor is gemaakt vanwege het feit dat de provincie/regio verhoudingsgewijs veel werkgelegenheid heeft binnen deze sector. In 2013 heeft het cluster Health in de Regio Zwolle haar positie verworven (groot aantal kansrijke initiatieven, vele bijeenkomsten, zeer uitgebreid netwerk). In 2014 is door de founding partners (onder andere Isala, Windesheim, Deltion, provincie en gemeente Zwolle) het besluit genomen om het cluster Health verder uit te bouwen in het Health Innovation Park (entititeit) en op 1 januari 2014 is het Health Innovation Park Coöperatief UA (vereniging HIP) opgericht. Eind 2015 is een eerste aanzet gegeven om te kunnen komen tot een geografische werkgebied uitbreiding van Regio Zwolle naar Overijssel breed. In 2016 heeft het HIP gewerkt aan een visie om te komen tot de duurzame doorontwikkeling naar HIP 2.0. Vanuit de nieuw geformuleerde ambitie werkt het HIP de komende jaren aan drie werkgebieden: innovatie en clustervorming, Human Capital en gebiedsontwikkeling. De ambitie van HIP 2.0 luidt:

“*Het HIP is dé voordeur voor Overijsselse innovatieve health initiatieven en werkt optimaal samen met samenwerkingspartners (o.a. Health Valley, het Polymer Science Park en Kennispoort Regio Zwolle) en andere Open Innovatiecentra en Innovatieloketten in de regio’s Zwolle, Twente, Deventer en Arnhem/Nijmegen. Waarbij*

het HIP met haar activiteiten economisch (omzetstijging en uitbreiding van werkgelegenheid) en maatschappelijk rendement (betere zorg voor hetzelfde geld of zelfde zorg voor minder geld) realiseert in de provincie Overijssel. Het HIP is zodanig georganiseerd dat deze met mensen, werkwijze, monitoring, rapportage en communicatie haar gestelde resultaten en benodigde financiering voor 2023 realiseert."

De komende jaren (2014 – 2019) werkt het HIP aan het realiseren van de gestelde doelen en het genereren van inkomsten, waarbij de overheden hun financiering gedurende deze periode afbouwen. Hiervoor is in juni 2018 door HIP een nieuwe strategische koers neergelegd.

Stand van zaken

- Het HIP heeft zich ontwikkeld tot een sterke netwerk- en kennisorganisatie. Zowel lokaal, als regionaal en landelijk heeft het HIP dit netwerk gerealiseerd. Mede dankzij goed parkmanagement en het renoveren van kantoren zijn er veel zorggerelateerde bedrijven gevestigd bij het HIP. Bij de ondersteuning van bedrijven bij hun ondernemerschap en financiering zijn Health Investment Zwolle, Rabobank en Kennispoort betrokken. (Sf. 4, 5, 7, 8)
- In de gesprekken met de stakeholder komt sterk naar voren dat het HIP een belangrijke katalysator is (geweest) voor het aantrekken van bedrijven. Op dit punt zijn nog wel zorgen over de marketing en acquisitie die op dit moment geen of onvoldoende financiering kent.
  Tegelijkertijd constateert men ook dat de verbinding tussen andere partijen (zoals het Zorgtrainingscentrum en Isala) in de omgeving van het HIP verder versterkt zou kunnen worden. Onderwijspartijen kunnen beter worden aangehaakt, zodat beter gebruik gemaakt kan worden van zorg gerelateerde kennis die in de stad ruimschoots aanwezig is. De kracht van het gebied zou kunnen leiden tot een sterke campusontwikkeling: Health Park. Zo kan een gebied ontstaan waar een ecosysteem zich ontwikkelt en kennisdragers samenwerken aan innovatie, gebruikmakend van elkaars faciliteiten. Deze ontwikkeling zal verder onderzocht kunnen worden. (Sf. 1, 2, 3, 6, 9, 10)
- Het HIP richt zich momenteel sterk op hun netwerk- en kennisorganisatie, maar houdt zich nog niet bezig met het faciliteren van onderzoeksfaciliteiten en open innovatie in multiple-helix verband. Dit vraagt van het HIP een duidelijk visie op de toekomst. Dit vraagstuk ligt echter breder dan alleen het HIP, maar moet gezien worden in de gehele gebiedsontwikkeling van Oosterenk. Daarnaast is de huidige financiële situatie van het HIP zorgelijk. De steun van de overheden wordt tot en met 2019 afgebouwd naar nihil en vanaf dan zal het HIP zelfstandig gefinancierd moeten worden. Antwoord op beide vraagstukken hebben invloed op de organisatie van het HIP. (Sf. 10, 11)

Enexis

Algemeen

In het gebied van Enexis en de Nooterhof op Marslanden A hebben verschillende partijen en belanghebbenden (eigenaren, gemeente en provincie) de samenwerking

gezocht om tot een visie te komen voor toekomstige ontwikkelingen om ruimtelijke, economische én functionele meerwaarde te laten ontstaan in het gebied. Aanleiding hiervoor is de wens van Enexis om de gronden die zij in het gebied in bezit hebben te ontwikkelen. De ambitie van de partijen, met name Enexis en de gemeente Zwolle, is om in de Nooterhof – Marslanden A (Enexis) een vernieuwend gebied te realiseren gericht op de sectoren energie, water en duurzaamheid. Daarbij wil men deze sectoren verbinden door vestiging van nieuwe technische gebruikers (B2B), van beginnend (start-up) tot gevestigd bedrijf en gebruikers met maatschappelijke economische activiteiten, technisch onderwijs, duurzaamheidseducatie, R&D en dataverwerking om zo een bedrijvenpark te ontwikkelen.

In augustus 2016 is een Ontwikkelingsvisie opgesteld met een focus op de samenhang tussen ruimtelijke kwaliteit en functies. Alle partijen willen vanuit duurzaamheidsdoelstellingen een impuls geven aan de ruimtelijke kwaliteit, waarbij de accenten liggen op natuur, natuurbeleving, energietransitie, water, klimaat en gezondheid (voedsel). Daarnaast biedt het Enexis ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid. De gemeente en de provincie zien mogelijkheden voor een proeftuin en vestigingslocatie voor initiatieven en projectideeën op het thema duurzaamheid. Door in dit gebied bedrijven, onderwijsinstellingen (mbo/hbo/wo) en onderzoek/R&D te laten huisvesten wordt door onderlinge kruisbestuiving innovatie gestimuleerd.
Zo heeft het gebied de potentie om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum. Met een duidelijk profiel, waarbij de focus gericht is op de energieopgaven in de gebouwde omgeving en toegepaste R&D. Dit profiel geeft kansen voor gerichte marktinvesteringen en een publiek-private leeromgeving die aansluit op de toekomstige regionale arbeidsmarkt met volop ruimte voor start-ups en social enterprises.

Op basis van de Ontwikkelingsvisie is een Plan van Aanpak geschreven, waarbij Enexis trekker is van het project. Het plan van aanpak gaat uit van de gebiedsvisie en de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast zijn vanuit de bestuurlijke Rondetafel-bijeenkomsten een vijftal projectinitiatieven ontstaan:

1. Verduurzamen woningen, wijkaanpak Berkum (EN-puls & Delta Wonen)
2. Water voor koeling en verwarming (Enexis & Waterschap)
3. Start-up bedrijven (Gemeente & Enexis)
4. Sourcing human capital (Deltion & VNO-NCW)
5. Slimme en schone mobiliteit (Provincie & EN-puls)

Stand van zaken

- Enexis is een hoogwaardige huisvestingslocatie. In de groene omgeving staan gebouwen met een hoogwaardige uitstraling. Samen met de aanwezigheid van Enexis als stevige partij heeft deze locatie zeker de potentie om uit te groeien tot een topinnovatiecentrum. Enexis is van plan haar R&D en opleidingscentrum in Zwolle te vestigen. Op dit moment zijn er nog geen mogelijkheden gecreëerd voor het ondersteunen van starters en start-ups bij de ontwikkeling van hun bedrijf. (Sf. 2, 5, 7, 8)
- Enexis is momenteel bezig met het aantrekken van bedrijven naar het terrein. De focus is gericht op de energieopgaven in de gebouwde omgeving en toegepaste

R&D. Hiermee maakt Enexis het onderscheid met bijvoorbeeld Energie Valley (Groningen), dat zich voornamelijk richt op energiesystemen voor de opwek van energie. Hiermee vormt Enexis een toegevoegde waarde ten opzichte van andere locaties in het land. In gesprek met Windesheim en een aantal andere partners wordt gewerkt aan het oprichten van een lectoraat Energietransitie die de campus mede kan versterken door de inbreng van kennis, kennisvalorisatie en innovatie. De provincie Overijssel is bezig met het opzetten van het Expertisecentrum Energie (Sf. 1, 3, 4, 9, 10)

- Naast de betrokkenheid van een lectoraat, is Enexis ook bezig met het aantrekken van MBO-studenten en mogelijk zelfs een VMBO-opleiding, om zo een verbinding te maken tussen toegepaste wetenschap en praktijk en om nieuwe medewerkers op te leiden (Human Capital). Op dit moment is dit nog niet gerealiseerd. Ook de betrokkenheid van HBO-studenten bij de campus is nog niet aan de orde (Sf. 6)
- Er bestaat nog geen aparte organisatiestructuur rondom de Enexis-locatie. (Sf. 11)

Climate Campus

Algemeen

Door klimaatveranderingen stijgt de zeespiegel en krijgen we extremer weer met plensbuien en hittegolven. Zwolle en haar regio is door haar ligging in de delta kwetsbaar voor klimaatveranderingen, want het water komt hier van 5 kanten (IJsselmeer, rivieren, Sallandse weteringen, ondergrond, plensbuien). De traditionele, grootschalige aanpak van “dijken bouwen en pompen” alléén biedt op termijn niet voldoende bescherming. We moeten breder kijken dan dijken bouwen en pompen alleen. Dat vraagt om een nieuwe manier van kijken, denken en doen. Van fysieke innovatie tot sociale innovatie. Deze nieuwe manier van kijken komt voort uit een cultuur van samenwerking en praktische inslag: wie het slim doet, doet het samen. Het afgelopen decennium is dat gebeurd in diverse verbanden: IJssel-Vechtdelta, Klimaat Actieve Stad, City Deal Klimaatadaptatie en Living Lab Overijssel. In 2016/2017 is de wens ontstaan om vanuit deze samenwerking een volgende stap te zetten naar een Climate Campus. In juni 2017 is een intentieoverkomst gesloten met 44 partijen om te komen tot de Climate Campus. Op 9 maart 2018 is de stichting Climate Campus opgericht met een eigenstandig bestuur (Royal Haskoning/DHV, Windesheim, gemeente Zwolle, TAUW, Natuur&Milieu Overijssel).

Met het opzetten van de Climate Campus wordt gebouwd aan een krachtig innovatienetwerk met een gezamenlijke kennis- en innovatieagenda en de IJssel-Vechtdelta als proeftuin. Het wordt een fysieke plek als centrum van de samenwerking met de demonstratiedelta als setting en blinkt uit in implementatie door het toepassen van (nieuwe) kennis en technieken en een effectieve samenwerking van overheid, inwoners, bedrijven en instellingen. De Climate Campus trekt (jong) talent, start-ups en bedrijvigheid aan en werft fondsen en investeerders. Door een goede branding van de Climate Campus, waaronder een gezamenlijk propositie en een (beeld)merk ontstaat een (inter)nationale profilering.

Stand van zaken

- De Climate Campus staat als topinnovatiecentrum nog in haar kinderschoenen. Een fysieke locatie met onderzoeksfaciliteiten is nog niet aanwezig. De betrokken partijen zijn vooral op projectbasis betrokken bij klimaatadaptatie en er is nog geen concreet beeld van de mate waarin de Climate Campus de potentie heeft om klimaatadaptatie te verzilveren in economische ontwikkeling (business). (Sf. 2, 4, 5, 8, 10)
- Tegelijkertijd biedt de Climate Campus kans tot de ontwikkeling van een unieke topinnovatiecentrum: de regio Zwolle is koploper op het gebied van Klimaatadaptatie, de jarenlange samenwerking in deze regio heeft een groot netwerk en ecosysteem opgeleverd, belangrijke kennisdragers (bijvoorbeeld Windesheim, Universiteit Twente / Delft, KNMI) zijn betrokken. Dit uit zich op dit moment voornamelijk in diverse projecten en nog niet in structurele samenwerking. Dit geldt ook voor de betrokkenheid van studenten en talent bij de Climate Campus. Zij zijn sterk betrokken bij diverse projecten maar nog niet vanuit de Climate Campus zelf (Sf. 1, 3, 6)
- De organisatie van de Climate Campus staat ook in de kinderschoenen. Er is een stichting opgericht met een bestuur. Er wordt gewerkt aan de inrichting van een organisatie. Ook de inrichting van ondersteuning van ondernemerschap en marketing en acquisitie is hierdoor nog niet van de grond gekomen. (Sf. 7, 9, 11)

Plan

Zwolle

Project-, Programma- en Procesmanagement

Telefoon (038) 498 2092
g.janssen@zwolle.nl

Programmaplan Topinnovatiecentra

Behorend bij Visie Topinnovatiecentra

Opdrachtgever	Godelieve Wijffels
Opdrachtnemer	Geert Janssen
Versie	Definitief
Datum	2 november 2018

Datum 2 november 2018
Titel Programmaplan Topinnovatiecentra

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**

1 Programma topinnovatiecentra **3**
1.1 Visie topinnovatiecentra 3
1.2 Programmastructuur 3
1.3 Ambitie 5
1.4 Doel 5
1.5 Criteria 5
1.6 Methode 5

2 Actielijnen **6**
2.1.1 Actielijn I - Vaststellen van een gezamenlijke ambitie en agenda topinnovatiecentra *(multiple helix Regio Zwolle)* 6
2.1.2 Actielijn II - Vaststellen van opgaven en plan van aanpak per topinnovatiecentrum *(multiple helix topinnovatiecentrum)* 7
2.1.3 Actielijn III - Opstellen Regiodeal *(gemeente Zwolle & Regio Zwolle)* 8
2.1.4 Actielijn IV - Strategische opgaven *(gemeente Zwolle)* 9

3 Planning **10**

4 Financiën programma **11**
4.1 Beschikbaar budget 11

5 Organisatie **12**
5.1 Gemeente Zwolle 12
5.1.1 Werkgroep per topinnovatiecentrum 12
5.1.2 Gezamenlijke werkgroep Topinnovatiecentra 12
5.1.3 Kernteam Topinnovatiecentra 13
5.1.4 Ambtelijk programma-overleg 13
5.1.5 Bestuurlijk programma-overleg 13
5.1.6 Afstemmingsoverleggen strategische opgaven 13
5.2 Externe organisatie 13

1 Programma topinnovatiecentra

1.1 Visie topinnovatiecentra

De bijbehorende Visie Topinnovatiecentra is tot stand gekomen na vele gesprekken, zowel binnen de organisatie van de gemeente Zwolle als met personen daarbuiten. De visie bestaat uit vier onderdelen:

1. **Achtergrond regionaal en lokaal beleid** – in dit hoofdstuk wordt ingegaan op de achtergronden van het regionale en lokale beleid met betrekking tot topinnovatiecentra

2. **Concept topinnovatiecentra** – In dit hoofdstuk wordt een nadere duiding gegeven van het concept topinnovatiecentra en welke visie de gemeente Zwolle heeft op de topinnovatiecentra. Ingegaan wordt op de ambitie, de doelstelling en de criteria en condities voor de topinnovatiecentra. Dit concept is geïnspireerd door de onderzoeken van adviesbureau Buck Consultants International naar campussen[1] en onderzoek van de STEC-groep[2].

3. **Quickscan huidige topinnovatiecentra** – in dit hoofdstuk wordt op basis van een quickscan en gesprekken met stakeholders de stand van zaken gegeven van elke individuele topinnovatiecentrum. Ook wordt inzicht gegeven hoe de topinnovatiecentrum zich momenteel verhoudt tot het concept topinnovatiecentra uit het voorgaande hoofdstuk.

4. **Visie op rol gemeente Zwolle** – In het laatste hoofdstuk zijn de rollen van gemeente Zwolle verwoord. Tevens wordt ingegaan op de financiële inzet en kaders bij die rollen en de betekenis daarvan voor de topinnovatiecentra.

1.2 Programmastructuur

Het programma Topinnovatiecentra kan niet los worden gezien van diverse andere thema's en opgaven. In figuur 1 is dit uitgewerkt. De programma's Human Capital Agenda (HCA) en Topinnovatiecentra vallen beiden onder het begrotingsprogramma Ondernemende en levendige stad (Economie) en hebben een wederzijdse uitwisseling en afhankelijkheid van elkaar (zie ook de Visie Topinnovatiecentra).
Het programma topinnovatiecentra gaat uit van een basis van broedplaatsen van starters en start-ups die zich soms concentreren en clusteren. Het beleid voor start-ups en starters is hierop gericht. De clusters/concentraties vormen één van de voedingsbronnen voor de topinnovatiecentra. Deze topinnovatiecentra worden op basis van het concept topinnovatiecentra ontwikkeld. De verschillende topinnovatiecentra hebben een verbinding met de verschillende andere strategische opgaven van de stad.

[1] Adviesbureau Buck Consultants International heeft, onder andere in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, meerdere onderzoeken (2009, 2012, 2014, 2017) gedaan naar open innovatie centra.
[2] Gebaseerd op Internationale ervaringen van succesvolle campusontwikkelingen, STEC-groep (uit: *Bedrijfsprofielen & vestigingsfactoren Kennispark Twente (2006))*

Datum 2 november 2018
Titel Programmaplan Topinnovatiecentra

Bij de topinnovatiecentra wordt nieuwe bedrijvigheid gecreëerd, die op de locatie zelf zich ontwikkeld of doorstroomt naar de diverse werklocaties in de stad of de regio.

Het programma Topinnovatiecentra valt binnen de Zwolse begrotingsstructuur. Tegelijkertijd is het onderdeel van de Regio Zwolle en geeft het invulling aan de economische opgaven in de regio. Twee van de topinnovatiecentra (PSP & HIP) zijn voortgekomen uit regionale clusters. De Climate Campus komt voort uit de samenwerking in de IJsselvechtdelta. Ook Kennispoort, als onderdeel van het start-up en startersbeleid, is een regionale organisatie. Dit betekent dat het Zwolse programma Topinnovatiecentra niet los kan worden gezien van de Regio Zwolle.

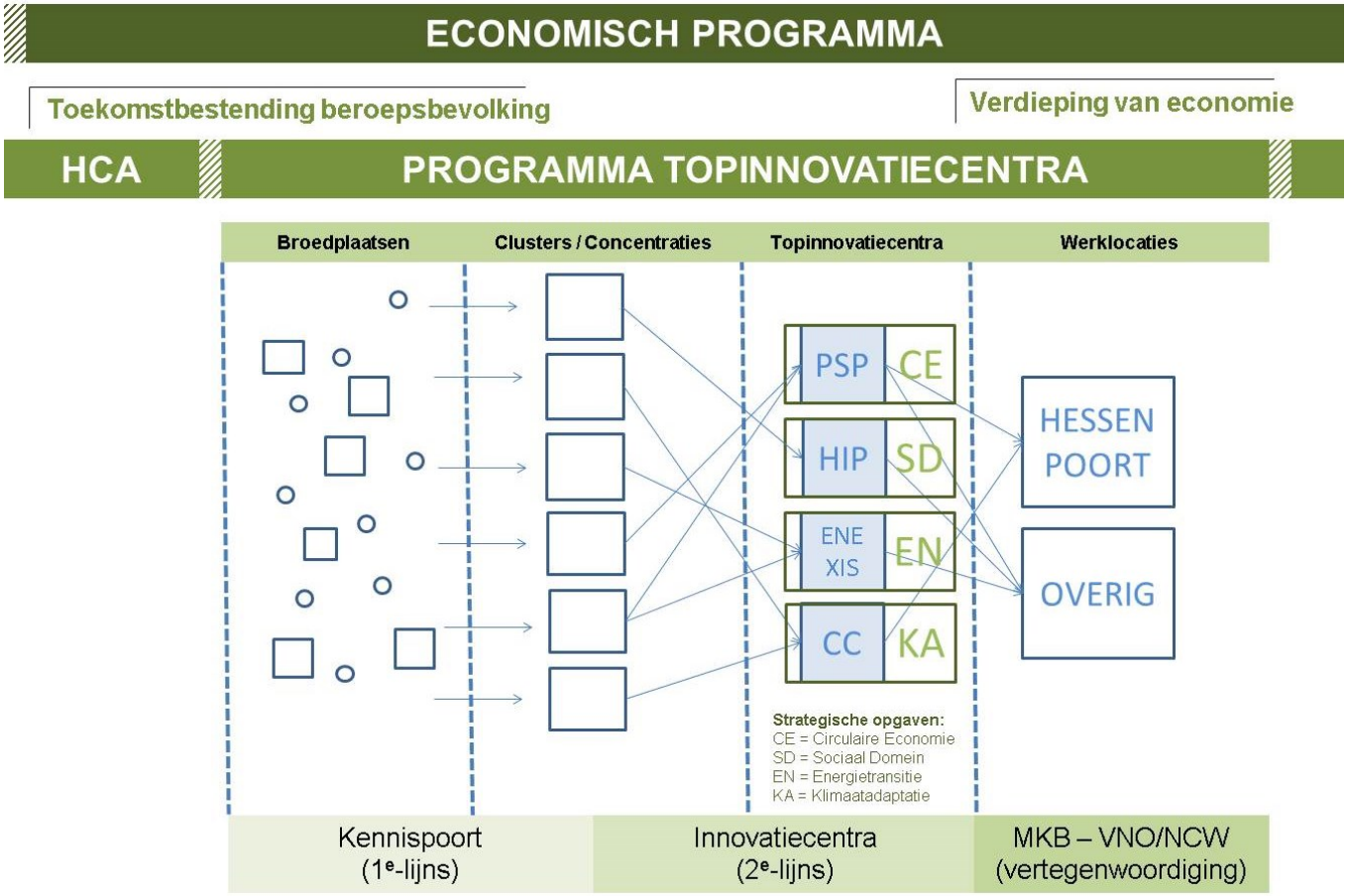

Figuur 1 - Positie programma Topinnovatiecentra

1.3 Ambitie

Het programma Topinnovatiecentra heeft als ambitie het creëren van:
"Hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups."

1.4 Doel

Het programma Topinnovatiecentra heeft als doel *het creëren van topinnovatiecentra met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband*

1.5 Criteria

De topinnovatiecentra worden beoordeeld op basis van elf succesfactoren en onder vijf condities.

Succesfactoren

1. Aanwezigheid kennisdragers
2. Onderzoeksfaciliteiten
3. Ecosysteem open & shared innovatie
4. Kritische massa / 'place to be'
5. Hoogwaardige locatie
6. Talent
7. Ondernemerschap & financiering
8. Adequate huisvesting
9. Marketing & Acquisitie
10. Duidelijke visie
11. Organisatie & Management

Condities

a. Hanteer een scherpe en robuuste gezamenlijke focus
b. Bewaak de focus bij vestiging van bedrijven
c. Neem tijd voor de ontwikkeling en organiseer geduld
d. Zorg voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu
e. Zorg voor de aanwezigheid van sterk leiderschap in de regio

1.6 Methode

1. Het krachtig en in samenhang ontwikkelen c.q. versnellen van de groei van de onderscheiden topinnovatiecentra;
2. Het vormen van een afwegingskader en handvat voor (gemeentelijke) inbreng en beslissingen voor de topinnovatiecentra;
3. Het versterken van een integrale aanpak van en tussen de 6 strategische opgaven van de gemeente samen met de onderscheiden topinnovatiecentra waar dat mogelijk en gewenst is;
4. Het ontwikkelen van een (programmatische) aanpak om deze doelen te bereiken in netwerksamenwerking binnen de gemeente en samen met de partners van de gemeente (voorliggend programmaplan Topinnovatiecentra);

Hoewel het programma op dit moment vanuit de gemeente Zwolle is opgesteld, is het de intentie dat dit programma een regionale uitwerking krijgt, gedragen door de multiple helix partijen.

2 Actielijnen

Op basis van Visie Topinnovatiecentra zien wij vier actielijnen die via diverse tafels worden uitgewerkt en van waaruit het programma verder wordt ontwikkeld.

2.1.1 Actielijn I - Vaststellen van een gezamenlijke ambitie en agenda topinnovatiecentra *(multiple helix Regio Zwolle)*

In de gesprekken met de stakeholders komen diverse locatie overstijgende vraagstukken naar boven die in multiple helix aanpak vragen met een bijbehorend instrumentarium. Wij stellen voor om via rondetafelgesprekken in de Economic Board Regio Zwolle deze vraagstukken te beantwoorden. In de Economic Board komt namelijk de multiple helix van de regio samen, de basis voor een goede ontwikkeling van topinnovatiecentra. Wij zien daarbij twee stappen voor ons:

<u>Stap 1 – Formuleren gezamenlijke ambitie en benoemen van de opgaven</u>

Om de topinnovatiecentra verder te ontwikkelen is een gezamenlijke ambitie van het onderwijs, het bedrijfsleven en de overheid op topinnovatiecentra in het algemeen, zowel voor Zwolle als voor de regio, noodzakelijk. De Visie Topinnovatiecentra vormt de basis voor dat gesprek.

Daarnaast gaat het ook om het benoemen van de opgaven. In de gesprekken zijn al diverse opgaven benoemd:

- *Governance* - Een deel van de stakeholders wijst op de diffuse governance rondom de verschillende innovatiecentra en Kennispoort (het innovatienetwerk van de regio Zwolle). Pak de bureaucratisering aan is de boodschap en denk daarbij aan een businessmodel waarin een basisorganisatie voor innovatiecentra is opgenomen. Ontzorg daarbij de innovatiecentra van hun organisatievraagstukken. Dit vraagt ook om na te denken, samen met de stakeholders, over de huidige organisaties en mogelijk een andere organisatiestructuur.

- *Aantal topinnovatiecentra* - In de gesprekken wordt aandacht gevraagd voor de inflatie van het begrip ‘topinnovatiecentra’, concurrentie tussen (top)innovatiecentra en het beperken van het aantal (top)innovatiecentra. De hoeveelheid aan topinnovatiecentra en vergelijkbare initiatieven vraagt veel van met name onderwijspartijen. Iedere locatie wil betrokkenheid van onderwijspartijen. Dit leidt onder andere tot exploitatievraagtukken. Hierin zullen keuzes moeten worden gemaakt, zowel door het onderwijs, als door bijvoorbeeld de innovatiecentra.

- *Betrokkenheid regio* - in diverse gesprekken wordt aandacht gevraagd voor de betrokkenheid en het commitment van de regio, het bedrijfsleven en de betrokken partijen.

- *Human Capital Agenda* – welke rol kan en moet de Human Capital Agenda spelen bij de ontwikkeling naar topinnovatiecentra en welke rol kunnen de innovatiecentra spelen bij de Human Capital Agenda? Dit vraagstuk van synergie en samenwerking met human capital is een vraagstuk waar alle partijen onderdeel van zijn.

- *Financiering* – Een belangrijke factor in de ontwikkeling van topinnovatiecentra is de financiering van de centra in programma, organisatie en gebiedsontwikkeling. Tijdens de eerste stap zullen de kaders van het financieringsmodel voor de innovatiecentra besproken worden, welke tijdens stap 2 verder wordt uitgewerkt.

<u>Stap 2 – Ontwikkelen generieke instrumenten</u>
Op basis van de gezamenlijke ambitie en de opgaven kan worden gewerkt aan het ontwikkelen van generieke instrumenten voor topinnovatiecentra in het algemeen. Daarbij valt te denken aan de governancestructuur, sturingsinstrumenten en financieringsinstrumenten. Eén van de ideeën wat betreft de financiering is het opzetten van een 'Regionaal Innovatiefonds Topinnovatiecentra', net zoals het Regionaal ontwikkelingsfonds. Dit fonds kan worden gevoed vanuit de diverse overheden, bedrijfsleven en andere investeerders. Vanuit dit fonds zou dan onder voorwaarden de financiering van de opgaven van de diverse topinnovatiecentra in de regio kunnen plaatsvinden.

Vanuit het benoemen van de opgaven en de generieke instrumenten kan een uitvoeringsagenda worden opgesteld.

2.1.2 Actielijn II - Vaststellen van opgaven en plan van aanpak per topinnovatiecentrum *(multiple helix topinnovatiecentrum)*

Een aantal opgaven die uit de quickscan naar voren zijn gekomen worden reeds opgepakt. Bijvoorbeeld de huisvestingsopgave van PSP. Deze ontwikkelingen zullen gewoon doorgang blijven vinden. Zij passen in de lijn zoals die uit de quickscan is voortgekomen.

Wij willen niet wachten met het verder ontwikkelen van de locaties totdat de stappen uit de vorige paragraaf zijn gezet. De quickscan en de gesprekken maken duidelijk dat de komende jaren nog grote stappen gezet zullen moeten worden om te komen tot succesvolle topinnovatiecentra die een bijdrage leveren aan de versterking van de economische structuur van de regio. De quickscan geeft echter onvoldoende inzicht in de daadwerkelijke opgaven die er liggen. Het vraagt om verdiepende gesprekken met de stakeholders van de desbetreffende locatie om nadere duiding van de precieze opgave. Mogelijk vraagt dit ook om verdiepend onderzoek door een externe partij.

Wij stellen daarom voor om per locatie met de stakeholders en eventueel het bestuur dit gesprek te voeren. Hierin zien wij twee stappen voor ons:

Stap 3 – Formuleren van de opgaven per topinnovatiecentrum
Per locatie worden de opgaven geformuleerd zoals de partijen die gezamenlijk zien en gebaseerd op het concept topinnovatiecentra en de bijbehorende succesfactoren en condities. Hierbij kan breder gekeken worden dan enkel de organisatie van de topinnovatiecentrum zelf. In de gesprekken met de stakeholders kwam bijvoorbeeld naar voren dat het HIP als katalysator functioneert voor het aantrekken van health gerelateerde bedrijven, maar dat het innovatiecentrum zich niet zou moeten beperken tot enkel de locatie van het HIP, maar een groot deel van Oosterenk zou moeten beslaan. Hierdoor ontstaat een Health Park met partijen als het HIP, het zorgtrainingscentrum en Isala.
Het innovatiecentrum is zelf verantwoordelijk voor het formuleren van de opgave. Daarbij ondersteunt de gemeente Zwolle waar nodig in het proces met ambtelijke capaciteit of eventueel financiële middelen (zie ook financiën).

Stap 4 – Opstellen plan van aanpak per topinnovatiecentrum
Nadat de opgaven zijn geformuleerd kan op basis daarvan een plan van aanpak worden opgesteld die door de gezamenlijke partijen wordt gedragen en waarbij wordt afgesproken wie welke verantwoordelijkheid heeft om tot uitvoering van het plan te komen.

Stap 5 – Uitvoering plan van aanpak
Op basis van het plan van aanpak per topinnovatiecentrum start in stap 5 de uitvoering van het plan van aanpak.

2.1.3 Actielijn III – Aansluiting bij (inter)nationale ontwikkelingen *(gemeente Zwolle & Regio Zwolle)*

De quickscan geeft de duidelijkheid dat er grote opgaven liggen voor de ontwikkeling naar topinnovatiecentra. Wat uiteindelijk de daadwerkelijk opgave per innovatiecentrum ook wordt, het zal een investering vragen van partijen (overheden, ondernemers, onderwijs, investeerders). De komende periode zal daarom nagedacht moeten worden over de manier waarop dergelijke investeringen gefinancierd kunnen worden. Eén van de eerste stappen die op dit moment al gezet is, is het opstellen van een regiodeal[3] om hiermee gelden voor de regio te krijgen. Daarnaast heeft de gemeente Zwolle, samen met HBO-instellingen in de stad, zich aangesloten bij de citydeal Kennismaken. Zo zijn er meer mogelijkheden om deel te nemen aan nationale of Europese programma's. Dit is ook onderdeel van de rondetafelgesprekken (paragraaf 2.1.1.). Vooruitlopend op de rondetafelgesprekken willen wij onderzoeken welke mogelijkheden er zijn op nationaal en Europees niveau.

[3] Het nieuwe kabinet heeft in haar Regeerakkoord een budget beschikbaar gesteld voor regionale opgaven. Naast zes expliciet benoemde opgaven (nucleaire problematiek, ESTEC, Zeeland, Eindhoven, Rotterdam Zuid en de BES-eilanden) zet het kabinet een substantieel deel van het budget in voor andere regionale deals. Regio's worden in de gelegenheid gesteld hiervoor voorstellen in te dienen. Zie ook: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/02/19/kamerbrief-stand-van-zaken-regio-envelop

2.1.4 Actielijn IV - Strategische opgaven *(gemeente Zwolle)*

Mariana Mazzucato (zie inleiding Visie Topinnovatiecentra) toont in haar boek *De Ondernemende Staat* aan dat vele innovaties zijn voortgekomen uit het oplossen van maatschappelijke opgaven. Vaak was het de overheid die functioneerde als opdrachtgever en als launching customer. Of het nu ging om vraagstukken bij defensie of de financiering van de Concorde.

Een deel van de strategische opgaven van de gemeente Zwolle sluit ook aan op de vier innovatiecentra. De gemeente Zwolle wil onderzoeken hoe de innovatiecentra een rol kunnen spelen bij het beantwoorden van vraagstukken binnen de genoemde strategische opgaven.

Hierbij wil de gemeente Zwolle ook aansluiten bij het nieuwe *Missiegedreven Innovatiebeleid* dat het kabinet in juli 2018 heeft vastgesteld en dat voortbouwt op de samenwerking uit de Topsectorenaanpak. Hierin staan de economische kansen van maatschappelijke uitdagingen centraal: landbouw, water & voedsel, gezondheid & zorg, energietransitie & duurzaamheid en veiligheid. Voor deze maatschappelijke uitdagingen worden concrete missies opgesteld. Op basis hiervan worden vervolgens kennis- en innovatieagenda's opgesteld. Daarin is aandacht voor dwarsdoorsnijdende vraagstukken als voldoende geschikt personeel en de exportkansen van Nederlandse bedrijven. Om van de samenwerkingsagenda's een succes te maken worden ook de relevante innovatiegelden gericht op maatschappelijke uitdagingen.

Zo komen het topsectorenbeleid en de strategische opgaven samen in de vier verder te ontwikkelen topinnovatiecentra. De thema's in het nieuwe topsectorenbeleid sluiten aan bij een aantal strategische opgaven van de gemeente Zwolle en bij de vier benoemde topinnovatiecentra:

	Missiegedreven Innovatiebeleid Rijksoverheid	Strategische opgave gemeente Zwolle	Topinnovatiecentrum (Regio) Zwolle
1.	Water & Voedsel	Klimaatadaptatie	Climate Campus
2.	Energietransitie & Duurzaamheid	Energietransitie	Enexis
3.	Energietransitie & Duurzaamheid	Circulaire Economie	Polymer Science Park
4.	Gezondheid & Zorg	Sociaal domein	Health Innovation Park
5.	Voldoende geschikt personeel	Human Capital	Vier topinnovatiecentra

3 Planning

De actielijnen I & II bestaan uit vijf stappen. Stap 1 bestaat uit het formuleren van een gezamenlijk ambitie op topinnovatiecentra en het vaststellen van de opgaven. Wij verwachten dat deze stap in het najaar van 2018 zal plaatsvinden. Stap 2 bestaat uit het ontwikkelen van generieke instrumenten. Deze stap zal naar verwachting plaatsvinden in het najaar 2018 en in 2019. Stap 3 en 4 bestaan uit de uitwerking van de opgaven en het opstellen van een plan van aanpak per innovatiecentrum. Deze stappen kunnen al starten tijdens stap 1, in de periode van eind 2018 tot begin 2019 (mede afhankelijk per innovatiecentrum). Daarna volgt in stap 5 de uitvoering van het plan van aanpak van de topinnovatiecentra met de mogelijkheid om waar nodig opnieuw te beginnen bij stap 2.
De actielijnen III & IV zullen globaal in de periode najaar 2018 tot het voorjaar 2019 plaatsvinden.

In figuur 1 is de planning schematisch weergegeven.

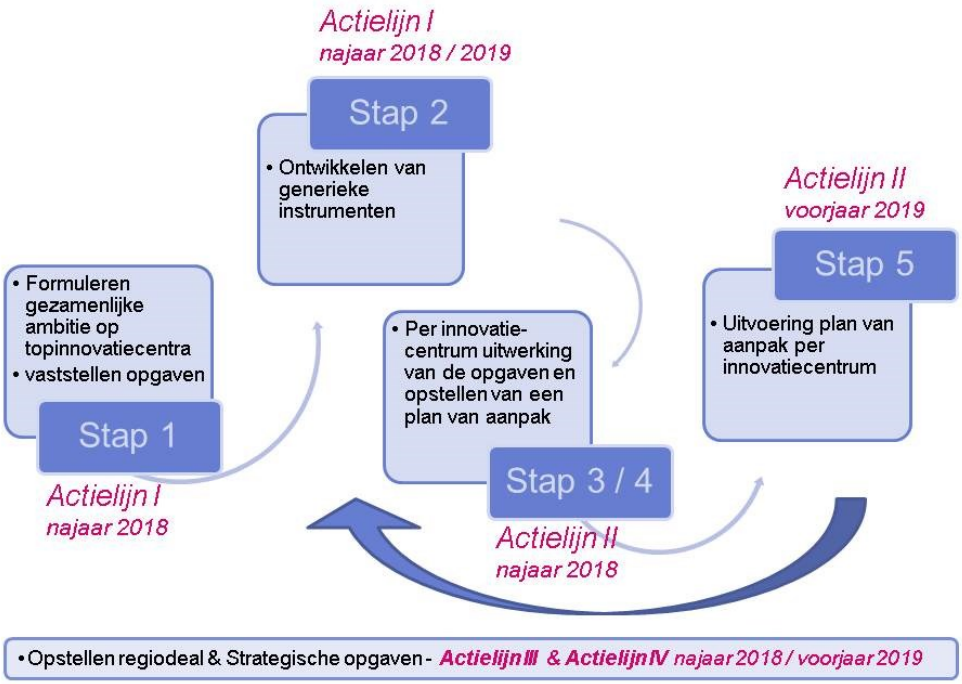

Figuur 2 - Planning actielijnen

4 Financiën programma

4.1 Beschikbaar budget

In de Perspectiefnota 2018 – 2021 en de meerjarenbegroting 2018 zijn voor 2018 en 2019 een bedrag van twee keer € 250.000 beschikbaar gesteld als werkbudget (capaciteit & externe inzet) voor het opzetten van het programma Topinnovatiecentra.

In onderstaande tabel is de globale begroting voor het te besteden budget weergegeven.

Begrotingsjaar	2018	2019	
Budget uit eerdere jaren	€ 110.000	€ 10.000	
Budget in begroting	€ 250.000	€ 250.000	
totaal beschikbaar budget	**€ 360.000**	**€ 260.000**	
Capaciteit gemeente Zwolle	€ 160.000	€ 200.000	
Programmamanager (800 uur)	*€ 100.000*	*€ 100.000*	*(Actielijnen I, II, III, IV)*
Projectleiders (650 uur)	*€ 60.000*	*€ 85.000*	*(Actielijn II)*
Projectassistent (150 uur)	*€ 0*	*€ 15.000*	*(Ondersteuning programmamanager)*
Inzet derden	€ 20.000	€ 40.000	*(+/- € 15.000 per topinnovatiecentrum)*
Onderzoek	€ 25.000	€ 45.000	*(+/- € 17.500 per topinnovatiecentrum)*
Reeds toegezegde subsidie	€ 65.000	€ 55.000	*(subsidie Health Innovation Park)*
Totaal	**€ 270.000**	**€ 340.000**	
Saldo budget	*€ 90.000*	*€ 0*	

De inzet van derden en onderzoek betreft ondersteuning bij het proces en het zo nodig uitvoeren van onderzoeken (bijvoorbeeld vergelijkbaar met het onderzoek dat Buck heeft gedaan voor PSP), ter ondersteuning van actielijn I en met name actielijn II.

Naast dit werkbudget heeft het college in 2017 besloten om incidentele middelen vanuit het Stadsontwikkelfonds beschikbaar te stellen wanneer er sprake is van investeringen in de innovatiecentra (investeringsbudget). Dit is herbevestigd bij de begroting 2019. Uiteraard zullen hiervoor plannen ingediend moeten worden, voordat aanspraak gemaakt kan worden op dit investeringsgeld.

5 Organisatie

5.1 Gemeente Zwolle

Binnen het programma Topinnovatiecentra zijn binnen de gemeente Zwolle de volgende ambtelijke functies betrokken:

- MTZ-lid portefeuille Strategie
- Ambtelijk Opdrachtgever Topinnovatiecentra[4]
- Programmamanager Topinnovatiecentra[5]
- Accounthouders per topinnovatiecentrum[6]
- Projectleiders per topinnovatiecentrum[7]
- Programmamanager Human Capital
- Strateeg Economie
- Adviseur Onderwijs
- Adviseur start-up / starters

De medewerkers hebben in verschillende overlegstructuren afstemming over de topinnovatiecentra (zie figuur 2):

5.1.1 Werkgroep per topinnovatiecentrum

Vanuit de gemeente Zwolle is voor ieder innovatiecentrum een accounthouder aangewezen. Daarnaast is bij sommige innovatiecentra een projectleider aangesteld voor de uitvoering van een specifiek project bij dat innovatiecentrum.
Om de ontwikkelingen bij het innovatiecentrum goede aansluiting te laten vinden bij het programma Topinnovatiecentra overlegt de programmamanager vierwekelijks per locatie met de accounthouder en de eventuele projectleider over de stand van zaken van het innovatiecentrum en de monitoring van de lijn van het programma.
Wanneer er sprake is van een projectleider bij een innovatiecentrum is diegene zelf verantwoordelijk voor de inrichting van zijn of haar projectorganisatie om het project tot een goed einde te brengen.

5.1.2 Gezamenlijke werkgroep Topinnovatiecentra

Om een gezamenlijke lijn te blijven voeren in de ontwikkeling van de topinnovatiecentra, kennis en vraagstukken te delen, mogelijke cross-overs tussen topinnovatiecentra te bespreken en de verbinding tussen het programma topinnovatiecentra en het programma Human Capital te verbeteren, wordt een gezamenlijke werkgroep Topinnovatiecentra ingesteld die vier keer per jaar bijeenkomt. In deze gezamenlijke werkgroep zitten de programmamanagers Topinnovatiecentra en Human Capital, de accounthouders en projectleiders van de diverse topinnovatiecentra, de strateeg economie en de adviseurs Start-up/starters en Onderwijs. Dit overleg wordt ondersteund door een projectassistent.

[4] Verantwoordelijk voor de aansturen van de programmamanager Topinnovatiecentra op basis van de ambities en doelen van het programma
[5] Verantwoordelijk voor het behalen van de ambities en doelen van het programma
[6] Verantwoordelijk voor het contact met de desbetreffende topinnovatiecentrum en ondersteuning van de topinnovatiecentrum bij de dagelijkse gang van zaken
[7] Verantwoordelijk voor de uitvoering van specifieke projecten voortkomend uit het programma Topinnovatiecentra

5.1.3 Kernteam Topinnovatiecentra

In het kernteam Topinnovatiecentra vindt de afstemming tussen de programma's Topinnovatiecentra en Human Capital en het beleidsveld Start-up/starters plaats. Ook worden de ontwikkelingen in de regio en landelijk besproken (subsidiemogelijkheden, lobby, beleidsinterventie etc.). Dit overleg vindt één keer per zes weken plaats en wordt ondersteund door een projectassistent. Dit overleg wordt in nauwe afstemming met de programmamanager Human Capital ingevuld.

5.1.4 Ambtelijk programma-overleg & strategisch overleg

De bespreking van de voortgang van het programma en eventuele bijsturing van het programma vindt plaats tijdens een vierwekelijks overleg tussen de ambtelijk opdrachtgever topinnovatiecentra en de programmamanager topinnovatiecentra. Eens per halfjaar vindt er een strategisch overleg plaats met de ambtelijk opdrachtgever, de programmamanager topinnovatiecentra en het MTZ-lid met de portefeuille Strategie.

5.1.5 Bestuurlijk programma-overleg

Op bestuurlijk niveau vindt de bespreking van de voortgang van het programma en de eventuele bijsturing plaats in het zeswekelijks overleg tussen de bestuurlijk opdrachtgever, de ambtelijk opdrachtgever en de programmamanager Topinnovatiecentra. Buiten het programma-overleg wordt de bestuurlijk opdrachtgever via het portefeuillehoudersoverleg bijgepraat over actuele ontwikkelingen.

5.1.6 Afstemmingsoverleggen strategische opgaven

De programmamanager heeft op individuele basis gemiddeld zeswekelijks overleg met de programmamanagers van de overige strategische opgaven (Energietransitie, Klimaatadaptatie, Centrumgebied (Spoorzone), Human Capital) en de strategen Economie en Ruimte.

5.2 Externe organisatie

Om tot een effectieve uitvoering van de vier actielijnen te komen is, naast de interne organisatie van de gemeente Zwolle, ook de externe organisatie van belang. In overleg met de Economic Board zullen wij onderzoeken hoe we deze externe organisatie het beste vorm kunnen geven.

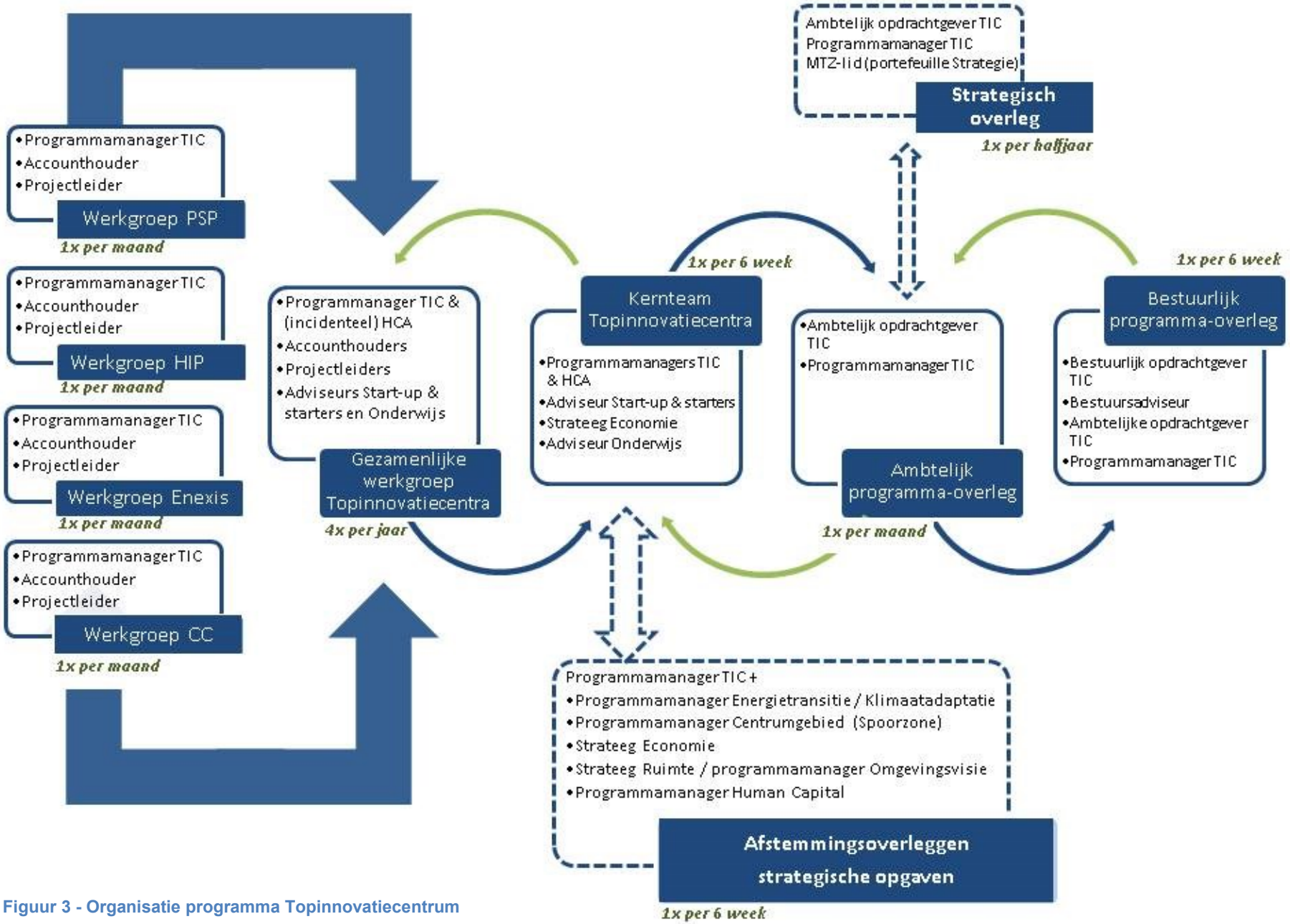

Figuur 3 - Organisatie programma Topinnovatiecentrum

Opdrachtgever	Godelieve Wijffels
Opdrachtnemer	Geert Janssen
Versie	Definitief
Datum	2 november 2018

Korte terugblik Raadsplein debatronde d.d. 7 januari 2019

Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra
Zwolle kent vier Topinnovatiecentra. Het gaat om de volgende centra: Polymer Science Park, Health Innovation Park, Climate Campus en het Enexis-terrein. Deze innovatiecentra hebben tot op heden min of meer los van elkaar een organische groei doorgemaakt. De Visie en het Programmaplan is bedoeld om meer expliciet richting en invulling te geven aan het concept topinnovatiecentra en meer samenhang aan te brengen. Via vier actielijnen is een plan van aanpak opgesteld om tot uitwerking van de visie te komen en de opgaven van de innovatiecentra aan te pakken. De raad wordt voorgesteld in te stemmen met de Visie Topinnovatiecentra en kennis te nemen van het Programmaplan.
De woordvoerders van de fracties zijn het eens met de keuze voor verdere ontwikkeling van de Topinnovatiecentra. Ze kunnen zich dan ook vinden in het voorstel, wel zijn er een aantal vragen en opmerkingen. Zo wordt ingegaan op de rol van de overheid (gemeente). Naast subsidieverlener en verbinder zou de gemeente ook als afnemer of opdrachtgever een rol kunnen spelen. Verder vraagt men zich af hoe de gemeente in de toekomst zou kunnen profiteren van toegevoegde waarde van de Topinnovatiecentra. In dit kader zou het volgens enkele fracties wellicht verstandig zijn om aan de gemeentelijke bijdrage outcome criteria te koppelen. Hierbij wordt genoemd dat de innovaties zouden moeten leiden tot het creëren van banen, waarbij vooral ook werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gewenst is. Verder zou het goed zijn om te zorgen voor een langjarige inzet van de gemeente in de vorm van een structurele bijdrage. Fracties verwachten hiervoor voorstellen bij de PPN. In zijn reactie op het debat geeft wethouder De Heer aan dat het de rol van de ondernemer of initiatiefnemer is om met goeie ideeën en plannen te komen en om risico te nemen. De rol van de overheid is om mogelijkheden te bieden en te ondersteunen. Bij de Topinnovatiecentra is de gemeente slechts een van de betrokken partijen. Met name bedrijfsleven en onderwijs zijn hier aan zet. Voor de gemeente is het bevorderen van werkgelegenheid van groot belang. Bij de Topinnovatiecentra kunnen mensen werken aan en met de praktische toepassing van de producten van morgen. De wethouder zegt toe dat hij zal nagaan of en op welke wijze gewerkt kan worden met outcome criteria. Daarnaast geeft hij aan dat er een informatienota komt over het inkoopbeleid gekoppeld aan beleidsdoelen waarbij ook zal worden ingegaan op de rol van de gemeente als launching customer. Verder zegt de wethouder toe dat hij zal bezien hoe de gemeente zou kunnen meeprofiteren van winsten die succesvolle innovatie opleveren. Aan het eind van het debat is de conclusie dat de beslisnota kan worden geagendeerd voor de besluitvormingsronde op 21 januari 2019.

besluit

Zwolle

Jaargang	2019
Kenmerk	48413
Onderwerp	Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 13-11-2018

besluit:

1. in te stemmen met de Visie Topinnovatiecentra (bijlage 1):

A. Met als ambitie het creëren van hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups

B. Met als doel om topinnovatiecentra te creëren met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband

C. hiervoor 11 succesfactoren en 5 condities te hanteren;

D. hiervoor, afhankelijk van de specifieke situatie van het innovatiecentrum, vier verschillende rollen als gemeente te hanteren;

E. de capaciteits- en financiële inzet (ambtelijke capaciteit, indirecte investeringen en directe investeringen) te baseren op de mate van ontwikkeling en potentie naar een topinnovatiecentrum

2. kennis te nemen van het Programmaplan Topinnovatiecentra (bijlage 2) met vier actielijnen om te komen tot uitvoering van de Visie Topinnovatiecentra;

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Duidelijke reclameregels
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Borghuis, Annette (2195)
medeopstellers	Sprang, Marjolein van (2290)
afdeling	Civiel en Groen
bijlagen	Voorstel: Beslisnota Duidelijke reclameregels Bijlage: 1. Toelichting wijzigingen van artikelen 2:10 en 4:15 APV Bijlage: 2. Achtergrondinformatie - buitenreclameregels Bijlage: 3. Besluit nadere regels reclame en de beleidsregel reclame Bijlage: 4.1. Burgerpanelvragen Bijlage: 4.2. uitkomsten onderzoek reclamebeleving 20180808 Bijlage: Korte terugblik Raadsplein debatronde d.d. 07-01-2019-Duidelijke reclameregels Bijlage: 2019-01-21 Getekend raadsbesluit Duidelijke reclameregels

Voorgesteld besluit raad

1. Artikel 2:10 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
2. Artikel 4:15 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
3. Kennis te nemen van het voornemen van het college de huidige beleidsregel reclame in te trekken en de “nieuwe” beleidsregel reclame en het besluit nadere regels overeenkomstig de tekst in bijlage 3 vast te stellen (nadat dit raadsbesluit is genomen).

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 26 november 2018

Openbaar

Onderwerp	Duidelijke reclameregels
Versienummer	

Portefeuillehouder	R.E. de Heer
Informant	Annette Borghuis/Marjolein van Sprang
Afdeling	Civiel en Groen/AFJ/Toezicht & Handhaving/Vergunningen
Telefoon	(038) 498 2195
Email	A.Borghuis@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel	5.2.1 We versterken de economische positie van Zwolle als koop- en recreatiecentrum van de regio
Begroting wijzigen	nvt
Dekking ten laste van	

Bijlagen

1. Toelichting wijzigingen van artikelen 2:10 en 4:15 APV.
2. Achtergrondinformatie - buitenreclameregels
3. Besluit nadere regels reclame en de beleidsregel reclame
4. - 4.1. Burgerpanel vragen en -4.2 Burgerpanel resultaten

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. Artikel 2:10 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
2. Artikel 4:15 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
3. Kennis te nemen van het voornemen van het college de huidige beleidsregel reclame in te trekken en de “nieuwe” beleidsregel reclame en het besluit nadere regels overeenkomstig de tekst in bijlage 3 vast te stellen (nadat dit raadsbesluit is genomen).

Datum 26 november 2018

Toelichting op het voorstel

1. Inleiding

De huidige reclameregels zijn lastig te lezen. Het gevolg is dat ondernemers en (culturele) instellingen niet altijd weten waar ze aan toe zijn. In de informatienota aan de raad dd. 31 oktober 2017 (Motie "Bestendig ondernemersklimaat M-32") is afgesproken dat de reclameregels worden vereenvoudigd en dat de aangepaste regels in 2018 aan de raad worden aangeboden.

Wat is reclame?

In de APV wordt als volgt gesproken over handelsreclame:
Handelsreclame is: 'iedere openbare aanprijzing van goederen of diensten, waarmee kennelijk beoogd wordt een commercieel belang te dienen. Een logo of een bedrijfsnaam wordt hierbij ook gezien als reclame."

De reclameregels van de gemeente Zwolle gaan over reclame-uitingen die in de openbare ruimte aanwezig of zichtbaar zijn. De wettelijke grondslag voor de regels is te vinden in de Algemene Plaatselijke Verordening: artt. 2:10 en 4:15 APV (bijlage 1).

- ***Artikel 2.10 van de APV heeft betrekking op losse reclame in de openbare ruimte***
  Hierbij gaat het over reclame-uitingen die in de openbare ruimte aanwezig zijn, zoals uitstallingen, losse reclameborden, vlaggen, spandoeken, sandwichborden, borden op rotondes en bewegwijzering. Op basis van dit artikel kan het college nadere regels stellen waaraan deze reclame-uitingen moeten voldoen. Het Besluit nadere regels reclame is een uitwerking van art. 2:10 APV (zie bijlage 3).
- ***Artikel 4.15 van de APV heeft betrekking op gevelreclame en andere handelsreclame***
  Onder gevelreclame verstaan we in de eerste plaats verlichte of onverlichte reclame-uitingen op of aan de gevel van een gebouw ('onroerende zaak') of vaartuig.
  Daarnaast wordt ook als handelsreclame aangemerkt: reclame op attentiemasten en reclame op bouwwerken op particuliere grond, reclame op de hekken langs sportvelden en contractreclame waarover privaatrechtelijke overeenkomsten zijn gesloten met reclame-exploitanten zoals reclame in abri's, plattegrondkasten, stadsinfo's, lichtmastreclame, telefooncelreclame, banieren en billboards.
  In art. 4:15 APV is geregeld wanneer deze reclame vergunningvrij is en wanneer niet. Voor niet vergunningvrije gevelreclame en handelsreclame is de Beleidsregel reclame een uitwerking van art. 4:15 APV (zie bijlage 3).

Naast bovengenoemde vormen van reclame zijn er reclame-uitingen die op een andere wijze zijn gereguleerd en niet onder de reclameregels vallen, zoals ideële uitingen, reclame op terrassen, zoals terrasschotten, zonwering en menuborden bij horecagelegenheden, flyeren op straat, illegale aanplak, standplaatsen en evenementen, (rijdende) voertuigen met reclame. Zie voor uitgebreidere toelichting op de reclameregels bijlage 2.

Kernboodschap

Gekeken is naar mogelijkheden om:
- de bestaande reclameregels te verhelderen en vereenvoudigen,
- dereguleren, daar waar dat kan, omdat er bijvoorbeeld andere regels van toepassing zijn,
- aanbrengen van verbeteringen naar aanleiding van knelpunten in de praktijk.

Datum 26 november 2018

Zowel gemeente als de inwoners van de stad vinden reclameregels belangrijk (zie resultaten burgerpanelonderzoek zie 4.2). De regels dienen om de stad leefbaar en toegankelijk te houden en toch mogelijkheden te bieden aan ondernemers om hun producten en diensten aan te prijzen.
De voorgestelde wijzigingen moeten passen binnen de omgevingsvisie I van de gemeente Zwolle zoals die door de raad in november 2017 is vastgesteld.

Voorstel
Om dit doel te bereiken stellen wij de volgende wijzigingen voor:

1. **Wijziging van art. 2:10 APV – Losse reclame in de openbare ruimte**
2. **Wijziging van art 4.15 APV - Gevelreclame en handelsreclame**
3. **Intrekking van de huidige beleidsregel reclame en vaststelling van de "nieuwe" beleidsregel gevel- en handelsreclame en het besluit nadere regels voor losse reclame (door het college nadat dit raadsbesluit is genomen).**

1 Wijziging art. 2.10: Losse reclame in de openbare ruimte

voorbeeld uitstalling

Argumenten

1.1 De regeldruk vermindert maar er blijven heldere regels van toepassing.
1.2 Naast standaardregels wordt de mogelijkheid geboden tot zelfregulering

Voorgesteld wordt in artikel 2:10 lid 4 onder b APV een uitzondering voor uitstallingen en losse reclameobjecten in winkelstraten/winkelcentra buiten de binnenstad op te nemen. Deze reclame in de genoemde gebieden behoeft dan niet te voldoen aan alle regels uit het Besluit nadere regels voor losse reclame, maar wel aan de voorschriften met betrekking tot toegankelijkheid en bereikbaarheid. Voor deze reclame kunnen ondernemers zelf wel onderling afspraken maken.

Deze deregulering wordt voorgesteld omdat we de ondernemers meer mogelijkheden willen bieden, maar wel op een wijze dat de regels over toegankelijkheid en bereikbaarheid van toepassing blijven en kunnen worden gehandhaafd.

Sinds 2015 gelden er al geen reclameregels voor uitstallingen en losse reclameobjecten in 7 winkelcentra buiten de binnenstad. De gemeente is toen gestart met de pilot loslaten reclameregels in 7 winkelcentra. Winkeliers in die winkelcentra buiten de binnenstad mochten vanaf dat moment gezamenlijk bepalen waar reclameobjecten en uitstallingen voor hun winkelpanden kwamen te staan.

Datum 26 november 2018

De winkeliers zijn toen gevraagd zelf onderling (schriftelijke) afspraken te maken over reclame, reclameobjecten en uitstallingen voor hun winkelcentrum en waarbij de winkeliers de naleving van deze afgesproken regels zelf controleren.

De pilot is geëvalueerd. Gebleken is dat dat 2 winkelcentra schriftelijke afspraken hebben gemaakt en een aantal winkelcentra het zelfstandig regelt zonder schriftelijke afspraken. Verder zijn er sinds 2015 vrijwel geen klachten van inwoners binnengekomen over uitstallingen en losse reclameborden in de betreffende winkelcentra. Het straatbeeld in de winkelcentra is niet wezenlijk veranderd. In de winkelcentra waar geen afspraken zijn gemaakt, ontstond door de pilot onduidelijkheid over welke regels nu gehandhaafd konden worden. De afspraken die het merendeel van de ondernemers wenselijk achtte, of de nadere regels. Met deze aanpassing wordt die onduidelijkheid weggenomen.

Op grond van de regels over toegankelijkheid en bereikbaarheid moet er voor hulpdiensten en minder valide verkeersdeelnemers moet altijd een vrije doorgang (in een rechte lijn) aanwezig zijn van 2 meter in gebieden zonder trottoirs en 1,5 meter in gebieden met trottoirs. De winkeliers zullen dus in overleg met elkaar moeten treden en afspraken moeten maken om de vrije doorgang te garanderen.

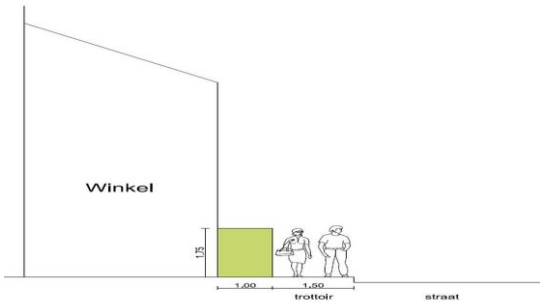

In de regels wordt de winkeliers de mogelijkheid geboden over te gaan tot zelfregulering (conform de pilot). Wanneer de winkeliersvereniging of 70% van de winkeliers in het winkelcentrum/de winkelstraat buiten de binnenstad ervoor kiest schriftelijke afspraken te maken over de uitstallingen en losse reclameobjecten, dan kunnen die afspraken door de gemeente worden gehandhaafd als die afspraken aan het college zijn voorgelegd en bekrachtigd.
Na bekrachtiging zijn de gemaakte afspraken geldig in de betreffende winkelstraat of het betreffende winkelcentrum. De gemeente kan dan handhavend optreden op grond van de gemaakte afspraken, mochten er problemen ontstaan en de winkeliers er gezamenlijk niet uitkomen. Met deze wijziging krijgt de pilot loslaten reclameregels, waarbij reeds sprake is van zelfregulering en waarbij de winkeliersvereniging in Stadshagen en in Zwolle-Zuid schriftelijke afspraken hebben gemaakt, een vervolg.

Beslispunt 1
De raad wordt daarom voorgesteld akkoord te gaan met de wijziging van artikel 2:10 APV en per 1 januari 2019 in werking te laten treden. De volledige tekst van artikel 2:10 staat onderaan dit voorstel. Alle reclamewijzigingen worden in bijlage 1 in rood weergegeven en toegelicht.

2. Wijziging - art. 4:15 APV - Gevelreclame en andere handelsreclame

Argumenten:

2.1 Artikel 4:15 is anders geredigeerd dan voorheen maar gaat uit van dezelfde uitgangspunten.
2.2 De reclameregels worden duidelijker door uitzonderingen in plaats van in de huidige

beleidsregel reclame op te nemen in art. 4:15 lid 4 APV .

2.3 Onverlichte opschriften of afbeeldingen op ramen en glazen deuren worden voortaan geheel vrijgelaten omdat dit aansluit bij de bestaande praktijk.

2.4 Omdat de gemeente over reclame in contracten al afspraken maakt met exploitanten, is een vrijstelling opgenomen voor een reclamevergunning ter vermindering van de regeldruk.

Beslispunt 2

De raad wordt voorgesteld om artikel 4:15 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari 2019 in werking te laten treden. De volledige tekst van artikel 4:15 APV staat onderaan dit voorstel. Alle wijzigingen worden in rood in bijlage 1 weergegeven en toegelicht.

3. Besluit nadere regels voor losse reclame en Beleidsregel gevelreclame en handelsreclame - uitwerkingen van artt. 2:10 en 4:15 APV – zie bijlage 3

Argumenten

3.1 In het besluit wordt duidelijker omschreven welke uitstallingen en losse reclameobjecten in de openbare ruimte zijn toegestaan.

3.2 De leesbaarheid van de beleidsregel reclame is verbeterd door een scheiding aan te brengen in de uitwerkingen van artikel 2:10 en van artikel 4:15 APV .

3.3 Door de criteria voor onverlichte gevelreclame, die in de huidige beleidsregel staan, te laten vervallen, vermindert de regeldruk.

3.4 Een aantal regels is verbeterd naar aanleiding van knelpunten in de praktijk

Beslispunt 3

De raad wordt voorgesteld kennis te nemen van het voornemen van het college de huidige beleidsregel reclame in te trekken en de “nieuwe” beleidsregel reclame en het besluit nadere regels overeenkomstig de tekst in bijlage 3 vast te stellen (nadat uw raad een besluit heeft genomen over dit voorstel).

Risico’s

Alhoewel het niet de verwachting is, want het straatbeeld is door de pilot over uitstallingen en losse reclameobjecten in 7 winkelcentra ook niet wezenlijk gewijzigd, zou de deregulering kunnen leiden tot verrommeling in het straatbeeld en een toename van klachten.
Wanneer dat echter wel het geval is, dan komen wij daar bij uw raad op terug.

Financiën

Nvt

Communicatie

Over reclamebeleving is een enquête gehouden onder het burgerpanel. Hieruit blijkt dat de meerderheid van de 1244 deelnemers bezwaar heeft tegen het loslaten van reclameregels (zie bijlage 4.2). Het uitgangspunt is daarom geweest dat de regels zoveel mogelijk in stand worden gelaten omdat de inwoners van de stad reclameregels belangrijk vinden en alleen te dereguleren, waar dat kan, omdat er nog andere regels (vrije doorgang verkeer) van toepassing zijn.

Voor de evaluatie van de pilot zijn interviews gehouden met de voorzitters van de ondernemersverenigingen van Winkelcentra Stadshagen en van de Woonboulevard en zijn medewerkers van de gemeente Zwolle bevraagd. Met de voorzitter van het Citycentrum is afgestemd dat ten aanzien van de reclameregelgeving voor de binnenstad vrijwel niets veranderd.

Datum 26 november 2018

De APV wijzigingen zullen worden gepubliceerd op overheid.nl. De achtergrondinformatie bij de reclameregels (bijlage 2) zal ter verduidelijking van de regels op de website www.zwolle.nl worden geplaatst.

Vervolg
Nadat de raad over deze nota een besluit genomen heeft, zal de huidige beleidsregel reclame door het college worden ingetrokken. De nieuwe beleidsregel reclame en het besluit nadere regels reclame (bijlage 3) zullen ter besluitvorming aan het College worden voorgelegd.

Openbaarheid
Alle stukken zijn openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum 26 november 2018

Besluit

Jaargang 2018
Nummer
Onderwerp **Duidelijke reclameregels**

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 21 november 2018

besluit:

artikel 2:10 en artikel 4:15 van de algemene plaatselijke verordening als volgt gewijzigd vast te stellen:

Artikel 2:10 Het plaatsen van voorwerpen in de openbare ruimte in strijd met de publieke functie ervan

1. Het is verboden de openbare ruimte anders te gebruiken dan overeenkomstig de publieke functie daarvan, als:
    a. het beoogde gebruik gevaar oplevert voor de bruikbaarheid of voor het doelmatig en veilig gebruik daarvan, dan wel een belemmering kan vormen voor het doelmatig beheer en onderhoud daarvan of schade toebrengt aan de openbare ruimte.
    b. van het beoogde gebruik niet ten minste drie werkdagen voorafgaand aan het gebruik melding is gedaan aan het college op een door het college vastgesteld meldingsformulier.
2. Het college kan in het belang van de woon- en leefomgeving en de bruikbaarheid van de openbare ruimte en het doelmatig en veilig gebruik daarvan, nadere regels stellen over handelingen als bedoeld in
   lid 1. Deze regels hebben betrekking op:
    a. het plaatsen van uitstallingen en reclameobjecten;
    b. het plaatsen van terrasmeubilair en toebehoren.
3. Het college kan gebieden aanwijzen waar terrasmeubilair en toebehoren mogen worden geplaatst.
4. Het verbod van het eerste lid geldt niet voor:
    a. evenementen als bedoeld in artikel 2:24;
    b. uitstallingen en reclameobjecten in winkelcentra of winkelstraten buiten de binnenstad, die zijn geplaatst in overeenstemming met afspraken die door de winkeliersvereniging of door tenminste 70% van de winkeliers zelf, schriftelijk zijn gemaakt en die door het college zijn bekrachtigd.
    c. uitstallingen en reclameobjecten in winkelcentra of winkelstraten buiten de binnenstad waarvoor geen afspraken zijn gemaakt als bedoeld in dit lid onder b, die zijn geplaatst in overeenstemming met artikel 3 van de op basis van lid 2a gestelde nadere regels over vrije doorgang verkeer,
    d. uitstallingen en reclameobjecten in alle overige delen van de stad (inclusief de binnenstad), die voldoen aan de op basis van lid 2a gestelde nadere regels;
    e. verwijsborden die voldoen aan de op basis van lid 2a gestelde nadere regels
    f. terrasmeubilair en toebehoren ten behoeve van terras waarvoor vergunning is verleend op grond van artikel 2.28 of 2.28a of die zijn geplaatst in de door het college aangewezen gebieden als bedoeld in lid 3 en die voldoen aan de op basis van lid 2b gestelde nadere regels

g. **banners,** vlaggen, wimpels of vlaggenstokken, voor zover zij geen gevaar of hinder kunnen opleveren voor personen of goederen en niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt;
h. voorwerpen of stoffen, die noodzakelijkerwijs kortstondig op de weg gebracht worden in verband met het laden en lossen ervan, mits geen schade wordt toegebracht aan de weg, het geen gevaar of belemmering vormt, en de voorwerpen of stoffen onmiddellijk na beëindiging van het laden en lossen, in elk geval voor zonsondergang, van de weg verwijderd worden en de weg hiervan gereinigd is;
i. voorwerpen of stoffen waarop gedachten of gevoelens worden geopenbaard, voor zover deze geen schade toebrengen aan de weg of geen gevaar of belemmering vormen;
j. voor zover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien door de Woningwet, de Wet beheer rijkswaterstaatwerken, artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994 of de Omgevingsverordening Overijssel 2009;
k. overige gevallen waarin krachtens een wettelijke regeling een vergunning voor het gebruik van de weg is verleend.

Artikel 4:15 Verbod handelsreclame op, aan of bij een onroerende zaak of vaartuig

1. Het is verboden zonder vergunning op, aan of bij een onroerende zaak of vaartuig, handelsreclame te maken of te voeren door middel van een opschrift, aankondiging of afbeelding, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats.
2. De vergunning als bedoeld in het eerste lid wordt verleend als omgevingsvergunning voor handelsreclame door het bevoegde gezag.
3. Onverminderd het bepaalde in artikel 1:8 kan een vergunning als bedoeld in het eerste worden geweigerd:
   a. in het belang van de voorkoming of beperking van overlast voor gebruikers van een in de nabijheid gelegen onroerende zaak of terrein;
   b. indien de reclame-uiting hetzij op zichzelf, hetzij in relatie met de omgeving niet voldoet aan de redelijke eisen van welstand.
4. Het verbod van het eerste lid geldt niet voor:

a) Onverlichte opschriften of afbeeldingen op luifels en zonneschermen die maximaal 10% van de oppervlakte bedekken en zijn aangebracht onder de denkbeeldige lijn tussen de begane grond en de eerste verdieping van het pand.
b) Onverlichte opschriften of afbeeldingen op ramen en glazen deuren.
c) Onverlichte opschriften, aankondigingen of afbeeldingen kleiner dan 0,5 m² en de langste zijde korter dan 1 meter die betrekking hebben op:
   - een openbare verkoping of een aanbieding ter verkoop, verhuur of verpachting vaneen onroerende zaak, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;
   - en betrekking heeft op het beroep of dienst dat in het pand wordt uitgeoefend.
d) Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen die betrekking hebben op de naam of aard van in uitvoering zijnde werkzaamheden of op de namen van degenen die bij het ontwerp of de uitvoering van de werkzaamheden betrokken zijn, mits deze opschriften zijn aangebracht op borden bij de werkzaamheden of op de in uitvoering zijnde bouwwerken zelf, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;
e) Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen op of aan onroerende zaken dienstbaar aan het openbaar vervoer, indien deze zijn aangebracht ten dienste van dat vervoer.
f) Onverlichte handelsreclame op of aan de gevel van onroerende zaken of op of aan vaartuigen met een bedrijfsmatige bestemming of vergund gebruik buiten de binnenstad.

g) Reclameobjecten die worden geplaatst door een reclamebedrijf dat hiervoor een contract met de gemeente heeft gesloten.
h) Vlaggen en wimpels aan de gevel van panden in de binnenstad als zij betrekking hebben op en voor de duur van acties van kennelijk tijdelijke aard (maximaal zes weken).
    - Per gevel maximaal één vlag en/of wimpel.
    - geen gevaar of hinder voor personen of goederen optreedt;
    - geen onderdeel van de vlag, wimpel of vlaggenstok zich minder dan 2,3 meter boven de weg bevindt;
    - geen onderdeel zich op minder dan 0,6 meter van het voor het rijverkeer bestemde gedeelte van de weg bevindt.
    - vlaggen, wimpels en vlaggenstokken dienen van de gevel te worden verwijderd zodra zij hun feitelijke betekenis hebben verloren doch in ieder geval na het verstrijken van een periode van 6 weken.
i) Reclameborden op sportparken, mits het naar binnen gekeerde reclameborden of reclamedoeken (winddoeken) langs velden zijn.
j) Gevelreclame en/of reclamebouwwerken waarvoor voor 2019 vergunning danwel toestemming is verleend, mogen worden gehandhaafd.

Aldus besloten in de openbare vergadering van

de voorzitter,

de griffier,

Zwolle

Jaargang	2019
Kenmerk	51389
Onderwerp	Duidelijke reclameregels

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 04-12-2018

besluit:

1. Artikel 2:10 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
2. Artikel 4:15 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
3. Kennis te nemen van het voornemen van het college de huidige beleidsregel reclame in te trekken en de “nieuwe” beleidsregel reclame en het besluit nadere regels overeenkomstig de tekst in bijlage 3 vast te stellen (nadat dit raadsbesluit is genomen).

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

Bijlage 1 bij raad beslisnota over duidelijke regels

Wijziging artikelen 2:10 en 4:15 APV 2015 in rood weergegeven.

Artikel 2:10 Het plaatsen van voorwerpen op of aan de weg in strijd met de publieke functie ervan

Artikel 2:10 Het plaatsen van voorwerpen in de openbare ruimte in strijd met de publieke functie ervan

1. Het is verboden de openbare ruimte anders te gebruiken dan overeenkomstig de publieke functie daarvan, als:

    a. het beoogde gebruik gevaar oplevert voor de bruikbaarheid of voor het doelmatig en veilig gebruik daarvan, dan wel een belemmering kan vormen voor het doelmatig beheer en onderhoud daarvan of schade toebrengt aan de openbare ruimte.

    b. van het beoogde gebruik niet ten minste drie werkdagen voorafgaand aan het gebruik melding is gedaan aan het college op een door het college vastgesteld meldingsformulier.

2. Het college kan in het belang van de woon- en leefomgeving en de bruikbaarheid van de openbare ruimte en het doelmatig en veilig gebruik daarvan, nadere regels stellen over handelingen als bedoeld in

    lid 1. Deze regels hebben betrekking op:

    a. het plaatsen van uitstallingen en reclameobjecten;

    b. het plaatsen van terrasmeubilair en toebehoren.

3. Het college kan gebieden aanwijzen waar terrasmeubilair en toebehoren mogen worden geplaatst.

4. Het verbod van het eerste lid geldt niet voor:

    a. evenementen als bedoeld in artikel 2:24;

    b. uitstallingen en reclameobjecten in winkelcentra of winkelstraten buiten de binnenstad, die zijn geplaatst in overeenstemming met afspraken die door de winkeliersvereniging of door tenminste 70% van de winkeliers zelf, schriftelijk zijn gemaakt en die door het college zijn bekrachtigd.

    c. uitstallingen en reclameobjecten in winkelcentra of winkelstraten buiten de binnenstad waarvoor geen afspraken zijn gemaakt als bedoeld in dit lid onder b, die zijn geplaatst in overeenstemming met artikel 3 van de op basis van lid 2a gestelde nadere regels over vrije doorgang verkeer,

    d. uitstallingen en reclameobjecten in alle overige delen van de stad (inclusief de binnenstad), die voldoen aan de op basis van lid 2a gestelde nadere regels;

    e. verwijsborden die voldoen aan de op basis van lid 2a gestelde nadere regels

    f. terrasmeubilair en toebehoren ten behoeve van terras waarvoor vergunning is verleend op grond van artikel 2.28 of 2.28a of die zijn geplaatst in de door het college aangewezen gebieden als bedoeld in lid 3 en die voldoen aan de op basis van lid 2b gestelde nadere regels

g. **banners,** vlaggen, wimpels of vlaggenstokken, voor zover zij geen gevaar of hinder kunnen opleveren voor personen of goederen en niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt;

h. voorwerpen of stoffen, die noodzakelijkerwijs kortstondig op de weg gebracht worden in verband met het laden en lossen ervan, mits geen schade wordt toegebracht aan de weg, het geen gevaar of belemmering vormt, en de voorwerpen of stoffen onmiddellijk na beëindiging van het laden en lossen, in elk geval voor zonsondergang, van de weg verwijderd worden en de weg hiervan gereinigd is;

i. voorwerpen of stoffen waarop gedachten of gevoelens worden geopenbaard, voor zover deze geen schade toebrengen aan de weg of geen gevaar of belemmering vormen;

j. voor zover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien door de Woningwet, de Wet beheer rijkswaterstaatwerken, artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994 of de Omgevingsverordening Overijssel 2009;

k. overige gevallen waarin krachtens een wettelijke regeling een vergunning voor het gebruik van de weg is verleend.

Toelichting wijzigingen:

Artikel 2 lid 2 onder a APV:

Het begrip "*reclameborden"* wordt gewijzigd in "*reclameobjecten"* (in lid 2 onder a en lid 4 onder b). Dit is geen verruiming, maar een verbetering van de tekst en komt overeen met de definitie van reclameobjecten in het besluit nadere regels voor losse reclame.

artikel 2:10 lid 4 onder b APV:

Sinds 2015 gelden er geen regels voor uitstallingen en losse reclameobjecten in 7 winkelcentra buiten de binnenstad. In 2015 is de gemeente naar aanleiding van verzoeken van winkeliers gestart met de pilot loslaten reclameregels in 7 winkelcentra. Winkeliers in die winkelcentra buiten de binnenstad mochten vanaf dat moment gezamenlijk bepalen waar reclameobjecten en uitstallingen voor hun winkelpanden kwamen te staan.
De winkeliers zijn toen gevraagd zelf onderling (schriftelijke) afspraken te maken over reclame, reclameobjecten en uitstallingen voor hun winkelcentrum en waarbij de winkeliers de naleving van deze afgesproken regels zelf controleren.
De pilot is geëvalueerd (zie bijlage 5). Geconcludeerd kan worden dat 2 winkelcentra schriftelijke afspraken heeft gemaakt en een aantal winkelcentra het zelfstandig regelt zonder schriftelijke afspraken. Er zijn sinds 2015 vrijwel geen klachten van inwoners binnengekomen over uitstallingen en losse reclameborden in de betreffende winkelcentra. Het straatbeeld in de winkelcentra is sinds 2015 niet wezenlijk veranderd.

De regels over uitstallingen en losse reclameobjecten worden met deze bepaling vrijgelaten in alle winkelcentra en winkelstraten buiten de binnenstad, maar de voorschriften over toegankelijkheid en bereikbaarheid blijven van toepassing.
De gemeente behoudt de mogelijkheid handhavend op te treden wanneer de regels over veiligheid en toegankelijkheid niet worden nageleefd.
Voor hulpdiensten en minder valide verkeersdeelnemers moet altijd een vrije doorgang (in een rechte lijn) aanwezig zijn van 2 meter in gebieden zonder trottoirs en 1,5 meter in gebieden met trottoirs. Wordt daar niet aan voldaan, dan kan een gevaarlijke situatie ontstaan op grond waarvan handhaving

op grond van de APV mogelijk blijft. De winkeliers zullen dus in overleg met elkaar moeten treden en afspraken moeten maken om de vrije doorgang te garanderen.

In hetzelfde artikellid wordt voorgesteld de winkeliers de mogelijkheid te bieden over te gaan tot zelfregulering. Wanneer de winkeliersvereniging of 70% van de winkeliers in het winkelcentrum/de winkelstraat buiten de binnenstad ervoor kiest schriftelijke afspraken te maken over de uitstallingen en losse reclameobjecten, dan kunnen die afspraken door de gemeente worden gehandhaafd als die afspraken aan het college zijn voorgelegd en bekrachtigd.
Na bekrachtiging zijn de afspraken geldig in de betreffende winkelstraat of het betreffende winkelcentrum. De gemeente kan dan handhavend optreden, mochten er problemen ontstaan en de winkeliers er gezamenlijk niet uitkomen. Met deze wijziging krijgt de pilot loslaten reclameregels, waarbij reeds sprake was van zelfregulering en waarbij de winkeliersvereniging in Stadshagen en in Zwolle-Zuid afspraken hebben gemaakt, een vervolg.

artikel 2:10 lid 4 onder c APV:

In 2015 is de APV aangepast. Op grond van die aanpassing moeten de regels die nu in de huidige beleidsregel reclame zijn vermeld, worden opgenomen in het besluit nadere regels reclame.
Het begrip “reclameborden” wordt gewijzigd in reclameobjecten”. Dit is geen verruiming, maar een verbetering en komt overeen met de definitie van reclame in de nadere regels reclame.

artikel 2:10 onder lid 4 onder d APV:

Dit betreft een verbetering van de APV. De gemeente gaat over tot plaatsing van verwijsborden, als er wordt voldaan aan de regels in het besluit nadere regels reclame in bijlage 3.

artikel 2:10 lid 4 onder g APV:

Met banners worden bijvoorbeeld de banners van Veilig Verkeer Nederland, bedoeld. Deze aanpassing betreft een verbetering van de APV.

APV OUD

Artikel 4:15 Verbod handelsreclame op of aan onroerende zaak

1. Het is in de binnenstad verboden zonder vergunning op of aan een onroerende zaak handelsreclame te maken of te voeren door middel van een opschrift, aankondiging of afbeelding, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats.
2. Het is verboden zonder vergunning op of aan een onroerende zaak verlichte handelsreclame te maken of te voeren die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats.
3. De vergunning wordt verleend als omgevingsvergunning door het bevoegd gezag.
4. Het college kan nadere regels stellen ten aanzien van handelsreclame op of aan een onroerende zaak.
5. Onverminderd het bepaalde in artikel 1:8 kan een vergunning als bedoeld in het eerste en tweede lid worden geweigerd:
   a.in het belang van de voorkoming of beperking van overlast voor gebruikers van een in de nabijheid gelegen onroerende zaak;
   b.indien de reclameuiting hetzij op zichzelf, hetzij in relatie met de omgeving niet voldoet aan de redelijke eisen van welstand.
6. Het verbod in het eerste en tweede lid geldt niet voor zover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien bij of krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en/of het Activiteitenbesluit milieubeheer.

NIEUW vanaf 1-1-2019

Artikel 4:15 Verbod handelsreclame op, aan of bij een onroerende zaak of vaartuig

1. Het is verboden zonder vergunning op, aan of bij een onroerende zaak of vaartuig, handelsreclame te maken of te voeren door middel van een opschrift, aankondiging of afbeelding, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats.

2. De vergunning als bedoeld in het eerste lid wordt verleend als omgevingsvergunning **voor handelsreclame** door het bevoegde gezag.

3. Onverminderd het bepaalde in artikel 1:8 kan een vergunning als bedoeld in het eerste worden geweigerd:

a. in het belang van de voorkoming of beperking van overlast voor gebruikers van een in de nabijheid gelegen onroerende zaak **of terrein**;

b. indien de reclame-uiting hetzij op zichzelf, hetzij in relatie met de omgeving niet voldoet aan de redelijke eisen van welstand.

4. Het verbod van het eerste lid geldt niet voor:

a. Onverlichte opschriften of afbeeldingen op luifels en zonneschermen die maximaal 10% van de oppervlakte bedekken en zijn aangebracht onder de denkbeeldige lijn tussen de begane grond en de eerste verdieping van het pand.

b. Onverlichte opschriften of afbeeldingen op ramen en glazen deuren.

c. Onverlichte opschriften, aankondigingen of afbeeldingen kleiner dan 0,5 m² en de langste zijde korter dan 1 meter die betrekking hebben op:

- **een openbare verkoping of een aanbieding ter verkoop, verhuur of verpachting vaneen onroerende zaak, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;**
- **en betrekking heeft op het beroep of dienst dat in het pand wordt uitgeoefend.**

d. Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen die betrekking hebben op de naam of aard van in uitvoering zijnde werkzaamheden of op de namen van degenen die bij het ontwerp of de uitvoering van de werkzaamheden betrokken zijn, mits deze opschriften zijn aangebracht op borden bij de werkzaamheden of op de in uitvoering zijnde bouwwerken zelf, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;

e. Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen op of aan onroerende zaken dienstbaar aan het openbaar vervoer, indien deze zijn aangebracht ten dienste van dat vervoer.

f. Onverlichte handelsreclame op of aan de gevel van onroerende zaken of op of aan vaartuigen met een bedrijfsmatige bestemming of vergund gebruik buiten de binnenstad.

g. **Handelsreclame door een reclamebedrijf dat hiervoor een contract met de gemeente heeft gesloten.**

h. Vlaggen en wimpels aan de gevel van panden in de binnenstad als zij betrekking hebben op en voor de duur van acties van kennelijk tijdelijke aard (maximaal zes weken).

- **Per gevel maximaal één vlag en/of wimpel.**
- **geen gevaar of hinder voor personen of goederen optreedt;**
- **geen onderdeel van de vlag, wimpel of vlaggenstok zich minder dan 2,3 meter boven de weg bevindt;**
- **geen onderdeel zich op minder dan 0,6 meter van het voor het rijverkeer bestemde gedeelte van de weg bevindt.**
- **vlaggen, wimpels en vlaggenstokken dienen van de gevel te worden verwijderd zodra zij hun feitelijke betekenis hebben verloren doch in ieder geval na het verstrijken van een periode van 6 weken.**

i. Reclameborden op sportparken, mits het naar binnen gekeerde reclameborden of reclamedoeken (winddoeken) langs velden zijn.

j. Gevelreclame en/of reclamebouwwerken waarvoor voor 2019 vergunning danwel toestemming is verleend, mogen worden gehandhaafd.

Toelichting wijzigingen:

art. 4:15 lid 1 in combinatie met lid 4 onder f APV

Artikel 4:15 is anders geredigeerd dan voorheen maar gaat uit van dezelfde uitgangspunten.
Voor gevelreclame die een relatie heeft met de activiteiten in het pand of vaartuig is meestal een reclamevergunning nodig. De vergunningaanvraag wordt dan getoetst aan de regels die zijn opgenomen in de beleidsregel reclame (bijlage 3). Onverlichte (gevel)reclame buiten de binnenstad is vergunningvrij. Voor verlichte gevelreclame is altijd (zowel binnen als buiten de binnenstad) een vergunning nodig.

art. 4:15 lid 4 onder a tm j APV:

De reclameregels worden duidelijker door uitzonderingen in plaats van in de huidige beleidsregel reclame op te nemen in art. 4:15 lid 4 APV .
De uitzonderingen onder a tm e zijn niet nieuw maar afkomstig uit de huidige beleidsregel reclame, de uitzondering onder f komt uit de oude artikel 4:15 APV (bijlage 1). De uitzonderingen onder g en i zijn wel nieuw en worden hieronder nader toegelicht.

art. 4:15 lid 4 onder b APV:

Onverlichte opschriften of afbeeldingen op ramen en glazen deuren worden voortaan geheel vrijgelaten omdat dit aansluit bij de bestaande praktijk. Ondernemers mogen ramen en glazen deuren volledig beplakken om een impressie te geven van de nieuwe winkel. De reclame moet wel een relatie hebben met het pand.

4:15 APV lid 4 onder g APV:

Omdat de gemeente over reclame in contracten al afspraken maakt met exploitanten, is een vrijstelling opgenomen voor een reclamevergunning ter vermindering van de regeldruk.
Als de reclame een bouwwerk betreft, moet er wel een omgevingsvergunning voor een bouwwerk worden aangevraagd.

art. 4:15 lid 4 onder i APV:

Reclameborden op sportparken, mits het naar binnen gekeerde reclameborden of reclamedoeken (winddoeken) langs velden zijn, zijn vrijgesteld van de reclamevergunningsplicht.

Bijlage 2

ACHTERGRONDINFORMATIE - RECLAME ZWOLLE

De reclameregels van de gemeente Zwolle gaan over reclame-uitingen die in de openbare ruimte aanwezig of zichtbaar zijn. De basisregels zijn te vinden in de Algemene Plaatselijke Verordening: artt. 2:10 en 4:15 APV. De beleidsregel reclame en de nadere regels reclame (bijlage 2) zijn uitwerkingen van deze APV artikelen.

Wat is reclame? In de APV wordt als volgt gesproken over handelsreclame:
Handelsreclame is: 'iedere openbare aanprijzing van goederen of diensten, waarmee kennelijk beoogd wordt een commercieel belang te dienen. Een logo of een bedrijfsnaam wordt hierbij ook gezien als reclame."

Twee soorten reclame-uitingen kunnen worden onderscheiden:

- ***Losse reclame in de openbare ruimte (art. 2:10 APV)***
  Hierbij gaat het over reclame-uitingen die in de openbare ruimte aanwezig zijn, zoals uitstallingen, losse reclameborden, vlaggen, spandoeken, sandwichborden, borden op rotondes en bewegwijzering.
- ***Gevelreclame en andere handelsreclame (art. 4:15 APV)***
  In dit artikel is geregeld wanneer deze reclame vergunningvrij is en wanneer niet.
  Onder gevelreclame verstaan we in de eerste plaats verlichte of onverlichte reclame-uitingen op of aan de gevel van een gebouw ('onroerende zaak') of vaartuig.
  Daarnaast wordt ook als reclame aangemerkt: de reclame op attentiemasten en reclame op bouwwerken op particuliere grond, reclame op de hekken langs sportvelden en contractreclame waarover privaatrechtelijke overeenkomsten zijn gesloten met reclame-exploitanten zoals reclame in abri's, plattegrondkasten, stadsinfo's, lichtmastreclame, telefooncelreclame, banieren en billboards.

Ook zijn er reclame-uitingen die op een andere wijze zijn gereguleerd en niet onder de buitenreclameregels vallen:

- Ideële uitingen (art.2:42 lid 4 APV): De gemeente Zwolle heeft 13 plakzuilen voor ideële uitingen. Het recht om ideële uitingen aan te brengen vloeit voort uit de grondwet. De gangbare norm bij het plaatsen van plakzuilen is een zuil per 10.000 inwoners. Onder ideële uitingen verstaan we uitingen die meningen, gevoelens en overtuigingen bevatten.
- Terrassen, terrasschotten en menuborden bij horecagelegenheden: terrassenbeleid.
- Flyeren op straat.
- Illegale aanplak. In art. 2:42 lid 2 APV is een verbod opgenomen voor plakken en kladden. Het college kan hiervan ontheffing verlenen.
- Standplaatsen en evenementen: standplaatsenbeleid en evenementenbeleid. Op grond van art. 2:25 APV en 5:18 APV is voor een standplaats en een evenement een vergunning verplicht. Ook de reclame-uitingen op en rondom een evenemententerrein regelen we via de evenementenvergunning.
- (Rijdende) voertuigen met reclame. Voertuigen met reclame die op gebruikelijke wijze deelnemen aan het verkeer zijn toegestaan en vallen niet onder beleid en regelgeving. Anders is dat met geparkeerde reclamevoertuigen met het kennelijke doel om daarmee reclame te maken. Art. 5:7 APV bevat hiervoor een verbod, waarvan het college ontheffing kan verlenen.

RECLAME IN DE OPENBARE RUIMTE

In Zwolle wordt terughoudend omgegaan met het plaatsen van reclameobjecten in de openbare ruimte. Het is daarom in beginsel verboden de weg of een weggedeelte of de openbare ruimte anders te gebruiken dan overeenkomstig de publieke functie daarvan (artikel 2:10 lid 1 van de APV).

Voor een aantal reclameobjecten is een uitzondering gemaakt.
Het verbod om reclameobjecten in de openbare ruimte te plaatsen geldt niet voor:

1. uitstallingen en reclameobjecten in de binnenstad als wordt voldaan aan bepaalde regels (zie nadere regels - bijlage 3),
2. tijdelijke reclame zoals sandwichborden en spandoeken (zie nadere regels - bijlage 3)
3. banners, vlaggen, wimpels of vlaggenstokken, voor zover zij geen gevaar of hinder kunnen opleveren voor personen of goederen en niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt,
4. reclameborden op rotondes (zie nadere regels - bijlage 3),
5. verwijsborden (zie nadere regels - bijlage 3)

1. Uitstallingen en losse reclameborden

De regels waaraan uitstallingen en losse reclameborden moeten voldoen, staan genoemd in de nadere regels reclame (bijlage 3).

Binnenstad en buiten de binnenstad

Zowel voor de historische binnenstad als buiten de binnenstad geldt dat per winkelpand maximaal 2 losse reclameobjecten of 1 uitstalling en 1 reclameobject worden geplaatst, waarbij de uitstallingen en reclameobjecten bovendien een relatie moeten hebben met het pand waarin de winkel of het bedrijf is gehuisvest. De objecten moeten hierbij zoveel mogelijk tegen de gevel te worden geplaatst.
De toegankelijkheid voor hulpdiensten en voor minder valide verkeersdeelnemers moet te allen tijde worden gewaarborgd. Door de afdeling Toezicht en Handhaving wordt er op toegezien dat deze regels worden nageleefd. Doorgaans houden ondernemers zich eraan.
Sinds 2015 zijn deze regels niet langer van toepassing voor 7 winkelcentra in verband met de pilot loslaten reclameregels.

Voorgesteld wordt in artikel 2:10 lid 4 onder c APV een uitzondering voor uitstallingen en losse reclameobjecten in winkelstraten/winkelcentra buiten de binnenstad op te nemen. Deze reclame in de genoemde gebieden behoeft dan niet te voldoen aan alle regels uit het Besluit nadere regels voor losse reclame, maar wel aan de voorschriften met betrekking tot toegankelijkheid en bereikbaarheid. Voor deze reclame kunnen ondernemers zelf wel onderling afspraken maken.

2. Tijdelijke reclame: sandwichborden en spandoeken.

Het bevestigen van sandwichborden om lantaarnpalen is in beginsel verboden. Alleen sandwichborden als aankondiging voor circussen of als aankondiging van buurt-/wijkactiviteiten of als aankondiging van acties van Veilig Verkeer Nederland, mogen met een maximum van 20 in de gemeente Zwolle worden geplaatst gedurende een periode van maximaal 10 dagen. Alleen de acties van Veilig Verkeer Nederland mogen daarnaast in combinatie met spandoeken, worden aangebracht.

3. Reclameborden op rotondes

Reclameborden op rotondes, mits aangebracht door een reclamebedrijf dat hiervoor een contract met de gemeente heeft gesloten, zijn toegestaan.

4. Verwijsborden (bewegwijzering)

Alleen verwijzingsborden die voldoen aan de CROW.-publicatie ‘Richtlijn bewegwijzering worden toegestaan.

Verwijsborden kunnen alleen in overeenstemming met de gemeente worden geplaatst. Hierbij worden de navolgende regels gehanteerd:
Alleen objecten die in het maatschappelijk/economisch verkeer een functie hebben **voor een grote groep mensen die niet bekend zijn in Zwolle**, kunnen met verwijzingsborden worden aangeduid.

Bijvoorbeeld:

- wijk-, winkelcentra
- sportaccommodaties
- wijkgebouwen
- leisure/recreatie
- industrie- en handelsvestigingen met separate ligging, die op zich een groot bezoekersaantal trekken van buiten de gemeente
- horeca-accommodaties met een separate ligging, die tenminste regionale betekenis hebben
- onderwijs-, en gezondheidsvoorzieningen, zoals bijvoorbeeld Hogeschool Windesheim, Deltion, Cibap, Isala en de huisartsenpost.

Plaatsing en onderhoud dienen, met het oog op de uniformiteit en kwaliteit, aan de gemeente te worden voorbehouden. De kosten voor aanschaf, plaatsing, onderhoud en administratieve afhandeling komen voor rekening van de partij die om plaatsing van de verwijsborden verzoekt.

Bewegwijzering moet aanvullend zijn op bestaande informatiestructuur (plattegronden/ANWB/NBD-borden).

Alleen bij gebeurtenissen waarbij veel bezoekers worden verwacht kunnen in de nabije omgeving tijdelijke verwijsborden worden geplaatst. Individuele winkels, horeca-instellingen, wijkcentra en sporthallen die in een winkelcentrum staan, worden niet apart bewegwijzerd.

GEVELRECLAME

De gevelreclame vindt zijn basis in art. 4:15 APV, waarin staat dat het verboden is zonder vergunning reclame te maken op of aan een onroerende zaak of vaartuig door middel van een opschrift, aankondiging of afbeelding, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats.

Onderscheid wordt gemaakt tussen de volgende vormen van gevelreclame:

1. reclame op of aan de gevel van een pand of op of aan een vaartuig
2. reclame op attentiemasten en reclamebouwwerken op particuliere grond
3. reclame op sportvelden
4. contractreclame

1. Reclame op of aan de gevel van een pand of vaartuig

Voorbeeld gevelreclame

De meest voorkomende vorm van gevelreclame zijn reclame-uitingen op de gevel die een relatie hebben met de activiteiten in het pand of vaartuig.
Hiervoor is meestal een vergunning nodig. De vergunningaanvraag wordt dan getoetst aan de regels die zijn opgenomen in de beleidsregel reclame (bijlage 3). Onverlichte reclame buiten de binnenstad is vergunningvrij.
Voor verlichte gevelreclame is **altijd** (zowel binnen als buiten de binnenstad) een vergunning nodig. Hierbij moet worden voldaan aan de richtlijn lichthinder van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV) (www.nsvv.nl).

De volgende reclame-uitingen op of aan de gevel zijn in de hele stad vergunningvrij:

a. Onverlichte opschriften of afbeeldingen op luifels en zonneschermen die maximaal 10% van de oppervlakte bedekken en zijn aangebracht onder de denkbeeldige lijn tussen de begane grond en de eerste verdieping van het pand.

b. Onverlichte opschriften of afbeeldingen op ramen en glazen deuren. Ramen en deuren mogen geheel worden beplakt. Over het algemeen is het voor het straatbeeld niet goed dat er leegstand is. Ondernemers beplakken daarom de ramen bijvoorbeeld om een impressie te geven van de nieuwe winkel. Hiervoor wordt nu mogelijkheden geboden. Reclame die geen relatie heeft met het pand, wordt niet toegestaan.

c. Onverlichte opschrift, aankondiging of afbeelding kleiner dan 0,5 m² en de langste zijde korter dan 1 meter die betrekking hebben op:
-een openbare verkoping of een aanbieding ter verkoop, verhuur of verpachting vaneen onroerende zaak, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;
-en betrekking heeft op het beroep of dienst dat in het pand wordt uitgeoefend.

d. Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen die betrekking hebben op de naam of aard van in uitvoering zijnde werkzaamheden of op de namen van degenen die bij het ontwerp of de uitvoering van de werkzaamheden betrokken zijn, mits deze

opschriften zijn aangebracht op borden bij de werkzaamheden of op de in uitvoering zijnde bouwwerken zelf, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;

e. Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen op of aan onroerende zaken dienstbaar aan het openbaar vervoer, indien deze zijn aangebracht ten dienste van dat vervoer.

f. Voor onverlichte gevelreclame aan panden met een bedrijfsmatige bestemming of vergund gebruik buiten de binnenstad is geen reclamevergunning nodig.

h. Vlaggen en wimpels aan de gevel van panden in de binnenstad als zij betrekking hebben op en voor de duur van acties van kennelijk tijdelijke aard (maximaal zes weken).
   - Per gevel maximaal één vlag en/of wimpel.
   - geen gevaar of hinder voor personen of goederen optreedt;
   - geen onderdeel van de vlag, wimpel of vlaggenstok zich minder dan 2,3 meter boven de weg bevindt;
   - geen onderdeel zich op minder dan 0,6 meter van het voor het rijverkeer bestemde gedeelte van de weg bevindt.
   - vlaggen, wimpels en vlaggenstokken dienen van de gevel te worden verwijderd zodra zij hun feitelijke betekenis hebben verloren doch in ieder geval na het verstrijken van een periode van 6 weken.

i Reclameborden op sportparken, mits het naar binnen gekeerde reclameborden of reclamedoeken (winddoeken) langs velden zijn.

2. Masten en reclamebouwwerken op particuliere grond

Voor masten zijn de kaders vastgelegd in de aangepaste Beleidsvisie Attentiemasten 2018. B&W zijn bevoegd attentiemasten toe te staan, indien de mast voldoet aan paragraaf 2.1, 2.2 en 2.3 van deze visie. Voor de inhoud verwijzen we naar Beleidsvisie Attentiemasten 2018

Reclamebouwwerken op particuliere grond moeten voldoen aan een aantal voorschriften opgenomen in de beleidsregel reclame (bijlage 2):

- Bij bedrijven mag één vrijstaand reclameobject worden geplaatst, dat zo veel mogelijk is afgestemd op de architectonische / historische uitstraling van het pand en zijn omgeving.
- Het reclameobject mag de hoogte van het pand of complex niet of slechts in beperkte mate overstijgen.

Voorbeeld reclamebouwwerken bij bedrijven

3. Reclame op sportvelden

Onder gevelreclame vallen ook de reclameborden op sportparken. Deze zijn alleen zonder vergunning toegestaan als het naar binnen (het terrein) gekeerde reclameborden of reclamedoeken (winddoeken) langs velden zijn en niet als het om reclame gaat die naar de openbare ruimte is gericht.

4. Contractreclame

De openbare ruimte wordt door de gemeente voor reclamedoeleinden geëxploiteerd, zoals de reclame in abri's, billboards, telefooncellen, reclameborden aan lichtmasten (lantaarnpalen), en banieren aan masten. Veelal sluiten we hiervoor na aanbesteding contracten af met bedrijven die deze reclame voor de adverteerders verzorgen. In het beschermd stadsgezicht en in de woongebieden zijn wij hierbij terughoudend met reclame in de openbare ruimte. We willen voorkomen dat reclameboodschappen het straatbeeld te veel domineren en de verkeersveiligheid negatief beïnvloeden. Wij passen de reclame daarom zorgvuldig in.
Voor contractreclameobjecten, geplaatst in de openbare ruimte door een reclamebedrijf dat hiervoor een contract met de gemeente heeft afgesloten, is geen reclamevergunning vereist. In plaats hiervan worden in het contract met het reclamebedrijf afspraken gemaakt over de reclame e.d. Wel moet voor deze objecten veelal een omgevingsvergunning worden aangevraagd.

Voorbeeld van wisselframes en van een billboard

Voorbeeld van reclamedragend straatmeubilair

Voorbeeld van lichtmastreclame en een mast.

Bijlage 3

Betreft:

1. **Het nieuwe Besluit nadere regels**
2. **De vernieuwde Beleidsregel reclame**

Algemene toelichting:

De basis van de buitenreclameregels vormen de artikelen 2:10 en 4:15 APV 2015.

- Het besluit nadere regels reclame regelt de vergunningsvrije reclame (uitstallingen en losse reclameobjecten e.d.) in de openbare ruimte op grond van art. 2:10 APV.
- De beleidsregel reclame regelt waaraan de vergunningsaanvragen over gevelreclame worden getoetst. De beleidsregel is een uitwerking van art. 4:15 APV.

1. Besluit nadere regels reclame – uitstallingen en losse reclame 2018

In dit besluit worden de nadere regels op grond van artikel 2:10 lid 2 onder a uitgewerkt.

Reclameobjecten en uitstallingen mogen op de weg of een weggedeelte of in de openbare ruimte worden geplaatst als wordt voldaan aan deze regels.

Artikel 1 – Definitie

Uitstalling: het geheel van voor verkoop ten toon gespreide goederen.

Reclameobjecten: **losse** reclameborden, **sandwichborden**, **borden op rotondes**, **spandoeken** en dergelijke, niet zijnde uitstallingen of gevelreclame, aan (de buitenzijde van) een onroerende zaak op of **aan** de weg of **op een rotonde**, geplaatst met het doel om reclame te maken en/of aandacht te trekken;

Artikel 2 Uitstallingen en reclameobjecten bij een onroerende zaak

Uitstallingen en/of **losse** reclameobjecten mogen worden geplaatst als voldaan wordt aan het volgende:

a. Er wordt uitgestald met/reclame worden gemaakt voor goederen, diensten en activiteiten die in de desbetreffende onroerende zaak aan het publiek worden aangeboden danwel voor de onderneming die in de onroerende zaak is gehuisvest.
b. De uitstalling en losse reclameobjecten dienen tegen de voorgevel van het desbetreffende pand te worden geplaatst. Uitzonderingen hierop zijn mogelijk in de navolgende gevallen.
    - In gebieden met trottoirs is het plaatsen van een reclameobject aan de rijwegzijde van het trottoir toegestaan, mits de afstand tussen het reclameobject en de gevel tenminste **1,5** meter bedraagt.
    - Bij horecabedrijven met een terras zonder trottoir mag in het belang van de doorstroming van het voetgangersverkeer het reclameobject worden geïntegreerd in het terras.
c. Een uitstalling en een los reclameobject mag niet breder zijn dan 80 centimeter.
d. De uitstalling en reclameobjecten mogen zich ten hoogste uitstrekken over de halve breedte van de voorgevel van het desbetreffende pand.
e. De uitstalling en losse reclameobjecten mogen niet hoger zijn dan 2 meter, gemeten vanaf de weg.
f. Per **onroerende zaak** mogen maximaal 2 losse reclameobjecten dan wel 1 uitstalling en 1 los reclameobject worden geplaatst.
g. Uitstallingen en losse reclameobjecten in winkelportieken achter de voorgevelrooilijn van de winkel zijn toegestaan.

Artikel 3 - Vrije doorgang verkeer

a. In gebieden zonder trottoirs dient de vrije loopruimte voor het publiek minimaal 2 meter te bedragen
b. In gebieden met trottoirs dient de vrije loopruimte voor het publiek minimaal **1,5 meter** te bedragen.
c. **De toegankelijkheid van de weg moet altijd gewaarborgd blijven voor hulpdiensten en voor minder valide verkeersdeelnemers.**

Artikel 4 – Sandwichborden en spandoeken

Sandwichborden op of aan de weg zijn verboden, tenzij

a. het sandwichbord dient als aankondiging voor circussen; er mogen maximaal 20 sandwichborden in de gemeente Zwolle worden geplaatst gedurende een periode van maximaal 10 dagen.
b. het sandwichbord dient als aankondiging van buurt-/wijkactiviteiten; er mogen maximaal 20 sandwichborden worden geplaatst in de wijk waarin de activiteit wordt gehouden gedurende een periode van maximaal 10 dagen.
c. het sandwichbord dient als aankondiging van acties van Veilig Verkeer Nederland; er mogen maximaal 20 sandwichborden, al dan niet in combinatie met spandoeken, worden aangebracht per actie gedurende een periode van maximaal 14 dagen.

Artikel 5 – Reclameborden op rotondes

Reclameborden op rotondes, mits aangebracht door een reclamebedrijf dat hiervoor een contract met de gemeente heeft gesloten, zijn toegestaan.

Artikel 6 – Verwijsborden (bewegwijzering)

Alleen verwijzingsborden die voldoen aan de CROW -publicatie ‘Richtlijn bewegwijzering worden toegestaan.

Plaatsing en onderhoud dienen, met het oog op de uniformiteit en kwaliteit, aan de gemeente te worden voorbehouden. De kosten voor aanschaf, plaatsing, onderhoud en administratieve afhandeling komen voor rekening van de partij die om plaatsing van de verwijsborden verzoekt.

Verwijsborden kunnen alleen in overeenstemming met de gemeente worden geplaatst. Hierbij worden de navolgende regels gehanteerd:

Alleen objecten die in het maatschappelijk/economisch verkeer een functie hebben voor een grote groep mensen die niet bekend zijn in Zwolle, kunnen met verwijzingsborden worden aangeduid. De groep objecten die in ieder geval in aanmerking komt is als volgt te concretiseren:

- wijk-, winkelcentra
- sportaccommodaties
- wijkgebouwen
- **Leisure/recreatie**
- industrie- en handelsvestigingen met separate ligging, die op zich een groot bezoekersaantal trekken van buiten de gemeente
- horeca-accommodaties met een separate ligging, die tenminste regionale betekenis hebben
- onderwijs-, en gezondheidsvoorzieningen, **zoals bijvoorbeeld Hogeschool Windesheim, Deltion, Cibap, Isala** en de huisartsenpost.

Plaatsing van verwijsborden ten behoeve van objecten die onmiddellijk aan de hoofdwegen-structuur liggen is niet toegestaan. Dit geldt niet voor winkelcentra.

Individuele winkels, horeca-instellingen, wijkcentra en sporthallen die in een winkelcentrum staan, worden niet apart bewegwijzerd.

Bewegwijzering moet aanvullend zijn op bestaande informatiestructuur (plattegronden/ANWB/NBD-borden). Verwijsborden mogen niet dienen als vervanging van de bestaande bewegwijzeringsstructuur.

Alleen bij gebeurtenissen waarbij veel bezoekers worden verwacht kunnen in de nabije omgeving tijdelijke verwijsborden worden.

2. BELEIDSREGEL GEVEL- EN HANDELSRECLAME 2018 – VERGUNNINGPLICHTIGE RECLAME

Deze beleidsregel is gebaseerd op de volgende artikelen:
a) artikel 4:15 lid 1 van de APV.
b) artikel 12 van de Woningwet juncto artikel 9.1 tweede lid van de gemeentelijke Bouwverordening;
c) artikel 15 van de Monumentenwet juncto artikel 9 tweede lid van de Erfgoedverordening.
In deze beleidsregel wordt nader uitgewerkt waaraan vergunningsaanvragen worden getoetst.

Artikel 1 – Definities
Handelsreclame: iedere openbare aanprijzing van goederen of diensten, waarmee kennelijk beoogd wordt een commercieel belang te dienen;

Gevelreclame: elke vorm van verlichte of onverlichte handelsreclame die op of aan (de gevel van) een onroerende zaak is bevestigd danwel op of aan een vaartuig is bevestigd;

Mast: **een mast waarmee één of meerdere bedrijven de mogelijkheid hebben om zichzelf en/of hun producten te profileren in de directe omgeving rondom het plangebied.**

Artikel 2 – Gevelreclame en overige handelsreclame
Een aanvraag om een vergunning voor handelsreclame op of aan een onroerende zaak of vaartuig dient te voldoen aan de volgende regels:

- De gevelreclame moet zoveel mogelijk zijn afgestemd op de historische/architectonische uitstraling van de **onroerende zaak** of het vaartuig en zijn omgeving
- De gevelreclame dient betrekking te hebben op de goederen, diensten en activiteiten die in de desbetreffende onroerende zaak aan het publiek worden aangeboden dan wel op de onderneming die in deze onroerende zaak is gehuisvest;
- De gevelreclame mag alleen worden aangebracht onder de denkbeeldige lijn tussen de begane grond en de eerste verdieping van het pand
- Per onroerende zaak zijn maximaal twee enkelzijdige reclames of één enkelzijdige reclame en één uitsteekreclame toegestaan. Voor hoekpanden geldt vorenstaande voor beide gevels.
- Uitsteekreclame mag een maximale afmeting hebben van 60 bij 60 centimeter en mag maximaal 70 centimeter (inclusief bevestigingselement) uit de voorgevel steken. Het bevestigingselement is maximaal 10 centimeter
- Enkelzijdige gevelreclame mag maximaal 70% van de gevelbreedte bestrijken. De maximale hoogte is 40 centimeter en de maximale diepte is 20 centimeter.
- **Alle reclames waarin sprake is van de toepassing van licht dienen te voldoen aan de Richtlijn lichthinder van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV) (www.nsvv.nl).**
- reclame met bewegende en/of knipperende lichtelementen is niet toegestaan **in de**

binnenstad.

Artikel 3 – Masten en reclamebouwwerken op particuliere grond
Een aanvraag voor een vergunning voor het plaatsen **van masten en** reclame**bouwwerken** op particuliere grond door individuele ondernemingen **dient te voldoen aan de volgende regels:**

1. Bij panden met een bedrijfs-, kantoor- of bijzondere bestemming **mogen**, nabij de hoofdtoegang tot het terrein, vrijstaand**e** reclameobject**en** worden geplaatst, dat qua vormgeving, maatvoering, kleurstelling, materiaalgebruik en wijze van plaatsing op zichzelf aanvaardbaar is en zo veel mogelijk is afgestemd op de architectonische / historische uitstraling van het pand en zijn omgeving;
2. Voor zover het reclameobject een mast of een zelfstandige vlaggenstok betreft, mag de hoogte van het object de hoogte van het pand of complex niet of slechts in beperkte mate overstijgen;
3. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om afwijking van het gestelde in het tweede lid masten toe te staan, indien de mast voldoet aan paragraaf 2.1, 2.2 en 2.3 van de Aangepaste Beleidsvisie Attentiemasten 2018.
4. **Masten en reclamebouwwerken waarin sprake is van de toepassing van licht dienen te voldoen aan de Richtlijn lichthinder van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV) (www.nsvv.nl).**

Toelichting verlichte reclame:

Voor verlichte gevelreclame moet altijd een vergunning worden aangevraagd, maar in de regels was voorheen niet aangegeven waaraan de verlichte reclame moest voldoen. In de beleidsregel reclame zijn daar nu bepalingen over opgenomen. Zo wordt voortaan voorkomen dat omwonenden hinder van lichtreclame ondervinden, want er staan duidelijke richtlijnen (o.a. voor lichtsterkte en tijden) in de Richtlijn lichthinder van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV).
Buiten de binnenstad staan we voortaan wel toe dat verlichte reclame kan wisselen (ledreclame). Ook in dat geval moet worden voldaan aan de richtlijn lichthinder.

		Omgevingszone			
Te hanteren parameter	Toepassings-condities	E1 Natuurgebied	E2 Landelijk gebied	E3 Stedelijk gebied	E4 Stadscentrum/ industriegebied
E(v) lux op de gevel	Dag en avond 07.00-23.00	2 lux	5 lux	10 lux	25 lux
	Nacht 23.00-7.00	1 lux	1 lux	2 lux	4 lux
I(cd) van elke armatuur	Dag en avond 07.00-23.00	2500 cd	7500 cd	10000 cd	25000 cd
	Nacht 23.00-7.00	0 cd	500 cd	1000 cd	2500cd

Bijlage 4.1

Burgerpanel vragen

1. **Onderwerp: gevelreclame aan panden**

Voor reclame op of aan de gevel is in Zwolle vrijwel altijd een vergunning nodig. Die vergunning wordt verleend als aan een aantal regels wordt voldaan.

a) Wat vindt u ervan als er **in** de binnenstad geen regels over gevelreclame meer gelden en de gevelreclame wordt overgelaten aan de pandeigenaar?

- Geen mening
- Bezwaar tegen

- Geen bezwaar tegen

Ruimte om uw antwoord toe te lichten:

b) Wat vindt u ervan als **buiten** de binnenstad geen regels over gevelreclame meer gelden en de gevelreclame wordt overgelaten aan de pandeigenaar?
- Geen mening
- Bezwaar tegen
- Geen bezwaar tegen

Ruimte om uw antwoord toe te lichten:

2. Onderwerp: Uitstallingen en reclameborden

Voorbeeld reclamebord

Voorbeeld uitstalling

Als winkeliers koopwaren willen uitstallen of een reclamebord(en) wil plaatsen, dan is in Zwolle geen vergunning nodig, maar moet er wel aan een aantal regels worden voldaan.

c) Wat vindt u ervan als de gemeente de regels over uitstallingen en reclameborden **in** de binnenstad vrijlaat en het overlaat aan de winkelier zelf?
De regels over toegankelijkheid blijven dan wel van kracht: de winkelcentra en winkelstraten moeten goed toegankelijk blijven voor hulpdiensten en minder valide personen.
- Geen mening
- Bezwaar tegen
- Geen bezwaar tegen

Ruimte om uw antwoord toe te lichten:

d) Wat vindt u ervan als de gemeente de regels in winkelcentra en winkelstraten **buiten** de binnenstad vrijlaat en het overlaat aan de winkelier zelf?
De regels over toegankelijkheid blijven dan wel van kracht: de winkelcentra en winkelstraten moeten goed toegankelijk blijven voor hulpdiensten en minder valide personen.
- Geen mening

- Bezwaar tegen
- Geen bezwaar tegen

Ruimte om uw antwoord toe te lichten:

3. Contractreclame

Voorbeelden van contractreclame

Ondernemers en (culturele) instellingen hebben behoefte aan reclame maken in de openbare ruimte. De openbare ruimte wordt door de gemeente voor reclamedoeleinden geëxploiteerd. De inkomsten wordt door de gemeente besteed aan het beheer van de openbare ruimte. In het beschermd stadsgezicht en in de woongebieden zijn wij terughoudend met reclame in de openbare ruimte.

e) Wat vindt u ervan dat reclame wordt gemaakt in bushokjes, op borden om en aan lantaarnpalen en op billboards?
   - ✓ het gaat hier niet over de hoge reclamemasten (zoals de Macdonalds mast)
   - ✓ het gaat hier ook niet over de reclameboodschap
- Geen mening
- Bezwaar tegen
- Geen bezwaar tegen

Ruimte om uw antwoord toe te lichten:

Bijlage 4.2

Uitkomsten onderzoek reclamebeleving (juli/augustus 2018)

*Wat vindt u ervan als er **in de binnenstad** geen regels over gevelreclame meer zouden gelden en de gevelreclame zou worden overgelaten aan de pandeigenaar?*

	Woont in Binnenstad		Woont elders		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Bezwaar tegen	144	77%	813	77%	957	77%
Geen bezwaar tegen	33	18%	187	18%	220	18%
Weet ik niet / Geen mening	11	6%	56	5%	67	5%
Totaal	188	100%	1056	100%	1244	100%

*Wat vindt u ervan als **buiten de binnenstad** geen regels over gevelreclame meer zouden gelden en de gevelreclame zou worden overgelaten aan de pandeigenaar?*

	Woont in Binnenstad		Woont elders		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Bezwaar tegen	119	63%	735	70%	854	69%
Geen bezwaar tegen	44	23%	241	23%	285	23%
Weet ik niet / Geen mening	25	13%	80	8%	105	8%
Totaal	188	100%	1056	100%	1244	100%

*Stel dat de gemeente de regels over uitstallingen en reclameborden **in de binnenstad** zou vrijlaten en het zou overlaten aan de winkelier zelf. De regels over toegankelijkheid blijven dan wel van kracht: de winkelcentra en winkelstraten moeten goed toegankelijk blijven voor hulpdiensten en minder valide personen. Wat zou u daarvan vinden?*

	Woont in Binnenstad		Woont elders		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Bezwaar tegen	126	67%	650	62%	776	62%
Geen bezwaar tegen	50	27%	341	32%	391	31%
Weet ik niet / Geen mening	12	6%	65	6%	77	6%
Totaal	188	100%	1056	100%	1244	100%

*Stel dat de gemeente de regels over uitstallingen en reclameborden in winkelcentra en winkelstraten **buiten de binnenstad** zou vrijlaten en het zou overlaten aan de winkelier zelf. De regels over toegankelijkheid blijven dan wel van kracht: de winkelcentra en winkelstraten moeten goed toegankelijk blijven voor hulpdiensten en minder valide personen. Wat zou u daarvan vinden?*

	Woont in Binnenstad		Woont elders		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Bezwaar tegen	93	49%	585	55%	678	55%
Geen bezwaar tegen	72	38%	391	37%	463	37%
Weet ik niet / Geen mening	23	12%	80	8%	103	8%
Totaal	188	100%	1056	100%	1244	100%

Wat vindt u ervan dat reclame wordt gemaakt in bushokjes, op borden om en aan lantaarnpalen en op billboards? Het gaat hier niet over de hoge reclamemasten (zoals de MacDonalds mast).

	Woont in Binnenstad		Woont elders		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Bezwaar tegen	30	16%	172	16%	202	16%
Geen bezwaar tegen	150	80%	842	80%	992	80%
Weet ik niet / Geen mening	8	4%	42	4%	50	4%
Totaal	188	100%	1056	100%	1244	100%

Korte terugblik Raadsplein debatronde d.d. 07-01-2019

Duidelijke reclameregels

De huidige reclameregels zijn lastig te lezen. Het gevolg is dat ondernemers niet altijd weten waar ze aan toe zijn. Gekeken is naar mogelijkheden om de bestaande reclameregels te verhelderen en vereenvoudigen. Daarnaast is bekeken of regels kunnen vervallen of worden verbeterd. Voorgesteld wordt om twee artikelen uit de APV te wijzigen. Het betreft het artikel met betrekking tot de Losse reclame in de openbare ruimte en het artikel over de Gevel- en handelsreclame. De woordvoerders van de fracties geven aan dat (ruimtelijke) kwaliteit, zeker in de binnenstad van groot belang is. Maar dat ook onnodige regeldruk voor ondernemers moet worden voorkomen. Bovenal vinden de fracties dat winkelgebieden veilig, aantrekkelijk en toegankelijk moeten zijn. Enkele fracties twijfelen er over of met dit voorstel het allemaal wel duidelijker wordt. Verder zijn er fracties die pleiten voor betere handhaving. Wethouder de Heer geeft aan dat er bij dit voorstel drie aspecten een rol spelen: de kwaliteit van de binnenstad, toegankelijkheid en duidelijke en handhaafbare regels. Zelfregulering werkt vaak het beste. Uit de pilot blijkt dat bij twee wijkwinkelcentra winkeliers in staat zijn onderling goede afspraken te maken over reclame uitingen. Om ook andere centra aan te sporen hier werk van te maken zegt de wethouder toe dat hij zelfregulering in het eerstvolgende detailhandelsoverleg aan de orde zal stellen. In het algemeen zijn de regels duidelijker geworden, maar niet verruimd. Hij geeft toe dat de enige uitzondering is dat het verbod op het beplakken van ramen is komen te vervallen. Het is echter de bedoeling dat ramen slechts tijdelijk worden beplakt. Tot slot zegt de wethouder ook toe dat er na circa twee jaar een evaluatie komt. De voorzitter concludeert dat de beslisnota kan worden geagendeerd voor de besluitvormingsronde op 21 januari aanstaande.

Zwolle

Jaargang	2019
Kenmerk	51389
Onderwerp	Duidelijke reclameregels

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 04-12-2018

besluit:

1. Artikel 2:10 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
2. Artikel 4:15 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
3. Kennis te nemen van het voornemen van het college de huidige beleidsregel reclame in te trekken en de "nieuwe" beleidsregel reclame en het besluit nadere regels overeenkomstig de tekst in bijlage 3 vast te stellen (nadat dit raadsbesluit is genomen).

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 21 januari 2019

onderwerp	Tarieven sportaccommodaties 2019
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Jeensma, Bertus (2298)
medeopstellers	Sluis - Damman, Jose van der (4052) Tory, Bert (2538)
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
bijlagen	Voorstel: Beslisnota Tarieven sportaccommodaties 2019 Bijlage: 2019-01-21 A SP11-1 Speel geen btw spelletje met sportverenigingen Bijlage: 2019-01-21 Getekend raadsbesluit Tarieven sportaccommodaties 2019

Voorgesteld besluit raad

1. De Sporttarieven 2019 ongewijzigd te laten en deze opnieuw te beoordelen bij de vaststelling van de Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)-regeling 2019.
2. De hogere huuropbrengst reserveren op een concernstelpost.

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 13 december 2018

Openbaar

Onderwerp	Tarieven sportaccommodaties 2019
Versienummer	1

Portefeuillehouder	R.E. de Heer
Informant	Bertus Jeensma
Afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon	(038) 498 2298
Email	B.Jeensma@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel	1.2.3 We versterken vitaliteit van sportverenigingen en sportaccommodaties
Begroting wijzigen	Ja
Dekking ten laste van	Budgettair neutraal

Bijlagen n.v.t.

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. De Sporttarieven 2019 ongewijzigd te laten en deze opnieuw te beoordelen bij de vaststelling van de Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)-regeling 2019.
2. De hogere huuropbrengst reserveren op een concernstelpost.

Datum 13 december 2018

Inleiding
Vanaf 1 januari 2019 is er sprake van een wijziging in de btw-vrijstelling sport.
Aan de kostenkant betekent dit dat de gemeente de aan hen in rekening gebrachte BTW bij sportinvesteringen niet meer in vooraftrek kan nemen. De gemeente wordt voor dit nadeel gecompenseerd middels een uitkering vanuit de SPUK. Het Rijk heeft de intentie om het geheel budgetneutraal te laten verlopen, maar aangezien er een subsidieplafond is vastgesteld, is het nu nog onduidelijk of er volledige compensatie zal plaatsvinden. Pas bij de vaststelling van de uitkering over het boekjaar 2019 zal deze duidelijkheid er zijn.
Aan de opbrengstenkant (huurinkomsten) betekent de wetswijziging dat er geen BTW meer aan huurders in rekening kan worden gebracht. De bij de begrotingsbehandeling goedgekeurde Tarievennota bevat sporttarieven met een BTW component van 6%.
Het voorstel is om de hoogte van de tarieven 2019 voorlopig ongewijzigd te laten en deze pas op het moment dat er duidelijkheid is over de mate van compensatie vanuit de SPUK-regeling definitief vast te stellen.

Beoogd effect
Met dit besluit wordt beoogd duidelijkheid te verkrijgen over toepassing van de vastgestelde sporttarieven.

Argumenten
1.1. Besluit heeft geen negatieve gevolgen voor sportverenigingen
De door de gemeenteraad vastgestelde tarieven bij de begrotingsbehandeling zijn gebaseerd op de tarieven van 2018 verhoogd met de jaarlijkse indexering. Deze tarieven zijn bekend bij de huurders van de sportaccommodaties en zijn vastgesteld conform de normale afspraken. Het vasthouden aan deze tarieven zal dus niet leiden tot een financieel nadeel voor de verenigingen.

1.2 Er is nog geen duidelijkheid over de opbrengsten uit de SPUK-regeling
Hoe de SPUK-regeling er uit ziet is wel duidelijk, maar hoe de definitieve gemeentelijke uitkering er uit ziet is (nog) niet bekend. Uiterlijk eind april 2019 moet de aanvraag ingediend zijn. Pas bij vaststelling van de SPUK-uitkering over 2019 zal duidelijk zijn of de beoogde kostenneutraliteit gerealiseerd is.

1.3 Pas bij definitieve vaststelling SPUK-uitkering 2019 kan besluit worden genomen over vervolg
De definitieve vaststelling van de SPUK-uitkering verwachten wij niet voor het jaar 2020. Pas op dat moment zal duidelijk zijn of al dan niet sprake is ven een kostenneutrale vergoeding voor de gemeente Zwolle. Tot die tijd corrigeren wij de tarieven die aan verenigingen in rekening worden gebracht niet hetgeen betekent dat de gemeente een financieel voordeel heeft omdat de gemeente geen BTW hoeft af te dragen. Nadere besluitvorming over de inzet van dit financiële voordeel zal plaatsvinden na vaststelling van de SPUK-regeling.

Risico's
Aan dit voorstel zitten nauwelijks risico's verbonden. De tarieven zijn reeds vastgesteld door de gemeenteraad en als zodanig ingeboekt op de gemeentelijke begroting. Enige risico zit in de mogelijke reacties van gebruikers van onze sportaccommodaties die aan zullen dringen op een verlaging van de tarieven met de opgenomen BTW Component van 6%.

Datum 13 december 2018

Financiën
Op de sportbegroting 2019 is een bedrag van € 1.049.629 exclusief 6% BTW begroot als huurinkomsten via Sportservice. Bij handhaving van de huidige tarieven ontvangen we een extra bedrag van € 62.978, zijnde de 6% BTW component. De begroting sport dient derhalve gewijzigd te worden door dit bedrag op te voeren als verhoging van de begrote huurinkomsten. Tevens wordt een uitgaven concernstelpost opgenomen voor hetzelfde bedrag in afwachting van duidelijkheid over de definitieve SPUK-regeling.

Communicatie
Met Sportservice Zwolle is gecommuniceerd dat zij de vastgestelde tarieven blijven doorbelasten aan de huurders en dat zij op hun site c.a. de omschrijvingen waarin BTW staat vermeld zullen verwijderen.

Vervolg
Dit besluit vraagt (nog) geen specifiek vervolg anders dan reeds opgenomen hierboven (communicatie). Op het moment dat er volledige duidelijkheid is over de uitkomsten van de SPUK-regeling wordt er een definitief besluit genomen over de hoogte van de sporttarieven.

Openbaarheid
Dit voorstel kan openbaar worden behandeld.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

besluit

Zwolle

Jaargang	2019
Kenmerk	52539
Onderwerp	Tarieven sportaccommodaties 2019

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 08-01-2019

besluit:

1. De Sporttarieven 2019 ongewijzigd te laten en deze opnieuw te beoordelen bij de vaststelling van de Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)-regeling 2019.

2. De hogere huuropbrengst reserveren op een concernstelpost.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

SP

Amendement

Betreft: Speel geen btw spelletje met sportverenigingen.

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 21 januari 2019.
Aan de orde: Tarieven sportaccommodaties 2019.

Overwegende dat:
- Vanaf 1 januari 2019 een wetswijzing geldt ten aanzien van de btw-vrijstelling sport.
- Daarmee de aan Zwolle in rekening gebrachte btw bij sportinvesteringen niet meer aftrekbaar is.
- Zwolle geen btw meer in rekening kan brengen op de verhuurnota aan de sportverenigingen.
- Het voor de gemeente gaat om € 62.978,00 btw geld waarvoor Zwolle achteraf door het Rijk gecompenseerd zal worden.
- Het college de huidige huurtarieven ongewijzigd wil laten.
- Dit echter inhoudt, dat de btw post in het huidige huurtarief niet meer als zodanig wordt vermeld op de nota, maar qua geld nog wel onderdeel uitmaakt van het eindbedrag op de verhuurnota.
- Het college hier een financieel voordeel mee behaalt waarvan zij pas na de definitieve compensatie besluit wat men met dit geld gaat doen.
- Het college bij argument 1.1 stelt dat dit geen negatieve gevolgen voor sportverenigingen heeft.

Van mening dat:
- Voor sportverenigingen die de btw (gedeeltelijk) kunnen verrekenen deze handelwijze van het college wel degelijk negatieve gevolgen heeft (zie *) en leidt tot een tariefsverhoging.
- De exacte hoogte van de compensatie pas in 2020 bekend zal worden maar dat het Rijk de intentie heeft om volledig te compenseren.
- Het daarom gewenst is dat de tarieven 2019 verlaagd worden met de 6% btw component.
- Zwolle hier geen of hooguit een klein en verantwoord risico loopt maar deze btw component voor de individuele sportvereniging wel een groot verschil kan maken.
- De verenigingen geïnformeerd kunnen worden over de achtergronden van deze verlaging en dat de tarieven na 2019 opnieuw worden bezien na bekendwording van de exacte compensatie.
- Zwolle op deze wijze haar sportverenigingen beter bedient en een (mogelijk) financieel nadeel bij de verenigingen weghaalt.

De Zwolse raad spreekt uit:
- Het huidige beslispunt 1 en 2 te schrappen en te vervangen door een nieuw beslispunt:
  "*De Sporttarieven 2019 te verlagen met de btw component en deze tarieven opnieuw te beoordelen bij de vaststelling van de Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)-regeling 2019.*"

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Bert Sluijer

* Voorheen kon de sportvereniging de btw in de huurnota verrekenen met de belastingdienst. Nu de btw niet meer op de nota van de gemeente vermeld staat, valt die btw component in de huurkosten niet meer te verrekenen met de belastingdienst en is er sprake van een tariefsverhoging omdat de nota qua eindbedrag gelijk blijft.

Voor: SP
Verworpen 21-01-2019

besluit

Zwolle

Jaargang	2019
Kenmerk	52539
Onderwerp	Tarieven sportaccommodaties 2019

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 08-01-2019

besluit:

1. De Sporttarieven 2019 ongewijzigd te laten en deze opnieuw te beoordelen bij de vaststelling van de Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)-regeling 2019.

2. De hogere huuropbrengst reserveren op een concernstelpost.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

Als elke seconde telt…

De gemeenteraad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 21 januari 2019

Constaterende dat:
- In Nederland elke dag ruim 35 mensen een hartstilstand krijgen buiten het ziekenhuis.
- Een AED onmisbaar is om goed te kunnen helpen en de overlevingskansen van het slachtoffer te vergroten en blijvende schade te voorkomen.
- Sinds 2009 in Zwolle op ruim 120 locaties, waaronder op gemeentelijke wijkcentra, AED's zijn geplaatst.
- Deze en andere AED's niet zichtbaar zijn op de meest gebruikte apps en websites over dit onderwerp, noch op de gemeentelijke website.

Van mening dat:
- De bereikbaarheid en zichtbaarheid van AED's van levensbelang is om overlevingskansen van inwoners bij een hartstilstand te vergroten.
- De gemeente daarin een goed voorbeeld moet geven naar haar inwoners

Verzoekt het college:
- in overleg met de Hartstichting, Rode Kruis en RAV te verkennen op welke wijze de toegankelijkheid, bereikbaarheid en zichtbaarheid van AED's in Zwolle kunnen worden verbeterd en de Raad hierover voor de PPN 2020 - 2023 te informeren

En gaat over tot de orde van de dag

Namens de fracties van

VVD	Swollwacht	GroenLinks	ChristenUnie
Thom van Campen	Guido Pasman	Lennart Hartman	Wietse de Boer
Jeroen Doornbos	INGRID VAN DER VEER		b.a.

Met algemene stemmen aangenomen 21-01-2019

GROENLINKS VVD ZWOLLE Swollwacht D66

M12-2

Zwolle, 21 januari 2018

Motie vreemd aan de orde van de dag:

Natuurlijke oevers meekoppelkans voor dierenwelzijn

De raad van de gemeente Zwolle, gelezen de beantwoording van de artikel 45 vragen rondom de situatie reeën Kop van Voorst/Westerveldse Bos, in vergadering bijeen op **21 januari 2018,**

Overwegende dat

- het college op de hoogte is dat er reeën verdrinken in het Zwarte Water ter hoogte van de Kop van Voorst;
- dat er in Overijssel weliswaar een vrijstelling geldt op ex art. 3.10 Wet natuurbescherming voor de ree als beschermde soort, maar er wel sprake is van zorgplicht, die inhoudt dat een ieder doet of juist nalaat wat redelijker wijs gevraagd kan worden om negatieve gevolgen voor in het wild levende planten en dieren te voorkomen;
- het college in de beantwoording van de artikel 45 vragen aangeeft op korte termijn een aantal maatregelen te nemen om de situatie van de reeën rondom het Zwarte Water te verbeteren, waarvoor dank;
- Het project dijkverbetering Zwarte Water door het waterschap een groter gebied beslaat dan de visie Zwarte Water; van stadsgracht tot Westerveld; deze motie gericht op dierenwelzijn ligt hierdoor deels paralel en deels in het verlengde daarvan;

Van oordeel dat

- aanvullend hierop bij het project dijkverbetering langs het Zwarte Water meekoppelkansen liggen voor het waterschap en gemeente voor het verbeteren van dierenwelzijn en biodiversiteit door natuurlijke oevers;
- natuurlijke oevers te water geraakte dieren in staat stellen zichzelf in veiligheid te brengen;
- natuurlijke oevers diverse voordelen bieden voor de flora, fauna en biodiversiteit zoals bijvoorbeeld otters;

Roept het college op om:

Samen met het waterschap te onderzoeken of binnen het project dijkverbetering Zwarte Water meekoppelkansen liggen om dierenwelzijn en biodiversiteit in het gebied te verbeteren door natuurlijke oevers.

En gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks	VVD	Swollwacht	D66
Simone Boshove	Hans Wijnen	Silvia Bruggenkamp	Sonja Paauw
Eildert Noorda			

Ingetrokken 21-01-2019